

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ-
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΑΡΘΡΟΥ 5
Ν.4368/2016

ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ
ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Αθήνα | 2017

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ
ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ
ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
(άρ. 5 ν. 4368/2016)**

**Αθήνα, 28 Φεβρουαρίου 2017
Αρ. Πρωτ. 5**

**Τελική πρόταση αναθεώρησης
προς τον κ. Υπουργό Εσωτερικών**

Πρόταση αναθεώρησης του Θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Τελική πρόταση της Επιτροπής του άρθρου 5 ν. 4368/2016

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	8
Μέρος 1 ^ο : Αρμοδιότητες και διαφορετικά «μοντέλα» Ο.Τ.Α.	10
Α. Κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των τριών επιπέδων Διοίκησης. Αναπροσδιορισμός της έννοιας και μεθοδολογικές προϋποθέσεις μιας λυσιτελούς ανακατανομής.	10
I. Εισαγωγή. Η θέση του προβλήματος.	10
II. Βασικές μεθοδολογικές παραδοχές.....	11
Β. Διοικητική Υποστήριξη	20
I. Η πρόβλεψη της διοικητικής υποστήριξης, για την άσκηση από τους Δήμους αρμοδιοτήτων που ανατέθηκαν σε αυτούς με την εφαρμογή του «Καλλικράτη» - Υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο.	20
II. Αποτίμηση – προοπτικές.....	21
Γ. Η ανάγκη διακριτών μοντέλων διοίκησης των Δήμων της χώρας: Μικροί νησιωτικοί και ορεινοί / μειονεκτικοί Δήμοι – Μητροπολιτική διακυβέρνηση.....	26
I. Η διάκριση των Δήμων με βάση γεωγραφικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες	26
II. Μητροπολιτική Διακυβέρνηση.....	42
Μέρος 2ο : Θεσμική συγκρότηση και λειτουργία Τοπικής Αυτοδιοίκησης	58
Α. Χωροταξική διάρθρωση & Διοικητική διαίρεση των Ο.Τ.Α. – Θεσμοί ενδοδημοτικής & ενδοπεριφερειακής αποκέντρωσης	58
I. Χωροταξική διάρθρωση – Διοικητική διαίρεση	58
II. Θεσμοί ενδοδημοτικής – ενδοπεριφερειακής αποκέντρωσης.....	60
Β. Όργανα – Εκλογικό Σύστημα	68
I. Υφιστάμενη κατάσταση – Αξιολόγηση	68
II. Γενικές πολιτικές κατευθύνσεις της μεταρρύθμισης.....	80
III. Προτάσεις.....	82
Γ. Σύστημα Διοίκησης.....	89
I. Υφιστάμενη κατάσταση - Αξιολόγηση	89
II. Πρόταση.....	92

Δ. Καταστατική θέση αιρετών	98
I. Γενικά	98
II. Υφιστάμενη κατάσταση – Αξιολόγηση.....	98
III. Πρόταση.....	102
Ε. Θεσμοί κοινωνικής συμμετοχής και ελέγχου.....	105
I. Ιστορικό – Υφιστάμενη κατάσταση – Αξιολόγηση.....	105
II. Πρόταση.....	106
ΣΤ. Εποπτεία Ο.Τ.Α.....	110
I. Ιστορικό.....	110
II. Υφιστάμενη Κατάσταση	112
III. Αξιολόγηση Υφιστάμενης Κατάστασης- Προβλήματα	115
IV. Διεθνής Εμπειρία.....	118
V. Πρόταση.....	121
Ζ. Τοπική Διαμεσολάβηση	130
I. Ιστορικό.....	130
II. Υφιστάμενη κατάσταση.....	131
III. Ευρώπη και τοπική διαμεσολάβηση	135
IV. Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης - Προβλήματα.....	136
V. Πρόταση.....	139
Η. Νομικά Πρόσωπα της Αυτοδιοίκησης	151
I. Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου Δήμων (άρθρο 103 του Ν.3852/10 και άρ.239-242 ΚΔΚ)	151
II. Ιδρύματα Δήμων	152
III. Σχολικές Επιτροπές	152
IV. Κοινωφελείς Επιχειρήσεις Δήμων	153
V. Ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α.....	153
VI. Αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	155
VII. ΔΕΥΑ.....	155
VIII. Αλιευτικά καταφύγια	156
IX. Επανεξέταση διατάξεων περί ανεξαρτητοποίησης Δημοτικών Συμβούλων.....	156
Μέρος 3ο : Οικονομικά και αναπτυξιακή προοπτική Τοπικής Αυτοδιοίκησης	157
Α. Προϋπολογισμοί ΟΤΑ - Παρατηρητήριο	157
Β. Οικονομική Διοίκηση-Διαχείριση ΟΤΑ	157
Γ. Κατάταξη των Δήμων	158

Δ. Έλεγχοι.....	158
I. Υφιστάμενη κατάσταση	158
II. Προτάσεις	168
Ε. Διαφάνεια, έλεγχος και συμμετοχή στις διαδικασίες του προϋπολογισμού	168
ΣΤ. Διαχείριση εσόδων ανταποδοτικών υπηρεσιών	171
Ζ. Επιχορηγήσεις-Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι-Φορολογική Αποκέντρωση.....	172
Η. Ίδια έσοδα	173
Θ. Δανεισμός	177
Ι. Περιουσία-Κληροδοτήματα	178
I. Καταγραφή και παρακολούθηση ακίνητης περιουσίας ΟΤΑ	178
II. Διαχείριση - Αξιοποίηση περιουσιακών στοιχείων των ΟΤΑ.....	180
III. Κληροδοτήματα.....	184
ΙΑ. Αναπτυξιακός Προγραμματισμός	184
ΙΒ. Επιχειρησιακά προγράμματα.....	185
ΙΓ. Αναπτυξιακή διπλωματία πόλεων και περιφερειών	189
ΙΔ. Επίλογος	199
Παράρτημα Ι	200
Παράρτημα ΙΙ	204
Παράρτημα ΙΙΙ	208
Παράρτημα ΙV	328
Παράρτημα V	404
Παράρτημα VI	421
Παράρτημα VII.....	425
Παράρτημα VIII.....	435
Παράρτημα ΙΧ.....	443

Εισαγωγή

Η Επιτροπή για την Αναθεώρηση του Θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (εφεξής «Επιτροπή») συστήθηκε με το άρθρο 5 του ν. 4368/2016 («Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου και άλλες διατάξεις»), ενώ η συγκρότησή της έγινε με την υπ' αριθμ. πρωτ. 19976/9.6.2016 (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 318/17.6.2016) απόφαση του τότε Υπουργού Εσωτερικών & Διοικητικής Ανασυγκρότησης, **κ. Παναγιώτη Κουρουμπλή**, όπως αυτή τροποποιήθηκε εν συνεχεία με τις υπ' αριθμ. πρωτ. 24218/25.7.2016 (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 422/2.8.2016), 27720/8.9.2016 (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 496/20.9.2016) αποφάσεις και, τελικά, με την υπ' αριθμ. πρωτ. 41032/20.12.2016 (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 712/23.12.2016) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, **κ. Παναγιώτη Σκουρλέτη**.

Η Επιτροπή ορίστηκε ως 27μελής, με πρόεδρο τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών, **κ. Κώστα Πουλάκη**, και με τη συμμετοχή :

- επτά (7) επιτελικών στελεχών των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου,
- έντεκα (11) ειδικών επιστημόνων και εμπειρογνομόνων για θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης και
- οκτώ (8) εκπροσώπων των κυριότερων αυτοδιοικητικών φορέων, και συγκεκριμένα, τριών (3) εκπροσώπων της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), τριών (3) εκπροσώπων της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ), ενός (1) εκπροσώπου της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Εργαζομένων Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΠΟΕ-ΟΤΑ) και ενός (1) εκπροσώπου της Ομοσπονδίας Συλλόγων Υπαλλήλων Αιρετών Περιφερειών Ελλάδας (ΟΣΥΑΠΕ).

Συνολικά, με τις αλλαγές που μεσολάβησαν στη σύνθεσή της, στην Επιτροπή μετείχαν συνολικά τριάντα τέσσερα (34) πάσης φύσεως στελέχη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα στοιχεία των οποίων παρατίθενται στο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.

Για την προετοιμασία και την επεξεργασία των επιμέρους θεμάτων που ανήκαν στο αντικείμενο της Επιτροπής συγκροτήθηκαν **τέσσερις (4) Θεματικές Ομάδες**, ως εξής :

- 1^η Θεματική Ομάδα, με αρμοδιότητα τα θέματα προσωπικού ΟΤΑ και τη σχέση Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Κρατικής Διοίκησης, με συντονιστή τον **κ. Κωνσταντίνο Παπαδημητρίου**, ο οποίος εν συνεχεία αντικαταστάθηκε από τον **κ. Σέργιο Σερμπέτη**.

- 2^η Θεματική Ομάδα, με αρμοδιότητα τα θέματα θεσμικής συγκρότησης και λειτουργίας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με συντονίστρια την **κ. Δανάη Κολτσίδα**.

- 3^η Θεματική Ομάδα, με αρμοδιότητα τα οικονομικά θέματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με συντονιστή τον **κ. Κωνσταντίνο Τσεφαλά**.

- 4^η Θεματική Ομάδα, με αρμοδιότητα τα θέματα των πόρων και της αναπτυξιακής προοπτικής της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με συντονιστή τον **κ. Ιωάννη Ψυχάρη**.

Συνολικά, στις εργασίες των Θεματικών Ομάδων συμμετείχαν περίπου εκατό (100) στελέχη, κυρίως προερχόμενα από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΣ, αλλά και ειδικοί επιστήμονες/εμπειρογνώμονες και εκπρόσωποι αυτοδιοικητικών φορέων, τα στοιχεία των οποίων παρατίθενται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ](#).

Επίσης, τη γραμματειακή υποστήριξη της Επιτροπής, τη συγκέντρωση των σχετικών εισηγήσεων, την ενημέρωση των μελών της και τη διαχείριση της αλληλογραφίας πολιτών και φορέων προς την Επιτροπή, ανέλαβαν έξι (6) στελέχη των αρμόδιων Διευθύνσεων του ΥΠΕΣ¹, που αποτέλεσαν τη **Γραμματεία της Επιτροπής**.

Οι εργασίες της Επιτροπής και των Θεματικών Ομάδων διήρκεσαν περίπου επτά (7) μήνες, με επάλληλες συνεδριάσεις και, όπου κατέστη δυνατό, συνεργασία με στελέχη των συναρμόδιων φορέων.

Αποτέλεσμα δε των εργασιών αυτών είναι οι προτάσεις που εκτίθενται στη συνέχεια, όπως προέκυψαν από την επεξεργασία των επιμέρους Θεματικών Ομάδων και εγκρίθηκαν από την Επιτροπή κατά στάδια και, στο σύνολό τους, στην τελική της συνεδρίαση της 24^{ης} Φεβρουαρίου 2017, παρουσία και του Υπουργού Εσωτερικών, κ. Σκουρλέτη.

¹ Και συγκεκριμένα οι κ.κ. : Γεωργακοπούλου Παρασκευή, Χαλδαίου Αικατερίνη, Καμπόλη Ελευθερία, Τσίτλικα Χριστίνα, Σταυρίδου Μαρία και Προβατάρης Μάριος.

Μέρος 1^ο : Αρμοδιότητες και διαφορετικά «μοντέλα» Ο.Τ.Α.

Το 1^ο Μέρος της παρούσας πρότασης αποτελεί το αποτέλεσμα των επεξεργασιών της 1^{ης} Θεματικής Ομάδας, όπως διαμορφώθηκε και εγκρίθηκε από την Επιτροπή.

Α. Κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των τριών επιπέδων Διοίκησης. Αναπροσδιορισμός της έννοιας και μεθοδολογικές προϋποθέσεις μιας λυσιτελούς ανακατανομής.

Ι. Εισαγωγή. Η θέση του προβλήματος.

Μεθοδολογική προϋπόθεση, αλλά και λογικά προηγούμενο βήμα κάθε προσπάθειας μεταρρύθμισης – μείζονος ή και ελάσσονος, ριζοσπαστικής ή απλά επανορθωτικής – της οργάνωσης και λειτουργίας της διοίκησης, και πάντως κάθε εγχειρήματος αναδιάταξης των σχέσεων Κεντρικής Διοίκησης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είναι η αναμέτρηση με τη σύνθετη προβληματική, αλλά και εντέλει με την ίδια την έννοια της **αρμοδιότητας**.

Αν η **οργάνωση** και η **διάρθρωση** των αρμοδιοτήτων ως πρόβλημα συνδέεται συνήθως με το – ούτως ή άλλως – μεθοδολογικά ακανθώδες και πολιτικά επίδικο ζήτημα της **κατανομής αυτών μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων διοικητικής δράσης** (Κεντρική Διοίκηση – Αποκεντρωμένες Διοικήσεις – Τοπική Αυτοδιοίκηση α' και β' βαθμού) και συνακόλουθα με εκείνο της **κατανομής των αντίστοιχων πόρων**, η επισκόπηση της διοικητικής πράξης, από συστάσεως ίσως του ελληνικού κράτους και η εμπειρία των ορίων στην αποτελεσματικότητα, στην ποιότητα και στους ρυθμούς άσκησης των αρμοδιοτήτων σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης, καταδεικνύουν ότι το πρόβλημα είναι πιο σύνθετο.

Συνεπώς, κάθε μεταρρυθμιστική απόπειρα που εκδηλώνεται ως απλή ανακατανομή υφιστάμενων αρμοδιοτήτων ή που περιλαμβάνει και την απόδοση νέων (ανεξαρτήτως κατεύθυνσης), στο βαθμό που δεν συνοδεύεται από ουσιαστική επανεξέταση του εύρους, του περιεχομένου και των ποιοτικών χαρακτηριστικών της ίδιας της έννοιας της αρμοδιότητας, εξαντλεί τη μεταρρυθμιστική της δυναμική σε μια αλληλομετάθεση υφιστάμενων δυσλειτουργιών, στην καλύτερη περίπτωση, ή συνηθέστατα και σε επίταση της σύγχυσης και της αναποτελεσματικότητας.

Λαμβάνοντας υπόψη κανείς το εύρος του **κατακερματισμού** αρμοδιοτήτων και τις **αλληλεπικαλύψεις** που διατρέχουν οριζόντια όλα τα επίπεδα της διοίκησης – ακόμη και σε πεδία που παραδοσιακά τοποθετούνται στον πυρήνα της κεντρικής διοίκησης ή σε άλλα που εξ ορισμού παρουσιάζουν τοπικό χαρακτήρα και συνδέονται εγγενώς με θεσμούς αυτοδιοικητικούς – αντιλαμβάνεται ότι μία απλή ανακατανομή ψηφίδων μόνο δημόσιας εξουσίας, δύσκολα μπορεί να σηματοδοτήσει ουσιαστικές μεταβολές στην ποιότητα της ασκούμενης διοίκησης, εάν δεν συνοδεύεται από νέες, πλήρως οριοθετημένες κατατάξεις, **αποσαφήνιση του ρόλου κάθε επιπέδου της διοίκησης και παραχώρηση σε καθένα από**

αυτά ενός πλήρους και καθαρού πεδίου οργάνωσης και χειρισμού των αντίστοιχων τομέων δημόσιας πολιτικής. Ο κατακερματισμός, η ασάφεια και οι αλληλεπικαλύψεις αρμοδιοτήτων, εξάλλου, δεν αποτελούν μόνον την απόρροια κατάσπαρτων, αποσπασματικών και συχνά αντιφατικών μεταξύ τους διατάξεων, αλλά συχνά και παραγωγικό αίτιο νέων τέτοιων ρυθμίσεων, οι οποίες, ενώ θεσπίζονται για την άρση αντινομιών ή επιμέρους λειτουργικών προβλημάτων, συνήθως επιτείνουν εντέλει και διαιωνίζουν το φαύλο κύκλο της ασάφειας, της σύγχυσης και της αναποτελεσματικότητας.

Η εικόνα αυτή, αν και, κατά γενική παραδοχή, συνιστά κατ' αποτέλεσμα μια παραμόρφωση του καταστατικού ρόλου και της θεσμικής λειτουργίας όλων των επιμέρους επιπέδων διοίκησης (δεν πρόκειται δηλαδή απλά για ένα πρόβλημα ανισοκατανομής δημόσιας εξουσίας ή για μία υπερτροφική διόγκωση του ρόλου του ενός επιπέδου διοίκησης έναντι των άλλων), τείνει να καταστεί συνώνυμη με τη φυσιολογία της ελληνικής διοικητικής πραγματικότητας.

Συνέπεια αυτής είναι η **αδυναμία κάθε επιπέδου της διοίκησης να ασκήσει λυσιτελώς ακόμη και αρμοδιότητες ήδη ανατεθειμένες νομοθετικά** και να εκπληρώσει έτσι το θεσμικό ρόλο του και, στην περίπτωση των αιρετών οργάνων, τη νομιμοποιητική του εντολή. Η πληθώρα ρυθμίσεων που συχνά οργανώνουν τους όρους άσκησης μίας και μόνης αρμοδιότητας και ο κατακερματισμός διαδικασιών δημιουργεί έτσι, κατ' αποτέλεσμα, πεδία πρακτικά αρρυθμιστά (αφού κανένα μοντέλο περιπτώσιολογικών και λεπτομερειακών ρυθμίσεων δεν μπορεί να καλύψει πλήρως και εξαντλητικά το φάσμα των έννομων σχέσεων και καταστάσεων που η διοικητική πράξη καλείται να αντιμετωπίσει). Οι ρυθμιστικές αντινομίες, τα κενά και η σύγχυση που προκύπτουν, αντιμετωπίζονται συνήθως με ατυπικές διοικητικές πρακτικές, που κατ' ανάγκη επιστρατεύονται από τις συναρμόδιες υπηρεσίες, συχνά όμως δίνουν χώρο στην εμφάνιση θυλάκων καταστρατήγησης της αρχής της νομιμότητας και, κατ' επέκταση, φαινομένων διαφθοράς.

II. Βασικές μεθοδολογικές παραδοχές

Ενόψει των παραπάνω διαπιστώσεων, η διαμόρφωση μίας πρότασης **αναπροσδιορισμού των σχέσεων Κρατικής Διοίκησης – Τοπικής Αυτοδιοίκησης**, στο επίπεδο της διάρθρωσης των ασκούμενων από αυτές αρμοδιοτήτων, δεν μπορεί να εκκινεί αλλά ούτε και να εξαντλείται σε μια πρόταση ανακατανομής των υφιστάμενων σήμερα αρμοδιοτήτων, όπως περιγράφονται στις σχετικές νομοθετικές διατάξεις, στη βάση απλά ενός δεδομένου αποκεντρωτικού προτάγματος ή ακόμη και στη βάση της αποτίμησης των υπηρεσιακών δυνατοτήτων των υφιστάμενων σήμερα δομών ή της επάρκειας των πόρων που αποδίδονται σε κάθε επίπεδο διοίκησης.

<p>Όπως εξηγήθηκε, κάθε ριζικός – και, πάντως, στοιχειωδώς αποτελεσματικός – αναπροσδιορισμός των σχέσεων Κράτους – Τοπικής Αυτοδιοίκησης προϋποθέτει μία ολιστική προσέγγιση του κάθε επιμέρους πεδίου δημόσιας πολιτικής και συνακόλουθα το σχεδιασμό των αντίστοιχων επιμέρους αρμοδιοτήτων με κανονιστικές προδιαγραφές τέτοιες, που θα επιτρέπουν την ουσιαστική και λυσιτελή άσκησή τους από το προσήκον</p>

επίπεδο διοίκησης, χωρίς κατακερματισμούς, λεπτομερειακές και περιπτώσιολογικές προβλέψεις και περιττές αλληλεπικαλύψεις. Τότε και μόνο θα είναι δυνατή μία ουσιαστική και τελεσφόρα ανακατανομή των αρμοδιοτήτων, κατά τρόπο μάλιστα που θα καθιστά εφικτή την προτυποποίηση διαδικασιών και τη βελτιστοποίηση των διοικητικών πρακτικών.

Στο πλαίσιο αυτό, στη συνέχεια εκτίθεται :

α) μία εκτεταμένη και λεπτομερή καταγραφή της υφιστάμενης σήμερα κατάστασης, αναφορικά με τις αρμοδιότητες που έχουν ήδη απονεμηθεί στην Τοπική Αυτοδιοίκηση από τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και από τον «Καλλικράτη» και

β) ένα προτεινόμενο μοντέλο επεξεργασίας των δεδομένων αυτών και συνεργασίας με τα συναρμόδια Υπουργεία, που θα καταστήσει εφικτή την προοδευτική ανακατανομή αρμοδιοτήτων, με τρόπο που θα δημιουργεί όρους ουσιαστικής και αποτελεσματικής άσκησής τους από το ενδεδειγμένο επίπεδο διοίκησης και με σαφείς, προτυποποιημένες διαδικασίες.

Ειδικότερα:

1. Καταγραφή υφιστάμενης κατάστασης

Στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ](#) αποτυπώνεται η συστηματική **καταγραφή του ισχύοντος πλαισίου αρμοδιοτήτων των ΟΤΑ α' και β' βαθμού**, με βάση τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και τον «Καλλικράτη», όπως σήμερα ισχύουν. Η εκτεταμένη και λεπτομερής αυτή καταγραφή, όπως οργανώθηκε και εκπονήθηκε από τη Διεύθυνση Οργάνωσης & Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δεν περιορίζεται σε μία απλή παράθεση των διατάξεων που κατανέμουν αρμοδιότητες στους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά επιτυγχάνει μία συστηματική και άρτια ταξινομημένη παρουσίαση των υφιστάμενων αρμοδιοτήτων, μέσα από τη σύνδεση καθεμίας απ' αυτές με τα **συναρμόδια Υπουργεία** και τις ειδικές αρμόδιες υπηρεσίες τους, με το **θεματικό πεδίο** στο οποίο εντάσσεται καθεμία εξ αυτών, το **είδος της κάθε αρμοδιότητας** (εάν, δηλαδή, πρόκειται για αρμοδιότητα επιτελική, εκτελεστική ή ελεγκτική), τις **διατάξεις** που τη διέπουν, την αντιστοίχισή της με τον **οικείο βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης** και τυχόν παρατηρήσεις που προκύπτουν από την μέχρι τώρα εμπειρία της άσκησής της. Ειδικότερα:

Στα τρία πρώτα πεδία του σχετικού πίνακα, καταγράφεται ο φορέας της Κεντρικής Διοίκησης (σε επίπεδο Υπουργείου, Γενικής Γραμματείας και Γενικής Διεύθυνσης) που έχει, υπό το υφιστάμενο σήμερα νομοθετικό πλαίσιο, την ευθύνη του αντίστοιχου πεδίου πολιτικής. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι η **συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία** είναι καθοριστικής σημασίας σε κάθε προσπάθεια αναπροσδιορισμού των σχέσεων Κεντρικής Διοίκησης – Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τόσο διότι αυτά έχουν την ευθύνη διαμόρφωσης πολιτικής επί του κάθε επιμέρους πεδίου (και επομένως, κάθε εγχείρημα αναπροσδιορισμού της κατανομής αρμοδιοτήτων στο κάθε πεδίο εντάσσεται στον πυρήνα των όρων άσκησης και τους εύρους της δημόσιας εξουσίας του οικείου αρμόδιου Υπουργείου) όσο και γιατί, ως καθ' ύλην αρμόδιοι φορείς της σχετικής κρατικής λειτουργίας, έχουν εικόνα του ειδικού νομοθετικού πλαισίου που διέπει σήμερα τις σχετικές

αρμοδιότητες όσο και των δυσλειτουργιών και πρακτικών προβλημάτων που έχουν παρατηρηθεί από τη μέχρι σήμερα εμπειρία.

Στο τέταρτο και στο πέμπτο πεδίο του πίνακα αποτυπώνεται ο **τομέας αρμοδιοτήτων** και το **ειδικότερο θεματικό πεδίο** αρμοδιοτήτων, με βάση το σήμερα ισχύον πλαίσιο. Στο έκτο πεδίο του πίνακα καταγράφονται οι **υφιστάμενες σήμερα σχετικές αρμοδιότητες** της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως αυτές προκύπτουν από τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και από τον «Καλλικράτη». Στο έβδομο πεδίο γίνεται μία ταξινόμηση κάθε υπό εξέταση αρμοδιότητας σε **τρεις βασικές κατηγορίες** και χαρακτηρίζεται αυτή ως **αρμοδιότητα διαμόρφωσης πολιτικής, υλοποίησης, παρακολούθησης ή ελέγχου**. Τέλος, στο όγδοο και στο ένατο πεδίο σημειώνεται αν η σχετική αρμοδιότητα ασκείται σήμερα στο επίπεδο του α' ή του β' βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV](#) αποτυπώνεται η αναλυτική καταγραφή, όπως εκπονήθηκε από τη Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, των υφιστάμενων σήμερα αρμοδιοτήτων που έχουν ανατεθεί στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, ανά τομέα και υποτομέα (κατ' αντιστοιχία με τις δημόσιες πολιτικές και τα πεδία πολιτικής) του αντίστοιχου υπουργείου.

2. Προτεινόμενο μοντέλο επεξεργασίας των δεδομένων, για τη διαμόρφωση της μεταρρυθμιστικής πρότασης.

Όπως προεκτέθηκε, απαραίτητη προϋπόθεση μιας λυσιτελούς μεταρρυθμιστικής προσπάθειας στην κατεύθυνση της ριζικής ανακατανομής αρμοδιοτήτων είναι η ολιστική θεώρηση κάθε επιμέρους τομέα δημόσιας πολιτικής και ο σχεδιασμός των υπαγόμενων σε αυτόν αρμοδιοτήτων, με τρόπο που θα επιτρέπουν την ανάθεση στο προσήκον επίπεδο διοίκησης (Κεντρική Διοίκηση – Τοπική Αυτοδιοίκηση α' και β' βαθμού ή/και Αποκεντρωμένες Διοικήσεις) ενός αυτοτελούς χώρου άσκησης των σχετικών λειτουργιών, χωρίς κατακερματισμούς και αλληλεπικαλύψεις.

Αφετηρία συνεπώς της όποιας σχετικής επεξεργασίας πρέπει να είναι η έννοια των **δημόσιων πολιτικών** που ασκούνται ανά Υπουργείο, η οποία θα πρέπει να εξειδικεύεται στα **επί μέρους πεδία** στα οποία αναλύεται, εν συνεχεία να ταξινομούνται στα πεδία αυτά οι **υφιστάμενες σήμερα αρμοδιότητες** (ή και διαδικασίες που έχουν προσδιοριστεί ως αρμοδιότητες ή έχουν, για διάφορους λόγους, αναχθεί σε τέτοιες), να αντιστοιχούνται με τις υφιστάμενες σήμερα **διατάξεις** (οι οποίες έτσι θα μπορέσουν να ταξινομηθούν ανά πεδίο και, κατά μία έννοια, να κωδικοποιηθούν) και εν συνεχεία να προσδιορίζεται η **κύρια αρμοδιότητα** και να διατυπώνεται αυτή με τέτοιο τρόπο, ώστε να καταστεί εφικτή η ουσιαστική άσκησή της από το οικείο (κατά κανόνα, ένα μόνο) επίπεδο διοίκησης, με σαφείς, προσδιορισμένες και **προτυποποιημένες διαδικασίες**.

Συγκεκριμένα, τα **προτεινόμενα βήματα επεξεργασίας** είναι τα ακόλουθα:

α. Καθορισμός δημόσιων πολιτικών στο σύνολο της διοικητικής δράσης

Οι δημόσιες πολιτικές συγκροτούν το σύνολο των πεδίων διασύνδεσης Κράτους – κοινωνίας, σε ό, τι αφορά δε τη δημόσια διοίκηση αυτές αναπτύσσονται εντός των ορίων που περιγράφουν την καταστατική αποστολή των δομών του κυβερνητικού σχήματος. Η δέσμη των δημόσιων πολιτικών που κάθε Υπουργείο καλείται να ασκήσει και να χειριστεί, βάσει του Συντάγματος και της υφιστάμενης νομοθεσίας, αποτυπώνεται στην οργανωτική του δομή. Οι επιμέρους δημόσιες πολιτικές, από άποψη οργανωτική, αντιστοιχούν και αποτυπώνονται στα ανώτερα επίπεδα της οργανωτικής δομής του Υπουργείου (Γενική Γραμματεία, Ειδική Γραμματεία, Γενική Διεύθυνση και ενίοτε Διεύθυνσης).

Έτσι, για παράδειγμα, στο σημερινό Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) έχουν αποδοθεί επτά δημόσιες πολιτικές, που αποτυπώνονται στην οργανωτική του δομή ως εξής:

ΥΠΕΝ: Περιβαλλοντική πολιτική, Πολιτική Δασών, Πολεοδομική πολιτική, Χωροταξική πολιτική, Πολιτική Ορυκτών πρώτων υλών, Ενεργειακή πολιτική και πολιτική Υδάτων.

Με αυτό τον τρόπο δύναται να καθοριστεί, με βάση το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, ο κατάλογος των δημοσίων πολιτικών.

β. Καθορισμός επιμέρους πεδίων πολιτικής για κάθε δημόσια πολιτική

Τα επιμέρους **πεδία (ενίοτε και υποπεδία) πολιτικής** συγκροτούν διακριτές περιοχές δράσης εντός κάθε δημόσιας πολιτικής, που, σε επίπεδο Υπουργείου αποτυπώνονται στο οργανωτικό επίπεδο Δ/νσης ή Τμήματος.

Για παράδειγμα, εντός της πολιτικής για τα ύδατα υφίστανται δύο περιοχές δράσης – πεδία πολιτικής:

Προστασία και διαχείριση υδάτινου περιβάλλοντος (Δ/νση Προστασίας και Διαχείρισης Υδάτινου Περιβάλλοντος, ΕΓΥ) και

Υπηρεσίες Ύδατος (Δ/νση Σχεδιασμού και Διαχείρισης Υπηρεσιών Ύδατος)

Στο πλαίσιο των πεδίων κάθε δημόσιας πολιτικής, προκειμένου αυτή να υλοποιηθεί, εντάσσονται μια σειρά από διοικητικές ενέργειες και επιμέρους αρμοδιότητες που ασκούνται από τα διάφορα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης: Κρατική (κεντρική και αποκεντρωμένη) και Αυτοδιοίκηση (α' και β' βαθμού).

Προκειμένου να καταγραφεί μια πρώτη συστηματική, ολιστική και επεξεργάσιμη αποτύπωση του πλέγματος των ενεργειών και αρμοδιοτήτων, τα **επόμενα βήματα** προτείνονται ως εξής:

γ. Καταγραφή, ανά πεδίο πολιτικής, υφιστάμενων αρμοδιοτήτων, που, κατά το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, ασκούνται εκτός Κεντρικής Διοίκησης.

δ. Καταγραφή επιπέδου διοίκησης (Αποκεντρωμένη Διοίκηση, ΟΤΑ α' και β' βαθμού) που είναι αρμόδιο για κάθε υφιστάμενη αρμοδιότητα.

ε. Καταγραφή επισπεύδοντος/δόντων και συναρμόδιου/ων Υπουργείων που διαθέτουν θεσμικά τη νομοθετική πρωτοβουλία για την συγκεκριμένη αρμοδιότητα και αρμόδιας υπηρεσίας του/των Υπουργείου/ων.

στ. Καταγραφή νομοθετικών διατάξεων που διέπουν την κάθε επιμέρους ή κύρια αρμοδιότητα.

Τα στάδια γ-στ υλοποιούνται παράλληλα και η ολοκλήρωσή τους επιτυγχάνει μία βασική, κεντρικής σημασίας **ομαδοποίηση των υφιστάμενων σήμερα αρμοδιοτήτων των ΟΤΑ α' και β' βαθμού και των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, ανά πεδίο πολιτικής**. Η εκπονηθείσα ήδη από τη Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τ.Α. καταγραφή των αρμοδιοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με βάση τα κύρια θεσμικά τους νομοθετήματα ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ](#)), καθώς και η καταγραφή από τη Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Αποκεντρωμένων Διοικήσεων των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων, ανά τομέα και υποτομέα πολιτικής, των αποκεντρωμένων διοικήσεων ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV](#)), διευκολύνουν σημαντικά την ταξινόμηση αυτή. Η συνεργασία με τα επισπεύδοντα – συναρμόδια Υπουργεία είναι, ωστόσο, καθοριστικής σημασίας, καθώς οι αρμοδιότητες των εκτός Κεντρικής Διοίκησης φορέων εκτείνονται και πέραν των βασικών τους νομοθετημάτων και προκύπτουν από πλήθος ειδικών διατάξεων, προϊόντων της νομοθετικής πρωτοβουλίας των αντίστοιχων Υπουργείων.

ζ. Προσδιορισμός της κύριας αρμοδιότητας, στην οποία μπορούν να αναχθούν και να ενσωματωθούν μια σειρά από τις ανωτέρω καταγεγραμμένες αρμοδιότητες.

Ως **κύρια αρμοδιότητα** θα μπορούσε να θεωρηθεί το αποτέλεσμα (τελικό προϊόν) μιας σειράς συναφών, διαδοχικών, παράλληλων ή συμπλεκόμενων επιμέρους διοικητικών διαδικασιών και αρμοδιοτήτων (για παράδειγμα ως κύριες αρμοδιότητες θα μπορούσαν να θεωρηθούν, στα οικεία πεδία πολιτικής, η συντήρηση οδών, η ύδρευση, το σχέδιο διαχείρισης υδάτινων λεκανών, η μεταφορά μαθητών).

Η **διαδικασία προσδιορισμού και ανάδειξης της κύριας αρμοδιότητας**, εντός της οποίας εντάσσονται μια σειρά από επιμέρους αρμοδιότητες που ασκούν τα διάφορα επίπεδα διοίκησης (κρατικής και αυτοδιοικητικής), είναι μία σύνθετη εργασία, που αναγκαία θα ενσωματώσει πολιτικές και (δι)επιστημονικές αξιολογήσεις και προτεραιότητες, καθώς και τη μέχρι σήμερα διοικητική εμπειρία. Σε πολλές περιπτώσεις, η ανάδειξη της κύριας αρμοδιότητας προκύπτει άμεσα ή έμμεσα από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, ενώ σε άλλες θα πρέπει να συναχθεί από την ανάλυση των επιμέρους

αρμοδιοτήτων (ή/και διαδικασιών) που συνθέτουν το αντίστοιχο πεδίο πολιτικής. Στο σημείο αυτό, αναδεικνύεται η χρησιμότητα του χαρακτηρισμού, στην – εκπονηθείσα ήδη από τη Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας ΟΤΑ ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ](#)) – καταγραφή κάθε υφιστάμενης αρμοδιότητας της Τ.Α., βάσει του ΚΔΚ και του «Καλλικράτη», ως αρμοδιότητας **Διαμόρφωσης Πολιτικής, Υλοποίησης, Παρακολούθησης και Ελέγχου.**

Στον [ΠΙΝΑΚΑΣ 1](#) αποτυπώνεται, σε μια πρώτη ανάγνωση, ένα παράδειγμα της παραπάνω ανάλυσης που αφορά στη δημόσια πολιτική υδάτων του ΥΠΕΝ.

η. Κατανομή των κύριων αρμοδιοτήτων – Νομοθέτηση – Προτυποποίηση διαδικασιών

Ο προσδιορισμός, σύμφωνα με την ανωτέρω διαδικασία και τις προπαρατεθείσες μεθοδολογικές παραδοχές, της κύριας αρμοδιότητας ανά πεδίο (ή υποπεδίο, όπου είναι απαραίτητο) πολιτικής, θα επιτρέψει μία εναργή θεώρηση και πρόκριση του **ενδεδειγμένου επιπέδου διοίκησης** (Κεντρική – Αποκεντρωμένη – ΟΤΑ α' βαθμού – ΟΤΑ β' βαθμού), στο οποίο αυτή προσήκει και από το οποίο αυτή θα μπορεί να ασκηθεί με τους καλύτερους όρους. Κατά την επιλογή αυτή, πέρα από τα δεδομένα που θα έχουν προκύψει από την ίδια τη διαδικασία της ομαδοποίησης των επιμέρους αρμοδιοτήτων και διαδικασιών και της ανάδειξης της κύριας αρμοδιότητας, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι, θεμελιώδεις για την καταστατική θέση και το θεσμικό ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, **αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας** και, συναφώς, **οι βασικές πολιτικές επιλογές για τη λειτουργία που καλούνται να επιτελέσουν οι Δήμοι και οι Περιφέρειες**, στο πλαίσιο ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού κοινωνικού κράτους, που θα διασφαλίζει τη χρηστή διοίκηση και θα ευνοεί μία ισόρροπη και κοινωνικά δίκαιη οικονομική ανάπτυξη.

Η υλοποίηση, σύμφωνα με τα παραπάνω, μιας τέτοιας ανακατανομής των (κύριων) αρμοδιοτήτων θα επιτρέψει την εκκαθάριση και την αποσαφήνιση του δαιδαλώδους και παραλυτικού σημερινού θεσμικού τοπίου των κατάσπαρτων, κατακερματισμένων και αλληλεπικαλυπτόμενων αρμοδιοτήτων και διαδικασιών, αφού θα έχει στηριχθεί στην ομαδοποίηση των συναφών αρμοδιοτήτων και στην σαφή ανάθεση μίας ενιαίας αρμοδιότητας στο προσήκον επίπεδο διοίκησης και θα συνεπάγεται τη θεσμοθέτηση **τεκμηρίου αρμοδιότητας** υπέρ του επιπέδου αυτού. Η **νομοθέτηση** έτσι της κύριας αρμοδιότητας θα συνοδεύεται από την αντικατάσταση όλων των συναφών διατάξεων (που θα έχουν ήδη ευχερώς εντοπισθεί) από ρυθμίσεις σαφείς, συνεκτικές και νομοτεχνικά άρτιες και λειτουργικές.

Η διασφάλιση της μέγιστης αποτελεσματικότητας και σαφήνειας μιας τέτοιας νομοθετικής ανακατανομής των κύριων αρμοδιοτήτων, θα ολοκληρωθεί με την προτυποποίηση και βελτιστοποίηση των διαδικασιών άσκησής τους.

Σε ένα θεσμικό περιβάλλον όπου θα είναι πλέον σαφές ότι το κάθε επιμέρους πεδίο διοίκησης έχει έναν πλήρη και «καθαρό» χώρο διοικητικής ευθύνης και άσκησης πολιτικής, θα έχει καταστεί **εφικτός ο σχεδιασμός των περιλαμβανόμενων σε αυτόν διαδικασιών** (ροή εργασιών, απαιτούμενα δικαιολογητικά, προτυποποίηση εγγράφων), που με τη σειρά του θα διαμορφώσει μία σαφή εικόνα των υπηρεσιακών αναγκών και συνεπώς θα

διευκολύνει **τον σχεδιασμό της διάθεσης των αναγκαίων ανθρώπινων πόρων**, αλλά και την οργάνωση και λειτουργία ενιαίων ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων και πληροφοριακών συστημάτων.

3. Όροι εφαρμογής του προτεινόμενου μεθοδολογικού σχήματος – Οργάνωση των περαιτέρω εργασιών

Από όλα τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι **αναγκαία προϋπόθεση επιτυχούς διεξαγωγής της προτεινόμενης επεξεργασίας είναι η στενή, οργανωμένη και αποτελεσματική συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία**. Η προετοιμασία και υλοποίηση της συνεργασίας αυτής με βάση τα προτεινόμενα στάδια διαμορφώνει όρους ταχείας, στοχευμένης και αποτελεσματικής συνεργασίας, καθώς:

- Θα έχουν ήδη εκ των προτέρων προσδιοριστεί οι αρμόδιες υπηρεσίες κάθε υπουργείου ανά πεδίο (ή υποπεδίο) πολιτικής (εργασία, η οποία έχει ήδη σε μεγάλο βαθμό ολοκληρωθεί, με βάση την υφιστάμενη καταγραφή) και συνεπώς η συνεργασία με τα συναρμόδια υπουργεία δεν θα περιορίζεται σε μια γενική απεύθυνση προς αυτά και μία αόριστη πρόσκληση να εκκινήσουν τις δικές τους εσωτερικές διαδικασίες αναπροσδιορισμού αρμοδιοτήτων.

- Η κοινή εργασία με τα συναρμόδια υπουργεία θα υλοποιείται στη βάση έτοιμων, διαμορφωμένων ήδη πινάκων και, κατ' επέκταση, πολύ συγκεκριμένων πεδίων έρευνας και ερωτημάτων.

- Ήδη από τη διαμόρφωση των πινάκων θα έχουν αναδειχθεί και καταγραφεί, κατά τρόπο απολύτως σαφή και συγκεκριμένο, η πλειονότητα (αν όχι το σύνολο) των κατακερματισμών και αλληλεπικαλύψεων αρμοδιοτήτων και διαδικασιών.

- Η ίδια η πρακτική εφαρμογή του προτεινόμενου μεθοδολογικού σχήματος και προτύπου συνεργασίας με τις συναρμόδιες υπηρεσίες άλλων υπουργείων, θα ανατροφοδοτείται με πρακτικές βελτιώσεις που θα προκύπτουν από την εμπειρία του χειρισμού του, κατά τρόπο όμως οργανωμένο, στοχευμένο και λειτουργικό.

Ενόψει της ανάγκης βέλτιστης προετοιμασίας και οργάνωσης της συνεργασίας με τις συναρμόδιες υπηρεσίες άλλων υπουργείων, προτείνεται η συγκρότηση κοινών θεματικών ομάδων, από στελέχη της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, που θα αναλάβουν την κατάρτιση και συμπλήρωση των σχετικών πινάκων είτε ανά δημόσια πολιτική είτε ανά πεδίο πολιτικής και εν συνεχεία, στη βάση αυτών, την οργάνωση της συνεργασίας με τις αντίστοιχες υπηρεσίες των άλλων Υπουργείων.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ταχεία και αποτελεσματική ολοκλήρωση των σχετικών εργασιών είναι η θέση σαφών και συγκεκριμένων χρονοδιαγραμμάτων (ανά δημόσια πολιτική ή πεδίο πολιτικής), εντός των οποίων θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί όλα τα στάδια της προτεινόμενης μεθόδου. Με τον τρόπο αυτό η διαδικασία αναπροσδιορισμού των αρμοδιοτήτων μπορεί να ολοκληρώνεται σταδιακά και να παράγει άμεσα τα αποτελέσματά της στα πεδία πολιτικής που θα έχουν ήδη

ολοκληρωθεί, χωρίς να αναμένεται πρώτα η συνολική αναδιάταξη σε όλο το εύρος της δημόσιας διοίκησης.

Στο πλαίσιο αυτό, μπορούν να τεθούν **προτεραιότητες** είτε με βάση την **κοινωνική επιτακτικότητα** (λ.χ. προτεραιότητα στις κοινωνικές υπηρεσίες) είτε και με βάση τη σοβαρότητα των καταγεγραμμένων και γνωστών ήδη **διοικητικών δυσλειτουργιών** της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (λ.χ. πεδία στα οποία παρέχεται σήμερα διοικητική υποστήριξη). Επίσης, θα μπορούσε να προηγηθεί μία **πilotική εφαρμογή** της προτεινόμενης μεθόδου, σε δημόσιες πολιτικές ή πεδία πολιτικής που, σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης, εξυπηρετούνται σήμερα από υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών (όπως λ.χ η Διεύθυνση Ιθαγένειας ή η Διεύθυνσης Αστικής & Δημοτικής Κατάστασης), προκειμένου να αναδειχθούν σημεία της μεθόδου που χρήζουν βελτιώσεων, ώστε να καταστεί αποδοτικότερη η συνεργασία με άλλα Υπουργεία. Παράλληλα, θα εξεταστεί, εντός του Υπουργείου Εσωτερικών, η δυνατότητα αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων της υπό εξέταση Διεύθυνσης (π.χ. Ιθαγένειας) προς τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και τους ΟΤΑ, διατηρώντας τον επιτελικό και ελεγκτικό ρόλο για το Υπουργείο.

Αφού έχει ολοκληρωθεί το έργο κατανομής αρμοδιοτήτων ανά φορέα του κράτους ή της αυτοδιοίκησης, οι θεματικές ομάδες θα συμπεριλάβουν και στελέχη της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Αποκεντρωμένων Διοικήσεων / Τμήμα Προσωπικού Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και της Διεύθυνσης Προσωπικού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, προκειμένου να εξεταστούν **ζητήματα προσωπικού**.

Αυτονόητο είναι, επίσης, ότι σε όλα τα στάδια της επεξεργασίας θα πρέπει να επιδιωχθεί η μεθοδική και γόνιμη συνεργασία με αντιπροσωπευτικούς φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και η αξιοποίηση τόσο των δικών τους θεωρήσεων όσο και της διοικητικής τους εμπειρίας.

Οι προηγηθείσες αναπτύξεις καταδεικνύουν ότι είναι δυνατή μία λυσιτελής ανακατανομή αρμοδιοτήτων Κεντρικής Διοίκησης – Αποκεντρωμένων Διοικήσεων – Τοπικής Αυτοδιοίκησης, κατά τρόπο που θα αίρει τις υφιστάμενες παραλυτικές περιπλοκές και ταυτόχρονα θα υπηρετεί το αποκεντρωτικό πρόταγμα, όχι σε επίπεδο απλώς διακηρυκτικό, αλλά παραχωρώντας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση ουσιαστικές θεσμικές δυνατότητες χειρισμού και ανάπτυξης αυτοτελών πεδίων πολιτικής, που θα έπρεπε ούτως ή άλλως να της αναλογούν. Μία τέτοια ανακατανομή, η οποία θα διευκολύνει και μία στοχευμένη κατεύθυνση πόρων από εθνικά ή και διεθνή χρηματοδοτικά εργαλεία, προϋποθέτει οργανωμένη και λειτουργική μέθοδο, αλλά και σαφή, διαρκή και μεθοδική πολιτική δέσμευση.

Πίνακας 1 : Ανάλυση δημόσιας πολιτικής (Παράδειγμα ΥΠΕΝ)

Δημόσια Πολιτική	Πεδίο Δ.Π	Υπο-πεδίο	Επιμέρους Αρμοδιότητες	Φορέας Υλοποίησης	Επισπεύδον Υπουργείο	Υπηρεσία Υπουρ- γείου	Θεσμικό πλαίσιο	Κύρια Αρμοδιό-τητα
Περιβαλλοντική πολιτική	Προστασίας Βιοποικιλότητας και Εδάφους							
	Διαχείριση Αποβλήτων							
	Ποιότητα της Ατμόσφαιρας							
	Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης							
	Δασική πολιτική							
	Χωροταξική πολιτική							
Πολεοδομική πολιτική								
Ενεργειακή πολιτική								
Πολιτική Ορυκτών πρώτων Υλών								
Πολιτική για τα Ύδατα	Προστασία και Διαχείριση Υδάτινου περιβάλλοντος							
		ΟΤΑ α'βαθμού					
		Έκδοση των αδειών χρήσης υδάτων και εκτέλεσης έργων αξιοποίησης τους.	Απ. Διοίκηση	ΥΠΕΝ/ Υπ. Υποδομών	Δ/νση Σχεδ. & Διαχ. Υπηρεσιών Ύδατος	Άρ. 11 ν. 3199/2003 & 146896/2014 Κ.Υ.Α.		
	Υπηρεσίες Ύδατος	Σφράγιση σημείων υδροληψίας που είτε είναι ανενεργά ή σε αυτά που δεν τους χορηγήθηκε ή ανακλήθηκε η άδεια χρήσης νερού	Απ. Διοίκηση	ΥΠΕΝ				χρήση υδάτων /ύδρευση, άρδευση...
		Επιβολή διοικητικών κυρώσεων για παραβιάσεις των διατάξεων της υπ' αριθμ.146896/2014(ΦΕΚ 2878/Β/27.10.2014)	Απ. Διοίκηση	ΥΠΕΝ		υπ' αριθμ.146896/2014(ΦΕΚ 2878/Β/27.10.2014)		

B. Διοικητική Υποστήριξη

I. Η πρόβλεψη της διοικητικής υποστήριξης, για την άσκηση από τους Δήμους αρμοδιοτήτων που ανατέθηκαν σε αυτούς με την εφαρμογή του «Καλλικράτη» - Υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο.

Με την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης», έλαβε χώρα μια **εκτεταμένη μεταφορά αρμοδιοτήτων**, από άλλα επίπεδα της διοίκησης, στους Δήμους. Ενόψει της ευρείας αυτής ανακατανομής αρμοδιοτήτων, διαπιστώθηκε η ύπαρξη τομέων, όπου παρουσιάζονταν σοβαρές δυσχέρειες ως προς την εξυπηρέτησή τους με επάρκεια από τις υφιστάμενες, κατά την εισαγωγή του «Καλλικράτη», δομές και το δυναμικό πολλών από τους Δήμους που δημιουργήθηκαν, τόσο ως προς το προσωπικό και τις υποδομές τους, όσο και ως προς τους πόρους που τους είχαν διατεθεί. Οι τομείς αυτοί ήταν **οι υπηρεσίες δόμησης, οι τεχνικές υπηρεσίες και οι κοινωνικές υπηρεσίες**.

Για το λόγο αυτό, προβλέφθηκε ένα **μεταβατικό διάστημα**, κατά το οποίο οι Δήμοι που δεν διέθεταν δομές με υλικοτεχνική υποδομή και προσωπικό, σε βαθμό επάρκειας τέτοιο, που να καθιστά δυνατή τη λυσιτελή άσκηση των αρμοδιοτήτων στους τρεις αυτούς τομείς, να δύνανται να λαμβάνουν **διοικητική υποστήριξη** για την άσκησή τους, είτε από τον **Δήμο της έδρας του νομού** στον οποίο μετατάχθηκε το προσωπικό των πρώην Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων είτε από **άλλο Δήμο**, στον οποίο περιήλθαν καταργηθείσες αποκεντρωμένες υπηρεσίες των πρώην Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και στον οποίο μετατάχθηκε το αντίστοιχο προσωπικό.

Η ανωτέρω πρόβλεψη (άρθρο 95 του ν. 3852/2010) είχε αρχικά μεταβατικό χαρακτήρα, καθώς έως τις 31/12/2012, όλοι οι Δήμοι όφειλαν να οργανώσουν τις αντίστοιχες υπηρεσίες και να αναλάβουν την άσκηση των ανωτέρω αρμοδιοτήτων. Καθώς, ωστόσο, για πολλούς από τους Δήμους που υποστηρίζονταν διοικητικά, δεν κατέστη δυνατό να οργανώσουν τις δικές τους υπηρεσίες, ώστε να δύνανται να ασκήσουν αυτοτελώς τις ανωτέρω αρμοδιότητες, κρίθηκε σκόπιμη η **παράταση** της διοικητικής υποστήριξης. Με την από 31/12/2012 Π.Ν.Π, όπως κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4147/2013, ορίστηκε ότι ο χρόνος έναρξης άσκησης από τους Δήμους των αρμοδιοτήτων για τις οποίες παρέχεται διοικητική υποστήριξη, θα καθορίζεται με σχετικές αποφάσεις του Υπουργού Εσωτερικών και του Υπουργού Οικονομικών και του, ανά περίπτωση, καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (ΚΕΔΕ).

Η **έναρξη άσκησης** από όλους τους Δήμους των αρμοδιοτήτων για τις οποίες παρέχεται διοικητική υποστήριξη, ρυθμίστηκε εκ νέου από τις διατάξεις του άρθρου 31, παρ. 2 του ν. 4257/2014, με το οποίο αντικαταστάθηκε η παράγραφος 2 του άρθρου 1 της από 31/12/2012 Π.Ν.Π. Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, ως χρόνος έναρξης άσκησης από όλους τους Δήμους των αρμοδιοτήτων για τις οποίες παρέχεται διοικητική υποστήριξη, ορίστηκε το τέλος της διάρκειας εφαρμογής του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013–2016. Κατά το διάστημα αυτό, οι διοικητικά υποστηριζόμενοι Δήμοι που θα είχαν επάρκεια

προσωπικού και υλικοτεχνικής υποδομής, θα μπορούσαν, με απόφαση του δημοτικού τους συμβουλίου, να αναλάβουν την άσκηση των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων, ενώ οι υπόλοιποι Δήμοι θα όφειλαν να οργανώσουν στο διάστημα αυτό τις υπηρεσίες τους, προκειμένου να είναι σε θέση να ασκήσουν τις συγκεκριμένες δραστηριότητες από 1/1/2017.

Οι γνωστοί δημοσιονομικοί περιορισμοί ωστόσο και κυρίως η ισχύουσα μέχρι σήμερα αναστολή των προσλήψεων, κατέστησαν ήδη αναγκαία μία ακόμα **παράταση** της προθεσμίας πλήρους ανάληψης από κάθε Δήμο των αρμοδιοτήτων επί των οποίων παρέχεται διοικητική υποστήριξη. Με το άρθρο 77 του ν. 4445/2016, η προθεσμία αυτή παρατάθηκε **μέχρι την 1/1/2018**.

II. Αποτίμηση – προοπτικές.

1. Υπηρεσίες δόμησης – τεχνικές υπηρεσίες

α. Καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης.

Ο **τομέας των υπηρεσιών δόμησης και των τεχνικών υπηρεσιών** αποτελεί το κατεξοχήν πεδίο αρμοδιοτήτων, η λυσιτελής άσκηση του οποίου προϋποθέτει **επάρκεια υλικοτεχνικών υποδομών και εξειδικευμένου προσωπικού** και είναι, για το λόγο αυτό, το βασικό αντικείμενο της προβλεπόμενης, κατά τα ανωτέρω, παροχής διοικητικής υποστήριξης. Είναι προφανές ότι, τόσο λόγω των υφιστάμενων **δημοσιονομικών περιορισμών** και της ισχύουσας **αναστολής προσλήψεων**, όσο και λόγω των **εγγενών χαρακτηριστικών**, γεωγραφικών και κοινωνικών ιδιοτεροτήτων πολλών Δήμων της περιφέρειας, **η πλήρης ανάληψη και η αυτοδύναμη άσκηση των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων δεν αποτελεί σήμερα μία ορατή και υλοποιήσιμη προοπτική**.

Η παρατεινόμενη εναπόθεση της άσκησης των αρμοδιοτήτων αυτών στον θεσμό της **διοικητικής υποστήριξης**, όσο και αν αποτελεί – όπως αναφέρθηκε – μία αναγκαστική μέχρι σήμερα επιλογή, έχει καταγράψει ωστόσο τα λειτουργικά της όρια και έχει αναδείξει σοβαρά προβλήματα στο επίπεδο της εξυπηρέτησης των αντίστοιχων κοινωνικών αναγκών. Η υποχρεωτική παροχή διοικητικής υποστήριξης επιβαρύνει σημαντικά τους υποστηρίζοντες Δήμους, η υλικοτεχνική υποδομή και η στελέχωση των οποίων έχουν οργανωθεί με βάση τις ίδιες λειτουργικές ανάγκες (συχνά μάλιστα υπολείπεται ακόμη και έναντι αυτών), με αποτέλεσμα, από τη μια πλευρά να υποβαθμίζεται το επίπεδο παροχής των σχετικών υπηρεσιών προς τους πολίτες των ίδιων αυτών Δήμων και, από την άλλη, οι υποστηριζόμενοι Δήμοι να μην εξυπηρετούνται επαρκώς, συχνά δε να μην εξασφαλίζουν ούτε τη στοιχειώδη κάλυψη των αντίστοιχων αναγκών τους.

Ακόμη και σε περιπτώσεις όπου υποστηριζόμενοι Δήμοι διαθέτουν επάρκεια τεχνικού **προσωπικού**, στερούνται συχνά των αναγκαιών, για την ανάληψη των αντίστοιχων υπηρεσιών, **ειδικοτήτων** (όπως λ.χ. μηχανολόγων μηχανικών, γεωλόγων, πολεοδόμων, τοπογράφων), με αποτέλεσμα να αδυνατούν τόσο τυπικά όσο και κατ'

ουσία να οργανώσουν υπηρεσίες δόμησης και τεχνικές υπηρεσίες και να ασκήσουν έτσι τις σχετικές αρμοδιότητες (παρακολούθηση και εκτέλεση συμβάσεων μελετών ή έργων, πολεοδομικός σχεδιασμός κλπ). Σε άλλες περιπτώσεις, η άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών από τους παρέχοντες την υποστήριξη Δήμους, ωθεί τους υποστηριζόμενους Δήμους να κατευθύνουν τον οργανωτικό τους σχεδιασμό προς άλλες προτεραιότητες και να επιδιώκουν την κάλυψη κενών οργανικών θέσεων, όχι με σκοπό την οργάνωση και λειτουργία των αντίστοιχων υπηρεσιών, για τις οποίες λαμβάνουν υποστήριξη, αλλά σε άλλες οργανικές τους μονάδες.

Σε κάθε περίπτωση, ο βαθμός κατά τον οποίο οι υπηρεσίες δόμησης (και οι τεχνικές υπηρεσίες) ανά την επικράτεια, ασκούνται με διοικητική υποστήριξη, ακόμα και σήμερα, επτά χρόνια μετά την εφαρμογή του «Καλλικράτη», αποκαλύπτει μάλλον μία εκ των πραγμάτων παγιωμένη κατάσταση, παρά μία προοπτική προς την ολοκλήρωση του σχεδιασμού και την αυτοτελή ανάληψη, από όλους τους Δήμους της χώρας, των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων. Οι πίνακες που περιλαμβάνονται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V](#) αποτυπώνουν τη σημερινή κατάσταση στις υπηρεσίες δόμησης των Δήμων, ανά Περιφέρεια.

β. Συμπεράσματα – προτάσεις

Η παραπάνω καταγραφή, σε συνδυασμό με τις δεδομένες συνθήκες δημοσιονομικού περιορισμού και αναστολής των προσλήψεων, από τη μια πλευρά καθιστούν σαφή την αδυναμία λυσιτελούς κάλυψης των αρμοδιοτήτων των υπηρεσιών δόμησης και των τεχνικών υπηρεσιών με την παγιοποίηση της υφιστάμενης αντιμετώπισής τους, μέσω της διοικητικής υποστήριξης και από την άλλη θέτουν σε σοβαρή αμφισβήτηση κάθε προσδοκία πλήρους ανάληψης των αρμοδιοτήτων αυτών από τους υποστηριζόμενους Δήμους, τουλάχιστον κατά το προσεχές χρονικό διάστημα. Η ανάγκη, επομένως, πλήρους και αποτελεσματικής παροχής των σχετικών υπηρεσιών σε όλη την επικράτεια θέτει με επιτακτικότητα το ζήτημα του **αναπροσδιορισμού των όρων και της ενδεδειγμένης δομής άσκησης των αρμοδιοτήτων αυτών** και της επανεξέτασης του σχετικού θεσμικού πλαισίου.

Ήδη εξ αρχής, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ζήτημα του αναπροσδιορισμού του ενδεδειγμένου επιπέδου άσκησης των αρμοδιοτήτων προϋποθέτει έναν ολοκληρωμένο μεθοδολογικό σχεδιασμό, όπως έχει καταδειχθεί στο σχετικό κεφάλαιο του παρόντος. Η όποια ανακατανομή αρμοδιοτήτων, επομένως, και στο συγκεκριμένο πεδίο πολιτικής θα πρέπει να οργανωθεί στη βάση της γενικότερης εργασίας επανεξέτασης της έννοιας της αρμοδιότητας και του προσδιορισμού του αρμόδιου επιπέδου διοίκησης, με βάση το σχεδιασμό και τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις που προτείνονται στο οικείο κεφάλαιο.

Επιχειρώντας κανείς, ωστόσο, κάποιες γενικές παρατηρήσεις, που θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο μιας τέτοιας εργασίας, θα μπορούσε, ήδη από τη θέση αυτή, να σημειώσει κάποιες βασικές **διαφορές** – που ενδεχομένως υπαγορεύουν και μια διαφορετική μεταχείριση στο πλαίσιο του αναπροσδιορισμού των αρμοδιοτήτων – **ανάμεσα στις υπηρεσίες δόμησης/πολεοδομίες και στις τεχνικές υπηρεσίες των Δήμων.**

Εστιάζοντας στο πεδίο των **πολεοδομικών υπηρεσιών**, επισημαίνεται ότι θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι παράμετροι των ενιαίων κανόνων της πολεοδομικής νομοθεσίας (και συνεπώς της ομοιομορφίας των σχετικών διαδικασιών) και της ανάγκης ενιαίας αντιμετώπισης των σχετικών ζητημάτων ανά ευρύτερες γεωγραφικές ενότητες. Λαμβάνοντας υπόψη κανείς τις συνδυασμένες αυτές παραμέτρους, καθώς και την ανάγκη της βέλτιστης δυνατής εξυπηρέτησης του πολίτη, σε ένα πεδίο όπου η επαφή με τις αντίστοιχες διοικητικές υπηρεσίες είναι εξ ορισμού πυκνή, θα μπορούσε αφενός να θέσει σε **αμφισβήτηση τη σκοπιμότητα της ύπαρξης πολεοδομικών υπηρεσιών σε κάθε Δήμο** της χώρας και αφετέρου να διαπιστώσει, πάντως, την ανάγκη μιας κάποιας **εγγύτητας** του επιπέδου άσκησης των υπηρεσιών αυτών με τις γεωγραφικές και πολεοδομικές ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής.

Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα ανάθεσης των αντίστοιχων υπηρεσιών στον β' βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της άσκησης των αρμοδιοτήτων αυτών από μία κεντρική πολεοδομική υπηρεσία στην έδρα κάθε Περιφέρειας της χώρας και ένα πολεοδομικό γραφείο στην έδρα κάθε Περιφερειακής Ενότητας.

Θα πρέπει, εντούτοις, σε κάθε περίπτωση να τονιστεί, αφενός ότι η επιλογή αυτή θα πρέπει να τύχει ενδελεχούς επεξεργασίας, στη βάση της μεθοδολογικής προσέγγισης που προτάθηκε στο οικείο κεφάλαιο (και η οποία οπωσδήποτε προϋποθέτει μια σοβαρή διαβούλευση και συνεργασία με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και των δύο βαθμών, αλλά και με το καθ' ύλην αρμόδιο ΥΠΕΝ) και αφετέρου ότι η ενδεχόμενη πρόκριση μιας τέτοιας επιλογής θα πρέπει να συνοδεύεται από έναν σοβαρό σχεδιασμό, που να επιτρέπει τη στελέχωση των αρμόδιων υπηρεσιών με επαρκές και εξειδικευμένο προσωπικό και την οργάνωση των σχετικών διαδικασιών με κριτήριο την απλοποίηση, την επαρκή υποστήριξη μέσα από συστήματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και εν τέλει την αποτελεσματικοποίηση και τη βελτιστοποίηση της άσκησης των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων.

Ως προς τις **τεχνικές υπηρεσίες**, ωστόσο, το γεγονός ότι συγκροτούν βασική συνιστώσα της εξυπηρέτησης λειτουργιών που εντάσσονται στον πυρήνα των αρμοδιοτήτων των Δήμων και η αδήριτη ανάγκη της εγγύτητας στην κάλυψη των λειτουργικών αυτών αναγκών υπαγορεύουν μία **διαφορετική θεώρηση**, σε σχέση με εκείνη των πολεοδομικών υπηρεσιών. Η αναγνώριση, ωστόσο, του α' βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως του ενδεδειγμένου επιπέδου άσκησης των σχετικών αρμοδιοτήτων (για την οποία, πάντως, επίσης προϋποτίθεται η μεθοδολογική επεξεργασία που προτάθηκε στο οικείο κεφάλαιο), δεν σηματοδοτεί το τέλος του σχετικού προβληματισμού, αλλά επιβάλλει την αναμέτρηση με υπαρκτές και σοβαρές δυσλειτουργίες που είτε αποτελούν συνεπακόλουθα της υφιστάμενης πρακτικής κάλυψής τους μέσω διοικητικής υποστήριξης είτε είναι σύμφυτες με τις γεωγραφικές ιδιαιτερότητες της ελληνικής επικράτειας και τα αντικειμενικά όρια που αυτές επιβάλλουν, ανά περίπτωση, στην αποτελεσματική κάλυψη των αναγκών αυτών.

Στο πλαίσιο αυτό, πέρα από την ανάγκη ενίσχυσης της υλικοτεχνικής υποδομής και της στελέχωσης με επαρκές και εξειδικευμένο προσωπικό Δήμων που ασκούν σήμερα αυτοδύναμα τις σχετικές αρμοδιότητες, θα πρέπει να εξεταστούν – αναφορικά με τους Δήμους που δεν μπορούν αυτοδύναμα να τις ασκήσουν – οι θεσμικές και λειτουργικές προδιαγραφές της οργάνωσης συνεργειών, μέσα από τη συγκρότηση, στο Δήμο της έδρας κάθε περιφερειακής ενότητας, παράλληλα με την τεχνική υπηρεσία που θα εξυπηρετεί τις ανάγκες του Δήμου αυτού, μίας ακόμη τεχνικής υπηρεσίας, που θα επιφορτιστεί με την κάλυψη των αντίστοιχων αναγκών όλων των Δήμων της περιφερειακής ενότητας. Η υπηρεσία αυτή θα διοικείται με τη σύμπραξη όλων των εξυπηρετούμενων Δήμων και θα συγκεντρώνει την υλικοτεχνική υποδομή και τους αντίστοιχους πόρους από όλους τους εξυπηρετούμενους Δήμους.

Σε κάθε περίπτωση, σημειώνεται και στη θέση αυτή ότι κάθε πρωτοβουλία αναπροσδιορισμού και βελτιστοποίησης των όρων άσκησης και αυτών των αρμοδιοτήτων θα πρέπει να τύχει μιας μεθοδικής εξεργασίας και ενός οργανωμένου σχεδιασμού, σύμφωνα με τις παραδοχές που προτάθηκαν στο οικείο κεφάλαιο της παρούσας εισήγησης.

2. Κοινωνικές υπηρεσίες

α. Υφιστάμενη κατάσταση

Στον **τομέα κοινωνικής προστασία και αλληλεγγύης** οι ΟΤΑ Α' βαθμού παρέχουν διοικητική υποστήριξη σε Δήμους του ίδιου νομού, όπου δεν υφίστανται υπηρεσίες με επάρκεια υλικοτεχνικής υποδομής και προσωπικού, κυρίως στις εξής αρμοδιότητες:

- Άσκηση ελέγχου και εποπτείας στα ιδρύματα παιδικής προστασίας ιδιωτικού δικαίου (ιδιωτικοί παιδικοί σταθμοί) και η ευθύνη λειτουργίας των παιδικών εξοχών.
- Έκδοση πιστοποιητικών οικονομικής αδυναμίας.
- Καταβολή επιδομάτων σε τυφλούς, κωφάλαλους, ανασφάλιστους παραπληγικούς, τετραπληγικούς και ακρωτηριασμένους, διανοητικά καθυστερημένους, ανίκανους προς εργασία, υποφέροντες από εγκεφαλική παράλυση (σπαστικούς), απροστάτευτους ανήλικους, υποφέροντες από αιμολυτική αναιμία και βαριά ανάπηρους, καθώς και σε λοιπά άτομα δικαιούμενα παροχής κοινωνικής προστασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ. 57/1973 (ΦΕΚ 149 Α'), της σχετικής νομοθεσίας, καθώς και των οικείων κανονιστικών ρυθμίσεων.
- Αναγνώριση δικαιούχων στεγαστικής συνδρομής.
- Έκδοση αποφάσεων παροχής κοινωνικής προστασίας.
- Διασφάλιση της πρόσβασης των ανασφάλιστων στο Δημόσιο Σύστημα Υγείας, μέσω της υλοποίησης του Ηλεκτρονικού Μητρώου Ανασφάλιστων – οικονομικά αδύνατων Πολιτών της Η.ΔΙ.ΚΑ. ΑΕ. του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Το σημαντικότερο ζήτημα που έχει ανακύψει στους ΟΤΑ α' βαθμού κατά την άσκηση της κοινωνικής πολιτικής και άπτεται άμεσα και της προαναφερθείσας διοικητικής υποστήριξης, σχετίζεται κυρίως με την **καταβολή των προνοιακών επιδομάτων** και, σε μικρότερο βαθμό, με την **έκδοση αποφάσεων παροχής κοινωνικής προστασίας** (π.χ. χορήγηση βιβλιαρίων ανασφαλιστών, βλ. παράγραφο 17 και 21 αντίστοιχα του τομέα ε' «Κοινωνικής Προστασίας & Αλληλεγγύης» του Κεφαλαίου Β του άρθρου 94 του ν.3852/2010).

Στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI](#) παρουσιάζεται η χαρτογράφηση της υφιστάμενης κατάστασης², όπου αποτυπώνονται οι Δήμοι-πάροχοι διοικητικής υποστήριξης στον τομέα κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, καθώς και το πλήθος και οι διοικητικά υποστηριζόμενοι από κάθε πάροχο Δήμοι.

β. Αξιολόγηση – Προτάσεις

Και στην περίπτωση των κοινωνικών υπηρεσιών, αναδεικνύονται οι ανεπάρκειες της – ούτως ή άλλως προκριθείσας ως προσωρινής – πρακτικής κάλυψής τους «εκ των ενόντων», μέσω της παροχής διοικητικής υποστήριξης. Στην περίπτωση αυτή, ωστόσο, θα πρέπει να παρατηρηθεί ότι πολλές από τις περιλαμβανόμενες στον τομέα αυτό επιμέρους αρμοδιότητες και διαδικασίες αποτελούν **εκτελεστικά μόνο στάδια και παρακολουθήματα αρμοδιοτήτων που ασκούνται στο επίπεδο της Κεντρικής Διοίκησης**. Είναι, λοιπόν, αναγκαίο και στην περίπτωση αυτή να οργανωθεί μία διαδικασία ανάδειξης της κύριας, ανά περίπτωση, αρμοδιότητας και να σχεδιαστεί η άσκησή της στο προσήκον επίπεδο διοίκησης με βελτιστοποιημένες και προτυποποιημένες διαδικασίες.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, είναι ευνόητο ότι ένας πυρήνας κοινωνικών υπηρεσιών, προσανατολισμένος στην υποστήριξη της κοινωνικής συνοχής και την κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών κοινωνικής προστασίας σε επίπεδο τοπικό, θα πρέπει να διασφαλίζεται και να υπηρετείται από μία οργανωμένη Κοινωνική Υπηρεσία σε κάθε Δήμο. Αυτονόητο, όμως, είναι εξίσου ότι οι υπηρεσίες αυτές θα πρέπει να στελεχωθούν από εξειδικευμένο προσωπικό, να υποστηριχθούν από τη διάθεση των απαιτούμενων πόρων και να οργανωθούν στη βάση διαδικασιών, που θα καλύπτουν τις σχετικές λειτουργικές ανάγκες με τη βέλτιστη αποτελεσματικότητα.

² Στοιχεία 30/3/2016

Γ. Η ανάγκη διακριτών μοντέλων διοίκησης των Δήμων της χώρας: Μικροί νησιωτικοί και ορεινοί / μειονεκτικοί Δήμοι – Μητροπολιτική διακυβέρνηση

Ι. Η διάκριση των Δήμων με βάση γεωγραφικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες

1. Καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης

α. Νησιωτικοί Δήμοι

Με το πρόγραμμα «Καλλικράτης», πέραν της γενικότερης εκτεταμένης ανακατανομής αρμοδιοτήτων, μεταβιβάστηκε – δυνάμει του άρθρου 204 – στους **νησιωτικούς Δήμους των περιφερειών Νοτίου Αιγαίου, Βορείου Αιγαίου και Ιονίου**, ένας σημαντικός αριθμός **επιπλέον αρμοδιοτήτων** των τέως νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων, στους τομείς της Γεωργίας/Κτηνοτροφίας/Αλιείας (28 αρμοδιότητες), Φυσικών πόρων/Ενέργειας/Βιομηχανίας (10 αρμοδιότητες), Απασχόλησης/Εμπορίου/ Τουρισμού (4 αρμοδιότητες), Μεταφορών/ Επικοινωνιών (8 αρμοδιότητες), Έργων/ Χωροταξίας/ Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος (4 αρμοδιότητες). Η νομοθετική επιλογή της ανάθεσης των επιπλέον αυτών αρμοδιοτήτων (η οποία, λόγω προφανών αδυναμιών άμεσης ανάληψης από τους νησιωτικούς Δήμους γνώρισε ήδη αλληλοδιαδοχικές χρονικές μεταθέσεις) αποτυπώνει ήδη μία επίγνωση, εκ μέρους του νομοθέτη, της **ανάγκης μιας ειδικής μεταχείρισης της κατηγορίας αυτής των Δήμων, λόγω ακριβώς των πολλών και πολυεπίπεδων συνεπαγωγών της γεωγραφικής τους ιδιαιτερότητας**.

Ανεξάρτητα από τις όποιες εκτιμήσεις μπορούν να διατυπωθούν αναφορικά με τη βασιμότητα των λόγων για την επιλογή ανάθεσης στους νησιωτικούς Δήμους καθεμίας από τις συγκεκριμένες αυτές επιπλέον αρμοδιότητες, ήδη εξ αρχής μπορεί εύκολα κανείς να διαπιστώσει μία **σοβαρή δυσαναλογία ανάμεσα στο εύρος και τις ιδιαίτερες λειτουργικές απαιτήσεις άσκησης καθεμίας από τις αρμοδιότητες αυτές και στο υφιστάμενο δυναμικό τόσο σε προσωπικό όσο και υλικοτεχνική υποδομή και πόρους της μεγάλης πλειονότητας των νησιωτικών Δήμων**.

Ειδικότερα:

Στον πίνακα που ακολουθεί, αποτυπώνεται μία καταγραφή των αρμοδιοτήτων που έχουν ανατεθεί στους νησιωτικούς Δήμους (κατατασσόμενων σε Στρατηγικές, Γνωμοδοτικές, Συντονιστικές, Αδειοδοτικές, Ελεγκτικές και Διενέργειας Ενεργειών), προκειμένου να αναδειχθεί το εύρος των ανατεθέντων τομέων ευθύνης:

Πίνακας 2 : Τυποποίηση αρμοδιοτήτων νησιωτικών δήμων (ΣΤΡ: στρατηγικές, ΓΝ: γνωμοδοτικές, ΣΥΝΤ: συντονιστικές, ΑΔ: αδειοδοτικές, ΕΛ: ελεγκτικές/εποπτικές, ΕΡΓ: διενέργειας έργων)

<u>ΚΥΡΙΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ</u> <u>ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ</u>	<u>Τομείς άσκησης (Δευτερεύουσες</u> <u>κατηγορίες)</u>	<u>Πεδία άσκησης</u>	<u>Λειτουργ.</u> <u>Χαρακτήρ.</u>	<u>Παρατηρήσεις</u>
<u>Γεωργία,</u> <u>Κτηνοτροφία,</u> <u>Αλιεία</u>	• Γεωργία	• <u>Γεωργικής γη</u> : προστασία από αλλότρια χρήση και της γεωργικής γης με υψηλή παραγωγικότητα	ΣΤΡ	
		• Γνωμοδότηση για το ετήσιο πρόγραμμα δασοπονίας (από τις δασικές υπηρεσίες)	ΓΝ	
		• Εισήγηση για σύσταση, κατάργηση και συγχώνευση των Τ.Ο.Ε.Β.	ΓΝ	
		• <u>Γεωργικές εκμεταλλεύσεις</u> : αντιμετώπιση τεχνικών, διαρθρωτικών και οικονομικών προβλημάτων, ζώνες προστασίας (καθορισμός), καταστροφή παράνομων καλλιεργειών	ΣΤΡ	
	• Αμπελουργία	• <u>Ομάδες παραγωγών</u> : προώθηση συγκρότησης, στήριξη σε οικονομικά και διαρθρωτικά θέματα	ΣΥΝΤ	Σύμφωνα με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία
		• <u>Μητρώα</u> : αγροτών και εκμεταλλεύσεων, βάσει του Μητρώου Υπ.Αγ.Αν.Τ.	ΣΥΝΤ	
		• Άδειες αναφύτευσης αμπελώνων ³	ΑΔ	
		• <u>Διακίνηση οίνου</u> : έλεγχος, παρακολούθηση	ΕΛ	
	• <u>Αλιεία-Υδατοκαλλιέργειες</u> :	• <u>Πολλαπλασιαστικό υλικό</u> : μέριμνα για την παροχή σε άμπελο εγκατάστασης και εμβολιοληψία	ΣΥΝΤ	
		• Μίσθωση με δημοπρασία (υδάτων)	ΑΔ	<u>Νομοθετικό πλαίσιο:</u>

³ Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

<p>ύδατα ιχθυοτρόφων</p> <p>• <u>Αλιεία-Υδατοκαλλιέργειες:</u> Αδειοδοτήσεις- Αποφάσεις-Εγκρίσεις- Γνωμοδοτήσεις-Ποινές</p>	• Παρακολούθηση των όρων εκμίσθωσης των δημόσιων ιχθυοτρόφων υδάτων	ΕΛ	Ν.Δ. 420/1970, Ν. 992/1979, Π.Δ. 915/1981
	• Αίτημα για γνώμη του Γ.Ε.Σ. για καθορισμό των όρων εκμίσθωσης εφαπτόμενων στα σύνορα λιμνών ή ιχθυοτρόφων υδάτων		
	• Καθορισμός αλιευτικής ζώνης γύρω από το εργαλείο αλίευσης σε θαλάσσιους παραλιακούς χώρους	ΑΔ	
	• Καθορισμός προστατευτικής ζώνης εκμισθουμένου ιχθυοτροφείου	ΑΔ	
	• Μονομερής λύση σύμβασης μίσθωσης ιχθυοτροφείου λόγω εκτέλεσης έργων	ΑΔ	<u>Νομοθετικό πλαίσιο:</u> Ν.Δ. 420/1970, Ν. 1650/1986
	• Επιβολή ποινής ή αποβολή ελεύθερων αλιέων από μίσθιο, για αλιευτική παράβαση	ΑΔ	
	• Άδειες για ίδρυση συσκευαστηρίων νωπών αλιευμάτων και εργαστήρια συσκευασίας και μεταποίησης κατεψυγμένων αλιευμάτων	ΑΔ	
	• Αυξομείωση συμβατικών δόσεων μίσθωσης ιχθυοτροφείου σε ιδιώτες	ΑΔ	
	• Μείωση ή πλήρης απαλλαγή από το συμβατικό μίσθωμα, λόγω αδυναμίας εκμετάλλευσης	ΑΔ	
	• Απόφαση εκμίσθωσης ιχθυοτροφείου σε αλιευτικούς συν/μούς χωρίς δημοπρασία-Καθορισμός μισθώματος-Υπογραφή σύμβασης	ΑΔ	
	• Παράταση μίσθωσης ιχθυοτροφείου	ΑΔ	
	• Λύση μίσθωσης ιχθυοτροφείου	ΑΔ	

		<ul style="list-style-type: none"> Γνωμοδότηση για: παραχώρηση, μίσθωση, αναμίσθωση υδάτινων εκτάσεων για ίδρυση, επέκταση μονάδων υδατοκαλλιέργειας⁴, για χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας 	ΓΝ
		<ul style="list-style-type: none"> Έγκριση περιβαλλοντικών όρων για εγκατάσταση μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας 	ΑΔ
		<ul style="list-style-type: none"> Χαρακτηρισμός ως γεωργικών επιχειρήσεων βιοτεχνικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων που αφορούν ιχθυοκαλλιεργητικές εκμεταλλεύσεις 	ΣΤΡ
		<ul style="list-style-type: none"> Ίδρυση ιχθυόσκαλας και καθορισμός έδρας 	ΑΔ
		<ul style="list-style-type: none"> Καθορισμός χωρικής περιφέρειας κάθε ιχθυόσκαλας 	ΑΔ
		<ul style="list-style-type: none"> Υδάτινο περιβάλλον: παρακολούθηση ρύπανσης και μόλυνσης-Μελέτες και εφαρμογή προγραμμάτων διαχείρισης και ανάπτυξης για αλιεία, αλιευτικούς πόρους και υδατοκαλλιέργειες 	ΣΥΝΤ
		<ul style="list-style-type: none"> Έλεγχος διαχείρισης υπόγειων και επιφανειακών υδάτων 	ΕΛ
		<ul style="list-style-type: none"> Έλεγχος εκτέλεσης εργασιών για ανεύρεση υπόγειων υδάτων και έργων για αξιοποίηση υδατικών πόρων 	ΕΛ
		<ul style="list-style-type: none"> Εξέταση αιτήσεων για χορήγηση αδειών χρήσης νερού και εκτέλεσης έργων αξιοποίησης υδατικών πόρων 	ΕΛ
<u>Φυσικοί Πόροι</u>	<ul style="list-style-type: none"> Υδατα 		
<u>Ενέργεια</u>	<ul style="list-style-type: none"> Προγράμματα-Αδειοδοτήσεις-Κυρώσεις 	<ul style="list-style-type: none"> Αξιοποίηση ήπιων μορφών ενέργειας: Υλοποίηση προγραμμάτων 	ΣΤΡ

⁴ Εντατικής ή ημιεντατικής μορφής των ιχθυοτρόφων υδάτων.

<u>Βιομηχανία-Βιοτεχνία</u>	• Μικρομεσαίες-Ναυπηγική-Αναπτυξιακά	• Άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας εφεδρικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής σε ιδιώτες	ΣΤΡ
		• Άδεια πωλητή πετρελαιοειδών προϊόντων για θέρμανση, διανομή και εμφιάλωση υγραερίου	ΣΤΡ
		• Κυρώσεις σε εταιρείες εμπορίας με εγκαταστάσεις αποθήκευσης και διακίνησης υγρών καυσίμων, υγραερίου, λιπαντικών και ασφάλτου, σε μονάδες εμφιάλωσης υγραερίου και σε πωλητές πετρελαίου θέρμανσης	ΕΛ
		• <u>Μικρομεσαίες επιχειρήσεις</u> : Υλοποίηση προγραμμάτων υποστήριξης - Παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των αναπτυξιακών προγραμμάτων και σχεδίων που είναι αρμοδιότητας του οικείου Υπουργείου	ΣΥΝΤ, ΕΛ
		• <u>Ναυπηγική</u> : Τήρηση και ενημέρωση ειδικού ηλεκτρονικού μητρώου επιχειρήσεων ναυπήγησης, μετατροπής, επισκευής και συντήρησης πλοίων-Εγγραφή, διαγραφή επιχειρήσεων από το μητρώο- Παρακολούθηση, έλεγχος και επιβολή κυρώσεων	ΣΥΝ, ΕΛ
		• Ενημέρωση επενδυτών επί θεμάτων ίδρυσης επιχειρήσεων, αναπτυξιακών προγραμμάτων, δικαιολογητικών και διαδικασιών, για να χορηγηθούν οι απαιτούμενες άδειες και επί μέρους εγκρίσεις	ΣΤΡ
		• <u>Συνεργασίες</u> με συλλογικούς φορείς και επιμελητήρια, για: αδειοδότηση και λειτουργία μεταποιητικών και παροχής υπηρεσιών επιχειρήσεων, την υπαγωγή τους σε	ΣΤΡ

<u>Απασχόληση-Εμπόριο-Τουρισμός</u>	• <u>Εξαιρέσεις λειτουργίας</u>	<p>αναπτυξιακά προγράμματα και σχέδια, τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων</p> <ul style="list-style-type: none"> Κυριακές και λοιπές αργίες: επιχειρήσεων, εκμεταλλεύσεων, υπηρεσιών ή εργασιών από διατάξεις περί ανάπαυσης Εκ περιτροπής αργία: εστιατόρια, ζαχαροπλαστεία και καφενεία που λειτουργούν ως εξοχικά Χορήγηση αναπληρωματικής ανάπαυσης μισθωτών σε άλλη μέρα εκτός Κυριακής Επέκταση ανάπαυσης την Κυριακή και τις ημέρες αργίας 	ΣΥΝΤ	
	• Τυροκομεία	<ul style="list-style-type: none"> Απόφαση για την έναρξη της τυροκομικής περιόδου, λόγω κλιματολογικών συνθηκών 	ΣΥΝΤ	Ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες του Δήμου, χωρίς να υπερβαίνει το πεντάμηνο
	• Εμπόριο	<ul style="list-style-type: none"> Γνώμη για την ίδρυση Εμπορευματικού Κέντρου 	ΣΥΝΤ	
<u>Μεταφορές-Επικοινωνίες</u>	• Αγορά	<ul style="list-style-type: none"> Έλεγχος τιμών, επάρκεια και ομαλή λειτουργία της αγοράς, έλεγχος κανονικότητας τιμών στις παρεχόμενες υπηρεσίες 	ΣΥΝΤ	
	• Μεταφορές	<ul style="list-style-type: none"> <u>Υπεραστικά</u>: καθορισμός γραμμών, αφετηρίας, διαδρομής, στάσεων, τέρματος⁵- Προδιαγραφές στάσεων και στεγάστρων αναμονής επιβατών⁶ 	ΣΥΝΤ	<u>Νομοθετικό πλαίσιο:</u> Ν. 2963/2001, Ν. 3109/2003

⁵ Εντός του νησιού, για τις γραμμές ΚΤΕΛ

⁶ Αφορά αστικές και υπεραστικές γραμμές

- Δρομολόγια ΚΤΕΛ: καθορισμός ελάχιστου αριθμού κοινών, ταχέων και υπερταχέων, κατανομή τους στο 24/ωρο (με εισήγηση ΚΤΕΛ), καθορισμός ύψους κομίστρου⁷
- Κόμιστρα: καθορισμός για υπεραστικούς φορείς παροχής συγκοινωνιακού έργου
- Άδειες: ανάκληση άδειας κυκλοφορίας υπεραστικού λεωφορείου, εντός του ιδίου ημερολογιακού έτους
- Συγκρότηση πειθαρχικού συμβουλίου για κυρώσεις σε παρόχους συγκοινωνιακού έργου και σε ιδιοκτήτες λεωφορείων
- Καθορισμός αριθμού νέων επιβατηγών ΔΧ αυτοκινήτων, αναγκαίων για τις μεταφορικές ανάγκες του δήμου
- Ανάθεση εκμετάλλευσης νέας υπεραστικής γραμμής, υπό όρους: α) η μέση πληρότητα για το πρώτο εξάμηνο λειτουργίας από το ΚΤΕΛ είναι κάτω του 20%, β) το ΚΤΕΛ αρνηθεί την εκμετάλλευση γραμμής και δεν έχει αρνηθεί πρόταση για την κάλυψη απωλειών εσόδων στο 20%
- Απόφαση για αλλαγή έδρας επιβατηγών ΔΧ οχημάτων
- Σχεδιασμός, έγκριση και παρακολούθηση σχεδίων ενδοπεριφερειακών συγκοινωνιών⁸

⁷ Στα όρια ευθύνης του ΚΤΕΛ

⁸ Βλ. άρ. 205, παρ. 1, Ν. 3852/2010. Οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται από 1-7-2011.

**Έργα Χωροταξίας,
Πολοδομίας και
Περιβάλλοντος**

Υγεία-Πρόνοια

- Οδοποιΐα: κατασκευή, συντήρηση, ανακαίνιση οδών που η συντήρησή τους ανήκει στην κρατική περιφέρεια και τη Ν.Α. ΕΡΓ
- Μελέτη έργων συντήρησης και βελτίωσης, που ανήκουν στην κρατική περιφέρεια και τη Ν.Α. ΕΡΓ
- Ευθύνη για τήρηση και παρακολούθηση της διαδικασίας κήρυξης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης για δημόσια έργα ΕΡΓ
- Καθαρισμός και αστυνόμευση ρεμάτων και χώρων απαλλοτριώσεων παρά τα ρέματα ΕΡΓ
- Συνεργασία με το Υπ.Υ.Π.Κ.Α. και το Ε.Κ.Α.Β. για την καλύτερη οργάνωση της αερομεταφοράς ασθενών, ακόμη και με χρήση ιδίου μέσου ΣΥΝΤ

Ήδη από μία απλή επισκόπηση, ορισμένων – ενδεικτικών μόνο – από τις πρόσθετες αρμοδιότητες που ανατέθηκαν στους νησιωτικούς Δήμους, αντιλαμβάνεται κανείς ότι πολλές από αυτές απαιτούν τη στελέχωση των αρμοδίων υπηρεσιών από προσωπικό πολύ συγκεκριμένης εξειδίκευσης (διατηρείται η πρωτότυπη αρίθμηση των σχετικών διατάξεων και υπογραμμίζεται το στοιχείο που ενδεικνύει τις ειδικές αυτές απαιτήσεις):

Τομέας: Γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας:

8. Η χορήγηση αδειών αναφύτευσης αμπελώνων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

9. Η παρακολούθηση και ο έλεγχος της διακίνησης οίνου.

10. Η μέριμνα για την παροχή του απαραίτητου άνοσου πολλαπλασιαστικού υλικού αμπέλου εγκατάστασης και εμβολιοληψίας.

11. Η μίσθωση, με δημοπρασία, των ιχθυοτρόφων υδάτων, εν γένει, ο καθορισμός της προστατευτικής ζώνης πέριξ του τοποθετουμένου αλιευτικού εργαλείου, σε θαλάσσιους παραλιακούς χώρους (άρθρο 38 παράγραφοι 1, 3 εδάφια 2 και 4 του ν.δ. 420/1970).

15. Ο καθορισμός προστατευτικής ζώνης εκμισθουμένου ιχθυοτροφείου (άρθρο 44 παράγραφοι 1 και 2 του ν.δ. 420/1970).

17. Η χορήγηση αδειών ίδρυσης συσκευαστηρίων νωπών αλιευμάτων και εργαστηρίων συσκευασίας και μεταποίησης κατεψυγμένων αλιευμάτων.

24. Η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για εγκατάσταση μονάδων υδατοκαλλιεργειών (άρθρο 4 του ν.1650/ 1986, ΦΕΚ 160 Α').

25. Ο χαρακτηρισμός ως γεωργικών επιχειρήσεων βιοτεχνικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων που αφορούν υδατοκαλλιεργητικές εκμεταλλεύσεις.

26. Ο καθορισμός της χωρικής περιφέρειας κάθε ιχθυόσκαλας (ν.δ. 420/1970 άρθρο 22 παρ.1).

27. Η ίδρυση ιχθυοσκαλών και ο καθορισμός της έδρας αυτών.

28. Η παρακολούθηση της ρύπανσης και της μόλυνσης του υδάτινου περιβάλλοντος, η κατάρτιση μελετών και η εφαρμογή προγραμμάτων διαχείρισης και ανάπτυξης που έχουν σχέση με την αλιεία, τις υδατοκαλλιεργείες και την εν γένει αξιοποίηση των αλιευτικών πόρων.

Τομέας: Φυσικών πόρων, ενέργειας και βιομηχανίας

2. Η υλοποίηση των προγραμμάτων υποστήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και η παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των αναπτυξιακών προγραμμάτων και σχεδίων αρμοδιότητας του οικείου Υπουργείου.

3. Η υλοποίηση προγραμμάτων αξιοποίησης των ήπιων μορφών ενέργειας.

8. Ο έλεγχος της διαχείρισης υπόγειων και επιφανειακών αρδευτικών υδάτων.

9. Ο έλεγχος της εκτέλεσης εργασιών για την ανεύρεση υπόγειων υδάτων και έργων αξιοποίησης υδάτινων πόρων.

10. Η εξέταση αιτήσεων για τη χορήγηση αδειών χρήσης νερού και εκτέλεσης έργων αξιοποίησης υδάτινων πόρων.

Τομέας: Έργων, χωροταξίας, πολεοδομίας και περιβάλλοντος

1. Η κατασκευή, η συντήρηση και ανακαίνιση των οδών των οποίων η συντήρηση ανήκει κατά την ψήφιση του παρόντος στην αρμοδιότητα της κρατικής περιφέρειας και των αντίστοιχων νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων.

2. Η μελέτη των έργων συντήρησης και βελτίωσης των οδών των οποίων η συντήρηση ανήκει κατά την ψήφιση του παρόντος στην αρμοδιότητα της κρατικής περιφέρειας και των αντίστοιχων νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων.

3. Η ευθύνη τήρησης και παρακολούθησης της διαδικασίας κήρυξης αναγκαστικής απαλλοτριώσεως για εκτέλεση δημοσίων έργων.

4. Ο καθαρισμός και η αστυνόμευση των ρεμάτων και των απαλλοτριώσεων χώρων παρά τα ρέματα.

Από το **εύρος** των αρμοδιοτήτων που ανατέθηκαν στους νησιωτικούς Δήμους και από την **εξειδίκευση** που απαιτεί η άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών, καθίστανται σαφείς οι **σοβαρές δυσχέρειες** που συναντούν οι εν λόγω Δήμοι στην ανάληψη και λυσιτελή άσκησή τους.

Στον παρακάτω πίνακα, αποτυπώνεται η εικόνα της στελέχωσης των νησιωτικών Δήμων, το μήνα Απρίλιο 2016, ανά ειδικότητα. Ήδη από μία επισκόπηση της κατάστασης, αντιλαμβάνεται κανείς ότι οι πρόσθετες αρμοδιότητες που ανατέθηκαν στους νησιωτικούς Δήμους, είναι αδύνατον να ασκηθούν, τουλάχιστον υπό τις παρούσες συνθήκες:

Πίνακας 3 : Απασχόληση στους νησιωτικούς δήμους κατά κλάδο (πηγή: Μητρώο Δ/νσης ΠΟΤΑ, στοιχεία Απριλίου 2016-Σε παρένθεση οι συνενωθέντες Ο.Τ.Α.)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ		Υ/Ε	Δ/Ε	Τ/Ε	Π/Ε
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΔΡΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΆΝΔΡΟΥ (3Δ)	9.128	18	20	6	13
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΗΡΑΣ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΦΗΣ	294	1	2	0	0
ΔΗΜΟΣ ΘΗΡΑΣ	17.752	32	53	8	13
ΔΗΜΟΣ ΙΗΤΩΝ	2.084	12	9	4	2
ΔΗΜΟΣ ΣΙΚΙΝΟΥ	270	0	3	0	0
ΔΗΜΟΣ ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ	787	0	3	0	0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	186	1	3	0	0
ΔΗΜΟΣ ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	1.270	6	9	1	2
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ	16.073	32	65	11	16
ΔΗΜΟΣ ΛΕΙΨΩΝ	784	3	4	1	0

ΔΗΜΟΣ ΛΕΡΟΥ	7.925	16	43	12	5
ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΜΟΥ	3.477	9	19	2	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	6.748	13	32	1	8
ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΟΥ	1.070	1	1	0	0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΑΣ-ΚΥΘΝΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΚΕΑΣ	2.480	1	9	1	3
ΔΗΜΟΣ ΚΥΘΝΟΥ	1.436	1	3	2	0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΩ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΚΩ (3Δ)	46.099	81	128	16	41
ΔΗΜΟΣ ΝΙΣΥΡΟΥ	1.003	7	11	0	1
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΚΙΜΩΛΟΥ	901	2	2	0	0
ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΟΥ	4.966	12	22	5	4
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΙΦΟΥ	1.378	5	9	0	0
ΔΗΜΟΣ ΣΙΦΝΟΥ	2.543	7	11	3	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΥΚΟΝΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΜΥΚΟΝΟΥ	14.189	17	27	6	10
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΞΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΑΜΟΡΓΟΥ	1.950	8	12	3	1
ΔΗΜΟΣ ΝΑΞΟΥ & ΜΙΚΡΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ (2Δ-4Κ)	19.345	50	63	16	29
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ	1.196	3	2	0	0
ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ	13.694	25	46	11	16
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΔΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ	496	2	5	0	0
ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ (10Δ)	152.538	276	488	71	154
ΔΗΜΟΣ ΣΥΜΗΣ	3.070	4	7	5	10
ΔΗΜΟΣ ΤΗΛΟΥ	829	2	7	0	1
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΗΣ	702	2	5	1	0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΡΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΣΥΡΟΥ – ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ (3Δ)	21.475	61	83	26	40
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΝΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΤΗΝΟΥ	8.699	16	24	11	11

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ		Υ/Ε	Δ/Ε	Τ/Ε	Π/Ε
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΚΑΡΙΑΣ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΙΚΑΡΙΑΣ	8.431	12	28	5	13
ΔΗΜΟΣ ΦΟΥΡΝΩΝ ΚΟΡΣΕΩΝ	1.343	3	6	1	0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΣΒΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ (13Δ)	86.312	88	131	38	94

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΗΜΝΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ	249	1	3	0	0
ΔΗΜΟΣ ΛΗΜΝΟΥ (4Δ)	16.743	30	41	14	15
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΑΜΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΣΑΜΟΥ (4Δ)	33.339	61	85	33	34
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΙΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ	796	1	0	2	0
ΔΗΜΟΣ ΧΙΟΥ (8Δ)	51.269	65	88	45	57
ΔΗΜΟΣ ΨΑΡΩΝ	412	0	2	0	1

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ		Υ/Ε	Δ/Ε	Τ/Ε	Π/Ε
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ (6Δ)	43.385	66	84	13	32
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΘΑΚΗΣ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΙΘΑΚΗΣ	3.209	12	11	3	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ (12Δ-3Κ)	113.080	157	215	34	108
ΔΗΜΟΣ ΠΑΞΩΝ	2.393	5	5	2	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ (7Δ-1Κ)	38.082	59	119	22	48
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	Πληθυσμός				
ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ (5Δ-2Κ)	22.928	55	73	17	41
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΝΗΣΙΟΥ	984	2	5	1	4

β. Ορεινοί και μειονεκτικοί Δήμοι

Σύμφωνα με το άρθρο 209 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, με τον όρο **ορεινοί ή μειονεκτικοί Δήμοι** εννοούνται οι Δήμοι στους οποίους περιλαμβάνονται ως Δημοτικές ή Τοπικές Κοινότητες οι ΟΤΑ που αναφέρονται στην Οδηγία 85/148/ΕΟΚ, περί τροποποίησης της Οδηγίας 81/645/ΕΟΚ περί του κοινοτικού καταλόγου των μειονεκτικών γεωργικών περιοχών, κατά την έννοια της Οδηγίας 75/268/ΕΟΚ, συμπεριλαμβανομένων και των χαρακτηριζομένων ως ορεινών Δήμων της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του «Καλλικράτη».

Ο ανωτέρω ορισμός, αν και αποκατέστησε σε αξιοσημείωτο βαθμό και σε πολλές περιπτώσεις τον πραγματικό χαρακτήρα πολλών Δήμων -δεδομένου ότι πολλοί αμιγώς ορεινοί Δήμοι υπό την προηγούμενη διοικητική οργάνωση (του ν. 2539/1997) είχαν «απορροφηθεί» από μη ορεινούς – έχει δημιουργήσει, ωστόσο, **ερμηνευτικές αμφισβητήσεις και ασάφειες** και έχει επιφέρει την **υπαγωγή στο καθεστώς των ορεινών ή μειονεκτικών Δήμων της πλειονότητας των Δήμων της χώρας**, με τις εξαιρέσεις των περιοχών Αττικής και

Θεσσαλονίκης και κάποιων άλλων μεμονωμένων περιπτώσεων. Επισημαίνεται ότι η χρήση του κριτηρίου της Οδηγίας 85/148 (τροπ. με την Οδηγία 93/66, όπου γινόταν προσθήκη επί πλέον περιοχών), το οποίο είχε προβλεφθεί (στο πλαίσιο της Οδηγίας 75/268/ΕΟΚ) μόνο για τις εξισωτικές αποζημιώσεις, στο πλαίσιο εφαρμογής της Κ.Α.Π. και μάλιστα υπό τον όρο έστω και μία Τοπική ή Δημοτική κοινότητα να το πληροί, προκειμένου να χαρακτηριστεί ως ορεινός ολόκληρος ο Δήμος, δημιούργησε τη **στρέβλωση** που προαναφέρθηκε, χωρίς ιδιαίτερο λόγο –παρά μόνο την πρόβλεψη των 9 πρόσθετων αρμοδιοτήτων της παρ. 2 του άρθρου 209 – ενώ είναι πιθανό να εγείρει σοβαρά ζητήματα στο μέλλον (π.χ. αιτήματα για ειδικά μισθολογικά επιδόματα).

Επίσης, δημιουργείται επιπλέον το ζήτημα του κατά πόσον υφίσταται, βάσει του ορισμού αυτού, **διάκριση μεταξύ ορεινών και μειονεκτικών Δήμων** ή το κριτήριο είναι ενιαίο (παρά το γεγονός ότι ο τίτλος αναφέρεται μόνον σε «ορεινούς» Δήμους), ενώ παραλείπεται στον ορισμό αυτό οποιαδήποτε ρητή αναφορά στην Οδηγία 93/66, με την οποία προστέθηκαν επιπλέον περιοχές της χώρας στο καθεστώς της Οδηγίας 75/268/ΕΟΚ.

Με αφορμή τις ερμηνευτικές αυτές αμφισβητήσεις, έχει αναφύει ο προβληματισμός αναφορικά με τη **σκοπιμότητα διατήρησης του εν λόγω ορισμού ή της ανάγκης αναπροσδιορισμού των κριτηρίων υπαγωγής στην κατηγορία του ορεινού ή/και του μειονεκτικού Δήμου.**

Ένα από τα ζητήματα που θα πρέπει να εξεταστούν σχετίζεται με το γεγονός ότι πολλές από τις ιδιαιτερότητες που συνδέονται με τον ορεινό χαρακτήρα ενός Δήμου απαντούν μεν και στην έννοια της **μειονεκτικότητας**, πλην όμως δεν συμβαίνει απαραίτητως και το αντίστροφο, καθώς στην έννοια της μειονεκτικότητας, θα μπορούσαν ή θα έπρεπε να υπαχθούν, βάσει και **άλλων κριτηρίων μη γεωγραφικών** (ήτοι κριτηρίων κοινωνικών, οικονομικών, πολιτισμικών) και άλλοι Δήμοι, μη ορεινοί. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει ενδεχομένως να εξεταστεί, ειδικά για τον προσδιορισμό των ορεινών Δήμων, το κριτήριο που χρησιμοποιείται από την **ΕΛΣΤΑΤ**, κατά τις απογραφές για την κατανομή των εκτάσεων της χώρας σε κατηγορίες χρήσεων γης, όπου διακρίνονται οι Δήμοι της χώρας σε **πεδινούς, ημιορεινούς και ορεινούς**, ανάλογα με το επικρατούν ανάγλυφο των εκτάσεών τους. Ειδικά για την ορεινότητα, το κριτήριο που ετίθετο ήταν «η ανώμαλη και πολύ κεκλιμένη επιφάνεια, χωριζόμενη από χαράδρες ή καλυπτόμενη από ορεινούς όγκους που δημιουργούν πολλαπλές και βαθιές εδαφικές πτυχώσεις με υψομετρικές διαφορές μεγαλύτερες από 400 μέτρα και επίσης οι κοινότητες και οι δήμοι που η εδαφική τους επιφάνεια ή το μεγαλύτερο μέρος της βρίσκεται σε υψόμετρο μεγαλύτερο των 800 μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας».

<p>Εάν αξιοποιηθεί αυτό το δεδομένο, τότε θα μπορούσε ενδεχομένως να επιχειρηθεί ένας αναπροσδιορισμός της έννοιας του ορεινού Δήμου, με κριτήρια τον αριθμό των δημοτικών ή κοινοτικών ενοτήτων του Δήμου που συγκεντρώνουν τα ως άνω χαρακτηριστικά ή το ποσοστό της έκτασης του Δήμου που καταλαμβάνουν περιοχές με τα ανωτέρω χαρακτηριστικά ή</p>

κάποια σύνθεση των κριτηρίων αυτών, με την προσθήκη πιθανώς και του πληθυσμιακού κριτηρίου.

Ένα δεύτερο συναφές ζήτημα που γεννάται είναι το εάν και κατά πόσον – ακόμα και αν προκριθούν τα βασικά κριτήρια του υφιστάμενου ορισμού – θα πρέπει να εξακολουθήσει να είναι αρκετό, για την υπαγωγή ενός Δήμου στην κατηγορία του ορεινού, το γεγονός ότι και μία μόνον από τις Δημοτικές ή Τοπικές Κοινότητες πληροί τα κριτήρια αυτά.

Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσε ενδεχομένως να εξεταστεί η δυνατότητα χαρακτηρισμού ως ορεινής και μίας μόνο Δημοτικής Ενότητας, προκειμένου να αποφεύγεται ο μαζικός χαρακτηρισμός Δήμων ως ορεινών.

Για παράδειγμα, ο Δήμος του Αγρινίου, της Αλεξανδρούπολης, ο Δήμος Αρταίων, Βόλου, Ηρακλείου Κρήτης, Ιωαννινών, Καλαμάτας, Καβάλας, Κέρκυρας, Κορινθίων, Λαγκαδά, Λαμιέων, Μυκόνου, Ναυπλίων, Πατρέων, Πρέβεζας, Πυλαίας-Χορτιάτη, Πύργου, Σερρών, Σκύδρας, Φαρκαδόνας, Φαρσάλων, κ.λ.π.

Στους ορεινούς – μειονεκτικούς Δήμους (σύμφωνα με τον ορισμό της διάταξης του άρθρου 209), πλέον των λοιπών αρμοδιοτήτων, ανατέθηκε και η άσκηση – αυτοτελώς ή σε συνεργασία με την οικεία Περιφέρεια – των ακόλουθων:

α) Υλοποίηση προγραμμάτων αξιοποίησης των ήπιων μορφών ενέργειας.

β) Χορήγηση αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας εφεδρικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής σε ιδιώτες.

γ) Έλεγχος της διαχείρισης υπογείων και επιφανειακών αρδευτικών υδάτων.

δ) Έλεγχος της εκτέλεσης εργασιών για την ανεύρεση υπογείων υδάτων και έργων αξιοποίησης υδάτινων πόρων.

ε) Εξέταση αιτήσεων για τη χορήγηση αδειών χρήσης νερού και εκτέλεσης έργων αξιοποίησης υδάτινων πόρων.

στ) Γνωμοδότηση για το ετήσιο πρόγραμμα δασοπονίας στα όρια του δήμου που καταρτίζουν οι οικείες δασικές υπηρεσίες.

ζ) Προώθηση της συγκρότησης ομάδων παραγωγών και στήριξη τους για την αντιμετώπιση οικονομικών και διαρθρωτικών θεμάτων σύμφωνα με την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία.

η) Έκδοση απόφασης, όταν λόγω ειδικών κλιματολογικών συνθηκών καθυστερεί η έναρξη της τυροκομικής περιόδου, με την οποία καθορίζεται η έναρξη της, ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες του δήμου, χωρίς αυτή να είναι δυνατόν να υπερβεί το πεντάμηνο.

θ) Καθαρισμός και αστυνόμευση ρεμάτων.

Ως προς την **πραγματική δυνατότητα λυσιτελούς άσκησης των αρμοδιοτήτων αυτών**, ισχύουν – κατ’ αναλογία – οι παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν αναφορικά με τους νησιωτικούς Δήμους. Οι σχετικοί προβληματισμοί ενισχύονται και στην περίπτωση των χαρακτηριζόμενων ως ορεινών Δήμων, από μία επισκόπηση και μόνο του υφιστάμενου (στοιχεία του μήνα Απριλίου του 2016) δυναμικού σε προσωπικό, ανά κλάδο, και μόνο των Δήμων που χαρακτηρίστηκαν ως ορεινοί, βάσει του άρθρου 1, σύμφωνα με τον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 4 : Απασχόληση στους ορεινούς δήμους του άρθρου 1 κατά κλάδο (πηγή: Μητρώο Δ/νσης ΠΟΤΑ, στοιχεία Απριλίου 2016- Σε παρένθεση οι συνενωθέντες Ο.Τ.Α.)

Δήμος	Νομός	Πληθυσ.	Υ/Ε	Δ/Ε	Τ/Ε	Π/Ε
Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας						
ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ (2Δ)	ΔΡΑΜΑΣ	3.971	3	13	3	4
ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΔΡΑΜΑΣ	7.962	11	17	6	8
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας						
ΘΕΡΜΟΥ	ΑΙΤΩΛ/ΝΙΑΣ	8.189	9	10	2	5
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας						
ΔΕΣΚΑΤΗΣ (2Δ)	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	5.909	10	13	3	9
ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ (2Δ-2Κ)	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	3.171	9	7	4	8
ΠΡΕΣΠΩΝ (1Δ-1Κ)	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	1.554	2	2	6	0
Περιφέρεια Ηπείρου						
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ (3Δ)	ΑΡΤΑΣ	6.089	6	11	2	7
ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ (2Δ-2Κ)	ΑΡΤΑΣ	6.945	5	11	3	8
ΦΙΛΙΑΤΩΝ (2Δ)	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	7.909	16	17	6	5
ΚΟΝΙΤΣΑΣ (2Δ-3Κ)	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	6.342	7	18	3	10
ΠΩΓΩΝΙΟΥ (4Δ-2Κ)	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	9.258	5	22	4	16
ΒΟΡΕΙΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ (3Δ-4Κ)	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	6.024	6	7	4	6
ΜΕΤΣΟΒΟΥ (2Δ-1Κ)	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	6.126	11	11	2	13
ΖΑΓΟΡΙΟΥ (3Δ-2Κ)	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	3.804	1	11	1	11
Περιφέρεια Θεσσαλίας						
ΑΡΓΙΘΕΑΣ (2Δ-1Κ)	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	5.414	6	4	1	2
ΛΙΜΝΗΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ (2Δ)	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	8.874	2	7	0	6
ΖΑΓΟΡΑΣ-ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ (2Δ)	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	5.885	12	19	5	4
Περιφέρεια Κρήτης						
ΒΙΑΝΝΟΥ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	5.679	6	19	4	6
ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2.357	3	7	3	1
ΑΜΑΡΙΟΥ (2Δ)	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	5.843	2	8	5	4
ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (2Δ)	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	8.484	7	14	2	11
ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	2.382	6	7	7	4
ΣΦΑΚΙΩΝ	ΧΑΝΙΩΝ	2.224	2	7	0	2
ΚΑΝΤΑΝΟΥ-ΣΕΛΙΝΟΥ (3Δ)	ΧΑΝΙΩΝ	5.645	7	12	6	9

Περιφέρεια Πελοποννήσου						
ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ (2Δ)	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	8.304	15	10	4	6
ΝΟΤΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ (2Δ-1Κ)	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	9.435	12	11	3	13
ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	10.665	27	37	5	6
ΝΕΜΕΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	6.352	13	18	1	9
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ (2Δ)	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	7.258	7	13	5	7
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας						
ΔΙΣΤΟΜΟΥ-ΑΡΑΧΩΒΑΣ-ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ (2Δ-1Κ)	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	8.316	12	16	6	11
ΑΓΡΑΦΩΝ (5Δ)	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	14.365	20	13	4	4

2. Συμπεράσματα – Βασικές κατευθύνσεις

Η προηγηθείσα καταγραφή των εγγενών δυσχερειών που συνδέονται με τα ιδιαίτερα γεωγραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των μικρών νησιωτικών και των ορεινών/μειονεκτικών Δήμων, αλλά και των σοβαρών δυσλειτουργιών που επέφερε η επιφόρτισή τους με πρόσθετες αρμοδιότητες, από το πρόγραμμα «Καλλικράτης», καταδεικνύει την ανάγκη **α) ενός αναπροσδιορισμού και εξορθολογισμού της έννοιας του μικρού νησιωτικού, του ορεινού και του μειονεκτικού Δήμου και β) μιας ριζικά διαφορετικής δικαιοπολιτικής μεταχείρισης και οργάνωσης του πρωτοβάθμιου αυτοδιοικητικού επιπέδου διοίκησης των περιοχών αυτών**. Οι αναμφισβήτητες, δηλαδή, ιδιαιτερότητές τους, τόσο ως προς τους όρους διασύνδεσης με την υπόλοιπη επικράτεια όσο και ως προς τις παραγωγικές τους δυνατότητες, δεν θα πρέπει να εκλαμβάνονται ως λόγος εναπόθεσης, στους Δήμους των περιοχών αυτών, επιπλέον αρμοδιοτήτων, ιδίως μάλιστα σε μια περίοδο γενικευμένης οικονομικής κρίσης, με τους δημοσιονομικούς περιορισμούς και την ένδεια πόρων (σε υλικοτεχνική υποδομή και σε προσωπικό) που αυτή συνεπάγεται, πρωτίστως για τις περιοχές αυτές.

Απεναντίας:

Εκκινώντας από την αδήριτη ανάγκη ενίσχυσης, ακόμη και με τη μορφή «θετικών μέτρων» των τοπικών κοινωνιών που παρουσιάζουν αντίστοιχες ιδιαιτερότητες, θα πρέπει να επιδιωχθεί η αποτελεσματικότερη δυνατή κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών τους, όχι με την πρόσθετη επιβάρυνση των –εξ αντικειμένου πιο αδύναμων– δομών των οικείων Δήμων, αλλά μέσω μίας αντίστροφης ρυθμιστικής κατεύθυνσης.

Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται:

(α) Ο προσδιορισμός ενός ελάχιστου επιπέδου αρμοδιοτήτων και υπηρεσιών, που θα πρέπει οπωσδήποτε να παρέχονται στο επίπεδο του Δήμου για τις περιοχές αυτές, σύμφωνα και με τις γεωγραφικές και κοινωνικές τους ιδιαιτερότητες (ένα minimum δηλαδή λειτουργιών και

διαδικασιών, που όχι μόνο δεν θα υπερβαίνουν τις αρμοδιότητες των υπολοίπων Δήμων, αλλά θα περιορίζονται στις απολύτως αναγκαίες),

(β) Η άμεση και κατ' απόλυτη προτεραιότητα διασφάλιση των αναγκών μέσω των υλικοτεχνική υποδομή – ανθρώπινοι πόροι), για την αποτελεσματική και πλήρη άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών,

(γ) Η θεσμική κατοχύρωση και διοικητική οργάνωση των κατάλληλων διαδημοτικών ή/και διαβαθμιδικών συνεργασιών, με σκοπό τη συγκρότηση κοινών υπηρεσιών που θα αναλάβουν τις υπόλοιπες αρμοδιότητες – λειτουργίες (όσες, δηλαδή, δεν θα έχουν διατηρηθεί στο επίπεδο του Δήμου) και θα τις παρέχουν με τον αποτελεσματικότερο δυνατό τρόπο στους Δήμους που θα συμμετέχουν στις συνεργατικές αυτές δομές. Στην περίπτωση που αυτές θα συγκροτούνται από περισσότερους μικρούς νησιωτικούς ή ορεινούς/μειονεκτικούς Δήμους, οι δομές αυτές θα επιτύχουν την αποτελεσματικότερη δυνατή κάλυψη των αντίστοιχων αναγκών, καθώς θα προκύψουν μέσα από τη συνένωση πόρων και λειτουργικών δυνατοτήτων. Στην περίπτωση που οι συνεργατικές δομές θα περιλαμβάνουν και Δήμους που δεν θα ανήκουν στις ιδιαίτερες αυτές κατηγορίες, το προτεινόμενο μοντέλο παρέχει αναβαθμισμένες υπηρεσίες σε σχέση με την υφιστάμενη πρακτική της διοικητικής υποστήριξης, καθώς θα στηρίζεται στη δημιουργία αυτοτελών δομών και υπηρεσιών επιφορτισμένων (όχι επικουρικά, αλλά κατ' αποκλειστικότητα) με την κάλυψη των αναγκών των Δήμων που υπάγονται στις ειδικές αυτές κατηγορίες,

(δ) Η κατά προτεραιότητα κατεύθυνση προς τις ιδιαίτερες αυτές κατηγορίες Δήμων υλικών και ανθρώπινων πόρων, μέσα από την αξιοποίηση εθνικών και ενωσιακών προγραμμάτων και επενδυτικών/χρηματοδοτικών εργαλείων και η αξιοποίηση, όχι μόνο των θεσμοθετημένων και αναγνωρισμένων ως άξιων προστασίας ιδιαιτεροτήτων τους, αλλά και των συγκριτικών τους πλεονεκτημάτων.

II. Μητροπολιτική Διακυβέρνηση

1. Η Μητροπολιτική περιοχή στον ευρωπαϊκό χώρο.

Οι Μητροπολιτικές Περιοχές ή Περιφέρειες αποτελούν σχετικά πρόσφατες εκφάνσεις του χωρικού σχεδιασμού, στο πλαίσιο της πολυεπίπεδης χωρικής διακυβέρνησης. Πρόκειται για μια νέα πραγματικότητα της αστικής γεωγραφίας, διότι προτείνει εναλλακτικά σχέδια χωρικής οργάνωσης και διακυβέρνησης, που δίνουν προτεραιότητα στην ίδια την πόλη. Σε επίπεδο Ε.Ε., ως μητροπολιτικές περιοχές ορίζονται οι περιοχές με 500.000 κατοίκους και άνω, που εμφανίζουν ολοκληρωμένες λειτουργίες σε μια

ευρύτερη χωρική εμβέλεια, ενώ δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην διακυβέρνηση τους⁹.

α. Μορφές Διοίκησης

Πράγματι, η ευρωπαϊκή εμπειρία είναι ιδιαίτερα πλούσια σε παραδείγματα μητροπολιτικών θεσμών, οι οποίοι ωστόσο παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές μεταξύ τους ως προς την πολιτικο-διοικητική δομή, τις σχέσεις με τα άλλα επίπεδα διοίκησης και αυτοδιοίκησης, το περιεχόμενο των αρμοδιοτήτων κα. Οι διαφορές αυτές πηγάζουν από τις γενικότερες διαφορές στην οργάνωση του κράτους (κεντρικού-τοπικού), καθώς και του πολιτικο-διοικητικού συστήματος της κάθε χώρας (συγκεντρωτικό-αποκεντρωτικό). Οι υπάρχουσες θεσμικές μορφές διοίκησης ή αυτοδιοίκησης των μητροπολιτικών περιοχών είναι δύσκολο (έως ορισμένο βαθμό) να κατηγοριοποιηθούν κυρίως εξαιτίας της πολυπλοκότητας, διαφορετικότητας και του συνεχούς μετασχηματισμού των εθνικών διοικητικών συστημάτων.

Παρ' όλα αυτά, μπορούν να διακριθούν **δύο κυρίαρχες τάσεις**: **Πρώτον**, η δημιουργία ενός ενιαίου μητροπολιτικού φορέα στην περιοχή, είτε με την μορφή του αποκεντρωμένου μητροπολιτικού θεσμού π.χ. περιφέρεια, είτε με την μορφή ενός νέου αυτοδιοικουμένου ΟΤΑ με άμεσα εκλεγμένα όργανα και **δεύτερον**, η δημιουργία μητροπολιτικών συνδέσμων μεταξύ των προϋπαρχόντων δήμων στην μητροπολιτική περιοχή.

Με άλλα λόγια παρατηρούνται τρεις κυρίαρχοι τύποι πολιτικο - διοικητικής οργάνωσης :

- **Δημιουργία μητροπολιτικής αυτοδιοίκησης άμεσα εκλεγμένης - μητροπολιτική υπερ-δημαρχία**: Πρόκειται για ένα νέο αυτοδιοικητικό θεσμό που δραστηριοποιείται σε μητροπολιτικό επίπεδο και του οποίου η πολιτική νομιμοποίηση προκύπτει από την άμεση εκλογή των οργάνων του (πρόεδρος και μητροπολιτικό συμβούλιο).

- **Μητροπολιτικός σύνδεσμος**: Πρόκειται ουσιαστικά για τη κατηγορία στην οποία κατατάσσονται τα περισσότερα παραδείγματα από τον διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο. Ουσιαστικά αποτελεί τη δημιουργία αυτοδιοικητικού μητροπολιτικού θεσμού με έμμεση όμως έκφραση καθώς τα όργανα του απαρτίζονται από αιρετούς των ΟΤΑ (α' και β' βαθμού) της μητροπολιτικής περιοχής.

- **Μητροπολιτική Περιφέρεια**: Πρόκειται για τη πιο σπάνια μορφή μητροπολιτικού θεσμού, με τη δημιουργία αποσυγκεντρωμένου

⁹ Στις ευρωπαϊκές μητροπολιτικές περιοχές, ο αριθμός των οποίων ανέρχεται περίπου στις 90, συγκεντρώνεται περίπου το 60% του πληθυσμού της ΕΕ και μεγάλο ποσοστό των οικονομικών δραστηριοτήτων αιχμής της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας οικονομίας (SPESP, 2006).

μητροπολιτικού θεσμού σε επίπεδο περιφέρειας, ο οποίος διοικείται από στελέχη της κρατικής διοίκησης.

Σύμφωνα με τα πορίσματα σχετικών συνεδρίων με αντικείμενο την διοίκηση των αστικών (μητροπολιτικών) περιοχών, προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα:

1^ο. Δεν υπάρχει μια ιδεατή μορφή μητροπολιτικής διοίκησης ή αυτοδιοίκησης, αλλά κάθε πόλη θα πρέπει να αναδιαμορφώσει την διοικητική της διάρθρωση, κατά τρόπο συμβατό με τις ανάγκες της και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του εθνικού πολιτικού, κοινωνικού και διοικητικού συστήματος της,

2^ο. Η μητροπολιτική διοίκηση θα πρέπει, πάντως, να λάβει τη μορφή ενός πιο ευέλικτου διακυβερνητικού σχηματισμού, ο οποίος θα επιτρέπει τη συνεργασία ανάμεσα στους δημόσιους φορείς που εμπλέκονται γεωγραφικά στη μητροπολιτική περιοχή με τη κοινωνία των πολιτών και τον ιδιωτικό τομέα¹⁰.

Στο πλαίσιο αυτό, η συζήτηση σήμερα στρέφεται περισσότερο, όχι τόσο στα πλεονεκτήματα και στα μειονεκτήματα των παραπάνω τύπων θεσμικής και διοικητικής οργάνωσης των μητροπολιτικών περιοχών, όσο στην δημιουργία ενός **συστήματος διακυβέρνησης, που θα στηρίζεται στη σταδιακή ανάπτυξη σχέσεων ουσιαστικής συνεργασίας μεταξύ των φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης της μητροπολιτικής περιοχής, των κρατικών φορέων και της κοινωνίας των πολιτών**¹¹. Στο πλαίσιο αυτού του εγχειρήματος οι παραπάνω κλασσικές κατηγορίες θεσμικής οργάνωσης των μητροπολιτικών θεσμών παρουσιάζονται σχετικά ανεπαρκείς, ενώ αντίθετα δίδεται έμφαση στη συμμετοχική μορφή ενός νέου μοντέλου μητροπολιτικής διοίκησης¹².

Σε γενικές γραμμές παρατηρούνται τρία χαρακτηριστικά που οριοθετούν το νέο μητροπολιτικό μοντέλο¹³:

α) η επιδίωξη της **κοινωνικής και πολιτικής νομιμοποίησης** των νέων θεσπίσεων, **β)** η μη δημιουργία ενός νέου επιπέδου διοίκησης, αλλά η αναδιάρθρωση και η προσαρμογή των ήδη υπαρχόντων και **γ)** η επιλογή της μη αποδυνάμωσης των μεγάλων δήμων μέσα στην μητροπολιτική περιοχή.

¹⁰ Lefevre: 1998a,b, 2000

¹¹ Cavallier:1998

¹² Lefebvre: 1998

¹³ Γετίμης, 2005

β. Μητροπολιτικές Λειτουργίες – Αρμοδιότητες

Η αναζήτηση του κατάλληλου **χωρικού επιπέδου** για την άσκηση συγκεκριμένων πολιτικών ή την αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών αποτελεί το κρίσιμο ζήτημα όλων των διοικητικών αναδιαρθρώσεων των μεγάλων αστικών περιοχών. Οι μητροπολιτικές λειτουργίες μπορούν να προσδιοριστούν με βάση μια σειρά **κριτηρίων** που απορρέουν από τη σκοπιμότητα του μητροπολιτικού επιπέδου διοίκησης. Η σκοπιμότητα αυτή θεμελιώνεται ως προσπάθεια αντιμετώπισης των αδυναμιών της προϋπάρχουσας κατάστασης στην μητροπολιτική περιοχή. Γεγονός αποτελεί ότι στις μητροπολιτικές περιοχές όπου συγκροτήθηκαν μητροπολιτικοί σχηματισμοί δραστηριοποιούνταν πληθώρα φορέων, δεν υπήρχε ενιαίος σχεδιασμός για το σύνολο της περιοχής, η πληροφόρηση και η γνώση δεν διαχέονταν με αποτέλεσμα την δημιουργία εμποδίων στην επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής. Το μητροπολιτικό επίπεδο διοίκησης καλείται να λειτουργεί συμπληρωματικά με τα άλλα επίπεδα διοίκησης και αυτοδιοίκησης, άρα και οι αρμοδιότητες που παραχωρούνται σε αυτό έρχονται να καλύψουν είτε τα κενά που υπάρχουν είτε να συντονίσουν τις επιμέρους πολιτικές στο μητροπολιτικό χώρο.

Σύμφωνα με το χαρακτήρα και το μέγεθος της κάθε περιοχής, οι μητροπολιτικές λειτουργίες μπορούν να εκτείνονται σε ένα ευρύ φάσμα κατηγοριών, το οποίο αφορά κυρίως στο στρατηγικό τους σχεδιασμό. Ωστόσο, τα πεδία ανάπτυξης των μητροπολιτικών περιοχών κατά κανόνα σχετίζονται με το χωρικό σχεδιασμό και την αστική ανάπτυξη, την κοινωνικό – πολιτική ζωή, το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής, τις μεταφορές και τις τεχνικές υποδομές καθώς και την πολιτική προστασίας και ασφάλειας.

Στην εξέταση, λοιπόν, των αρμοδιοτήτων των μητροπολιτικών αρχών παρατηρούνται αρκετά μεγάλες **διαφορές** που οφείλονται στην φύση των μητροπολιτικών αρχών, στους σκοπούς σύστασης των μητροπολιτικών οργάνων και στην οικονομική αυτοδυναμία τους¹⁴. Κύριο χαρακτηριστικό όμως όλων των διοικητικών προσπαθειών και των νέων Μητροπολιτικών σχημάτων είναι η αναζήτηση των λειτουργιών αυτών που είτε **παρέχονται αποτελεσματικότερα** σε μεγαλύτερο χωρικό επίπεδο ή είτε θα πρέπει να **συντονίζονται / ρυθμίζονται / εποπτεύονται** σε μητροπολιτικό επίπεδο.

γ. Διδάγματα από την Ευρωπαϊκή Εμπειρία

Η αξιοποίηση διαφόρων μορφών μητροπολιτικών σχημάτων στον ευρωπαϊκό χώρο, μέχρι σήμερα, αποδεικνύει ότι **δεν υπάρχει ένα ιδεατό πρότυπο μητροπολιτικού θεσμού**, το οποίο να μπορεί να αξιολογηθεί ως το πλέον κατάλληλο και αποτελεσματικό. Σίγουρα όμως μελετώντας τα

¹⁴ Χλέπας, Γεώργιος, 2005

μητροπολιτικά σχήματα που έχουν προκύψει μέχρι σήμερα μπορούν να εξαχθούν ορισμένα σημαντικά **συμπεράσματα**:

1^ο. Η πολυπλοκότητα των προβλημάτων των σύγχρονων μητροπόλεων απαιτεί ιδιαίτερα σχήματα άσκησης μητροπολιτικών λειτουργιών. Τόσο ο συγκεντρωτισμός του κεντρικού κράτους και η άσκηση πολιτικών χωρίς εξειδικευμένη χωρική αναφορά στην μητροπολιτική περιοχή, όσο και η αποσπασματική και κατατεμαχισμένη άσκηση τοπικών πολιτικών από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δεν αντιστοιχούν στην αναπτυξιακή δυναμική της πόλης και στις διευρυνόμενες ανάγκες συνολικής αντιμετώπισης νέων προβλημάτων (π.χ χωροταξία, περιβάλλον, συνεχόμενη επέκταση των μητροπόλεων κτλ).

2^ο. Οι πραγματοποιηθείσες προσπάθειες συγκρότησης θεσμών μητροπολιτικής εμβέλειας παρουσιάζουν πολλές φορές μικτά χαρακτηριστικά από όλους τους τύπους των ανωτέρω σχημάτων, γεγονός που παραπέμπει στην αντιστοιχία τους με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δομών διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης στην κάθε χώρα¹⁵.

3^ο. Οι μητροπολιτικές λειτουργίες εξυπηρετούν διάφορους στόχους, όπως ιδίως κοινωνικούς, οικονομικούς – αναπτυξιακούς και περιβαλλοντικούς. Από τον ίδιο τον χαρακτήρα και το μέγεθος της μητρόπολης, οι μητροπολιτικές λειτουργίες εκτείνονται σε ένα φάσμα κατηγοριών που αφορούν τον στρατηγικό σχεδιασμό, τον συντονισμό των πολιτικών, την εποπτεία και τον έλεγχο, την πληροφόρηση / τεκμηρίωση, την διαχείριση προγραμμάτων και ακόμα την εκτέλεση και συντήρηση έργων. Ωστόσο οι εξειδικευμένες αρμοδιότητες σε κάθε πεδίο, διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα.

4^ο. Τα κριτήρια επιτυχίας των σχημάτων μητροπολιτικής διακυβέρνησης θα πρέπει να αναζητηθούν στην επίτευξη συνδυασμού στόχων, που αναφέρονται **α)** στην αρχική αποδοχή της συγκρότησης της νέας δομής του μητροπολιτικού φορέα, τόσο στο επίπεδο της κοινωνίας των πολιτών, όσο και στο επίπεδο των βασικών δρώντων (κοινωνικών οργανώσεων, επιμελητηρίων, μη κυβερνητικών οργανώσεων, πολιτικών κομμάτων, κα.), **β)** στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των πλέων βασικών και οξύτατων προβλημάτων ελλείμματος συντονισμού πολιτικών που διαπιστώνονται (π.χ στρατηγικός σχεδιασμός μεταφορών, χωροταξίας, περιβάλλοντος κα.), **γ)** στην εμπλοκή του νέου φορέα σε καινοτόμες δράσεις και ενέργειες, οι οποίες υπό την προϋφιστάμενη κατάσταση είτε δεν καλύπτονταν από κανένα φορέα είτε δεν ασκούνταν επαρκώς, αν και

¹⁵Αξίζει να τονισθεί ότι εν γένει διαπιστώνεται η πρόκριση σχημάτων της μητροπολιτικής υπερ-δημαρχίας και του μητροπολιτικού συνδέσμου, ενώ λιγότερο εμφανίζονται παραδείγματα της μητροπολιτικής περιφέρειας. Αυτό ερμηνεύεται κυρίως λόγω της μακράς παράδοσης σε ισχυρούς θεσμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οποίοι, έχοντας αναλάβει ήδη σημαντικούς ρόλους στην άσκηση αρμοδιοτήτων σε πολλούς τομείς, έχουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία για να αναλάβουν ρόλους και στο στρατηγικό επίπεδο των μητροπολιτικών λειτουργιών.

εμπíπτουν στις τυπικές αρμοδιότητες της κεντρικής διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης, **δ)** στην προώθηση από τον Μητροπολιτικό Φορέα νέων μορφών συνεργασίας ανάμεσα σε διάφορους φορείς του Δημόσιου τομέα, του Ιδιωτικού τομέα, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Ερευνητικών/ Πανεπιστημιακών φορέων, των μη κυβερνητικών οργανώσεων, των Επιμελητηρίων κ.α., **ε)** στην οικονομική αυτοδυναμία του νέου θεσμού, η οποία προκύπτει από την είσπραξη φόρων και από τις κρατικές επιχορηγήσεις, **στ)** στην εύρυθμη σχέση του Μητροπολιτικού Φορέα με την κεντρική διοίκηση και με τους αυτοδύναμους φορείς που αυτό εποπτεύει - είτε αυτοί εποπτεύονται από τον ίδιο τον φορέα, είτε εξακολουθούν να εποπτεύονται από την κεντρική διοίκηση, **ζ)** στην ανάπτυξη νέων συγχρόνων μορφών δημοκρατικού προγραμματισμού και συμμετοχής.

2. Η μητροπολιτική διάσταση στην Ελλάδα. Το παράδειγμα της Αθήνας / Αττικής

α. Η μητροπολιτική διακυβέρνηση στην Αττική – Θεσμική κατοχύρωση

Το πολιτικό αίτημα για την συγκρότηση μητροπολιτικών δομών συγκεκριμενοποιείται στη χώρα μας, και στην Αθήνα ειδικότερα, στα μέσα της δεκαετίας του 1980 (Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας (ΡΣΑ) - Ν. 1515/85), ως απόρροια των δυσλειτουργιών και των περιβαλλοντικών αδιεξόδων της πόλης, χωρίς ωστόσο να συνοδεύεται από την αντίστοιχη αναδιάρθρωση των επιπέδων της διοίκησης¹⁶. Παρά την κινητικότητα αυτής της περιόδου, οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες συχνά προσκρούουν σε θεσμικά προσκόμματα και οδηγούνται σε υπαναχωρήσεις. Το ακανθώδες ζήτημα της μεταβίβασης αρμοδιοτήτων του χωρικού σχεδιασμού από την κεντρική διοίκηση στην αυτοδιοίκηση αναδεικνύεται σε κεντρικό πρόβλημα, που διαμόρφωσε από μόνο του ξεχωριστή νομολογία του ΣτΕ (Βασενχόβεν et al, 2010).

Η πρόσφατη προσπάθεια αναδιοργάνωσης των κρατικών χωρικών δομών, γνωστή ως πρόγραμμα «Καλλικράτης» (2010), επιχείρησε να απαντήσει σε αυτά τα ζητήματα. Με τη **θέσπιση του θεσμού της μητροπολιτικής περιφέρειας** ως πολιτικού φορέα διακυβέρνησης, σημαντικές αρμοδιότητες

¹⁶Παράλληλα, μια σειρά από νέες διακυβερνητικές προκλήσεις έρχονται εκείνη την εποχή στο προσκήνιο σχετιζόμενες, κυρίως, με τη διαχείριση των αναπτυξιακών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τις δύο επόμενες δεκαετίες παρατηρείται μια έντονη προσπάθεια χωρο-διοικητικών μεταρρυθμίσεων. Ενδεικτικά αναφέρεται η ίδρυση της διοικητικής Περιφέρειας Αττικής (1986), η αναβάθμιση των πέντε νομαρχιακών διοικήσεων (Αθηνών, Πειραιώς, 'Υπερ-νομαρχία' Αθηνών-Πειραιώς, Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής) σε πολιτικές αρχές (1994), καθώς και οι περιορισμένες συνενώσεις δήμων και κοινοτήτων, στο πλαίσιο του προγράμματος «Καποδίστριας» (1997).

μητροπολιτικού χαρακτήρα περνούν στην αρμοδιότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Παράλληλα, οι 122 δήμοι και κοινότητες της Περιφέρειας συνενώθηκαν σε 66 δημοτικές αρχές. Η μεταρρυθμιστική προσέγγιση του «Καλλικράτη» αντλεί ακολούθησε ανάλογα παραδείγματα χωρο-διοικητικής αναδιάρθρωσης που προωθήθηκαν στις χώρες της ΕΕ τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Στόχος τους, η βελτίωση της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας στην παροχή των υπηρεσιών, αλλά και η δημιουργία νέων θεσμικών δυνατοτήτων στήριξης του Ευρωπαϊκού αναπτυξιακού προσανατολισμού των τοπικών οικονομικών στη βάση ανταγωνιστικών προτύπων. Παράλληλα, η αυξημένη παρουσία τοπικών φορέων και ομάδων συμφερόντων σε ειδικές πλατφόρμες «συμμετοχικής» λήψης των αποφάσεων, τις λεγόμενες «Επιτροπές Διαβούλευσης», νομιμοποιεί την επανιεράρχηση των στόχων, χρίζοντας τις τοπικές κοινωνίες υπεύθυνες για τις συνέπειες των επιλογών τους¹⁷.

Ωστόσο, την αναδιάρθρωση του «Καλλικράτη» συνοδεύουν και παραδειγματικές **«εξαρτήσεις» από το πρόσφατο συγκεντρωτικό παρελθόν**, προβληματίζοντας ως προς το βαθμό που οι νέες δομές ανταποκρίνονται στους αναμενόμενους στόχους. Η διαδικασία της συγκρότησης των νέων Δημοτικών Ενοτήτων, για παράδειγμα, επιβλήθηκε κυρίως μέσα από τη διοικητική ενοποίηση όμορων ΟΤΑ, αγνοώντας τα λειτουργικά όρια των επιμέρους περιοχών και του ρόλου που διαδραματίζουν στη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας/Αττικής.

β. Νόμος 3852/2010, ο «Καλλικράτης» σε ισχύ

Ο νέος νόμος για την αναμόρφωση της λειτουργίας της αυτοδιοίκησης αλλά και του κράτους, «Καλλικράτης» (Ν.3852/2010), κάνει ρητή αναφορά στις αλλαγές που επέρχονται στη λειτουργία των μητροπολιτικών περιοχών της Ελλάδας (άρθρα 210 έως 213).

Έτσι, με βάση την αιτιολογική έκθεση του νόμου, **οι μητροπολιτικές λειτουργίες στην Αττική και τη Θεσσαλονίκη οργανώνονται και ασκούνται στο πλαίσιο του β' βαθμού Αυτοδιοίκησης, δηλαδή τις Περιφέρειες**. Σκοπός είναι η ενιαία αντιμετώπιση προβλημάτων υπερτοπικού χαρακτήρα, η κάλυψη των αναγκών ενιαίου σχεδιασμού και η ανάπτυξη της περιοχής, έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Στο πέμπτο μέρος του Νόμου 3852/2010, γίνεται λόγος για τη λειτουργία της **Μητροπολιτικής Περιφέρειας**. Βασικοί στόχοι της δημιουργίας του μητροπολιτικού επιπέδου διακυβέρνησης στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος, η βιώσιμη ανάπτυξη του μητροπολιτικού χώρου, η παροχή αποτελεσματικότερων και καλύτερης ποιότητας υπηρεσιών σε όλους τους

¹⁷ Chorianopoulos 201

πολίτες. Οι μητροπολιτικές λειτουργίες εκτείνονται σε ένα φάσμα κατηγοριών, που αφορούν στο στρατηγικό σχεδιασμό, στο συντονισμό των πολιτικών, στην εποπτεία και τον έλεγχο, στην πληροφόρηση και τεκμηρίωση, στη διαχείριση προγραμμάτων, καθώς και στην εκτέλεση και συντήρηση έργων.

Για πρώτη φορά, μέσω του «Καλλικράτη», καθιερώνεται μητροπολιτική αυτοδιοίκηση σε επίπεδο περιφέρειας και απονέμονται περαιτέρω αρμοδιότητες, σε σχέση με τις υπόλοιπες περιφέρειες, που προσιδιάζουν στα ιδιαίτερα προβλήματα των δυο πολεοδομικών συγκροτημάτων, Αττικής και Θεσσαλονίκης.

Παράλληλα, προβλέπεται η δυνατότητα έκδοσης π.δ., για την εξειδίκευση των αρμοδιοτήτων και τη μεταφορά νέων, με αντίστοιχη πρόβλεψη για μεταφορά των πόρων και του προσωπικού που είναι αναγκαίο για την άσκησή τους. Επιπλέον, μπορεί να μεταβιβάζονται στις περιφέρειες αρμοδιότητες που ανήκουν σε νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς κοινής ωφέλειας.

γ. Το μητροπολιτικό ζήτημα στην Αθήνα – Αττική εν καιρώ κρίσης

Στην περίοδο μετά το 2011, οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες της μητροπολιτικής διοίκησης και των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων της προσδιορίζονται σε μεγάλο βαθμό από τις ειδικές συνθήκες που διαμορφώνονται στα πλαίσια της κρίσης και των μνημονιακών δεσμεύσεων που επιβλήθηκαν με την ένταξη της χώρας σε καθεστώς δημοσιονομικής επιτήρησης. Οι συνθήκες αυτές επηρεάζουν με πολλαπλούς τρόπους τη μητροπολιτική διακυβέρνηση της Αθήνας.

Ωστόσο, το ζήτημα της μητροπολιτικής διακυβέρνησης της Αθήνας/Αττικής (και της Θεσσαλονίκης) καταλαμβάνει τα τελευταία χρόνια κεντρική θέση σε κάθε εγχώρια επιστημονική και πολιτική συζήτηση, αναφορικά με τον εκσυγχρονισμό και την αναδιάρθρωση της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι λόγοι για το ζωντανό αυτό ενδιαφέρον είναι πολλοί¹⁸:

α) Η ανάδειξη σύνθετων και αλληλένδετων προβλημάτων στο μητροπολιτικό συγκρότημα της Αθήνας (κυκλοφοριακό, διαχείριση απορριμμάτων, προστασία περιβάλλοντος, έλλειψη ελεύθερων χώρων, χωροθέτηση υπερτοπικών δραστηριοτήτων κλπ.), που δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά στο πλαίσιο των υφιστάμενων διοικητικών διαιρέσεων και της τρέχουσας κατανομής αρμοδιοτήτων.

β) Οι συνεχείς και επιταχυνόμενοι μετασχηματισμοί και χωρικές επεκτάσεις των μητροπολιτικών συγκροτημάτων και η διεύρυνση των αλληλεξαρτήσεων μεταξύ νέων περιοχών (και εκτός νομού).

¹⁸ Γετίμης, Ψυχάρης et al, 2005

γ) Η πολυαρχία, ο κατακερματισμός, η έλλειψη συντονισμού και ο συνωστισμός στην Αθήνα ενός μεγάλου αριθμού φορέων του κράτους και της αυτοδιοίκησης, που έχουν διαφορετικά (εν όλω ή εν μέρει) γεωγραφικά πεδία αρμοδιότητας και διαφορετική εμβέλεια ως προς το εύρος των δραστηριοτήτων τους.

δ) Η απουσία, στην πράξη, ενιαίου σχεδιασμού και η έλλειψη συμπληρωματικότητας και συνέργειας μεταξύ των παράλληλων προγραμματισμών (ΠΕΠ, επιχειρησιακά προγράμματα υπουργείων, ρυθμιστικά σχέδια, συγκοινωνιακά προγράμματα κλπ.), που εν τέλει υπονομεύει τη βιωσιμότητα των επιμέρους δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων.

ε) Το «έλλειμμα», έως ορισμένο βαθμό, πολιτικής νομιμοποίησης φορέων που λαμβάνουν αποφάσεις αποσπασματικού χαρακτήρα για επιμέρους θέματα (λ.χ. μεταφορές, διαχείριση απορριμμάτων, χωροθετήσεις υποδομών για σημαντικές κοινωνικές χρήσεις) και η ανάγκη επίτευξης ευρύτερων πολιτικών και κοινωνικών συναινέσεων σε μητροπολιτικό επίπεδο.

στ) Η ελλιπής αξιοποίηση των ευκαιριών που παρέχονται για την αναβάθμιση του διεθνούς ρόλου της Αθήνας ως μητροπολιτικού πόλου, λόγω του διοικητικού κατακερματισμού των αρμοδίων φορέων, και τη συνακόλουθη αδυναμία κατάστροφης ενός συνεκτικού στρατηγικού σχεδίου για την ανάπτυξη και την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων.

δ. Ισχύουσα Οργάνωση Μητροπολιτικής Περιφέρειας Αττικής

Σύμφωνα με τον ισχύοντα Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας Αττικής (ΦΕΚ Β' 2494/2011), στην Περιφέρεια Αττικής συγκροτήθηκαν **τέσσερις (4) πενταμελείς Μητροπολιτικές Επιτροπές**. Αυτές ασκούν τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 210 και 212 του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης». Οι επιτροπές που αντιστοιχούν σε κάθε τομέα αρμοδιοτήτων και οι οποίες προετοιμάζουν και εισηγούνται στο Συμβούλιο όλα τα θέματα είναι οι εξής:

- Μητροπολιτική Επιτροπή Περιβάλλοντος & Ποιότητας Ζωής
- Μητροπολιτική Επιτροπή Χωρικού Σχεδιασμού & Αστικών Αναπλάσεων
- Μητροπολιτική Επιτροπή Μεταφορών & Συγκοινωνιών
- Μητροπολιτική Επιτροπή Πολιτικής Προστασίας.

Σύμφωνα με το ά. 212 του ν. 3852/2010:

Με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου, για καθέναν από τους τομείς αρμοδιοτήτων μητροπολιτικού χαρακτήρα του άρθρου 210, συγκροτούνται πενταμελείς συντονιστικές μητροπολιτικές επιτροπές επίβλεψης και προετοιμασίας. Οι επιτροπές αυτές δεν μπορεί να είναι περισσότερες από τέσσερις.

Έργο των επιτροπών αυτών είναι η προετοιμασία, η επίβλεψη, ο έλεγχος και ο συντονισμός των αντίστοιχων δράσεων μητροπολιτικού χαρακτήρα που τους έχουν ανατεθεί. Οι επιτροπές επεξεργάζονται τα σχέδια και προγράμματα δράσης ανά τομέα αρμοδιοτήτων, ενημερώνουν και εισηγούνται στο περιφερειακό συμβούλιο τη λήψη των αναγκαίων μέτρων, για την καλύτερη άσκηση των αρμοδιοτήτων του.

Μέλη των επιτροπών είναι περιφερειακοί σύμβουλοι, οι οποίοι εκλέγονται από το περιφερειακό συμβούλιο με φανερή ψηφοφορία. Δύο μέλη προέρχονται υποχρεωτικά από την πλειοψηφούσα παράταξη και δύο μέλη από τη μειοψηφία του περιφερειακού συμβουλίου. Πρόεδρος της επιτροπής ορίζεται για καθεμία ένας αντιπεριφερειάρχης.

Η διάρκεια της θητείας των επιτροπών είναι 2 ½ έτη. Είναι δυνατή η ταυτόχρονη συμμετοχή των περιφερειακών συμβούλων στη μητροπολιτική επιτροπή και στις λοιπές επιτροπές του περιφερειακού συμβουλίου.

Για την εκλογή των μελών των μητροπολιτικών επιτροπών, τη λειτουργία, τη σύγκληση, την απαρτία, την πλειοψηφία, τη λήψη απόφασης και κάθε άλλο σχετικό θέμα, ισχύουν αναλογικά οι διατάξεις για την οικονομική επιτροπή.

ε. Συμπεράσματα

Αποτιμώντας συνοπτικά **πρώτη ολοκληρωμένη προσπάθεια καθιέρωσης μητροπολιτικού επιπέδου διακυβέρνησης στην Αθήνα/Αττική** [μητροπολιτική (αυτό)διοίκηση σε επίπεδο περιφέρειας], θα μπορούσε να ειπωθεί ότι αυτή αποτέλεσε ένα **σημαντικό βήμα** για την καθιέρωση της μητροπολιτικής συνείδησης στους τοπικούς αλλά και τους κρατικούς φορείς, αφού «άγγιξε» για πρώτη φορά με συγκεκριμένο τρόπο ένα πολύ σημαντικό ζήτημα, αυτό της ορθής και συνολικής διαχείρισης της ιδιαίτερης μητροπολιτικής περιοχής της Αθήνας/Αττικής. Αυτό αποκτά μεγαλύτερη σημασία ειδικότερα εάν ληφθεί υπόψη η έλλειψη της απαραίτητης κουλτούρας σε διοικητικό – οργανωσιακό επίπεδο στη χώρα μας για την αποδοχή ενός τέτοιου μητροπολιτικού σχήματος, που σίγουρα απαιτεί τον ανάλογο συντονισμό και τις ανάλογες ενέργειες.

Παρ' όλα αυτά, **ο θεσμός της μητροπολιτικής διακυβέρνησης στην Ελλάδα, βρίσκεται ακόμη σε σπαργανικό στάδιο**, καθώς απομένουν ακόμα πολλά και καθοριστικά βήματα, τόσο σε νομοθετικό, όσο και σε οργανωτικό – διοικητικό επίπεδο, προκειμένου να συγκροτηθεί ένα λειτουργικό και αποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο μητροπολιτικής διακυβέρνησης στους μεγάλους αστικούς ιστούς της χώρας.

3. Προς ένα αξιόπιστο μοντέλο μητροπολιτικής διοίκησης για την Αθήνα/Αττική και τη Θεσσαλονίκη

α. Στόχοι της μητροπολιτικής διοικητικής αναδιάρθρωσης

Η διακυβέρνηση μιας μητροπολιτικής περιοχής καλείται ουσιαστικά να αντιμετωπίσει ενιαία και ολοκληρωμένα μια χωρο-λειτουργική ενότητα, στο πλαίσιο της οποίας συλλειτουργούν και πολλές φορές αλληλεπικαλύπτονται διάφορα επίπεδα διοίκησης και αυτοδιοίκησης, αλλά και μια σειρά κοινωνικών εταίρων, δημιουργώντας συχνά προβλήματα αναποτελεσματικής, αποσπασματικής και πολλές φορές αντιφατικής αντιμετώπισης των κρίσιμων ζητημάτων ανάπτυξης της περιοχής. Ένα σχήμα μητροπολιτικής διακυβέρνησης, θα πρέπει να οργανωθεί και να λειτουργήσει με τέτοιο τρόπο, ώστε, **αφενός να μην υποβαθμίσει τη σημασία και τη δράση των άλλων επιπέδων διοίκησης και αυτοδιοίκησης και των κοινωνικών εταίρων και, αφετέρου, να συνδράμει στη μεγιστοποίηση της διοικητικής αποτελεσματικότητας και στην προώθηση των κρίσιμων στόχων της αστικής ανάπτυξης**, χωρίς να ενισχύσει την ήδη υπάρχουσα δυσλειτουργική διοικητική τάξη πραγμάτων.

Ως **βασικός στόχος** της διοικητικής αναδιάρθρωσης προς ένα χρηστικό και αξιόπιστο μοντέλο μητροπολιτικής διακυβέρνησης/διοίκησης θα μπορούσε να προσδιοριστεί **η εξασφάλιση της λήψης αποφάσεων στρατηγικού χαρακτήρα, για το σύνολο της μητροπολιτικής περιοχής και η εφαρμογή τους**. Θα πρέπει, δηλαδή, να συγκροτηθεί ένα σύστημα μητροπολιτικής διακυβέρνησης που θα είναι ικανό να αντιμετωπίσει τα πολλαπλά προβλήματα της Αθήνας/Αττικής.

Ειδικότεροι στόχοι της αναδιάρθρωσης θα μπορούσαν να είναι¹⁹ :

- Η διοικητική συνοχή μεταξύ διαφορετικών επιπέδων και φορέων διοίκησης (καθοδήγηση και ρύθμιση, συντονισμός και εναρμόνιση, εφαρμογή, έλεγχος, ανατροφοδότηση), αλλά και των διαφόρων φορέων των δημόσιων υποθέσεων της μητροπολιτικής περιοχής (εταιρική σχέση). Επιπλέον, η υιοθέτηση νεωτερικών και ευέλικτων, συνεργατικών μορφών διοίκησης και διακυβέρνησης
- Η ένταξη υπάρχουσών αρμοδιοτήτων σε ενιαίο και ολοκληρωμένο μητροπολιτικό πλαίσιο. Η ανασυγκρότηση των μητροπολιτικών λειτουργιών αστικής ανάπτυξης θα πρέπει να ικανοποιεί την ανάγκη για σφαιρική και ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των κρίσιμων ζητημάτων ανάπτυξης.
- Η ανάληψη νέων αρμοδιοτήτων και πρωτοβουλιών σε νέους τομείς. Ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στη δυνατότητα άσκησης νέων αρμοδιοτήτων και ανάληψης πρωτοβουλιών εκεί όπου δεν υπάρχει ουσιαστικά παρέμβαση ή αρμοδιότητα από κάποιον υπάρχοντα φορέα, αλλά οι ανάγκες υπάρχουν και είναι επιτακτικές, ενώ οι προοπτικές είναι ευνοϊκές.

¹⁹ Χλέπας, Γετίμης : 2005

- Η συγκέντρωση, συστηματοποίηση, χρήση, διάδοση και αξιοποίηση πληροφοριών και τεχνογνωσίας για την μητροπολιτική περιοχή και όλους τους τομείς παρέμβασης.
- Η βελτίωση της διαχείρισης των πόρων, τεχνο-οικονομικών και ανθρώπινων, στη μητροπολιτική περιοχή.
- Η ενίσχυση της διαφάνειας κατά το σχεδιασμό, τη λήψη αποφάσεων, την εφαρμογή τους και την διαχείριση των πόρων για την αντιμετώπιση δημόσιων προβλημάτων στη μητροπολιτική περιοχή.
- Η ενίσχυση της πολιτικής-δημοκρατικής νομιμοποίησης, καθώς και της αποδοχής των αποφάσεων της διοίκησης, μέσω της ενίσχυσης των θεσμών δημοκρατικής εκλογής, άμεσης συμμετοχής, διαφάνειας, και λογοδοσίας.
- Η ενθάρρυνση των συμμετοχικών διαδικασιών (διαδικασία διαβούλευσης).

Η συνολική προοπτική που θέτουν οι παραπάνω στόχοι δύναται να οδηγήσει στη μεγιστοποίηση της συνέργειας και προστιθέμενης αξίας των επιμέρους δράσεων και παρεμβάσεων, τόσο των διαφόρων επιπέδων διοίκησης και αυτοδιοίκησης όσο και των κοινωνικών εταίρων.

4. Βασικά εναλλακτικά οργανωτικά σενάρια μητροπολιτικής διοίκησης

α. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις. Η Αττική ως μητροπολιτικός χώρος αναφοράς.

Πριν από την παρουσίαση των μέχρι σήμερα βασικών προτάσεων/σεναρίων για τη βελτιστοποίηση της μητροπολιτικής διοίκησης, αρχικά κρίνεται σκόπιμο να σημειωθεί ότι, ως **χώρος αναφοράς** των ακόλουθων προτάσεων, έχει υιοθετηθεί ο «νομός» που ταυτίζεται με τα όρια της περιφέρειας Αττικής. Επίσης, πρέπει να επισημανθεί ότι μετά την αναθεώρηση των σχετικών διατάξεων του Συντάγματος, τίθενται ορισμένα **όρια σχετικά με την οργανωτική διάρθρωση της μητροπολιτικής περιοχής της Αττικής**, εφόσον επιβάλλεται π.χ. η λειτουργία δύο βαθμίδων ΟΤΑ, αποκλείοντας τη λειτουργία και τρίτης βαθμίδας. Επιπλέον, σήμερα είναι δυνατή, όχι μόνο η σύσταση συνδέσμων πρωτοβάθμιων ή δευτεροβάθμιων ΟΤΑ, αλλά και η **συγκρότηση διαβαθμιδικών συνδέσμων**, οι οποίοι θα μπορούν να αναλάβουν και «άσκηση αρμοδιοτήτων». Το ισχύον συνταγματικό πλαίσιο (άρθρο 101 παρ.1 και 3) αποκλείει τέλος τη δημιουργία σχήματος μητροπολιτικής διοίκησης που θα προέβλεπε την **κατάργηση των τοπικών περιφερειακών οργάνων του Κράτους** και την ανάληψη όλων των αρμοδιοτήτων τους είτε από ΟΤΑ, είτε από σύνδεσμο τους, είτε από τις κεντρικές υπηρεσίες του κράτους.

Στην προσπάθεια, λοιπόν, να προκριθεί κάποιο μοντέλο/σχήμα μητροπολιτικής διοίκησης, καθώς και να προσδιοριστούν οι δυνητικοί τομείς

αρμοδιοτήτων του, **αφετηρία** θα μπορούσαν να αποτελέσουν, οι αρμοδιότητες της αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού που απαιτούν ευρύτερο σχεδιασμό ή συντονισμό και ειδικότερα οι αρμοδιότητες της Περιφέρειας με έμφαση σε εκείνες που αφορούν «μητροπολιτικές λειτουργίες» και στις οποίες (πιθανόν να) εμπλέκονται κεντρικές υπηρεσίες και οργανισμοί.

β. Πιθανά οργανωτικά μοντέλα διοίκησης για την Αττική

Στο πλαίσιο μελετών που έχουν εκπονηθεί για τη μητροπολιτική διακυβέρνηση τα τελευταία χρόνια²⁰, εξετάστηκαν **τέσσερα μείζονα εναλλακτικά σενάρια μητροπολιτικής οργάνωσης στην Αθήνα/Αττική (και στη Θεσσαλονίκη)** και συγκεκριμένα:

- **Η δημιουργία «Μητροπολιτικού Δήμου» ή αλλιώς «Υπερ-Δημαρχίας»,** μετά από αναγκαστική συνένωση πρωτοβάθμιων ΟΤΑ. Ο Δήμος και τα διαμερίσματά του διοικούνται από αιρετά όργανα και εκπροσωπούνται στο Περιφερειακό Συμβούλιο.

- **Η δημιουργία «Μητροπολιτικού Συνδέσμου»,** στον οποίο εκπροσωπούνται οι ΟΤΑ πρώτου ή/και δεύτερου βαθμού, και αφορά σε όλα τα κρίσιμα ζητήματα μητροπολιτικού ενδιαφέροντος²¹.

- **Η συγκρότηση δευτεροβαθμίου μητροπολιτικού ΟΤΑ για την Αττική ο οποίος θα αναλάβει μητροπολιτικές λειτουργίες. Στην Θεσσαλονίκη, αντίστοιχος ΟΤΑ συγκροτείται στο νομό Θεσσαλονίκης.**

γ. Ορισμός κριτηρίων για επιλογή οργανωτικού σεναρίου

Για την επιλογή του επικρατέστερου οργανωτικού σχήματος μητροπολιτικής διοίκησης/διακυβέρνησης, και λαμβάνοντας υπόψη όσα

²⁰ Ακαδημία Αθηνών, Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Κοινωνίας, Δημοσιεύματα: Αριθμός 9: Αποκέντρωση και Αυτοδιοίκηση. Διαπιστώσεις – Προτάσεις, Αθήνα 2000, * Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης Παντείου Πανεπιστημίου – ΤΕΔΚΝΑ, Οργάνωση της Μητροπολιτικής Περιφέρειας της Αθήνας, Αθήνα 2001 * ΕΜΠ – ΥΠΕΧΩΔΕ, Σχολή Αρχιτεκτόνων, Τομέας Πολεοδομίας & Χωροταξίας, Ερευνητικό Πρόγραμμα «Στρατηγικό Πλαίσιο Χωρικής Ανάπτυξης για την Αθήνα-Αττική», Σύνοψη, Ιούλιος 2004, ιδίως σελ. 477 επ. *ΙΑΠΑΔ – ΥπΕσΔΔΑ, Μητροπολιτική Διοίκηση – Αυτοδιοίκηση Αθήνας- Αττικής, Σύνοψη, Αθήνα 2003, * Έκθεση – Μελέτη «Μητροπολιτικές Λειτουργίες στην Ενιαία Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αθηνών – Πειραιώς» - Επιστημονικά Υπεύθυνος Νικόλαος – Κομνηνός Χλέπας, Φορείς Ανάθεσης Ενιαία Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αθηνών – Πειραιώς, Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (Σεπτέμβριος, 2007).

²¹ Η χωρική αρμοδιότητα του Συνδέσμου θα εκτείνεται για μεν την Αττική είτε στο σύνολο της Περιφέρειας, είτε στο πολεοδομικό συγκρότημα μαζί με το Θριάσιο και τα Μεσόγεια, για δε τη Θεσσαλονίκη είτε στο πολεοδομικό συγκρότημα, είτε στο νομό, είτε στην ευρύτερη περιοχή Θεσσαλονίκης.

προαναφέρθηκαν, μπορούν να ορισθούν ορισμένα **κριτήρια** που θα πρέπει να πληρούν οι όποιες αλλαγές επιχειρηθούν στο μέχρι τώρα ισχύον σύστημα.

Τα κριτήρια αυτά θα μπορούσαν να είναι τα εξής²²:

- η «πολιτική/διοικητική ευρυθμία» στη μητροπολιτική περιοχή,
- η «ευκολία πρόσβασης των πολιτών»,
- η άρθρωση μητροπολιτικής στρατηγικής,
- οι δυνατότητες ρυθμιστικής/ κανονιστικής παρέμβασης,
- οι δυνατότητες συγκέντρωσης και διάθεσης χρήσιμων πληροφοριών και τεχνογνωσίας,
- ο βαθμός εξασφάλισης της διοικητικής συνοχής (καθοδήγηση, συντονισμός και εναρμόνιση, εφαρμογή, έλεγχος, ανατροφοδότηση),
- οι δυνατότητες συγκέντρωσης και αναδιανομής πόρων (οικονομικών και ανθρώπινων)
- ο βαθμός πολιτικής στήριξης/ δημοκρατικής νομιμοποίησης,
- ο βαθμός αποδοχής των αποφάσεων από τους θιγόμενους,
- ο βαθμός εγγύτητας προς τον πολίτη και το πρόβλημα,
- η δυνατότητα συγκέντρωσης μητροπολιτικών αρμοδιοτήτων.

5. Το προσφορότερο μοντέλο Μητροπολιτικής Διοίκησης για την Αττική και τη Θεσσαλονίκη

Το σενάριο που φαίνεται να συγκεντρώνει τις περισσότερες προοπτικές συμβατότητας με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο της Αυτοδιοίκησης, είναι αυτό που – τουλάχιστον επί της αρχής – εισήγαγε και ο «Καλλικράτης», δηλαδή η **λειτουργία Δευτεροβαθμίου Μητροπολιτικού ΟΤΑ στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη**, αντίστοιχα.

Ουσιαστικά, προτείνεται η «ισχυροποίηση» του ήδη διαμορφωμένου πλαισίου σχετικά με τη λειτουργία της Περιφέρειας (Αττικής και Θεσσαλονίκης) ως Μητροπολιτικού Φορέα, με την παράλληλη ενίσχυση των μορφών συνεργασίας ανάμεσα στους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και τους κεντρικούς φορείς.

Το εν λόγω μητροπολιτικό σχήμα φαίνεται να είναι συμβατό :

- με τη σημερινή διοικητική οργάνωση στη χώρα,
- με τα σημερινά χωροταξικά (χωρολειτουργικά) όρια των δύο μητροπολιτικών συγκροτημάτων,
- με την ανάγκη αποκατάστασης (εξυγίανσης) της πολιτικο-διοικητικής ενότητας ευθύνης και λογοδοσίας για το σύνολο των περιοχών των μητροπολιτικών συγκροτημάτων.

²² Χλέπας, 2007

Οι τομείς αρμοδιοτήτων που θα καλούταν να επωμιστεί ένας τέτοιος Μητροπολιτικός Φορέας, θα πρέπει να προσδιοριστούν, αφού ληφθούν υπόψη, οι στρατηγικοί στόχοι και προτεραιότητες που προσιδιάζουν στις μητροπολιτικές περιοχές, αλλά και το σημερινό οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, όπου όλα τα επίπεδα διοίκησης καλούνται να προσφέρουν περισσότερα με λιγότερους πόρους.

Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσαν να προσδιοριστούν, ως τέτοιοι **στρατηγικοί στόχοι** :

- η εξασφάλιση της μέγιστης δυνατής κοινωνικής συνοχής
- η ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της μητροπολιτικής περιοχής
- η βιώσιμη ανάπτυξη του μητροπολιτικού χώρου στη βάση μιας συνεκτικής και μακροπρόθεσμης στρατηγικής
- η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η προστασία του περιβάλλοντος,
- η παροχή αποτελεσματικότερων και καλύτερης ποιότητας υπηρεσιών σε όλους τους πολίτες.

Η μητροπολιτική μεταρρύθμιση στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη πρέπει να αφορά όχι μόνο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, αλλά και τη διαμόρφωση συνθηκών και σχημάτων που θα προάγουν τις σχέσεις συνεργασίας και ευθύνης, καθώς και την κοινωνική λογοδοσία, για το σύνολο των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μητροπολιτικές περιοχές, μέσω της πολιτικής νομιμοποίησης, της διαβούλευσης και της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και των πολιτών στη λήψη των αναγκαίων αποφάσεων.

Πιο συγκεκριμένα, οι **τομείς αρμοδιοτήτων** στους οποίους θα μπορούσαν να αναπτυχθούν οι άξονες της μητροπολιτικής διακυβέρνησης, είναι ιδίως οι εξής :

• **Αρμοδιότητες αναπτυξιακής πολιτικής.** Η μητροπολιτική διοίκηση θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να αναλάβει πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την αξιοποίηση των ευκαιριών, καθώς και την αντιμετώπιση των προκλήσεων που δημιουργεί ο διεθνής ανταγωνισμός (σε πεδία όπως λχ ο τουρισμός), διαμορφώνοντας παράλληλα τις κατάλληλες ισορροπίες ανάμεσα στις ανάγκες μητροπολιτικού επιπέδου και στη διατήρηση και ενίσχυση της τοπικής ταυτότητας και διαχέοντας τις ευκαιρίες στο σύνολο του πληθυσμού της πόλης.

• **Αρμοδιότητες σχετικές με την περιβαλλοντική προστασία και την ποιότητα ζωής.** Επίδιωξη του μητροπολιτικού φορέα θα είναι αφενός η δυνατότητα ανάληψης δράσεων στο κατάλληλο επίπεδο για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των συσσωρευμένων προβλημάτων, την οργάνωση και το σχεδιασμό της αστικής ανάπτυξης, των υποδομών, των συγκοινωνιακών δικτύων κ.α.

• **Αρμοδιότητες που θα προάγουν την κοινωνική συνοχή.** Στόχος είναι η ανάληψη δράσεων από τη μητροπολιτική διοίκηση για την παροχή υπηρεσιών σε τομείς, όπως η υγεία, η παιδεία και ο πολιτισμός, που μπορούν να προσεγγίσουν αποτελεσματικότερα τον πολίτη και να δώσουν ευκαιρίες για κινητοποίηση και αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των πρωτοβουλιών της κοινωνίας των πολιτών αλλά και της αγοράς.

Η πρόκριση του Δευτεροβαθμίου Μητροπολιτικού ΟΤΑ (όπως άλλωστε και οποιουδήποτε άλλου εναλλακτικού σεναρίου οργάνωσης της μητροπολιτικής διοίκησης) δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι επιλύει μονοσήμαντα το ζήτημα της μητροπολιτικής διακυβέρνησης στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Και τούτο διότι η επιλογή κατάλληλης οργανωτικής δομής και η ανακατανομή αρμοδιοτήτων που αυτή συνεπάγεται, συγκροτούν ένα μόνο από τα βήματα της επιδιωκόμενης μεταρρύθμισης και σίγουρα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εξαντλούν τους στόχους μιας ευρύτερης μητροπολιτικής διακυβέρνησης. Όπως τονίστηκε και στο οικείο κεφάλαιο, ζητούμενο δεν είναι απλά μία αλληλομετάθεση και ανακατανομή αρμοδιοτήτων, αλλά η παραχώρηση στο προσήκον επίπεδο (αυτό)διοίκησης ενός αυτοδύναμου χώρου πρωτοβουλίας και ανάπτυξης πολιτικής επί συγκεκριμένων πεδίων, με όρους αποτελεσματικότητας και κοινωνικού ελέγχου. Και, στις περιπτώσεις των μεγάλων αστικών ιστών της χώρας, η μέχρι σήμερα διοικητική εμπειρία έχει καταδείξει, ότι το προσήκον επίπεδο μπορεί να αναδειχθεί μόνο μέσα από την οργάνωση και τη θεσμική κατοχύρωση οριζόντιων συνεργιών, που θα εγγυάται και θα πραγματώνει ένας αυτοδιοικητικός φορέας μητροπολιτικής διακυβέρνησης.

Μέρος 2ο : Θεσμική συγκρότηση και λειτουργία Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Το 2^ο Μέρος της παρούσας πρότασης αποτελεί το αποτέλεσμα των επεξεργασιών της 2^{ης} Θεματικής Ομάδας, όπως διαμορφώθηκε και εγκρίθηκε από την Επιτροπή.

Α. Χωροταξική διάρθρωση & Διοικητική διαίρεση των Ο.Τ.Α. – Θεσμοί ενδοδημοτικής & ενδοπεριφερειακής αποκέντρωσης

Ι. Χωροταξική διάρθρωση – Διοικητική διαίρεση

Όλες οι πρόσφατες **μεταρρυθμίσεις** στο επίπεδο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης περιέλαβαν και εκτεταμένες **χωροταξικές αναδιարθρώσεις**, τόσο στον πρώτο βαθμό, με τις δύο διαδοχικές συνενώσεις Δήμων (Πρόγραμμα «Καποδίστριας» - Πρόγραμμα «Καλλικράτης»), όσο και στον δεύτερο βαθμό, με τη σύσταση της αιρετής Περιφέρειας στη θέση των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων (βλ. [ΠΙΝΑΚΑΣ 5](#), [ΠΙΝΑΚΑΣ 6](#)).

Αποτέλεσμα του γεγονότος αυτού ήταν μεγάλο μέρος της κοινής γνώμης να ταυτίζει τη μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τη διοικητική αναδιάρθρωση αυτής και, επομένως, να υποβαθμίζεται ο αντίκτυπος των υπόλοιπων θεσμικών αλλαγών που επέρχονταν στο χώρο της Αυτοδιοίκησης.

Με αυτό το δεδομένο και ενόψει του γεγονότος ότι η τελευταία χωροταξική αναδιάρθρωση πραγματοποιήθηκε μόλις πριν έξι (6) χρόνια, η κατεύθυνση που δόθηκε από την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Εσωτερικών στην Επιτροπή του άρ. 5 του ν. 4368/2016 ήταν **να μην τεθεί εκ νέου προς συζήτηση η χωροταξική διάρθρωση των Ο.Τ.Α.** στο πλαίσιο των εν εξελίξει επεξεργασιών. Όπως δε έχει εξαγγείλει η πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΣ, τυχόν οριακές και αντικειμενικά μη λειτουργικές συνενώσεις Δήμων θα αντιμετωπιστούν αργότερα, σε διαβούλευση με τις τοπικές κοινωνίες και κατόπιν θεσμικού διαλόγου με την ΚΕΔΕ.

Γενικώς στο Υπουργείο Εσωτερικών, και ιδίως μετά την έναρξη εργασιών της Επιτροπής, υποβάλλονται κατά καιρούς **αιτήματα** που αφορούν την αναθεώρηση της ισχύουσας διοικητικής διαίρεσης, ιδίως σε ό,τι αφορά τη διάσπαση κάποιων από τους νέους Δήμους και την αναβίωση των προϋφιστάμενων.

Ωστόσο, πριν την έναρξη οποιασδήποτε συζήτησης σχετικά με μία νέα αλλαγή του χωροταξικού των Ο.Τ.Α., θα πρέπει να εξεταστούν οι **λόγοι επί των οποίων εδράζονται τα σχετικά αιτήματα**.

Σε έναν μικρό αριθμό Ο.Τ.Α., πράγματι, οι συνενώσεις που έγιναν με τον ν. 3852/2010 δεν αποτύπωσαν επαρκώς τις αντικειμενικές γεωγραφικές, συγκοινωνιακές, οικονομικές και κοινωνικές παραμέτρους. Το γεγονός δε της

παράλληλης εφαρμογής σημαντικών μέτρων δημοσιονομικής προσαρμογής από το 2010 και εξής, είχε ως αποτέλεσμα την περαιτέρω υποβάθμιση των παρεχόμενων προς τους πολίτες υπηρεσιών από τους Ο.Τ.Α., λόγω της έλλειψης πόρων και προσωπικού, στοιχείο που έγινε ιδιαίτερα αισθητό στους κατοίκους των Δήμων που προέκυψαν από εκτεταμένες και, σε κάποιες περιπτώσεις, δυσλειτουργικές συνενώσεις.

Στις λοιπές, ωστόσο, περιπτώσεις, που αποτελούν και τη **συντριπτική πλειοψηφία των Ο.Τ.Α.**, τα αιτήματα περί αναβίωσης προϋφιστάμενων Δήμων και Κοινοτήτων που καταργήθηκαν με τον «Καλλικράτη» έχει κυρίως πολιτισμικά-ιστορικά κίνητρα, ενίοτε δε και τοπικιστικού χαρακτήρα.

Με τα παραπάνω δεδομένα, πριν την έναρξη οποιασδήποτε συζήτησης περί χωροταξικού, προτείνεται να αναληφθούν πρωτοβουλίες με στόχο :

- Την προώθηση της ενιαίας δημοτικής και περιφερειακής συνείδησης σε κάθε περιοχή, ώστε οι πολίτες να αισθάνονται μέλη της νέας κατά περίπτωση, ενιαίας πλέον, αυτοδιοικητικής οντότητας (Δήμου/Περιφέρειας).
- Την άρση ενδοδημοτικών και ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων που παρατηρούνται σε κάποιες περιπτώσεις μεταξύ «προνομιούχων» και «μειονεκτικών» περιοχών εντός του ίδιου Δήμου ή Περιφέρειας.
- Την ενίσχυση και την αναβάθμιση του ουσιαστικού ρόλου των θεσμών ενδοδημοτικής και ενδοπεριφερειακής αποκέντρωσης, ώστε η Τοπική Αυτοδιοίκηση, ακόμα και υπό τη σημερινή ευρεία γεωγραφική και πληθυσμιακή συγκρότησή της, να βρίσκεται κοντά στον πολίτη.
- Την ενίσχυση των Δήμων και των Περιφερειών – και κυρίως εκείνων που αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα προβλήματα αποτελεσματικής λειτουργίας – με πόρους και προσωπικό.

Οι παραπάνω στόχοι διατρέχουν, μεταξύ άλλων, όλες τις προτάσεις που αναλύονται στο παρόν Μέρος, σε σχέση με τη θεσμική συγκρότηση και τη λειτουργία των Ο.Τ.Α. Είναι, ωστόσο, σαφές ότι θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και σε όλες τις πλευρές της εν εξελίξει μεταρρύθμισης (οικονομικά και πόροι, προσωπικό, αρμοδιότητες).

Πίνακας 5 : Διαχρονική εξέλιξη της χωροταξικής διάρθρωσης της α/βάθμιας Αυτοδιοίκησης

Προ «Καποδίστρια»
(7500 Δήμοι & Κοινότητες)

Πρόγραμμα «Καποδίστριας»
(1000 Δήμοι & Κοινότητες)

Πρόγραμμα «Καλλικράτης»
(325 Δήμοι)

Πίνακας 6 : Διαχρονική εξέλιξη της χωροταξικής διάρθρωσης της β/βάθμιας Αυτοδιοίκησης

Προ «Καλλικράτη»
(54 Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις)

Πρόγραμμα «Καλλικράτης»
(13 Περιφέρειες)

II. Θεσμοί ενδοδημοτικής – ενδοπεριφερειακής αποκέντρωσης

Η ενδοδημοτική και ενδοπεριφερειακή αποκέντρωση αποτελεί μείζον θέμα, καθώς, κατά την άποψη της Θεματικής Ομάδας, ο επιτυχής σχεδιασμός και λειτουργία των σχετικών θεσμών εκπληρώνει αποτελεσματικότερα το σκοπό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, φέρνει τους Ο.Τ.Α. πιο κοντά στους πολίτες τόσο σε διοικητικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο και, κυρίως, αμβλύνει τις τάσεις εκ νέου διάσπασης των Ο.Τ.Α.

1. Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο

α. Θεσμικό πλαίσιο πριν την εφαρμογή του «Καλλικράτη»

Με την εφαρμογή του προγράμματος «Καποδίστριας», όλοι οι **πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ** που καταργήθηκαν και συνενώθηκαν αναγνωρίστηκαν ως μονάδες δημοτικής αποκέντρωσης – τα **δημοτικά** και αργότερα (με τον ν. 3463/2006) **τοπικά διαμερίσματα** – στα οποία οι δημότες, ταυτόχρονα με τους δημοτικούς συμβούλους, εξέλεξαν τοπικό συμβούλιο, με τριμελή, πενταμελή ή επταμελή σύνθεση.

Μάλιστα, κατά την πρώτη δεκαετία εφαρμογής του συγκεκριμένου θεσμικού πλαισίου, ο **πρόεδρος** του πενταμελούς και επταμελούς τοπικού συμβουλίου ήταν και δημοτικός σύμβουλος, που συμμετείχε στο δημοτικό συμβούλιο ισότιμα, ρύθμιση που αργότερα καταργήθηκε (με το ν. 3463/2006), οπότε ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου συμμετείχε στο δημοτικό συμβούλιο για θέματα της κοινότητάς του χωρίς πλέον να είναι δημοτικός σύμβουλος.

Οι **αρμοδιότητες** των τοπικών συμβουλίων του Καποδίστρια διακρίνονταν σε δύο κατηγορίες :

- σε αυτές που τους εκχωρούνται απευθείας από τον νόμο και οι οποίες ήταν κυρίως γνωμοδοτικού χαρακτήρα, και
- σε όσες ενδεχομένως τους ανέθετε το δημοτικό συμβούλιο με απόφασή του.

Σε ό,τι αφορά τη **δευτεροβάθμια Αυτοδιοίκηση**, ως υποδιαιρέσεις αυτής και θεσμοί εσωτερικής αποκέντρωσης, υπήρξαν τα **νομαρχιακά διαμερίσματα** (σε «διευρυμένες» νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις που αποτελούνταν από περισσότερους του ενός νομούς), και κυρίως οι **επαρχίες** και τα **επαρχεία**.

β. Η ενδοδημοτική και ενδοπεριφερειακή αποκέντρωση μετά την εφαρμογή του «Καλλικράτη»

Με την εφαρμογή του «Καλλικράτη», τα δημοτικά και τοπικά διαμερίσματα του «Καποδίστρια» διαδέχονται οι **δημοτικές και τοπικές κοινότητες** ως μονάδες ενδοδημοτικής αποκέντρωσης, με κριτήριο διάκρισης μεταξύ τους τον πληθυσμό. Οι δημοτικές και τοπικές κοινότητες συναποτελούν τις **δημοτικές ενότητες** του νέου δήμου, οι οποίες ταυτίζονται με τα όρια των συνεννοούμενων Δήμων και Κοινοτήτων και έχουν κυρίως γεωγραφικό χαρακτήρα (δεν αποτελούν δηλ. αυτοτελές οργανωτικό επίπεδο), ωστόσο αποτελούν τις εκλογικές περιφέρειες για την ανάδειξη των δημοτικών συμβούλων, ενώ μπορούν να διαθέτουν και ίδιο, κατά τόπο αρμόδιο, Αντιδήμαρχο.

Σε ό,τι δε αφορά τις **αρμοδιότητες** των δομών ενδοδημοτικής αποκέντρωσης, ο «Καλλικράτης», ακολουθώντας την παλαιότερη επιλογή του «Καποδίστρια», παραχωρεί αποφασιστική εξουσία μόνο στα κεντρικά όργανα του Δήμου για όλα τα ζητήματα της περιφέρειας τους, περιορίζοντας τα όργανα ενδοδημοτικής αποκέντρωσης στην άσκηση κυρίως γνωμοδοτικών αρμοδιοτήτων για ένα ευρύ φάσμα θεμάτων. Ειδικότερα, οι μόνες αποφασιστικές αρμοδιότητες που αποδίδονται στις δημοτικές κοινότητες, η άσκηση των οποίων δεν απαιτεί την σύμπραξη άλλων δημοτικών οργάνων, έχουν να κάνουν με την προέγκριση ίδρυσης ή εγκατάστασης καταστημάτων, επιχειρήσεων και λοιπών δραστηριοτήτων, όπως ορίζεται από την ισχύουσα κάθε φορά νομοθεσία, καθώς και την χορήγηση και την ανάκληση της άδειας λειτουργίας μουσικής, αρμοδιότητα ωστόσο η οποία – μετά το νέο θεσμικό πλαίσιο για τις αδειοδοτήσεις των επιχειρήσεων – έχει πλέον απωλέσει τη σημασία της.

Σε κάθε, πάντως, περίπτωση, υπάρχει υποχρέωση συμμετοχής στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου με **δικαίωμα ψήφου** των προέδρων και εκπροσώπων των κοινοτήτων κάθε φορά που συζητείται θέμα που αφορά την κοινότητά τους. Επίσης, προβλέπεται ότι το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να μεταβιβάζει συγκεκριμένες αρμοδιότητες του στα συμβούλια των τοπικών και δημοτικών κοινοτήτων οι οποίες ασκούνται αυστηρά στα όρια της συγκεκριμένης κοινότητας.

Στη **δευτεροβάθμια Αυτοδιοίκηση**, μετά τη συγκρότηση των αιρετών Περιφερειών και με δεδομένη την κατάργηση (με εξαιρέσεις, ωστόσο) των επαρχιών, ο «Καλλικράτης» διατήρησε τη νομαρχιακή διάρθρωση με τη θέσπιση, σχεδόν σε κάθε νομό, των **Περιφερειακών Ενοτήτων**, που αποτελούν το επίπεδο :

- διακριτής εκλογής των Περιφερειακών Συμβούλων κάθε Ενότητας
- άσκησης των αρμοδιοτήτων του άμεσα εκλεγόμενου χωρικού Αντιπεριφερειάρχη και
- οργάνωσης των περιφερειακών υπηρεσιών.

Ωστόσο, στην πραγματικότητα οι Περιφερειακές Ενότητες δεν αποτελούν, κατά κυριολεξία, θεσμούς ενδοπεριφερειακής αποκέντρωσης, αφού ελλείπει το στοιχείο της διακριτής εκπροσώπησης των πολιτών στο επίπεδο αυτό με ίδια όργανα.

2. Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης

Σε αδρές γραμμές, θα μπορούσε να πει κανείς ότι **καθένα από τα «κύματα» συνένωσης των Ο.Τ.Α. δεν καταργούσε πλήρως, αλλά διατηρούσε στο εσωτερικό του, ως αποκεντρωτικούς θεσμούς, τους προϋφιστάμενους Ο.Τ.Α.**, με αποτέλεσμα σήμερα, ειδικά στην πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση, να υπάρχουν **πολλαπλά και επάλληλα επίπεδα**.

Έτσι, **σήμερα σε κάθε Δήμο που προήλθε από συνένωση υπάρχει :**

- το Δημοτικό Συμβούλιο και η Δημοτική Αρχή, με κατ' αρχήν καθ' ύλην κατανομή αρμοδιοτήτων στους Αντιδημάρχους
- οι Δημοτικές Ενότητες, οι οποίες δεν έχουν διοικητική υπόσταση, ωστόσο αποτελούν το γεωγραφικό επίπεδο :
 - ο εκλογής των Δημοτικών Συμβούλων
 - ο άσκησης της κατά τόπον αρμοδιότητας του οικείου Αντιδημάρχου, εφ' όσον οριστεί
 - ο οργάνωσης των δημοτικών υπηρεσιών
- οι Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες, που αποτελούν διοικητικές υποδιαιρέσεις του οικείου Ο.Τ.Α., με ίδια όργανα και εκ του νόμου αρμοδιότητες, χωρίς ωστόσο υπηρεσιακή δομή ή ευθεία εκπροσώπηση στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Στην πραγματικότητα δε, οι δημοτικές και τοπικές κοινότητες είναι ιδιαίτερα **αποδυναμωμένες**, αφού στερούνται αποφασιστικών αρμοδιοτήτων. Έτσι, μολονότι μετά την τελευταία διοικητική μεταρρύθμιση το μέγεθος των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ αυξήθηκε σημαντικά, χωρικά και πληθυσμιακά, με αποτέλεσμα την απομάκρυνση, αντικειμενικά, ως ένα βαθμό, των Δημοτικών Αρχών από τους δημότες, οι αποκεντρωτικοί θεσμοί παραμένουν σε μεγάλο βαθμό συμβολικού χαρακτήρα. Η δυνητική πρόβλεψη για μεταβίβαση σε αυτές

από το δημοτικό συμβούλιο συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων, η λήψη μάλιστα της οποίας απαιτεί αυξημένη πλειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου, στην πράξη δεν υλοποιείται ποτέ.

Σε ό,τι δε αφορά τη **δευτεροβάθμια Αυτοδιοίκηση**, η μεγάλη γεωγραφική έκταση και ο πληθυσμός κάθε περιφέρειας, αλλά και ο τρόπος οργάνωσης της κοινωνικής ζωής που παραδοσιακά διαρθρώθηκε γύρω από έναν νομό, καθιστούν πράγματι αναγκαία την **αποκέντρωση της λειτουργίας των υπηρεσιών** κάθε Περιφέρειας.

Ωστόσο, **ο Θεσμός του άμεσα εκλεγόμενου χωρικού Αντιπεριφερειάρχη** έχει δημιουργήσει προβλήματα που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν, όπως προτείνεται παρακάτω, στο οικείο κεφάλαιο για το σύστημα διοίκησης και την εκλογή των οργάνων.

Τελείως δε απαρχαιωμένη θεωρείται η διατήρηση, εμμέσως, του θεσμού της επαρχίας/του επαρχείου σε συγκεκριμένες (νησιωτικές) περιοχές.

Συνολικά, **η υφιστάμενη κατάσταση παρουσιάζει πέντε (5) βασικές αδυναμίες :**

1^ο. Πολλαπλότητα Θεσμών : Σήμερα υπάρχουν οι Δημοτικές Ενότητες, οι οποίες εκπροσωπούνται στο Δημοτικό Συμβούλιο από τους εκεί εκλεγόμενους Δημοτικούς Συμβούλους και (μπορούν να) διαθέτουν δικό τους, τοπικά αρμόδιο Αντιδήμαρχο, ενώ την ίδια στιγμή στο εσωτερικό κάθε Δημοτικής Ενότητας υπάρχουν άμεσα εκλεγόμενα Συμβούλια, με τους δικούς τους προέδρους και εκπροσώπους. Το αποτέλεσμα είναι να δημιουργείται μία πολλαπλότητα τοπικών θεσμών ενδοδημοτικής αποκέντρωσης και να αυξάνονται οι επικαλύψεις.

2^ο. Διαιώνιση τοπικιστικών διαιρέσεων : Παρά το γεγονός ότι τα τελευταία είκοσι (20) χρόνια έχουν γίνει δύο διαδοχικές μεταβολές στη διοικητική διαίρεση των ΟΤΑ, οι παλιοί Δήμοι και Κοινότητες παραμένουν (υπό τη μορφή Δημοτικών/Τοπικών Κοινοτήτων και Δημοτικών Ενοτήτων) υφιστάμενοι κατά κάποιον τρόπο, με αποτέλεσμα να μην προωθείται η καλλιέργεια ενιαίας συνείδησης για τους δημότες των νέων Δήμων και να διαιωνίζονται τοπικιστικές διαιρέσεις.

3^ο. Αποδυνάμωση του ρόλου των αποκεντρωτικών δομών : Οι αποκεντρωτικές δομές παραμένουν σχεδιασμένες με γνώμονα την προ εικοσαετίας διοικητική διαίρεση της χώρας, μη λαμβάνοντας υπόψη πραγματικές ανάγκες και δυνατότητες. Την ίδια στιγμή, η διατήρηση δύο, επί της ουσίας, επιπέδων ενδοδημοτικής αποκέντρωσης, με διαφορετική εδαφική περιφέρεια, διαφορετικά όργανα και αρμοδιότητες και χωρίς σαφή οριοθέτηση καταλήγει στην αποδυνάμωση αμφοτέρων, με αποτέλεσμα οι μεν Δημοτικές Ενότητες να υφίστανται μόνο ως εκλογικές περιφέρειες, οι δε Δημοτικές/Τοπικές Κοινότητες να έχουν μόνο γνωμοδοτικές αρμοδιότητες. Η δυνητική δε πρόβλεψη για μεταβίβαση σε αυτές από το δημοτικό συμβούλιο συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων, η λήψη μάλιστα της οποίας απαιτεί αυξημένη πλειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου, στην πράξη δεν υλοποιείται ποτέ.

4^{ον}. Περιορισμός της συμμετοχής των πολιτών : Η διατήρηση άμεσα εκλεγόμενων οργάνων σε ένα τόσο «χαμηλό» επίπεδο, όπως αυτό των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων διαιωνίζει μία λογική «ανάθεσης», υποκαθιστώντας αμεσοδημοκρατικές, συμμετοχικές διαδικασίες που θα μπορούσαν και θα έπρεπε να λαμβάνουν χώρα στο μικροεπίπεδο του χωριού ή της γειτονιάς.

5^{ον}. Αύξηση της γεωγραφικής και πολιτικής απόστασης μεταξύ των επιπέδων εκπροσώπησης : Ο «Καλλικράτης» διατήρησε τις ίδιες γεωγραφικές οντότητες ως επίπεδα ενδοδημοτικής αποκέντρωσης, μετονομάζοντας τα τοπικά και δημοτικά διαμερίσματα σε τοπικές και δημοτικές κοινότητες, την ίδια στιγμή που μέσα από εκτεταμένες συνενώσεις και ο πρώτος (Δήμοι) και ο δεύτερος βαθμός Αυτοδιοίκησης (Περιφέρειες) απέκτησαν ευρύτατη γεωγραφική βάση, άρα και πολιτική νομιμοποίηση και ισχύ. Συνεπώς, τα όργανα των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων έχουν πλέον μεγάλη γεωγραφική απόσταση και, κυρίως, μεγάλη διαφορά ισχύος, σε σύγκριση με τους αιρετούς των Δήμων και, πολλώ δε μάλλον, των Περιφερειών. Μάλιστα, αν ληφθεί υπόψη ότι οι εκπρόσωποι των Τοπικών/Δημοτικών Κοινοτήτων εκλέγονται υποχρεωτικά στο πλαίσιο των ίδιων με το κεντρικό επίπεδο συνδυασμών, είναι σαφές ότι η ανεξαρτησία τους και τα περιθώρια διαφοροποίησής τους, αν χρειαστεί, με τις κεντρικές δημοτικές αρχές είναι ακόμα πιο περιορισμένα.

3. Πρόταση

α. Πρώτος Βαθμός

Προτείνεται η κατάργηση των σημερινών δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων ως δομών ενδοδημοτικής αποκέντρωσης. Τη θέση τους μπορούν να διαδεχτούν συμβούλια στα όρια των σημερινών δημοτικών ενοτήτων, των πρώην δηλ. δήμων και κοινοτήτων που καταργήθηκαν και συνενώθηκαν με τον Καλλικράτη, τα οποία θα ενισχυθούν με αποφασιστικές αρμοδιότητες. Οι δημοτικές και τοπικές κοινότητες παραμένουν μόνο ως γεωγραφικές έννοιες και ως επίπεδο οργάνωσης των αμεσοδημοκρατικών και συμμετοχικών διαδικασιών. Για λόγους απλούστευσης και ομοιομορφίας θα μπορούσαν να ονομαστούν όλες δημοτικές (ή όλες τοπικές) κοινότητες.

Ειδικότερα :

ι. Εδαφική διάρθρωση

Προτείνεται η εξής **εδαφική διάρθρωση :**

- **Δημοτικές ενότητες** θα είναι, κατ'αρχήν, όπως και σήμερα, όλοι οι «Καποδιστριακοί» Δήμοι, περιλαμβανομένης και της έδρας του Δήμου. Δήμοι με ενιαία σήμερα δομή, οι οποίοι δεν προήλθαν από συνένωση βάσει του ν. 3852/2010 και στους οποίους δεν υφίστανται, επομένως, δομές ενδοδημοτικής αποκέντρωσης, προτείνεται να παραμείνουν ως έχουν.

- Δημοτική ενότητα θα συγκροτούν επίσης και τα **πρώην δημοτικά διαμερίσματα** στα οποία διαιρούνταν οι δήμοι άνω των 100.000 κατοίκων.

- **Νησιωτικοί Δήμοι**, με μικρό πληθυσμό, που δεν προήλθαν από συνένωση (επομένως δεν έχουν σήμερα Δημοτικές Ενότητες, έχουν ωστόσο δημοτικές και τοπικές κοινότητες), δεν θα συγκροτούν συμβούλια δημοτικών ενοτήτων αλλά θα εκλέγουν μόνο δημοτικό συμβούλιο (π.χ. Δήμος Αμοργού). Αντιθέτως, σε νησιωτικούς δήμους που εκτείνονται σε περιφέρεια πέραν αυτής του ενός νησιού (π.χ. Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων) θα συγκροτούνται δημοτικές ενότητες ως δομές ενδοδημοτικής αποκέντρωσης.

- Προβληματισμό δημιουργεί το πώς θα πρέπει να αντιμετωπιστούν οι περιπτώσεις πολύ μικρών δημοτικών ενοτήτων που ταυτίζονται με μία τοπική κοινότητα. Για παράδειγμα στο Δήμο Γρεβενών υπάρχουν 7 δημοτικές ενότητες με πληθυσμό από 35 έως 384 κατοίκους η κάθε μία. Οι τοπικές αυτές κοινότητες αποτελούν τη συνέχεια παλαιών κοινοτήτων που δεν είχαν καταργηθεί με τον Καποδίστρια λόγω του ορεινού τους χαρακτήρα και καταργήθηκαν και συγχωνεύθηκαν με τον Καλλικράτη. Προτείνεται:

- ο η διατήρησή των υφιστάμενων δημοτικών ενοτήτων ως δομών ενδοδημοτικής αποκέντρωσης ή, εναλλακτικά,
- ο η συγχώνευσή τους, εφόσον είναι γειτονικές, με έκδοση προεδρικού διατάγματος ύστερα από γνώμη του οικείου Δήμου.

- Σε κάθε περίπτωση, οι νησιωτικοί και ορεινοί δήμοι θα πρέπει να αντιμετωπιστούν διακριτά ανά περίπτωση, σύμφωνα και με τη συνολική «μοντελοποίηση» που θα προκύψει σύμφωνα και με τα αναφερόμενα στο 1ο Μέρος του παρόντος.

- Οι υφιστάμενες σήμερα Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες, καθώς και άλλες αντίστοιχες υποδιαιρέσεις (σε επίπεδο λ.χ. γειτονιάς) που θα δημιουργηθούν, θα αποτελέσουν το κύτταρο της αμεσοδημοκρατικής λειτουργίας και συμμετοχής των πολιτών (βλ. αναλυτικά το οικείο κεφάλαιο παρακάτω).

ii. Όργανα – Εκλογή

Κάθε Δημοτική Ενότητα θα διαθέτει **ίδια όργανα** : **α)** Το **Συμβούλιο** Δημοτικής Ενότητας και **β)** τον **Πρόεδρο** της Δημοτικής Ενότητας.

Οι εκλογείς μιας συγκεκριμένης δημοτικής ενότητας θα ψηφίζουν τους εκπροσώπους τους για το συμβούλιο της συγκεκριμένης δημοτικής ενότητας, οι οποίοι θα εκλέγονται **ανεξάρτητα από κεντρικούς συνδυασμούς**.

Ο αριθμός των συμβούλων δημοτικής ενότητας θα καθορίζεται ανάλογα: α) με τον πληθυσμό της και β) με τον αριθμό των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων που την απαρτίζουν.

Ο Πρόεδρος της Δημοτικής Ενότητας θα εκλέγεται **έμμεσα** από το Συμβούλιο, μεταξύ των μελών του. Ο Πρόεδρος θα συμμετέχει στο δημοτικό συμβούλιο με **δικαίωμα ψήφου** όταν συζητείται θέμα της δημοτικής ενότητας.

iii. Αρμοδιότητες των νέων δομών ενδοδημοτικής αποκέντρωσης

Το ζήτημα των αρμοδιοτήτων που θα απονεμηθούν στις νέες δομές ενδοδημοτικής αποκέντρωσης είναι και το σημαντικότερο, καθώς από αυτό θα κριθεί κυρίως ο ρόλος που θα παίξουν στην καθημερινότητα των πολιτών και, επομένως, η ανάδειξη της σπουδαιότητάς τους ως θεσμού.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την παρούσα πρόταση, το Δημοτικό Συμβούλιο παραμένει το γενικό αποφασιστικό όργανο του Δήμου.

Στα Συμβούλια των Δημοτικών Ενοτήτων προτείνεται να περιέλθουν οι εξής αρμοδιότητες :

- Καταρχήν **όλες οι αρμοδιότητες συμβουλευτικού και γνωμοδοτικού χαρακτήρα που έχουν σήμερα οι δημοτικές και τοπικές κοινότητες**, κάποιες από τις οποίες θα χαρακτηριστούν **αποφασιστικές**. Ειδικότερα, το Συμβούλιο της Δημοτικής Ενότητας θα αποφασίζει για:
 - ο Τη συντήρηση των δημοτικών οδών και γενικά όλων των κοινόχρηστων χώρων της δημοτικής ενότητας
 - ο Την κυκλοφορία και τη συγκοινωνία της περιοχής της
 - ο Την εκτέλεση νέων έργων, **εντός του νέου πλαισίου κατάρτισης και υλοποίησης του τεχνικού προγράμματος και του προϋπολογισμού του Δήμου, σε συμμετοχική βάση**, και τη συντήρηση των παλιών
 - ο Την περισυλλογή των αδέσποτων ζώων
 - ο Τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων και γενικότερα την ανάπτυξη της περιοχής σε πολιτιστικά κ.α. θέματα
- **Όλες οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής**, οι οποίες θα ασκούνται σε επίπεδο δημοτικής ενότητας, πλην εκείνων που εκ του αντικειμένου τους πρέπει να περιέλθουν στην Εκτελεστική Επιτροπή ή στο Δημοτικό Συμβούλιο. Οι αρμοδιότητες αυτές σχετίζονται με θέματα καθορισμού χρήσεων γης, προστασίας περιβάλλοντος , εφαρμογή Γενικού Πολεοδομικού Σχεδιασμού κλπ , χωροθέτηση κοιμητηρίων κλπ .

- Κάποιες **γνωμοδοτικού και εισηγητικού προς το Δημοτικό Συμβούλιο χαρακτήρα αρμοδιότητες της Οικονομικής Επιτροπής** (οι οποίες θα ασκούνται πάντα σε επίπεδο δημοτικής ενότητας), όπως ενδεικτικά :
 - ο Η γνωμοδότηση για την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών, που αφορούν αποκλειστικά τη Δημοτική Ενότητα
 - ο Η εισήγηση για την αξιοποίηση της περιουσίας της Δημοτικής Ενότητας

Τέλος, χρήσιμη θα ήταν και η διερεύνηση της δυνατότητας να εισαχθεί η έννοια της **κανονιστικής απόφασης – πλαισίου**. Με άλλα λόγια, η θεσμοθέτηση της αρμοδιότητας του Δημοτικού Συμβουλίου, όπως ισχύει και σήμερα, να λαμβάνει κανονιστικού χαρακτήρα αποφάσεις, οι οποίες θα περιλαμβάνουν τους γενικούς κανόνες-κατευθύνσεις για κάθε θέμα και οι οποίες θα εξειδικεύονται με επιμέρους κανονιστικές αποφάσεις που θα εκδίδει κάθε Δημοτική Ενότητα για την περιοχή της.

iv. Καταστατική θέση αιρετών των Δημοτικών Ενοτήτων

Άδειες

Ο πρόεδρος του συμβουλίου, εάν έχει την υπαλληλική ιδιότητα θα δικαιούται να απουσιάσει από την εργασία του 60 ημέρες.

Τα μέλη του συμβουλίου θα δικαιούνται να απουσιάζουν από την εργασία τους την ημέρα της συνεδρίασης του συμβουλίου δημοτικής ενότητας, εάν αυτή διεξάγεται σε εργάσιμη ημέρα και ώρα.

Αποζημιώσεις

Ο πρόεδρος θα λαμβάνει αποζημίωση, το ύψος της οποίας θα καθοριστεί από το συνολικό πλέγμα των αποφάσεων που θα ληφθούν για το θέμα αυτό, λαμβάνοντας υπόψη τις δημοσιονομικές δυνατότητες.

β. Δεύτερος Βαθμός

Για λόγους γεωγραφικούς, πληθυσμιακούς, συγκοινωνιακούς και κοινωνικούς, θεωρείται αυτονόητη η **διατήρηση της Περιφερειακής Ενότητας** ως γεωγραφικής υποδιαίρεσης και επίπεδο οργάνωσης της διοικητικής δράσης της Περιφέρειας δια των υπηρεσιών της.

Αντίθετα, προβληματισμό δημιουργεί ο **θεσμός του άμεσα εκλεγόμενου χωρικού Αντιπεριφερειάρχη**, ο οποίος φαίνεται ότι δεν προωθεί την τοπική εκπροσώπηση, αφού εκλέγεται ενιαία με τον Περιφερειάρχη, χωρίς σταυρό, είναι δε αδύνατη η αντικατάστασή του, ακόμα και σε περιπτώσεις ακραίας

δυσαρμονίας με την Περιφερειακή Αρχή, αν δεν συντρέχουν λόγοι έκπτωσής του από το αξίωμα.

Με βάση τα παραπάνω, σε ό,τι αφορά τον β' βαθμό, προτείνεται :

- **Η διατήρηση της Περιφερειακής Ενότητας ως εσωτερικής υποδιαίρεσης της Περιφέρειας και ως επιπέδου οργάνωσης των υπηρεσιών της.**
- **Η κατάργηση του θεσμού του άμεσα εκλεγόμενου χωρικού Αντιπεριφερειάρχη (βλ. αναλυτικά παρακάτω).**

Τέλος, σημειώνεται ότι – με δεδομένη την διατήρηση των Περιφερειακών Ενοτήτων ως διακριτών εκλογικών περιφερειών, όπως προτείνεται αναλυτικά παρακάτω – δεν συντρέχει λόγος θέσπισης άλλου, διακριτού, συλλογικού οργάνου ενδοπεριφερειακής αποκέντρωσης (λ.χ. ενός Συμβουλίου της Περιφερειακής Ενότητας).

B. Όργανα – Εκλογικό Σύστημα

Το ζήτημα του εκλογικού συστήματος μονοπώλησε τη δημόσια συζήτηση σε σχέση με την εν εξελίξει μεταρρύθμιση. Αντίθετα, τόσο σε μεθοδολογικό, όσο και σε ουσιαστικό επίπεδο, το εκλογικό σύστημα που προτείνεται δεν αποτελεί την αφετηρία της μεταρρύθμισης, αλλά επιδιώκει να εντάσσεται ως ένα λειτουργικό και οργανικά αναπόσπαστο μέρος αυτής, στο πλαίσιο μίας συνολικότερης λογικής.

Για την κατάρτιση της παρούσας πρότασης, καταγράφηκε και αξιολογήθηκε, κατ' αρχήν, η διαχρονική εξέλιξη και η σήμερα υφιστάμενη κατάσταση σε ό,τι αφορά τα βασικά όργανα των Ο.Τ.Α. και τον τρόπο ανάδειξης αυτών.

I. Υφιστάμενη κατάσταση – Αξιολόγηση

1. Χρόνος διεξαγωγής των αυτοδιοικητικών εκλογών – Διάρκεια της αυτοδιοικητικής περιόδου

Μετά τη μεταβολή του ν. 3852/2010, οι δημοτικές και περιφερειακές εκλογές διεξάγονται κάθε πέντε (5) χρόνια, ταυτόχρονα με τις ευρωεκλογές. Οι νέες δημοτικές και περιφερειακές αρχές αναλαμβάνουν καθήκοντα την 1η Σεπτεμβρίου του έτους διεξαγωγής των εκλογών.

α. Σε ό,τι αφορά την ταυτόχρονη διεξαγωγή των αυτοδιοικητικών εκλογών και των ευρωεκλογών :

Η **σύνδεση δύο τελείως διαφορετικών ως προς το επίπεδο και τα διακυβεύματα εκλογικών διαδικασιών**, θεωρείται, με βάση και την εμπειρία από την εφαρμογή του «Καλλικράτη» στις πρόσφατες εκλογές του 2014, λανθασμένη, καθώς **υποβαθμίζει τη σημασία και των δύο διαδικασιών και συσκοτίζει τα επίδικα ζητήματα κάθε μίας.**

Η **εξοικονόμηση δαπανών**, που υπήρξε το βασικό επιχείρημα της ταυτόχρονης διεξαγωγής, φαίνεται από την εμπειρία του 2014 ότι δεν υπήρξε υπολογίσιμη, καθώς η διεξαγωγή τριπλών εκλογών²³, αυξάνει το φόρτο εργασίας των εμπλεκομένων και τις απαιτήσεις από τη διαδικασία και, συνεπώς, καθιστά αδύνατο τον αντίστοιχο περιορισμό των δαπανών. Με άλλα λόγια, η ταυτόχρονη διεξαγωγή των εκλογών δεν μείωσε τη σχετική δαπάνη στο μισό.

Σε ό,τι δε αφορά την υποτιθέμενη **ενίσχυση της συμμετοχής στις ευρωεκλογές**, αυτή αφ' ενός μεν δεν υπήρξε τόσο σημαντική (52,54% το 2009 έναντι 59,33% το 2014), αφ' ετέρου δε δεν μπορεί να αποδοθεί μονοσήμαντα μόνο στην ταύτισή τους με τις αυτοδιοικητικές εκλογές, αφού μεσολάβησαν και σημαντικές πολιτικές εξελίξεις. Σε κάθε δε περίπτωση, η εκλογική διαδικασία για τις αυτοδιοικητικές αρχές, ενόψει και της εξαιρετικής σημασίας τους, δεν είναι σκόπιμο να φαλκιδεύεται λόγω άλλων πρακτικών, οικονομικών κ.λπ. επιδιώξεων.

Εξάλλου, θα πρέπει να επισημανθεί και η **σημαντική αναστάτωση** που υπήρξε ενόψει του διαφορετικής σύνθεσης του εκλογικού σώματος σε καθεμία από τις εν λόγω εκλογικές διαδικασίες (αυτοδιοικητικές εκλογές – ευρωεκλογές), κυρίως σε ό,τι αφορά το θεσμό των **ετεροδημοτών**, με αποτέλεσμα τη σημαντική επιβάρυνση όλων των συντελεστών της εκλογικής διαδικασίας, την ταλαιπωρία των πολιτών και, κυρίως, τη δημιουργία ανασφάλειας δικαίου ως προς τους δικαιούμενους να ψηφίσουν και, κατά συνέπεια, το κύρος της εκλογικής διαδικασίας.

Τέλος, υπενθυμίζεται ότι – λόγω της προχειρότητας με την οποία είχε συνταχθεί η σχετική διάταξη στον «Καλλικράτη» – πριν τις εκλογές του 2014 διαπιστώθηκε ότι δεν ήταν σαφές αν με τις ευρωεκλογές έπρεπε να ταυτιστεί ο πρώτος ή ο δεύτερος γύρος των αυτοδιοικητικών εκλογών, εξ ου και μεσολάβησε, σε συνέχεια και σφοδρής πολιτικής αντιπαράθεσης που προηγήθηκε, νομοθετική ρύθμιση για την αποσαφήνιση του θέματος (άρ. 10 παρ. 1 και 2 Ν. 4239/2014).

²³ Ιδίως ενόψει της αλλαγής που μεσολάβησε και στο θεσμικό πλαίσιο των ευρωεκλογών με το ν. 4255/2014, με την αύξηση του αριθμού των υποψηφίων και την καθιέρωση του σταυρού εκλογής

β. Σε ό,τι αφορά τη διάρκεια της αυτοδιοικητικής περιόδου :

Η καθιέρωση της **πενταετούς αυτοδιοικητικής περιόδου** δεν δικαιολογείται ούτε δικαιολογικά ούτε από την εμπειρία εφαρμογής του «Καλλικράτη».

Υπενθυμίζεται ότι σε κεντρικό πολιτικό επίπεδο – όπου υποτίθεται τα διακυβεύματα είναι περισσότερα και πιο σύνθετα – η κοινοβουλευτική περίοδος είναι (στην καλύτερη περίπτωση) τετραετής, επομένως δεν είναι σαφές γιατί μία Δημοτική/ Περιφερειακή Αρχή δεν μπορεί να σχεδιάσει και να υλοποιήσει το **πρόγραμμά** της εντός του ίδιου χρονικού κύκλου, πολλώ δε μάλλον που η αυτοδιοικητική θητεία – σε αντίθεση με την κυβερνητική – είναι εκ του νόμου σταθερή και εκ των προτέρων δεδομένη.

Ειδικότερα δε σε σχέση με τον **προϋπολογισμό** του πρώτου έτους κάθε αυτοδιοικητικής περιόδου, υπενθυμίζεται ότι – λόγω και των νέων στενών δημοσιονομικών συνθηκών – το προσχέδιο του προϋπολογισμού κάθε Δήμου/ Περιφέρειας καταρτίζεται εντός του φθινοπώρου του προηγούμενου έτους. Επομένως, στην πράξη, παρ' όλο που θεωρητικά ο προϋπολογισμός κατατίθεται από τη νέα Δημοτική/Περιφερειακή Αρχή, η αναμόρφωση των ήδη σχεδόν δεδομένων μεγεθών του προϋπολογισμού από τις Δημοτικές/Περιφερειακές Αρχές που αναλαμβάνουν την 1^η Σεπτεμβρίου είναι σχεδόν αδύνατη ή, πάντως, πολύ περιορισμένη.

Βάσει των ανωτέρω, η μεταβολή που επήλθε με το ν. 3852/2010 σε σχέση με το χρόνο διεξαγωγής των αυτοδιοικητικών εκλογών και τη διάρκεια της αυτοδιοικητικής περιόδου δεν θεωρείται σημαντική, χωρίς ωστόσο να υπάρχει σημαντικός αντίλογος και στη διατήρηση της πενταετούς αυτοδιοικητικής περιόδου, εφ' όσον διασφαλιστεί το μείζον, που είναι η αποσύνδεση των αυτοδιοικητικών εκλογών από τις ευρωεκλογές.

2. Δικαίωμα εκλέγειν

α. Σε ό,τι αφορά την ιθαγένεια των δικαιούμενων να ψηφίσουν :

Στις **δημοτικές** (και όχι στις περιφερειακές) εκλογές, δικαίωμα εκλέγειν έχουν και οι **πολίτες κρατών μελών της Ε.Ε.**, ενόψει και της απόφασης **ΟΛΣΤΕ 460/2013**, βάσει της οποίας²⁴ αποκλείστηκε η αρχικώς θεσπισθείσα συμμετοχή και των λοιπών νομίμως διαμενόντων στη χώρα αλλοδαπών.

Σε κάθε περίπτωση, είναι θετική (αποτελεί άλλωστε υλοποίηση σχετικής δέσμευσης της χώρας στο πλαίσιο της Ε.Ε.) η πολιτική συμμετοχή των πολιτών

²⁴ Και ανεξαρτήτως των αντιρρήσεων που έχουν διατυπωθεί για το σκεπτικό της απόφασης αυτής τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο, οι οποίες άλλωστε βρίσκουν έρεισμα και στη μειοψηφία της εν λόγω απόφασης.

των λοιπών κρατών-μελών της Ε.Ε. που διαμένουν στην Ελλάδα στο αυτοδιοικητικό επίπεδο. Μάλιστα, η θετική εμπειρία από την εφαρμογή της, θα πρέπει να ανοίξει τη συζήτηση για γενίκευση του σχετικού δικαιώματος εκλέγειν για τους κοινοτικούς πολίτες, στο πλαίσιο πάντοτε των συνταγματικών περιορισμών, και στους δύο βαθμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

β. Σε ό,τι αφορά το όριο ηλικίας για την κτήση του δικαιώματος του εκλέγειν :

Το **όριο της εκλογικής ενηλικότητας** στις αυτοδιοικητικές εκλογές είναι στα 18 έτη. Η συγκεκριμένη ρύθμιση έχει πλέον παγιωθεί στην πολιτική πρακτική και έχει λειτουργήσει επιτυχώς, ωστόσο, λόγω της μεγαλύτερης **εγγύτητας** της Τοπικής αυτοδιοίκησης προς τους πολίτες και τα θέματα **καθημερινότητας**, θα μπορούσε να εξεταστεί η **μείωση** του ορίου εκλογικής ενηλικότητας, ενόψει και της πρόσφατης μεταβολής σε **εθνικό επίπεδο**, με το ν. 4406/2016.

3. Δικαίωμα εκλέγεσθαι

α. Σε ό,τι αφορά την ιθαγένεια των δικαιούμενων να εκλεγούν σε αυτοδιοικητικά αξιώματα :

Σήμερα, **δικαίωμα εκλέγεσθαι** έχουν :

- Για το αξίωμα του Δημάρχου όλοι οι Έλληνες πολίτες που είναι δημότες του Δήμου
- Για το αξίωμα του δημοτικού συμβούλου Έλληνες πολίτες, δημότες του οικείου Δήμου, καθώς και οι πολίτες των λοιπών κρατών-μελών της ΕΕ, οι οποίοι έχουν την ικανότητα του εκλέγειν
- Για το αξίωμα του συμβούλου δημοτικής κοινότητας και του συμβούλου τοπικής κοινότητας, Έλληνες πολίτες, δημότες του οικείου Δήμου, καθώς και πολίτες των λοιπών κρατών-μελών της ΕΕ, οι οποίοι έχουν την ικανότητα του εκλέγειν
- Για το αξίωμα του εκπροσώπου της τοπικής κοινότητας μόνο Έλληνες πολίτες, δημότες του οικείου Δήμου
- Για τα αξιώματα της περιφερειακής αυτοδιοίκησης, μόνο Έλληνες πολίτες.

Για το δικαίωμα εκλέγεσθαι, ισχύουν οι παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν και σε ό,τι αφορά την ιθαγένεια των δικαιούμενων να ψηφίσουν, σε ό,τι αφορά τους **κοινοτικούς εκλογείς**, με την επισήμανση της ενδεχόμενης επέκτασης του σχετικού δικαιώματος και στη δευτεροβάθμια Αυτοδιοίκηση. Ειδικότερα, ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι αξιολογείται θετικά η επιφύλαξη του δικαιώματος του εκλέγεσθαι στα αξιώματα του **Δημάρχου** και του **Περιφερειάρχη** μόνο υπέρ Ελλήνων πολιτών, ενόψει της

άσκησης από αυτούς και κρατικών αρμοδιοτήτων, ως μονοπρόσωπα όργανα της διοίκησης.

β. Σε ό,τι αφορά το όριο ηλικίας για την κτήση του δικαιώματος του εκλέγεσθαι :

Το **ηλικιακό όριο κτήσης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι** στις αυτοδιοικητικές εκλογές είναι στα 21 έτη για το Δήμαρχο, τον Περιφερειάρχη και τους άμεσα εκλεγόμενους (χωρικούς) Αντιπεριφερειάρχες και στα 18 έτη για τα λοιπά αξιώματα.

Σημειώνεται ότι, το ηλικιακό όριο του εκλέγεσθαι στις αυτοδιοικητικές εκλογές είναι **ήδη αρκετά χαμηλό**, μετά τις αλλαγές που επέφερε ο «Καλλικράτης» και είναι ήδη πολύ χαμηλότερο από το αντίστοιχο όριο που ισχύει για την εκλογή βουλευτών (25 έτη).

γ. Σε ό,τι αφορά τα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα :

Στις αυτοδιοικητικές εκλογές προβλέπεται σειρά κωλυμάτων εκλογιμότητας και ασυμβιβάστων (άρθρα 14, 15, 117 & 118), τα οποία σε μεγάλο βαθμό αποτελούν επανάληψη των ρυθμίσεων του Κώδικα Δήμων & Κοινοτήτων και των διατάξεων περί εκλογής βουλευτών.

Κατά την άποψη της Θεματικής Ομάδας, ειδικά τα κωλύματα (και δευτερευόντως τα ασυμβίβαστα) είναι **αδικοιολόγητα εκτεταμένα**, με δεδομένο ότι με αυτά περιορίζεται ένα θεμελιώδες **συνταγματικό δικαίωμα** και, επομένως, θα πρέπει αυτά να περιορίζονται μόνο στον απολύτως αναγκαίο βαθμό, δηλ. στην εξασφάλιση της αμερόληπτης άσκησης των καθηκόντων του αιρετού και στην αποφυγή επηρεασμού του εκλογικού σώματος.

4. Εδαφική διάρθρωση της εκλογής – Εκλογικές περιφέρειες

α. Για τις δημοτικές εκλογές

Οι Δημοτικοί Σύμβουλοι κάθε Δήμου εκλέγονται κατά **εκλογικές περιφέρειες**. Εκλογικές περιφέρειες συνιστούν οι προ-Καλλικράτη Δήμοι και Κοινότητες (**Δημοτικές Ενότητες**). Παρέχεται δικαίωμα **«διασταύρωσης»**, δηλ. ο εκλογέας – εκτός των Δημοτικών Συμβούλων της εκλογικής του περιφέρειας – μπορεί να θέσει και ως έναν σταυρό σε υποψήφιους των υπόλοιπων εκλογικών περιφερειών.

Η εκλογή των Δημοτικών Συμβούλων κατά εκλογικές περιφέρειες διαιωνίζει τα **παλιά διοικητικά όρια**, καθώς δεν συμβάλει στην ενιαία αντιπροσώπευση όλων των δημοτών και στην καλλιέργεια ενιαίας αντίληψης για το συμφέρον του Δήμου.

Επιπλέον, η εκλογή των Δημοτικών Συμβούλων κατά εκλογικές περιφέρειες (σε ορισμένους, μάλιστα, Δήμους πολυάριθμες) **περιπλέκει** χωρίς

λόγο αρκετά το εκλογικό σύστημα και τη διαδικασία κατάρτισης συνδυασμών και ανάδειξης των εκπροσώπων των δημοτών, δυσχεραίνοντας έτσι τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά.

β. Για τις περιφερειακές εκλογές

Οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι κάθε Περιφέρειας εκλέγονται κατά **εκλογικές περιφέρειες**. Εκλογικές περιφέρειες συνιστούν οι **Περιφερειακές Ενότητες** (που στο μεγαλύτερο μέρος τους, με εξαίρεση κάποια νησιά του Νοτίου Αιγαίου, τη Θάσο, τις Σποράδες, και την Αττική, αντιστοιχούν στις πρώην Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις). Κάθε εκλογέας επιλέγει μόνο υποψηφίους της δικής του εκλογικής περιφέρειας.

Και για τις Περιφέρειες η κατάτμηση σε επιμέρους εκλογικές περιφέρειες έχει τα μειονεκτήματα που αναφέρθηκαν παραπάνω για τους Δήμους. Ωστόσο, στην περίπτωση του δεύτερου βαθμού θα πρέπει να συνεκτιμηθεί το γεγονός ότι **ο νομός παραμένει ακόμα σε πολύ μεγάλο βαθμό το κέντρο της οργάνωσης της διοικητικής, οικονομικής και καθημερινής ζωής**, καθώς και τα **μεγάλα γεωγραφικά και πληθυσμιακά μεγέθη των νέων δευτεροβάθμιων Ο.Τ.Α.**

5. Υποψηφιότητες – Κατάρτιση συνδυασμών

Υπό το ισχύον καθεστώς, απαγορεύεται η κατάθεση **μεμονωμένης υποψηφιότητας**. Η υποψηφιότητα για όλα τα αυτοδιοικητικά αξιώματα υποβάλλεται μέσω κάποιου **συνδυασμού**. Ειδικότερα, για ως προς τις **προϋποθέσεις κατάρτισης έγκυρου συνδυασμού** ο ισχύων νόμος προβλέπει ένα **ελάχιστο κατώφλι** και ένα **δυναμικό μέγιστο**. Αναλυτικότερα :

Για την κατάρτιση έγκυρου ή πλήρους, αντίστοιχα συνδυασμού (ως minimum και maximum) στις **δημοτικές εκλογές**, αυτός πρέπει (ή μπορεί, αντίστοιχα) να περιλαμβάνει:

Πίνακας 7 : Προϋποθέσεις κατάρτισης έγκυρου δημοτικού συνδυασμού (ισχύον)

Minimum	Maximum
Υποψήφιο Δήμαρχο	Υποψήφιο Δήμαρχο
Υποψήφιους Δημοτικούς Συμβούλους στο ½ των Δημοτικών Ενοτήτων σε αριθμό ίσο με τον αριθμό των εδρών	Υποψήφιους Δημοτικούς Συμβούλους για κάθε Δημοτική Ενότητα μέχρι και στο 2πλάσιο του αριθμού των εδρών αυτής
Υποψήφιους Συμβούλους για το 1/3 των Δημοτικών Κοινοτήτων σε αριθμό ίσο με τα 3/5 των εδρών του κάθε συμβουλίου	Υποψήφιους Συμβούλους για όλες τις Δημοτικές Κοινότητες ίσους με τον αριθμό των εδρών του οικείου συμβουλίου συν 1

Έναν υποψήφιο Σύμβουλο για το 1/3 των Τοπικών Κοινοτήτων που εκλέγουν 3μελή συμβούλια.	Υποψήφιους Συμβούλους για όλες τις Τοπικές Κοινότητες που εκλέγουν 3μελή συμβούλια μέχρι και 4 σε αριθμό.
-	Υποψήφιους Εκπροσώπους για όλες τις Τοπικές Κοινότητες (< 300 κατοίκους)

Αντίστοιχα, για την κατάρτιση έγκυρου ή πλήρους, αντίστοιχα συνδυασμού (ως minimum και maximum) στις **περιφερειακές εκλογές**, αυτός πρέπει (ή μπορεί, αντίστοιχα) να περιλαμβάνει:

Πίνακας 8 : Προϋποθέσεις κατάρτισης έγκυρου περιφερειακού συνδυασμού (ισχύον)

Minimum	Maximum
Υποψήφιο Περιφερειάρχη	Υποψήφιο Περιφερειάρχη
Υποψήφιους (χωρικούς) Αντιπεριφερειάρχες σε αριθμό ίσο με τις Περιφερειακές Ενότητες (ή τους Νομούς στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου, Βορείου Αιγαίου, Ιονίων Νήσων, Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης και Θεσσαλίας)	Υποψήφιους (χωρικούς) Αντιπεριφερειάρχες σε αριθμό ίσο με τις Περιφερειακές Ενότητες (ή τους Νομούς στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου, Βορείου Αιγαίου, Ιονίων Νήσων, Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης και Θεσσαλίας)
Υποψήφιους Περιφερειακούς Συμβούλους για όλες τις εκλογικές περιφέρειες και σε αριθμό ίσο με τον αριθμό των εδρών της οικείας εκλογικής περιφέρειας	Υποψήφιους Περιφερειακούς Συμβούλους για όλες τις εκλογικές περιφέρειες και σε αριθμό ίσο με τον αριθμό των εδρών της οικείας εκλογικής περιφέρειας προσαυξημένο κατά 50%

Κατ' αρχάς – ενώ στις εθνικές εκλογές επιτρέπονται οι **μεμονωμένες υποψηφιότητες** – στις αυτοδιοικητικές εκλογές, που εξ ορισμού είναι πιο «προσωποποιημένες» και λιγότερο κομματικές, αυτή η δυνατότητα αποκλείεται. Από την άλλη, ωστόσο, πλευρά, πρέπει να ληφθεί επίσης υπόψη το γεγονός ότι η **άρση της απαγόρευσης** των μεμονωμένων υποψηφιοτήτων, με δεδομένο ότι σε τοπικό επίπεδο το **οικονομικό κόστος** είναι συνήθως μικρότερο και οι **πιθανότητες εκλογής** (εκλαμβάνονται από τους ενδιαφερόμενους ως) μεγαλύτερες, η παροχή της δυνατότητας αυτής ενδέχεται να καταλήξει σε **υπερπληθώρα υποψηφιοτήτων και πολυδιάσπαση των συνδυασμών**.

Αντίθετα, αυτό που είναι σημαντικότερο είναι το γεγονός ότι με το υφιστάμενο πλαίσιο είναι **εξαιρετικά δύσκολη η κατάρτιση έγκυρου συνδυασμού**, λόγω αφ' ενός μεν της **πολυπλοκότητας** του εκλογικού συστήματος, αφ' ετέρου δε της **πληθώρας** των σχετικών **προϋποθέσεων**. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται και από την εμπειρία της εφαρμογής του εκλογικού συστήματος του ν. 3852/2010 στις αυτοδιοικητικές εκλογές τόσο του

2010 όσο και του 2014 και την έκταση των ερωτημάτων και των αμφισβητήσεων που προέκυψαν.

Επίσης, είναι προβληματική η **μεγάλη απόσταση** που υπάρχει ανάμεσα στις **minimum** προϋποθέσεις κατάρτισης ενός **έγκυρου συνδυασμού** και στις **maximum** δυνατότητες που παρέχονται εκ του νόμου για την κατάρτιση **«πλήρους» συνδυασμού**. Η **υπερπληθώρα υποψηφίων**, μέχρι και το διπλάσιο σε κάποιες περιπτώσεις των προς κατάληψη εδρών, χωρίς προφανή λόγο, αφ' ενός οδηγεί σε έναν **ευτελισμό της διαδικασίας** καθώς, ειδικά σε μικρούς Δήμους, η μισή τοπική κοινωνία καταλήγει να είναι σε κάποιο ψηφοδέλτιο, αφ' ετέρου αυξάνει το **χάσμα μεταξύ των μικρών και των μεγάλων συνδυασμών**, που συνήθως υποστηρίζονται από ισχυρά κοινοβουλευτικά κόμματα, ήδη από την εκκίνηση του εκλογικού αγώνα.

Τέλος, σε ό,τι αφορά το θεσμό των **άμεσα εκλεγόμενων χωρικών Αντιπεριφερειάρχων**, ενώ δεν υπάρχει καμία αμφιβολία, όπως προαναφέρθηκε, ότι οι υπηρεσίες των Περιφερειών είναι σημαντικό, προς το παρόν τουλάχιστον, να εξακολουθήσουν να διαρθρώνονται ανά Περιφερειακή Ενότητα, ο θεσμός του άμεσα εκλεγόμενου χωρικού Αντιπεριφερειάρχη, δεν κρίνεται το ίδιο επιτυχής.

Αναλυτικότερα :

- Ο θεσμός του άμεσα εκλεγόμενου χωρικού Αντιπεριφερειάρχη στην πραγματικότητα δεν διευκολύνει, αλλά **φαλκιδεύει την τοπική εκπροσώπηση**, καθώς στους πολίτες προσφέρεται μία **επιλογή «πακέτο»** και, επομένως, δεν έχουν λόγο ως προς το ποιος θα είναι ο επικεφαλής της Περιφερειακής Αρχής στο νομό τους.

- Οι χωρικοί Αντιπεριφερειάρχες είναι αυτή τη στιγμή – με εξαίρεση τους Βουλευτές Επικρατείας που έχουν συνταγματική κατοχύρωση και εξυπηρετούν, όπως προκύπτει από τη *ratio* του συντακτικού νομοθέτη, τελείως διαφορετικούς σκοπούς – **ο μόνος αιρετός θεσμός που δεν υπόκειται στη βάσανο του σταυρού** και, μάλιστα, χωρίς να εκτίθενται ως επικεφαλής οι ίδιοι. Και τούτο, διότι, ο υποψήφιος Περιφερειάρχης (όπως και ο υποψήφιος Δήμαρχος), με την ιδιότητα του επικεφαλής, ναι μεν δεν διεκδικεί σταυρό, πλην όμως έχει την ευθύνη για τη συνολική επίδοση του οικείου συνδυασμού, με ό,τι αντίκτυπο έχει αυτό και στο πρόσωπό του.

- Η **στρέβλωση** που προκαλείται από την άμεση εκλογή του χωρικού Αντιπεριφερειάρχη έχει αναδειχθεί και στην πράξη, στις δύο τελευταίες αυτοδιοικητικές θητείες, καθώς δεν είναι δυνατή η **απομάκρυνση** του άμεσα εκλεγμένου Αντιπεριφερειάρχη, παρά μόνο αν αυτός παραιτηθεί ή εκπέσει, ακόμα και σε ακραίες περιπτώσεις δυσαρμονίας και δυσλειτουργίας με την υπόλοιπη Περιφερειακή Αρχή.

6. Εκλογικό σύστημα

Υπό το ισχύον καθεστώς, οι αυτοδιοικητικές εκλογές διεξάγονται σε **δύο γύρους**.

Στον **1ο γύρο** κατανέμονται οι μισές έδρες του οικείου συμβουλίου αναλογικά μεταξύ όλων των συνδυασμών που συγκεντρώνουν τον απαιτούμενο αριθμό ψήφων.

Στον **2ο γύρο**, ο οποίος πραγματοποιείται μεταξύ των δύο πρώτων συνδυασμών, μόνο αν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει το 50%+1 των ψήφων, κατανέμονται οι υπόλοιπες έδρες του οικείου συμβουλίου, κατά τρόπο ώστε ο **επιτυχών συνδυασμός** να έχει τουλάχιστον τα **3/5 των εδρών**.

Η απόδοση στον επιτυχόντα συνδυασμό **τουλάχιστον των 3/5 των εδρών** του οικείου συμβουλίου, και μάλιστα **ανεξάρτητα από το ποσοστό** που αυτός συγκέντρωσε στον πρώτο γύρο, είναι προφανές ότι συγκροτεί ένα **εκλογικό σύστημα υπέρμετρα πλειοψηφικό κατ' αποτέλεσμα**. Και μάλιστα, κατά τρόπο εξαιρετικά **δυσανάλογο** ακόμα και **προς το, υποτίθεται, επιδιωκόμενο αποτέλεσμα**, ήτοι τη διαμόρφωση πλειοψηφίας εντός του οικείου συμβουλίου, προκειμένου να διοικεί αποτελεσματικά η αντίστοιχη Δημοτική/Περιφερειακή Αρχή.

Σχετικά θα πρέπει να επισημανθούν τα εξής :

1^ο. Η **αναλογικότητα** αποτελεί αναμφισβήτητη **αρετή** και βασικό **κριτήριο δημοκρατικής και αντιπροσωπευτικής λειτουργίας** για κάθε εκλογικό σύστημα. Άλλωστε, όχι τυχαία, η σύγχρονη θεωρία έχει αναπτύξει διάφορους δείκτες για τον υπολογισμό της αναλογικότητας των διαφορετικών εκλογικών συστημάτων. Οι δε **αποκλίσεις από την αμιγή αναλογικότητα περιορίζονται στο μέτρο του αναγκαίου και υπό την προϋπόθεση ότι δικαιολογούνται επαρκώς από άλλους σκοπούς** (π.χ. κυβερνητική σταθερότητα). Σε καμία, ωστόσο, περίπτωση η δημοκρατική και αντιπροσωπευτική σύνθεση των κοινοβουλίων ή άλλων συλλογικών πολιτικών σωμάτων δεν θεωρείται ισοβαρής ως στόχος με την ανάδειξη ισχυρών κυβερνήσεων, με την έννοια ότι η τελευταία επιδιώκεται μόνο στο βαθμό που δεν φαλκιδεύεται ουσιωδώς και δεν ακυρώνεται *de facto* ο πρώτος στόχος.²⁵

2^ο. Με βάση τα παραπάνω, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη υπάρχει μία πλειάδα εκλογικών συστημάτων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Είναι δε σαφές ότι όσο χαμηλότερο (εγγύτερο δηλ. προς τους πολίτες) είναι το επίπεδο εκπροσώπησης, τόσο αυξάνεται η ανάγκη για δημοκρατική και πλουραλιστική εκπροσώπηση των πολιτών και τόσο μειώνεται, αντίστοιχα, η ανάγκη σταθερών πλειοψηφιών, ενόψει του μερικού και τοπικού χαρακτήρα των προς αντιμετώπιση ζητημάτων. Συνεπώς, **το εκλογικό σύστημα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν απαιτείται και δεν νοείται να είναι πιο συγκεντρωτικό/πλειοψηφικό από το ισχύον σε εθνικό επίπεδο.**

²⁵ Οφείλουμε βέβαια να λάβουμε υπόψη μας τη δικαιολόγηση του πλειοψηφικού συστήματος εκλογής των δημοτικών αρχών από το Συμβούλιο της Επικρατείας (απόφαση ΣτΕ ολ 3684/ 2009).

3^{ον}. Στη χώρα μας, το μέχρι σήμερα ισχύον **εκλογικό σύστημα σε εθνικό επίπεδο** προβλέπει την ενίσχυση του πρώτο κόμματος με πενήντα (50) έδρες, το γνωστό ως «bonus». Ωστόσο, ο τελικός αριθμός των εδρών που θα λάβει το πρώτο κόμμα εξαρτάται, τελικά, από τις έδρες που το ίδιο θα καταφέρει να συγκεντρώσει βάσει των ψήφων του και της αναλογικής κατανομής των λοιπών (250) εδρών. Με άλλα λόγια, είναι πολύ πιθανό – έχει άλλωστε συμβεί κατά κόρον τα τελευταία χρόνια – το πρώτο κόμμα, παρά την ενίσχυση που του παρέχει ο εκλογικός νόμος, να μην κατορθώσει να λάβει ούτε καν την απόλυτη πλειοψηφία των 151 εδρών.

4^{ον}. Παρά το γεγονός ότι το ισχύον εκλογικό σύστημα σε εθνικό επίπεδο δεν είναι, από μόνο του, ακραία πλειοψηφικό, το **«bonus»** έχει δεχθεί την κριτική σχεδόν όλων των πτερύγων του πολιτικού συστήματος και έχουν κατατεθεί διάφορες προτάσεις είτε για την **πλήρη κατάργησή** του (όπως και συνέβη με τον προσφάτως ψηφισθέντα **ν. 4406/2016**, ο οποίος καθιέρωσε την **απλή αναλογική**, θα ισχύσει, ωστόσο, λόγω του σχετικού συνταγματικού κωλύματος από τις μεθεπόμενες εκλογές) είτε, πάντως, για τον **μετριασμό** του, όπως ενδεικτικά η μείωση του αριθμού των εδρών που θα δίνονται ως «bonus» στο πρώτο κόμμα (π.χ. 30 αντί 50 έδρες), η θέσπιση ενός κατώτατου ποσοστού που θα πρέπει να λάβει το πρώτο κόμμα προκειμένου να δικαιούται το «bonus» ή η κλιμακωτή σύνδεση του ύψους του «bonus» με το ποσοστό των ψήφων που θα λάβει το κόμμα αυτό ή με τη διαφορά του από το δεύτερο κόμμα.

Αλλωστε, ως προς **το ζήτημα της «κυβερνησιμότητας» των ΟΤΑ**, θα πρέπει να σημειωθούν τα εξής, σύμφωνα με τα **σήμερα ισχύοντα θεσμικά δεδομένα** :

- Στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, σε αντίθεση με τις σχέσεις Βουλής – Κυβέρνησης, **δεν ισχύει η αρχή της δεδηλωμένης**. Με άλλα λόγια, δεν τίθεται ζήτημα εμπιστοσύνης του Δημοτικού/Περιφερειακού Συμβουλίου στο πρόσωπο του Δημάρχου/Περιφερειάρχη και των Αντιδημάρχων/Αντιπεριφερειάρχων ή, πιο απλά, η Δημοτική/Περιφερειακή Αρχή, σε αντίθεση με την Κυβέρνηση, δεν «πέφτει». Αντίθετα, η πλειοψηφία και η μειοψηφία διαμορφώνονται για κάθε απόφαση που λαμβάνεται, ο δε Δήμαρχος/Περιφερειάρχης είναι, τυπικά, εκτελεστικό όργανο των αποφάσεων του οικείου Συμβουλίου.

- Συναφώς, από τη στιγμή που δεν υπάρχει η αρχή της δεδηλωμένης, **δεν προβλέπονται** – πλην συγκεκριμένων οριακών εξαιρέσεων (όταν παύεται βάσει πειθαρχικής απόφασης ένα Δημοτικό/ Περιφερειακό Συμβούλιο ή όταν συνενώνεται ή συστήνεται Δήμος σε χρόνο προγενέστερο του τελευταίου έτους της δημοτικής περιόδου) – **πρόωρες δημοτικές/περιφερειακές εκλογές**.

- Οι Δημοτικοί/Περιφερειακοί Σύμβουλοι εκλέγονται και ανήκουν σε παρατάξεις, ωστόσο στην Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν υπάρχει ψηφοφορία «δια κοινοβουλευτικών εκπροσώπων», όπως στη Βουλή, δηλ. οι Σύμβουλοι ψηφίζουν πάντοτε **ως πρόσωπα**. Με άλλα λόγια, στο Δημοτικό/Περιφερειακό Συμβούλιο διενεργείται πάντοτε αυτό που στην κοινοβουλευτική πρακτική αποκαλείται «ονομαστική ψηφοφορία» και προβλέπεται ως εξαίρεση.

- Κατ' αρχήν, λοιπόν, η Δημοτική/Περιφερειακή Αρχή έχει την πλειοψηφία (και μάλιστα ισχυρή) στο οικείο Συμβούλιο, όμως **τίποτα δεν αποκλείει – όπως ήδη έχει συμβεί σε ορισμένες περιπτώσεις και στην τρέχουσα αυτοδιοικητική περίοδο – η πλειοψηφία αυτή να μειωθεί ή και να απωλεστεί τελείως**, λόγω ανεξαρτητοποιήσεων Δημοτικών/Περιφερειακών Συμβούλων. Αλλά και πέραν αυτού, ακόμα και χωρίς να προκληθεί οριστικό σχίσμα στην παράταξη της πλειοψηφίας, τίποτα δεν αποκλείει Δημοτικοί/Περιφερειακοί Σύμβουλοι αυτής να καταψηφίζουν συγκεκριμένες αποφάσεις. Συνεπώς, **και υπό το ισχύον καθεστώς της ισχυρής πλειοψηφίας του επιτυχόντος συνδυασμού δεν αποκλείονται περιπτώσεις θεσμικού αδιεξόδου.**

- Οι περιπτώσεις αυτές είναι και σήμερα υπαρκτές και έχουν αντιμετωπιστεί, περισσότερο ή λιγότερο επιτυχώς, με **θεσμικά** και κυρίως με **πολιτικά μέσα.**

Με βάση τα παραπάνω, θεωρείται ότι το ισχύον εκλογικό σύστημα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι **υπέρμετρα πλειοψηφικό** και θα πρέπει, πράγματι, να επανεξεταστεί.

7. Εκλογή Δημάρχου/Περιφερειάρχη

Με βάση το σημερινό σύστημα, Δήμαρχος/Περιφερειάρχης εκλέγεται ο **επικεφαλής του επιτυχόντος συνδυασμού**, δηλ. του συνδυασμού που θα συγκεντρώσει 50%+1 των ψήφων είτε στον 1^ο είτε στο 2^ο γύρο.

Ειδικότερα, σε περίπτωση που κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει το 50%+1 των ψήφων κατά τον 1^ο γύρο (οπότε ο επικεφαλής του αναδεικνύεται, αντίστοιχα, Δήμαρχος ή Περιφερειάρχης) πραγματοποιείται επαναληπτική εκλογή σε 2^ο γύρο μεταξύ των δύο πρώτων συνδυασμών, οπότε Δήμαρχος/Περιφερειάρχης είναι ο επικεφαλής του συνδυασμού που έρχεται πρώτος (ενώ, η κατανομή των εδρών προσαρμόζεται, όπως προαναφέρθηκε, αναλόγως, ώστε ο επιτυχών συνδυασμός να λαμβάνει τουλάχιστον τα 3/5 των εδρών).

Το ισχύον σύστημα ανάδειξης του Δημάρχου/Περιφερειάρχη, έγινε αντικείμενο εξέτασης και σύγκρισης και με τα συστήματα και άλλων ευρωπαϊκών χωρών και με τις κατευθύνσεις του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας.

Παρά το γεγονός ότι είναι **θεσμικά και πολιτικά ενδιαφέρουσες τις διαφορές εναλλακτικές, όπως η έμμεση εκλογή** του Δημάρχου/Περιφερειάρχη (που ισχύει σε πολλές χώρες, μεταξύ των οποίων και η χώρα μας προδικτατορικά), αλλά και **η καθιέρωση συλλογικών εκτελεστικών οργάνων**, αντί των μονοπρόσωπων, ωστόσο οφείλει κανείς να αναγνωρίσει το γεγονός ότι **το πρόσωπο του Δημάρχου/ Περιφερειάρχη διαθέτει παγιωμένη θέση στη**

συνείδηση των πολιτών, μέσα από διαδικασίες (βλ. 2^{ος} γύρος) με τις οποίες είναι εξοικειωμένοι οι αιρετοί και οι πολίτες.

Σε ό,τι δε αφορά την κριτική που το υφιστάμενο σύστημα έχει δεχθεί ως **δημαρχοκεντρικό** και **περιφερειαρχοκεντρικό**, αυτό δεν προκύπτει από τον τρόπο με τον οποίο είναι θεσμικά διαρθρωμένο το σύστημα, αφού τυπικά και νομικά ο Δήμαρχος και ο Περιφερειάρχης είναι εκτελεστικά όργανα των αποφάσεων του οικείου Συμβουλίου. Ο προσωποκεντρικός χαρακτήρας προκύπτει από τη **συντριπτική πλειοψηφία** που διαθέτει ο επιτυχών συνδυασμός στο οικείο Δημοτικό ή Περιφερειακό Συμβούλιο, η οποία – σε συνδυασμό με την **κομματική** (συνήθως) ή **προσωπική ακτινοβολία** του Δημάρχου/Περιφερειάρχη – λειτουργεί πλέον ως **νομιμοποιητικός μηχανισμός των αποφάσεων** του Δημάρχου/Περιφερειάρχη και όχι αντίστροφα.

Συνεπώς, η διαδικασία των δύο γύρων – η οποία, σημειωτέον, δεν αποτελεί άμεση εκλογή, εξ ολοκλήρου τουλάχιστον, του Δημάρχου και του Περιφερειάρχη – δεν ενισχύει αφ' εαυτής τα προσωποκεντρικά χαρακτηριστικά λειτουργίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

8. Εκλογή οργάνων ενδοδημοτικής αποκέντρωσης

Σήμερα, εκλογικά οι Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες είναι απολύτως συνδεδεμένες με το (κεντρικό) Δημοτικό Συμβούλιο. Οι συνδυασμοί καταρτίζονται ενιαία για το Δημοτικό Συμβούλιο και τις Δημοτικές Κοινότητες/Τοπικές Κοινότητες. Επομένως, ένας συνδυασμός δεν μπορεί ένας συνδυασμός να κατέλθει έγκυρα μόνο στο (κεντρικό) Δημοτικό Συμβούλιο, αν δεν έχει υποψηφίους και στον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό των Δημοτικών/Τοπικών Κοινοτήτων. Και, αντίστροφα, δεν μπορεί ένας συνδυασμός να κατέλθει μόνο σε κάποια Δημοτική ή Τοπική Κοινότητα, χωρίς να καταρτίσει ψηφοδέλτιο και για το (κεντρικό) Δημοτικό Συμβούλιο.

Αναλυτικότερα :

- **Συμβούλια Δ.Κ. (5 ως 15 μέλη)** : Ο συνδυασμός του επιτυχόντος Δημάρχου στις δημοτικές εκλογές λαμβάνει τα τρία πέμπτα (3/5) του συνόλου των εδρών των συμβούλων σε κάθε δημοτική κοινότητα και τα δύο πέμπτα (2/5) λαμβάνουν οι επιλαχόντες συνδυασμοί. Πρόεδρος του συμβουλίου Δ.Κ. είναι ο σύμβουλος του συνδυασμού της πλειοψηφίας που έχει λάβει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης. Σε περίπτωση ανεξαρτητοποίησης του Προέδρου, αυτός εκπίπτει αυτοδικαίως από το αξίωμα του Προέδρου.

- **Συμβούλια Τ.Κ. (3 μέλη)** : Η κατανομή των εδρών γίνεται αναλογικά, μεταξύ όλων των συνδυασμών που συμμετέχουν στις εκλογές και έχουν υποψηφίους για το συμβούλιο της τοπικής κοινότητας. Στα τριμελή συμβούλια τοπικής κοινότητας ο πρώτος συνδυασμός εκλέγει τον πρόεδρο (ο πρώτος σε σταυρούς υποψήφιος της πλειοψηφίας). Σε περίπτωση ανεξαρτητοποίησης του Προέδρου, αυτός εκπίπτει αυτοδικαίως από το αξίωμα του Προέδρου.

- **Εκπρόσωπος Τ.Κ. (μονομελής)** : Την έδρα εκπροσώπου τοπικής κοινότητας λαμβάνει ο συνδυασμός που πλειοψήφησε στην Τοπική Κοινότητα.

Με το ισχύον σύστημα, αφ' ενός – όπως προαναφέρθηκε – είναι εξαιρετικά **δύσκολη και περίπλοκη η κατάρτιση συνδυασμού**, αφ' ετέρου οι αιρετοί σε τοπικό επίπεδο είναι αναγκαστικά **εξαρτημένοι από κάποιον συνδυασμό σε κεντρικό επίπεδο** (με κομματικές ή προσωποκεντρικές συνήθως αναφορές).

Συνολικά, η αλλαγή του εκλογικού συστήματος στην Αυτοδιοίκηση, ώστε να ενισχυθούν τα δημοκρατικά και πλουραλιστικά χαρακτηριστικά του, αφ' ενός αποτελεί ώριμο βήμα, ενόψει και των εξελίξεων που υπήρξαν κατά τα τελευταία πέντε (5) χρόνια και στο κεντρικό πολιτικό σύστημα (διαδοχική ανάδειξη κυβερνήσεων συνεργασίας από το 2011 και εξής, ψήφιση του ν. 4406/2016), αφ' ετέρου αναμένεται να λειτουργήσει ενισχυτικά για το θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης συνολικά, ανανεώνοντας το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των πολιτών και λειτουργώντας σε μεγάλο βαθμό διαπαιδαγωγικά για την καλλιέργεια κουλτούρας συμμετοχής, διαλόγου και συναινέσεων στην ελληνική κοινωνία με αφετηρία το εγγύτερο προς τους πολίτες επίπεδο.

II. Γενικές πολιτικές κατευθύνσεις της μεταρρύθμισης

Πέραν της αξιολόγησης του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου και της εμπειρίας από την εφαρμογή του και τις εξελίξεις που μεσολάβησαν, κρίνεται σκόπιμο να υπομνηστούν και οι κατευθύνσεις που δόθηκαν από την **εισήγηση της πολιτικής ηγεσίας του ΥΠΕΣ στην Επιτροπή** σχετικά με τη μεταρρύθμιση, καθώς αυτές αποτελούν και τους πολιτικούς στόχους που θα πρέπει να υπηρετεί το προτεινόμενο εκλογικό και διοικητικό σύστημα. Πρόκειται, ειδικότερα, για τα εξής σημεία :

1. Ενίσχυση του πολιτικού ρόλου των Ο.Τ.Α.

- Θα πρέπει να διακρίνεται σαφώς και να ενισχύεται ο **πολιτικός ρόλος** των Ο.Τ.Α., δίπλα σε αυτόν της εκάστοτε κυβέρνησης, ως των μοναδικών θεσμών με άμεση και καθολική δημοκρατική νομιμοποίηση.
- Θα πρέπει να ενισχύεται η **ανεξαρτησία** και το πεδίο αυτόνομης δράσης των Ο.Τ.Α., ως πολιτικής έκφρασης της τοπικά οργανωμένης κοινωνίας, με ταυτόχρονη σαφή διάκριση όχι μόνο της διοικητικής κ.λπ., αλλά και της πολιτικής ευθύνης κάθε επιπέδου.
- Επομένως, τα όργανα, ο τρόπος ανάδειξής τους, αλλά και η λειτουργία τους θα πρέπει να κατατείνουν προς την ενίσχυση του πολιτικού ρόλου των Ο.Τ.Α.

2. Δημοκρατία – Τοπική Αυτονομία – Συμμετοχή

- Με δεδομένο ότι το εκλογικό σύστημα είναι ο βασικός μηχανισμός εξασφάλισης της δημοκρατικής αντιπροσώπευσης, καθώς και το ότι ο χώρος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εξ ορισμού, προσφέρεται για την καλλιέργεια κουλτούρας διαλόγου και αναζήτησης συναινέσεων, καθιερώνεται ως σύστημα εκλογής των δημοτικών και περιφερειακών συμβούλων η **απλή αναλογική**.

- Στην κατεύθυνση της **εσωτερικής ουσιαστικής ενοποίησης** των Δήμων και των Περιφερειών, εισάγονται εκλογικές διαδικασίες που να επιτρέπουν τη **σταδιακή υπέρβαση των παλιών διοικητικών ορίων**, χωρίς να φαλκιδεύεται η εκπροσώπηση του συνόλου των περιοχών κάθε Δήμου και κάθε Περιφέρειας.

- Στη βάση της απλής αναλογικής για την εκλογή των δημοτικών και περιφερειακών συμβουλίων, θα πρέπει να εξεταστούν τα διαφορετικά σενάρια ως προς τον τρόπο **εκλογής του Δημάρχου και του Περιφερειάρχη** και τις επιπτώσεις στον τρόπο συγκρότησης και λειτουργίας, καθώς και στο ρόλο και στις αρμοδιότητες κάθε **οργάνου**.

3. Θέσπιση μορφών άμεσης δημοκρατίας και συμμετοχής, λογοδοσίας και κοινωνικού ελέγχου

- Θα πρέπει να αναβαθμιστεί ο ρόλος των **τοπικών λαϊκών συνελεύσεων** με, υπό προϋποθέσεις, αποφασιστικό χαρακτήρα.

- Θα πρέπει να καθιερωθεί και να ενδυναμωθεί ο θεσμός των **τοπικών δημοψηφισμάτων και με λαϊκή πρωτοβουλία**.

- Θα εισαχθούν **νέοι θεσμοί δημοκρατικής συμμετοχής** (π.χ. ειδικά συμβούλια για μεγάλα θέματα κάθε περιοχής, υποχρέωση Δημοτικού ή Περιφερειακού Συμβουλίου να συζητήσει ένα θέμα, αν ζητηθεί από ορισμένο αριθμό δημοτών/πολιτών κ.λπ.).

- Θα θεσπιστούν **διαδικασίες πλατιάς κοινωνικής διαβούλευσης** για την υλοποίηση μεγάλων τοπικών έργων / επενδύσεων (π.χ. Mall) με παράλληλη θέσπιση **Διερευνητικών Επιτροπών** (Commission of Enquiry) που θα εξασφαλίζουν την άρτια και τεχνικά τεκμηριωμένη ενημέρωση των δημοτών. Η διαβούλευση θα μπορεί να καταλήγει και σε δημοψήφισμα.

- Θα εισαχθούν διαδικασίες **πραγματικής δημόσιας λογοδοσίας και κοινωνικού ελέγχου**, με υποχρεωτικό για τους αιρετούς χαρακτήρα και με συγκεκριμένες, υπό προϋποθέσεις, συνέπειες και εξετάζεται το ενδεχόμενο της ανακλητότητας των αιρετών, υπό συγκεκριμένες (αυστηρές) προϋποθέσεις.

4. Νέα εσωτερική, οργανωτική και λειτουργική θέσμιση της Τ.Α.

Κατεύθυνση της Επιτροπής είναι η μετάβαση σε ένα **καθεστώς περισσότερο δημοκρατικής και συλλογικής λειτουργίας των ΟΤΑ :**

Στο πλαίσιο αυτό :

- Προωθείται η **αναδιοργάνωση** και ο **λειτουργικός εκσυγχρονισμός** του **συστήματος διοίκησης** και η ενίσχυση της δημοκρατικής λειτουργίας των οργάνων της μέσα από ένα νέο πλαίσιο με κύριους στόχους τον **περιορισμό των δημοαρχοκεντρικών - περιφερειαρχοκεντρικών χαρακτηριστικών** του συστήματος. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η δημοκρατική λειτουργία των δομών και οργάνων της Τ.Α. και κατοχυρώνεται το **συλλογικό μοντέλο διοίκησης**.

- Ενισχύονται τα δικαιώματα και ο θεσμικός ρόλος της **μειοψηφίας** του δημοτικού και περιφερειακού συμβουλίου.

- Θεσμοθετείται η **συμμετοχή των εργαζομένων** στη λήψη των αποφάσεων που αφορούν τη λειτουργία του Δήμου ή της Περιφέρειας.

III. Προτάσεις

1. Χρόνος διεξαγωγής των αυτοδιοικητικών εκλογών – Διάρκεια της αυτοδιοικητικής περιόδου

Οι δημοτικές και περιφερειακές εκλογές προτείνεται να αποσυνδεθούν από τις ευρωεκλογές.

Προτείνεται να διεξάγονται κάθε τέσσερα (4) - ή κάθε πέντε (5), αν επιλεγεί αυτή η λύση - χρόνια στο τέλος Οκτωβρίου ή αρχές Νοεμβρίου, όπως στο προηγούμενο καθεστώς (προ «Καλλικράτη»), και οι νέες δημοτικές και περιφερειακές αρχές θα αναλαμβάνουν καθήκοντα την 1η Ιανουαρίου του επόμενου της διεξαγωγής των εκλογών έτους.

Σημειώνεται ότι ανάλογα με τον ακριβέστερο χρόνο που θα επιλεγεί για τη διεξαγωγή των εκλογών, θα χρειαστεί να προσαρμοστούν αναλόγως οι ρυθμίσεις για τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που προβλέπονται για την εκλογική διαδικασία.

2. Δικαίωμα εκλέγειν

α. Σε ό,τι αφορά την ιθαγένεια των δικαιούμενων να ψηφίσουν :

Το δικαίωμα εκλέγειν προτείνεται να δοθεί στους πολίτες κρατών μελών της Ε.Ε. και στις περιφερειακές εκλογές.

Επίσης, ενόψει της απόφασης ΟλΣΤΕ 460/2013 θα πρέπει να εξεταστούν **εναλλακτικοί τρόποι συμμετοχής στα τοπικά πράγματα και των λοιπών νομίμως διαμενόντων στη χώρα αλλοδαπών** (βλ. αναλυτικότερα το κεφάλαιο περί θεσμών συμμετοχής).

Τέλος, στο πλαίσιο του εν εξελίξει διαλόγου για τη συνταγματική αναθεώρηση, θα μπορούσε να συζητηθεί το ζήτημα της **ρητής κατοχύρωσης του εκλογικού δικαιώματος και των νομίμως διαμενόντων στην Ελλάδα αλλοδαπών στις αυτοδιοικητικές εκλογές.**

β. Σε ό,τι αφορά το ηλικιακό όριο κτήσης του δικαιώματος του εκλέγειν :

Το όριο εκλογικής ενηλικότητας προτείνεται να μειωθεί στα 17 έτη και για τις αυτοδιοικητικές εκλογές, σε εναρμόνιση προς τη ρύθμιση που υιοθετήθηκε πρόσφατα και για τις εθνικές εκλογές, με το ν. 4406/2016.

3. Δικαίωμα εκλέγεσθαι

α. Σε ό,τι αφορά την ιθαγένεια των δικαιούμενων να εκλεγούν σε αυτοδιοικητικό αξίωμα:

Αντίστοιχα προς ό,τι προαναφέρθηκε για το δικαίωμα του εκλέγειν, προτείνεται το δικαίωμα του εκλέγεσθαι για τους πολίτες των κρατών-μελών της Ε.Ε. θα επεκταθεί και στο αξίωμα του περιφερειακού συμβούλου.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η επιφύλαξη του δικαιώματος του εκλέγεσθαι στα αξιώματα του Δημάρχου και του Περιφερειάρχη μόνο υπέρ Ελλήνων πολιτών, κρίνεται σκόπιμο να διατηρηθεί, ενόψει της άσκησης από αυτούς και κρατικών αρμοδιοτήτων, ως μονοπρόσωπα όργανα της διοίκησης.

β. Σε ό,τι αφορά το ηλικιακό όριο κτήσης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι :

Προτείνεται η διατήρηση του ηλικιακού ορίου κτήσης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι ως έχει, ήτοι στα 18 έτη για τους Δημοτικούς/Περιφερειακούς Συμβούλους και στα 21 έτη για τον Δήμαρχο/Περιφερειάρχη.

Σημειώνεται ότι το ηλικιακό όριο του εκλέγεσθαι στις αυτοδιοικητικές εκλογές είναι ήδη πολύ χαμηλότερο από το αντίστοιχο όριο που ισχύει για την εκλογή βουλευτών (25 έτη). Βάσει αυτού, προτείνεται **στο πλαίσιο της προωθούμενης συνταγματικής αναθεώρησης το Υπουργείο Εσωτερικών να εισηγηθεί τη μείωση του ηλικιακού ορίου κτήσης του δικαιώματος εκλέγεσθαι και στις εθνικές εκλογές στα 21 έτη.**

γ. Σε ό,τι αφορά τα κωλύματα/ασυμβίβαστα :

Εκτός της αναγκαίας συστηματοποίησης, απλοποίησης και αποσαφήνισης των κωλυμάτων εκλογιμότητας και των ασυμβιβάστων, με βάση και την πλούσια σχετική νομολογία, προτείνεται η αποσύνδεση των κωλυμάτων και των ασυμβιβάστων από το πλαίσιο που ισχύει για τις εθνικές εκλογές και ο δραστηκός περιορισμός τους, ώστε να εκπληρώνεται αποτελεσματικά ο συνταγματικός σκοπός του θεσμού.

Ειδικά σε ό,τι αφορά τον εκτεταμένο αποκλεισμό σημαντικών κατηγοριών υπαλλήλων και λειτουργών των φορέων του Δημοσίου, αυτός θεωρείται ότι απηχεί μία παρωχημένη αντίληψη για το ρόλο και τη λειτουργία του Δημοσίου, ενώ την ίδια στιγμή παραγνωρίζει την κατά πολύ υπέρτερη ισχύ οικονομικών, μιντιακών ή άλλων (λ.χ. αθλητικών) παραγόντων και τον συνακόλουθο επηρεασμό του εκλογικού σώματος. Μάλιστα **ο εξορθολογισμός των κωλυμάτων και των ασυμβιβάστων και για τις εθνικές εκλογές, ειδικά σε ό,τι αφορά τους εργαζομένους του Δημόσιου Τομέα, προτείνεται να είναι και μεταξύ των προτάσεων που θα καταθέσει το ΥΠΕΣ στην εν εξελίξει διαδικασία συνταγματικής αναθεώρησης.**

Περαιτέρω, υπάρχουν κάποιες **ειδικότερες προτάσεις**, για επιμέρους θέματα που – ανεξαρτήτως της σύμφωνα με τα παραπάνω αναθεώρησης συνολικά του συστήματος των κωλυμάτων και των ασυμβιβάστων – θα πρέπει οπωσδήποτε να αντιμετωπιστούν, και ειδικότερα :

ι. Κώλυμα στο πρόσωπο του επικεφαλής

Μέχρι σήμερα, η νομολογία έχει κάνει δεκτό ότι η διαπίστωση κωλύματος στο πρόσωπο του επικεφαλής ενός συνδυασμού (ακόμα και αν πρόκειται για τον εκλεγέντα Δήμαρχο ή Περιφερειάρχη) έχει μόνο προσωπικές συνέπειες, περιορίζεται δηλ. στην έκπτωση του ίδιου.

Η αντιμετώπιση αυτή παραγνωρίζει το γεγονός ότι η ανεπίτρεπτη ιδιότητα η οποία συντρέχει στο πρόσωπο ενός επικεφαλής, επηρεάζει το εκλογικό σώμα συνολικά υπέρ του συγκεκριμένου συνδυασμού, επομένως οι συνέπειες θα πρέπει να αφορούν τον συνδυασμό.

Περαιτέρω δε, προκειμένου να αποφευχθεί η εκ των υστέρων ανατροπή των εκλογικών αποτελεσμάτων, που θα καθιστούσε αναγκαία τη διεξαγωγή επαναληπτικής εκλογής, προτείνεται η αναμόρφωση της διαδικασίας ανακήρυξης των υποψηφίων, κατά τρόπο ώστε – τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τους επικεφαλής των συνδυασμών – το αρμόδιο δικαστήριο να κρίνει επί της ουσίας ως προς την ύπαρξη κωλύματος ή μη, χωρίς να αναιρεθεί η θεμελιώδης και σωστή επιλογή του «Καλλικράτη» για ενοποίηση των εκλογικών ενστάσεων.

ii. Τοπική έκταση του κωλύματος των προϊσταμένων οργανικών μονάδων

Ο εντοπισμός του κωλύματος των προϊσταμένων οργανικών μονάδων μόνο στο Δήμο της έδρας της οικείας οργανικής μονάδας έχει δημιουργήσει στρεβλώσεις στον εκλογικό ανταγωνισμό. Πράγματι, ακόμα και σε οργανικές μονάδες κρίσιμης για τις τοπικές κοινωνίες σημασίας (λ.χ. Υγειονομικές Περιφέρειες), των οποίων μάλιστα οι προϊστάμενοι διαθέτουν και μεγάλο βαθμό ευχέρειας κινήσεων, λόγω και του αποκεντρωμένου χαρακτήρα τους, μακριά από την άμεση επίβλεψη της οικείας πολιτικής ηγεσίας, το σχετικό κώλυμα περιορίζεται μόνο στα όρια του Δήμου της έδρας της οικείας οργανικής μονάδας και όχι στο σύνολο των Δήμων στους οποίους εκτείνεται η αρμοδιότητα αυτής.

Το καθεστώς αυτό δημιουργία ασυμμετρίας καθώς οδηγεί στο να συμπίπτει ως προς την έκτασή του το κώλυμα, λόγου χάρη, του Διευθυντή ενός Δημοτικού Σχολείου και του Διοικητή της Υγειονομικής Περιφέρειας.

Συνεπώς, προτείνεται η εδαφική έκταση του κωλύματος να ταυτίζεται για όλα τα πρόσωπα με την εδαφική έκταση της αρμοδιότητάς τους που απορρέει από την κρίσιμη ιδιότητα, στο πλαίσιο πάντοτε της γενικής πρότασης για συνολική επανεξέταση και εξορθολογισμό των κωλυμάτων εκλογιμότητας.

iii. Υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου

Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο προβλέπει κώλυμα εκλογιμότητας στο πρόσωπο όλων των υπαλλήλων των ΟΤΑ, **ανεξαρτήτως σχέσης εργασίας.**

Η εν λόγω ρύθμιση είναι εξαιρετικά ανεπιεικής, ειδικά σε ό,τι αφορά το έκτακτο προσωπικό των ΟΤΑ, που εξ ορισμού επιτελεί συνήθως βοηθητικές εργασίες, δεν αναλαμβάνει θέσεις ευθύνης, δεν έχει δικαίωμα υπογραφής και, τέλος, η σχέση εργασίας του έχει συγκεκριμένο, άμεσα ορατό, χρονικό ορίζοντα.

Βάσει των ανωτέρω, σε σχέση με το κώλυμα εκλογιμότητας όλων των υπαλλήλων του οικείου Δήμου/Περιφέρειας, προτείνεται να περιοριστεί το πεδίο εφαρμογής της διάταξης και να εξαιρεθούν από το κώλυμα οι εργαζόμενοι ΙΔΟΧ, ώστε η σχετική ιδιότητα να αποτελεί μόνο ασυμβίβαστο, θα πρέπει δηλ. μετά την εκλογή τους να επιλέξουν είτε το αιρετό αξίωμα που τυχόν έχουν καταλάβει είτε την εξακολούθηση της σχέσης εργασίας τους μέχρι τη λήξη της.

Προκειμένου να γίνει αντιληπτό το μέγεθος της δυσμενούς μεταχείρισης της εν λόγω κατηγορίας εργαζομένων, τονίζεται ότι σήμερα το κώλυμα εκλογιμότητας καταλαμβάνει ακόμα και εκείνους των οποίων η σύμβαση εργασίας λήγει πριν την ανάληψη των καθηκόντων των νέων Δημοτικών/Περιφερειακών Αρχών.

iv. Ασυμβίβαστο όσων έχουν οφειλές προς τον οικείο Δήμο/ Περιφέρεια

Σε σχέση με το εν λόγω ασυμβίβαστο, προτείνεται να τεθεί ένα κατώτατο ύψος οφειλής, πέραν του οποίου θα επέρχεται έκπτωση του αιρετού, ώστε να αποφευχθεί το φαινόμενο αιρετοί να εκπίπτουν ακόμα και για πολύ μικρές (ενίοτε ακόμα και ξεχασμένες) οφειλές.

Ειδικά σε ό,τι αφορά τους οφειλέτες των Ο.Τ.Α., θα πρέπει να σημειωθεί ότι – ενόψει της οικονομικής κρίσης – αυτοί είναι πλέον πολυάριθμοι και θα πρέπει να ληφθούν μέτρα που να μην εμποδίζουν τους πιο αδύναμους οικονομικά μικρο-οφειλέτες των Ο.Τ.Α. να μετέχουν στην πολιτική ζωή της χώρας. Είναι δε σαφές ότι μία τέτοια ρύθμιση δεν υπονομεύει τη δημιουργία «κουλτούρας πληρωμών», με δεδομένο μάλιστα ότι αντίστοιχη ρύθμιση δεν ισχύει για την ανάληψη άλλων δημόσιων αξιωμάτων και λειτουργημάτων.

4. Εδαφική διάρθρωση της εκλογής – Εκλογικές περιφέρειες

α. Για τις δημοτικές εκλογές :

Προτείνεται η πλήρης κατάργηση της εσωτερικής διαίρεσης των Δήμων σε εκλογικές περιφέρειες και ενιαία εκλογή των δημοτικών συμβούλων σε όλη την έκταση του Δήμου.

Η επιλογή αυτή έχει δύο **πλεονεκτήματα** :

Πρώτον, καλλιεργεί **ενιαία δημοτική συνείδηση**, συμβάλλοντας στην υπέρβαση των παλαιών διοικητικών ορίων και την ανάδειξη αιρετών που θα έχουν ως γνώμονα την υπεράσπιση των συλλογικών συμφερόντων του Δήμου και όχι την προώθηση μικρο-τοπικιστικών αιτημάτων.

Και **δεύτερον**, έχει το πλεονέκτημα της **απλότητας** και της σαφήνειας που αποτελεί σημαντικό κριτήριο επιτυχίας όλων των εκλογικών συστημάτων, πολλώ δε μάλλον σε τοπικό επίπεδο.

β. Για τις περιφερειακές εκλογές :

Προτείνεται η διατήρηση της ισχύουσας ρύθμισης για την εκλογή των περιφερειακών συμβούλων ανά νομό.

Εξετάστηκαν όλα τα ενδεχόμενα, υπό το φώς και του πολιτικού στόχου της υπέρβασης, στο μέτρο του δυνατού, των παλιών διοικητικών ορίων. Ωστόσο, σε αντίθεση με την περίπτωση των Δήμων, φαίνεται ότι **η πλήρης εκλογική ενοποίηση των Περιφερειών αποτελεί αρκετά πρώιμο ακόμη βήμα.**

Εναλλακτικά προς την προτεινόμενη διατήρηση της ισχύουσας ρύθμισης θα μπορούσε να εξεταστεί : **α)** Η εισαγωγή του θεσμού της **«διασταύρωσης»** (όπως ισχύει σήμερα στις δημοτικές εκλογές) ή **β)** Η πρόβλεψη για **ενιαία σταυροδότηση** (ενιαίο ψηφοδέλτιο) και **ανά νομό ανάδειξη** των περιφερειακών συμβούλων.

5. Υποψηφιότητες – Κατάρτιση συνδυασμών

Προτείνεται να διατηρηθεί η απαγόρευση κατάθεσης μεμονωμένων υποψηφιοτήτων, ταυτόχρονα όμως με εκτεταμένη αλλαγή και άμβλυνση των προϋποθέσεων έγκυρης κατάρτισης συνδυασμού, που σήμερα είναι απαγορευτικές.

Ειδικότερα, ως προς την **κατάρτιση των συνδυασμών**, προτείνονται τα ακόλουθα :

α. Για τις δημοτικές εκλογές :

Για τις δημοτικές εκλογές προτείνεται :

- Κατάρτιση ενιαίου ψηφοδελτίου για όλο το Δήμο για κάθε συνδυασμό, χωρίς προϋποθέσεις υποψηφίων κ.λπ. ανά Δημοτική Ενότητα (βλ. παραπάνω σχετικά με την κατάργηση των εκλογικών περιφερειών).
- Καθιέρωση ελάχιστου αριθμού υποψηφίων Δημοτικών Συμβούλων ίσου με τον αριθμό των εδρών του Δημοτικού Συμβουλίου και μέγιστου αριθμού ίσου με τον αριθμό των εδρών +10%.
- Αποσύνδεση των συνδυασμών που μετέχουν στις εκλογές για το (κεντρικό) Δημοτικό Συμβούλιο από τους συνδυασμούς που καταρτίζονται σε κάθε Δημοτική Ενότητα για το οικείο Συμβούλιο (βλ. παρακάτω σχετικά με την εκλογή των οργάνων ενδοδημοτικής αποκέντρωσης).

• **Αυτόνομη κατάρτιση συνδυασμών για κάθε Συμβούλιο Δημοτικής Ενότητας.**

β. Για τις περιφερειακές εκλογές :

Αντίστοιχα, για τις περιφερειακές εκλογές, προτείνεται :

- **Κατάργηση του θεσμού των άμεσα εκλεγόμενων χωρικών Αντιπεριφερειάρχων (βλ. παραπάνω)**
- **Καθιέρωση ελάχιστου αριθμού υποψηφίων Περιφερειακών Συμβούλων ίσου με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν στην οικεία Περιφερειακή Ενότητα και μέγιστου αριθμού ίσου με τον αριθμό των εδρών +10%.**

Με τις προτεινόμενες μεταβολές απλοποιείται σημαντικά το ισχύον πλαίσιο και διευκολύνεται αισθητά η συμμετοχή των πολιτών στις αυτοδιοικητικές εκλογές. Επίσης διευκολύνεται η σταδιακή υπέρβαση των παλιών διοικητικών ορίων και η καλλιέργεια ενιαίας δημοτικής και περιφερειακής συνείδησης.

6. Εκλογικό σύστημα

Προτείνεται η κατανομή του συνόλου των εδρών του Δημοτικού/ Περιφερειακού Συμβουλίου από τον πρώτο γύρο με το σύστημα της απλής αναλογικής μεταξύ των συνδυασμών, με βάση την «κλασική» μέθοδο της αναλογικής των υπολοίπων, όπως συμβαίνει σήμερα για τον 1^ο γύρο.

Προβληματισμό γεννά επίσης το ζήτημα που διαχρονικά επανέρχεται σχετικά με τα **Λευκά ψηφοδέλτια** και το κατά πόσο αυτά είναι σωστό να αποκλείονται από τα έγκυρα, με δεδομένο ότι η λευκή ψήφος αποτελεί πολιτική έκφραση, σε αντίθεση με την άκυρη. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, το ζήτημα των λευκών ψηφοδελτίων θα πρέπει να εξεταστεί ενιαία για όλες τις εκλογικές διαδικασίες που διεξάγονται σε επίπεδο Επικράτειας (εθνικές, ευρωπαϊκές, αυτοδιοικητικές κ.λπ.).

7. Εκλογή Δημάρχου/Περιφερειάρχη

Προτείνεται η διατήρηση του θεσμού του Δημάρχου/ Περιφερειάρχη, ως επικεφαλής συνδυασμού.

Ειδικότερα, σε περίπτωση που κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει το **50%+1 των ψήφων κατά τον 1^ο γύρο** (οπότε ο επικεφαλής του αναδεικνύεται, αντίστοιχα, Δήμαρχος ή Περιφερειάρχης), θα πραγματοποιείται επαναληπτική εκλογή σε 2^ο γύρο μεταξύ των δύο πρώτων συνδυασμών,

οπότε Δήμαρχος/Περιφερειάρχης θα είναι ο επικεφαλής του πλειοψηφήσαντος στο γύρο αυτό συνδυασμού, χωρίς ωστόσο αυτό να επιδρά στην κατανομή των εδρών που έχει ολοκληρωθεί από τον 1^ο γύρο.

Σημειώνεται ότι το πρόσωπο του Δημάρχου/ Περιφερειάρχη διαθέτει **παγιωμένη θέση στη συνείδηση των πολιτών**, γι' αυτό και η προτεινόμενη ρύθμιση δεν ανατρέπει ριζικά τις μέχρι σήμερα διαδικασίες με τις οποίες είναι εξοικειωμένοι οι αιρετοί και οι πολίτες. Με την επιλογή αυτή ενισχύεται **θεσμικά και συμβολικά η θέση και ο ρόλος του Δημάρχου/ Περιφερειάρχη**.

8. Εκλογή οργάνων ενδοδημοτικής αποκέντρωσης

Προτείνεται :

- Η αποσύνδεση της εκλογής των οργάνων της Δημοτικής Ενότητας από την εκλογή του δημοτικού συμβουλίου, τόσο ως προς την κατάρτιση των συνδυασμών (δηλ. ένας συνδυασμός να μπορεί να κατέλθει έγκυρα μόνο στο «κεντρικό» Δημοτικό Συμβούλιο ή μόνο σε μία Δ.Ε.), όσο και ως προς την ανάδειξη των επιτυχόντων (δηλ. δεν θα υπάρχει εξάρτηση των τοπικά επιτυχόντων από τον κεντρικά επιτυχόντα συνδυασμό)
- Η καθιέρωση μόνο συλλογικών οργάνων και κατανομή των εδρών τους με απλή αναλογική μεταξύ των συνδυασμών, με βάση τα αποτελέσματα κάθε Δημοτικής Ενότητας
- Η έμμεση εκλογή του Προέδρου του συλλογικού οργάνου.

Γ. Σύστημα Διοίκησης

Ι. Υφιστάμενη κατάσταση - Αξιολόγηση

Το σύστημα διοίκησης των Δήμων και των Περιφερειών, όπως έχει διαμορφωθεί από τον «Καλλικράτη» (Ν. 3852/2010) παρουσιάζει σημαντικές αναλογίες (βλ. [ΠΙΝΑΚΑΣ 9](#)).

Το **κατ' εξοχήν δημοκρατικά νομιμοποιημένο όργανο**, το οποίο έχει και το **τεκμήριο της αρμοδιότητας**, είναι και στους δύο βαθμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης συλλογικό, το **Δημοτικό** και το **Περιφερειακό Συμβούλιο**, αντίστοιχα.

Στην **«κορυφή»**, ωστόσο, της διοικητικής και πολιτικής πυραμίδας και των δύο βαθμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης – και ανεξαρτήτως του χαρακτήρα του ως νομικά και θεσμικά **εκτελεστικού οργάνου** – βρίσκεται ένα **μονοπρόσωπο** όργανο, ο **Δήμαρχος** και ο **Περιφερειάρχης**, αντίστοιχα. Ο Δήμαρχος και ο Περιφερειάρχης επικουρείται αφ' ενός σε ένα πιο «πολιτικό» επίπεδο από τους **Αντιδημάρχους** και τους **Αντιπεριφερειάρχες**, αντίστοιχα,

αφ' ετέρου, σε πιο «διοικητικό» επίπεδο, από τον **Γενικό Γραμματέα** του Δήμου και τον **Εκτελεστικό Γραμματέα** της Περιφέρειας, αντίστοιχα.

Στο εκτελεστικό σκέλος, προβλέπεται και ένα συντονιστικό όργανο, η **Εκτελεστική Επιτροπή**, η οποία απαρτίζεται στους μεν Δήμους, από τον Δήμαρχο και τους Αντιδημάρχους, στις δε Περιφέρειες, από τον Περιφερειάρχη και τους Αντιπεριφερειάρχες.

Αντίστοιχα, ως προς την **οικονομική διοίκηση** των Ο.Τ.Α., προβλέπεται η **Οικονομική Επιτροπή**, η οποία συγκροτείται με όμοιο τρόπο και στον 1^ο και στον 2^ο βαθμό, με τη συμμετοχή και της **αντιπολίτευσης**.

Τέλος, ως **ειδικά όργανα** προβλέπονται²⁶ :

- Στους **Δήμους** :
 - ο η **Επιτροπή Ποιότητας Ζωής**, ως αποφασιστικό και εισηγητικό όργανο άσκησης των σχετικών με την ποιότητα ζωής, τη χωροταξία, την πολεοδομία και την προστασία του περιβάλλοντος αρμοδιοτήτων του δήμου, στην οποία μετέχει και η αντιπολίτευση,
 - ο **ειδικές θεματικές επιτροπές** που συστήνονται με τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου
 - ο **Επιτροπή Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής** για τους τουριστικούς Δήμους
 - ο **ειδικές γνωμοδοτικές επιτροπές**, στις οποίες μπορούν να μετέχουν και μη μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου.
- Στις **Περιφέρειες** :
 - ο **έως δύο (2) θεματικές επιτροπές** που συγκροτούνται για συγκεκριμένα θέματα αρμοδιότητας του Π.Σ. με απόφασή του
 - ο **ειδικές γνωμοδοτικές επιτροπές**, στις οποίες μπορούν να μετέχουν και μη μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου.

Βάσει των ανωτέρω, είναι σαφές ότι το **υπάρχον σύστημα διοίκησης** των Δήμων και, σε μικρότερο βαθμό, των Περιφερειών, περιλαμβάνει, συνεπώς, **πλήθος μονομελών** (Δήμαρχος, Αντιδήμαρχοι, Πρόεδροι Δημοτικών ή Τοπικών Κοινοτήτων, Εκπρόσωποι Τοπικών Κοινοτήτων και, αντίστοιχα, Περιφερειάρχες και Αντιπεριφερειάρχες) και **συλλογικών οργάνων** (Δημοτικό Συμβούλιο, Εκτελεστική Επιτροπή, Οικονομική Επιτροπή, Επιτροπή Ποιότητας Ζωής, Συμβούλια Δημοτικών ή Τοπικών Κοινοτήτων και, αντίστοιχα, Περιφερειακό Συμβούλιο, Εκτελεστική Επιτροπή, Οικονομική Επιτροπή κ.λπ.), με **ασαφώς οριοθετημένους ρόλους**, ενίοτε δε με αλληλοσυγκρουόμενες και αλληλοαναιρούμενες αρμοδιότητες. Εάν δε σε αυτά προστεθούν και τα **εξειδικευμένα όργανα** (Επιτροπή Διαβούλευσης, Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών κ.λπ.) είναι προφανής ο **πολυδαίδαλος χαρακτήρας** του.

²⁶ Στην απαρίθμηση δεν περιλαμβάνονται τα όργανα διαβούλευσης και κοινωνικής συμμετοχής (λ.χ. Επιτροπή Διαβούλευσης, Επιτροπή Ισότητας των Φύλων κ.λπ.)

Πίνακας 9 : Σύστημα διοίκησης Δήμων και Περιφερειών (υφιστάμενη κατάσταση)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	ΔΗΜΟΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
Πολιτικός & Διοικητικός Προϊστάμενος	Δήμαρχος	Περιφερειάρχης
Επικουρικά Όργανα	Αντιδήμαρχοι	Αντιπεριφερειάρχες
Συλλογικό όργανο	Δημοτικό Συμβούλιο	Περιφερειακό Συμβούλιο
Συντονιστικό όργανο	Εκτελεστική Επιτροπή	Εκτελεστική Επιτροπή
Όργανο οικονομικής διαχείρισης	Οικονομική Επιτροπή	Οικονομική Επιτροπή
Άλλα όργανα	Επιτροπή Ποιότητας Ζωής Θεματικές Επιτροπές	Θεματικές Επιτροπές
Θεσμοί αποκέντρωσης	Δημοτικές/Τοπικές Κοινότητες	-
Θεσμοί διαβούλευσης & κοινωνικής συμμετοχής	Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών	Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης
Θεσμοί διαμεσολάβησης	Συμπαραστάτης του Δημότη & της Επιχείρησης	Περιφερειακός Συμπαραστάτης του Πολίτη & της Επιχείρησης
Θεσμοί διοικητικής υποστήριξης	Γενικός Γραμματέας Δήμου	Εκτελεστικός Γραμματέας Περιφέρειας

II. Πρόταση

Συνολικά, προκρίνεται ένα σύστημα διοίκησης που θα ακολουθεί τις εξής **βασικές αρχές** :

(α) την **απλοποίηση** του συστήματος, με λιγότερα όργανα και διακριτούς ρόλους

(β) την **ενίσχυση του πολιτικού ρόλου** των άμεσα εκλεγόμενων οργάνων

(γ) την εισαγωγή ενός **συστήματος ελέγχου και εξισορρόπησης** (checks and balances), που θα αποτυπώνει τις νέες θεσμικές ισορροπίες, λαμβάνοντας υπόψη και την αναλογική συγκρότηση των δημοτικών και περιφερειακών συμβουλίων

(δ) την καθιέρωση νέων θεσμικών διαδικασιών διοίκησης των Ο.Τ.Α., με τη **συμμετοχή των εργαζομένων, αλλά και των πολιτών**

(ε) την καθιέρωση είτε **προληπτικών** είτε **κατασταλτικών δικλίδων** που θα αποτρέπουν τη δημιουργία θεσμικών αδιεξόδων.

1. Σύστημα διοίκησης Δήμων

Σε ό,τι αφορά την πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση, προτείνεται :

1^{ον}. Η κατάργηση της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής και τη μεταβίβαση των αρμοδιοτήτων της στα Συμβούλια των Δημοτικών Ενοτήτων (βλ. αναλυτικά ανωτέρω).

2^{ον}. Η κατάργηση της Οικονομικής Επιτροπής και τη μεταβίβαση των αρμοδιοτήτων της είτε στα Συμβούλια των Δημοτικών Ενοτήτων είτε (όπου αυτό δεν είναι δυνατό) στο Δημοτικό Συμβούλιο ή στην Εκτελεστική Επιτροπή, ανάλογα και με το ειδικότερο περιεχόμενο εκάστης αρμοδιότητας.

3^{ον}. Η διάκριση των πολιτικών και των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων και τη μεταφορά τους στα αντίστοιχου χαρακτήρα όργανα.

4^{ον}. Η αναβάθμιση του ρόλου του Γενικού Γραμματέα του Δήμου, ώστε να αποφορτιστεί ο Δήμαρχος και οι Αντιδήμαρχοι από τις αμιγώς διεκπεραιωτικές και διαχειριστικές αρμοδιότητες και να είναι σε θέση να επιτελούν τον πολιτικό και επιτελικό τους ρόλο, παραμένοντας ωστόσο ο Γενικός Γραμματέας πολιτικό στέλεχος του Δήμου (μετακλητός).

5^{ον}. Η ενίσχυση της υπηρεσιακής δομής των ΟΤΑ α' βαθμού, με την καθιέρωση μεταξύ άλλων ενός minimum θέσεων και οργανικών μονάδων σε κάθε κατηγορία ΟΤΑ α' βαθμού, ανάλογα με τις δυνατότητες και τις ανάγκες τους, που θα διασφαλίζει τη συνέχεια και τη θεσμική μνήμη των υπηρεσιών, ανεξαρτήτως της εναλλαγής των Δημοτικών Αρχών, και θα ενισχύει την επιχειρησιακή τους ικανότητα.

6^ο. Η συμμετοχή εκπροσώπου των εργαζομένων του Δήμου στις συνεδριάσεις είτε της Εκτελεστικής Επιτροπής είτε του Δημοτικού Συμβουλίου είτε και των δύο αυτών οργάνων, με δικαίωμα λόγου, σε όλα τα θέματα που αφορούν τον τρόπο διοίκησης, το προσωπικό και τα οικονομικά του Δήμου.

7^ο. Η δημιουργία ενός τετραμερούς συστήματος διοίκησης των Ο.Τ.Α. με τα βασικά όργανα που απεικονίζονται στον [ΠΙΝΑΚΑΣ 10](#) .

8^ο. Η ριζική αναμόρφωση των δευτερευόντων οργάνων, και συγκεκριμένα :

- Η κατάργηση των ειδικών επιτροπών με περιορισμένο, εκ του νόμου, αντικείμενο και την καθιέρωση, γενικώς, της ελευθερίας των Δημοτικών Συμβουλίων να συγκροτούν επιτροπές, είτε μόνο από μέλη τους, κατ' αναλογία της δύναμης κάθε παράταξης (που θα μπορούν να έχουν και αποφασιστικές αρμοδιότητες) είτε και με τη συμμετοχή εργαζομένων του Δήμου, άλλων φορέων και ιδιωτών (οπότε, υποχρεωτικά, θα έχουν μόνο γνωμοδοτικό χαρακτήρα).

- Η αντικατάσταση της Επιτροπής Διαβούλευσης, από ένα Δημοτικό Κοινωνικό και Οικονομικό Συμβούλιο, στο οποίο θα μετέχουν οι εκπρόσωποι όλων των βασικών φορέων της περιοχής και το οποίο θα συνεδριάζει υποχρεωτικά σε τακτά και σύντομα χρονικά διαστήματα, εκφράζοντας γνώμη επί όλων των θεμάτων που απασχολούν την τοπική κοινωνία και το Δήμο, είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήματος του Δήμου. Σε συγκεκριμένες σημαντικές αποφάσεις (π.χ. κατάρτιση προϋπολογισμού, επιχειρησιακού προγράμματος κ.λπ.) το Συμβούλιο θα παίζει καθοριστικό ρόλο ως ο κεντρικός φορέας της διαβούλευσης στο τοπικό επίπεδο.

- Η αναμόρφωση του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων, ώστε αυτό να συγκροτείται από αιρετά μέλη, από τους ίδιους τους μετανάστες και πρόσφυγες που κατοικούν στα όρια του Δήμου, καθώς και από εκπροσώπους των φορέων αλληλεγγύης.

Πίνακας 10 : Βασικό σύστημα διοίκησης Δήμων (προτεινόμενο)

ΡΟΛΟΣ		ΤΡΟΠΟΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ
ΔΗΜΑΡΧΟΣ	Είναι ο πολιτικός προϊστάμενος του Δήμου και υπεύθυνος για την υλοποίηση του προγράμματος της Δημοτικής Αρχής, στο πλαίσιο των αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου.	Εκλογή (ως επικεφαλής του επιτυχόντος συνδυασμού)	Εκπροσωπεί τον Δήμο. Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών. Συντονίζει και παρέχει κατευθύνσεις στο έργο των αντιδημάρχων. Εκδίδει αποφάσεις και διοικητικές πράξεις σε εκτέλεση των αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου.
ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΙ	Είναι μονοπρόσωπα όργανα με πολιτική και διοικητική ευθύνη για ένα μέρος των θεματικών τομέων δράσης του Δήμου, σε αντιστοίχιση με τις διοικητικές δομές του Δήμου.	Ορισμός (από το Δήμαρχο)	<u>Ενδεικτικοί</u> τομείς ανάθεσης καθ' ύλην αρμοδιοτήτων : 1) Οικονομικά 2) Κοινωνική Πολιτική 3) Καθαριότητα – Πράσινο 4) Τεχνικές Υπηρεσίες – Υποδομές 5) Πολιτισμός – Αθλητισμός – Νεολαία
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ	Είναι το κεντρικό πολιτικό όργανο του Δήμου και έχει το τεκμήριο της αρμοδιότητας.	Εκλογή	Λαμβάνει όλες τις σημαντικές για τη λειτουργία του Δήμου αποφάσεις. Είναι αρμόδιο για τη λήψη όλων των πολιτικών και κανονιστικών αποφάσεων.
ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	Αποτελεί το συλλογικό εκτελεστικό όργανο του Δήμου, κατ' αναλογία προς το Υπουργικό Συμβούλιο. Σε αυτή μετέχει ο Δήμαρχος και οι Αντιδήμαρχοι.	Εκ του νόμου σύνθεση	Παρακολουθεί και συντονίζει την υλοποίηση του έργου της δημοτικής αρχής. Ασκεί εκτελεστικού χαρακτήρα αρμοδιότητες που ασκεί σήμερα το Δημοτικό Συμβούλιο

2. Σύστημα διοίκησης Περιφερειών

Σε ό,τι αφορά τη δευτεροβάθμια Αυτοδιοίκηση, προτείνεται :

1^ο. Η κατάργηση της άμεσης εκλογής των χωρικών Αντιπεριφερειάρχων και την ενιαία αντιμετώπιση του θεσμού των Αντιπεριφερειάρχων με τρόπο ανάλογο με αυτόν που ισχύει για τους Αντιδημάρχους.

2^ο. Η κατάργηση της Οικονομικής Επιτροπής και τη μεταβίβαση των αρμοδιοτήτων της είτε στο Περιφερειακό Συμβούλιο είτε στην Εκτελεστική Επιτροπή, ανάλογα και με το ειδικότερο περιεχόμενο εκάστης αρμοδιότητας.

3^ο. Η διάκριση των πολιτικών και των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων και τη μεταφορά τους στα αντίστοιχου χαρακτήρα όργανα.

4^ο. Η αντιστοίχιση του θεσμού του Εκτελεστικού Γραμματέα (Περιφέρειας) προς αυτόν του Γενικού Γραμματέα (Δήμου), ώστε να αντιμετωπίζεται ενιαία, και την αναβάθμιση του ρόλου του, ώστε να αποφορτιστεί ο Περιφερειάρχης και οι Αντιπεριφερειάρχες από τις αμιγώς διεκπεραιωτικές και διαχειριστικές αρμοδιότητες και να είναι σε θέση να επιτελούν τον πολιτικό και επιτελικό τους ρόλο, χωρίς ωστόσο ο Γενικός (Εκτελεστικός) Γραμματέας να χάνει τον πολιτικό του ρόλο (μετακλητός).

5^ο. Η αναβάθμιση του ρόλου και της επιχειρησιακής ικανότητας των υπηρεσιών των Περιφερειών, μέσω μεταξύ άλλων και της καθιέρωσης ενός *minimum* περιεχομένου των οργανισμών τους, ως προς τις οργανικές μονάδες αυτών, ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια και η θεσμική μνήμη, ανεξαρτήτως της εναλλαγής των Περιφερειακών Αρχών.

6^ο. Η συμμετοχή εκπροσώπου των εργαζομένων της Περιφέρειας στις συνεδριάσεις είτε της Εκτελεστικής Επιτροπής είτε του Περιφερειακού Συμβουλίου είτε και των δύο αυτών οργάνων, με δικαίωμα λόγου, σε όλα τα θέματα που αφορούν τον τρόπο διοίκησης, το προσωπικό και τα οικονομικά της Περιφέρειας.

7^ο. Η δημιουργία ενός τετραμερούς συστήματος διοίκησης των Περιφερειών, κατ' αναλογία με τα ισχύοντα στους Δήμους, ως προς τα βασικά όργανα (βλ. παραπάνω).

8^ο. Η ριζική αναμόρφωση των δευτερευόντων οργάνων, και συγκεκριμένα :

- Η κατάργηση των ειδικών επιτροπών με περιορισμένο, εκ του νόμου, αντικείμενο και την καθιέρωση, γενικώς, της ελευθερίας των Περιφερειακών

Συμβουλίων να συγκροτούν επιτροπές, είτε μόνο από μέλη τους, κατ' αναλογία της δύναμης κάθε παράταξης (που θα μπορούν να έχουν και αποφασιστικές αρμοδιότητες) είτε και με τη συμμετοχή εργαζομένων της Περιφέρειας, άλλων φορέων και ιδιωτών (οπότε, υποχρεωτικά, θα έχουν μόνο γνωμοδοτικό χαρακτήρα).

- Η αντικατάσταση της Επιτροπής Διαβούλευσης, από ένα Περιφερειακό Κοινωνικό και Οικονομικό Συμβούλιο, στο οποίο θα μετέχουν οι εκπρόσωποι όλων των βασικών φορέων της περιοχής και το οποίο θα συνεδριάζει υποχρεωτικά σε τακτά και σύντομα χρονικά διαστήματα, εκφράζοντας γνώμη επί όλων των θεμάτων που απασχολούν την τοπική κοινωνία και την Περιφέρεια, είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήματος της Περιφέρειας. Σε συγκεκριμένες σημαντικές αποφάσεις (π.χ. κατάρτιση προϋπολογισμού, επιχειρησιακού προγράμματος κ.λπ.) το Συμβούλιο θα παίζει καθοριστικό ρόλο ως ο κεντρικός φορέας της διαβούλευσης στο περιφερειακό επίπεδο.

Τέλος, ενόψει της πρότασης για ριζική αναμόρφωση του θεσμού της Επιτροπής Διαβούλευσης, όπου συμμετείχαν και πολίτες κατόπιν κλήρωσης, θα μπορούσε να επανεξεταστεί σε άλλη βάση **το θέμα των κληρωτών εκπροσώπων**, με την έννοια ότι - εάν προκριθεί η ανάδειξη και κληρωτών εκπροσώπων των πολιτών - αυτή δεν θα πρέπει να είναι στο επίπεδο της Επιτροπής Διαβούλευσης, ο ρόλος της οποίας υποβαθμίστηκε συστηματικά στις περισσότερες περιπτώσεις ή διολίσθησε σε τεχνοκρατικού χαρακτήρα συζητήσεις, αλλά στο επίπεδο του Δημοτικού/Περιφερειακού Συμβουλίου, με την ανάδειξη και ενός κληρωτού Δημοτικού/Περιφερειακού Συμβούλου σε κάθε Δήμο/Περιφέρεια.

3. Το ζήτημα της "κυβερνησιμότητας" των Ο.Τ.Α.

Σε ό,τι αφορά **το ζήτημα της λεγόμενης κυβερνησιμότητας των ΟΤΑ**, επισημαίνονται τα εξής :

Είναι δεδομένο, όπως προαναφέρθηκε άλλωστε, ότι ο κίνδυνος ενός **θεσμικού αδιεξόδου** δεν μπορεί ποτέ να αποκλειστεί τελείως και δεν έχει αποφευχθεί ούτε υπό το σημερινό ακραία πλειοψηφικό σύστημα. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι η **απλή αναλογική**, όπως και κάθε εκλογικό σύστημα, δεν λειτουργεί σε πολιτικό κενό. Αντίθετα, το εκλογικό σύστημα **επιδρά μεσοπρόθεσμα** και στη συμπεριφορά του πολιτικού προσωπικού και ενισχύει την **κουλτούρα συναινέσεων** και **δημιουργικής αντιπολίτευσης**, όπως άλλωστε αποδεικνύει και η **εμπειρία των κυβερνήσεων συνεργασίας σε εθνικό επίπεδο** – κάτι που στη χώρα μας θεωρούνταν ανέφικτο μέχρι πριν λίγα χρόνια.

Παρ' όλα αυτά, λαμβάνοντας υπόψη ότι ο νομοθέτης οφείλει, όπου μπορεί, να διαμορφώσει και κάποιες **θεσμικές ασφαλιστικές δικλίδες** που θα **προλαμβάνουν** ή θα **θεραπεύουν** τυχόν αδιέξοδα όταν η πολιτική αποτυγχάνει, προτείνονται – είτε αθροιστικά είτε διαζευκτικά – κάποιες

ρυθμίσεις που θα μπορούσαν να ελαχιστοποιήσουν τον κίνδυνο, είτε προλαμβάνοντας το αδιέξοδο, με τη δημιουργία **διαδικασιών που θα διευκολύνουν την επίτευξη της συναίνεσης** ή με τη δημιουργία **θεσμικών αντιβάρων**, είτε θεραπεύοντάς το, με την **εισαγωγή δικλίδων ασφαλείας που θα «εκτονώνουν» την πίεση προς το Δημοτικό/Περιφερειακό Συμβούλιο.**

Τέτοιες ρυθμίσεις, η απαρίθμηση των οποίων, φυσικά, δεν είναι εξαντλητική, θα μπορούσαν να είναι οι εξής:

(α) Η διαμόρφωση θεσμών και διαδικασιών «προδιαβούλευσης» πριν την εισαγωγή και ψήφιση σημαντικών θεμάτων στο Δημοτικό/Περιφερειακό Συμβούλιο, οι οποίοι θα λειτουργούν και «παιδευτικά» ως προς τη διαμόρφωση συναινέσεων²⁷.

(β) Η θέσπιση της «εποικοδομητικής άρνησης ψήφου», προκειμένου μία παράταξη που επιθυμεί να μετέχει στη συζήτηση ενός θέματος να μπορεί – αρνούμενη ψήφο – να επιτρέψει στη Δημοτική/Περιφερειακή Αρχή να διαμορφώσει πλασματική πλειοψηφία²⁸.

(γ) Η ενίσχυση του θεσμού του τοπικού δημοψηφίσματος ως τελικού καταφυγίου (ultimum refugium) για τη λήψη αποφάσεων που είναι απαραίτητες για τη λειτουργία του Δήμου/της Περιφέρειας, εφόσον δεν είναι δυνατή η επίτευξη συναίνεσης εντός του Δημοτικού/Περιφερειακού Συμβουλίου, βάσει ορισμένης διαδικασίας και χρονοδιαγράμματος.

(δ) Η ενίσχυση των διατυπώσεων δημοσιότητας σε σχέση με τις συνεδριάσεις των οργάνων των Ο.Τ.Α., ώστε να έχουν πραγματική ενημέρωση οι πολίτες και να ασκείται στους αιρετούς πίεση και από την κοινή γνώμη.

²⁷ Ειδικά στα μείζονα θέματα (λ.χ. έγκριση τεχνικού προγράμματος, επιχειρησιακού προγράμματος, προϋπολογισμού κ.λπ.) θα μπορούσε να ρυθμιστεί εξαντλητικά η διαδικασία πριν τη συζήτηση και ψήφιση στο οικείο Συμβούλιο, με μία διαδικασία «από τα κάτω» (σε δημόσια διαβούλευση ή και με αμεσοδημοκρατικού χαρακτήρα διαδικασίες, με κατάθεση προκαταρκτικών παρατηρήσεων από τις παρατάξεις κ.ο.κ.). Με τον τρόπο αυτό, όταν ένα θέμα φτάνει στο Δημοτικό/Περιφερειακό Συμβούλιο προς ψήφιση θα είναι πλέον αρκούντως ώριμο, αφού θα έχουν ακουστεί όλες οι απόψεις και θα έχει η Δημοτική/Περιφερειακή Αρχή το χρόνο και τη δυνατότητα να τις λάβει υπόψη, εξασφαλίζοντας έτσι την απαιτούμενη πλειοψηφία.

²⁸ Στην ουσία η πρακτική αυτή υιοθετείται εμμέσως και σήμερα σε περιπτώσεις όπου η αντιπολίτευση επιλέγει να απουσιάσει από τη συζήτηση ενός θέματος, για να διευκολύνει τη Δημοτική/Περιφερειακή Αρχή που έχει απωλέσει την πλειοψηφία για οποιονδήποτε λόγο. Με άλλα λόγια, ενώ σήμερα μία παράταξη που δεν έχει πειστεί επαρκώς ώστε να υπερψηφίσει μια πρόταση ούτε έχει επαρκείς λόγους να την καταψηφίσει, μπορεί είτε να απουσιάσει από τη συζήτηση είτε να μετάσχει σε αυτή ψηφίζοντας «παρών». Με δεδομένο, όμως, ότι η πλειοψηφία υπολογίζεται επί των παρόντων, στην μεν πρώτη περίπτωση διευκολύνει το σχηματισμό πλειοψηφίας, στη δε δεύτερη των δυσχεραίνει. Επομένως, προτείνεται να δίνεται στις παρατάξεις η δυνατότητα να μετέχουν μεν στη συζήτηση, να ψηφίζουν ωστόσο «λευκό», το οποίο θα διευκολύνει τη Δημοτική/Περιφερειακή Αρχή να πετύχει την απαιτούμενη υπέρ της πρότασής της πλειοψηφία.

Σημειώνεται, τέλος, ότι στο πλαίσιο και των κατευθύνσεων περί ανακλητότητας των αιρετών εξετάστηκε το ενδεχόμενο υιοθέτησης κάποιου είδους **«εποικοδομητικής πρότασης δυσπιστίας»**, για τις περιπτώσεις όπου αιτία της δυσλειτουργίας είναι αποκλειστικά το πρόσωπο του Δημάρχου/Περιφερειάρχη²⁹. Ωστόσο, θεωρείται ότι η – υπό οποιαδήποτε ειδικότερη έκφανση – ανακλητότητα των αιρετών συνάδει περισσότερο με ένα σύστημα έμμεσης εκλογής, το οποίο, όπως προαναφέρθηκε, αν και εξετάστηκε, δεν προκρίνεται.

Δ. Καταστατική θέση αιρετών

I. Γενικά

Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο χρειάζεται **κωδικοποίηση** και **αποσαφήνιση**, καθώς – εξαιτίας των επάλληλων τροποποιήσεων του και της πληθώρας των διαφορετικών περιπτώσεων – υπάρχουν σημαντικά προβλήματα στην εφαρμογή του.

II. Υφιστάμενη κατάσταση – Αξιολόγηση

1. Αντιμισθίες & αποζημιώσεις

Με την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης» οι αιρετοί της Αυτοδιοίκησης αντί των εξόδων παράστασης λαμβάνουν πλέον **αντιμισθία**, δηλ. μισθό, η οποία καταβάλλεται από τον δήμο ή την περιφέρεια. **Έξοδα παράστασης** εξακολουθούν να λαμβάνουν Πρόεδροι και Αντιπρόεδροι νομικών προσώπων, δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, των Δήμων.

Κατά πάγια νομολογιακή και θεωρητική αντίληψη τα έξοδα παράστασης δεν συνιστούν μισθό, καθώς σκοπός χορήγησής τους είναι η αντιμετώπιση των αυξημένων προσωπικών δαπανών που συνεπάγεται η ενάσκηση των καθηκόντων του αιρετού. Σε αυτό ακριβώς έγκειται η διαφορά τους με την **αντιμισθία** η οποία **χορηγείται για την κάλυψη των απαιτούμενων εξόδων για τη διαβίωση του λειτουργού και της οικογένειάς του**. Η καθιέρωση της αντιμισθίας με τις διατάξεις των άρθρων 92 και 182 του ν. 3852/2010,

²⁹ Μια τέτοια λύση θα ήταν να μπορεί η (αυξημένη) πλειοψηφία του Δημοτικού/Περιφερειακού Συμβουλίου να ζητάει την ανάκληση του Δημάρχου/ Περιφερειάρχη, υπό την προϋπόθεση ότι προτείνει άλλον Σύμβουλο για τη θέση αυτή, προκαλώντας τοπικό (προσωπικό) δημοψήφισμα για την έγκριση ή την απόρριψη της πρότασης αυτής (ως «πρόταση-πακέτο»).

άλλωστε, **είναι αλληλένδετη με την καθιέρωση υποχρεωτικής ειδικής άδειας από την υπηρεσία τους, για όσους αιρετούς έχουν την υπαλληλική ιδιότητα.**

Ειδικότερα, το ποσό της αντιμισθίας του Δημάρχου καθορίζεται με κριτήριο τον πληθυσμό του Δήμου και ορίζεται ως ποσοστό επί της αντιμισθίας του Γενικού Γραμματέα Υπουργείου. Η αντιμισθία των Αντιδημάρχων και των Προέδρων των Δημοτικών Συμβουλίων καθορίζεται ως ποσοστό επί της αντιμισθίας του Δημάρχου.

Πιο συγκεκριμένα :

Η αντιμισθία του Δημάρχου, ανάλογα με τον πληθυσμό κάθε Δήμου διαμορφώνεται ως εξής :

- σε Δήμους με πληθυσμό άνω των εκατό χιλιάδων (100.000) κατοίκων ο Δήμαρχος λαμβάνει το σύνολο των πάσης φύσεως αποδοχών του Γενικού Γραμματέα Υπουργείου.
- σε Δήμους με πληθυσμό από είκοσι (20.000) χιλιάδες έως εκατό (100.000) χιλιάδες κατοίκους λαμβάνει ως αντιμισθία ποσόν ίσο με το ογδόντα τοις εκατό (80%) των πάσης φύσεως αποδοχών του Γενικού Γραμματέα Υπουργείου
- σε Δήμους με πληθυσμό κάτω των είκοσι (20.000) χιλιάδων κατοίκων ο Δήμαρχος λαμβάνει ως αντιμισθία ποσόν ίσο με το εξήντα τοις εκατό (60%) των πάσης φύσεως αποδοχών του Γενικού Γραμματέα Υπουργείου.

Οι αντιδήμαρχοι λαμβάνουν το πενήντα τοις εκατό (50%) της Αντιμισθίας του δημάρχου και οι Πρόεδροι του Δημοτικού Συμβουλίου το σαράντα τοις εκατό (40%) της αντιμισθίας του οικείου Δημάρχου. Οι αντιδήμαρχοι που δεν δικαιούνται αντιμισθία λαμβάνουν τις πλήρεις αποδοχές της οργανικής τους θέσης, οι οποίες ωστόσο καταβάλλονται από τον δήμο.

Σε ότι αφορά τον δεύτερο βαθμό Αυτοδιοίκησης, αντίστοιχες, οι αντιμισθίες των αιρετών διαμορφώνονται ως εξής :

- Ο περιφερειάρχης λαμβάνει αντιμισθία ισόποση με τις κάθε είδους αποδοχές του Γενικού Γραμματέα Υπουργείου.
- Ο αντιπεριφερειάρχης λαμβάνει αντιμισθία ίση με το εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) της αντιμισθίας του περιφερειάρχη.
- Ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου λαμβάνει αντιμισθία ίση με το πενήντα τοις εκατό (50%) της αντιμισθίας του περιφερειάρχη.

Το ύψος της αντιμισθίας των αιρετών σήμερα διαμορφώνεται με βάση την αρ. 2/1015/ΔΕΠ/05-01-2016 εγκύκλιο του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους ως εξής :

Πίνακας 11 : Αντιμισθίες αιρετών

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ	4.275,00
ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ (75%)	3.206,25
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ (50%)	1.125,00
ΔΗΜΑΡΧΟΣ	
> 100.000 κάτοικοι	4.275,00
20.000-100.000 κάτοικοι	3.420,00
< 20.000 κάτοικοι	2.565,00
ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ (50%)	
> 100.000 κάτοικοι	2.137,50
20.000-100.000 κάτοικοι	1.710,00
< 20.000 κάτοικοι	1.282,50
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ (40%)	
> 100.000 κάτοικοι	900,00
20.000-100.000 κάτοικοι	720,00
< 20.000 κάτοικοι	540,00

Η καθιέρωση της αντιμισθίας αντί των εξόδων παράστασης καθώς και η καθιέρωση της υποχρεωτικής άδειας από την υπηρεσία **αξιολογείται θετικά**, καθώς επιτρέπει στον αιρετό να ασκήσει τα καθήκοντά του έχοντας διασφαλίσει αφενός τα απαιτούμενα για τη διαβίωσή του, αφετέρου τον απαιτούμενο χρόνο που χρειάζεται να διαθέσει για τα κοινά, καθώς μάλιστα η διοίκηση των ΟΤΑ, λόγω και του αυξημένου πλέον πληθυσμιακού τους μεγέθους, έχει καταστεί ιδιαίτερα απαιτητική. Είναι ωστόσο, αλήθεια, ότι **οι αποδοχές των αιρετών της αυτοδιοίκησης τα τελευταία χρόνια έχουν υποστεί πλήγμα, ακολουθώντας την γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας.**

Αντίθετα, θεωρείται εξαιρετικά προβληματική η πλήρης κατάργηση της αποζημίωσης των αιρετών για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις των Δημοτικών και Περιφερειακών Συμβουλίων, ειδικά αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι – μετά τις συνενώσεις των Δήμων και τη θέσπιση της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης – και μόνη η απλή μετακίνηση των Συμβούλων κατέστη επαχθέστερη οικονομικά. Άλλωστε, η καταβολή μίας ελάχιστης αποζημίωσης θεωρείται ότι αναβαθμίζει το ρόλο των αιρετών και είναι σύμφυτη με τη δημοκρατία και την εξασφάλιση της δυνατότητας όλων των πολιτών, ανεξαρτήτως προσωπικής οικονομικής κατάστασης να μετέχουν στα κοινά.

2. Άδειες – Επαγγελματικό Ασυμβίβαστο

Παράλληλα με την αντιμισθία, θεσμοθετήθηκε, όπως ήδη αναφέρθηκε, η λήψη **υποχρεωτικής άδειας** για όλη τη διάρκεια της θητείας τους για Δημάρχους, Αντιδημάρχους, Προέδρους Δημοτικών Συμβουλίων Δήμων με πληθυσμό πάνω από εκατό χιλιάδες (100.000), καθώς και για Προέδρους Συνδέσμων, των οποίων ο πληθυσμός των μελών του συνολικά είναι άνω των διακοσίων χιλιάδων (200.000) κατοίκων, εφόσον έχουν την υπαλληλική ιδιότητα. Η έννοια μάλιστα της υπαλληλικής ιδιότητας διευρύνθηκε, αφού σε αυτήν

εμπίπτουν πλέον υπάλληλοι τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Το χρονικό διάστημα χρήσης της εν λόγω ειδικής άδειας θεωρείται πραγματικός χρόνος υπηρεσίας για όλα τα υπαλληλικά, εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα των αιρετών.

Οι αιρετοί οι οποίοι λαμβάνουν ειδική άδεια για όλο το διάστημα της θητείας τους, επιλέγουν είτε την αντιμισθία είτε τις πλήρεις αποδοχές της οργανικής τους θέσης (ή τη σύνταξή τους προκειμένου για συνταξιούχους).

Εκτός από την ειδική άδεια για όλη τη διάρκεια της θητείας που χορηγείται σε ορισμένες κατηγορίες αιρετών στους υπόλοιπους αιρετούς παρέχεται άδεια απουσίας από την εργασία τους προς διευκόλυνση της άσκησης των καθηκόντων τους ως αιρετών.

Πιο συγκεκριμένα, οι άδειες των αιρετών που έχουν υπαλληλική ιδιότητα διαμορφώνονται, υπό το ισχύον καθεστώς, ως εξής :

Πίνακας 12 : Άδειες αιρετών

Ειδική άδεια για όλη τη διάρκεια της θητείας τους (υποχρεωτική)	Δήμαρχοι, Αντιδήμαρχοι, Πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων >100.000 κατοίκους Περιφερειάρχες, Αντιπεριφερειάρχες, Πρόεδροι περιφερειακών συμβουλίων Πρόεδροι συνδέσμων >200.000 κατοίκους
Άδεια 60 ημερών	Πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων <100.000 κατοίκους, Πρόεδροι δημοτικών νομικών προσώπων, Πρόεδροι συνδέσμων δήμων, Πρόεδροι δημοτικών κοινοτήτων, Μέλη δ.σ. ΚΕΔΕ, Μέλη οικονομικής επιτροπής περιφέρειας, Μέλη λοιπών διοικητικών επιτροπών περιφέρειας
Άδεια 30 ημερών	Πρόεδροι περιφερειακών ενώσεων δήμων, Πρόεδροι ή εκπρόσωποι τοπικών κοινοτήτων, Επικεφαλές περιφερειακών παρατάξεων
Άδεια δύο (2) ημερών, περιλαμβανομένης της ημέρας της συνεδρίασης	Περιφερειακοί σύμβουλοι
Μπορούν να απουσιάζουν την ημέρα της συνεδρίασης του δημοτικού συμβουλίου ή των επιτροπών	Δημοτικοί σύμβουλοι, Μέλη εκτελεστικής επιτροπής και εποπτικού συμβουλίου ΚΕΔΕ, Μέλη διοικητικού συμβουλίου, εκτελεστικών επιτροπών και εποπτικών συμβουλίων ΠΕΔ
Μπορούν να απουσιάζουν μία επιπλέον ημέρα για τη συνεδρίαση του περιφερειακού ή δημοτικού συμβουλίου	Περιφερειακοί και δημοτικοί σύμβουλοι που κατοικούν σε νησί

Παράλληλα, κατά τον χρόνο έναρξης του νόμου 3852/2010, τέθηκε σε ισχύ η **αναστολή της άσκησης της επαγγελματικής δραστηριότητας** του Δημάρχου για Δήμους άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) κατοίκων, με την παράλληλη πρόβλεψη ότι ο χρόνος αναστολής θεωρείται πραγματικός χρόνος για τα ασφαλιστικά τους δικαιώματα ενώ οι ασφαλιστικές τους εισφορές καταβάλλονται εξολοκλήρου από τον Δήμο και, αντίστοιχα για τον Περιφερειάρχη³⁰.

Τελικά το επαγγελματικό ασυμβίβαστο των Δημάρχων **καταργήθηκε** με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 18 του ν. 4111/2013 και δόθηκε εκ νέου η δυνατότητα στους Δημάρχους να ασκούν την επαγγελματική τους δραστηριότητα ενώ η αναστολή της επαγγελματικής δραστηριότητας του περιφερειάρχη (άρθρο 119 του ν.3852/2010) εξακολουθεί να είναι σε ισχύ.

Το ζήτημα του επαγγελματικού ασυμβιβάστου των αιρετών έχει δημιουργήσει ιδιαίτερο προβληματισμό και συζητήσεις.

Από τη μία πλευρά, η παράλληλη διατήρηση της επαγγελματικής ιδιότητας ενέχει τον κίνδυνο άντλησης προσωπικών οφελών από τη δημόσια θέση, ενώ θέτει εν αμφιβόλω την αφοσίωση και την επαρκή ενασχόληση του αιρετού με τα καθήκοντά του, ιδιαίτερα στους πολυπληθείς Ο.Τ.Α., γεγονός που αποτυπώνεται και στο ύψος της αντιμισθίας που λαμβάνουν.

Από την άλλη πλευρά, τίθεται το ζήτημα, ειδικά για ελεύθερους επαγγελματίες, των αρνητικών επιπτώσεων της εκλογής τους στον επαγγελματικό τους βίο, καθώς δεν είναι εύκολη η επάνοδος στην αγορά εργασίας ύστερα από παρατεταμένο διάστημα απουσίας.

III. Πρόταση

Ως γενική αρχή, βάσει της οποίας πρέπει να αντιμετωπιστεί η καταστατική θέση των αιρετών, είναι η **ισότιμη αντιμετώπιση των αιρετών, ανεξαρτήτως της επαγγελματικής τους ιδιότητας** (μισθωτοί, συνταξιούχοι ή ελεύθεροι επαγγελματίες κ.λπ.).

Σημειώνεται δε ότι – βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας – η λήψη της ειδικής άδειας είναι υποχρεωτική για τους αιρετούς, ενώ όσοι λαμβάνουν την ειδική άδεια απουσίας καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας τους, δικαιούνται να επιλέξουν είτε τις αποδοχές της θέσης τους είτε την προβλεπόμενη αντιμισθία.

Συναφώς, προτείνονται τα εξής :

³⁰ Ειδικά για την πρώτη δημοτική περίοδο εφαρμογής η ρύθμιση ίσχυε για τους Δήμους με πληθυσμό άνω των είκοσι πέντε χιλιάδων (25.000) κατοίκων (άρθρα 16 και 282, παρ. 18 του ν. 3852/2010).

1. Αντιμισθίες – Άδειες – Επαγγελματική δραστηριότητα αιρετών

Πρέπει να αντιμετωπιστεί με ενιαίο τρόπο το ζήτημα της αντιμισθίας των αιρετών, καθώς και των περιπτώσεων χορήγησης ειδικής άδειας και αναστολής της επαγγελματικής τους ιδιότητας, διακρίνοντας δύο κατηγορίες, ως εξής :

Πίνακας 13 : Κατηγορίες αιρετών ανάλογα με την καταστατική τους θέση (προτεινόμενο)

A' κατηγορία	B' κατηγορία
Δικαιούνται αντιμισθία, η οποία καταβάλλεται από τον οικείο ΟΤΑ και το ύψος της είναι ενιαίο (ανεξαρτήτως των αποδοχών που λάμβανε ο κάθε αιρετός από την προηγούμενη επαγγελματική του δραστηριότητα)	Δικαιούνται έξοδα παράστασης
Εάν είναι μισθωτοί, λαμβάνουν υποχρεωτικά την ειδική άδεια για όσο χρόνο διαρκεί η θητεία τους, χωρίς όμως αξίωση για τις απολαβές τους από τη θέση που κατέχουν ως μισθωτοί.	Εάν είναι μισθωτοί, έχουν δικαίωμα άδειας για ορισμένες ημέρες κατ' έτος, ανάλογα με το ειδικότερο αξίωμά τους.
Εάν είναι αυτοαπασχολούμενοι, αναστέλλεται η επαγγελματική τους δραστηριότητα.	Εάν είναι αυτοαπασχολούμενοι, συνεχίζουν την επαγγελματική τους δραστηριότητα, με συγκεκριμένους όμως περιορισμούς ως προς τις κατηγορίες των δραστηριοτήτων που θα τους επιτρέπεται να αναλαμβάνουν, βάσει ειδικών κωδίκων δεοντολογίας που θα πρέπει να θεσπιστούν σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία και τις οικείες επαγγελματικές ενώσεις.

Το ανωτέρω σχήμα έχει το πλεονέκτημα της απλότητας και της διαφάνειας, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζει την ισότιμη αντιμετώπιση όλων των κατηγοριών αιρετών, προωθώντας δε την αντίληψη ότι η ανάδειξη στα ανώτερα αιρετά αξιώματα είναι πρωτίστως προσφορά, χωρίς βέβαια να υποβαθμίζει τη θέση και το ρόλο των αιρετών.

Αναλυτικότερα, προτείνεται :

1^ο. Η καθιέρωση αντιμισθίας για όλους τους Αντιδημάρχους, η οποία θα καταβάλλεται από το Δήμο, σύμφωνα με τα ανωτέρω, προκειμένου η επιλογή στελεχών στις θέσεις αυτές να γίνεται με αξιοκρατικά και πολιτικά κριτήρια και όχι με γνώμονα τη διάκριση μεταξύ ελευθεροεπαγγελματιών και υπαλλήλων. Το δημοσιονομικό κόστος που προκύπτει από το μέτρο αυτό, θα μπορούσε να εξισορροπηθεί με εξορθολογισμό του αριθμού τους.

2^{ον}. Η επαναφορά της αποζημίωσης των αιρετών για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις των Δημοτικών και Περιφερειακών Συμβουλίων και των λοιπών συλλογικών οργάνων των Ο.Τ.Α. Η αποζημίωση αυτή δεν θα πρέπει να υπολογίζεται βάσει πληθυσμιακών κριτηρίων, αλλά με βάση την απόσταση του τόπου κατοικίας του αιρετού (εντός πάντοτε των ορίων του Δήμου) από την έδρα αυτού ή βάσει συνδυασμού των δύο κριτηρίων (χιλιομετρικό-πληθυσμιακό).

3^{ον}. Η σύνδεση του επαγγελματικού ασυμβίβαστου με τις περιπτώσεις λήψης της υποχρεωτικής ειδικής άδειας, με ταυτόχρονο εξορθολογισμό των περιπτώσεων που εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή και αντίστοιχη αύξηση των σχετικών αντιμισθιών³¹.

4^{ον}. Η κωδικοποίηση των περιπτώσεων και των προϋποθέσεων χορήγησης της ειδικής άδειας. Δεν κρίνεται σκόπιμη η διαρκής εισαγωγή κατ' εξαίρεση ρυθμίσεων για ειδικές επαγγελματικές ομάδες (λ.χ. ιατροί ΕΣΥ), καθώς έτσι δημιουργείται πολυδιάσπαση που – τουλάχιστον από τη σκοπιά των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Εσωτερικών – δεν δικαιολογείται. Τυχόν δε εξαιρέσεις που υπαγορεύονται από τις ανάγκες σε προσωπικό συγκεκριμένων τομέων (όπως είναι, πράγματι, τα Νοσοκομεία), θα πρέπει να δίδονται με τη μορφή προσωρινής αναστολής ισχύος των περί ειδικής άδειας ρυθμίσεων.

5^{ον}. Η σαφής οριοθέτηση των κατηγοριών εργαζομένων που εμπίπτουν στις περί ειδικής άδειας ρυθμίσεις, ώστε να περιλαμβάνεται ρητά σε αυτές και ο ιδιωτικός τομέας και την αναζήτηση τρόπων αποτελεσματικής εφαρμογής της πρόβλεψης αυτής στην πράξη.

2. Επιστημονική – διοικητική υποστήριξη

Παρ' ό,τι δεν συνιστά με τη στενή έννοια του όρου αντικείμενο της καταστατικής θέσης των αιρετών, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί σε συνάφεια με το θέμα αυτό, το ζήτημα της υποστήριξης των αιρετών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

³¹ Εναλλακτικά, θα μπορούσε να δοθεί στους αιρετούς που είναι ελεύθεροι επαγγελματίες το δικαίωμα να επιλέγουν είτε την εξακολούθηση του επαγγέλματός τους είτε τη λήψη αντιμισθίας, κάτι που ωστόσο δεν προκρίνεται, ενόψει της ενιαίας ρύθμισης που προτείνεται ανωτέρω. Η λύση αυτή θα μπορούσε να επιλεγεί, ενδεχομένως, μόνο για τους ΟΤΑ με μικρό σχετικά πληθυσμό. Στη δε περίπτωση αυτή, σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία και τις οικείες επαγγελματικές ενώσεις, θα πρέπει να θεσπιστούν ειδικοί κώδικες δεοντολογίας ή αναλυτικές ρυθμίσεις ως προς συγκεκριμένα ασυμβίβαστα και απαγορεύσεις για τους αιρετούς ελεύθερους επαγγελματίες.

Συναφώς προτείνεται :

- Η εξασφάλιση υποστήριξης για όλους τους αιρετούς των Ο.Τ.Α. με εκτελεστικές/διοικητικές αρμοδιότητες (Δήμαρχος, Περιφερειάρχης, Αντιδήμαρχοι, Αντιπεριφερειάρχες), με έμφαση στην επιστημονική επάρκεια των συνεργατών τους

- Η εξασφάλιση παροχής αποτελεσματικής διοικητικής υποστήριξης και χώρων γραφείων στις παρατάξεις του Δημοτικού/Περιφερειακού Συμβουλίου.

3. Ειδική δωσιδικία

Με δεδομένο τον βαρύνοντα ουσιαστικό και συμβολικό ρόλο των Δημάρχων στις τοπικές κοινωνίες, **κρίνεται εσφαλμένη η κατάργηση της ιδιάζουσας δωσιδικίας τους**, καθώς η εκδίκαση των υποθέσεων που αφορούν Δημάρχους από τα καθ' ύλην αρμόδια πρωτοδικεία σε πρώτο βαθμό, αφ' ενός μειώνει το κύρος του προσώπου, αφ' ετέρου – και κυρίως – καθιστά λιγότερο αντικειμενική την κρίση των πιο χαμηλόβαθμων δικαστών απέναντι σε ένα θεσμικά και πολιτικά ισχυρό πρόσωπο.

Συνεπώς, προτείνεται η επαναφορά ιδιάζουσας δωσιδικίας, ώστε οι Δήμαρχοι να δικάζονται σε πρώτο βαθμό από τα Εφετεία.

Ε. Θεσμοί κοινωνικής συμμετοχής και ελέγχου

Ι. Ιστορικό – Υφιστάμενη κατάσταση – Αξιολόγηση

Το ζήτημα της κοινωνικής συμμετοχής και ελέγχου, το οποίο αποτελεί συνολικά ζητούμενο στη σύγχρονη εποχή, ως απάντηση στην κρίση των θεσμών αντιπροσώπευσης, αποκτά ιδιαίτερη σημασία στο επίπεδο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, λόγω της φύσης της, των αρμοδιοτήτων της, που σε μεγάλο βαθμό άπτονται του συνόλου των θεμάτων της καθημερινότητας, καθώς και της εγγύτητάς της προς τους πολίτες.

Διαφόρων ειδών θεσμοί κοινωνικής συμμετοχής και ελέγχου προβλέφθηκαν διαχρονικά σε όλα τα καταστατικά νομοθετήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και σε ειδικούς νόμους, χωρίς ωστόσο να έχουν εφαρμοστεί επιτυχώς.

Οι τρεις βασικοί **λόγοι περιορισμένης λειτουργίας των θεσμών κοινωνικής συμμετοχής και ελέγχου** υπήρξαν οι εξής:

1^{ον}. Η υπερβολικά τυπική και γραφειοκρατική συγκρότηση και αντιμετώπιση των συγκεκριμένων θεσμών, με αποτέλεσμα να μην δίνεται στις τοπικές κοινωνίες η ευκαιρία να τους χρησιμοποιήσουν προκειμένου να παρέμβουν για ζητήματα αιχμής.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση του δημοψηφίσματος που οργανώθηκε σε Δήμους της Κεντρικής Μακεδονίας σχετικά με την ιδιωτικοποίηση της ΕΥΑΘ το 2013, το οποίο αφ' ενός «σκόνταψε» στο γεγονός ότι δεν είχε εκδοθεί (παρ' ό,τι ο σχετικός νόμος ψηφίστηκε το 2006) το προβλεπόμενο προεδρικό διάταγμα, αφ' ετέρου δε ακόμα και αν είχε εκδοθεί, πιθανότατα το δημοψήφισμα, βάσει της «στενής» διατύπωσης του νόμου, θα είχε κριθεί παράνομο, καθώς η ΕΥΑΘ δεν αποτελεί επιχείρηση ΟΤΑ, παρ' ότι είναι προφανές το έννομο συμφέρον των πολιτών της περιοχής και των οικείων ΟΤΑ, ως πολιτικών εκφραστών της τοπικής κοινωνίας.

2^{ον}. Το γεγονός ότι προκρίθηκαν «οριζόντιοι» θεσμοί (λ.χ. Επιτροπές Διαβούλευσης), με γενικό αντικείμενο, αντί της δημιουργίας θεσμών συμμετοχής για επιμέρους θέματα, στους οποίους θα μπορούσαν να ενεργοποιούνται οι κατά περίπτωση ενδιαφερόμενοι πολίτες.

Λόγου χάρη, μία εργαζόμενη μητέρα, είναι πολύ πιθανότερο να ενεργοποιηθεί στο πλαίσιο μιας επιτροπής που θα ασχολούνταν με τα ζητήματα της εκπαίδευσης στην περιοχή της, παρά σε μία γενικού ενδιαφέροντος επιτροπή διαβούλευσης.

3^{ον}. Η περιορισμένη αποτελεσματικότητα των θεσμών κοινωνικής συμμετοχής και ελέγχου, καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις ο ρόλος τους προβλέφθηκε ως συμβουλευτικός, ενώ η παράλειψη των Δημοτικών/ Περιφερειακών Αρχών να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους σε σχέση με τέτοιου είδους συμμετοχικές διαδικασίες συχνά δεν έχει καμία έννομη συνέπεια.

Βάσει των ανωτέρω, κρίνεται ότι πρέπει να παρασχεθεί στους ΟΤΑ, αλλά πρωτίστως στις τοπικές κοινωνίες, μία **βεντάλια επιλογών**, που θα είναι στη διάθεσή τους, ώστε να τις αξιοποιούν με τρόπο **εύκολο** και **ευέλικτο**, χωρίς να εξαρτώνται από την κρατική εξουσία, ανάλογα με το **επίδικο κάθε φορά ζήτημα** και τον **επιδιωκόμενο σκοπό**, και οι οποίες θα οδηγούν σε **ορατό αποτέλεσμα**, δεσμεύοντας τα αρμόδια όργανα των ΟΤΑ, αλλά και του κράτους, ανάλογα και με τον ειδικότερο χαρακτήρα τους.

II. Πρόταση

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω και τις πολιτικές κατευθύνσεις της μεταρρύθμισης, προκειμένου να ενισχυθεί και να αναβαθμιστεί η άμεση συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων και να προαχθεί ο κοινωνικός έλεγχος και η δημόσια λογοδοσία, των Δημοτικών και Περιφερειακών Αρχών,

προτείνεται η θεσμοθέτηση ή ενίσχυση των παρακάτω διαδικασιών και θεσμών.

1. Τοπικά δημοψηφίσματα

Η διεξαγωγή **τοπικού δημοψηφίσματος** για σοβαρά θέματα που ανήκουν στην σφαίρα των αρμοδιοτήτων των ΟΤΑ α' βαθμού, προβλέπεται από την υφιστάμενη νομοθεσία (άρθρο 216 του ν.3463/2006). Ωστόσο, στην πράξη, αυτή έχει καταστεί ανενεργή, καθώς η διεξαγωγή τοπικού δημοψηφίσματος προϋποθέτει την έκδοση προεδρικού διατάγματος με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, το οποίο όμως ουδέποτε έχει εκδοθεί.

Προκειμένου ο θεσμός του τοπικού δημοψηφίσματος να λειτουργήσει στην πράξη ως θεσμός ενδυνάμωσης της τοπικής δημοκρατίας, προτείνεται :

1^ο. Η αποσύνδεση της διενέργειας τοπικού δημοψηφίσματος από την έκδοση του προεδρικού διατάγματος και επομένως από τη βούληση της κεντρικής εξουσίας, και η εξαντλητική ρύθμιση κάθε σχετικού θέματος στο πλαίσιο της παρούσας νομοθετικής πρωτοβουλίας.

2^ο. Η θεσμοθέτηση της δυνατότητας διεξαγωγής τοπικού δημοψηφίσματος όχι μόνο μετά από πρωτοβουλία των οργάνων του Δήμου, αλλά και κατόπιν λαϊκής πρωτοβουλίας, με αίτημα ενός ικανού, όχι όμως απαγορευτικού, αριθμού εκλογέων του Δήμου.

3^ο. Η επέκταση του θεσμού του τοπικού δημοψηφίσματος και σε επίπεδο Περιφέρειας, Περιφερειακής Ενότητας και Δημοτικής Ενότητας.

4^ο. Η διεύρυνση των περιπτώσεων κατά τις οποίες μπορεί να διεξαχθεί έγκυρα τοπικό δημοψήφισμα, ακόμα και για θέματα που δεν ανάγονται στη με τη στενή έννοια αρμοδιότητα των ΟΤΑ, ώστε να είναι δυνατή η διεξαγωγή (συμβουλευτικού υποχρεωτικά στην περίπτωση αυτή) δημοψηφίσματος για κάθε θέμα τοπικού ενδιαφέροντος³².

Τέλος, στο πλαίσιο του διαλόγου για την αναθεώρηση του Συντάγματος, θα μπορούσε εκ νέου να γίνει συζήτηση για την συνταγματική καθιέρωση του θεσμού του τοπικού δημοψηφίσματος, το οποίο κατοχυρώνεται στα περισσότερα ευρωπαϊκά συντάγματα. Παρόμοια

³² Θα μπορούσε η οριοθέτηση του αντικείμενου του τοπικού δημοψηφίσματος να είναι αρνητική, να καταγραφούν δηλαδή τα θέματα για τα οποία δεν επιτρέπεται να διεξαχθεί δημοψήφισμα, αφήνοντας τα υπόλοιπα στη διακριτική ευχέρεια των Δημοτικών/Περιφερειακών Αρχών και των τοπικών κοινωνιών.

πρωτοβουλία είχε αναληφθεί και στο πλαίσιο της τελευταίας συνταγματικής αναθεώρησης, είχε όμως απορριφθεί.

2. Εισαγωγή θεμάτων προς συζήτηση στα όργανα του Δήμου/της Περιφέρειας

Στον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων υπήρχε αντίστοιχη πρόβλεψη (άρθρο 215 ν.3463/2006), σύμφωνα με την οποία, οι δημότες μπορούν να καταθέτουν προτάσεις για την επίλυση διαφόρων ζητημάτων αρμοδιότητας του Δημοτικού Συμβουλίου, οι οποίες συζητούνται υποχρεωτικά στο συμβούλιο, εφόσον κατατεθούν από τουλάχιστον είκοσι πέντε άτομα.

Η πρόβλεψη αυτή προτείνεται να διατηρηθεί και να επεκταθεί τόσο στα Περιφερειακά Συμβούλια, όσο και στα Συμβούλια των Δημοτικών Ενοτήτων.

3. Τοπικές συνελεύσεις

Ήδη, οι τοπικές συνελεύσεις προβλέπονται, βάσει του άρθρου 85 του ν. 3852/2010 για τις Τοπικές Κοινότητες.

Η ρύθμιση αυτή προτείνεται να επεκταθεί και στις μικρές Δημοτικές Κοινότητες (π.χ. έως 5.000 κατοίκων), ενώ στις μεγαλύτερες Δημοτικές Κοινότητες, στις οποίες λόγω του μεγέθους τους δεν είναι εύκολο να λειτουργήσει ο θεσμός, προτείνεται να καθιερωθεί, κατ' αναλογία, η συνέλευση της γειτονιάς.

Οι τοπικές συνελεύσεις προτείνεται να πραγματοποιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα, περισσότερες από μία φορά το χρόνο, καθώς και κάθε φορά που προκύπτουν σημαντικά ζητήματα προς επίλυση, με ευθύνη του προέδρου του συμβουλίου δημοτικής ενότητας.

Η απόφαση της τοπικής συνέλευσης θα εισάγεται υποχρεωτικά προς συζήτηση στο συμβούλιο δημοτικής ενότητας ενώ ανάλογα με τις αρμοδιότητες που θα απονεμηθούν στα Συμβούλια των Δημοτικών Ενοτήτων, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο σε κάποιες περιπτώσεις να ζητείται η παροχή γνώμης από την τοπική συνέλευση.

4. Ηλεκτρονική διαβούλευση – ηλεκτρονική τοπική δημοσκοπήση

Προτείνεται η θεσμοποίηση των διαδικασιών της δημόσιας ηλεκτρονικής διαβούλευσης και της τοπικής δημοσκοπήσης με ηλεκτρονικά μέσα, ώστε να αξιοποιείται η τεχνολογία προς όφελος των πολιτών, προωθείται η ενημέρωση και η ενεργός συμμετοχή τους σε θέματα που αφορούν την καθημερινότητά τους ενώ ενισχύεται η αμφίδρομη σχέση πολίτη – τοπικού κέντρου λήψης αποφάσεων.

Ειδικότερα, μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας που οι Δήμοι και οι Περιφέρειες θα μπορούν να δημιουργήσουν στην ιστοσελίδα τους, οι πολίτες θα μπορούν να συμμετέχουν σε διαβούλευση για πρωτοβουλίες και δράσεις της Δημοτικής/ Περιφερειακής Αρχής, να απαντούν σε ερωτηματολόγια ανά θεματικές κατηγορίες που θα διερευνούν τις απόψεις τους απέναντι σε δράσεις και πολιτικές του Δήμου/της Περιφέρειας, καθώς και στη λειτουργία των υπηρεσιών τους, και να συμμετέχουν σε φόρουμ όπου θα διατυπώνονται απόψεις επί θεμάτων που τους απασχολούν. Επίσης, οι πολίτες θα καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήματα που αφορούν συγκεκριμένες πολιτικές που πρόκειται να εφαρμόσει η Δημοτική/Περιφερειακή Αρχή και να καταγράφονται οι απόψεις τους επί αυτών.

Για την είσοδο των πολιτών στην πλατφόρμα, πρέπει να αναζητηθεί μέθοδος αυθεντικοποίησης.

5. Δημοσιοποίηση των συνεδριάσεων των Δημοτικών ή Περιφερειακών Συμβουλίων

Όλες οι συνεδριάσεις του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου και των επιτροπών αυτών θα πρέπει να βιντεοσκοποούνται και να αναρτώνται στους διαδικτυακούς τόπους κάθε Δήμου και Περιφέρειας, ενδεχομένως και επί ποινή ακυρότητας, προκειμένου να διασφαλιστεί η άμεση και αποτελεσματική συμμόρφωση των αυτοδιοικητικών αρχών προς την υποχρέωση αυτή.

Με την εν λόγω διαδικασία, δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες για την άμεση ενημέρωσή τους για όλα τα ζητήματα που απασχολούν το Δήμο/την Περιφέρεια και συζητούνται στα αρμόδια όργανα, καθώς και για τις σχετικές εισηγήσεις. Μέσω δε της ηλεκτρονικής πλατφόρμας που προαναφέρθηκε, θα μπορούσαν να εκφράζουν και τις απόψεις τους επί αυτών.

6. Ειδικές θεματικές επιτροπές

Τέλος, στο πλαίσιο όσων προαναφέρθηκαν εισαγωγικά, σχετικά με την ανάγκη θεσμοθέτησης μίας ευρείας «βεντάλιας» επιλογών, που θα είναι κατάλληλες, από την πλευρά των προϋποθέσεων και των αποτελεσμάτων, ανάλογα με το ειδικότερο προς αντιμετώπιση θέμα, προτείνεται η θεσμοθέτηση ειδικών θεματικών επιτροπών, με ευθεία πρόβλεψη στο νόμο (χωρίς ωστόσο να καταργείται η δυνατότητα των ΟΤΑ να θεσπίζουν *ad hoc* επιτροπές), για τις εξής περιπτώσεις :

α. Δημοτικές επιτροπές παιδείας

Με δεδομένη την πρόταση για κατάργηση των Σχολικών Επιτροπών με τη σημερινή τους μορφή (νπδδ) και την άσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων από τον οικείο Δήμο (βλ. αναλυτικά παρακάτω), προτείνεται η επικαιροποίηση του σημερινού θεσμού των δημοτικών επιτροπών παιδείας, ώστε να αποτελέσουν το επίκεντρο της θεσμικής και κοινωνικής διαβούλευσης και συμμετοχής για τα θέματα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε κάθε Δήμο.

β. Μεγάλα έργα – Commissions of enquiry

Σε ειδικές περιπτώσεις μεγάλων αναπτυξιακών πρωτοβουλιών, υλοποίησης έργων μεγάλης κλίμακας ή ειδικής βαρύτητας για μια περιοχή, προτείνεται να θεσμοθετηθεί ειδική διαδικασία διαβούλευσης, που θα εξασφαλίζει την πραγματική συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας.

Στην περίπτωση αυτή, τη διεξαγωγή της διαβούλευσης, την ενημέρωση των πολιτών, αλλά και την εξαγωγή των σχετικών συμπερασμάτων, που θα τίθενται υπόψη του Δήμου/της Περιφέρειας, θα μπορεί να αναλαμβάνει μία ad hoc Επιτροπή Διερεύνησης, στα πρότυπα των Commissions of Enquiry.

ΣΤ. Εποπτεία Ο.Τ.Α.

Ι. Ιστορικό

1. Πριν τον «Καλλικράτη»

Πριν τη θεσμοθέτηση του Ν.3852/2010, ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων των Δήμων γινόταν σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων **148-154 του Κώδικα Δήμων & Κοινοτήτων (Ν.3463/2006, Κεφάλαιο Θ)**, και των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων σύμφωνα με τα **άρθρα 66-70 του ΠΔ 30/1996 Κεφάλαιο Ε**.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Ν.3463/2006 ο έλεγχος νομιμότητας των συλλογικών οργάνων των Δήμων γινόταν από τον **Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας**.

Συγκεκριμένα ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας :

- Ασκούσε τον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των Δήμων εντός αποκλειστικής προθεσμίας 20 ημερών και εκδίδει σχετική απόφαση

- Ασκούσε αυτεπάγγελτο έλεγχο εντός ενός μηνός από την έκδοση της απόφασης
- Εξέταζε τις προσφυγές που ασκούνται από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον κατά των αποφάσεων των Δήμων εντός αποκλειστικής προθεσμίας 1 μηνός.

Κατά των αποφάσεων του Γ.Γ της Περιφέρειας μπορούσε να ασκηθεί προσφυγή εντός 1 μηνός στην **Ειδική Επιτροπή του άρθρου 152 του Ν.3463/2006**. Η Ειδική Επιτροπή εξέδιδε απόφαση σε αποκλειστική προθεσμία 30 ημερών. Οι αποφάσεις της Ειδικής Επιτροπής προσβάλλονταν μόνο στα αρμόδια δικαστήρια.

Οι αποφάσεις του Γ.Γ της Περιφέρειας και της Ειδικής Επιτροπής ήταν υποχρεωτικές και οι Δήμοι όφειλαν να συμμορφωθούν.

Αντίστοιχα, σύμφωνα με τα άρθρα 66-70 του ΠΔ 30/1996 Κεφάλαιο Ε, ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων γινόταν από **τριμελή επιτροπή που είχε συσταθεί σε κάθε Περιφέρεια**. Ο Γ.Γ Περιφέρειας παρέπεμπε τις αποφάσεις που θεωρούσε μη νόμιμες στη συγκεκριμένη επιτροπή.

Έργο της Επιτροπής ήταν :

- η άσκηση ελέγχου νομιμότητας των πράξεων που παραπέμπονταν από τον Γ.Γ Περιφέρειας
- η εξέταση προσφυγών κατά των πράξεων των Ν.Α

Προσφυγή κατά των πράξεων Νομάρχη και μονομελών οργάνων της ΝΑ μπορούσε να ασκηθεί στον Γ. Γ Περιφέρειας.

2. Μετά τον «Καλλικράτη»

Με το Ν.3852/2010 προβλέφθηκε η άσκηση του ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των ΟΤΑ (Δήμων & Περιφερειών) από τον **Ελεγκτή Νομιμότητας** και τις **Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας ΟΤΑ**, οι οποίες συστήνονταν στην έδρα κάθε Αποκεντρωμένης Διοίκησης ως αποκεντρωμένη υπηρεσία του **Υπ. Εσωτερικών**.

Στη συνέχεια με τον Ν.4257/2014 προβλέφθηκε ότι οι Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας ΟΤΑ εντάσσονται στην οργανωτική δομή της οικείας **Αποκεντρωμένης Διοίκησης** υπαγόμενη απευθείας στον Γ.Γ της Α.Δ., ενώ ο Ελεγκτής Νομιμότητας προΐσταται της Υπηρεσίας.

Με το άρθρο 238 του Ν.3852/2010 προβλέφθηκε ότι, **μεταβατικά**, μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ ο έλεγχος νομιμότητας κατά τα άρθρα 225, 226 και 227 δηλαδή ο υποχρεωτικός έλεγχος νομιμότητας, ο αυτεπάγγελτος έλεγχος και η εξέταση προσφυγών ασκούνται από τον Γ.Γ Αποκεντρωμένης Διοίκησης και τις Ειδικές Επιτροπές του άρθρου 152 του ΚΔΚ και τις Επιτροπές Ελέγχου των πράξεων του άρθρου 68 του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (ΠΔ 30/1996), **ρύθμιση που παραμένει σε ισχύ**.

Σε σχέδιο νόμου του ΥΠΕΣ που κατατέθηκε προς ψήφιση τον Ιούλιο του 2015, χωρίς η κοινοβουλευτική διαδικασία να τελεσφορήσει, λόγω εκλογών, προβλεπόταν τροποποίηση των άρθρων του Ν.3852/2010 που αφορούν στην οργάνωση των ΑΥΕ οι οποίες προβλεπόταν να συσταθούν **στην έδρα κάθε Περιφέρειας**.

II. Υφιστάμενη Κατάσταση

Ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων των ΟΤΑ, εφόσον **δεν έχουν συσταθεί ακόμη οι Αυτοτελείς Υπηρεσίες ΟΤΑ**, γίνεται σύμφωνα τις προβλέψεις της μεταβατικής διάταξης του άρθρου 238 του Ν.3852/2010, ως προς τα όργανα ελέγχου, δηλαδή ασκείται από τον Γενικό Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και τις Ειδικές Επιτροπές του άρθρου 152 του ΚΔΚ και τις Επιτροπές Ελέγχου των πράξεων του άρθρου 68 του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (ΠΔ 30/1996).

Επιπλέον, με τη μεταβατική διάταξη, ορίζεται ότι δεν εφαρμόζεται η παρ.3 του άρθρου 227 με την οποία προβλέπεται ότι η άσκηση της ειδικής διοικητικής προσφυγής είναι προϋπόθεση για την άσκηση ένδικων βοηθημάτων ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου.

Εφόσον στο άρθρο 238 δεν αναφέρεται το άρθρο 228, η αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης δεν είναι στην αρμοδιότητα του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης κατά το μεταβατικό διάστημα.

Ειδικότερα, αυτή τη στιγμή το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την εποπτεία των ΟΤΑ, διαμορφώνεται ως εξής :

Σύμφωνα με το **άρθρο 214**, η κατά το Σύνταγμα κρατική εποπτεία στους Δήμους και τις Περιφέρειες οριοθετείται ως **έλεγχος νομιμότητας των πράξεων** των ΟΤΑ και **πειθαρχικός έλεγχος των αιρετών** .

Επίσης, σύμφωνα με το **άρθρο 224**, οι αποφάσεις των συλλογικών και μονομελών οργάνων των Δήμων και των Περιφερειών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών είναι **εκτελεστές** αφότου εκδοθούν.

1. Έλεγχος νομιμότητας των πράξεων

Ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων διακρίνεται σε τρεις κατηγορίες : τον υποχρεωτικό έλεγχο του άρθρου 225, τον αυτεπάγγελο έλεγχο του άρθρου 226 και τον έλεγχο κατόπιν προσφυγής κατά το άρθρο 227.

Αναλυτικότερα :

α. Υποχρεωτικός έλεγχος νομιμότητας (άρ. 225 όπως έχει τροποποιηθεί με τον Ν.4257/2014 και τον Ν.4071/2012 και σε συνδυασμό με τον Ν. 3979/2011)

Σε υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας αποστέλλονται :

1. οι αποφάσεις των συλλογικών οργάνων των δήμων και των περιφερειών που αφορούν:

- ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου,
- την ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών,
- την αγορά και εκποίηση ακινήτων,
- την κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων,
- την επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων,
- τη σύναψη κάθε μορφής συμβάσεων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και εκείνες που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας,
- τη σύναψη δανείων,
- τη διενέργεια τοπικού δημοψηφίσματος όταν τούτο προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία
- τις διαδικασίες κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

2. οι αποφάσεις των κοινωφελών επιχειρήσεων, των ΔΕΥΑ και των μονομετοχικών ανωνύμων εταιρειών Ο.Τ.Α. που αφορούν:

- αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου,
- εκποίηση παγίων περιουσιακών στοιχείων
- λήψη δανείων

3. οι αποφάσεις των ΔΕΥΑ που αφορούν:

- την ψήφιση του προϋπολογισμού της επιχείρησης και του τεχνικού προγράμματος έργων, καθώς και κάθε τροποποίηση τους,
- την αγορά και εκποίηση ακινήτων κτημάτων,
- την επιβάρυνση των ακινήτων της επιχείρησης με εμπράγματα δικαιώματα και τις μελέτες, τα έργα και τις προμήθειες.

4. οι αποφάσεις των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης

Ο υποχρεωτικός έλεγχος νομιμότητας υπόκειται στις εξής **προθεσμίες** :

Η απόφαση αποστέλλεται για έλεγχο νομιμότητας μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από τη συνεδρίαση του συλλογικού οργάνου. Ο Γενικός Γραμματέας ελέγχει τη νομιμότητα της απόφασης μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών και εκδίδει υποχρεωτικά ειδική πράξη. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι η απόφαση είναι παράνομη, τότε αυτή ακυρώνεται. Αν η προθεσμία παρέλθει άπρακτη, η πράξη θεωρείται ότι κρίθηκε νόμιμη.

β. Αυτεπάγγελτος έλεγχος νομιμότητας (άρθρο 226 όπως τροποποιήθηκε με τον Ν. 4257/2014)

Ο Γενικός Γραμματέας μπορεί αυτεπαγγέλτως να ακυρώσει οποιαδήποτε απόφαση των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων και των περιφερειών, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών και των κοινωφελών επιχειρήσεων, των ΔΕΥΑ και των μονομετοχικών ανωνύμων εταιρειών Ο.Τ.Α., καθώς και των συνδέσμων για λόγους νομιμότητας, μέσα σε **προθεσμία** δύο (2) μηνών αφότου η απόφαση έχει δημοσιευθεί ή εκδοθεί.

γ. Ειδική διοικητική προσφυγή (άρθρο 227) - Αιτήσεις θεραπείας

Οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον μπορεί να προσβάλει τις αποφάσεις των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων, των περιφερειών, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών και των συνδέσμων για λόγους νομιμότητας, μέσα σε **προθεσμία** δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης ή την ανάρτηση της στο διαδίκτυο ή από την κοινοποίηση της ή αφότου έλαβε γνώση αυτής.

Προσφυγή επιτρέπεται και κατά παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας ασκείται εντός δεκαημέρου από την άπρακτη παρέλευση της ειδικής προθεσμίας που, τυχόν, τάσσει ο νόμος για την έκδοση της οικείας πράξης, διαφορετικά μετά την παρέλευση τριμήνου από την υποβολή της σχετικής αίτησης του ενδιαφερομένου.

Ο Γενικός Γραμματέας αποφαινεται επί της προσφυγής μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) μηνών από την υποβολή της. **Αν παρέλθει η ανωτέρω προθεσμία χωρίς να εκδοθεί απόφαση θεωρείται ότι η προσφυγή έχει σιωπηρώς απορριφθεί.**

Ο Γενικός Γραμματέας είναι επίσης αρμόδιος να αποφαινεται επί **αιτήσεων θεραπείας** για έργα με προϋπολογισμό μέχρι 5.000.000 ευρώ προ Φ.Π.Α., μελετών και υπηρεσιών που υπάγονται στις διατάξεις του **ν. 3316/2005**.

Σύμφωνα με το άρθρο 231, όλα τα όργανα των δήμων και των περιφερειών, συλλογικά και μονομελή, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αυτών, οι επιχειρήσεις τους, και οι σύνδεσμοι έχουν και το πάσης φύσεως προσωπικό τους έχουν υποχρέωση συμμόρφωσης χωρίς καθυστέρηση προς τις αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα, που εκδίδονται σύμφωνα με τα άρθρα 225-227.

2. Προσφυγή κατά των αποφάσεων του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης

Μέχρι την έναρξη λειτουργίας των ΑΥΕ και σύμφωνα με το άρθρο 238 του Ν.3852/2010, οι Αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα που αφορούν σε

Δήμους προσβάλλονται ενώπιον των Ειδικών Επιτροπών του άρθρου 152 του ΚΔΚ. Η προσφυγή μπορεί να γίνει εντός προθεσμίας 1 μηνός από την έκδοση της απόφασης, ή την κοινοποίησή της ή αφότου έλαβε γνώση αυτής.

Η σύνθεση της Ειδικής Επιτροπής τροποποιήθηκε με το άρθρο 17 του Ν.3812/2009 και πλέον δεν μετέχει δικαστικός λειτουργός.

Η λειτουργία της Ειδικής Επιτροπής ρυθμίζεται με την ΥΑ 31925/6.7.2007, ΦΕΚ 1020/Β/2007 «Κανονισμός λειτουργίας της Ειδικής Επιτροπής»

Σύμφωνα με το άρθρο 152 του ΚΔΚ όπως τροποποιήθηκε με τον Ν.3812/2009 ως προς τη σύνθεσή της:

- Η Ειδική Επιτροπή ασκεί έλεγχο νομιμότητας και εκδίδει απόφαση επί της προσφυγής μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 30 ημερών από την υποβολή της

- Οι αποφάσεις της Ειδικής Επιτροπής προσβάλλονται μόνο στα αρμόδια δικαστήρια.

Η αρμόδια υπηρεσιακή μονάδα στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, για τον έλεγχο νομιμότητας όπως καταγράφεται και στους Οργανισμούς τους είναι το Τμήμα Προσωπικού και τα Τμήματα Διοικητικού– Οικονομικού της Δ/νσης Διοίκησης.

III. Αξιολόγηση Υφιστάμενης Κατάστασης- Προβλήματα

Τα προβλήματα που αναφέρονται στη συνέχεια αφορούν κυρίως στο **μεγάλο όγκο των αποφάσεων και προσφυγών** που εξετάζονται από τον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στην **επικάλυψη ελέγχων** μεταξύ των διαφορετικών Δ/νσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στην **έλλειψη σαφών διαδικασιών ελέγχου**, στην **έλλειψη κωδικοποίησης ή και ενοποίησης των προθεσμιών προσφυγής**.

1. Μεγάλος όγκος αποφάσεων που καλείται να διαχειριστεί η Αποκεντρωμένη Διοίκηση

Ενδεικτικά παραθέτουμε πίνακα όπου δίδονται ανά Αποκεντρωμένη Διοίκηση το σύνολο των εισερχόμενων εγγράφων για τα έτη 2013-2014 που σχετίζονται με τον έλεγχο νομιμότητας πράξεων και την εξέταση προσφυγών από τον Γεν. Γραμματέα και τις επιτροπές. Τα στοιχεία προέρχονται από δεδομένα που απέστειλαν οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις στη Δ/νση Οργάνωσης & Λειτουργίας Αποκεντρωμένων Διοικήσεων το Μάιο 2015.

Πίνακας 14 : Εισερχόμενα έγγραφα προς έλεγχο νομιμότητας στις Α.Δ. (2013-2014)

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΤΩΝ 2013-2014
Ηπείρου- Δυτικής Μακεδονίας	19.348
Αττικής	14.762
Θεσσαλίας- Στερεάς Ελλάδας	15.652
Πελοποννήσου-Δυτικής Ελλάδας-Ιονίου	34.025
Αιγαίου	7.482
Κρήτης	5.841
Μακεδονίας- Θράκης	31.084

2. Εννοιολογική διαφοροποίηση του όρου «εποπτεία» στους φορείς της δημόσιας διοίκησης

Ο όρος εποπτεία χρησιμοποιείται σε διάφορα θεσμικά και άλλα κείμενα χωρίς όμως πάντα να ταυτίζεται με την εποπτεία κατ' άρθρο 214 του ν. 3852/2010.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η αρμοδιότητα εποπτείας των ΤΟΕΒ από τους Δήμους σύμφωνα με το άρθρο 94 του Ν.3852/2010. Πρόθεση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, όταν έγινε η μεταφορά αρμοδιότητας με τον Καλλικράτη, ήταν η άσκηση διοικητικού, τεχνικού και διαχειριστικού ελέγχου στους ΤΟΕΒ από τους Δήμους επειδή στην ειδικότερη νομοθεσία περί εγγείων βελτιώσεων αυτός ήταν ο ορισμός της εποπτείας. Ήταν επομένως αναμενόμενο ότι θα υπήρχε σύγχυση στην άσκηση της αρμοδιότητας εφόσον στον ίδιο νόμο η εποπτεία ορίζεται στο άρθρο 214 ως έλεγχος νομιμότητας επί των πράξεων των ΟΤΑ.

3. Επικάλυψη και σύγκρουση αρμοδιοτήτων μεταξύ διαφορετικών Δ/νσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης κατά την άσκηση ελέγχου επί πράξεων των ΟΤΑ.

Στις αρμοδιότητες του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εκτός από τον έλεγχο νομιμότητας, ο οποίος γίνεται με εισήγηση της Δ/νσης Διοίκησης, είναι και η έκδοση αποφάσεων και εγκρίσεων βάσει διατάξεων που απορρέουν από ειδική νομοθεσία των διάφορων Υπουργείων όπως:

- Έγκριση περιβαλλοντικών όρων έργων και δραστηριοτήτων
- Εκτέλεση αποφάσεων κατεδάφισης αυθαιρέτων κτισμάτων ή κατασκευών που εκδίδονται από τις πολεοδομικές υπηρεσίες των Δήμων
- Έκδοση αδειών χρήσης υδάτων και εκτέλεσης έργων αξιοποίησής τους
- Έκδοση απόφασης για την παραχώρηση ερευνητικών γεωτρήσεων του ΙΓΜΕ προς εκμετάλλευση σε δήμους
- Έλεγχος και εποπτεία προστατευτικών και προσχώσεων σε Ζώνη Αιγιαλού
- Αδειοδότηση αξιοποίησης ορυκτών πόρων σε δημόσιες εκτάσεις

Οι παραπάνω εγκρίσεις- αποφάσεις στηρίζονται σε εισηγήσεις διαφορετικών Δ/νσεων των ΑΔ, αφορούν την ΤΑ και εμπεριέχουν την έννοια του ελέγχου, όχι με την έννοια της εποπτείας του άρθρου 214 του ν. 3852/2010 (έλεγχος νομιμότητας).

Επομένως μπορεί με απόφασή του ο Γενικός Γραμματέας να εγκρίνει π.χ. επί της ουσίας την έγκριση περιβαλλοντικών όρων έργου ή δραστηριότητας η οποία χωροθετείται σε δημοτική έκταση, αλλά με άλλη απόφασή του να απορρίψει αποφάσεις συλλογικών οργάνων του Δήμου για το συγκεκριμένο θέμα για λόγους νομιμότητας. Η συνεργασία των Δ/νσεων και η διαδικασία των ελέγχων δεν είναι σαφώς προσδιορισμένη.

4. Παρέλευση άπρακτης αποκλειστικής προθεσμίας ελέγχου νομιμότητας ή εξέτασης προσφυγής από τον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης

Σε περίπτωση **παρέλευσης άπρακτης της αποκλειστικής προθεσμίας** για τον υποχρεωτικό ή αυτεπάγγελο έλεγχο από τον Γενικό Γραμματέα, στην πραγματικότητα δεν υπάρχει δυνατότητα προσφυγής στην Ειδική Επιτροπή του άρθρου 152 επειδή σύμφωνα με αποφάσεις του ΣΤΕ οι αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα που είναι διαπιστωτικού χαρακτήρα δεν είναι εκτελεστές και επομένως δεν μπορούν να εξεταστούν από την Επιτροπή του άρθρου 152. Επιπλέον, σε αυτή την περίπτωση η Ειδική Επιτροπή δε δικαιούται να εξετάσει την αρχική απόφαση του συλλογικού οργάνου του Δήμου η οποία τεκμαίρεται νόμιμη λόγω της διαπιστωτικής πράξης του ΓΓ (2171/2014 ΣΤΕ).

Επομένως, σύμφωνα με τα παραπάνω, **αποφάσεις των συλλογικών οργάνων των Δήμων δεν υπόκεινται τελικά σε έλεγχο νομιμότητας και η προσβολή τους γίνεται μόνο στα αρμόδια δικαστήρια.**

5. Προθεσμία άσκησης προσφυγής

Σύμφωνα με το άρθρο 227 του Ν.3852/2010, η προθεσμία άσκησης προσφυγής από όποιον έχει έννομο συμφέρον ενώπιον του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης είναι 15 ημέρες από τη δημοσίευση

της απόφασης ή την ανάρτησή της στο διαδίκτυο ή από την κοινοποίησή της ή αφότου έλαβε γνώση αυτής.

Ωστόσο είναι σε ισχύ παλαιότερες ειδικότερες διατάξεις που ορίζουν διαφορετικό σημείο εκκίνησης για τον υπολογισμό της προθεσμίας άσκησης της προσφυγής όπως η δημοσίευση των κανονιστικών αποφάσεων των δημοτικών συμβουλίων για την επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων κ.λπ η οποία διέπεται αποκλειστικά από το άρθρο 66 του β.δ/τος της 24.9/20.10.1958 (Α171) όπου ορίζεται ότι η δημοσίευση γίνεται στο δημοτικό κατάστημα και η προθεσμία προσφυγής αρχίζει από την επομένη της ανάρτησης (ΣΤΕ 2451/2013).

IV. Διεθνής Εμπειρία

Σε μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Τοπική και Περιφερειακή Δημοκρατία που εκδόθηκε το 2007, αποσπάσματα της οποίας παρατίθενται στη συνέχεια, αναγνωρίζεται ότι όλες οι χώρες έχουν διαδικασίες για την εποπτεία της νομιμότητας των δραστηριοτήτων των τοπικών αρχών και παράλληλα υπάρχουν σε διάφορες χώρες έλεγχοι σκοπιμότητας σε ορισμένους τομείς αρμοδιοτήτων.

Η μελέτη εστιάζει στις χώρες όπου εμφανίζεται εποπτεία σε τομείς αρμοδιοτήτων η οποία ξεπερνά τον έλεγχο νομιμότητας και γίνεται ουσιαστικός έλεγχος της εφαρμογής της νομοθεσίας βάσει συγκεκριμένων προτύπων και αξιολογήσεων.

Σύμφωνα με τη μελέτη και τα παραδείγματα των χωρών που εξετάζει δεν είναι απαραίτητο ότι ο συγκεκριμένος έλεγχος να οδηγεί σε μείωση της ελευθερίας της τοπικής αυτοδιοίκησης, εφόσον τηρούνται κανόνες διαφάνειας και δίδεται η ελευθερία διαχείρισης των αρμοδιοτήτων από την τοπική αυτοδιοίκηση, με την προϋπόθεση της επίτευξης των στόχων που τίθενται από την κεντρική διοίκηση όπως και της συμμόρφωσης με πρότυπα και κανονισμούς που ισχύουν.

Στη συνέχεια δίδονται τα γενικά χαρακτηριστικά εποπτείας στις χώρες που εξετάστηκαν και τα χαρακτηριστικά της τομεακής εποπτείας όπου παρουσιάζονται ως παραδείγματα κυρίως το Ηνωμένο Βασίλειο και η Σουηδία.

1. Γενικά χαρακτηριστικά εποπτείας

Στην Ισπανία, Πορτογαλία, Γαλλία και Ουγγαρία, ο έλεγχος νομιμότητας γίνεται εκ των υστέρων και μόνο τα αρμόδια δικαστήρια μπορούν να κρίνουν τις αποφάσεις ως παράνομες.

Στη Γερμανία και την Πολωνία, η διοίκηση ελέγχει εξονυχιστικά την νομιμότητα των μέτρων που λαμβάνονται από τις τοπικές αρχές οι οποίες μπορούν στη συνέχεια να προσφύγουν στα δικαστήρια κατά των αποφάσεων της διοίκησης.

Στη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο γίνεται έλεγχος σκοπιμότητας σε ορισμένους τομείς και υπάρχει η δυνατότητα προσφυγής στα δικαστήρια.

Στην Ιταλία με τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, καταργήθηκε ο έλεγχος νομιμότητας που ασκούσαν από περιφερειακή επιτροπή και πλέον μόνο τα διοικητικά δικαστήρια μπορούν να ακυρώσουν μία απόφαση. Ωστόσο με νόμο προβλέφθηκε ότι η Κυβέρνηση μπορεί να ακυρώσει απόφαση της τοπικής αυτοδιοίκησης εφόσον αυτή θέτει σε κίνδυνο την ενότητα της Δημοκρατίας της Ιταλίας. Επιπλέον υπάρχουν ορισμένοι τομείς όπου ασκείται έλεγχος σκοπιμότητας από τις περιφερειακές αρχές σε θέματα χωροταξικού σχεδιασμού.

2. Εποπτεία σε τομείς δραστηριοτήτων

Ειδικότερα, ως προς την εποπτεία σε τομείς δραστηριοτήτων διαπιστώνεται ότι είναι ανεπτυγμένη στις χώρες όπου ο έλεγχος νομιμότητας είναι αδύναμος ή διασπασμένος και στις χώρες όπου οι δήμοι παραδοσιακά έχουν διευρυμένες αρμοδιότητες που συνήθως σημαίνει σημαντικό κοινωνικό προφίλ της τοπικής αυτοδιοίκησης. Στη δεύτερη περίπτωση τα χαρακτηριστικά αυτά παραμένουν ισχυρά ακόμη και αν μειώνονται σχετικές λειτουργίες. Ισχύει όμως και το αντίθετο, δηλαδή η ανάθεση νέων λειτουργιών δεν συνδυάζεται απαραίτητα με τομεακή εποπτεία, ειδικά εάν κάτι τέτοιο έρχεται σε αντίθεση με το σκοπό της αποκέντρωσης. Στη Γαλλία ωστόσο, η μεταφορά νέων πολιτιστικών λειτουργιών (π.χ. βιβλιοθήκες, μουσεία) σε ορισμένες τοπικές αρχές συνοδεύεται με διαδικασίες τεχνικού και επαγγελματικού ελέγχου.

Η τομεακή εποπτεία είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη στην Ολλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Σουηδία και προβλέπεται στη νομοθεσία. Οι επιθεωρήσεις που προβλέπονται προκειμένου να διασφαλιστεί η εφαρμογή της νομοθεσίας δε στοχεύουν ειδικά τις τοπικές αρχές. Σκοπός τους είναι να διασφαλίσουν την εφαρμογή του νόμου, να συμβουλευθούν αυτούς που εφαρμόζουν τον νομό και να προτείνουν στον αρμόδιο Υπουργό τις αναγκαίες αποφάσεις όπου εμφανίζονται δυσχέρειες. Αυτή η τομεακή εποπτεία συναντάται ιδιαίτερα σε περιοχές αρμοδιοτήτων που ασκούνται από την τοπική αυτοδιοίκηση κατ' εντολή της κεντρικής διοίκησης. Όπου μία αρμοδιότητα συνοδεύεται με την εφαρμογή εθνικών προτύπων με σκοπό να διασφαλιστεί η ισότητα στην πρόσβαση των παρεχόμενων υπηρεσιών που θεωρούνται αναγκαίες, ο έλεγχος είναι εξονυχιστικός.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο το πιο γνωστό εποπτικό σώμα είναι η Επιθεώρηση Χωροταξικού Σχεδιασμού (Planning Inspectorate). Εξετάζει προσφυγές και αποφασίζει επί τόπου εάν η απόφαση της τοπικής αρχής είναι αντίθετη προς τις οδηγίες του Υπουργείου. Επίσης υπάρχουν σώματα επιθεώρησης για την παρακολούθηση των κοινωνικών επιδομάτων που δίδονται από την τοπική αυτοδιοίκηση. Στον τομέα της εκπαίδευσης υπάρχει το Γραφείο Προτύπων στην Εκπαίδευση ως ανεξάρτητο σώμα το οποίο αξιολογεί την απόδοση των σχολείων και παρακολουθεί εάν οι τοπικές αρχές

ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους. Η Επιτροπή Ελέγχων, ένα ανεξάρτητο δημόσιο όργανο αξιολογεί την ποιότητα της διοίκησης των τοπικών αρχών. Οι αξιολογήσεις αυτές δημοσιοποιούνται ώστε να διασφαλίζεται η ενημέρωση των πολιτών. Η Επιτροπή Ελέγχων ορίζει Ελεγκτές σε κάθε τοπική αρχή για την παρακολούθηση της λειτουργίας τους και εκδίδουν αναφορές. Οι ελεγκτές μπορούν να προσφύγουν στα δικαστήρια κατά αποφάσεων των τοπικών αρχών. Στην περίπτωση σοβαρής παραβίασης στις υποχρεώσεις Υπηρεσιών Υψηλής Αξίας (κοινωνικής) (Best Value Authority), όχι μόνο της τοπικής αυτοδιοίκησης, υποβάλλουν αναφορά στις υπηρεσίες προκειμένου να προβούν σε διορθωτικές ενέργειες και εάν είναι απαραίτητο στο Γραμματέα του Κράτους προκειμένου να εντέλει μέτρα. Η κυβέρνηση μπορεί να δίνει οδηγίες στην Επιτροπή Ελέγχων. Τον Οκτώβριο του 2006 με Λευκή Βίβλο προωθήθηκε η μείωση των αναφορών στις οποίες υποχρεούται η τοπική αυτοδιοίκηση και του αριθμού των δεικτών απόδοσης (από 1200 σε 200) και η ενίσχυση του ρόλου της Επιτροπής Ελέγχων και των Κυβερνητικών Γραφείων των Περιφερειών σε συνδυασμό με ειδικές επιθεωρήσεις.

Στη Σουηδία, η εθνική νομοθεσία προσδιορίζει το πλαίσιο των υπηρεσιών που παρέχονται σε τοπικό επίπεδο. Οι κρατικές υπηρεσίες βοηθούν στην εφαρμογή της νομοθεσίας μέσω οδηγιών προς την τοπική αυτοδιοίκηση. Επιπλέον, συγκεντρώνουν τις πληροφορίες από την τοπική αυτοδιοίκηση και ασκούν εποπτεία σε διάφορους τομείς αρμοδιοτήτων. Οι κύριοι οργανισμοί έχουν τμήματα σε επίπεδο επαρχίας (π.χ. για την εκπαίδευση). Σήμερα, οι υπηρεσίες θέτουν στόχους και παρακολουθούν την επίτευξή τους. Η εποπτεία πλέον δεν περιορίζεται στον έλεγχο νομιμότητας. Αυτό συμβαίνει ειδικά στην εκπαίδευση. Το αποτέλεσμα είναι οι δήμοι να έχουν μεγαλύτερη διαχειριστική ελευθερία. Οι περιορισμοί που τίθενται από την επίτευξη των στόχων ή από τη νομοθεσία μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα αυστηρότερη εποπτεία.

Κατά κανόνα, οι κρατικές υπηρεσίες αποφασίζουν πόσο λεπτομερείς θα είναι οι οδηγίες που θα παρέχονται στην τοπική αυτοδιοίκηση. Η Ένωση των Δήμων της Σουηδίας απαιτεί οι κανονισμοί που τίθενται να είναι αποκλειστική αρμοδιότητα του κοινοβουλίου και της κυβέρνησης. Ωστόσο οι εθνικές υπηρεσίες διαθέτουν τους περισσότερους διοικητικούς πόρους και υψηλή εξειδίκευση. Όπου εμφανίζονται παρατυπίες, οι αναφορές επιθεώρησης περιλαμβάνουν υποδείξεις στις οποίες γενικά υπάρχει συμμόρφωση. Η εμπλοκή των υπηρεσιών που ασκούν εποπτεία με την τοπική αυτοδιοίκηση είναι θεσμοθετημένη. Η διαφάνεια στις παρατηρήσεις που γίνονται και η δυνατότητα προσφυγής των ελεγκτικών υπηρεσιών στο ποινικό δίκαιο (το οποίο είναι εξαιρετικά σπάνιο) διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα της εποπτείας.

Τομεακή εποπτεία υπάρχει και σε άλλες χώρες αλλά ο κύριος τύπος εποπτείας φαίνεται να είναι η παρακολούθηση της συμμόρφωσης ως προς τη νομοθεσία. Ο χωροτακτικός σχεδιασμός είναι ο τομέας όπου εμφανίζεται πιο συχνά η τομεακή εποπτεία (ιδίως στην Ισπανία, Ιταλία, Πορτογαλία και Ουγγαρία).

Η σχέση μεταξύ αρμοδιοτήτων που ανήκουν στην τοπική αυτοδιοίκηση και αυτών που της ανατίθενται σχετίζεται με την εποπτεία. Στην περίπτωση που ανατίθενται αρμοδιότητες, η εποπτεία από την υπερκείμενη αρχή είναι πλήρης εφόσον αυτές ασκούνται από την τοπική αυτοδιοίκηση εκ μέρους τους κράτους ή της περιφερειακής αρχής. Είναι αποδεκτό ότι σε αυτή την περίπτωση η εποπτεία δεν περιορίζεται σε έλεγχο νομιμότητας αλλά μπορεί να καλύψει κάθε πλευρά που σχετίζεται με την άσκηση της αρμοδιότητας. Αυτό παρατηρείται σε όλες τις χώρες όπου υπάρχει αυτή η διάκριση στην νομοθεσία τους.

Είναι απαραίτητη η διάκριση μεταξύ αρμοδιοτήτων που ανατίθενται και των αρμοδιοτήτων που ασκούνται κατ' εντολή. Οι αρμοδιότητες κατ' εντολή είναι πάντα ρυθμισμένες και υπόκεινται σε έντονη εποπτεία και επιπλέον είναι εγγυημένη η χρηματοδότηση για την άσκησή τους.

V. Πρόταση

1. Βασικές παραδοχές – Γενικές κατευθύνσεις

Προκειμένου να διατυπώσει κανείς μία πρόταση για το σύστημα εποπτείας των Ο.Τ.Α., θα πρέπει να λάβει υπόψη το ιστορικό του θεσμού της εποπτείας, αλλά και τις διεθνείς πρακτικές, πάντοτε υπό το φως των συνταγματικών προταγμάτων.

Για τη διαμόρφωση της παρούσας πρότασης, ελήφθησαν υπόψη τα εξής :

1^ο. Η εποπτεία των Ο.Τ.Α., σε αντίθεση με το διοικητικό έλεγχο της νομιμότητας των διοικητικών πράξεων (μέσω των πάσης φύσεως προσφυγών), διαμορφώνεται από το ισχύον Σύνταγμα όχι (αποκλειστικά ή κυρίως) ως ένας θεσμός προστασίας των δικαιωμάτων των διοικουμένων, αλλά πρωτίστως ως ένας **θεσμός διασφάλισης της ενότητας των διαφόρων εκφάνσεων της διοίκησης, μέρος της οποίας αποτελεί και η Τοπική Αυτοδιοίκηση.** Με την έννοια αυτή, η εποπτεία της δράσης των Ο.Τ.Α. **δεν μπορεί να αφεθεί αποκλειστικά στην πρωτοβουλία των τυχόν θιγόμενων ιδιωτών.**

2^ο. Η **τάση** που διαφαίνεται στην ιστορική εξέλιξη του θεσμού της κρατικής εποπτείας των Ο.Τ.Α. είναι σαφώς **υπέρ του σταδιακού περιορισμού της**, σύμφωνα άλλωστε και με τη ρητή συνταγματική επιταγή (παρ. 4 άρ. 102) ότι αυτή «**συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους**». Έτσι από την έγκριση του πρώην κρατικού Νομάρχη ως προϋπόθεση του εκτελεστού όλων των πράξεων των Ο.Τ.Α., έχουμε πλέον σταδιακά περάσει στην περιοριστική

απαρίθμηση των σημαντικότερων πράξεων, που υπόκεινται σε προληπτικό έλεγχο νομιμότητας.

3^{ον}. Το 2010, με τον «Καλλικράτη» έγινε μία **σημαντική απόπειρα μεταρρύθμισης του οργανωτικού, κυρίως, σκέλους της εποπτείας**, αφού προβλέφθηκε ο θεσμός του Ελεγκτή Νομιμότητας και της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. Ωστόσο, είτε για λόγους πολιτικής απροθυμίας είτε για λόγους οικονομικής στενότητας **ο θεσμός αυτός, σχεδόν επτά (7) χρόνια μετά την νομοθετική του καθιέρωση παραμένει ανενεργός**. Συνεπώς, η όποια νέα πρωτοβουλία αναληφθεί, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις αδυναμίες και τις αντικειμενικές παραμέτρους που υπονόμισαν την εφαρμογή του προηγούμενου αυτού συστήματος.

4^{ον}. Μέχρι σήμερα **έχουν δοκιμαστεί δύο εκδοχές σε ό,τι αφορά το αποφασίζουν όργανο το οποίο διενεργεί την εποπτεία**. Αφ' ενός, έως και το 2014, το μονοπρόσωπο όργανο που ήταν αρμόδιο για την εποπτεία των Ο.Τ.Α., είτε αυτοτελώς είτε παραπέμποντας τις προς ακύρωση πράξεις στην αρμόδια τότε επιτροπή, ήταν ο κρατικός Νομάρχης, εν συνεχεία ο Γενικός Γραμματέας της (κρατικής) Περιφέρειας και, πιο πρόσφατα, ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με άλλα λόγια **μετακλητά στελέχη, διοριζόμενα με πολιτικά κριτήρια από την εκάστοτε κυβέρνηση**. Αφ' ετέρου, από τις αρχές του 2015 μέχρι και σήμερα, οπότε και καθήκοντα Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης ανέλαβαν να ασκήσουν, ως νόμιμοι αναπληρωτές, οι αρχαιότεροι Γενικοί Διευθυντές κάθε Αποκεντρωμένης Διοίκησης, επομένως **στελέχη της υπαλληλικής ιεραρχίας**. Και στις δύο περιπτώσεις, από την πλευρά τόσο των ελεγχόμενων αιρετών όσο και των ενδιαφερόμενων πολιτών διατυπώθηκαν εύλογες ενστάσεις και επιφυλάξεις, καθώς καμία από τις δύο επιλογές δεν είναι απαλλαγμένη **μειονεκτημάτων**.

5^{ον}. Μία πραγματική μεταρρύθμιση του συστήματος κρατικής εποπτείας των Ο.Τ.Α. **δεν μπορεί να περιοριστεί σε αλλαγή του φορέα που θα την ασκεί**, παρ' όλο που οι γνώσεις, η εμπειρία, το κύρος και η αμεροληψία αυτού του φορέα προφανώς είναι σημαντικές παράμετροι της επιτυχίας του όποιου συστήματος. Τυχόν μεταρρύθμιση πρέπει να αναμορφώσει **τόσο το εύρος της εποπτείας, τις πράξεις δηλαδή που υπόκεινται σε έλεγχο** (ιδίως προληπτικό/ υποχρεωτικό), **όσο και τους ουσιαστικούς και διαδικαστικούς κανόνες που τη διέπουν** (π.χ. υποκείμενα δικαιούμενα να ασκήσουν προσφυγή, συνέπειες άσκησης της προσφυγής, συνεργασία της αρμόδιας για την εποπτεία αρχής με άλλους ελεγκτικούς μηχανισμούς, ενοποίηση της «νομολογίας» των αρμόδιων για την εποπτεία αρχών κ.λπ.).

Με βάση τα παραπάνω, ως **βάση προς περαιτέρω επεξεργασίας μίας συνολικής μεταρρύθμισης του συστήματος εποπτείας των ΟΤΑ**, προτείνονται τα ακόλουθα.

2. Γενικές αρχές της κρατικής εποπτείας

Είναι σημαντικό να αποτυπωθούν σε ένα νομικό κείμενο, έστω και σε επίπεδο διακηρύξεων (χωρίς δηλαδή τη δυνατότητα του κοινού νομοθέτη να αποτρέψει μελλοντικές νομοθετικές παραβιάσεις), οι βασικές αρχές που διέπουν την εποπτεία των Ο.Τ.Α., πολλές από τις οποίες έχουν, άλλωστε, διαπλαστεί από τη μακρόχρονη λειτουργία του θεσμού και από τη νομολογία των δικαστηρίων.

Τέτοιες θα έπρεπε, μεταξύ άλλων, να είναι και οι εξής :

- Η οριοθέτηση της έννοιας της εποπτείας των Ο.Τ.Α., ώστε αυτή να είναι εντός του πλαισίου του άρθρου 102 του Συντάγματος (όπως με το σημερινό άρθρο 214 του ν. 3852/2010) και κυρίως να είναι **ενιαία**. Με άλλα λόγια, θα πρέπει να είναι σαφές ότι η εποπτεία των ΟΤΑ είναι μόνο η θεσπιζόμενη ως έλεγχος νομιμότητας των πράξεων και πειθαρχικός έλεγχος των προσώπων. Τυχόν άλλες, ειδικού χαρακτήρα εγκρίσεις, που αφορούν μεταβιβασθείσες στους ΟΤΑ κρατικές αρμοδιότητες, εκφεύγουν του πεδίου της με τη στενή έννοια εποπτείας, αφού υπεισέρχονται και στην ουσία των θεμάτων, ως έλεγχος σκοπιμότητας³³. Επίσης, η εποπτεία περιλαμβάνει και την **παροχή εγκύκλιων οδηγιών και κατευθύνσεων**, κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο κατά τον οποίο αυτές παρέχονται σήμερα από τα καθ' ύλην κατά περίπτωση αρμόδια Υπουργεία, μέσω των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων.

- Η ρητή πρόβλεψη ότι **τα καθ' ύλην αρμόδια, κατά περίπτωση, Υπουργεία δεν αποξενώνονται της αρμοδιότητάς τους** να παρέχουν εγκύκλιες οδηγίες και κατευθύνσεις ως προς την ερμηνεία των ουσιαστικών διατάξεων που τα ίδια θέτουν.

- Η ευθύνη για την παροχή οδηγιών και κατευθύνσεων για τα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των Ο.Τ.Α. παραμένει στο **Υπουργείο Εσωτερικών**, το οποίο ασκεί τη σχετική του αρμοδιότητα δια των υπηρεσιών εποπτείας, που διαρθρώνονται ως αποκεντρωμένες αυτοτελείς υπηρεσίες του.

3. Έλεγχος νομιμότητας των πράξεων

Ως προς το σκέλος της εποπτείας που αφορά τον **έλεγχο νομιμότητας των πράξεων** προτείνονται τα εξής :

³³ Συζητήθηκε εκτενώς το θέμα της τύχης των πάσης φύσεως εγκρίσεων που εκφεύγουν του πεδίου της εν στενή έννοια εποπτείας και υπεισέρχονται σε θέματα σκοπιμότητας. Κατά μία άποψη, θα μπορούσε να προβλεφθεί η κατάργηση οριζοντίως όλων των εγκρίσεων, πλην εκείνων που θα διατηρηθούν σε ισχύ με προεδρικό διάταγμα που θα εκδοθεί εντός συγκεκριμένης αποκλειστικής προθεσμίας (λ.χ. έξι μηνών), με πρόταση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Εσωτερικών.

α. Κατάργηση του υποχρεωτικού ελέγχου

Η πλήρης κατάργηση του υποχρεωτικού ελέγχου των πράξεων των Ο.Τ.Α. αποτελεί από μόνη της μία σημαντική μεταβολή, η οποία κινείται στο πλαίσιο της διαχρονικής εξέλιξης του θεσμού και λαμβάνει υπόψη της τις διεθνείς τάσεις.

Η επιλογή αυτή έχει τα εξής **πλεονεκτήματα** :

1^ο. Αφ' ενός αποδεικνύει έμπρακτα την **εμπιστοσύνη** του κράτους στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, αφ' ετέρου αυξάνει το **αίσθημα ευθύνης** τόσο των αιρετών, όσο και των υπαλλήλων των Ο.Τ.Α., αφού πλέον δεν θα εφησυχάζουν γνωρίζοντας ότι θα επακολουθήσει ο έλεγχος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Με την πρόταση, επομένως, αυτή ενισχύεται, πράγματι, η τοπική αυτονομία και κυρίως αναγνωρίζεται η αυτοτέλεια και η άμεση δημοκρατική νομιμοποίηση των οργάνων των Ο.Τ.Α., τα οποία ως τέτοια οφείλουν να αναλαμβάνουν τα ίδια την τήρηση, κατ' αρχήν, των κανόνων της νομιμότητας.

2^ο. Μειώνει σημαντικά τον **όγκο των ελεγχόμενων αποφάσεων**, ούτως ώστε η αρμόδια για την εποπτεία αρχή να μπορεί πράγματι να επιλαμβάνεται των υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιόν της, αντί του σημερινού γενικευμένου φαινομένου η πλειοψηφία των πράξεων να αποκτά απλώς τεκμήριο νομιμότητας λόγω παρόδου της προθεσμίας που τάσσει ο νόμος για τον έλεγχό τους.

Πρέπει να επισημανθεί δε ότι η κατάργηση του υποχρεωτικού ελέγχου δεν συνεπάγεται την πλήρη σύνδεση της εποπτείας των Ο.Τ.Α. με την ανάληψη πρωτοβουλίας εκ μέρους των πολιτών, αφού εκτός του αυτονόητου δικαιώματος της προσφυγής διατηρείται και ο αυτεπάγγελτος (κατασταλτικός όμως) έλεγχος.

Ειδικότερα δε, στο πλαίσιο της ρύθμισης των λεπτομερειών του αυτεπάγγελτου ελέγχου, υπάρχει η δυνατότητα να εξασφαλιστεί ο ενδελεχής έλεγχος των πιο σημαντικών και «επικίνδυνων» για τα δικαιώματα των διοικουμένων ή για το δημόσιο συμφέρον πράξεων των ΟΤΑ (κανονιστικές πράξεις, πράξεις οικονομικού περιεχομένου), όπως θα αναλυθεί στη συνέχεια.

β. Έλεγχος κατόπιν προσφυγής

Σε συνέχεια όσων έχουν γίνει σε διοικητικό/νομολογιακό επίπεδο δεκτά, θα ήταν σκόπιμο να οριοθετηθεί και νομικά ο κύκλος των προσώπων που δικαιούνται να προσφύγουν κατά πράξεων των οργάνων των Ο.Τ.Α. στο πλαίσιο του διοικητικού ελέγχου νομιμότητας.

Ειδικότερα, και με δεδομένη την κατάργηση του υποχρεωτικού ελέγχου, προτείνεται η ρητή νομοθετική κατοχύρωση της ενεργητικής νομιμοποίησης

προς άσκηση της διοικητικής προσφυγής, όχι μόνο όποιου αποδεικνύει την ύπαρξη έννομου συμφέροντος, αλλά αυτοτελώς και όλων των αιρετών του οικείου Ο.Τ.Α.

Σημειώνεται ότι, αν και εξετάστηκε το ενδεχόμενο γενίκευσης του δικαιώματος προσφυγής σε όλους τους δημότες ή κατοίκους, ανεξαρτήτως της απόδειξης έννομου συμφέροντος, κρίθηκε ωστόσο ότι με τον τρόπο αυτό θα ματαιωθεί η επιδιωκόμενη μείωση του φόρτου εργασίας της εποπτεύουσας αρχής.

Τέλος, θα πρέπει η προσφυγή να μην έχει μεν αυτοδικαίως ανασταλτικό αποτέλεσμα, να δίνεται όμως στην αρμόδια για την κρίση επί της προσφυγής αρχή η δυνατότητα αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης, όπως προβλέφθηκε αρχικά και με το ν. 3852/2010.

γ. Αυτεπάγγελτος έλεγχος

Σχετικά με τον αυτεπάγγελο έλεγχο, αυτός θα πρέπει να αναβαθμιστεί, ενσωματώνοντας και καθιερωμένες ελεγκτικές μεθόδους σε σχέση με την ανάλυση κινδύνου (risk analysis), με βάση τα δεδομένα που θα συγκεντρώνονται για κάθε Ο.Τ.Α. και για κάθε κατηγορία πράξεων. Με τον τρόπο αυτό, θα μπορεί να προβλεφθεί η διενέργεια δειγματοληπτικών αυτεπάγγελτων ελέγχων, όχι όμως με απολύτως τυχαίο τρόπο, αλλά στοχευμένα ώστε να εντοπίζουν αποτελεσματικά τις προβληματικές ή τις πιο σημαντικές για τα δικαιώματα των διοικουμένων και το δημόσιο συμφέρον περιπτώσεις.

Σαφέστατα, ο δειγματοληπτικός έλεγχος δεν θα πρέπει να αναιρεί την εξουσία της αρμόδιας για την εποπτεία αρχή να επιλαμβάνεται όποιας υπόθεσης κρίνει ότι πρέπει να ελέγξει.

Ειδικά σε ό,τι αφορά την αποτελεσματική εφαρμογή του αυτεπάγγελτου ελέγχου, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο υποχρεωτικής αποστολής, μέσω της ανάρτησης σε έναν ειδικό (κλειστό) δικτυακό τόπο, (με αναλυτική κατηγοριοποίηση) των αποφάσεων που εκδίδονται είτε από συλλογικά είτε από μονομελή όργανα των ΟΤΑ. Με τη μέθοδο αυτή :

Πρώτον, θα καταστεί δυνατό οι προσφυγές να υποβάλλονται διαδικτυακά στην εποπτεύουσα αρχή.

Δεύτερον, θα αποφευχθούν αμφισβητήσεις περί γνώσης της πράξης, κοινοποίησής της κ.λπ.

Τρίτον, θα καταστεί δυνατή η δειγματοληπτική επιλογή των πράξεων των ΟΤΑ, με βάση τις παραμέτρους που θα έχουν τεθεί στο πλαίσιο της ανάλυσης κινδύνου.

δ. Παραγγελία ελέγχου από άλλες αρχές

Ειδικότερο, τέλος, ζήτημα είναι η περίπτωση κατά την οποία άλλες δημόσιες αρχές ζητούν από την εποπτεύουσα αρχή τον έλεγχο της νομιμότητας κάποιας πράξης. Η περίπτωση αυτή έχει αναλογίες με την προσφυγή, ωστόσο θα πρέπει να διαμορφωθούν ειδικές προθεσμίες, που θα επιτρέπουν στη διοίκηση να λάβει γνώση πιθανής παρανομίας και να ενεργήσει παραγγέλλοντας τον έλεγχο νομιμότητας της επίμαχης πράξης.

4. Πειθαρχικός έλεγχος των προσώπων

Το ζήτημα του πειθαρχικού ελέγχου των αιρετών των Ο.Τ.Α., το οποίο κακώς, θεωρείται σε κάποιες περιπτώσεις τμήμα της καταστατικής θέσης των προσώπων αυτών, αποτελεί το δεύτερο και εξίσου σημαντικό σκέλος της κρατικής εποπτείας επί των Ο.Τ.Α.

Ο πειθαρχικός έλεγχος των αιρετών αποτελεί συχνά πεδίο νομικής και πολιτικής έντασης, καθώς αποτελεί την πιο ευθεία μορφή παρέμβασης του κράτους στα αυτοδιοικητικά πράγματα. Με δεδομένο, μάλιστα, ότι τα πειθαρχικώς ελεγχόμενα πρόσωπα διαθέτουν άμεση δημοκρατική νομιμοποίηση, το ζήτημα καθίσταται ιδιαίτερος λεπτό, καθώς το επιφορτισμένο με τον πειθαρχικό έλεγχο όργανο οφείλει να ισορροπήσει ανάμεσα στην ανάγκη προάσπισης της νομιμότητας και στην μη «ποινικοποίηση» της πολιτικής ζωής.

Με τα δεδομένα αυτά, θεωρείται ότι **το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο είναι σε γενικές γραμμές ικανοποιητικό**, χρειάζεται ωστόσο ορισμένες επιμέρους παρεμβάσεις, προκειμένου να καταστεί απολύτως **διαυγές** και να μην αφήνει **περιθώρια αμφισβητήσεων** και **διαφορετικής αντιμετώπισης των αιρετών ανά περιοχή**.

Αναλυτικότερα, προτείνεται :

1^ο. Να τροποποιηθεί το άρθρο 234 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, ώστε οι μετέχοντες στο πειθαρχικό συμβούλιο των αιρετών, βάσει του άρ. 102 παρ. 4 του Συντάγματος, δικαστικοί λειτουργοί να προέρχονται αναλογικά και από την Πολιτική/Ποινική και από τη Διοικητική Δικαιοσύνη, ενόψει της πληθώρας των ζητημάτων που τίθενται στο πλαίσιο της πειθαρχικής δίωξης των αιρετών.

2^ο. Να αποσυνδεθεί η θέση των αιρετών σε αργία, βάσει του άρθρου 236 του ν. 3852/2010, από την έννοια της προσωρινής κράτησης/των περιοριστικών όρων, καθώς οι εν λόγω θεσμοί, πρώτον, επιτελούν άλλους σκοπούς στο πλαίσιο της ποινικής δίκης, οι οποίοι δεν σχετίζονται με το βαθμό ενοχής του κατηγορουμένου (επομένως δεν έχει νόημα η επίκληση του τεκμηρίου αθωότητας, εν προκειμένω), και δεύτερον, είναι δυνατόν να

μεταβάλλονται διαρκώς, ανάλογα με τις ανάγκες της ποινικής διαδικασίας, ήτοι να επιβάλλονται, να τροποποιούνται, να αντικαθίστανται με άλλους, να αίρονται εν όλω ή να επανεπιβάλλονται, επομένως δεν προσφέρονται ως σημείο αναφοράς για τη θέση ενός αιρετού σε αργία, προκαλούν δε πλειάδα ερμηνευτικών αμφισβητήσεων.

3^{ον}. Να προβλεφθεί η άρση τυχόν επιβληθείσας αργίας μετά την έκδοση πρωτόδικης αθωωτικής απόφασης, αντί της τελεσίδικης που προβλέπεται σήμερα, παρά το γεγονός της μικρής πρακτικής διαφοράς στην περίπτωση των αθωωτικών αποφάσεων, προκειμένου να γίνεται απολύτως σεβαστό το τεκμήριο αθωότητας στην περίπτωση που έχει μεσολαβήσει δικαστική κρίση, έστω μη τελεσίδικη, υπέρ αυτής.

4^{ον}. Να προβλεφθεί αναλυτική διαδικασία και προθεσμίες, σε σχέση με την κίνηση των πειθαρχικών διαδικασιών στο πλαίσιο εν εξελίξει ποινικής διαδικασίας (ποιο όργανο, εντός ποιας προθεσμίας κ.λπ. υποχρεούται να ενεργήσει), ούτως ώστε να ενημερώνονται εγκαίρως οι εποπτικές αρχές από τις αρμόδιες δικαστικές και εισαγγελικές αρχές και να αποκαθίσταται άμεσα και με ομοιόμορφο σε όλες τις περιπτώσεις τρόπο για η νομιμότητα και η εμπιστοσύνη των πολιτών στους θεσμούς.

5. Εποπτική αρχή

Η θέσπιση με το ν. 3852/2010 του Ελεγκτή Νομιμότητας και της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. αποτέλεσε ένα γενναίο βήμα, μία τομή σε σχέση με το προϊσχύον καθεστώς, παρά τις ατέλειες του θεσμού και, κυρίως, παρά το γεγονός ότι ουδέποτε εφαρμόστηκε, μολονότι το θεσμικό πλαίσιο τροποποιήθηκε ήδη δύο φορές και εξαγγέλθηκε η τροποποίησή του άλλες δύο.

Στα θετικά του σχήματος που διαμόρφωσε ο «Καλλικράτης» εγγράφονται :

- ο απογαλακτισμός της εποπτείας των Ο.Τ.Α. από πολιτικές και κομματικές επιρροές,
- η πρόβλεψη μίας διακριτής υπηρεσίας που θα ασχολείται μόνο με την εποπτεία των Ο.Τ.Α., σε αντίθεση με τις αποκεντρωμένες διοικήσεις, θα έχει επομένως τη σχετική εμπειρία/εξειδίκευση και
- η καθιέρωση συγκεκριμένων υψηλών προσόντων για τα πρόσωπα που θα επιλέγονταν στη θέση του Ελεγκτή Νομιμότητας

Αντίθετα, διαφωνίες ή επιφυλάξεις διατυπώθηκαν για τα εξής στοιχεία του σχήματος του «Καλλικράτη» :

1^{ον}. Το αρμόδιο για τον έλεγχο όργανο παραμένει, αν και μη πολιτικό πλέον, **μονοπρόσωπο**. Επομένως, εξακολουθεί να είναι πιο ευάλωτο σε πάσης φύσεως πιέσεις και δεν παρέχει τα ίδια εχέγγυα σφαιρικής κρίσης και

αμεροληψίας όπως ένα συλλογικό όργανο. Ωστόσο θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η καθιέρωση ενός **συλλογικού οργάνου**, το οποίο - λόγω του όγκου των προς έλεγχο πράξεων - θα πρέπει να είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, παρουσιάζει **πρακτικές κυρίως δυσκολίες**.

2^{ον}. Η υπαγωγή της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. στην οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση, όπως επελέγη με μεταγενέστερη τροποποίηση του ν. 3852/2010, **είναι παντελώς λανθασμένη**, καθώς μειώνει σημαντικά το κύρος και την ανεξαρτησία του θεσμού. Είναι χαρακτηριστικό ότι - με το υφιστάμενο πλαίσιο - ο Ελεγκτής Νομιμότητας θα είναι υφιστάμενος του μέχρι σήμερα αρμόδιου για την εποπτεία (Γ.Γ. Αποκεντρωμένης Διοίκησης).

3^{ον}. Παρ' ότι είναι απολύτως θεμιτοί οι λόγοι που οδήγησαν στην αποπολιτικοποίηση του θεσμού, η **αμιγώς υπαλληλική προσέγγιση** του τρόπου και των κριτηρίων επιλογής του Ελεγκτή Νομιμότητας, δεν λαμβάνει υπόψη της το γεγονός ότι τα πρόσωπα που θα κληθούν να ελέγχουν διοικητικά και πειθαρχικά **αιρετούς με άμεση δημοκρατική νομιμοποίηση**, συνήθως δε και με **σημαντική κοινωνική αποδοχή και πολιτική ισχύ**, δεν μπορούν να στερούνται πλήρως και ενός βαθμού **κοινωνικής και πολιτικής νομιμοποίησης/αποδοχής**.

4^{ον}. Τέλος, σε σχέση με προτάσεις που κατατέθηκαν ενόψει νέας ανάληψης νομοθετικής πρωτοβουλίας του Υπουργείου Εσωτερικών, περί δημιουργίας περισσότερων Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας Ο.Τ.Α., και συγκεκριμένα δεκατριών αντί επτά (μίας ανά Περιφέρεια), θεωρείται αδόκιμη μία τόσο **ευρεία αποκέντρωση του θεσμού**, καθώς η μεγάλη γεωγραφική εγγύτητα προς τους ελεγχόμενους δημιουργεί ευκαιρίες επηρεασμού. Άλλωστε, ενόψει της γενίκευσης της ψηφιακής υπογραφής και της ηλεκτρονικής διακίνησης των εγγράφων, δεν υπάρχουν ιδιαίτεροι πρακτικοί λόγοι που να υπαγορεύουν μία τόσο εκτεταμένη αποκέντρωση.

Βάσει των ανωτέρω, στο ζήτημα της εποπτείας των Ο.Τ.Α. θα μπορούσαν να υιοθετηθούν ένα από τα σενάρια που παρουσιάζονται στον [Πίνακας 15](#).

Τέλος, **σε επίπεδο ορολογίας** και ενόψει όσων αναφέρθηκαν για **ενιαίο όργανο/φορέα εποπτείας των ΟΤΑ**, θα έπρεπε πιθανόν να επανεξεταστεί ο όρος «Ελεγκτής Νομιμότητας», που παραπέμπει μονομερώς σε όργανο ελέγχου των πράξεων, ενώ ο ρόλος που του επιφυλάσσεται είναι ευρύτερος.

Πίνακας 15 : Πιθανά εναλλακτικά σενάρια σχετικά με το φορέα της εποπτείας των Ο.Τ.Α.

Σενάριο 1 ^ο	Σενάριο 2 ^ο
<p>Μονοπρόσωπο όργανο ελέγχου : Διατηρείται ο θεσμός του Ελεγκτή Νομιμότητας, ως μονοπρόσωπου οργάνου. Προκειμένου να ενισχυθεί το κοινωνικό/πολιτικό κύρος του θεσμού, προτείνεται η τήρηση μίας διαδικασίας δημόσιας επιλογής, αντίστοιχη (πιθανόν και ταυτόσημη) με αυτή που ακολουθείται για τη στελέχωση των ανεξάρτητων αρχών ή των δημοσίων επιχειρήσεων (ΔΕΚΟ).</p>	<p>Συλλογικό όργανο ελέγχου : Ο Ελεγκτής Νομιμότητας επιλέγεται ως πρόεδρος ενός συλλογικού οργάνου, με λογική ανάλογη με τη λειτουργία του ΝΣΚ σε Τμήματα ή του Συνηγόρου του Πολίτη και των Βοηθών Συνηγόρων. Μαζί με τον Ελεγκτή - και με διαδικασία είτε αποκλειστικά βάσει τυπικών προσόντων είτε αντίστοιχη με την προτεινόμενη στο 1^ο σενάριο - θα επιλέγονται και τρεις Βοηθοί Ελεγκτές (Γενικών Υποθέσεων, Οικονομικών Υποθέσεων, Τεχνικών και Περιβαλλοντικών Υποθέσεων), με αντίστοιχα προσόντα. Ο έλεγχος νομιμότητας θα γίνεται από το συλλογικό όργανο που θα συγκροτείται με πρόεδρο τον Ελεγκτή και μέλη τους Βοηθούς Ελεγκτές, ενώ εισηγητής, για κάθε θέμα, θα είναι ο καθ' ύλην αρμόδιος Βοηθός Ελεγκτής, τις δε εισηγήσεις θα προετοιμάζει η αρμόδια Δ/νση της ΑΥΕ.</p>
<p>Διάρθρωση σε επίπεδο Α.Δ. με υπαγωγή όμως στο ΥΠΕΣ</p>	
<p>Χωρίς δευτεροβάθμια κρίση. (Τυχόν διαφορετική επιλογή, θα πρέπει να μεριμνήσει για ένα δευτεροβάθμιο όργανο αυξημένου κύρους και χωρίς το σημερινό τοπικό κατακερματισμό. Ειδικά πάντως στην περίπτωση του συλλογικού οργάνου, η καθιέρωση δευτεροβάθμιας κρίσης θα πρέπει να αποκλειστεί τελείως, για προφανείς λόγους).</p>	
<p>Πρόβλεψη συλλογικού οργάνου των Ελεγκτών Νομιμότητας («ολομέλεια») Η «ολομέλεια» θα έχει αναβαθμισμένες αρμοδιότητες και στόχο τη δημιουργία συνείδησης «corpus» και ενοποίησης της «νομολογίας» των κατά τόπους Ελεγκτών. Το συλλογικό όργανο θα εκλέγει τον Πρόεδρό του. Στην περίπτωση που υιοθετηθεί το 2ο σενάριο, στην «ολομέλεια» θα μετέχουν και οι Βοηθοί Ελεγκτές.</p>	
<p>Δημιουργία ενός συντονιστικού οργάνου εποπτείας Ο.Τ.Α. Σε αυτό θα έπρεπε να συμμετέχουν (ενδεικτική απαρίθμηση) ο Υπουργός Εσωτερικών, ο Πρόεδρος της «ολομέλειας» των Ελεγκτών, καθώς και εκπρόσωποι του ΣΤΕ, του Ελεγκτικού Συνεδρίου, του Αρείου Πάγου, των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, του Συνηγόρου του Πολίτη, του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, του Ειδικού Γραμματέα του ΣΕΕΔΔ κ.λπ. Αποστολή του θα είναι ο περιοδικός έλεγχος των επιπέδων συμμόρφωσης των Ο.Τ.Α., η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του μηχανισμού εποπτείας, η αμοιβαία ενημέρωση όλων των διοικητικών και δικαστικών φορέων για τα θέματα αρμοδιότητάς τους που αφορούν την Τοπική Αυτοδιοίκηση κ.λπ.</p>	

Ζ. Τοπική Διαμεσολάβηση

Ι. Ιστορικό

Ο **Συμπαραστάτης** αποτελεί ένα **θεσμό διαμεσολάβησης** μεταξύ πολιτών ή επιχειρήσεων και ΟΤΑ, που εισήχθη με τις διατάξεις του Προγράμματος «Καλλικράτης» και αποσκοπεί μεταξύ άλλων, στον **έγκαιρο εντοπισμό** και την **αποτελεσματική αντιμετώπιση φαινομένων κακοδιοίκησης, ορθής εφαρμογής των νόμων, στη διασφάλιση της αμεροληψίας των δημοτικών και περιφερειακών αρχών** και στην **αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών της τοπικής αυτοδιοίκησης προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής και διαφανούς διοίκησης.**

Η λειτουργία του Συμπαραστάτη στοχεύει στην **αποσυμφόρηση των ελεγκτικών μηχανισμών**, καθώς και στην **εξοικονόμηση διαδικασιών, πόρων, χρόνου και χρήματος**, καθώς η επίλυση πολλών προβλημάτων κακοδιοίκησης στα πλαίσια του ίδιου του Δήμου ή της Περιφέρειας, σε τοπικό δηλαδή επίπεδο, έχει ως αποτέλεσμα την αποτροπή πρόσθετων διοικητικών διαδικασιών, προσφυγών στην επτοπεία, σε ελεγκτικούς μηχανισμούς και στη δικαιοσύνη.

Ο Συμπαραστάτης, επομένως, πρέπει να τυγχάνει **ευρείας αποδοχής** από τα μέλη του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, ώστε να διασφαλιστεί το κύρος του θεσμού. Έτσι, η πλειοψηφία των 2/3 του συνόλου των μελών του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου κρίθηκε από το νομοθέτη αναγκαία για την επίτευξη του ανωτέρω σκοπού, την επιλογή δηλαδή προσώπου κύρους και εμπειρίας με ευρεία αποδοχή και ως εκ τούτου εκλέγεται για τη θέση αυτή το πρόσωπο που συγκεντρώνει την ειδική αυτή πλειοψηφία.

Σύμφωνα δε με το Γενικό Μέρος (κεφάλαιο Δ') της Αιτιολογικής Έκθεσης, του Καλλικράτη, «[ο] συμπαραστάτης θα έχει ως αποστολή, πέραν από την **έγκαιρη καταπολέμηση της κακοδιοίκησης, τη διασφάλιση της αμεροληψίας των δημοτικών αρχών, τη βελτίωση της εξυπηρέτησης των πολιτών και των επιχειρήσεων, καθώς και την αποσυμφόρηση του δημάρχου και άλλων αιρετών οργάνων του δήμου από τη συσσώρευση αιτημάτων και παραπόνων των πολιτών. Μέσω του συμπαραστάτη, θα αποτρέπονται πρόσθετες διαδικασίες (προσφυγές σε ελεγκτικούς μηχανισμούς και στη δικαιοσύνη), επειδή πολλά προβλήματα κακοδιοίκησης θα επιλύονται στο πλαίσιο του ίδιου του ΟΤΑ, με αποτέλεσμα την εξοικονόμηση διαδικασιών, πόρων, χρόνου, χρήματος και ελαχιστοποίηση της ταλαιπωρίας των πολιτών.**

Στο ειδικό μέρος της αιτιολογικής έκθεσης, ως προς το άρθρο 77, εκτός από τα ανωτέρω, αναφέρονται και τα εξής: «**Τα πολυσυζητημένα προβλήματα κακοδιοίκησης στους δήμους, τα παράπονα αρκετών πολιτών για μεροληψία και επιλεκτική πρόσβαση στα κέντρα αποφάσεων των δημοτικών αρχών, αλλά και η υπερφόρτωση του δημάρχου από αιτήματα και παράπονα μεμονωμένων πολιτών και ομάδων, καθιστούν αναγκαία την καθιέρωση ενός νέου θεσμού διαμεσολάβησης μεταξύ διοικουμένων και δημοτικών αρχών και υπηρεσιών. Παράλληλα, αποφεύγεται το ενδεχόμενο πρόκλησης πολιτικών και**

προσωπικών ανταγωνισμών, μέσω της καθιέρωσης κωλύματος εκλογής του δημοτικού συμπαραστάτη σε αιρετό αξίωμα».

II. Υφιστάμενη κατάσταση

1. Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης

Διατάξεις - Άρθρο 77 του ν.3852/2010

Στο άρθρο 77 επήλθαν δύο τροποποιήσεις έως σήμερα με σκοπό τη διευκόλυνση της εκλογής του συμπαραστάτη.

Με το **άρθρο 58 παρ. 2 του ν. 3966/2011** η προθεσμία δύο μηνών έγινε «ενδεικτική», έτσι ώστε να υπάρχει η δυνατότητα επαναπροκήρυξης της θέσης, ακόμη και μετά την πάροδο των δύο μηνών από την ανάληψη των καθηκόντων της νέας δημοτικής αρχής και με το **άρθρο 4 του ν. 4257/2014**, η ενδεικτική προθεσμία έγινε εξάμηνη.

Το τελικό ισχύον κείμενο του άρθρου 77 σήμερα έχει ως εξής:

«1. Στους δήμους άνω των είκοσι χιλιάδων (20.000) κατοίκων, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, επιλέγεται, κατόπιν προκηρύξεως που δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του δήμου, πρόσωπο εγνωσμένου κύρους και εμπειρίας, ως συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης. Υποψηφιότητες υποβάλλονται με δήλωση που κατατίθεται στο προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου κατά την έναρξη της διαδικασίας επιλογής. Ως συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης δεν μπορεί να επιλεγεί αιρετός δήμου, περιφέρειας ή βουλευτής. Ως προς το αξίωμα του συμπαραστάτη του δημότη ισχύοντα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα που προβλέπονται στο άρθρο 14 του παρόντος. Η θητεία του συμπαραστάτη ακολουθεί τη θητεία των δημοτικών αρχών.

2. Η διαδικασία για την επιλογή του συμπαραστάτη γίνεται εντός έξι (6) μηνών από την εγκατάσταση των αρχών. Ο συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης επιλέγεται με απόφαση η οποία λαμβάνεται με μυστική ψηφοφορία και με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του δημοτικού συμβουλίου. Αν δεν επιτευχθεί η επιλογή, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται κατά την ίδια ή μεταγενέστερη συνεδρίαση με την ίδια πλειοψηφία. Είναι επιτρεπτή με την ίδια πλειοψηφία και την αυτή διαδικασία η ανάκληση του συμπαραστάτη για πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων του, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

3. Ο συμπαραστάτης υποστηρίζεται διοικητικά από τις υπηρεσίες του δήμου, δέχεται καταγγελίες άμεσα θιγόμενων πολιτών και επιχειρήσεων για κακοδιοίκηση των υπηρεσιών του δήμου, των νομικών του προσώπων και των επιχειρήσεών του και διαμεσολαβεί προκειμένου να επιλυθούν τα σχετικά

προβλήματα, ενώ είναι υποχρεωμένος να απαντά εγγράφως ή ηλεκτρονικά εντός τριάντα (30) ημερών στους ενδιαφερόμενους.

4. Η υποβολή καταγγελίας ή αναφοράς στο συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης δεν αναιρεί τη σχετική αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη ως ανεξάρτητης αρχής, ούτε τις αρμοδιότητες άλλων ελεγκτικών οργάνων και αρχών, καθώς και του Ελεγκτή Νομιμότητας.

5. Ο συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης συντάσσει ετήσια έκθεση. Η ετήσια έκθεση παρουσιάζεται από τον ίδιο και συζητείται στην ειδική δημόσια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου για τον απολογισμό της δημοτικής αρχής κατά τις διατάξεις του άρθρου 217 του Κ.Δ.Κ., εντός τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της. Ο συμπαραστάτης μπορεί επίσης να προβαίνει στη διατύπωση προτάσεων βελτίωσης της δημοτικής διοίκησης και των σχέσεων της με το κοινό, τόσο στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσής του, όσο και επ' ευκαιρία σημαντικών προβλημάτων κακοδιοίκησης που ο ίδιος εντοπίζει. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, οι ειδικές προτάσεις του συμπαραστάτη υποβάλλονται στον δήμαρχο και κοινοποιούνται στο δημοτικό συμβούλιο και στον γενικό γραμματέα του δήμου. Τόσο η ετήσια έκθεση όσο και οι ειδικές προτάσεις του συμπαραστάτη αναρτώνται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του δήμου με φροντίδα των δημοτικών υπηρεσιών.

6. Ο συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης λαμβάνει αντιμισθία ισόποση με την αντιμισθία του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Ως προς την καταστατική θέση και τις ευθύνες του συμπαραστάτη και της επιχείρησης ισχύουν οι σχετικές διατάξεις για τους δημοτικούς συμβούλους.»

2. Περιφερειακός Συμπαραστάτης του Πολίτη και της Επιχείρησης.

Διατάξεις - Άρθρο 179 του ν.3852/2010

Στο άρθρο 179 επήλθαν δύο τροποποιήσεις έως σήμερα με σκοπό τη διευκόλυνση της εκλογής του συμπαραστάτη.

Με το **άρθρο 58 παρ. 2 του ν. 3966/2011** η προθεσμία δύο μηνών έγινε «ενδεικτική», έτσι ώστε να υπάρχει η δυνατότητα επαναπροκήρυξης της θέσης, ακόμη και μετά την πάροδο των δύο μηνών από την ανάληψη των καθηκόντων της νέας περιφερειακής αρχής και με το **άρθρο 4 του ν. 4257/2014**, η ενδεικτική προθεσμία έγινε εξάμηνη.

Το τελικό ισχύον κείμενο του άρθρου 179 σήμερα έχει ως εξής:

«1. Με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με μυστική ψηφοφορία και με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του, επιλέγεται πολίτης που αποτελεί προσωπικότητα εγνωσμένου κύρους ως περιφερειακός συμπαραστάτης του Πολίτη και της Επιχείρησης. Η σχετική διαδικασία για την επιλογή του Συμπαραστάτη γίνεται εντός έξι (6)

μηνών από την εγκατάσταση των αρχών. Υποψηφιότητες υποβάλλονται με δήλωση που κατατίθεται στο προεδρείο του περιφερειακού συμβουλίου κατά την έναρξη της διαδικασίας επιλογής. Αν δεν επιτευχθεί η επιλογή, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται κατά την ίδια ή μεταγενέστερη συνεδρίαση με την ίδια πλειοψηφία. Είναι επιτρεπτή με την ίδια πλειοψηφία και την αυτή διαδικασία η ανάκληση του συμπαραστάτη για πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων του, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου. Ως περιφερειακός συμπαραστάτης δεν μπορεί να επιλεγεί αιρετός δήμου ή περιφέρειας ή βουλευτής. Η θητεία του περιφερειακού συμπαραστάτη ακολουθεί τη θητεία των περιφερειακών αρχών. Ως προς την καταστατική θέση του περιφερειακού συμπαραστάτη εφαρμόζονται αναλόγως τα ισχύοντα για τον πρόεδρο του περιφερειακού συμβουλίου.

2. Ο περιφερειακός συμπαραστάτης υποστηρίζεται διοικητικά από τις υπηρεσίες της περιφέρειας, δέχεται καταγγελίες άμεσα θιγόμενων πολιτών και επιχειρήσεων για κακοδιοίκηση των υπηρεσιών της περιφέρειας, των νομικών της προσώπων και επιχειρήσεων και διαμεσολαβεί προκειμένου να επιλυθούν τα σχετικά προβλήματα, ενώ είναι υποχρεωμένος να απαντά εγγράφως ή ηλεκτρονικά εντός τριάντα (30) ημερών στους διοικούμενους.

3. Η υποβολή καταγγελίας ή αναφοράς στον περιφερειακό συμπαραστάτη δεν αναιρεί τη σχετική αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη ως ανεξάρτητης αρχής ούτε τις αρμοδιότητες άλλων ελεγκτικών οργάνων και αρχών, καθώς και του Ελεγκτή Νομιμότητας.

4. Ο περιφερειακός συμπαραστάτης συντάσσει ετήσια έκθεση. Η ετήσια έκθεση παρουσιάζεται από τον ίδιο και συζητείται στην ειδική δημόσια συνεδρίαση του περιφερειακού συμβουλίου για τον απολογισμό πεπραγμένων της περιφερειακής αρχής κατά τις διατάξεις του άρθρου 185 του παρόντος. Ο περιφερειακός συμπαραστάτης μπορεί επίσης να προβαίνει στη διατύπωση προτάσεων βελτίωσης της περιφερειακής διοίκησης και των σχέσεών της με το κοινό, τόσο στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσής του όσο και επ' ευκαιρία σημαντικών προβλημάτων κακοδιοίκησης που ο ίδιος εντοπίζει. Στην τελευταία αυτή περίπτωση οι ειδικές προτάσεις του περιφερειακού συμπαραστάτη υποβάλλονται στον περιφερειάρχη και κοινοποιούνται στο περιφερειακό συμβούλιο και στον εκτελεστικό γραμματέα της περιφέρειας. Τόσο η ετήσια έκθεση όσο και οι ειδικές προτάσεις του περιφερειακού συμπαραστάτη αναρτώνται στην ιστοσελίδα της περιφέρειας με φροντίδα των περιφερειακών υπηρεσιών.

5. Ο περιφερειακός συμπαραστάτης λαμβάνει αντιμισθία ισόποση με την αντιμισθία του προέδρου του περιφερειακού συμβουλίου.»

3. Στοιχεία επιλογής συμπαραστάτη από Δήμους και Περιφέρειες

Στα πλαίσια του Κοινοβουλευτικού Ελέγχου και κατόπιν ερωτήσεως που υποβλήθηκε στον Υπουργό Εσωτερικών & Διοικητικής Ανασυγκρότησης, με το αρ.πρωτ.18996/2-6-2016 έγγραφο του ΥΠΕΣ προς τις Αποκεντρωμένες

Διοικήσεις της Χώρας, ζητήθηκαν στοιχεία από τις Περιφέρειες και τους Δήμους άνω των 20.000 κατοίκων για το πού έχει επιτευχθεί εκλογή Περιφερειακού Συμπαραστάτη του Πολίτη και της Επιχείρησης & Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης αντίστοιχα, και πού η διαδικασία απέβη άγονη.

Από τα στοιχεία που έχουν σταλεί **έως σήμερα** στο ΥΠΕΣ, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Από τις δεκατρείς Περιφέρειες στις πέντε έχει επιτευχθεί επιλογή, στις τέσσερις η διαδικασία απέβη άγονη, μια έχει εκκινήσει τη διαδικασία επιλογής αλλά δεν έχει αυτή ολοκληρωθεί και οι υπόλοιπες τρεις δεν έχουν στείλει ακόμη στοιχεία.

Από τους εκατόν εξήντα έναν(161) υπόχρεους δήμους(άνω των 20.000 κατοίκων), στους είκοσι οκτώ(28) έχει επιτευχθεί επιλογή, στους σαράντα οκτώ(48) η διαδικασία απέβη άγονη, ένας(1) έχει εκκινήσει τη διαδικασία επιλογής αλλά δεν έχει αυτή ολοκληρωθεί, σαράντα δύο(42) δεν έχουν καν εκκινήσει τη διαδικασία επιλογής και οι υπόλοιποι σαράντα δύο(42) δεν έχουν στείλει ακόμη στοιχεία.

4. Ζητήματα που εξετάστηκαν από το Συμπαραστάτη

Ενδεικτικά, ζητήματα που τέθηκαν στον Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης, με βάση τα στοιχεία από ετήσιες εκθέσεις Δήμων, τα οποία συνέλεξε η αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΣ, είναι τα εξής :

- Αναφορές για έλλειψη και αντικατάσταση κάδων απορριμμάτων
- Αναφορές για εγκαταλελειμμένα οχήματα.
- Αναφορές για συντήρηση πρασίνου κοινόχρηστων χώρων.
- Ανακατασκευή πεζοδρομίων, ασφαλτοστρώσεις δρόμων(λακούβες κλπ).
- Αναφορές για ακαθάριστα οικόπεδα στις αρχές και κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού.
- Αιτήματα συντήρησης σχολικών κτιρίων & αθλητικών κέντρων.
- Το πρόβλημα της κατάληψης πεζοδρομίων & κοινόχρηστων χώρων από επαγγελματίες σε τρόπο ώστε να εμποδίζεται η διέλευση των πεζών.
- Προβλήματα σχετικά με τον ελεγκτικό μηχανισμό της δημοτικής αστυνομίας, (π.χ εφαρμογή του αντικαπνιστικού νόμου στα καταστήματα της περιοχής ή προβλήματα παράνομης στάθμευσης, παραβάσεις καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, ηχορύπανση, άδειες).
- Σειρά προσφυγών στο Συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης για τα δηλωθέντα τετραγωνικά στη Δ.Ε.Η, βάσει των οποίων υπολογίζονται τα δημοτικά τέλη, ο δημοτικός φόρος κλπ.
- Αιτήματα για ρυθμίσεις οφειλών, μείωσης τελών.
- Προβλήματα σχετικά με δίκτυο ύδρευσης & το αποχετευτικό δίκτυο.

- Αρκετές περιπτώσεις δημοτών οι οποίοι χρειάζονταν άμεσα την λήψη κάποιου εγγράφου (πιστοποιητικό, ληξιαρχική πράξη κλπ.). Παρέμβαση για τη χορήγηση εγγράφων σε πολίτες που τα αιτήθηκαν.

III. Ευρώπη και τοπική διαμεσολάβηση

1. Τοπική διαμεσολάβηση σε πόλεις της Ευρώπης

Ο Θεσμός της τοπικής διαμεσολάβησης έχει μια αξιόλογη προϊστορία σε χώρες της δυτικής αλλά και της ανατολικής Ευρώπης.

Στην **Βουλγαρία**, από το 1998 υπάρχει ο αντίστοιχος θεσμός σε επίπεδο δήμου. Το 2001, το δημοτικό συμβούλιο της Σόφιας αποφάσισε την ίδρυση του Δημοτικού Μεσολαβητή για το Κοινό και ψήφισε τον κανονισμό λειτουργίας και αρμοδιοτήτων του. Αρχικά ο θεσμός ιδρύθηκε με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, αναμένοντας την νομοθετική του επικύρωση από το Κοινοβούλιο (που ήλθε το 2004). Σε αυτό το πειραματικό στάδιο, η θητεία ορίστηκε διετής και αποκλείσθηκε η δυνατότητα ανανέωσης της για πέρα από μία ακόμη φορά. Αποστολή του Δημοτικού Μεσολαβητή είναι η εξέταση καταγγελιών που υποβάλλουν φυσικά πρόσωπα, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους, καθώς και νομικά πρόσωπα και οργανισμοί, εναντίον παράνομων και παράλογων πράξεων των δημοτικών αρχών, παραβιάσεων δικαιωμάτων, καταστρατήγησης διαδικασιών, αδικιών, καθυστερήσεων, προσβολής της αξιοπρέπειας των πολιτών. Με μια λέξη: εναντίον της κακοδιοίκησης.

Επιπλέον όμως, ο Δημοτικός Μεσολαβητής έχει κι εξουσίες εκπροσώπησης των πολιτών ενώπιον των δικαστηρίων και δημόσιων αρχών, μια αρμοδιότητα που δεν προβλέπεται για τον Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης. Τον Απρίλιο του 2008, ο Δήμος Σόφιας κήρυξε την έναρξη προεκλογικής περιόδου για την εκλογή του Δημοτικού Μεσολαβητή, με προσόντα εκλογιμότητας αντίστοιχα με αυτά για τους υποψήφιους δημοτικούς συμβούλους. Ο θεσμός λειτουργεί σε πάνω από 10 πόλεις της Βουλγαρίας.

Σε πόλεις της **Ολλανδίας** ο θεσμός λειτουργεί με πολύ καλή διαδικτυακή παρουσία. Ο Συνήγορος του Δημότη στο Άμστερνταμ (με αρμοδιότητα και για άλλες ολλανδικές κοινότητες), καλεί τους δημότες να υποβάλλουν την καταγγελία τους διαδικτυακά και δημοσιεύει τα πορίσματα στην ιστοσελίδα του, φυσικά με απάλειψη των προσωπικών δεδομένων. Η οργάνωση του γραφείου του Συνηγόρου του Δημότη αποτελείται από ένα front office κι ένα back office. Στο front office εργάζονται τα άτομα που συλλέγουν καταγγελίες σε γραπτή, τηλεφωνική, τηλεομοιοτυπική μορφή ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Πρόκειται για το γραφείο το οποίο έρχεται σε επαφή με το κοινό. Στο back office απασχολούνται δέκα άτομα, τα οποία εξετάζουν τις καταγγελίες και οργανώνουν την διαμεσολάβηση με τις δημοτικές υπηρεσίες, για την επίλυση των παραπόνων. Αυτά τα άτομα επισκέπτονται τις δημοτικές υπηρεσίες για την

εξεύρεση λύσεων στα προβλήματα που έχουν καταγγεληθεί. Αντίστοιχος θεσμός λειτουργεί στη Χάγη και στην Ουτρέχτη.

Στην **Ιταλία**, σε κάθε περιφέρεια, πόλη και περιοχή υπάρχουν τοπικοί μεσολαβητές διοίκησης, οι Difensori civici regionali. Δεν υπάρχει όμως Συνήγορος του Πολίτη σε εθνικό επίπεδο.

Στην **Αγγλία** υπάρχει ο θεσμός του Local Government Ombudsman. Μεγάλες πόλεις -περιοχές υπάγονται στην διαμεσολαβητική αρμοδιότητα τριών προσώπων - ombudspersons. Δεν υπάρχει δηλαδή ένας για κάθε πόλη, αλλά μια επιτροπή με αρμοδιότητα διαμεσολάβησης για δημοτικά - περιφερειακά θέματα στην Αγγλία.

2. Ψηφίσματα - συστάσεις

Ο θεσμός του δημοτικού διαμεσολαβητή ή τοπικού συνηγόρου του πολίτη (local ombudsman), η ίδρυση δηλαδή ενός συνηγόρου του πολίτη που θα λειτουργεί σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο έχει αποτελέσει αντικείμενο ευρωπαϊκών συστάσεων που εδώ και δεκαετίες έχουν απευθύνει τα όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης προς τα κράτη μέλη.

Τα ευρωπαϊκά κείμενα που συνιστούν στα κράτη να ιδρύσουν και να ενισχύσουν τον θεσμό, περιλαμβάνουν και κατευθυντήριες γραμμές και αρχές για την καλή λειτουργία του.

Η τήρηση των συστάσεων αυτών είναι σημαντική για την σχέση της χώρας με το Συμβούλιο της Ευρώπης, ενώ συμβάλλει στην σωστή λειτουργία του θεσμού, καθώς συνοψίζει την ευρωπαϊκή εμπειρία των καλών πρακτικών σε σχέση με το θέμα.

Τα αποσπάσματα από τις σχετικές συστάσεις παρατίθενται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII](#).

IV. Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης - Προβλήματα

Κατ' αρχάς, είναι σαφές ότι οι **Συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης** αφήνουν ρητά **σημαντικό βαθμό ευχέρειας στα κράτη-μέλη να προσαρμόσουν την τοπική διαμεσολάβηση στις ιδιαίτερες νομικο-διοικητικές τους συνθήκες και παραδόσεις, με γνώμονα τη βέλτιστη προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών σε όλα τα επίπεδα και σε όλο το φάσμα της διοικητικής δράσης**. Συνεπώς, και η Ελλάδα οφείλει να αξιολογήσει την εμπειρία από το θεσμό του Συμπαραστάτη και ενδεχομένως να αναμορφώσει, μερικά ή ριζικά, το σύστημα της τοπικής διαμεσολάβησης, στο πλαίσιο πάντοτε των συστάσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Σε ό,τι αφορά καθεαυτή τη λειτουργία του θεσμού του **Συμπαραστάτη**, η πλειοψηφία των Δήμων της Χώρας, καθώς και πολλές Περιφέρειες δεν έχουν επιλέξει Συμπαραστάτη.

Με τα **έως τώρα στοιχεία**, ο Συμπαραστάτης του Δημότη λειτουργεί σε **λιγότερο του 1/5 των υπόχρεων Δήμων**. Η πλειοψηφία των υπόχρεων Δήμων, είτε δεν έχει καν εκκινήσει τη διαδικασία (δύο και πλέον χρόνια μετά την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών) είτε η διαδικασία απέβη άγονη.

Συνεπώς, ουσιαστικά ο θεσμός δε λειτουργεί. Στην αδρανοποίηση του θεσμού και της μη προσδοκώμενης ανταπόκρισης έχουν συντελέσει:

- **ο τρόπος επιλογής:** η νομοθετική πρόβλεψη της αυξημένης πλειοψηφίας των 2/3 του συνόλου των μελών του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου για την επιλογή συμπαραστάτη, ενδεχομένως δυσχεραίνει τη διαδικασία εκλογής, ωστόσο πρέπει να τονιστεί ότι τυχόν διευκόλυνση της εκλογής με μικρότερη πλειοψηφία ή λήψη απόφασης βάσει των παρόντων συμβούλων, θα υποβίβαζε το κύρος και την επιβεβλημένη ανεξαρτησία του θεσμού. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να ληφθεί υπόψη το νέο εκλογικό σύστημα που προτείνεται, βάσει του οποίου θα είναι δύσκολο μία παράταξη να έχει τα 3/5 των εδρών του οικείου συμβουλίου, όπως σήμερα, επομένως ακόμα και αν μειωθεί η απαιτούμενη πλειοψηφία, θα παραμείνει διαπαράταξιακή η επιλογή.

- **το γεγονός ότι κάποιοι αιρετοί δε θέλουν την ύπαρξη του θεσμού** (αφού δεν εκκινούν τη διαδικασία δύο χρόνια μετά την εγκατάστασή τους),

- **η μη αναγνώριση και ανάδειξη του θεσμού ως κάτι καινούριου που χρειάζεται την προσοχή όλων,**

- **η έλλειψη ενημέρωσης του πολίτη για το θεσμό,**

- **η σύγχυση του Συμπαραστάτη του Δημότη με το Συνήγορο του Πολίτη και η επικάλυψη των αρμοδιοτήτων τους.**

Λαμβάνοντας, επομένως, υπόψη :

1^{ον}. τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις περί διαμεσολάβησης σε τοπικό επίπεδο,

2^{ον}. τα προβλήματα-παθογένειες κατά την εφαρμογή του θεσμού του Συμπαραστάτη

3^{ον}. την ανάγκη για αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών σε όλα τα επίπεδα διοίκησης

4^{ον}. τον τρόπο οργάνωσης του ελληνικού νομικο-διοικητικού συστήματος,

επιχειρήθηκε μία επαναξιολόγηση του θεσμού της τοπικής διαμεσολάβησης, διατυπώνοντας τα εναλλακτικά σενάρια αναμόρφωσής του, τα οποία και τέθηκαν υπόψη του Συνηγόρου του Πολίτη, συνταγματικά κατοχυρωμένης Ανεξάρτητης Αρχής με ρόλο εθνικού διαμεσολαβητή και γενική αρμοδιότητα, μεταξύ άλλων, και για την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Από τα στοιχεία που έθεσε υπόψη του Υπουργείου ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο σχετικής αλληλογραφίας, αλλά και συνεργασίας της με εκπροσώπους του, προέκυψαν, μεταξύ άλλων, τα εξής :

- «Ο θεσμός του *Ombudsman*, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο σε θέματα ενίσχυσης του κράτους δικαίου,

καταπολέμησης της κακοδιοίκησης και προστασίας των δικαιωμάτων των διοικουμένων. **Η Ελλάδα για την εκπλήρωση των ανωτέρω σκοπών συνέστησε το Συνήγορο του Πολίτη, με τη νομική μορφή της Ανεξάρτητης Αρχής [...]**».

- «Είναι γεγονός, ότι ο θεσμός του Ombudsman δεν απαντάται με την ίδια μορφή σε όλα τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθώς **ανάλογα με τη διοικητική δομή κάθε κράτους-μέλους έχει αναπτυχθεί ο θεσμός αποκλειστικά ή συνδυαστικά, σε εθνικό, περιφερειακό, δημοτικό επίπεδο κ.λπ.**»

- «Ο Συμπαραστάτης και ο Περιφερειακός Συμπαραστάτης [...] **διέπονται από εξαιρετικά ελλιπές θεσμικό πλαίσιο, γεγονός που δημιουργεί την επιτακτική ανάγκη περαιτέρω ρύθμισης**».

- «Οι αρμοδιότητες του Συμπαραστάτη και Περιφερειακού Συμπαραστάτη προσδιορίζονται από το σύνολο της καθ' ύλην αρμοδιότητας του αυτοδιοικητικού φορέα στον οποίο υπηρετούν, αφορούν δηλαδή στην εν γένει δράση του, η οποία, όμως, **ελέγχεται κατ' εξοχήν από το Συνήγορο του Πολίτη**, αλλά και τα άλλα ελεγκτικά σώματα της Διοίκησης. Χαρακτηριστικά, επισημαίνεται, ότι **σύμφωνα με τα στοιχεία της πιο πρόσφατης Ετήσιας Έκθεσής μας (Ετήσια Έκθεση ΣΤΠ 2015), ποσοστό που υπερβαίνει το 22% του συνόλου των βάσιμων αναφορών που χειριστήκαμε [...] αφορούσαν ζητήματα της Αυτοδιοίκησης (Δήμων και Περιφερειών)**. Ποσοστό που ανταποκρίνεται σε χιλιάδες αυτοτελείς αναφορές, από ολόκληρη την επικράτεια».

- «Δεν θα ήταν αδόκιμο και αβάσιμο να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι **ο θεσμός του Συμπαραστάτη και των δύο βαθμών αυτοδιοίκησης, όπως σχεδιάστηκε, δε διαθέτει τα χαρακτηριστικά που προσιδιάζουν στο θεσμό του Ombudsman**, δηλαδή δε διαθέτει τις εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας που είναι αναγκαίες για την εκπλήρωση της αποστολής του. Αντίθετα **προσομοιάζει με τις εσωτερικές υπηρεσίες (γραφεία 'παραπόνων'/εξυπηρέτησης πολιτών)**, που συλλέγουν καταγγελίες ή διαμαρτυρίες και τις προωθούν στις αρμόδιες υπηρεσίες του φορέα».

- «...**ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί, ότι μπορεί να εκπληρώσει, και εκπληρώνει, την ανατεθείσα στον Συμπαραστάτη αποστολή, εφόσον κριθεί ότι ο θεσμός του Συμπαραστάτη δεν απέδωσε τα αναμενόμενα αποτελέσματα και πρέπει να καταργηθεί**».

- «Οφείλουμε, ωστόσο, να επισημάνουμε, ότι ενώ η δυνατότητα του Συνηγόρου του Πολίτη να επιλαμβάνεται του συνόλου των ζητημάτων που ανακύπτουν στο επίπεδο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν αμφισβητείται, **η εγγύητά του και η φυσική του παρουσία στο σύνολο της επικράτειας περιορίζεται, ευλόγως, από το πεπερασμένο της υποδομής του, υλικοτεχνικής και σε ανθρώπινο δυναμικό**, δηλαδή σε ειδικούς, άρτια εκπαιδευμένους και εξειδικευμένους διαμεσολαβητές. Συνεπώς, για την κάλυψη και αυτής της ανάγκης, της συχνής, τακτικής παρουσίας του Συνηγόρου του Πολίτη στις τοπικές κοινωνίες, ενδείκνυται η πλήρης κατάργηση του θεσμού του Συμπαραστάτη και του Συμπαραστάτη της Περιφέρειας να συνοδευτεί από τη δημιουργία υποδομών που θα λειτουργούν σε επίπεδο δήμων (πρωτευουσών

νομών και δήμων με αυξημένο πληθυσμό) και περιφερειών, ώστε κλιμάκια του Συνηγόρου του Πολίτη, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, να επικοινωνούν με τους πολίτες για τις υποθέσεις τους και τους τρόπους επίλυσής τους. Αυτό προϋποθέτει αφενός μεν την **εκπόνηση ενός προγράμματος με ευρύ χρονικό ορίζοντα και πανελλήνια εμβέλεια** καθώς και την **εκ μέρους της Πολιτείας ή/και της ΚΕΔΕ ανάληψη της σχετικής δαπάνης ή τη χρηματοδότηση της σχετικής δράσης μέσω ευρωπαϊκών κονδυλίων**. Παράλληλα, σε μόνιμη βάση, σε κάθε επιλεγμένο και συμπεφωνημένο δήμο, θα μπορεί να λειτουργεί αυτοτελές γραφείο ενημέρωσης των πολιτών, σχετικά με τις αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Πολίτη, της πρόσβασης στις υπηρεσίες του, της παραλαβής αναφορών, το οποίο θα λειτουργεί υπό την εποπτεία της Αρχής».

• **«Στην περίπτωση, δε, που κριθεί επιβεβλημένη η διατήρηση του Θεσμού του Συμπαραστάτη [...]. Ο Συνήγορος του Πολίτη :**

ο Κρίνει ότι η **διατήρηση της αυξημένης πλειοψηφίας** των 2/3 του συνολικού αριθμού των μελών των συμβουλίων είναι σημαντικός παράγοντας για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του Συμπαραστάτη και της κοινωνικής αποδοχής, που είναι αναγκαία για την επιτυχή λειτουργία του θεσμού.

ο Εκτιμά ότι **πρόσθετες εγγυήσεις** της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας θα πρέπει να εξετασθούν, ιδίως με την θέσπιση ειδικότερων **τυπικών και ουσιαστικών κριτηρίων και προσόντων** για τους υποψήφιους Συμπαραστάτες, την **καθιέρωση ασυμβιβάστου** κ.ο.κ.

ο Προτείνει, στο πλαίσιο της γενικής οδηγίας του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την αποφυγή πολλαπλασιασμού θεσμών με τα χαρακτηριστικά του Συνηγόρου του Πολίτη [...], ο θεσμός του Συμπαραστάτη να λειτουργήσει σε **επίπεδο πρωτεύουσας νομού**, με εξαίρεση τους νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης [...]

ο Προτείνει τη **θεσμοθέτηση μιας στενής συνεργασίας μεταξύ του Συμπαραστάτη και του Συνηγόρου του Πολίτη [...]**. Ενδεικτικά, η θεσμοπονημένη αυτή συνεργασία θα μπορούσε να εξειδικευθεί είτε με διάχυση τεχνογνωσίας (εκπαίδευση/πιστοποίηση και διαρκής επιμόρφωση εκλεγμένων ή υποψηφίων Συμπαραστατών, κοινές ενημερωτικές εκδηλώσεις), είτε ακόμη και με κάποιας μορφής συνεργασία στο επίπεδο του χειρισμού των ατομικών υποθέσεων [...]

V. Πρόταση

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, σε σχέση με το θεσμό της τοπικής διαμεσολάβησης προτείνονται **δύο εναλλακτικά σενάρια :**

1. Πρώτο σενάριο

Ως πρώτο εναλλακτικό σενάριο, προτείνεται η κατάργηση του Θεσμού του Συμπαραστάτη και η απόδοση του συνόλου των σχετικών με την Τοπική Αυτοδιοίκηση διαμεσολαβητικών αρμοδιοτήτων στο Συνήγορο του Πολίτη, με ταυτόχρονη εξασφάλιση της παρουσίας του τελευταίου σε τοπικό/περιφερειακό επίπεδο.

Η επιλογή αυτή έχει τα εξής πλεονεκτήματα :

1^{ον}. Διασφαλίζεται η ενότητα των διαμεσολαβητικών Θεσμών και αποφεύγεται η επικάλυψη αρμοδιοτήτων. Με τον τρόπο αυτό, αφ' ενός μεν οι Ο.Τ.Α. θα δέχονται σαφείς και ενιαίες συστάσεις, αφ' ετέρου δε οι πολίτες θα απευθύνονται σε έναν φορέα για όλες τους τις υποθέσεις.

2^{ον}. Αναβαθμίζεται το κύρος του Θεσμού της τοπικής διαμεσολάβησης, καθώς ο Συνήγορος του Πολίτη αποτελεί συνταγματικά κατοχυρωμένη ανεξάρτητη αρχή, επιλέγεται μέσα από μία καθιερωμένη διαδικασία σε πολύ υψηλό επίπεδο, ενώ η μέχρι σήμερα λειτουργία του τον έχει εδραιώσει και στη συνείδηση των πολιτών, αλλά και των αιρετών και υπαλληλικών στελεχών.

3^{ον}. Με την προτεινόμενη αποκέντρωση του Συνηγόρου του Πολίτη αντιμετωπίζεται το μόνο μέχρι σήμερα έλλειμμα του Συνηγόρου, ήτοι η μη σταθερή παρουσία του (με συγκροτημένα γραφεία) στην ελληνική περιφέρεια.

4^{ον}. Σε αντίθεση με τον Συμπαραστάτη, του οποίου η καθ' ύλην αρμοδιότητα αφορούσε μόνο τη δράση του οικείου Ο.Τ.Α., ο Συνήγορος θα επιλαμβάνεται όλων των υποθέσεων των πολιτών στην περιοχή ευθύνης του, δηλ. θα δέχεται αναφορές όχι μόνο για τους Ο.Τ.Α., αλλά και για όλες τις δημόσιες υπηρεσίες της περιοχής.

Ωστόσο, σημειώνεται ότι η τοπική παρουσία του Συνηγόρου του Πολίτη δεν μπορεί να αφεθεί στο επίπεδο της απλής «περιοδείας» των στελεχών της Αρχής, αλλά θα πρέπει - εφ' όσον προκριθεί το σενάριο αυτό - να προσλάβει μόνιμα, οργανωτικά χαρακτηριστικά, με τη λειτουργία γραφείων Συνηγόρου ανά την Επικράτεια, έστω και σε πιο περιορισμένη κλίμακα από αυτή που προβλέπεται σήμερα για τον Συμπαραστάτη.

Τέλος, εννοείται ότι σε περίπτωση που υιοθετηθεί η συγκεκριμένη λύση, η νομοθετική ρύθμιση θα πρέπει να περιληφθεί στον καταστατικό νόμο του Συνηγόρου του Πολίτη και όχι στο θεσμικό πλαίσιο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

2. Δεύτερο σενάριο

Είναι προφανές ότι - προκειμένου να μη φαλκιδευτεί το υψηλό επίπεδο και το κύρος του Θεσμού του Συνηγόρου - η δημιουργία Γραφείων Συνηγόρου σε αποκεντρωμένο επίπεδο, έστω Περιφέρειας, απαιτεί την επαρκή στελέχωσή

τους με προσωπικό αντίστοιχων προσόντων και την εξασφάλιση των υλικοτεχνικών προϋποθέσεων λειτουργίας τους.

Με αυτό το δεδομένο - και παρά το γεγονός ότι και η αποτελεσματική και αναβαθμισμένη λειτουργία και του θεσμού του Συμπαραστάτη είναι κάθε άλλο παρά δημοσιονομικά ουδέτερη - προτείνεται και ένα δεύτερο εναλλακτικό σενάριο, βάσει του οποίου διατηρείται, με ουσιώδεις όμως βελτιώσεις, ο θεσμός του Συμπαραστάτη **(Δημοτικός/Περιφερειακός Διαμεσολαβητής)**.

Βασικές κατευθύνσεις του σεναρίου αυτού είναι οι εξής :

- η βελτιστοποίηση της διαδικασίας επιλογής,
- η διαφορετική οργανωτική δομή
- η περαιτέρω ενίσχυση της λειτουργικής ανεξαρτησίας του Συμπαραστάτη, ώστε να καταστεί αποτελεσματικότερη η λειτουργία του θεσμού
- ο προσδιορισμός αρμοδιοτήτων
- η συνεργασία και αλληλοσυμπλήρωση του Συμπαραστάτη και του Συνηγόρου του Πολίτη, ώστε να αποτρέπεται η αλληλοεπικάλυψη των θεσμών αυτών.

Αναλυτικότερα, προτείνεται η μεταξέλιξη του θεσμού του Συμπαραστάτη σε Δημοτικό/Περιφερειακό Διαμεσολαβητή, με βάση τα παρακάτω.

α. Καθ' ύλη πεδίο αρμοδιότητας

Ο Δημοτικός/Περιφερειακός Διαμεσολαβητής παρεμβαίνει στο σύνολο των αρμοδιοτήτων και της εν γένει δράσης του οικείου/των οικείων ΟΤΑ.

β. Κατά τόπον αρμοδιότητα

Προτείνεται η συγκρότηση :
-Περιφερειακού Διαμεσολαβητή ανά Περιφέρεια (συνολικά 13).
-Δημοτικού Διαμεσολαβητή ανά Νομό, με αρμοδιότητα όλους τους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ του Νομού. Ειδικά στην Αττική, ο Δημοτικός Διαμεσολαβητής θα επιλέγεται ανά Περιφερειακή Ενότητα (συνολικά 59)³⁴.

³⁴ Εναλλακτικά, θα μπορούσε να διατηρηθεί η επιλογή ανά Δήμο, με πιθανή αναπροσαρμογή των πληθυσμιακών κριτηρίων και με αντίστοιχη μεταβολή σε ό,τι αφορά το όργανο επιλογής του Διαμεσολαβητή (το οποίο, στην περίπτωση αυτή, θα είναι το οικείο Δημοτικό Συμβούλιο).

γ. Προσόντα - Προσωπικές & Λειτουργικές εγγυήσεις ανεξαρτησίας

i. Προσόντα

Σε σχέση με τα προσόντα του Διαμεσολαβητή, προτείνεται :

- Να θεσπιστούν εκ του νόμου κάποια ελάχιστα τυπικά προσόντα, όπως ενδεικτικά η κατοχή πτυχίου νομικών, πολιτικών, διοικητικών ή οικονομικών επιστημών, κάποια ελάχιστη προϋπηρεσία (λ.χ. πενταετής) κ.λπ.
- Να επιτραπεί η επιλογή δημοσίου υπαλλήλου, τα καθήκοντα του οποίου αναστέλλονται για όσο χρόνο διαρκεί η θητεία του ως Διαμεσολαβητή, με ειδικές ρυθμίσεις ως προς τον υπολογισμό της διάρκειας της θητείας του σε σχέση με την προϋπηρεσία του και τον συντάξιμο χρόνο.

ii. Κωλύματα – Ασυμβίβαστα

Σε σχέση με τις ιδιότητες που συνιστούν κώλυμα επιλογής σε θέση Διαμεσολαβητή ή είναι ασυμβίβαστες με τη θέση αυτή, προτείνεται :

- Να προβλεφθούν για τον Διαμεσολαβητή όλα τα κωλύματα εκλογιμότητας και τα ασυμβίβαστα που προβλέπονται για τους αιρετούς των ΟΤΑ α' και β' βαθμού, καθώς και επιπλέον κωλύματα/ασυμβίβαστα που σχετίζονται με το ρόλο του και κατατείνουν στην ενίσχυση των εγγυήσεων αμεροληψίας του και στην εξασφάλιση της προσωπικής και λειτουργικής του ανεξαρτησίας. Ενδεικτικά, θα μπορούσαν να αποκλείονται : όλοι όσοι έχουν διατελέσει αιρετοί, έως και πέντε (5) χρόνια πριν την έκδοση της σχετικής προκήρυξης σε οποιοδήποτε αυτοδιοικητικό ή κοινοβουλευτικό αξίωμα σε ολόκληρη την Επικράτεια ή κατά την αμέσως προηγούμενη της επιλογής αυτοδιοικητική/κοινοβουλευτική περίοδο, οι διατελέσαντες δικαστικοί λειτουργοί³⁵ και οι αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, όσοι έχουν καταδικαστεί για οποιοδήποτε από τα αδικήματα που αποτελούν κώλυμα διορισμού βάσει του Υπαλληλικού Κώδικα οποτεδήποτε, καθώς και όσοι έχουν καταδικαστεί σε οποιοδήποτε αδίκημα την τελευταία πενταετία.

- Να καθιερωθεί απόλυτο επαγγελματικό ασυμβίβαστο του Διαμεσολαβητή όσο κατέχει τη θέση αυτή. Δικηγόροι και λοιποί ελεύθεροι επαγγελματίες, καθώς και καθηγητές ΑΕΙ/ΤΕΙ, να τίθενται σε υποχρεωτική αναστολή άσκησης καθηκόντων.

- Να διατηρηθεί και επεκταθεί το ειδικό κώλυμα εκλογιμότητας σε όλα τα αιρετά αυτοδιοικητικά και κοινοβουλευτικά αξιώματα για πέντε (5) έτη από

³⁵ Η εξαίρεση των διατελεσάντων δικαστικών λειτουργών αποσκοπεί στη διαφύλαξη του διαμεσολαβητικού χαρακτήρα του θεσμού έναντι ενός οιονεί δικαιοδοτικού.

τη λήξη της θητείας του Διαμεσολαβητή ή για την αμέσως επόμενη από την παραίτησή του αυτοδιοικητική/κοινοβουλευτική περίοδο.

iii. Αντιμισθία

Θα πρέπει να προβλεφθεί επαρκής αντιμισθία, η οποία ενδεικτικά θα μπορούσε να είναι για τον Περιφερειακό Διαμεσολαβητή είναι ίση με την αντιμισθία του Περιφερειάρχη, ενώ για τον Δημοτικό Διαμεσολαβητή είναι ίση με την αντιμισθία του Δημάρχου της πρωτεύουσας του Νομού.

Για το ύψος της αντιμισθίας, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, αφ' ενός το εύρος της κατά τόπο αρμοδιότητας των Δημοτικών Διαμεσολαβητών (αν δηλαδή τελικά θα επιλεγεί η εκλογή τους ανά Νομό ή ανά Δήμο), αφ' ετέρου το αν τελικώς θα επιλεγεί η θέσπιση απόλυτου επαγγελματικού ασυμβιβάστου, όπως προτείνεται.

iv. Ευθύνη του Διαμεσολαβητή

Πρέπει να προβλεφθούν συγκεκριμένοι περιορισμοί και εγγυήσεις για την αστική, ποινική και πειθαρχική ευθύνη του Διαμεσολαβητή. Ειδικότερα, να προβλεφθεί :

- ότι ο Διαμεσολαβητής έχει το ακαταδίωκτο για γνώμη που διατυπώνει στην άσκηση των καθηκόντων του
- ότι ο Διαμεσολαβητής ευθύνεται αστικά μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια
- ότι ανάκληση του Διαμεσολαβητή είναι δυνατή με απόφαση του οργάνου επιλογής του με την ίδια αυξημένη πλειοψηφία, μόνο κατόπιν προηγούμενης σύμφωνης γνώμης ειδικής επιτροπής υπό την προεδρία του Συνηγόρου του Πολίτη, στην οποία μετέχουν υποχρεωτικά και Διαμεσολαβητές.

δ. Διαδικασία επιλογής

Κατά τη διαμόρφωση των σταδίων επιλογής του Δημοτικού/Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, θα πρέπει να επιδιώκεται να τίθενται οι βάσεις της επίτευξης συναίνεσης, σε μία διαδικασία που μέχρι σήμερα έχει αποδειχθεί δυσχερής.

Προτείνεται η διαδικασία επιλογής του Δημοτικού/Περιφερειακού Διαμεσολαβητή να γίνεται σε περισσότερα στάδια, τα οποία ενδεικτικά θα μπορούσαν να είναι τα εξής :

1. Για την εκκίνηση της διαδικασίας, ο Περιφερειάρχης ή ο Δήμαρχος της πρωτεύουσας του Νομού εκδίδουν προκήρυξη για τη θέση του

Περιφερειακού/ Δημοτικού Διαμεσολαβητή αντίστοιχα³⁶. Η προκήρυξη θα πρέπει να λαμβάνει τη μέγιστη δυνατή δημοσιότητα, λ.χ. να δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας, της ΠΕΔ και των Δήμων της περιοχής, στην ιστοσελίδα του Συνηγόρου του Πολίτη, στην ιστοσελίδα του ΥΠΕΣ και στον τύπο (πανελλαδικό και τοπικό).

2. Εντός συγκεκριμένης επαρκούς προθεσμίας (π.χ. 30 ημερών), υποβάλλονται αιτήσεις των ενδιαφερομένων στο όργανο που εκδίδει την προκήρυξη.

3. Με το πέρας της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων, όλες οι αιτήσεις μαζί με τους σχετικούς φακέλους ελέγχονται από την αρμόδια υπηρεσία του οικείου φορέα ως προς το αν πληρούν τις – θετικές και αρνητικές – προϋποθέσεις. Επίσης, θα πρέπει να θεσμοθετηθεί μία διαδικασία ενστάσεων, πιθανόν ενώπιον ειδικής επιτροπής, στην οποία θα μπορούσαν να μετέχουν εκπρόσωποι του ΥΠΕΣ, του Συνηγόρου του Πολίτη, του ΑΣΕΠ και της ΚΕΔΕ/της ΕΝΠΕ, αντίστοιχα.

4. Αρμόδιο όργανο για την εκλογή του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή είναι το οικείο Περιφερειακό Συμβούλιο, ενώ του Δημοτικού Διαμεσολαβητή είναι η κοινή ολομέλεια των Δημοτικών Συμβουλίων του οικείου Νομού που συγκροτούν για την περίπτωση ειδικό (ad hoc) εκλεκτορικό σώμα³⁷.

5. Με πρόσκληση του Δημάρχου της πρωτεύουσας του Νομού³⁸ ή του Περιφερειάρχη, αντίστοιχα, πραγματοποιείται ειδική δημόσια συνεδρίαση του οργάνου που είναι αρμόδιο για την εκλογή, στην οποία γίνεται ακρόαση των υποψηφίων για τη θέση του Διαμεσολαβητή. Στην ακρόαση μπορούν να μετέσχουν, θέτοντας ερωτήσεις, όλα τα μέλη του οργάνου, καθώς και πολίτες. Για την ενημέρωση του κοινού, θεσπίζονται ειδικές προϋποθέσεις δημοσιότητας για τη συγκεκριμένη συνεδρίαση.

6. Μετά την ακρόαση των υποψηφίων, πραγματοποιείται δεύτερη συνεδρίαση του ίδιου οργάνου. Στη συνεδρίαση αυτή κατατίθενται οι απόψεις των μελών του οργάνου ως προς τους υποψηφίους και πραγματοποιείται συζήτηση επί των προτεινόμενων υποψηφίων.

7. Μετά τη συζήτηση επί των υποψηφιοτήτων, πραγματοποιείται τρίτη συνεδρίαση του ίδιου οργάνου, με επαρκή χρονική απόσταση από την προηγούμενη προκειμένου να δοθεί χρόνος προς διαβούλευση μεταξύ των μελών του οργάνου ώστε να επιτευχθεί η απαιτούμενη πλειοψηφία. Στη συνεδρίαση αυτή πραγματοποιείται μυστική ψηφοφορία για την εκλογή του

³⁶ Αν διατηρηθεί η επιλογή Διαμεσολαβητή για κάθε Δήμο, την προκήρυξη θα εκδίδει ο οικείος Δήμαρχος, προσαρμοζομένων αναλόγως των διατυπώσεων δημοσιότητας.

³⁷ Αν επιλεγεί η εκλογή του Δημοτικού Διαμεσολαβητή ανά Δήμο, η εκλογή θα γίνεται από το οικείο Δημοτικό Συμβούλιο.

³⁸ Αν επιλεγεί η εκλογή του Δημοτικού Διαμεσολαβητή ανά Δήμο, η πρόσκληση θα εκδίδεται από τον οικείο Δήμαρχο.

Διαμεσολαβητή. Για την εκλογή απαιτείται ειδική πλειοψηφία 3/5 του συνολικού αριθμού των μελών του οργάνου.

8. Σε περίπτωση μη επίτευξης της ανωτέρω πλειοψηφίας, η συνεδρίαση για την εκλογή Διαμεσολαβητή επαναλαμβάνεται υποχρεωτικά άλλες δύο φορές, σε συνεδριάσεις που θα απέχουν επαρκώς η μία από την άλλη.

9. Πριν την ανάληψη των καθηκόντων του, ο Διαμεσολαβητής υποχρεούται να ολοκληρώσει επιτυχώς κύκλο εντατικής εκπαίδευσης μέγιστης διάρκειας 15 ημερών, που διοργανώνεται από τον Συνήγορο του Πολίτη, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, την ΚΕΔΕ, την ΕΝΠΕ και το ΕΚΔΔΑ.

10. Όλες οι διαδικαστικές ενέργειες για την προκήρυξη της θέσης του Διαμεσολαβητή, την παραλαβή και διαβίβαση των αιτήσεων, την πρόσκληση για τις σχετικές συνεδριάσεις, καθώς και η έκδοση της προβλεπόμενης διαπιστωτικής πράξης για το διορισμό του Διαμεσολαβητή που τυχόν εκλεγεί είναι υποχρεωτικές για τον Περιφερειάρχη και τον Δήμαρχο της πρωτεύουσας του νομού, ενώ τυχόν παραβίασή τους θεωρείται βαριά παράβαση καθήκοντος, η οποία διώκεται πειθαρχικά και ποινικά.

Συζητήθηκε διεξοδικά το πώς θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί τυχόν συνεχιζόμενη απροθυμία πολλών αιρετών να προχωρήσουν, μέσα και από τις αναγκαίες συναινέσεις, στην επιλογή Δημοτικού/Περιφερειακού Διαμεσολαβητή.

Ειδικότερα, συζητήθηκε η εκδοχή να καταστεί με κάποιο τρόπο υποχρεωτική η επιλογή Διαμεσολαβητή, με την πρόβλεψη μίας εναλλακτικής διαδικασίας, για την περίπτωση που τυχόν μετά τις ανωτέρω διαδοχικές τρεις απόπειρες εκλογής καθίσταται αδύνατη η επίτευξη της απαιτούμενης πλειοψηφίας.

Ωστόσο, δεν θεωρείται ορθή η – έστω και ως δεύτερη εναλλακτική – παράκαμψη των Δημοτικών και Περιφερειακών Συμβουλίων. Προκρίνεται η στήριξη, θεσμικά και μέσω πρωτοβουλιών ενημέρωσης και δημοσιότητας, του θεσμού του Διαμεσολαβητή, ώστε οι απρόθυμοι αιρετοί να κρίνονται πολιτικά από τις τοπικές τους κοινωνίες.

Αν, ωστόσο, επιλεγεί να προσδοθεί στο θεσμό του Διαμεσολαβητή κάποιου είδους υποχρεωτικότητα, ως πρόσφορη λύση θεωρείται η **διεξαγωγή δημόσιας κλήρωσης**, από κάποιον φορέα που θα διασφαλίζει την ελάχιστη απαιτούμενη διαφάνεια/αμεροληψία στη διαδικασία, μεταξύ των δύο επικρατέστερων κατά την τελευταία ψηφοφορία υποψηφίων ή μεταξύ όσων υποψηφίων έλαβαν ένα ορισμένο ελάχιστο ποσοστό κατά την τελευταία ψηφοφορία (π.χ. 20%).

ε. Θητεία

Προτείνεται ο Διαμεσολαβητής να εκλέγεται για πενταετή θητεία, με δυνατότητα παράτασης για μία μόνο φορά. Εάν γίνει δεκτός ο περιορισμός

της θητείας των αυτοδιοικητικών αρχών σε τέσσερα (4) έτη, αυτό σημαίνει ότι η θητεία του Διαμεσολαβητή δεν θα ακολουθεί τη θητεία των αιρετών αυτοδιοικητικών οργάνων.

Η διαδικασία επιλογής του Διαμεσολαβητή θα πρέπει να ξεκινά εγκαίρως (λ.χ. έξι μήνες πριν τη λήξη της θητείας του προηγούμενου), εάν ωστόσο για οποιονδήποτε λόγο η διαδικασία επιλογής και η ανάληψη των καθηκόντων του νέου Διαμεσολαβητή καθυστερεί, να **εξακολουθεί να ασκεί τα καθήκοντά του ο απερχόμενος** Διαμεσολαβητής.

Εάν για οποιονδήποτε λόγο ο Διαμεσολαβητής παραιτηθεί ή εάν αποβιώσει ή εάν αδυνατεί να ασκήσει τα καθήκοντά του για λόγους ανωτέρας βίας για περισσότερο από έξι (6) μήνες, να επιλέγεται νέος Διαμεσολαβητής, με την ίδια διαδικασία. Η **διαπίστωση της αδυναμίας** του Διαμεσολαβητή να ασκήσει τα καθήκοντά του, θα πρέπει να γίνεται με απόφαση της ειδικής επιτροπής που γνωμοδοτεί και για την παύση του (βλ. παραπάνω).

στ. Οργανωτική συγκρότηση - Διοικητική υποστήριξη

Προτείνονται κάποιες ελάχιστες οργανωτικές-διοικητικές δικλίδες που θα εξασφαλίζουν την ελάχιστη έστω αυτονομία του Διαμεσολαβητή από τους οικείους ΟΤΑ.

Αναλυτικότερα :

- Στην οικεία Περιφέρεια και στο Δήμο της πρωτεύουσας του οικείου Νομού³⁹, αντίστοιχα, συστήνεται υποχρεωτικά Αυτοτελές Γραφείο Περιφερειακού/Δημοτικού Διαμεσολαβητή.

- Το Γραφείο Διαμεσολαβητή στελεχώνεται με υπαλλήλους του οικείου/των οικείων ΟΤΑ, οι οποίοι επιλέγονται από τον Διαμεσολαβητή και διατίθενται/αποσπώνται στο Γραφείο του με απόφασή του.

- Η δαπάνη μισθοδοσίας των υπαλλήλων που απασχολούνται στο Γραφείο του Διαμεσολαβητή, καθώς και του λειτουργικού κόστους του Γραφείου του (στέγαση, εξοπλισμός, λειτουργικές δαπάνες, ιστοσελίδα, έκδοση και δημοσίευση ετήσιας έκθεσης και λοιπών εκθέσεων, κόστος μετακινήσεων κ.λπ.) βαρύνουν τον προϋπολογισμό της οικείας Περιφέρειας ή του Δήμου της πρωτεύουσας του οικείου Νομού⁴⁰. Ειδικά στην περίπτωση του Δημοτικού Διαμεσολαβητή, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη επιμερίζεται αναλογικά στους Δήμους του Νομού, παρακρατείται δε από τους ΚΑΠ που αναλογούν σε αυτούς και αποδίδεται στο Δήμο της πρωτεύουσας από το Υπουργείο Εσωτερικών.

³⁹ Ή στον οικείο Δήμο, αν επιλεγεί η ανά Δήμο εκλογή Διαμεσολαβητή.

⁴⁰ Ή του οικείου Δήμου, αν επιλεγεί το αντίστοιχο σενάριο.

- Το Γραφείο Διαμεσολαβητή λειτουργεί καθημερινά, δέχεται δε καταγγελίες πολιτών ηλεκτρονικά, έγγραφα, τηλεφωνικά ή με αυτοπρόσωπη προφορική έκθεση.
- Ο Διαμεσολαβητής διατηρεί ιστοσελίδα, στην οποία αναρτά όλες τις σχετικές πληροφορίες, εκθέσεις, πορίσματα κ.λπ.

ζ. Τρόπος λειτουργίας - Εξουσίες

Ο Διαμεσολαβητής οφείλει να λειτουργεί με αμερόληπτο και αντικειμενικό τρόπο, διασφαλίζοντας και προάγοντας το κύρος του θεσμού.

Με αυτό το δεδομένο, κατά την πρόταση της Θεματικής Ομάδας, οι αρμοδιότητες του Διαμεσολαβητή κωδικοποιούνται στις εξής τρεις κατηγορίες :

α) Ενημέρωση

- Πληροφόρηση του κοινού, αλλά και ατομικά των πολιτών που απευθύνονται σε αυτόν, για τα δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις του οικείου ΟΤΑ, καθώς και για τις δυνατότητες προστασίας που έχουν με βάση το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

- Έκδοση σχετικού πληροφοριακού υλικού.

β) Διαμεσολάβηση

- Παραλαβή καταγγελιών και αναφορών πολιτών και εξέτασή τους.
- Επιτόπιες επισκέψεις στις υπηρεσίες του οικείου ΟΤΑ και συνεργασία με τα αρμόδια αιρετά όργανα ή υπηρεσιακά στελέχη
- Οργάνωση συναντήσεων διαμεσολάβησης μεταξύ του ενδιαφερόμενου/των ενδιαφερόμενων πολιτών και του αρμόδιου αιρετού ή υπηρεσιακού στελέχους

γ) Δημοσιότητα

- Σύνταξη και δημοσίευση ετήσιας έκθεσης, η οποία παρουσιάζεται και συζητείται υποχρεωτικά σε ειδική δημόσια συνεδρίαση του οικείου Περιφερειακού Συμβουλίου ή των οικείων Δημοτικών Συμβουλίων⁴¹.

- Σύνταξη και δημοσίευση ειδικών εκθέσεων για συγκεκριμένα θέματα που κατά την κρίση του Διαμεσολαβητή προκαλούν μεγαλύτερα προβλήματα και χρήζουν διακριτής αντιμετώπισης.

- Αποστολή προς την οικεία Δημοτική/Περιφερειακή Αρχή ειδικών πορισμάτων με προτάσεις για τη βελτίωση της λειτουργίας του Δήμου/της Περιφέρειας και την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών. Τα πορίσματα αυτά κοινοποιούνται στο οικείο Δημοτικό/Περιφερειακό Συμβούλιο και εισάγονται υποχρεωτικά προς συζήτηση στην πρώτη μετά την παραλαβή τους

⁴¹ Ή του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου, αναλόγως.

συνεδρίαση, με πειθαρχική ευθύνη του οικείου Προέδρου, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς την υποχρέωση αυτή.

η. Συλλογικά όργανα

Είναι κομβικής σημασίας ο συντονισμός και η αλληλοενημέρωση των Διαμεσολαβητών, ώστε να δημιουργείται μία αίσθηση «corpus».

Αναλυτικότερα :

(α) Συνιστάται Συμβούλιο Διαμεσολαβητών σε εθνικό επίπεδο. Η Ολομέλεια του Συμβουλίου αποτελείται από το σύνολο των Δημοτικών και Περιφερειακών Διαμεσολαβητών.

(β) Το Συμβούλιο Διαμεσολαβητών είναι αρμόδιο για :

- Το συντονισμό και την προαγωγή της συνεργασίας και της συναντίληψης μεταξύ των Διαμεσολαβητών, με στόχο την όσο το δυνατόν πιο ομοιόμορφη αντιμετώπιση αντίστοιχων προβλημάτων

- Τη διατύπωση προτάσεων και εισηγήσεων προς το αρμόδιο Υπουργείο σχετικά με την τροποποίηση/βελτίωση του θεσμικού πλαισίου για τον Δημοτικό/ Περιφερειακό Διαμεσολαβητή.

- Τη διατύπωση απόψεων σχετικά με όλα τα ζητήματα που αφορούν τη βελτίωση της οργάνωσης και της λειτουργίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

- Την προαγωγή του θεσμού της τοπικής και περιφερειακής διαμεσολάβησης και την ανάληψη πρωτοβουλιών για την ενημέρωση του κοινού.

- Τη συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο, καθώς και όλους τους συναρμόδιους φορείς (Συνήγορο του Πολίτη, ΓΕΔΔ, Ελεγκτικά Σώματα, Ελεγκτή Νομιμότητας, ΚΕΔΕ, ΕΝΠΕ, συνδικαλιστικούς φορείς των εργαζομένων στους ΟΤΑ).

(γ) Η Ολομέλεια του Συμβουλίου εκλέγει :

- Τον Πρόεδρο και τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής του. Στη Συντονιστική Επιτροπή μετέχει υποχρεωτικά τουλάχιστον ένας (1) εκπρόσωπος από κάθε κατηγορία Διαμεσολαβητών (Δημοτικών/ Περιφερειακών).

- Τους εκπροσώπους των Διαμεσολαβητών στην ειδική επιτροπή που γνωμοδοτεί για την ανάκληση Διαμεσολαβητή ή την αδυναμία άσκησης των καθηκόντων του (βλ. παραπάνω).

(δ) Το Συμβούλιο συνέρχεται κατ' ελάχιστο δύο (2) φορές το χρόνο ή όποτε κριθεί απαραίτητο ή ζητηθεί από ορισμένο αριθμό των μελών του ή τον Συνήγορο του Πολίτη ή από τον Υπουργό Εσωτερικών. Στο Συμβούλιο καλούνται και παρίστανται με δικαίωμα λόγου ο Υπουργός Εσωτερικών και ο Συνήγορος του Πολίτη.

(ε) Το Συμβούλιο υποστηρίζεται διοικητικά από τη Διεύθυνση Οργάνωσης & Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης του ΥΠΕΣ.

θ. Σχέση και συνεργασία με Συνήγορο του Πολίτη

Με βάση τόσο τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, όσο και τις επισημάνσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, είναι σημαντικό να οριοθετηθούν οι σχέσεις και οι αρμοδιότητες αφ' ενός του Δημοτικού/Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, αφ' ετέρου του Συνηγόρου του Πολίτη, με τρόπο που να ξεκαθαρίζει τις αρμοδιότητες, να μειώνει τις αλληλοεπικαλύψεις και, ταυτόχρονα, να δημιουργεί ένα πλαίσιο που θα καθιστά εφικτή τη συνεργασία των δύο θεσμών.

Με βάση τα παραπάνω, ο Δημοτικός/Περιφερειακός Διαμεσολαβητής είναι ανεξάρτητος από το Συνήγορο του Πολίτη, η δε άσκηση των αρμοδιοτήτων του Διαμεσολαβητή δεν θίγει τις αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Πολίτη ως ανεξάρτητης και συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής.

Οι προτεινόμενες σχέσεις των δύο θεσμών περιγράφονται αναλυτικότερα στον [ΠΙΝΑΚΑΣ 16](#).

ι. Συνεργασία με άλλες αρχές

Ο Δημοτικός/Περιφερειακός Διαμεσολαβητής θα πρέπει συνεργάζεται με όλες τις αρχές που είναι αρμόδιες για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών και τον έλεγχο της νόμιμης δράσης των ΟΤΑ, σύμφωνα και με τα παραπάνω, χωρίς να θίγονται οι εκατέρωθεν αρμοδιότητες.

Ειδικότερα, ως προς τη σχέση του με τον Ελεγκτή Νομιμότητας, η Θεματική Ομάδα προτείνει όσα περιγράφονται στον [ΠΙΝΑΚΑΣ 17](#).

Πίνακας 16 : Σχέση Δημοτικού/Περιφερειακού Διαμεσολαβητή και Συνηγόρου του Πολίτη

Ο Δημοτικός/Περιφερειακός Διαμεσολαβητής	Ο Συνήγορος του Πολίτη	Το Εθνικό Συμβούλιο Διαμεσολαβητών
<p>Υποχρεούται</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αποστέλλει την ετήσια έκθεσή του και τυχόν ειδικές εκθέσεις του στον ΣΤΠ. • Να υποβάλλει στον ΣΤΠ συνοπτική αναφορά για κάθε υπόθεση την οποία χειρίστηκε και να αποστέλλει στον ΣΤΠ περαιτέρω στοιχεία εφόσον του ζητηθεί. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να συμμετέχει με εκπρόσωπό του στην ειδική επιτροπή που θα κρίνει τις ενστάσεις κατά τη διαδικασία επιλογής των Διαμεσολαβητών (βλ. ανωτέρω). • Να συμμετέχει με εκπρόσωπό του στην ειδική επιτροπή που γνωμοδοτεί για την ανάκληση Διαμεσολαβητή ή διαπιστώνει την αντικειμενική αδυναμία του να ασκεί τα καθήκοντά του (βλ. ανωτέρω). • Να συμμετέχει στη συνδιοργάνωση σύντομων κύκλων επιμόρφωσης έως 15 ημερών για όσους επιλέγονται σε θέση Διαμεσολαβητή (βλ. ανωτέρω). 	<ul style="list-style-type: none"> • Να καλεί σε όλες τις συνεδριάσεις του τον ΣΤΠ και να του δίνει το λόγο • Να συγκαλείται με ευθύνη του Προέδρου του κάθε φορά που το ζητάει ο στο • Να κοινοποιεί στον ΣΤΠ όλες τις αποφάσεις, εκθέσεις, εισηγήσεις του κ.λπ.
<p>Δικαιούται</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να υποβάλλει ερωτήματα και να ζητά τις απόψεις του ΣΤΠ για το χειρισμό υπόθεσης που εκκρεμεί ενώπιόν του, εφ' όσον αυτή έχει κεντρικό χαρακτήρα/ ευρύτερο ενδιαφέρον 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διοργανώνει περιοδικές ενημερωτικές/ εκπαιδευτικές δράσεις για τους Διαμεσολαβητές • Να ζητά τη συνδρομή του κατά τόπο αρμόδιου Διαμεσολαβητή για υποθέσεις που χειρίζεται ο ίδιος, για ενέργειες που απαιτούν εγγύτητα ή αμεσότητα • Να ζητά τη σύγκληση του Εθνικού Συμβουλίου Διαμεσολαβητών για κάθε θέμα για το οποίο κρίνει ότι πρέπει να συζητηθεί σε αυτό, καθώς και να παρίσταται και να λαμβάνει το λόγο σε όλες τις συνεδριάσεις του Εθνικού Συμβουλίου. • Να επιλαμβάνεται ο ίδιος υποθέσεων που έχει ήδη χειριστεί ο Διαμεσολαβητής ή να τις παραπέμπει εκ νέου ενώπιόν του, εφόσον διαπιστώνει αστοχίες ή πλημμέλειες, κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερόμενου πολίτη ή ΟΤΑ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να ζητά τη συνδρομή του ΣΤΠ για κάθε θέμα που διαπιστώνει ότι χρειάζεται κεντρικό χειρισμό • Να ζητά από τον ΣΤΠ τη συμμετοχή του ή τη διοργάνωση σε ενημερωτικές/ εκπαιδευτικές δράσεις

Πίνακας 17 : Σχέσεις Διαμεσολαβητή και Ελεγκτή Νομιμότητας

Ο Δημοτικός/Περιφερειακός Διαμεσολαβητής	Ο Ελεγκτής Νομιμότητας
<p>Υποχρεούται</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αποστέλλει την ετήσια έκθεσή του και τυχόν ειδικές εκθέσεις του στον οικείο Ελεγκτή Νομιμότητας. • Να επιλαμβάνεται υποθέσεων που παραπέμπονται σε αυτόν από τον Ελεγκτή Νομιμότητας, εφ' όσον ανάγονται στα καθήκοντά του. 	
<p>Δικαιούται</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να παραπέμπει στον αρμόδιο Διαμεσολαβητή καταγγελίες και αναφορές πολιτών που δεν επιδέχονται ελέγχου νομιμότητας, μπορούν όμως να τύχουν διαμεσολάβησης.

Η. Νομικά Πρόσωπα της Αυτοδιοίκησης

Συνολικά, με τον «Καλλικράτη» επήλθε μία σημαντική τομή σε ό,τι αφορά το θεσμικό πλαίσιο των νομικών προσώπων της Αυτοδιοίκησης. Συνεπώς, δεν κρίνονται αναγκαίες περαιτέρω μεγάλες αλλαγές, παρά μόνο επιμέρους βελτιώσεις σε θέματα που δεν επιλύθηκαν με τον «Καλλικράτη» ή αναδείχθηκαν στη συνέχεια.

Σε κάθε δε περίπτωση, μεγάλο μέρος των προβλημάτων ανέκυψε από την πίεση που ασκήθηκε προς τις εκάστοτε πολιτικές ηγεσίες για υπαναχώρηση από το νέο θεσμικό πλαίσιο και την εισαγωγή εξαιρέσεων, κινούμενων μάλιστα προς αντιφατικές κατευθύνσεις, ακόμα και μεταξύ τους. Συνεπώς, η επιτυχία ακόμη και των προτεινόμενων επιμέρους αλλαγών, θα κριθεί από το κατά πόσο η ισχύς τους θα διαφυλαχθεί.

Ι. Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου Δήμων (άρθρο 103 του Ν.3852/10 και άρ.239-242 ΚΔΚ)

Ως προς τα ΝΠΔΔ των δήμων θεωρούνται ότι δεν απαιτούνται ουσιαστικές αλλαγές στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο (οι Περιφέρειες δεν έχουν ΝΠΔΔ), παρά μόνο ήσσονος σημασίας νομοτεχνικού χαρακτήρα βελτιώσεις και ρυθμίσεις για την προσαρμογή της λειτουργίας τους στα νέα δεδομένα που θα ισχύσουν και για τους δήμους, μετά την αλλαγή του εκλογικού και διοικητικού συστήματος.

II. Ιδρύματα Δήμων

Τα δημοτικά ιδρύματα διέπονται ως προς τη σύσταση και λειτουργία τους από τις διατάξεις των άρθρων 226 έως και 237 του Κ.Δ.Κ., όπως αυτός ισχύει, και τις σχετικές του 102 του ν.3852/10 (Καλλικράτης). Τα δημοτικά ιδρύματα συστήνονται ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, κατά τις διατάξεις του άρθρου 226 του ν.3463/2006, με προεδρικό διάταγμα, το οποίο εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών καθώς και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού. Πρόκειται περί μίας εξαιρετικά χρονοβόρας διαδικασίας, λόγω των εκτεταμένων διατυπώσεων που απαιτούνται, αλλά δεδομένης της σπουδαιότητας και του κοινωνικού σκοπού στον οποίο αποσκοπούν τα ιδρύματα, δεν απαιτείται αλλαγή του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, και τούτο γιατί τελεί σε αρμονία με τις διατάξεις των άρθρων 50 και 51 του ν.4182/2013 «Κώδικας κοινωφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις», τηρουμένης της βασικής υποχρέωσης του Κράτους περί σεβασμού και τήρησης της βούλησης του διαθέτη/δωρητή, η οποία απορρέει από τη συνταγματική επιταγή του άρθρου 109.

Ωστόσο, ίσως πρέπει να επανεξετασθεί το ζήτημα στην αφετηρία του δηλ. στην αποδοχή της δωρεάς εκ μέρους του Δήμου, δεδομένου ότι σε πολλές περιπτώσεις τίθεται σε αμφιβολία η βιωσιμότητα ενός ιδρύματος, αφενός γιατί η περιουσία που διατίθεται για τους σκοπούς του δεν μπορεί να καλύψει τις λειτουργικές του ανάγκες και αφετέρου δεν μπορεί να διασφαλισθεί ότι αυτές θα καλυφθούν από την τακτική επιχορήγηση του Δήμου.

III. Σχολικές Επιτροπές

Οι Σχολικές Επιτροπές συστήνονται ως **νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου** κατά τις διατάξεις των άρθρων 103 παρ.2 του ν.3852/10, 240 και 243 Κ.Δ.Κ. και λειτουργούν βάσει της αριθμ.8440/ 2011 (ΦΕΚ 318 Β') απόφασης «Καθορισμός λειτουργίας των Σχολικών Επιτροπών και ρύθμιση οικονομικών θεμάτων αυτών».

Έργο κάθε σχολικής επιτροπής είναι η διαχείριση των πιστώσεων που της διατίθενται για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας των αντίστοιχων σχολείων (θέρμανσης, φωτισμού, ύδρευσης, τηλεφώνου, αποχέτευσης, αγοράς αναλώσιμων υλικών κ.λπ.), η αμοιβή καθαριστριών, η εκτέλεση έργων για την επισκευή και συντήρηση των αντίστοιχων σχολείων και του κάθε είδους εξοπλισμού τους, η εισήγηση προς τις αντίστοιχες διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τον εφοδιασμό από τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων των αντίστοιχων σχολείων με έπιπλα και εξοπλιστικά είδη και από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με βιβλία για τις αντίστοιχες σχολικές βιβλιοθήκες, η διαχείριση των εσόδων από την ενδεχόμενη εκμετάλλευση των σχολικών κυλικείων, καθώς και η λήψη κάθε άλλου μέτρου που κρίνεται αναγκαίο για τη στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών

μονάδων (παρ.4 του άρθρου 243 του ν.3463/2006). Η κατανομή των εγκεκριμένων πιστώσεων για την κάλυψη των αναγκών των σχολικών μονάδων γίνεται με απόφαση της Σχολικής Επιτροπής λαμβάνοντας υπόψη κυρίως τον αριθμό μαθητών, τον αριθμό τμημάτων, τον αριθμό αιθουσών διδασκαλίας, τη λειτουργία γυμναστηρίων, αιθουσών πολλαπλών χρήσεων, εργαστηρίων, βιβλιοθηκών κ.λπ., την παλαιότητα των κτιρίων, καθώς και τις ειδικότερες ανάγκες των σχολικών μονάδων. Στα έργα της Σχολικής Επιτροπής των δημόσιων σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης περιλαμβάνεται και η δυνατότητα αγοράς εξοπλιστικών ή άλλων συναφών ειδών ή διδακτικών μέσων για τη λειτουργία των σχολείων.

Οι σχολικές επιτροπές θα έπρεπε να καταργηθούν ως αυτοτελή νομικά πρόσωπα και οι αρμοδιότητές τους να αναληφθούν από τον οικείο Δήμο, οι υπηρεσίες του οποίου, εξάλλου, υποστηρίζουν εν όλω τη λειτουργία τους.

Αναφορικά με τις **δημοτικές επιτροπές παιδείας**, οι οποίες δεν προβλέπονται στον «Καλλικράτη», αλλά λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 50 του ν.1566/85, προτείνεται η επανεξέταση των αρμοδιοτήτων τους διότι υπάρχουν επικαλύψεις με αυτές των σχολικών επιτροπών. Επισημαίνεται ότι τα θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο των δημοτικών επιτροπών παιδείας, ως όργανα λαϊκής συμμετοχής, αποτελεί αντικείμενο διαβούλευσης με το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Σε περίπτωση που προκριθεί η κατάργηση των Σχολικών Επιτροπών, όπως προτείνεται, θα πρέπει σε συνεννόηση με το Υπουργείο Παιδείας να επικαιροποιηθεί το θεσμικό πλαίσιο των δημοτικών επιτροπών παιδείας και αυτές να αναβαθμιστούν, λαμβανομένου υπόψη και του νέου θεσμικού πλαισίου που προτείνεται να διαμορφωθεί για τους θεσμούς συμμετοχής (βλ. ανωτέρω).

IV. Κοινωφελείς Επιχειρήσεις Δήμων

Δεν απαιτούνται αλλαγές στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο, παρά μόνο βελτιώσεις και προσαρμογή στα νέα δεδομένα που θα δημιουργηθούν για τη διοίκηση των δήμων, λόγω της αλλαγής του εκλογικού και διοικητικού συστήματος.

V. Ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α.

Με τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν.3463/2006) προβλέφθηκαν οι εξής μορφές Α.Ε. Ο.Τ.Α.:

1. Μονομετοχικές ΑΕ του άρ 266 του ΚΔΚ για την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας των ΟΤΑ

2. Κοινές ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ (απαιτείται η πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου να ανήκει σε ΟΤΑ)

3. Αναπτυξιακές Α.Ε. Ο.Τ.Α. του άρθρου 252 του ΚΔΚ (η πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου πρέπει να ανήκει σε ΟΤΑ ή φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης κατά την έννοια του ΚΔΚ).

Τέλος, δόθηκε η δυνατότητα στους δήμους να συμμετέχουν και σε άλλες ΑΕ με κάποιες εξαιρέσεις που προβλέπονται ρητώς στον ΚΔΚ. (αρ. 265,267).

Με τον «Καλλικράτη» επιχειρήθηκε ο εξορθολογισμός του τοπίου της επιχειρηματικής δραστηριότητας των ΟΤΑ. Ειδικότερα, δόθηκε η δυνατότητα διατήρησης μίας μονομετοχικής Α.Ε. του αρ. 266 ΚΔΚ ανά Δήμο, και διατήρησης των ΑΕ που είχαν συστήσει πριν τον Καλλικράτη (αρ.107) με υποχρέωση συγχώνευσης ομοειδών ΑΕ που περιήλθαν στο νέο καλλικρατικό δήμο. Ωστόσο, ο «Καλλικράτης» δεν επιτρέπει την εκ νέου σύσταση ΑΕ από τους δήμους ούτε και τη συμμετοχή τους σε άλλες ΑΕ.

Ως προς τις ανώνυμες εταιρείες των περιφερειών, ο «Καλλικράτης» δίνει τη δυνατότητα σύστασης μίας ανά περιφέρεια αναπτυξιακής ανώνυμης εταιρείας ΟΤΑ (άρ. 194) στην οποία μάλιστα μπορεί να συμμετέχουν και δήμοι (μοναδική εξαίρεση), εάν δεν έχει άλλη αναπτυξιακή Α.Ε. Επιπλέον οι Α.Ε. των πρώην Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων περιήλθαν όλες στη νέα περιφέρεια χωρίς υποχρέωση συγχώνευσης.

Τα προβλήματα που ανακύπτουν σε σχέση με τις Α.Ε. των ΟΤΑ αφορούν κυρίως την εφαρμογή διατάξεων του ιδιωτικού δικαίου, παράλληλα με τις διατάξεις του ΚΔΚ, αλλά και άλλων νόμων (πχ όσον αφορά τις προσλήψεις προσωπικού- ν.2190/94 όπως ισχύει). Επίσης, το γεγονός ότι συχνά οι ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α., ανάλογα με το είδος τους (πολυμετοχικές, αναπτυξιακές, μονομετοχικές), τυγχάνουν διαφορετικής αντιμετώπισης από το νομοθέτη, δημιουργεί ερμηνευτικά προβλήματα κατά την άσκηση του διοικητικού έργου.

Σε δικαιοπολιτικό επίπεδο, και ενόψει των δεδομένων που προέκυψαν τόσο από την εφαρμογή του «Καλλικράτη», όσο και από την οικονομική συγκυρία και τα μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής που λήφθηκαν, υπάρχει εύλογος προβληματισμός για το εάν και κατά πόσο οι εν λόγω δομές αποφέρουν πραγματικό όφελος στους οικείους Ο.Τ.Α.

Σε κάθε περίπτωση προτείνεται η διατήρηση των ισχυόντων περιορισμών (δηλ. απαγόρευση δικαιώματος συμμετοχής σε ΑΕ και απαγόρευση σύστασης νέας ΑΕ).
--

Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει στις Αναπτυξιακές Ανώνυμες Εταιρείες ΟΤΑ. Οι Αναπτυξιακές ΑΕ των ΟΤΑ σε μεγάλο ποσοστό απασχολούν υψηλής εξειδίκευσης προσωπικό και έχουν συμβάλει καθοριστικά σε πρωτοβουλίες

τοπικής ανάπτυξης και στην επιχειρησιακή υποστήριξη των Ο.Τ.Α., ειδικά σε ό,τι αφορά το πεδίο που βρίσκεται εκτός των "παραδοσιακών" αυτοδιοικητικών τους δράσεων. Η Θεματική Ομάδα συζήτησε εκτενώς το ζήτημα της αναγκαίας επικαιροποίησης του θεσμικού πλαισίου των Αναπτυξιακών Α.Ε. των Ο.Τ.Α., το οποίο όμως θα πρέπει να συσχετιστεί με τις κατευθύνσεις που θα δοθούν εν γένει για τον αναπτυξιακό σχεδιασμό και το ρόλο των Ο.Τ.Α. σε αυτόν.

Συνεπώς :

Σε ό,τι αφορά τις αναπτυξιακές ΑΕ των ΟΤΑ, πρέπει να ληφθούν πολιτικές, κατ' αρχήν, αποφάσεις, με βάση και τις προτάσεις που θα κατατεθούν, σε σχέση με τον προσανατολισμό των Ανωνύμων Εταιριών των ΟΤΑ (και κυρίως των Αναπτυξιακών) και το ρόλο που αυτές πρέπει να παίξουν στην παρούσα χρονική συγκυρία.

Το σημαντικό είναι να υπάρξει ένα ενιαίο συνεκτικό πλαίσιο που θα αποσαφηνίζει το χαρακτήρα των συγκεκριμένων σχημάτων, προσανατολίζοντάς τα είτε προς το δημόσιο είτε προς τον ιδιωτικό τομέα, ανάλογα με το ρόλο και τις αρμοδιότητες που θα τους αποδοθούν.

VI. Αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα

Πέραν των **Δικτύων ΟΤΑ** που λειτουργούν με την ως άνω μορφή και για τα οποία δεν υφίσταται περιορισμός στη λειτουργία τους, ο ν.3852/2010 συνεχίζει την λογική του περιορισμού των αστικών εταιρειών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που είχαν συσταθεί από δήμους ή και άλλους φορείς (άρθρο 111). Εκτός του γεγονότος ότι οι εν λόγω διατάξεις έχουν κακή γραμματική διατύπωση και δημιούργησαν ερμηνευτικά προβλήματα, τα οποία, βεβαίως η αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΣ έχει αντιμετωπίσει επαρκώς, πρέπει να αποφασισθεί η τύχη των εν λόγω εταιρειών οι οποίες νομιμοποιήθηκαν με το ν.3274/2004 (άρ. 22). Σημειώνεται ότι οι διατάξεις του «Καλλικράτη» προβλέπουν ότι οι αστικές εταιρείες ΟΤΑ (των δήμων και άλλων φορέων) συνεχίζουν να λειτουργούν ως έχουν μέχρι το χρόνο που προβλέπεται στη συστατική τους πράξη και εφόσον υλοποιούν ευρωπαϊκά προγράμματα μπορούν να λειτουργούν και μετά το χρόνο λύσης τους που προβλέπεται στο καταστατικό τους μέχρι τη λήξη των ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

Σε κάθε περίπτωση πρέπει να διατηρηθεί ο ως άνω περιορισμός.

VII. ΔΕΥΑ

Για τις Δ.Ε.Υ.Α., ενόψει του σύνθετου (τεχνικού, περιβαλλοντικού κ.λπ.) χαρακτήρα του θέματος και, κυρίως, του γεγονότος ότι διέπονται από ειδικό θεσμικό καθεστώς (ν. 1069/1980, αλλά και ειδικές ευρωπαϊκές Οδηγίες για τη

διαχείριση των υδάτων κ.ο.κ.), προτείνεται να μην περιληφθεί το θέμα των Δ.Ε.Υ.Α. στην εν εξελίξει μεταρρύθμιση, αλλά να αναληφθεί διακριτή νομοθετική πρωτοβουλία του ΥΠΕΣ, αφού προηγηθεί η σύσταση κοινής Ομάδας Εργασίας, με τη συμμετοχή όλων των αρμόδιων υπηρεσιών του ΥΠΕΣ, εκπροσώπων των συναρμόδιων Υπουργείων, αλλά και της ΕΔΕΥΑ και της ΠΟΕ-ΔΕΥΑ.

Σημειώνεται ότι, σε κάθε περίπτωση, έχουν ήδη καταγραφεί κάποιες πρώτες σκέψεις σχετικά, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν αφετηρία μιας επεξεργασίας, εφ' όσον επιλεγεί η ανάληψη σχετικής πρωτοβουλίας.

VIII. Αλιευτικά καταφύγια

Τέλος, την αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΣ έχουν συχνά απασχολήσει περιπτώσεις αλιευτικών καταφυγίων, τα οποία λαμβάνοντας το χαρακτηρισμό του «ορφανού» λιμένα από το καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, δημιουργούν προβλήματα ως προς το κατά πόσο υπάγονται στα Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία αρμοδιότητας του ΥΠΕΣ. Τα ζητήματα αυτά ωστόσο απαιτούν συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία, Ναυτιλίας, Αγροτικής Ανάπτυξης, προκειμένου να εξετασθούν θέματα θεσμικής τακτοποίησης και αξιοποίησης.

IX. Επανεξέταση διατάξεων περί ανεξαρτητοποίησης Δημοτικών Συμβούλων

Η διάταξη της παρ. 6 του άρ. 66 του Ν.3852/10 περί ανεξαρτητοποίησης δημοτικών συμβούλων δημιούργησε ερμηνευτικά ζητήματα ως προς την περίπτωση που ο δημοτικός σύμβουλος που ανεξαρτητοποιείται ή διαγράφεται από την παράταξή του συνεχίζει να είναι μέλος διοικητικού συμβουλίου ν.π.δ.δ. ή ν.π.ι.δ. του δήμου.

Προκειμένου να καθίσταται σαφές και να μην αντιμετωπίζεται το ως άνω ζήτημα με διαφορετικό τρόπο από τη Διοίκηση και με δεδομένο ότι προέχει η ομαλή διοίκηση των νομικών προσώπων, προτείνεται ρύθμιση ως ακολούθως:

«Η ανεξαρτητοποίηση ή η διαγραφή από τη παράταξή του δεν συνιστά λόγο αντικατάστασης του στο διοικητικό συμβούλιο νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, στο οποίο έχει ορισθεί ως μέλος».

Σε κάθε περίπτωση, το ζήτημα θα εξεταστεί στο πλαίσιο της προσαρμογής των διατάξεων περί νομικών προσώπων στο νέο σύστημα εκλογής και διοίκησης των Δήμων.

Μέρος 3ο : Οικονομικά και αναπτυξιακή προοπτική Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Το 3ο Μέρος της παρούσας πρότασης αποτελεί το αποτέλεσμα των επεξεργασιών της 3ης και της 4ης Θεματικής Ομάδας, όπως διαμορφώθηκε και εγκρίθηκε από την Επιτροπή.

A. Προϋπολογισμοί ΟΤΑ - Παρατηρητήριο

Τα τελευταία χρόνια, το «Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας ΟΤΑ» αποτελεί κεντρικό φορέα στον έλεγχο των οικονομικών των Ο.Τ.Α. έχει δεχθεί δε κριτική.

Προτείνεται η σύσταση Επιτροπής Οικονομικής Ανασυγκρότησης και Λογαριασμού Οικονομικής ενίσχυσης των ΟΤΑ, σε διαφορετική λογική από τα σημερινά ισχύοντα.

Σε συνέχεια προηγούμενης νομοθετικής πρωτοβουλίας του ΥΠΕΣ, που δεν ολοκληρώθηκε, καταρτίστηκε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διατάξεων που αφορά την αντικατάσταση του Παρατηρητηρίου από την Επιτροπή Οικονομικής Ανασυγκρότησης των ΟΤΑ. Στην πρόταση προβλέπεται η σύσταση λογαριασμού οικονομικής ενίσχυσης ΟΤΑ καθώς και οι προϋποθέσεις ώστε κάποιος ΟΤΑ να μπορεί να προσφεύγει σε αυτόν.

Οι προτάσεις αυτές έχουν ήδη λάβει τη μορφή διατάξεων νόμου και παρatiθενται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VIII](#).

B. Οικονομική Διοίκηση-Διαχείριση ΟΤΑ

Προτείνεται η αλλαγή του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου περί οικονομικής διοίκησης και ταμειακής λειτουργίας των ΟΤΑ με αντικατάσταση του Β.Δ. του 1959.

Το θέμα αυτό αποτελεί αντικείμενο εργασίας Ομάδας Μελέτης στο πλαίσιο Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ του Υπουργείου Εσωτερικών και της ΕΕΤΑΑ. Η ομάδα εργασίας αναμένεται να διαμορφώσει ολοκληρωμένη πρόταση έκδοσης Προεδρικού Διατάγματος με το οποίο θα προτείνεται η αντικατάσταση του Βασιλικού Διατάγματος του 1959 για την οικονομική διαχείριση των ΟΤΑ με νέο Νόμο. Η εργασία αυτή θα παραδοθεί τέλος Μαρτίου.

Γ. Κατάταξη των Δήμων

Η δυνατότητα κάθε Δήμου να υποστηρίξει διάφορες λειτουργίες διαφέρει σημαντικά ανάμεσα στους Δήμους. Το γεγονός αυτό γεννά την ανάγκη να δούμε την κατάταξη των Δήμων σε κατηγορίες ανάλογα με τις οικονομικές δραστηριότητες που μπορούν να αναλάβουν.

Με δεδομένη την πρόταση περί κατηγοριοποίησης των Δήμων, με βάση τη δυνατότητα άσκησης αρμοδιοτήτων και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, που αναλύθηκε στο πρώτο μέρος του παρόντος, τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να ληφθούν υπόψη, σε συνδυασμό με τα οικονομικά δεδομένα και μεγέθη.

Δ. Έλεγχοι

Ι. Υφιστάμενη κατάσταση

Το ζήτημα των πολλαπλών ελέγχων των Ο.Τ.Α. σχετίζεται άμεσα με τα ζητήματα της δημοσιονομικής και οικονομικής διαχείρισης και έχουν αναδειχθεί σχετικά πολλά προβλήματα. Για την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης, έχει γίνει καταγραφή όλων των ελέγχων που διενεργούνται σήμερα για τους προϋπολογισμούς και την οικονομική διαχείριση των ΟΤΑ, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 18 : Λοιποί οικονομικοί / Διαχειριστικοί Έλεγχοι

Δημοσιονομικός έλεγχος των ΟΤΑ	
Οικονομικός / διαχειριστικός έλεγχος Ασκείται από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Υπουργείου Οικονομικών και το Ελεγκτικό Συνέδριο. Αφορά τον έλεγχο της οικονομικής διοίκησης των ΟΤΑ, προκειμένου να διαπιστωθεί, αν η οικονομική κατάσταση είναι σύμφωνη και αν τηρούνται οι κανόνες χρηστής διαχείρισης. Στην πράξη, ελέγχονται από τα αρμόδια όργανα όλα τα παραστατικά εσόδων – δαπανών προς διαπίστωση της ορθής διαχείρισης του δημοσίου χρήματος.	Λογιστικός έλεγχος Διενεργείται από Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές και αφορά τον έλεγχο των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων των ΟΤΑ, που υποχρεούνται να εφαρμόζουν το διπλογραφικό λογιστικό σύστημα παράλληλα με το δημόσιο λογιστικό. Ελέγχεται η ορθότητα των λογιστικών εγγραφών των οικονομικών καταστάσεων και η ορθή τήρησης του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου και του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, όπως ισχύει σήμερα. Επίσης ελέγχεται, εάν οι οικονομικές καταστάσεις του ελεγχόμενου ΟΤΑ εμφανίζουν την ακριβή οικονομική του θέση κατά την ημερομηνία σύνταξης του Ισολογισμού και των Αποτελεσμάτων Χρήσεως.
Τακτικός είναι ο έλεγχος που διενεργείται σε τακτά χρονικά διαστήματα με την υποβολή στοιχείων από τους ΟΤΑ στα αρμόδια διοικητικά όργανα και το Ελεγκτικό Συνέδριο. Τακτικό έλεγχο συνιστά και ο προληπτικός και κατασταλτικός έλεγχος δαπανών των ΟΤΑ.	Έκτακτος έλεγχος διενεργείται όταν κρίνεται σκόπιμο λόγω ιδιαίτερης αιτίας (π.χ. υπόνοια κακοδιαχείρισης, καταγγελία φαινομένου διαφθοράς).
Εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος	
Ο εσωτερικός έλεγχος διενεργείται από τα αρμόδια όργανα του ίδιου του ΟΤΑ ή ελεγκτικούς μηχανισμούς που λειτουργούν εντός αυτού. Τέτοιος έλεγχος είναι ο λογιστικός έλεγχος των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων των δήμων.	Ο εξωτερικός έλεγχος διενεργείται από τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και εντεταλμένα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία όργανα. Εξωτερικό έλεγχο αποτελεί ο οικονομικός/διαχειριστικός έλεγχος της ταμειακής διαχείρισης των δήμων από Οικονομικούς Επιθεωρητές.
Ο εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται κατά τη διενέργεια των δημοσίων δαπανών. Η πραγματοποίηση μιας δαπάνης αποτελεί	

σύνθετη διοικητική διαδικασία αποτελούμενη από τέσσερα (4) στάδια: ανάληψη υποχρέωσης, διενέργεια δαπάνης, εκκαθάριση αναληφθείσας δαπάνης, εντολή πληρωμής αυτής. Για τους ΟΤΑ α' βαθμού διενεργείται εσωτερικός προληπτικός έλεγχος κατά τα στάδια της και εκκαθάρισης ανάληψης της δαπάνης ενώ η υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου διενεργεί εξωτερικό προληπτικό έλεγχο κατά το στάδιο της εντολής πληρωμής. Ο προληπτικός έλεγχος από 1-1-2019 καταργείται. Για τους ΟΤΑ β' βαθμού η εκκαθάριση, έλεγχος νομιμότητας και η εντολή πληρωμής των δαπανών τους, μέχρι πρότινος γινότανε από τις Υ.Δ.Ε. του ΥΠ. ΟΙΚ οι οποίες πρόσφατα εντάχθηκαν οργανικά στους ίδιους τους ΟΤΑ β' βαθμού όλες οι δαπάνες των ΟΤΑ β' βαθμού υπόκεινται στον κατασταλτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Δικαστικός - Διοικητικός Έλεγχος

Η διαχείριση του δημοσίου χρήματος από τους ΟΤΑ εξετάζεται μέσω (τακτικού-έκτακτου) ελέγχου από τα αρμόδια όργανα της διοίκησης ή από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Δικαστικά ελέγχονται οι δαπάνες πριν την εκτέλεσή τους και οι δημόσιες συμβάσεις, οι ταμειακοί απολογισμοί και οι λογαριασμοί των δημόσιων υπολόγων. Ο διοικητικός έλεγχος συνίσταται κυρίως στην υποχρέωση υποβολής στοιχείων από τους ΟΤΑ προς έλεγχο ή στην προηγούμενη έγκριση των πράξεων τους.

Διοικητικό έλεγχο αποτελεί ο έλεγχος των αποφάσεων των συλλογικών οργάνων που υποχρεούνται να αποστέλλουν στην αρμόδια Αρχή (ήτοι Αποκεντρωμένη Διοίκηση), ο έλεγχος του προϋπολογισμού και ο εσωτερικός προληπτικός έλεγχος που ασκείται από τα αρμόδια διοικητικά όργανα (Προϊστάμενος Οικονομικής/ Λογιστικής/ταμειακής υπηρεσίας) κατά τη διενέργεια μιας δαπάνης.

Προληπτικός- Κατασταλτικός – Έλεγχοι του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Σύμφωνα με το Σύνταγμα και το νόμο περί Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι δαπάνες των ΟΤΑ υπάγονται σε προληπτικό (μέχρι 31-12-2018) και κατασταλτικό έλεγχο από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τις προβλέψεις των διατάξεων της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας. Ο έλεγχος αφορά την τήρηση της νομοθεσίας από τους δημοσίους υπολόγους των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή άλλων Νομικών Προσώπων, που υπάγονται στον προβλεπόμενο έλεγχο δαπανών.

- Ο προληπτικός έλεγχος ασκείται από τις οικείες Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου και αφορά έλεγχο νομιμότητας (όχι σκοπιμότητας) όλων των δαπανών άνω των 5.000 €. Από τον προληπτικό έλεγχο εξαιρούνται κάποιες κατηγορίες δαπανών, όπως δαπάνες μισθοδοσίας και εξόδων κίνησης των τακτικών υπαλλήλων, δαπάνες κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος, νερού και σταθερής τηλεφωνίας, υποχρεωτικές δαπάνες, όπως έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης τοκοχρεολύσιων δανείων, κ.ά.

Αν κατά τον έλεγχο διαπιστωθεί, ότι το ένταλμα δεν πρέπει να θεωρηθεί, εκδίδεται σχετική πράξη του Επιτρόπου και το ένταλμα επιστρέφεται στην υπηρεσία. Σε περίπτωση που η υπηρεσία διαφωνεί, μπορεί να επαναφέρει το ένταλμα για θεώρηση με έγγραφο στο οποίο εκθέτει τις αντιρρήσεις της. Στην περίπτωση αυτή ο Επίτροπος υποβάλλει το ένταλμα με έκθεσή του στο οικείο Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο αποφαινεται για τη θεώρηση ή μη του εντάλματος

Ο προληπτικός έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν υποκαθιστά το δικαστικό έλεγχο που ασκούν το Συμβούλιο της Επικρατείας και τα διοικητικά

δικαστήρια επί της νομιμότητας των σχετικών πράξεων. Συνεπώς, ο έλεγχος που ασκεί ο Επίτροπος επί του χρηματικού εντάλματος δεν εμποδίζει το δικαστικό έλεγχο της σχετικής διαφοράς από τα δικαστήρια αυτά. Ο έλεγχος αυτός από 1-1-2019 καταργείται.

- Ο κατασταλτικός έλεγχος Το Ελεγκτικό Συνέδριο παράλληλα με τον προληπτικό έλεγχο ασκεί και κατασταλτικό έλεγχο στους υπολόγους των ΟΤΑ και ΝΠΔΔ, σε κατηγορίες ΝΠΙΔ (κοινωφελών δημοτικών επιχειρήσεων, των επιχειρήσεων ύδρευσης- αποχέτευσης και των δημοτικών ανωνύμων εταιρειών του άρθρου 266 του ΔΚΚ).

Σκοπός του κατασταλτικού ελέγχου μέχρι τώρα είναι ο έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί και εκταμιευθεί και οι οποίες δεν έχουν ελεγχθεί προληπτικώς.

Με το ν. 3202/2003 καθιερώνεται ο τακτικός δειγματοληπτικός και επιτόπιος έλεγχος των λογαριασμών των ΟΤΑ, η ετήσια υποχρέωση των ΟΤΑ για υποβολή στο Ελεγκτικό Συνέδριο αντιγράφων των απολογισμών, μαζί με τις σχετικές εκθέσεις και αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων, καθώς και κάθε στοιχείο σχετικό με τον έλεγχο.

Για τις ελλείψεις που διαπιστώνονται ή τις αμφιβολίες που δημιουργούνται κατά την επεξεργασία των λογαριασμών, συντάσσεται από τον Επίτροπο φύλλο μεταβολών και ελλείψεων (ΦΜΕ), το οποίο αποστέλλεται στους υπολόγους για την αναπλήρωση των ελλείψεων και την παροχή των απαιτούμενων πληροφοριών εντός προθεσμίας. Κατόπιν τούτου, ο Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου είτε κηρύσσει με πράξη του ως «ορθώς έχοντες» τους λογαριασμούς, είτε καταλογίζει τους υπολόγους με το διαπιστωθέν έλλειμμα. Έλλειμμα θεωρείται και κάθε παράνομη πληρωμή καθώς και η παράλειψη είσπραξης εσόδων.

- Ο προσυμβατικός έλεγχος αφορά τις συμβάσεις δήμων και όλων των Νομικών Προσώπων τους, σχετικά με προμήθειες, έργα, υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων και Προγραμματικών Συμβάσεων και υλοποίησης διετών προγραμμάτων δράσης Κοινωφελών Επιχειρήσεων, προϋπολογισμού άνω των 200.000 €.

Εάν δεν διενεργηθεί ο έλεγχος, η σύμβαση που συνάπτεται είναι άκυρη, ενώ αν ο έλεγχος αποβεί αρνητικός, η σύμβαση δεν υπογράφεται.

- Έλεγχος είσπραξης εσόδων

Ο Επίτροπος που είναι αρμόδιος για τον προληπτικό έλεγχο των δαπανών, μπορεί από 1/1/2011 να παρακολουθεί κατά τη διάρκεια του έτους την κανονική είσπραξη των εσόδων των ΟΤΑ και των νομικών τους προσώπων.

Εάν διαπιστώσει αδράνεια είσπραξης, καλεί τα όργανα διοίκησης και τις οικονομικές υπηρεσίες να προβούν στις απαιτούμενες ενέργειες μέσα σε εύλογη προθεσμία. Εάν τα όργανα διοίκησης ή οι προϊστάμενοι των οικονομικών υπηρεσιών συνεχίζουν από δόλο ή βαριά αμέλεια να αδρανούν για την είσπραξη των εσόδων ο Επίτροπος

- Παραπέμπει με αιτιολογημένη εισήγηση τους υπαίτιους που έχουν την ιδιότητα του αιρετού στην τριμελή επιτροπή της παρ. 2 του άρθρου 232 του ν. 3852/2010, προκειμένου να καταλογισθεί σε βάρος τους η θετική ζημία που προκάλεσαν στο δήμο.
- Παραπέμπει τους υπαίτιους υπαλλήλους στο Ελεγκτικό Συνέδριο, προκειμένου να καταλογισθεί σε βάρος τους η ζημία που προκάλεσαν στο δήμο ή στα νομικά του πρόσωπα.

Πέρα από τους ανωτέρω ελέγχους, ασκείται σωρεία ελέγχων στη διοικητική και οικονομική λειτουργία και από άλλους ελεγκτικούς μηχανισμούς, που έχουν γενική ή ειδική αρμοδιότητα ελέγχου στους ΟΤΑ και επομένως και κίνησης πειθαρχικής ή ποινικής διαδικασίας.

Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης

Διεξάγει ελέγχους, επανελέγχους, επιθεωρήσεις και έρευνες ή διατάσσει τη διενέργειά τους από το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και τα ιδιαίτερα Σώματα Επιθεώρησης και Ελέγχου.

Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης

Στον έλεγχό του υπάγονται υπηρεσίες του Δημοσίου, μεταξύ των οποίων και οι ΟΤΑ. Αρμοδιότητά του είναι η διενέργεια επιθεωρήσεων, έκτακτων ελέγχων, η συγκέντρωση αποδεικτικού υλικού για άσκηση ποινικής ή πειθαρχικής δίωξης.

Υπηρεσίες Ελέγχου στα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία

Κατά περίπτωση στους ΟΤΑ ασκούνται έλεγχοι από τις καθ' ύλην αρμόδιες ελεγκτικές υπηρεσίες Υπουργείων, συγκεκριμένα:

- Σώμα Επιθεωρητών – Ελεγκτών του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
- Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
- Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας που υπάγεται στο Υπουργείο Υγείας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Ειδική Γραμματεία Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος του Υπουργείου Οικονομικών
- Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων του Υπουργείου Οικονομικών
- Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος και Ενέργειας που υπάγεται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Έλεγχος του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους ασκεί απολογιστικό έλεγχο στην οικονομική διαχείριση των ΟΤΑ α' και β' βαθμού καθώς και των επιχειρήσεων και οργανισμών τους (άρθρο 4 ν.3871/2010). Ασκεί επίσης έλεγχο στη διαχείριση των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή άλλες διεθνείς οργανισμούς. Σε έκτακτες περιπτώσεις μπορεί, με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, να ανατίθεται σε υπαλλήλους του Δημοσιονομικού Κλάδου του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους η διενέργεια έκτακτου ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης των φορέων του δημοσίου, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι ΟΤΑ.

Έλεγχος από την Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων

Με την υπ' αριθμ. ΚΥΑ 2/42159/ΔΥΕΠ/2013, συμπεριελήφθησαν στους φορείς που ελέγχονται από τη Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων του Υπουργείου Οικονομικών: Ι) Οι δήμοι ΙΙ) Τα δημοτικά ιδρύματα και τα δημοτικά ΝΠΔΔ ΙΙΙ) Οι σχολικές επιτροπές ΙV) Οι σύνδεσμοι ΟΤΑ V) Τα δημοτικά λιμενικά ταμεία VI) Οι πάσης φύσεως επιχειρήσεις των δήμων VII) Οι αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Οι δημοσιονομικοί έλεγχοι διενεργούνται με εντολή του προϊστάμενου της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσιονομικών Ελέγχων και διακρίνονται σε προγραμματισμένους και έκτακτους. Οι προγραμματισμένοι έλεγχοι διενεργούνται με βάση ετήσιο πρόγραμμα και οι έκτακτοι ύστερα από καταγγελίες, δημοσιεύματα, πληροφορίες και βάσιμες υπόνοιες για δωροδοκίες, απάτες, ατασθαλίες ή διαχειριστικές ανωμαλίες ή ύστερα από αίτημα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή παραγγελία του αρμόδιου Εισαγγελέα.

Ο έλεγχος ασκείται από δημοσιονομικούς ελεγκτές και υπαλλήλους των Υπηρεσιών Δημοσιονομικού Ελέγχου, επικουρούμενους από βοηθούς ελεγκτές ή εμπειρογνώμονες. Εάν διαπιστώνονται ελλείμματα, πληρωμή αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών ή μη νόμιμων δαπανών, φθορά ή απώλεια τίτλων, απαιτήσεων και περιουσιακών στοιχείων του ελεγχόμενου φορέα, που δεν οφείλονται σε ανωτέρα βία ή απρόβλεπτα γεγονότα, ενεργείται ή προτείνεται καταλογισμός σε βάρος των υπευθύνων. Αν από τον έλεγχο προκύψει δόλος ή βαριά αμέλεια σε βάρος των υπευθύνων, η υπόθεση παραπέμπεται στον αρμόδιο εισαγγελέα για τα περαιτέρω.

Έλεγχος των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Στις δαπάνες των προγραμμάτων, δραστηριοτήτων ή πρωτοβουλιών που χρηματοδοτούνται μερικά ή ολικά από κοινοτικούς πόρους, διενεργείται διαχειριστικός και ουσιαστικός έλεγχος από δημοσιονομικούς υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομικών

Για τις δαπάνες των προγραμμάτων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) προβλέπεται διαδικασία επιβολής των δημοσιονομικών διορθώσεων και ανάκτησης των αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών.

Επίσης, με δεδομένη τη σημασία που προσδίδεται πλέον στην ενίσχυση των εσωτερικών ελέγχων, έχει γίνει, αντίστοιχα, καταγραφή των τρόπων και των μεθόδων εσωτερικού ελέγχου.

Αναλυτικότερα :

Η έννοια του εσωτερικού ελέγχου προσδιορίζεται στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως ο έλεγχος που καλύπτει το σύνολο των διαδικασιών και των πολιτικών που έχουν υιοθετηθεί και τίθεται σε εφαρμογή από τη

Διοίκηση μιας Οργάνωσης, έτσι ώστε να διασφαλισθεί η οικονομική, αποδοτική και αποτελεσματική επίτευξη των στόχων της, η πιστή εφαρμογή των εξωτερικών κανόνων, των πολιτικών και κανονισμών της Διοίκησης, η ποιότητα των λογιστικών εγγράφων, η έγκαιρη παραγωγή αξιόπιστης διαχειριστικής και οικονομικής πληροφόρησης για την πρόληψη τον εντοπισμό της απάτης και του λάθους και για να διαφυλαχθούν τα περιουσιακά στοιχεία.

Στην ελληνική έννομη τάξη η έννοια του εσωτερικού ελέγχου εισάγεται με το ν. 3016/2002 και προβλέπει την υποχρέωση για όλες τις εισηγμένες εταιρίες να διαθέτουν υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου. Με το ν. 3429/2005 η υποχρέωση οργάνωσης υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου επεκτείνεται στις ΔΕΚΟ. Με τις διατάξεις της παρ. 2, του άρθρου 4 του Ν. 3492/2006 ορίζονται στην ελληνική έννομη τάξη ο εσωτερικός έλεγχος, η μονάδα εσωτερικού ελέγχου και το σύστημα εσωτερικού ελέγχου.

Η πιο πρόσφατη εξέλιξη στον εσωτερικό έλεγχο στην Ελλάδα είναι ο ν.3871/2010, ο οποίος προβλέπει την καθολική διενέργεια εσωτερικού ελέγχου σε όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, υποτομέα της οποίας αποτελούν οι ΟΤΑ. Υπογραμμίζεται, ότι παρότι ολόκληρος ο ελληνικός Δημόσιος τομέας υπόκειται σε εσωτερικό έλεγχο, αυτός παραμένει ανενεργός μέχρι τη σύσταση, στελέχωση και λειτουργία των μονάδων εσωτερικού ελέγχου (παρ. 6 άρθρο 12 ν. 3492/2006).

Στην τοπική αυτοδιοίκηση η συμπερίληψη δομών εσωτερικού ελέγχου είναι αντικείμενο που ανάγεται στο δικαίωμα της οργανωτικής αυτοτέλειας και συνεπώς δεν απαιτείται η προηγούμενη νομοθετική του επιβολή. Στο πλαίσιο της σύνταξης των Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας (ΟΕΥ), οι ΟΤΑ μπορούν να προσδιορίζουν και την αυτοτελή οργανωτική μονάδα που επιφορτίζεται με την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου σε συνδυασμό πάντως με την εφαρμογή συστημάτων προτυποποίησης των διοικητικών διαδικασιών, αξιοποιώντας εξάλλου και τα διεθνή πρότυπα.

Στη βιβλιογραφία αναφέρονται τρία (3) είδη εσωτερικού ελέγχου:

- **Έλεγχος συμμόρφωσης**, που διενεργούνται για να αξιολογήσουν το πόσο καλά ο οργανισμός συμμορφώνεται και τηρεί τις σχετικές πολιτικές, νόμους, οδηγίες, σχέδια και διαδικασίες.
- **Οικονομικοί έλεγχοι** που σχετίζονται με την αξιολόγηση των εσωτερικών δικλίδων ασφαλείας που διασφαλίζουν την ποιότητα των λογιστικών στοιχείων και οικονομικών εκθέσεων
- **Έλεγχος απόδοσης** που έχουν ως στόχο να ελέγξουν αν μια συγκεκριμένη δραστηριότητα ολοκληρώνεται με τρόπο που να παράγει αποτελεσματικά, αποδοτικά και οικονομικά αποτελέσματα.

Στην περίπτωση αλλαγής του ήδη θεσμοθετημένου συστήματος εσωτερικού ελέγχου και κατόπιν της ολοκλήρωσης του πλαισίου αυτού, η Ομάδα μας θα συνδράμει, κατά λόγο αρμοδιότητας, προς αποσαφήνιση των ζητημάτων που αφορούν τους οικονομικούς ελέγχους, εφόσον θα υπάρχει πρόβλεψη διενέργειας αυτών από τις υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου.

Συστήματα εσωτερικού ελέγχου στους ΟΤΑ :

Το ρόλο, τις μεθόδους εργασίας και τις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης στην **Ουαλία**, επηρέασαν μια σειρά από διάφορους παράγοντες όπως νομοθεσία και τεχνολογία. Κυρίως η ενίσχυση του ρόλου του εσωτερικού ελέγχου οφείλεται στις αυξημένες πιέσεις προς τους φορείς του δημοσίου λόγω των περιορισμένων πόρων και της ανάγκης να εξασφαλιστεί η χρηστή αξιοποίηση των πόρων στην τοπικής αυτοδιοίκηση.

Στις **ΗΠΑ** οι τοπικές κυβερνήσεις είναι υπεύθυνες για το σχεδιασμό συστημάτων εσωτερικού ελέγχου. Στη **Σουηδία** η εντολή στους ελεγκτές ρυθμίζεται από την εθνική νομοθεσία και τους τοπικούς κανονισμούς. Το **Γαλλικό** μοντέλο δεν ταιριάζει απόλυτα στο σύγχρονο ορισμό του εσωτερικού ελέγχου σε τοπικό επίπεδο. Υπάρχει ένα τοπικό τμήμα ελέγχου που είναι υπεύθυνο για τον έλεγχο των οικονομικών στοιχείων. Στη **Μεγάλη Βρετανία** έχει υιοθετηθεί κώδικας πρακτικής για τον εσωτερικό έλεγχο σε τοπικό επίπεδο. Η νομοθεσία και οι κανονισμοί απαιτούν από τις τοπικές κοινωνίες στις Αγγλίες, Ουαλία, Σκωτία και Βόρεια Ιρλανδία να διαθέτουν εσωτερικό έλεγχο σύμφωνα με τον Κώδικα αυτό.

Σε έκθεσή του το Κέντρο Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης (CESD), μελέτησε τον έλεγχο της χρηματοοικονομικής διοίκησης στους δήμους του **Αζερμπαϊτζάν**. Οι εν λόγω δήμοι στερούνται συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Νέες τάσεις προκύπτουν στον εσωτερικό έλεγχο στην **Πορτογαλία** σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης. Καθώς οι περισσότεροι δήμοι δεν διαθέτουν συστήματα εσωτερικού ελέγχου και εσωτερικό ελεγκτή, γίνεται προσπάθεια να δοθεί έμφαση σε πρότυπα που έχουν χρησιμοποιηθεί στον ιδιωτικό τομέα και σε διεθνές επίπεδο, στη διαχείριση του κινδύνου και τη διακυβέρνηση, η οποία μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα, την αξιοπιστία και τη διαφάνεια των πληροφοριών, είτε για την εσωτερική διοίκηση είτε για τους σκοπούς τις εξωτερικής πληροφόρησης.

Στο **Ισραήλ**, η τοπική εξουσία διαθέτει αρκετή δύναμη σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο και επομένως ένας αποτελεσματικός έλεγχος είναι αναγκαίος για τη διασφάλιση των λειτουργιών των τοπικών κοινωνιών. Η διαδικασία εσωτερικού ελέγχου καλύπτει όλες τις λογιστικές και χρηματοοικονομικές πτυχές της λειτουργίας των ΟΤΑ.

Στην **Ιταλία** ο κάθε δήμος διαθέτει υποχρεωτικό ελεγκτικό σώμα υπεύθυνο για τον έλεγχο των δημοτικών οικονομικών και ένα υποχρεωτικό εσωτερικό όργανο με κύρια λειτουργία τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους νόμους για κάθε διοικητική πράξη και τις διαδικασίες που προτείνονται τόσο από το δημοτικό συμβούλιο όσο και την εκτελεστική επιτροπή.

Η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** το 2012, παρουσίασε μελέτη για τον εσωτερικό έλεγχο στο δημόσιο τομέα των χωρών της Ε.Ε. Οι περισσότερες από τις 27 χώρες-μέλη διαθέτουν συστήματα εσωτερικού ελέγχου στο δημόσιο τομέα. Η πλειοψηφία των χωρών που διαθέτουν εσωτερικό έλεγχο έχουν καθιερώσει τη λειτουργία του με συγκεκριμένους νόμους ή κανονισμούς. Η διαφορά μεταξύ των χωρών βρίσκεται στο τμήμα του δημοσίου που καλύπτει ο εσωτερικός έλεγχος. Υπάρχουν για παράδειγμα χώρες όπως η **Λιθουανία**, η **Ρουμανία** και

η **Εσθονία**, στις οποίες ο εσωτερικός έλεγχος δεν εφαρμόζεται αλλά επιδιώκεται η εφαρμογή τμήματος εσωτερικού ελέγχου στους δήμους.

Αντίστοιχη έρευνα παρουσιάστηκε και από το **Συμβούλιο της Ευρώπης**, για τον εσωτερικό έλεγχο στους δήμους και τις περιφέρειες της Ευρώπης, ο οποίος μπορεί να βοηθήσει στην αποτελεσματική και αποδοτική χρήση των δημόσιων πόρων και στην επίτευξη των στόχων των τοπικών εξουσιών. Διαπιστώθηκαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των χωρών, καθώς οι μισές περίπου από τις χώρες που συμπεριλήφθηκαν στην έρευνα διαθέτουν νομοθετικό πλαίσιο που απαιτεί ή προτείνει την εφαρμογή εσωτερικού ελέγχου σε τοπικό επίπεδο. Υπάρχουν χώρες όπως η **Μεγάλη Βρετανία**, όπου χρησιμοποιείται σε τοπικό επίπεδο, τόσο εσωτερικός, όσο και εξωτερικός ελεγκτής, άλλα και χώρες, οι οποίες θεωρούν ότι οι τοπικές αρχές δεν διαθέτουν τους απαραίτητους πόρους για τη λειτουργία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, ή πιστεύουν ότι η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου είναι άκαρπη. Από την έρευνα προέκυψε ότι τα νέα μέλη της Ε.Ε. αρχίζουν σταδιακά την εφαρμογή διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου με τη βοήθεια της Ε.Ε.

Διεθνείς τάσεις εσωτερικού ελέγχου ΟΤΑ

Η αναφορά στις διεθνείς τάσεις εσωτερικού ελέγχου των ΟΤΑ, καθίσταται υπολειμματική εάν θεωρηθεί αποκεκομμένη από τον έλεγχο που διενεργείται σε αυτούς, καθώς το πλαίσιο της υφιστάμενης ελεγκτικής διαδικασίας καθορίζει πολλές πτυχές του εσωτερικού ελέγχου.

Παρακάτω, παρουσιάζεται μια συνοπτική αναφορά στο έλεγχο των Ευρωπαϊκών ΟΤΑ και τις διεθνείς τάσεις στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου, όπως αυτά αποτυπώνονται στη διεθνή βιβλιογραφία και σε σχετικές εκθέσεις φορέων.

Έλεγχος Ευρωπαϊκών ΟΤΑ

Ο οικονομικός έλεγχος που ασκείται από την κεντρική διοίκηση στους ΟΤΑ των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ανάλογος με τη στήριξη που τους δίνεται από τον κρατικό προϋπολογισμό. Παρατηρείται, ότι σε χώρες που παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά στο σύνολο των εσόδων τους από κρατικές επιχορηγήσεις, ο έλεγχος από το ίδιο το κράτος, μέσω σχετικών οργάνων του, είναι περισσότερο διεξοδικός σε σχέση με χώρες όπως η Σουηδία, όπου ο οικονομικός έλεγχος του κράτους περιορίζεται στα πλαίσια γενικών διατάξεων και η κεντρική διοίκηση παρεμβαίνει μόνο σε θέματα περιορισμού της αύξησης της τοπικής φορολογίας.

Όσον αφορά τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων των ΟΤΑ, αυτός είναι θεσμοθετημένος σχεδόν σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε ορισμένες χώρες, όπως η Ιταλία, η Ολλανδία, η Φιλανδία και η Μεγάλη Βρετανία ο έλεγχος αυτός διενεργείται από ειδικά ελεγκτικά όργανα και υποβάλλεται προς έγκριση πρώτα στα Δημοτικά Συμβούλια και έπειτα στην αμέσως ανώτερη διοικητική αρχή. Ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων των ΟΤΑ γίνεται από την κεντρική διοίκηση στο Λουξεμβούργο, την Πορτογαλία και τη Δανία.

Οι στόχοι και οι σκοποί που υπηρετούν οι δημοτικοί προϋπολογισμοί στα κράτη μέλη, δεν ταυτίζονται πάντα και παρουσιάζουν διαφορές που επηρεάζουν και την άσκηση του ελέγχου τους. Αξίζει ν' αναφερθεί ότι στη **Μεγάλη Βρετανία** εκδίδεται κάθε χρόνο οδηγός δαπανών, που περιέχει ένα ενδεικτικό ύψος κόστους για την παροχή της κάθε δημοτικής υπηρεσίας. Οι ελεγκτές των δημοτικών προϋπολογισμών είναι είτε επαγγελματίες ορκωτοί ελεγκτές - λογιστές, όπως συμβαίνει στην **Ολλανδία** και στη **Μεγάλη Βρετανία**, είτε λογιστές εμπειρογνώμονες, όπως συμβαίνει στην **Ιταλία**. Μπορεί ακόμα οι ελεγκτικές υπηρεσίες να λειτουργούν μέσα στο πλαίσιο του ΟΤΑ με δική του ευθύνη, όπως συμβαίνει στην **Πορτογαλία**, είτε ακόμα να υπάγονται στο Υπουργείο Εσωτερικών όπως συμβαίνει στο **Λουξεμβούργο**. Τέλος, υπάρχουν περιπτώσεις όπου η Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων έχει θεσπίσει σχετική υπηρεσία ελέγχου των ΟΤΑ, όπως συμβαίνει στη **Δανία**.

Οι έλεγχοι εν γένει διακρίνονται, με βάση διάφορα κριτήρια, σε κατηγορίες και είδη :

Πίνακας 19 : Διακρίσεις ελέγχων

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ ΕΛΕΓΧΩΝ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΛΕΓΧΩΝ
<u>Ανάλογα με:</u>	
A. Το άτομο που διενεργεί τον έλεγχο και τη σχέση εργασίας του με τον ελεγχόμενο φορέα	1. Εσωτερικοί 2. Εξωτερικοί 3. Μικτοί
B. Την έκτασή τους	1. Ειδικοί 2. Γενικοί
Γ. Το σκοπό τους	1. Προληπτικοί 2. Κατασταλτικοί
Δ. Τη διάρκεια τους	1. Μόνιμοι (Διαρκείς) 2. Τακτικοί (Περιοδικοί) 3. Έκτακτοι (Περιστασιακοί)

Κοινωνικός έλεγχος και λογοδοσία

Τέλος, σε ό,τι αφορά τον κοινωνικό έλεγχο και λογοδοσία, οι διατάξεις του άρθρου 217 του ν.3463/2006 (Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων) ορίζουν ρητά τη διαδικασία απολογισμού των πεπραγμένων της δημοτικής αρχής.

II. Προτάσεις

Προτείνεται όλοι οι έλεγχοι, ακόμη και αυτοί της Διεύθυνσης Δημοσιονομικών Ελέγχων του Υπουργείου Οικονομικών, να υπαχθούν στον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης.

Ε. Διαφάνεια, έλεγχος και συμμετοχή στις διαδικασίες του προϋπολογισμού

Προτείνεται η ενίσχυση των δομών συμμετοχικού προϋπολογισμού. Κρίνεται επίσης σκόπιμο να ενισχυθούν οι θεσμοί διαβούλευσης και συμμετοχής στη διάρκεια κατάρτισης του προϋπολογισμού ώστε η συμμετοχή των φορέων και των πολιτών να γίνει πιο συστηματική και ουσιαστική.

Ο **προϋπολογισμός**, αποτελεί θεμελιώδη έννοια του δημοσίου λογιστικού, με τον οποίο καθορίζεται το ετήσιο δημοσιονομικό πρόγραμμα. Ο τύπος του προϋπολογισμού των περιφερειών, των δήμων, των νπδδ αυτών, των δημοτικών ιδρυμάτων και συνδέσμων, καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών (ΚΥΑ) (άρθρο 155 παρ. 2 του ν.3462/2006). Κατ' εξουσιοδότηση της ανωτέρω διάταξης εκδίδονται κάθε έτος ΚΥΑ, μια (1) για τις περιφέρειες και μια (1) για τους δήμους και τους λοιπούς προαναφερόμενους φορείς, με τις οποίες παρέχονται οδηγίες κατάρτισης των προϋπολογισμών για το επόμενο οικονομικό έτος.

Ο **αρχικός προϋπολογισμός** και οι **αναμορφώσεις** αυτού υποβάλλονται για έλεγχο νομιμότητας στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση. Η Αποκεντρωμένη Διοίκηση ελέγχει και επικυρώνει ότι ο προϋπολογισμός έχει καταρτιστεί κατ' εφαρμογή της ΚΥΑ ή/και της κείμενης νομοθεσία.

Οι προϋπολογισμοί που υποβάλλονται για έλεγχο και επικύρωση συνοδεύονται από σειρά δικαιολογητικών, τα οποία ελέγχονται επισταμένα από την αρμόδια Αρχή, προκειμένου να τεκμηριωθεί η ορθή και σύμφωνα με την ΚΥΑ εγγραφή των σχετικών ποσών στους οικείους ΚΑΕ. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου και της Οικονομικής Επιτροπής, μετά των αποδεικτικών δημοσίευσης αυτών
- γνώμη του Παρατηρητηρίου και οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών
- στατιστικά δελτία
- αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου που αφορούν την επιβολή των φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών
- μισθοδοτικές καταστάσεις

- αναλυτική κατάσταση με τις τοκοχρεολυτικές δόσεις των δανείων
- αναλυτική απεικόνιση των συνεχιζόμενων δαπανών και των πολυετών αναλήψεων με αναφορά στους Κ.Α. όπου αυτές έχουν εγγραφεί
- πίνακας οφειλών ΠΟΕ
- βεβαίωση ισοσκέλισης ανταποδοτικών εσόδων και εξόδων
- βεβαίωση της τεχνικής υπηρεσίας για την καταγραφή των έργων και την πηγή χρηματοδότησής του.

Σημειώνεται ότι το **Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ)**, μεταξύ άλλων περιλαμβάνει και τους **στόχους ισοζυγίου των ενοποιημένων προϋπολογισμών** της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, για κυλιόμενη περίοδο των επόμενων από τη σύνταξη του ΜΠΔΣ τεσσάρων (4) ετών, οι οποίοι τίθενται στα πλαίσια της επίτευξης του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου και της πορείας προσαρμογής προς αυτόν.

Ως εκ τούτου για τους ΟΤΑ, οι οποίοι ανήκουν στο ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης και υπόκεινται στις δεσμεύσεις που απορρέουν από το ΜΠΔΣ, κατά τη σύνταξη του προϋπολογισμού τους, έχουν ισχύ και οι αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και σχεδιασμού.

Συνεπώς κρίνεται επιβεβλημένο να διατηρηθεί ή και να ενισχυθεί το είδος του ελέγχου που διενεργείται σήμερα στις αποφάσεις κατάρτισης και αναμόρφωσης των προϋπολογισμών των ΟΤΑ και των νομικών τους προσώπων, ιδίως αυτών που είναι Φορείς Γενικής Κυβέρνησης (συμπεριλαμβανομένων των υποχρεωτικών αναμορφώσεων που προβλέπονται από τις διατάξεις των παρ. 9, άρθρο 266 και παρ. 10, άρθρο 268 του ν. 3852/2010 όπως ισχύουν, καθώς και της πρώτης υποχρεωτικής αναμόρφωσης που προβλέπεται στις ως άνω ΚΥΑ οδηγιών κατάρτισης προϋπολογισμών).

Επιπλέον κρίνεται σκόπιμο για τους ίδιους λόγους που προαναφέρθηκαν, οι αποφάσεις των ΟΤΑ, με τις οποίες αναλαμβάνονται χρέη νομικών προσώπων τους που λύνονται, να ελέγχονται από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση ή όποια Αρχή την αντικαταστήσει.

Σε σχέση δε με το **συμμετοχικό προϋπολογισμό**, προτείνονται τα εξής :

- Ως άμεσο μέτρο προτείνεται η αξιοποίηση των ανενεργών διατάξεων του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου όπως ορίζεται από το Ν. 3852.2010. Περαιτέρω, θα πρέπει να θεσμοθετηθούν νέες μορφές συμμετοχικού προϋπολογισμού. Το θέμα αυτό απαιτεί περαιτέρω εξειδίκευση με τη συμμετοχή της ΚΕΔΕ που θα αξιοποιεί τόσο τη διεθνή εμπειρία όσο και τις αρχές του δημοκρατικού προγραμματισμού.

- Προκειμένου να ενισχυθεί η διαδικασία απολογισμού και κοινωνικού ελέγχου των οργάνων των ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού χρειάζεται να γίνουν αλλαγές

στο άρθρο 217 του Ν. 3463/2006, και συγκεκριμένα να προστεθεί στην παρ. 7 ότι ίδια διαδικασία απολογισμού και κοινωνικού ελέγχου να γίνεται και από τα συμβούλια των Δημοτικών Ενοτήτων –Κοινοτήτων και Δημοτικών Κοινοτήτων (πλέον Δημοτικών Ενοτήτων, όπως προτείνεται στο 2ο Μέρος του παρόντος).

- Προτείνεται η ηλεκτρονική διασύνδεση των ΟΤΑ και ηλεκτρονικό πρωτόκολλο ώστε να μειώνεται ο όγκος των εγγράφων και το γραφειοκρατικό κόστος όσο καθώς αι ο χρόνος διεκπεραίωσης των θεμάτων.

- Προτείνεται η ανάπτυξη και εφαρμογή μόνιμου συστήματος εξ' αποστάσεως υποστήριξης των μικρότερων δήμων ιδίως των ορεινών και νησιωτικών. Για το θέμα αυτό υπάρχει σε εξέλιξη έργο από την ΚΕΔΕ.

Τέλος, σε ό,τι αφορά την εποπτεία των ΟΤΑ στις οικονομικού περιεχομένου αποφάσεις, προτείνεται να συνεχιστεί η εποπτεία και ο έλεγχος νομιμότητας στις παρακάτω περιπτώσεις :

I. Σύμφωνα με το άρθρο 225 του ν. 3852/ 2010 υπόκεινται σε υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας οι αποφάσεις των συλλογικών οργάνων των δήμων, περιφερειών και νπδδ, εφόσον αφορούν, μεταξύ άλλων, ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου (παρ. 1^α), την αγορά και εκποίηση ακινήτων (παρ. 1^γ), την κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων (παρ. 1^ε), την επιβολή φόρων, τελών και δικαιωμάτων (παρ. 1^ε) και τη σύναψη κάθε μορφής συμβάσεων (στις οποίες περιλαμβάνονται τα μισθώματα) (παρ. 1στ).

II. Το σύνολο των αποφάσεων για τη σύναψη συμβάσεων των δήμων και περιφερειών που αφορούν στην διαχείριση της κινητής και ακίνητης περιουσίας τους υπόκεινται σε υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας από την οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση, κατ' άρθρο 225 ν. 3852/2010. Τέτοιες αποφάσεις είναι αυτές που λαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 186 του ν.3463/2006 και αφορούν στην εκποίηση ακινήτων, του άρθρου 191 που αφορούν σε αγορά ακινήτων, καθώς και τις διατάξεις του άρθρου 190 που αφορούν σε ανταλλαγή οικοπέδων, για τις οποίες εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του άρθρου 186. Επίσης στον ανωτέρω έλεγχο υπόκεινται και οι κατακυρωτικές πράξεις των συλλογικών οργάνων των ΟΤΑ, ν.π.δ.δ. και συνδέσμων που λαμβάνονται με σκοπό τη σύναψη συμβάσεων, όπως είναι οι αποφάσεις των άρθρων 184 του ν. 3463/2006 για τις δωρεές ακινήτων, 185 για την δωρεάν παραχώρηση κυριότητας και χρήσης δημοτικών ακινήτων, 192 για την εκμίσθωση ακινήτων, 194 για την μίσθωση και 199 για την εκποίηση, εκμίσθωση και δωρεά κινητών πραγμάτων. Η οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση στο πλαίσιο ελέγχου νομιμότητας των ανωτέρω πράξεων μπορεί να ασκήσει παρεμπιπτόντως έλεγχο και σε κάθε άλλη πράξη (π.χ. διακηρύξεις κλπ) στην οποία στηρίχθηκε η έκδοση της κατακυρωτικής. Σημειώνεται ότι η κατακυρωτική πράξη ακυρώνεται, αν από τον εν λόγω έλεγχο προκύψει ότι αυτή στηρίχθηκε σε προηγηθείσα μη νόμιμη πράξη.

Τέλος, στις αποφάσεις που αποστέλλονται για έλεγχο νομιμότητας είναι και αυτές που αφορούν στην κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων των άρθρων 212 και 189. Επιπρόσθετα, αν και δεν αναφέρεται ρητά στο άρθρο 225 του ν. 3852/2010, αποστέλλονται για έλεγχο νομιμότητας και οι αποφάσεις του

άρθρου 211 του ν. 3463/2006, καθόσον η σύσταση δουλείας αποτελεί εμπράγματο βάρος για το ακίνητο.

Βάσει των ανωτέρω, όλες οι αποφάσεις που αφορούν στην διαχείριση εν γένει της περιουσίας των ΟΤΑ της χώρας πρέπει να συνεχίσουν να υπόκεινται σε έλεγχο νομιμότητας από το όργανο που θα ορισθεί για τον σκοπό αυτό, καθώς έτσι διασφαλίζεται το δημόσιο συμφέρον, προστατεύεται πιο αποτελεσματικά η δημόσια και η ιδιωτική περιουσία των ΟΤΑ καθώς και οι πόροι που είτε αντλούνται είτε προκύπτουν από την διαχείριση αυτή, προς όφελος του συνόλου των πολιτών. Ειδικότερα δε για τις συμβάσεις επισημαίνεται ότι η μη τήρηση του συστατικού τους τύπου τις καθιστά αυτοδικαίως άκυρες και, συνεπώς, σε περίπτωση που καταργηθεί ο προβλεπόμενος από το άρθρο 225 του ν. 3852/2010 έλεγχος νομιμότητας και αυτές ακυρωθούν σε μεταγενέστερο χρόνο από τα διοικητικά δικαστήρια, ενδέχεται να προκύψουν αρνητικές επιπτώσεις στους προϋπολογισμούς των δήμων, καθώς θα έχουν ήδη παράξει αξιώσεις για τους αντισυμβαλλόμενους.

III. Το σύνολο, σχεδόν, των αποφάσεων των δήμων, περιφερειών και των νπδδ αυτών, που αφορούν στην επιβολή και τον καθορισμό του ύψους των εσόδων τους υπόκεινται υποχρεωτικά σε έλεγχο νομιμότητας από την οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση, κατ' άρθρο 225 του ν. 3852/ 2010. Αυτές οι αποφάσεις πρέπει να συνεχίσουν να υπόκεινται στον έλεγχο νομιμότητας, καθόσον είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τον Προϋπολογισμό και τα οικονομικά αποτελέσματα της Αυτοδιοίκησης. Η δε ανατροπή τους σε μεταγενέστερο χρόνο θα έχει ως αποτέλεσμα την ανατροπή του οικονομικού σχεδιασμού.

Σε περίπτωση που επιλεγεί η κατάργηση του υποχρεωτικού ελέγχου, όπως προτείνεται στο 2ο Μέρος του παρόντος, η ανάγκη ελέγχου κάποιων κατηγοριών πράξεων, όπως οι προαναφερόμενες, θα πρέπει να καλυφθούν μέσω των αντίστοιχων ρυθμίσεων που προτείνονται για τον αυτεπάγγελο έλεγχο.

ΣΤ. Διαχείριση εσόδων ανταποδοτικών υπηρεσιών

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ζήτημα των μειωμένων εσόδων από τέλη και η αδυναμία ισοσκέλισης αυτών με τις δαπάνες των αντίστοιχων υπηρεσιών κατά την κατάρτιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού των μικρών ιδίως πληθυσμιακά νησιωτικών και ορεινών δήμων, προτείνεται η θέσπιση ενός Γενικού Δείκτη Επιβάρυνσης Ανταποδοτικών Υπηρεσιών για την Καθαριότητα και το Φωτισμό, την Ύδρευση και την Αποχέτευση.

Ο δείκτης αυτός θα προκύπτει με μέριμνα του Υπουργείου Εσωτερικών, από τα απολογιστικά στοιχεία των 3 τελευταίων ετών για κάθε ανταποδοτική υπηρεσία που αφορά το σύνολο των πολιτών και για το λόγο αυτό εξαιρείται η άρδευση. Προκύπτει από το μέσο όρο του πληθικού των αντίστοιχων ανταποδοτικών εσόδων στο σύνολο των Δήμων δια του συνολικού πληθυσμού τους εκφράζοντας σε ποσό την επιβάρυνση ανά κάτοικο της χώρας. Παραλλαγές του δείκτη θα ήταν αντί του πληθυσμού, να χρησιμοποιηθεί ο αριθμός των οικιών ή ο αριθμός των νοικοκυριών. Σε περίπτωση που ο ίδιος ο δείκτης για έναν δήμο, κατά το χρόνο λήψης της σχετικής απόφασης επιβολής τελών, η οποία θα συνοδεύει τον προϋπολογισμό του επόμενου έτους, εμφανίζει μεγαλύτερη του 10% από τον Γενικό Δείκτη ποσοστιαία επιβάρυνση για τον Δημότη, τότε ο Δήμος δύναται να καλύψει το επιπλέον ποσό στον υπό κατάρτιση προϋπολογισμό του από άλλα και μη προορισμένα για ειδικό σκοπό έσοδά του. Στην περίπτωση που η σχετική αρμοδιότητα π.χ. της ύδρευσης έχει εκχωρηθεί σε ΔΕΥΑ, τότε θα μπορεί να επιχορηγήσει ο οικείος δήμος την επιχείρηση του με το αντίστοιχο ποσό. Με αυτόν τον τρόπο, οι δαπάνες των υπηρεσιών πάλι καλύπτονται σε βάρος των εξυπηρετούμενων δημοτών, λόγω μη εκτέλεσης άλλων έργων-δράσεων που ενδεχομένως πραγματοποιούνταν στα διοικητικά όρια του δήμου, πλην όμως δεν υπάρχει η άμεση επιβάρυνση και η αδυναμία τους να ανταποκριθούν στην εξόφληση των λογαριασμών. Τέλος θα πρέπει να διασφαλιστεί η ίση μεταχείριση των πολιτών, ώστε αυτοί ανεξαρτήτως του δήμου κατοικίας τους, να επιβαρύνονται με περίπου ίσο ποσό για το ίδιο αγαθό ή υπηρεσία που τους παρέχεται.

Στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΧ](#), δίνονται και παραδείγματα των όσων έγινε ανάλυση παραπάνω.

Επίσης, προτείνεται να μελετήσουμε τη φιλοσοφία της ανταποδοτικότητας των παρεχόμενων σήμερα υπηρεσιών από τους ΟΤΑ. Να προτείνουμε άμεσα αν και άλλες υπηρεσίες των ΟΤΑ να μπορέσουν να χαρακτηρισθούν ανταποδοτικού χαρακτήρα (π.χ. διαχείριση πρασίνου). Το γεγονός αυτό εκτός των άλλων θα λύσει και το πρόβλημα του πλεονάσματος που έχουν αρκετοί ΟΤΑ στα ανταποδοτικά,

Ζ. Επιχορηγήσεις-Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι-Φορολογική Αποκέντρωση

Το σύστημα των ΚΑΠ θα πρέπει να βελτιωθεί. Από τη μέχρι τώρα εφαρμογή του πλαισίου που ορίζει ο 3852/2010 υπάρχουν τριβές μεταξύ των κεντρικών υπηρεσιών του κράτους και της τοπικής αυτοδιοίκησης σχετικά με το ύψος των αποδόσεων των ΚΑΠ.

Επιπλέον η **δυσμενής δημοσιονομική συγκυρία** και η παρατεταμένη **ύφεση** των τελευταίων ετών αποδυνάμωσαν σημαντικά τους ΚΑΠ αφενός

λόγω της μείωσης των εσόδων του κράτους αφετέρου λόγω των θεσμικών παρεμβάσεων διαμέσου του Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Δημοσιονομικής Σταθερότητας (ΜΠΔΣ).

Στο πλαίσιο των ανωτέρω ανεδείχθησαν ή εντάθηκαν προβλήματα που σχετίζονται με την **κατανομή των ΚΑΠ στους Δήμους**. Πιο συγκεκριμένα **ορεινοί και μικροί νησιωτικοί** Δήμοι με περιορισμένη ικανότητα είσπραξης λοιπών ιδίων εσόδων βρέθηκαν σε δυσμενή οικονομική θέση λόγω της ταυτόχρονης μείωσης των ΚΑΠ ή κατανομή των οποίων καθορίζεται κυρίως με **πληθυσμιακά κριτήρια**, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η έκταση και άλλα χαρακτηριστικά.

Προτείνεται η μελέτη ενός αλγόριθμου κατανομής των ΚΑΠ που να λαμβάνει υπόψη το ελάχιστο κόστος λειτουργίας και ιδιαίτερα των μικρών ΟΤΑ και τη μείωση των ανισοτήτων.

Η κατασκευή του αλγόριθμου αυτού θα πρέπει να γίνει σε συνεργασία με την ΚΕΔΕ.

Η. Ίδια έσοδα

Το **ευρύτατο και πεπαλαιωμένο νομοθετικό πλέγμα** που οριοθετεί και διέπει το φορολογικό καθεστώς της ελληνικής Τ.Α. (φόροι, τέλη, εισφορές) αναμφίβολα χαρακτηρίζεται από αναχρονισμό, κατακερματισμό, πολυπλοκότητα και επικαλύψεις, παθογενή χαρακτηριστικά τα οποία αδυνατούν να θεραπευτούν χωρίς μία σημαντική **μεταρρυθμιστική προσπάθεια**.

Μία τέτοια προσπάθεια θα περιλαμβάνει αφενός την κωδικοποίηση και απλούστευση του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου, αφετέρου δε την ενίσχυση της φορολογικής αποκέντρωσης με παράλληλη ενδυνάμωση των φοροεισπρακτικών μηχανισμών της Τ.Α. και παροχή κινήτρων στην αυτοδιοίκηση ώστε να επιδιώξει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα είσπραξης των τοπικών της εσόδων.

Το έργο που υπάρχει σε εξέλιξη στο ΥΠΕΣ από το ΕΣΠΑ θα πρέπει, επομένως, να απαντήσει :

- **Στον επιστημονικό προσδιορισμό και την ορθή αποτύπωση των φόρων και τελών της τοπικής αυτοδιοίκησης.** Η διαδικασία αυτή θα πρέπει να συμπεριλάβει το σύνολο των φορέων και τελών και θα αποτελέσει βάση για τον επανακαθορισμό τους.
- **Στην καταγραφή όλων των μορφών είσπραξης των ιδίων πόρων και διεύρυνση εναλλακτικών τρόπων είσπραξης για τη δημιουργία οικονομικών κλίμακας και αύξησης της εισπραξιμότητας των ιδίων πόρων.**

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα ίδια έσοδα των ΟΤΑ, σε συνδυασμό με τις διατάξεις από τις οποίες διέπονται.

Πίνακας 20 : Ίδια έσοδα Δήμων

Ίδια Έσοδα Δήμων
<ul style="list-style-type: none">- Μισθώματα από αστικά ακίνητα (άρθρο 192 ΚΔΚ)- Μισθώματα βοσκησίμων εκτάσεων (άρθρο 5 ΒΔ 24/9-20/1958, άρθρο 31 ΝΔ 4260/62, άρθρο 10 του ν. 4351/ 2015)- Μισθώματα καλλιεργήσιμης γης (άρθρο 195 ΚΔΚ)- Μισθώματα δημοτικής αγοράς (άρθρο 2 ΒΔ 24/9-20/10/1958)- Μισθώματα από την παραχώρηση κοινόχρηστων χώρων για την τοποθέτηση διαφημιστικών μέσων (άρθρο 3 Ν 2946/2001)- Μισθώματα δημοτικών λατομείων (άρθρο 19 του ν. 1428/ 1984)- Μισθώματα δασών και δασικών εκτάσεων (άρθρο 197 ΚΔΚ, άρθρο 39 Ν 998/79)- Μισθώματα ιχθυοτροφείων (άρθρο 14 Ν 127/75, άρθρο 75 Ν 2065/92, ΚΥΑ 32489/82)- Έσοδα από την εκμετάλλευση διαφημιστικών χώρων σε αθλητικές εγκαταστάσεις (άρθρο 56 Ν 2725/99) και στέγαστρα αστικών και υπεραστικών συγκοινωνιών (άρθρο 21 Ν 2963/2001)- Τέλη και δικαιώματα από εμποροπανηγύρεις, παζάρια και λαϊκές αγορές (άρθρο 19 ΒΔ 24/9-20/10/1958)- Ημερήσιο τέλος ΛΑΪΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ (άρθρο 7, ν. 4264/ 2014, ανταποδοτικό για τέλη κατάληψης και τέλη καθαριότητας)- Δικαίωμα αμμοληψίας (άρθρο 19 ΒΔ 24/9-20/10/1958)- Έσοδα από την εκμετάλλευση αναδασομένων εκτάσεων (άρθρο 40 Ν 998/79)- Δικαίωμα χρήσης αποκαλυπτόμενων καλλιεργητικών εκτάσεων (άρθρο 189 ΚΔΚ)- Δικαίωμα χρήσης δημοτικών κατοικιών (άρθρο 188 ΚΔΚ)- Μισθώματα κινητών πραγμάτων, άρθρο 199, παρ. 2 του ΚΔΚ- Τέλος καθαριότητας και φωτισμού (άρθρο 25 Ν 1828/89)- Επιδότησεις από Οργανισμούς Λιμένων και Λιμενικά Ταμεία ΗΠ/50910/2727/16.12.2003 (ΦΕΚ 1909 /22.12.03 τεύχος Β'),- Τέλη ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης (άρθρο 19 ΒΔ 24/9-20/10/1958)- Έσοδα από τη λειτουργία ΚΑΝ (άρθρο 48, παρ. 3 του ν. 4277/ 2014)- Δικαιώματα χρήσης σφαγείων (άρθρο 3 ΒΔ 24/9-20/10/1958)- Άρθρο 75 ΚΔΚ και άρθρο 19 του βδ 1958 και από συμβάσεις παραχώρησης- Τέλος επί των ακαθάριστων εσόδων των κέντρων διασκέδασης, εστιατορίων και συναφών καταστημάτων (άρθρο 20 Ν 2539/97)- Τέλος διαμονής παρεπιδημούντων (άρθρο 6 Ν 1080/80, άρθρο 27 παρ. 10 Ν 2130/93)- Τέλος ακίνητης περιουσίας (άρθρο 24 Ν 2130/93)- Τέλος χρήσης κοινόχρηστων χώρων (άρθρο 3 Ν 1080/80)- Τέλος διαφήμισης (άρθρο 5 Ν 1900/90)- Δικαίωμα εμπορίας ποσίων υδάτων (άρθρο 2 Ν 1080/80, άρθρο 26 Ν 1828/89, άρθρο 57 Ν 2218/94)

- Τέλη ελεγχόμενης στάθμευσης σε κοινόχρηστους χώρους (άρθρο 4 Ν 1990/90)
- Ειδικό τέλος λατομικών προϊόντων (άρθρο 15 Ν 2115/93, άρθρο 27 Ν 2130/90)
- Τέλος οχημάτων επιβιβαζομένων σε οχηματαγωγά πλοία (άρθρο 26 Ν 1828/89)
- Τέλος αδειών οικοδομών (άρθρο 23 ΒΔ 24/9-20/10/1958)
- Επανάχρηση κτιρίων τουριστικών καταλυμάτων (άρθρο 51, παρ. 3β, ν. 3498/ 2006) για την εκτέλεση έργων ανάπλασης και ανάδειξης του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος
- Τέλος ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (άρθρο 38 Ν 2773/99, άρθρο 25 Ν.3468/06)
- Ειδικό τέλος κατανάλωσης φυσικού αερίου (1893/Β/ 2009)
- Μέρισμα Εταιρεία Παροχής Αερίου και διατίθενται αποκλειστικά για την εκτέλεση έργων τοπικής ανάπτυξης σε περιοχές εντός των ορίων του Δικαιούχου ΟΤΑ (άρθρο 5, παρ. 1 του ν. 2364/ 1995)
- Λιγνιτικοί σταθμοί (άρθρο 20, ν. 2446/ 1996)
- Ανταποδοτικό τέλος απαλλοτρίωσης (παρ. 5, άρθρο 18, ν. 3870/ 2010)
- Φόρος ηλεκτροδοτούμενων χώρων (άρθρο 10 Ν 1080/80)
- Φόρος ζύθου (άρθρο 9 ΝΔ 703/70, άρθρο 12 Ν 1080/80)
- Εισφορά σε χρήμα λόγω ένταξης ή επέκτασης πολεοδομικών σχεδίων (άρθρο 24 Συντ. 1975/2001, άρθρο 9 Ν 1337/83, άρθρο 21 Ν 2508/97)
- Μετατροπή σε χρήμα της εισφοράς σε γή (άρθρο 8 Ν 1337/83)
- Εισφορά 40% ή 75% του ΚΗ/1947 Ψηφίσματος (άρθρο 34 Ν 1337/83)
- Ειδική εισφορά εφαρμογής ρυμοτομικών σχεδίων (άρθρο 33 του ν.4067/2012)
- Ειδική εισφορά διυλιστηρίων πετρελαίου (άρθρου 19 του ν.3054/2002, άρθρο 2, ν. 4336/ 2015)
- Έσοδα για δαπάνες μεταφοράς παιδιών δημοτικών παιδικών σταθμών (άρθρων 9 και 10 της ΚΥΑ.16065/2002 (ΦΕΚ 497/Β')
- Τροφεία δημοτικών παιδικών-βρεφονηπιακών σταθμών (άρθρων 9 και 10 της ΚΥΑ.16065/2002 (ΦΕΚ 497/Β')
- Έσοδα από μισθώματα δημόσιων λατομείων (άρθρο 21 Ν 2115/93)
- Μισθώματα θαλασσίων εκτάσεων (άρθρο 15 Ν 2130/93)
- Παράβολα για την έκδοση των αδειών ίδρυσης και λειτουργίας επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος (άρθρο 80 ΚΔΚ)
- Έσοδα από τη διάθεση δασικών προϊόντων του δημοσίου (άρθρο 37 ΝΔ 4260/62)
- Τέλος διαφήμισης της κατηγορίας Δ' του άρθρου 15 του ΒΔ 24/9-20/10/1958 (άρθρο 9 Ν 2880/2001)
- Έσοδα από τουριστικούς λιμένες και ζώνες αγκυροβολίου (άρθρο 36 Ν 2160/93, άρθρο 27 Ν 2636/98)
- Εκποίηση οικοπέδων σε άστεγους δημότες (άρθρο 249 ΔΚΚ)
- Εκποίηση οικοπέδων στον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας (άρθρο 2 Ν 2336/95)
- Εκποίηση δημοτικών ή κοινοτικών εκτάσεων για την ίδρυση ή επέκταση βιομηχανικών ή βιοτεχνικών επιχειρήσεων και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων (άρθρα 4 και 6 ΝΔ 221/1974)
- Εκποίηση ακινήτων σε Ζώνες Κοινωνικού Συντελεστή (άρθρα 215-220 ΚΒΔΝ)
- Προσκύρωση δημοτικών εκτάσεων (άρθρα 300-309 ΚΒΠΝ, άρθρο 56 Ν

1416/84)

- Λοιπά έσοδα από εκποίηση ακίνητης περιουσίας (άρθρο 248 ΔΚΚ)
- Εκποίηση οχημάτων (άρθρο 10 Ν 2880/2001)
- Εκποίηση άλλων κινητών πραγμάτων (άρθρο 259 ΔΚΚ)
- Επισκευή και συντήρηση σχολικών κτιρίων άρθρο (13 Ν 2880/2001)
- Πρόστιμα του ΚΟΚ, του ΝΔ 805/71 και του ΑΝ 170/67 (άρθρο 31 Ν 2130/93)
- Πρόστιμα ανέγερσης και διατήρησης αυθαιρέτων κατασκευών (άρθρο 12 Ν 1647/86)
- Πειθαρχικά πρόστιμα σε βάρος των υπαλλήλων (άρθρο 284 Ν 1188/81)
- Παράβολα πλειστηριασμών (άρθρα 932 και 959 ΚΠολΔ)
- Παράβολα υποβαλλόμενα για τη χορήγηση διευκολύνσεων τμηματικής καταβολής χρεών (άρθρο 18 Ν 2648/98)
- Έσοδα από συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας (άρθρο 99 παρ. 4, ν. 3852/2010)
- Δαπάνες αφαίρεσης παράνομων διαφημιστικών μέσων (άρθρο 9 ν. 2946/2001, άρθρο 11 ν. 2696/1999)
- Έξοδα ακινητοποίησης και μεταφοράς παρανόμως σταθμευμένων οχημάτων (άρθρο 45 ν. 2218/1994)
- Δαπάνες απομάκρυνσης και φύλαξης εγκαταλελειμμένων οχημάτων (ΚΥΑ 1002901/67/2002, άρθρο 9, παρ. 3 του πδ 116/ 2004)
- Έσοδα από την κατασκευή, επισκευή και συντήρηση οδών και πεζοδρομίων (άρθρο 47 ν. 2696/1999, άρθρο 367 ΚΒΠΝ)
- Αποζημίωση καταβληθείσα για λογαριασμό των υπόχρεων, λόγω προσκύρωσης ή ρυμοτόμησης ακινήτων (άρθρο 26 ν. 1828/1989)
- Έσοδα από συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας (άρθρο 23 ν. 2539/1997)
- Εισφορές άλλων ΟΤΑ για την καταβολή αποζημίωσης στα μέλη του υπηρεσιακού συμβουλίου (άρθρο 12 ν. 2130/1993)
- Πρόστιμα για παραβάσεις φορολογικών διατάξεων (άρθρο 19 Ν 1080/80 άρθρου 21 του ν. 4039/ 2012)
- Πρόστιμα ανέγερσης και διατήρησης αυθαιρέτων κατασκευών (άρθρο 12 Ν 1647/86, παρ. 15, άρθρου 7, ν. 1527/ 1983)
- Τέλη επιβαλλόμενα σε βάρος επιχειρήσεων για την εκτέλεση έργων και προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος (άρθρο 6 ν. 1650/1986)
- Εφάπαξ ειδική εισφορά για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων (άρθρο 16 ν 2508/97)
- Επιστροφή αχρεωστήτων καταβληθέντων χρηματικών ποσών (άρθρο 26 Ν 318/69, Απόφ. Υπ. Οικν. 2081241/11652/1997)

Τέλος, προτείνεται να θεσπιστεί συγκεκριμένη διάταξη που διευκολύνει την είσπραξη των ίδιων εσόδων των Δήμων και την καθιστά πιο αποτελεσματική.

Αναλυτικότερα, η προτεινόμενη διάταξη έχει ως εξής :

Άρθρο ...
Διευκόλυνση της είσπραξης ιδίων εσόδων των Ο.Τ.Α.

1. Η παράγραφος 3 του άρθρου 261 του ν. 3852/2010 (Α' 87), αντικαθίσταται, ως εξής :

«3. Οι δήμοι μπορούν να ζητούν από τις αρμόδιες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων και του Γραφείου Κτηματογράφησης, του Κτηματολογίου και των αρμοδίων ΔΟΥ, στοιχεία που αφορούν στην ακίνητη περιουσία και στο εισόδημα των υπόχρεων, εντός των ορίων της διοικητικής τους περιφέρειας. Οι αρμόδιες Υπηρεσίες υποχρεούνται να παρέχουν ατελώς στους δήμους τα στοιχεία που ζητούνται, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και της δικαιοδοσίας τους, εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών, από την υποβολή της σχετικής αίτησης από το Δήμο».

2. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1 περίπτωσης (γ) του άρθρου 43 του ν. 3979/2011, αντικαθίσταται, ως εξής:

«Ο διαχειριστές του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και οι προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας υποχρεούνται να διαβιβάζουν αμελλητί τα ανωτέρω στοιχεία τιμολόγησης και εν γένει τα δεδομένα των υπόχρεων, που τηρούνται για τη συνείσπραξη των ποσών της παραγράφου (β') του παρόντος άρθρου, προς τους οικείους δήμους».

3 α. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 82 του από 24.9/20.10.1958, βασιλικού διατάγματος, (Α' 171), όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 13 του ν. 4337/2015 (Α' 129), προστίθεται δεύτερο εδάφιο, ως εξής: «Εξαιρούνται συμβάσεις που έχουν κυρωθεί μέχρι την 17η.10.2015».

β. Η παράγραφος (4) του άρθρου 82 του από 24.9/20.10.1958, βασιλικού διατάγματος (Α' 171), όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 13 του ν. 4337/2015, διαγράφεται και οι παράγραφοι 5 και 6, αναριθμούνται σε 4 και 5.

Θ. Δανεισμός

Ο δανεισμός των Ο.Τ.Α. θα πρέπει να υπαγορεύεται από τα κριτήρια της **ορθής δημοσιονομικής διαχείρισης** και θα πρέπει να δίνει **προτεραιότητα στις δημόσιες επενδύσεις της Τ.Α.**

Στην κατεύθυνση αυτή θα μπορούσε να αναζητηθούν δυνατότητες προσφορότερου δανεισμού από το τραπεζικό σύστημα και το **Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (ΤΠΔ)**.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τα ζητήματα του δανεισμού από το ΤΠΔ είναι η **μείωση των επιτοκίων**.

Επίσης, θα ήταν σκόπιμο να εξεταστεί η προώθηση νομοθετικής ρύθμισης, προκειμένου **να μην ισχύουν οι προϋποθέσεις της παρ.1 του άρθρου 264 του ν. 3852/2010** όταν πρόκειται για τη συνομολόγηση δανείων των Δήμων και των Περιφερειών, τα οποία λαμβάνονται με σκοπό την **αξιοποίηση πηγών χρηματοδότησης** και την **προώθηση επενδυτικών σχεδίων**, η υλοποίηση των οποίων αναμένεται να επιφέρει **μείωση του κόστους**

λειτουργίας των ανωτέρω φορέων ή **εξοικονόμηση ενέργειας** κ.ά . φυσικών πόρων εκ μέρους τους.

I. Περιουσία-Κληροδοτήματα

Η καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης στη διαχείριση και την αξιοποίηση της περιουσίας των ΟΤΑ έχει ως στόχο να υπάρξει σε κάθε ΟΤΑ πλήρης εικόνα ως προς το ποια είναι τα περιουσιακά του στοιχεία και ποια κληροδοτήματα διαχειρίζεται.

Με βάση της υπάρχουσα κατάσταση και την **ανάγκη αξιοποίησης της περιουσίας για την εξυπηρέτηση κοινωνικών συμφερόντων** προτείνεται η θέσπιση των ακόλουθων ρυθμίσεων.

I. Καταγραφή και παρακολούθηση ακίνητης περιουσίας ΟΤΑ

1. Θεσμοθέτηση στο υπό συζήτηση σχέδιο νόμου του υφιστάμενου πληροφοριακού συστήματος (βάση δεδομένων) της ακίνητης περιουσίας των ΟΤΑ, με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα και επισήμανση για υποχρέωση των δήμων εισαγωγής στοιχείων για όλα τα ακίνητά τους, καθώς και τυχόν μεταβολών τους.

Εξετάζεται ο έλεγχος της υποχρέωσης των δήμων για την καταχώρηση των στοιχείων των ακινήτων τους.

Προτεινόμενη Διάταξη:

Άρθρο

Ηλεκτρονική Βάση Καταγραφής Ακίνητης Περιουσίας

1. Στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης τηρείται βάση δεδομένων «Καταγραφή Ακίνητης Περιουσίας ΟΤΑ».

2. Οι Περιφέρειες, οι δήμοι και τα νομικά τους πρόσωπα δημοσίου δικαίου, εντός ενός (1) έτους από τη δημοσίευση του παρόντος, καταχωρούν στη βάση δεδομένων «Καταγραφή Ακίνητης Περιουσίας ΟΤΑ» του Υπουργείου Εσωτερικών στοιχεία των ακινήτων τους και τις τυχόν μεταβολές αυτών.

3. Οι δήμοι είναι υπεύθυνοι για τη διασφάλιση της έγκαιρης καταχώρισης και τακτικής ενημέρωσης τυχόν μεταβολών στη βάση δεδομένων «Καταγραφή Ακίνητης Περιουσίας ΟΤΑ» ⁴².

⁴² Επειδή για την ώρα στην υφιστάμενη Βάση Ακίνητης Περιουσίας ΟΤΑ υποχρεωτικό είναι μόνο το πεδίο «είδος ιδιοκτησίας», καλό θα ήταν - εφόσον προωθηθεί μια τέτοια

2. Ειδικά για τα ακίνητα, των οποίων η νομική τακτοποίηση εκκρεμεί, ισχύουν τα αναφερόμενα στο προηγούμενο κείμενο εργασίας της υπηρεσίας για την πρόταση που έχει πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ, ήτοι:

Στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης «Καταγραφή και αξιοποίηση των κτηριακών υποδομών και της λοιπής ακίνητης περιουσίας των ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού και των Περιφερειών», η οποία εντάχθηκε στο ΕΠ «Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013», έχει πραγματοποιηθεί η δημιουργία ενός πληροφοριακού συστήματος (βάση δεδομένων), μέσω του οποίου όλοι οι ΟΤΑ της χώρας διαθέτουν ένα μηχανισμό καταγραφής των κτηριακών τους υποδομών με απογραφικά δελτία, όπου καταγράφονται στοιχεία, όπως: είδος ακινήτου, περιγραφή, τοποθεσία, έκταση, χρησιμοποιούμενοι χώροι, διαχωρισμός σε ιδιόκτητα ή μισθωμένα ακίνητα. Η δημιουργία και συντήρηση της βάσης έχει υλοποιηθεί από την Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης Α.Ε.

Ένα επιπλέον παραδοτέο της προαναφερθείσας πράξης ήταν και η δημιουργία «Οδηγού Διαχείρισης και Αξιοποίησης Ακίνητης Περιουσίας ΟΤΑ» από την ΕΕΤΑΑ Α.Ε. Σκοπός του Οδηγού αυτού ήταν να αποτελέσει ένα χρηστικό εργαλείο για τους ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού για την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας τους, την κάλυψη των στεγαστικών τους αναγκών και τη βελτίωση των οικονομικών τους. Επισημαίνεται ότι ο εν λόγω Οδηγός είναι αναρτημένος στο ανωτέρω πληροφοριακό σύστημα, στο πεδίο «Βοήθεια».

Στο πλαίσιο του τρέχοντος ΕΣΠΑ έχει ήδη προταθεί μία ολοκληρωμένη δράση για την υποστήριξη των ΟΤΑ στην καταγραφή και διαχείριση της ακίνητης περιουσίας τους, η οποία δύναται να χρηματοδοτηθεί από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Μεταρρύθμιση του Δημοσίου Τομέα 2014-2020», αποτελεί συνέχεια του προαναφερθέντος έργου που υλοποίησε η ΕΕΤΑΑ και περιλαμβάνει:

α) Αναβάθμιση, επέκταση και βελτίωση του προαναφερθέντος πληροφοριακού συστήματος καταγραφής της ακίνητης περιουσίας των ΟΤΑ. Στο πλαίσιο αυτό θα υπάρξει εμπλουτισμός του με υποσύστημα που θα καταγράφει και θα παρακολουθεί τη διαδικασία της νομικής τακτοποίησης του ακινήτου, καθώς και με υποσύστημα που θα παρακολουθεί την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας των ΟΤΑ και θα τους υποστηρίζει στην κατάρτιση των σχεδίων δράσης για την αξιοποίησή της.

β) Δυνατότητα άντλησης πληροφοριών και παραγωγής αναφορών σχετικά με την ακίνητη περιουσία των ΟΤΑ, μαθηματικής επεξεργασίας τους, χαρτογραφικής απεικόνισης στατιστικών στοιχείων και αποτύπωσης κατηγοριών ακινήτων σε χάρτες.

γ) Διασύνδεση της βάσης με άλλα συστήματα καταγραφής και αποτύπωσης της ακίνητης περιουσίας (Εθνικό Κτηματολόγιο, Μητρώο

διάταξη- να γίνει συνεννόηση με την ΕΕΤΑΑ, που φιλοξενεί τη Βάση, για το αν κρίνουμε σκόπιμο να αυξηθούν τα υποχρεωτικά πεδία.

Ακίνητης Περιουσίας ΓΓΠΣ, κ.λπ.) και ανταλλαγή δεδομένων μέσω ειδικά σχεδιασμένων υπηρεσιών διαδικτύου (Web Services).

δ) Διασφάλιση χρηματοοικονομικής στήριξης των ΟΤΑ για την υποβοήθηση και παροχή τεχνογνωσίας των στελεχών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α) για τη λειτουργία της βάσης και β) τη διευθέτηση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος και εν γένει των εμπραγμάτων δικαιωμάτων των ΟΤΑ [με δεδομένο ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα των δήμων για την καταγραφή της ακίνητης περιουσίας τους εστιάζεται στα νομικά ζητήματα που προκύπτουν για πολλά από τα ακίνητά τους (κυρίως γήπεδα, οικόπεδα, ακίνητα από διανομές κυρίως στην Βόρεια Ελλάδα, ακίνητα σε περιοχές που εντάχθηκαν στο σχέδιο πόλης κ.λπ.)].

II. Διαχείριση - Αξιοποίηση περιουσιακών στοιχείων των ΟΤΑ

1. Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας των ΟΤΑ για οικονομική εκμετάλλευση. Ζητήματα χρήσης και εκμετάλλευσης δημοτικών ακινήτων κατάλληλων για την άσκηση δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη βιοτεχνικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων και σταυλικών εγκαταστάσεων. Θεσμοθέτηση ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη ανάλογων δραστηριοτήτων, σε συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης (για θέματα αδειοδοτήσεων, κινήτρων, ένταξης σε προγράμματα ανέργων, νέων, κ.λπ.).

Η συγκεκριμένη παρέμβαση κρίνεται αναγκαία μετά την κατάργηση του θεσμικού πλαισίου που ρύθμιζε ζητήματα διάθεσης δημοτικών εκτάσεων σε τρίτους με τον ν. 4061/2012. Επισπεύδον ΥΠΕΣ.

Προκειμένου να εκπονηθεί ολοκληρωμένο σχέδιο με την μορφή κειμένου νόμου για την ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα παραγωγής που αναφέρονται ανωτέρω, καθώς και στις περ. γ) και δ) της προτεινόμενης διάταξης για την τροποποίηση του άρθρου 192 του ν. 3463/2006 σε δημοτικές εκτάσεις, απαιτείται η πρόβλεψη σύστασης ομάδας εργασίας του ΥΠΕΣ και των συναρμόδιων Υπουργείων για την εξέταση των σχετικών ζητημάτων.

Προτεινόμενη ρύθμιση

Άρθρο ...

Σύσταση Επιτροπής για την εκπόνηση ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα παραγωγής σε δημοτικές εκτάσεις

1. Συστήνεται στο Υπουργείο Εσωτερικών Επιτροπή, με σκοπό την εκπόνηση ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την παραχώρηση δημοτικών εκτάσεων για βιομηχανικούς ή βιοτεχνικούς σκοπούς, κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, ίδρυση και επέκταση

σταυλικών εγκαταστάσεων, εγκαταστάσεων θερμοκηπίων και μονάδων στους τομείς αλιείας.

2. Η Επιτροπή συγκροτείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού και απαρτίζεται από στελέχη των αρμόδιων υπηρεσιών των ανωτέρω Υπουργείων.

3. Η Επιτροπή οφείλει να ολοκληρώσει το αναφερόμενο στην παρ. 1 έργο της εντός ενός (1) έτους από τη συγκρότησή της. Η ως άνω προθεσμία μπορεί να παραταθεί με κοινή απόφαση των Υπουργών της παρ. 2.

4. Η Επιτροπή συνεδριάζει εντός και εκτός ωραρίου λειτουργίας των υπηρεσιών των Υπουργείων και στα μέλη τους, καθώς και στους υπαλλήλους που ορίζονται για την παροχή γραμματειακής υποστήριξης, καταβάλλεται αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις αυτών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του ν. 4354/2015 (Α' 176), όπως εκάστοτε ισχύει.

2. Εκμισθώσεις ακινήτων ΟΤΑ. Τροποποίηση των υφιστάμενων διατάξεων που αφορούν στους Δήμους, προκειμένου να γίνει πιο ευέλικτη η διαδικασία, έμφαση σε εκμισθώσεις επενδυτικού χαρακτήρα, μακροχρόνιες μισθώσεις, υπεκμισθώσεις κ.α.

Υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο: ν.3463/2006, αρ.192 για Δήμους.

Προτεινόμενη διάταξη:

Άρθρο ...

Το άρθρο 192 του ν.3463/2006 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 192

Εκμίσθωση ακινήτων των Δήμων

1. Η εκμίσθωση ακινήτων των Δήμων γίνεται με δημοπρασία. Η δημοπρασία επαναλαμβάνεται υποχρεωτικά για μία φορά:

α) εάν δεν παρουσιάστηκε κανένας πλειοδότης ή

β) εάν η περί κατακύρωσης απόφαση της οικονομικής επιτροπής ακυρωθεί για λόγους νομιμότητας από το εποπτευόν όργανο.

Αν η δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα, η εκμίσθωση μπορεί να γίνει με απευθείας συμφωνία, της οποίας τους όρους καθορίζει το δημοτικό συμβούλιο.

2. Κατ' εξαίρεση, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, επιτρέπεται η εκμίσθωση χωρίς δημοπρασία:

α) όταν η ετήσια πρόσδοδος του υπό εκμίσθωση ακινήτου δεν υπερβαίνει το ποσό των 2.000 ευρώ.

β) όταν πρόκειται για την εκμίσθωση ακινήτων των δήμων στο δημόσιο, σε άλλους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, σε επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, σε Ν.Π.Δ.Δ., σε οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφελείας και σε συνεταιρισμούς για την ικανοποίηση των αναγκών τους. Για την εκμίσθωση σε συνεταιρισμούς εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της παραγράφου 9 του άρθρου 186.

γ) για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες, θέατρα και κινηματοθέατρα ή άλλους χώρους, για επιστημονικούς και καλλιτεχνικούς σκοπούς, αφού το δημοτικό συμβούλιο εκτιμήσει την ποιότητα των εκδηλώσεων που θα πραγματοποιηθούν.

δ) του δικαιώματος εκμεταλλεύσεως λατομείων αδρανών υλικών σε συνεταιρισμούς λατόμων που λειτουργούν νόμιμα, των οποίων όλα τα μέλη είναι κάτοικοι του ιδιοκτήτη Δήμου, με τους όρους και περιορισμούς των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 28 του ν. 669/1977 (ΦΕΚ 241 Α') περί εκμεταλλεύσεως λατομείων. Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου εφαρμόζονται και προκειμένου περί δημοτικών λατομείων μαρμάρων. Απαγορεύεται η με οποιαδήποτε μορφή παραχώρηση από το μισθωτή συνεταιρισμό του δικαιώματος εκμεταλλεύσεως θεωρουμένης, αυτοδικαίως, άκυρης της παραχώρησεως. Σε περίπτωση παραβάσεως της διατάξεως αυτής η άδεια εκμεταλλεύσεως ανακαλείται υποχρεωτικά και ο συνεταιρισμός υποχρεούται στην καταβολή ποσού ίσου με το διπλάσιο του μισθώματος, που καθορίστηκε με τη σύμβαση.

Στις περιπτώσεις (β) και (δ), η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του.

Το μίσθωμα των ακινήτων των περιπτώσεων (α) και (β) καθορίζεται από την επιτροπή της παραγράφου 5 του άρθρου 186.

3. Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, επιτρέπεται η εκμίσθωση με δημοπρασία δημοτικών ακινήτων (εκτάσεων ή κτηρίων) με μειωμένο μίσθωμα για χρονικό διάστημα μέχρι είκοσι πέντε (25) έτη, υπό τον όρο ότι ο μισθωτής θα αναλάβει το σύνολο ή μέρος της δαπάνης ανακαίνισης ή ανακατασκευής του ακινήτου και θα προβεί σε τυχόν πρόσθετες παροχές, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα ειδικότερα στους όρους διακήρυξης της δημοπρασίας.

4. Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, επιτρέπεται, κατόπιν δημοπρασίας, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 610 του Α.Κ., η μακροχρόνια μίσθωση

α) δημοτικών ακινήτων για διάρκεια μέχρι ενενήντα εννέα (99) έτη, με σκοπό την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων που διέπονται από τις διατάξεις του ν. 2160/1993, όπως ισχύει

β) ακάλυπτων δημοτικών εκτάσεων, για διάρκεια μέχρι πενήντα (50) έτη, με σκοπό την εγκατάσταση και εκμετάλλευση στο μίσθιο επιχειρήσεων αθλητικών δραστηριοτήτων πάσης φύσεως και υποστηρικτικών προς αυτές υπηρεσιών, που προϋποθέτουν ουσιώδεις δαπάνες του μισθωτή

γ) ακάλυπτων δημοτικών εκτάσεων, για διάρκεια μέχρι πενήντα (50) έτη, με σκοπό την ανάπτυξη δραστηριοτήτων της πρωτογενούς παραγωγής, που προϋποθέτουν ουσιώδεις δαπάνες του μισθωτή.

δ) ακάλυπτων δημοτικών εκτάσεων, για διάρκεια μέχρι πενήντα (50) έτη, με σκοπό την ίδρυση ή επέκταση βιοτεχνικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων, καθώς και επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Οι ανωτέρω συμβάσεις απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος ή δικαίωμα Δημοσίου ή τρίτων, ενώ τα δικαιώματα και οι αμοιβές συμβολαιογράφων, δικηγόρων, δικαστικών επιμελητών και υποθηκοφυλάκων για τη σύμβαση και κάθε άλλη προς πραγμάτωση αυτής πράξη περιορίζονται στο 10% αυτών.

Κάθε κτήριο και κάθε άλλη μόνιμη εγκατάσταση που θα πραγματοποιηθεί επί του μισθίου σύμφωνα με τη σύμβαση, περιέρχεται μετά τη λύση ή τη λήξη της σύμβασης στην κυριότητα του Δήμου, χωρίς υποχρέωση του Δήμου και χωρίς δικαίωμα του μισθωτή να τα αφαιρέσει, εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά.

5. Υπεκμίσθωση επιτρέπεται για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει το χρόνο λήξης της μίσθωσης. Ο σχετικός όρος συμπεριλαμβάνεται υποχρεωτικά στη διακήρυξη και στη σύμβαση. Σε περίπτωση υπεκμίσθωσης, ο αρχικός μισθωτής εξακολουθεί να ευθύνεται εις ολόκληρον έναντι του Δήμου, βάσει των όρων της κύριας σύμβασης μίσθωσης.

6. Στην περίπτωση εκποίησης ή ιδιόχρησης μισθωμένου ακινήτου, η μίσθωση λύεται αζημίως για το Δήμο και ο μισθωτής υποχρεώνεται να παραδώσει τη χρήση του μισθίου μετά την παρέλευση εύλογης προθεσμίας από την έγγραφη ειδοποίησή του και πάντως όχι αργότερα από την παρέλευση τριμήνου από αυτήν. Η μονομερής λύση της σύμβασης επιφέρει την απόσβεση κάθε δικαιώματος που έχει συσταθεί από τον μισθωτή υπέρ τρίτου έναντι του Δήμου. Αντίθετη συμφωνία δύναται να προβλεφθεί ρητώς στη σχετική διακήρυξη και στη σύμβαση, ιδίως στις μισθώσεις της παραγράφου 4.

3. Λοιπά ζητήματα. Προτεινόμενη διάταξη για θεσμοθέτηση της επικαιροποίησης του «Οδηγού Αξιοποίησης Ακίνητης Περιουσίας»

Προτεινόμενη διάταξη

Άρθρο....

Οδηγός Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας

Το Υπουργείο Εσωτερικών προβαίνει στην επικαιροποίηση Οδηγού Διαχείρισης και Αξιοποίησης Ακίνητης Περιουσίας ΟΤΑ, καθώς και σε δράσεις δημοσιοποίησής του.

III. Κληροδοτήματα

Έχει αποτυπωθεί αναλυτικά η κατάσταση που επικρατεί στα κληροδοτήματα –Κεφάλαια Αυτοτελούς Διαχείρισης (Κ.Α.Δ.) Χρειάζεται να γίνουν αρκετές τομές ως προς τη διαχείριση τους όπως η απεμπλοκή τους από τον προϋπολογισμό των ΟΤΑ με την απόκτηση ξεχωριστού ΑΦ.Μ.

ΙΑ. Αναπτυξιακός Προγραμματισμός

Ο αναπτυξιακός προγραμματισμός θα πρέπει να μπει σε νέα βάση. Όλες οι βαθμίδες διοίκησης θα πρέπει να συμμετέχουν στη σύνταξη του αναπτυξιακού σχεδίου της χώρας και όλες οι βαθμίδες διοίκησης θα πρέπει να υλοποιούν ένα μέρος του εθνικού αναπτυξιακού προγράμματος. Η συμμετοχή της αυτοδιοίκησης στον αναπτυξιακό σχεδιασμό θα πρέπει να είναι μόνιμη.

Οι διοικητικές αλλαγές που εισήχθησαν με το Νόμο 3852/2010 δημιούργησαν στην πράξη ζητήματα που αφορούν τη συνεργασία των δύο βαθμών Αυτοδιοίκησης και το ρόλο του κάθε βαθμού στην αναπτυξιακή πορεία του κοινού άνθρωπο-γεωγραφικού τους χώρου. Εμφανίζεται λοιπόν η ανάγκη σύνδεσης και συντονισμού του αναπτυξιακού προγραμματισμού των επιπέδων διοίκησης και η σαφής οριοθέτηση της σχέσης και της διαδικασίας σύνταξης των προγραμμάτων ούτως ώστε το ένα να εξειδικεύει και να υποστηρίζει το άλλο και συγχρόνων να αποτελούν ένα ενιαίο αναπτυξιακό πλαίσιο.

Στη βάση των ανωτέρω, θα πρέπει να επιδιωχθεί :

- Η σύνδεση του προγραμματισμού μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων διοίκησης
- Η συνέργεια του αναπτυξιακού σχεδιασμού με τη χωροταξική και πολεοδομική πολιτική
- Η εισαγωγή τρόπων αξιοποίησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων από κεντρικούς φορείς άσκησης πολιτικών
- Η αποτελεσματικότητα της διαβούλευσης (μέσα και τεχνικές) και η ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών φορέων στο σχεδιασμό.

Βάσει των προηγούμενων προτείνεται:

- Να επικαιροποιηθούν οι ρυθμίσεις του Νόμου 1622/1986 «Τοπική Αυτοδιοίκηση-Περιφερειακή Ανάπτυξη και Δημοκρατικός Προγραμματισμός» ως προς τα όργανα και τις διαδικασίες του αναπτυξιακού προγραμματισμού.
- Να ενισχυθούν θεσμικά σχήματα όπως η διαβαθμιδική και διαδημοτική συνεργασία
- Η σύνδεση του προγραμματισμού μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων διοίκησης (Κεντρική Διοίκηση, Περιφέρειες, Δήμοι)

ΙΒ. Επιχειρησιακά προγράμματα

Σκοπός είναι να αποτελέσουν τα επιχειρησιακά προγράμματα πεδίο άσκησης τεκμηριωμένου δημοσίου διαλόγου για την τοπική-περιφερειακή ανάπτυξη, συμβάλλοντας στο να ενεργοποιηθεί το τοπικό δυναμικό, να αξιοποιηθούν τα τοπικά διαθέσιμα πλεονεκτήματα, να αναπτυχθούν συνεργατικές σχέσεις σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο και να αποκτήσουν οι δημόσιες πολιτικές της χώρας μας χωρική διάσταση.

Με αυτό το δεδομένο, προτείνεται :

- Η παραγωγή και η ελεύθερη διάθεση μέσω διαδικτυακών υπηρεσιών και γεωχωρικών δεδομένων που περικλείουν τα επιχειρησιακά προγράμματα της Τ.Α. σε εφαρμογή των Ν. 3882/10 και 4305/14
- Η πιστοποιημένη κατάρτιση σε θέματα δημόσιας διαβούλευσης συμβάλλοντας στην ουσιαστική ενίσχυση του θεσμού
- Η σύνδεση των επιχειρησιακών προγραμμάτων με χρηματοδοτικά προγράμματα και η επιβράβευση των ΟΤΑ που συνέταξαν έγκαιρα το επιχειρησιακό τους πρόγραμμα
- Η παρακολούθηση – στήριξη των ΟΤΑ που δεν έχουν καταρτίσει επιχειρησιακό πρόγραμμα στο να καταρτίσουν
- Η ενεργητική συμμετοχή του ΥΠΕΣ στο αναπτυξιακό γίνεσθαι που σχεδιάζουν-χρηματοδοτούν τα Υπουργεία, σε συνεργασία με ΚΕΔΕ-ΕΝΠΕ
- Η ανάδειξη και επιβράβευση δημοτικών-περιφερειακών καινοτόμων πρωτοβουλιών
- Η τροποποίηση του άρθρου 72 του Ν. 4399/2016 (ΦΕΚ 117/ τ Α/22-6-2016) με εκπροσώπηση και του ΥΠΕΣ.

Αναλυτικότερα, προτείνεται το ακόλουθο πλέγμα ρυθμίσεων :

Προτεινόμενες ρυθμίσεις

Άρθρο χ1

Συγκρότηση Επιτροπής υλοποίησης Χωρικού και Αναπτυξιακού Σχεδιασμού περιφερειακού και τοπικού επιπέδου

Με Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομίας και Ανάπτυξης, συγκροτείται στο Υπουργείο Εσωτερικών Επιτροπή Υλοποίησης Χωρικού και Αναπτυξιακού Σχεδιασμού Περιφερειακού και Τοπικού Επιπέδου. Η Επιτροπή απαρτίζεται από εκπροσώπους του Υπουργείου Εσωτερικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Οικονομίας και Ανάπτυξης, της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, και της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας. Στην Κοινή Υπουργική Απόφαση ρυθμίζονται τα θέματα λειτουργίας της Επιτροπής αρμοδιότητα της οποίας είναι ιδίως η γνωμοδότηση σε θέματα υλοποίησης του χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, όπως αυτός αποτυπώνεται στα Πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα των Δήμων και των Περιφερειών των άρθρων 1 και 4, αντιστοίχως.

Η διοικητική και λειτουργική υποστήριξη της παραπάνω επιτροπής παρέχεται από το Τμήμα Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΟΤΑ του Υπουργείου Εσωτερικών

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΤΑ Α' ΒΑΘΜΟΥ

Άρθρο 1

Σκοπός εκπόνησης Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων

Κατά το πρώτο έτος της δημοτικής περιόδου, οι Δήμοι της χώρας καταρτίζουν Πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Σκοπός των πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων είναι η παρακολούθηση υλοποίησης του Χωρικού και Αναπτυξιακού σχεδιασμού των Δήμων βασισμένη στις αρχές της διαφάνειας και της συμμετοχής συμβάλλοντας στην ανατροφοδότηση και προσαρμογή του σχεδιασμού στα πλαίσια των υφιστάμενων κάθε φορά συνθηκών αναδεικνύοντας τις τοπικές ιδιαιτερότητες.

Για την κατάρτισή τους λαμβάνονται απαραίτητα υπ' όψη οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ο υφιστάμενος χωρικός σχεδιασμός Εθνικού, Περιφερειακού και Τοπικού Επιπέδου, η μακροπεριφερειακή και διαπεριφερειακή στρατηγική, οι προτεραιότητες που απορρέουν από θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα, καθώς και άλλα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, πολιτικές και στρατηγικές που επηρεάζουν τη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου του Δήμου.

Άρθρο 2

Αρχές σχεδιασμού και υλοποίησης των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων

Κατά την κατάρτιση και υλοποίηση των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων αξιοποιούνται όλες οι διαθέσιμες μορφές δημοσιοποίησης και δημόσιας διαβούλευσης, με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας και της συμμετοχής. Τα πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα των Δήμων αποτυπώνονται σε ηλεκτρονική μορφή τα δε γεωχωρικά τους δεδομένα δημιουργούνται και διατίθενται ελεύθερα και διαδικτυακά σε ψηφιακή μορφή σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Ν. 3882/2010 και του Ν. 4305/2014.

Άρθρο 3

Δομή των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων

Τα Πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα έχουν ενιαία δομή, συγκρότηση και λογική που διέπει το σύνολο των διοικητικών και γεωγραφικών υποενοτήτων του Δήμου και περιλαμβάνουν:

1. Στρατηγικό Σχέδιο
2. Επιχειρησιακό Σχέδιο
3. Πενταετές Πρόγραμμα Δράσεων και Οικονομικό Πρόγραμμα
4. Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης

Τα πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα εξειδικεύονται στο Ετήσιο Τεχνικό Πρόγραμμα και στον Προϋπολογισμό.

Με Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Οικονομίας και Ανάπτυξης, κατόπιν εισηγήσεως της επιτροπής του άρθρου x1 καθορίζονται ειδικότερα το περιεχόμενο, η δομή, ο τρόπος υποβολής, τα όργανα σύνταξης, ελέγχου και αξιολόγησης η διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων, στη βάση των αρχών σχεδιασμού και υλοποίησης του άρθρου 2, καθώς και τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία. Στην ίδια απόφαση μπορεί να προσδιορίζεται κατόπιν εισήγησης της επιτροπής του άρθρου 1 ο τρόπος τεχνικής υποστήριξης για την κατάρτιση και παρακολούθηση του πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος των Δήμων που κατόπιν αιτιολογημένης απόφασης του Δημοτικού τους Συμβουλίου δηλώνουν αδυναμία κατάρτισής του,.

Το Τμήμα Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των ΟΤΑ του Υπουργείου Εσωτερικών συγκεντρώνει ηλεκτρονικά σε ειδικά διαμορφωμένη βάση δεδομένων στοιχεία των πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων με σκοπό την επεξεργασία τους στο πλαίσιο της Επιτροπής του άρθρου x1.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΤΑ Β' ΒΑΘΜΟΥ

Άρθρο 4

Σκοπός εκπόνησης Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Περιφερειών

Κατά το πρώτο έτος της περιφερειακής περιόδου, οι Περιφέρειες της χώρας καταρτίζουν Πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Σκοπός των πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Περιφερειών είναι η παρακολούθηση υλοποίησης του Χωροταξικού και Αναπτυξιακού σχεδιασμού των Περιφερειών βασισμένη στις αρχές της διαφάνειας και της συμμετοχής συμβάλλοντας στην ανατροφοδότηση και προσαρμογή του σχεδιασμού στα πλαίσια των υφιστάμενων κάθε φορά συνθηκών αναδεικνύοντας τις τοπικές ιδιαιτερότητες.

Για την κατάρτισή τους λαμβάνονται απαραίτητα υπ' όψη οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο ο υφιστάμενος χωρικός σχεδιασμός Εθνικού, Περιφερειακού και Τοπικού Επιπέδου, η μακροπεριφερειακή και διαπεριφερειακή στρατηγική, οι προτεραιότητες που απορρέουν από θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα, τα Πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα των Δήμων καθώς και άλλα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, πολιτικές και στρατηγικές που επηρεάζουν τη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου της περιφέρειας

Άρθρο 5

Αρχές σχεδιασμού και υλοποίησης των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Περιφερειών

Κατά την κατάρτιση και υλοποίηση των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Περιφερειών αξιοποιούνται όλες οι διαθέσιμες μορφές δημοσιοποίησης και δημόσιας διαβούλευσης με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας και της συμμετοχής. Τα πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα αποτυπώνονται σε ηλεκτρονική μορφή τα δε γεωχωρικά τους δεδομένα δημιουργούνται και διατίθενται ελεύθερα και διαδικτυακά σε ψηφιακή μορφή σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Ν. 3882/2010 και του Ν. 4305/2014.

Άρθρο 6

Δομή των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Περιφερειών

Τα Πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα των Περιφερειών έχουν ενιαία δομή, συγκρότηση και λογική που διέπει το σύνολο των διοικητικών και γεωγραφικών υποενοτήτων της Περιφέρειας και περιλαμβάνουν:

5. Στρατηγικό Σχέδιο
6. Επιχειρησιακό Σχέδιο
7. Πενταετές Πρόγραμμα Δράσεων και Οικονομικό Πρόγραμμα
8. Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης

Τα πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα εξειδικεύονται στο Ετήσιο Τεχνικό Πρόγραμμα και στον Προϋπολογισμό.

Με Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Οικονομίας και Ανάπτυξης κατόπιν εισηγήσεως της επιτροπής του άρθρου x1 καθορίζονται ειδικότερα το περιεχόμενο, η δομή, ο τρόπος υποβολής, τα όργανα σύνταξης, ελέγχου και αξιολόγησης η διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Περιφερειών, στη βάση των αρχών σχεδιασμού και υλοποίησης του άρθρου 5, καθώς και τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Το Τμήμα Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των ΟΤΑ του Υπουργείου Εσωτερικών συγκεντρώνει ηλεκτρονικά σε ειδικά διαμορφωμένη βάση δεδομένων στοιχεία των πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων με σκοπό την επεξεργασία τους στο πλαίσιο της Επιτροπής του άρθρου x1.

Άρθρο 7 Έναρξη Εφαρμογής

Οι προβλέψεις των άρθρων 1 έως και 7 αφορούν την περίοδο 2019-2024.

Τροποποίηση

Τροποποίηση του άρθρου 72 του Ν. 4399/2016 με εκπροσώπηση του Υπουργείου Εσωτερικών στην Επιτροπή Κοινωνικών Εταίρων και Δημόσιας Διοίκησης του Αναπτυξιακού Συμβουλίου.

ΙΓ. Αναπτυξιακή διπλωματία πόλεων και περιφερειών

Εδώ επιχειρείται μια καταρχήν αποτίμηση του πλαισίου των διεθνών συνεργασιών των ΟΤΑ και σε δεύτερο επίπεδο προτείνονται 4 άξονες παρεμβάσεων προκειμένου οι διεθνείς συνεργασίες να ενταχθούν στον αναπτυξιακό σχεδιασμό των φορέων της Τ.Α. λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές προτεραιότητες τόσο στα θέματα εξωτερικής πολιτικής όσο και στα ζητήματα που αφορούν το αναπτυξιακό μοντέλο της χώρας.

Ειδικότερα, προτείνεται :

- **Υποχρεωτικό Επιχειρησιακό Σχέδιο για όλες τις μορφές Διεθνών Συνεργασιών των ΟΤΑ.**
- **Διεύρυνση του ρόλου και των αρμοδιοτήτων της διυπουργικής Επιτροπής του άρθρου 4 παρ. 2β του Ν. 3345/2005, με έκδοση κειμένου ετήσιων εθνικών αναπτυξιακών προτεραιοτήτων και συντονισμό όλων των εθνικών σημείων επαφής των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων.**
- **Οι Ευρωπαϊκοί Όμιλοι Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ) να γίνουν μηχανισμός τεχνικής και επιστημονικής υποστήριξης των ΟΤΑ.**

Αναλυτικότερα, σε σχέση με τις Διεθνείς και Ευρωπαϊκές συνεργασίες των ΟΤΑ, προτείνονται οι ακόλουθες νομοθετικές ρυθμίσεις :

Προτεινόμενες ρυθμίσεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ...
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Άρθρο
Γενικά - Αρχές

1. Οι δήμοι και οι περιφέρειες συνεργάζονται με Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και με λοιπούς φορείς της αλλοδαπής, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, σύμφωνα με το διεθνές, ενωσιακό και εθνικό δίκαιο και υπό την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο, για την προαγωγή και τη διευκόλυνση της διακρατικής, διαπεριφερειακής, διασυνοριακής συνεργασίας, καθώς και σε προγράμματα, συμφωνίες και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Συμβουλίου της Ευρώπης, διεθνών και περιφερειακών οργανισμών και λοιπών φορέων της αλλοδαπής.

2. Οι διεθνείς και οι ευρωπαϊκές συνεργασίες, πρέπει:

α) να αποτυπώνουν μια σαφή και συγκεκριμένη ιδέα των επιδιωκόμενων στόχων και οφελών.

β) να αποβλέπουν στην προώθηση της εικόνας της χώρας, ιδιαίτερα σε χώρες ιδιαίτερου εθνικού ενδιαφέροντος μέσω της σύστασης δικτύων επικοινωνίας και πραγματοποίησης κοινών δράσεων με φορείς του απόδημου ελληνισμού και της προβολής του πολιτισμού και της τοπικής ιστορίας των δήμων και περιφερειών για την ενίσχυση του πολιτιστικού τουρισμού.

γ) να ανταποκρίνονται σε ουσιαστικές ανάγκες των δήμων και των περιφερειών, διατηρώντας μία δυναμική η οποία θα της δώσει χρονική συνέχεια.

δ) να στηρίζονται στον εθελοντισμό, στην ενεργό συμμετοχή του προσωπικού των δήμων και περιφερειών, των κοινωνικών και οικονομικών φορέων των τοπικών κοινωνιών, της νεολαίας, καθώς και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

ε) να αναδεικνύουν θεσμικές μορφές οργάνωσης και χρηματοδότησης που θα είναι ανεξάρτητες προσώπων.

στ) να διέπονται από τις αρχές της αμοιβαίας κατανόησης και ανοχής καθώς και της συλλογικής ευθύνης μεταξύ των εταίρων.

ζ) να δημιουργούν σχέσεις προσανατολισμένες σε συμφωνίες εταιρικών σχέσεων και σε συγκεκριμένα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των λοιπών ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών και λοιπών φορέων της αλλοδαπής.

η) να διέπονται από τις αρχές του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας του Συμβουλίου της Ευρώπης.

θ) να μην παραγνωρίζουν την αρχή της αμοιβαιότητας ως προς τη φύση και την αναλογία των εκδηλώσεων.

2. Οι δήμοι και οι περιφέρειες, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και των ρυθμίσεων της προηγούμενης παραγράφου, μπορούν να πραγματοποιούν και πολιτιστικές, καλλιτεχνικές και αθλητικές εκδηλώσεις και ανταλλαγές αποστολών για την αντιμετώπιση θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος, καθώς και να συνάπτουν συμφωνίες και πρωτόκολλα συνεργασίας για την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής τους.

3. Για την υλοποίηση των συνεργασιών των ανωτέρω παραγράφων, οι Δήμοι και οι Περιφέρειες μπορούν να προβλέπουν σχετικές πιστώσεις στους κωδικούς εξόδων του προϋπολογισμού τους

4. Οι δημοτικές και περιφερειακές αρχές εκπροσωπούνται με τη σύμφωνη γνώμη των Ενώσεών τους στην αντιπροσωπευτική συνέλευση της Επιτροπής των Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθώς και στα όργανα όλων των άλλων φορέων της παρ.1, όποτε αυτό προβλέπεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του διεθνούς, ενωσιακού και εθνικού δικαίου.

Άρθρο

Επιτροπή Ελέγχου διεθνών και ευρωπαϊκών συνεργασιών Δήμων και Περιφερειών

1. Συνιστάται τριμελής Επιτροπή, που λειτουργεί στο Υπουργείο Εσωτερικών, η οποία κρίνει τη συμβατότητα της δράσης που αναπτύσσουν οι δήμοι και οι περιφέρειες σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο για την αντιμετώπιση θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος με τη διεθνή, ενωσιακή και εθνική νομοθεσία, την εθνική εξωτερική πολιτική, και τις διακρατικές και πολυμερείς συμφωνίες, καθώς και σε σχέση με το εύρος των αρμοδιοτήτων τους.

2. Η Επιτροπή αποτελείται από εκπρόσωπο του Υπουργείου Εσωτερικών, ο οποίος είναι αρμόδιος και εθνικό σημείο επαφής για τα ανταγωνιστικά προγράμματα της Ε.Ε., εκπρόσωπο του Υπουργείου Εξωτερικών, και εκπρόσωπο της ΚΕΔΕ ή της ΕΝΠΕ, κατά περίπτωση. Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών. Καθήκοντα Γραμματέα της Επιτροπής ασκεί υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών.

3. Οι αποφάσεις της Επιτροπής είναι υποχρεωτικές για κάθε είδους διεθνείς και ευρωπαϊκές συνεργασίες του παρόντος Κεφαλαίου. Η παράβαση της

υποχρέωσης αυτής από αιρετούς ή υπαλλήλους συνιστά σοβαρό πειθαρχικό αδίκημα.

4. Για τη λήψη της σχετικής σύμφωνης γνώμης της Επιτροπής, οι αποφάσεις των δημοτικών και περιφερειακών συμβουλίων πρέπει να είναι επαρκώς αιτιολογημένες και να συνοδεύονται από ένα επιχειρησιακό σχέδιο αναφορικά με τους σκοπούς, τα θέματα κοινού ενδιαφέροντος, τους τομείς συνεργασίας, τις προβλεπόμενες δαπάνες και κάθε δυνατή λεπτομέρεια και στοιχεία για τις εκδηλώσεις, τις συμφωνίες, τα δίκτυα, τα προγράμματα και για τον αντίστοιχο αλλοδαπό οργανισμό ή φορέα με τον οποίο υπάρχει η βούληση συνεργασίας.

5. Η σύμφωνη γνώμη για τη συμμετοχή των δήμων και περιφερειών σε διεθνείς συνεργασίες εκδίδεται μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός από την περιέλευση στην Επιτροπή παραδεκτής αίτησης, ήτοι συνοδευόμενης από την απόφαση του οικείου συμβουλίου και του σχετικού επιχειρησιακού σχεδίου. Μετά τη λήψη της απόφασης, οι δήμοι και οι περιφέρειες της χώρας οφείλουν να ενημερώνουν σε τακτική βάση την Επιτροπή ως προς την πρόοδο των συνεργασιών τους.

6. Σε περίπτωση που η Επιτροπή κρίνει αιτιολογημένα πως η συμμετοχή προτιθέμενου δήμου και περιφέρειας σε διεθνείς συνεργασίες δεν είναι σύμφωνη με το διεθνές, ενωσιακό ή εθνικό δίκαιο, λαμβανομένων υπόψη των αρμοδιοτήτων του προτιθέμενου μέλους, ή ότι η συμμετοχή αυτή δεν δικαιολογείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος ή γενικής πολιτικής της χώρας, με απόφασή της μπορεί να απορρίψει το σχετικό αίτημα.

7. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής, μπορεί να απονέμεται ετήσιο βραβείο σε δήμο ή περιφέρεια που διακρίνεται για καινοτόμες διεθνείς συνεργασίες. Με όμοια απόφαση καθορίζεται η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης της βράβευσης, το είδος των βραβείων, όπως και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα.

Άρθρο ...

Αδελφοποιήσεις Πόλεων

1. Οι δήμοι, στο πλαίσιο μακροχρόνιων συνεργασιών τους με αντίστοιχους οργανισμούς της αλλοδαπής, μπορούν να αναπτύσσουν τις κατά νόμο πρωτοβουλίες τους για θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές τους και να προβαίνουν σε πράξεις αδελφοποίησης των πόλεων τους, με στόχο τη μεταξύ τους προαγωγή των οικονομικών, πολιτιστικών, μορφωτικών και κοινωνικών σχέσεων, δημιουργώντας στενότερους και σε φιλικό κλίμα δεσμούς.

2. Ο αδελφοποιήσεις πόλεων μπορούν να υλοποιηθούν προς όφελος:

α. των ίδιων των δήμων, ως ευέλικτο πλαίσιο συνεργασιών, μέσω της ανταλλαγής καλών πρακτικών με τους συνεργαζόμενους δήμους της

αλλοδαπής στους τομείς της παροχής υπηρεσιών προς τους κατοίκους και της διοικητικής λειτουργίας τους, της πρόσβασης σε διεθνή και ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης, και της επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού τους.

β. ολόκληρης της τοπικής κοινωνίας, ως εργαλείο αλληλεγγύης, μέσω της προώθησης του διαπολιτισμικού διαλόγου και του σεβασμού των άλλων, και της ανάπτυξης δυναμικών συνεργασιών με τη συμμετοχή των κοινωνικών και οικονομικών φορέων, της νεολαίας και των οικονομικά μειονεκτουσών ομάδων.

3. Για τη μετακίνηση κάθε εκπροσώπου δήμου στο εξωτερικό για τις ανάγκες των αδελφοποιήσεων απαιτείται απόφαση του οικείου συμβουλίου, εφόσον για την αδελφοποίηση έχει προηγηθεί η παροχή σύμφωνης γνώμης από την Επιτροπή του άρθρου....

4. Οι δήμοι στο πλαίσιο των αδελφοποιήσεων και υπό την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας μπορούν να συνάπτουν αντίστοιχου περιεχομένου συμβάσεις με τους αλλοδαπούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με τους οποίους έχουν αδελφοποιηθεί, η οποία θα περιέχει τους κοινούς στόχους, τη μεθοδολογία υλοποίησής τους, τον κατάλογο των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων και τους πόρους για την πραγματοποίηση των επιμέρους δράσεων. Οι όροι και οι προϋποθέσεις της σύμβασης καθορίζονται με αποφάσεις των οικείων συμβουλίων, οι οποίες λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών. Οι συμβάσεις αυτές καταρτίζονται ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής του άρθρου...

Άρθρο

Διεθνή και Ευρωπαϊκά Δίκτυα Πόλεων και Περιφερειών

1. Δήμοι και περιφέρειες, μπορούν να συμμετέχουν και να συνιστούν διεθνή και ευρωπαϊκά δίκτυα τοπικών και περιφερειακών αρχών με στόχο τη συντονισμένη προώθηση και στοχευμένη προβολή των επιδιώξεών τους, τη δυναμική συμμετοχή και εκπροσώπηση σε προγράμματα και πρωτοβουλίες διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών για την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής τους.

2. Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των σκοπών του δικτύου δύνανται να συμμετέχουν σε αυτό κοινωνικοί φορείς με σκοπούς αντίστοιχους αυτών του δικτύου, καθώς και πανεπιστημιακά ή ερευνητικά ιδρύματα.

3. Διεθνή και ευρωπαϊκά δίκτυα που έχουν την καταστατική τους έδρα στην Ελλάδα συστήνονται ως αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του άρθρου 741 ΑΚ.

4. Το δίκτυο συστήνεται στη βάση ενός κειμένου διακήρυξης και λειτουργεί βάσει συγκεκριμένου καταστατικού. Με τη διακήρυξή του, το δίκτυο καθορίζει την ονομασία, τους λόγους που οδήγησαν τα συμμετέχοντα μέρη στη σύστασή του, την αποστολή του, τους επιμέρους στόχους και δράσεις του, τα μέσα υλοποίησης των στόχων του καθώς και την έδρα του. Πέραν των στοιχείων της διακήρυξης, στο καταστατικό του δικτύου περιλαμβάνονται επιπλέον οι πόροι, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των μελών, η διοίκησή τους και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την οργάνωση και τη λειτουργία τους.

5. α. Για τη γραμματειακή υποστήριξη διεθνούς ή ευρωπαϊκού δικτύου τοπικών και περιφερειακών αρχών μπορεί να αποσπασθεί σε αυτό υπάλληλος δήμου ή περιφέρειας που είναι μέλος αυτού.

β. Η απόσπαση γίνεται ύστερα από απόφαση του διοικούντος το δίκτυο οργάνου και σύμφωνη γνώμη του οικείου δήμου ή περιφέρειας, που είναι μέλη του δικτύου.

γ. Η διάρκεια της απόσπασης είναι διετής με δυνατότητα ισόχρονης παράτασης.

δ. Η μισθοδοσία του αποσπασμένου βαρύνει τον οικείο δήμο ή περιφέρεια.

Άρθρο

Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας Έννοια και Φύση Ε.Ο.Ε.Σ

Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας (στο εξής «Ε.Ο.Ε.Σ.») που έχει την καταστατική του έδρα στην Ελλάδα συνιστάται ως αστική εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του άρθρου 741 του ΑΚ, η οποία λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος και τις ρυθμίσεις του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1082/2006 της 5ης Ιουλίου 2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον Ευρωπαϊκό Όμιλο Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ), όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1302/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1082/2006 για τον Ευρωπαϊκό Όμιλο Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ) όσον αφορά την αποσαφήνιση, την απλούστευση και τη βελτίωση της διαδικασίας ίδρυσης και λειτουργίας αυτών των Ομίλων (στο εξής «Κανονισμός»).

Άρθρο...

Σκοποί και δραστηριότητες ΕΟΕΣ

1. Στο πλαίσιο των σκοπών τους που αφορούν δράσεις σχετικές με την εδαφική συνεργασία, οι ΕΟΕΣ δύνανται να ορισθούν, είτε ως ενδιάμεσοι φορείς για την υλοποίηση ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων, είτε ως Διαχειριστικές Αρχές εφαρμογής προγραμμάτων και κοινών σχεδίων δράσης, είτε ως τελικοί δικαιούχοι υλοποίησης έργων, σύμφωνα με την ισχύουσα ενωσιακή νομοθεσία.

2. Για τους ΕΟΕΣ εφαρμογή έχουν οι διατάξεις του άρθρου 100 του ν.3852/2010, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων του άρθρου αυτού, καθώς και οι όμοιες των άρθρων 48 και 49 του ν.4314/2014

3. Οι ΕΟΕΣ δύνανται να παρέχουν Τεχνική Υποστήριξη σε φορείς που υλοποιούν έργα ενταγμένα σε Περιφερειακά ή Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ν. 4314/2014 .

Άρθρο...

Σύσταση και συμμετοχή σε ΕΟΕΣ

1. Δήμοι, περιφέρειες, οι ενώσεις, οι σύνδεσμοι και τα δίκτυά τους, το ελληνικό δημόσιο, συμπεριλαμβανομένων και των αποκεντρωμένων διοικήσεων, τα πανεπιστήμια, δημόσιες επιχειρήσεις κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο β) της οδηγίας 2004/17/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, οργανισμοί δημοσίου δικαίου κατά την έννοια της Οδηγίας 2004/18/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 2004, και επιχειρήσεις στις οποίες έχει ανατεθεί η παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, σύμφωνα με το ενωσιακό και εθνικό δίκαιο, μπορούν να συμμετέχουν σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού .

2. Η συμμετοχή των φορέων της προηγούμενης παραγράφου σε Ε.Ο.Ε.Σ. εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής του άρθ. 4 παρ.2β του ν.3345/2005 (στο εξής «Επιτροπή»), στην οποία συμμετέχει και εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού. Η Επιτροπή αυτή ορίζεται ως αρμόδια αρχή, κατά τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 4 του Κανονισμού.

3. Κάθε φορέας από τους αναφερόμενους στην παρ.1 του παρόντος που επιθυμεί να συμμετέχει σε ΕΟΕΣ γνωστοποιεί εγγράφως στην Επιτροπή του άρθρου αυτού, την πρόθεσή του να συμμετάσχει σε ΕΟΕΣ, αποστέλλοντας αντίγραφο της προτεινόμενης σύμβασης και του προτεινόμενου καταστατικού του.

4. Στις περιπτώσεις των ΕΟΕΣ που έχουν την καταστατική τους έδρα στο εξωτερικό, μετά από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής, εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης η συμμετοχή των

ενδιαφερόμενων φορέων σε ΕΟΕΣ, μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την περιέλευση στην Επιτροπή παραδεκτής αίτησης, συνοδευόμενης από τα κείμενα της σύμβασης και του καταστατικού. Μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής, η συμμετοχή του προτιθέμενου μέλους στη σύμβαση θεωρείται ότι έχει εγκριθεί. Η εν λόγω προθεσμία αναστέλλεται αν ζητηθούν από την Επιτροπή πλείονες πληροφορίες.

5. Στις περιπτώσεις των ΕΟΕΣ που έχουν την καταστατική τους έδρα στην Ελλάδα, κατατίθεται στην Επιτροπή αίτηση, συνοδευόμενη από τα κείμενα της σύμβασης και του καταστατικού, και, ύστερα από τη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής, εγκρίνεται από τον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων και υποχρεωτικά το κείμενο της σύμβασης. Η προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου δεν έχει ισχύ στις περιπτώσεις αυτές.

6. Αν η Επιτροπή κρίνει αιτιολογημένα πως η συμμετοχή προτιθέμενου μέλους σε ΕΟΕΣ δεν είναι σύμφωνη με τον Κανονισμό ή το εθνικό δίκαιο, λαμβανομένων υπόψη των αρμοδιοτήτων και των καθηκόντων του προτιθέμενου μέλους, ή ότι η συμμετοχή αυτή δεν δικαιολογείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος ή γενικής πολιτικής της χώρας, ο Υπουργός Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, με απόφασή του, μπορεί, αιτιολογημένα, να απορρίψει το σχετικό αίτημα.

7. Στην περίπτωση εκδήλωσης ενδιαφέροντος μέλους από τρίτη χώρα, κατά την έννοια του άρθρου 3α του Κανονισμού, για τη συμμετοχή του σε ΕΟΕΣ που έχει την καταστατική έδρα του στην Ελλάδα, με τη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής ως προς την πλήρωση των σχετικών όρων του Κανονισμού, ο Υπουργός Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης είναι αρμόδιος να εγκρίνει την ένταξη του μέλους αυτού.

8. Ο ΕΟΕΣ αποκτά νομική προσωπικότητα από την ημερομηνία της καταχώρησης του καταστατικού του στο Πρωτοδικείο της έδρας του, κατόπιν λήψης της σχετικής απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και αιτήσεως των μελών του.

9. Ο ΕΟΕΣ οφείλει εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την καταχώρηση του καταστατικού να αποστείλει αίτημα στην Επιτροπή των Περιφερειών για καταχώρηση ανακοίνωσης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη σύσταση του ΕΟΕΣ, κοινοποιώντας το αίτημα αυτό στην ως άνω Επιτροπή. Κάθε φορέας που συμμετέχει σε ΕΟΕΣ με καταστατική έδρα σε άλλο κράτος μέλος, ενημερώνει το Μητρώο των ΕΟΕΣ του άρθρου, καθώς και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη σύμβαση και το καταστατικό, εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών, από την καταχώρηση ή δημοσίευση του καταστατικού του ΕΟΕΣ, στον οποίο συμμετέχει.

10. Οποιαδήποτε τροποποίηση της σύμβασης και κάθε τροποποίηση του καταστατικού, που συνεπάγεται αμέσως ή εμμέσως την τροποποίηση της σύμβασης, εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, με τη διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων.

11. Υφιστάμενες ενώσεις φορέων, δίκτυα πόλεων και άλλες μορφές συνεργασίας με οποιαδήποτε νομική προσωπικότητα και αν λειτουργούν, που επιδιώκουν σκοπούς συναφείς με αυτούς του Ε.Ο.Ε.Σ. και έχουν την καταστατική τους έδρα στην Ελλάδα, μπορούν να μετατραπούν σε Ε.Ο.Ε.Σ., μετά από απόφαση του οργάνου διοίκησής τους και έγκριση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης κατά τα ανωτέρω οριζόμενα.

12. Ο Υπουργός Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης είναι αρμόδιος για την εφαρμογή των άρθρων 13 και 14 του Κανονισμού, μετά από σχετική εισήγηση της Επιτροπής.

Άρθρο... **Μητρώο ΕΟΕΣ**

1. Στην Επιτροπή τηρείται Μητρώο ΕΟΕΣ. Στο Μητρώο καταγράφονται τα στοιχεία των ΕΟΕΣ που έχουν καταστατική έδρα στην Ελλάδα, καθώς επίσης και τα στοιχεία φορέων που συμμετέχουν σε ΕΟΕΣ με καταστατική έδρα σε άλλο κράτος μέλος. Ειδικότερα, στο Μητρώο καταγράφονται η επωνυμία και η έδρα τους, οι στόχοι και τα καθήκοντά τους, το καταστατικό και η σύμβασή τους, το προσωπικό τους, η συμμετοχή τους σε εθνικά ή ευρωπαϊκά προγράμματα, τα έργα που αναλαμβάνουν, η πορεία υλοποίησης των αναληφθέντων έργων, καθώς και η εν γένει δραστηριότητα των ΕΟΕΣ.

2. Οι ΕΟΕΣ που έχουν την καταστατική τους έδρα στην Ελλάδα έχουν την υποχρέωση να ενημερώνουν εγγράφως την Επιτροπή δύο φορές κατ' έτος (μέσα στο 1ο δεκαπενθήμερο του 1ου και του 7ου μήνα) ή όποτε τους ζητηθεί από την Επιτροπή για οτιδήποτε αφορά τη δράση και τη λειτουργία τους. Αντίστοιχη υποχρέωση έχουν και οι φορείς που είναι μέλη ΕΟΕΣ που έχουν την καταστατική τους έδρα σε άλλο κράτος, σε ό,τι αφορά τη δράση που τα ίδια αναλαμβάνουν.

Άρθρο... **Προσωπικό ΕΟΕΣ**

1. Για τις ανάγκες εκπλήρωσης των καθηκόντων του Ε.Ο.Ε.Σ., μπορεί να αποσπάται προσωπικό που υπηρετεί με οποιαδήποτε σχέση εργασίας σε φορείς του δημόσιου τομέα, όπως αυτός προσδιορίζεται με την παρ. 6 του άρθρου 1 του ν.1256/1982. Η απόσπαση διενεργείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, ύστερα από αίτηση του Ε.Ο.Ε.Σ. , σύμφωνη γνώμη

του οργάνου διοίκησης του οικείου φορέα και γραπτή συγκατάθεση του υπαλλήλου που αποσπάται.

2. Αν η απόσπαση αφορά σε υπάλληλο που υπηρετεί σε ΟΤΑ-μέλος του Ε.Ο.Ε.Σ., η απόφαση εκδίδεται από τον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου υπαλλήλου με σύμφωνη γνώμη του οικείου δημάρχου ή περιφερειάρχη.

3. Η διάρκεια της απόσπασης σε κάθε περίπτωση είναι διετής με δυνατότητα ισόχρονης παράτασης. Οι αποδοχές αυτών που αποσπώνται για τις ανάγκες των Ε.Ο.Ε.Σ. βαρύνουν τον οικείο φορέα από τον οποίο αποσπώνται, κατά παρέκκλιση των σχετικών διατάξεων του ν. 4354/2015 .

4. Για την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη των ΕΟΕΣ είναι δυνατή η πρόσληψη τεχνικού και επιστημονικού προσωπικού, σύμφωνα με το καταστατικό τους.

Άρθρο....

Οικονομική Διαχείριση – Έλεγχος ΕΟΕΣ

1. Οι ΕΟΕΣ που έχουν την καταστατική τους έδρα στην Ελλάδα:

α) Καταρτίζουν ετήσιο προϋπολογισμό, ο οποίος εγκρίνεται από τη Γενική Συνέλευση των μελών των, και στον οποίο εγγράφεται το σύνολο των εσόδων και εξόδων τους. Σε ξεχωριστό κεφάλαιο του προϋπολογισμού αναγράφονται οι λειτουργικές και επενδυτικές δαπάνες τους.

β) Για την οικονομική διοίκηση και τη διαχείριση της περιουσίας τους, τηρούν λογιστικά βιβλία Γ' κατηγορίας, με τη διπλογραφική μέθοδο, ανεξαρτήτως του ύψους των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων τους. Τα βιβλία αυτά τηρούνται σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.

2. Οι ετήσιες εισφορές των μελών των ΕΟΕΣ, οι οποίες προβλέπονται στο καταστατικό τους, αποτελούν νόμιμες δαπάνες αυτών. Ως προς την απόδοση αποκλειστικά και μόνον των ανωτέρω εισφορών, ειδικότερα των ΟΤΑ-μελών τους, ισχύει η διάταξη της παρ.2 του άρθρου 249 του ν.3463/2006.

3. Για τις δράσεις του ΕΟΕΣ που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, εφαρμόζεται η κείμενη νομοθεσία περί ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης κεφαλαίων που χορηγεί η Ένωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4314/2014 (ΦΕΚ 265 Α') και των σχετικών Κανονισμών.

4. Διαχειριστικός έλεγχος:

α) Ο τακτικός διαχειριστικός έλεγχος διενεργείται από ορκωτούς ελεγκτές που επιλέγονται και διορίζονται από τη Γ.Σ. του ΕΟΕΣ. Στην ίδια απόφαση ορίζεται και η αμοιβή τους, η οποία βαρύνει τον προϋπολογισμό του ΕΟΕΣ.

β) Ο έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος μπορεί να διενεργείται σε ΕΟΕΣ από δημοσιονομικούς ελεγκτές του Υπουργείου Οικονομικών, μετά από αίτημα του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης ή μετά από αίτημα οποιουδήποτε εταίρου.

Άρθρο...

Καταργούμενες διατάξεις

Η παρ.4 του άρθρου 221 του ν.3463/2006, όπως συμπληρώθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 22 του ν. 3613/2007, καταργείται.

ΙΔ. Επίλογος

Τα οικονομικά της Τ.Α. αποτελούν την κρίσιμη παράμετρο της διοικητικής μεταρρύθμισης. Η μεταφορά αρμοδιοτήτων χωρίς μεταφορά πόρων συνιστά πολιτική κενού περιεχομένου. Σήμερα περισσότερο ίσως από κάθε άλλη φορά, οι οικονομικές σχέσεις κεντρικού κράτους και Τ.Α. θα πρέπει να τεθούν σε μία βάση ώστε να εξασφαλίζονται επαρκείς, σταθεροί και σαφώς προσδιορισμένοι πόροι της αυτοδιοίκησης που θα επιτρέψουν να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στο νέο ρόλο που θα κληθεί να διαδραματίσει στο πλαίσιο της μεγαλύτερης αποκέντρωσης της διοίκησης και του κράτους.

Παράρτημα Ι

Διατελέσαντες μέλη της Επιτροπής

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	Πουλάκης Κωνσταντίνος	Γενικός Γραμματέας του Υπ. Εσωτερικών	Πρόεδρος της Επιτροπής
2	Γιαβή Βασιλική	Προϊσταμένη Γεν. Δ/σης Αποκέντρωσης & ΤΑ	
3	Θεοδωρόπουλος Κωνσταντίνος	Προϊστάμενος Γεν. Δ/νσης Οικονομικών Υπηρεσιών & ΔΥ	
4	Μωυσίδου Μαρία	Προϊσταμένη Δ/νσης Οργάνωσης & Λειτουργίας Αποκ. Διοικήσεων	
5	Μαυραγάνη Μαρία	Προϊσταμένη Δ/νσης Οργάνωσης & Λειτουργίας ΤΑ	
6	Διαμαντοπούλου Αφροδίτη	Προϊσταμένη Δ/νσης Προσωπικού ΤΑ	
7	Χατζηεργάτης Νικόλαος	Προϊστάμενος Δ/νσης Οικονομικών ΤΑ	
8	Νίκου Μαρία	Προϊσταμένη Δ/νσης Οικονομικής & Αναπτυξιακής Πολιτικής ΤΑ	
9	Μαυρίκας Νικόλαος	Νομικός – Αντιπρόεδρος του ΝΣΚ ε.τ.	

10	Ψυχάρης Ιωάννης	Καθηγητής Περιφερειακής Οικονομικής Ανάλυσης στο Πάντειο Πανεπιστήμιο	Συντονιστής 4 ^{ης} Θεματικής Ομάδας
11	Τριανταφυλλοπούλου Αθανασία	Δικηγόρος – Αν. Καθηγήτρια Αναπτυξιακών Θεσμών ΤΑ στο ΤΕΙ Πελοποννήσου	
12	Παπαδημητρίου Κωνσταντίνος	Νομικός-Πολιτικός Επιστήμονας, Δ/ντης ΕΣΔΔΑ	Συντονιστής 1 ^{ης} Θεματικής Ομάδας – Αντικαταστάθηκε με την α.π. 41032/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 712)
13	Μπαλάφας Γεώργιος	Πολιτικός Μηχανικός Τ.Ε.	Αντικαταστάθηκε με την α.π. 41031/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 714)
14	Κολτσίδα Δανάη	Δικηγόρος - Πολιτική Επιστήμονας	Συντονίστρια 2 ^{ης} Θεματικής Ομάδας
15	Μαυραγάνης Αλέξιος	Πολιτικός Επιστήμονας	Αντικαταστάθηκε με την α.π. 41031/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 714)
16	Αδαμοπούλου Αικατερίνη	Νομικός	
17	Τράντας Γεώργιος	Νομικός	Αντικαταστάθηκε με την α.π. 41031/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 714)
18	Τσεφαλάς Κωνσταντίνος	Φυσικός – Γενικός Γραμματέας του Δήμου Νίκαιας-Αγ. Ιωάννη Ρέντη	Συντονιστής 3 ^{ης} Θεματικής Ομάδας

19	Αγοραστάκης Γεώργιος	Μηχανολόγος- Μηχανικός Τ.Ε. - πρ. Αντινομάρχης Χανίων - πρ. μέλος ΕΝΑΕ	
20	Πατούλης Γεώργιος	Πρόεδρος ΚΕΔΕ – Δήμαρχος Αμαρουσίου	Εκπρόσωπος ΚΕΔΕ
21	Κοιμήσης Απόστολος	Μέλος Δ.Σ. ΚΕΔΕ – Δήμαρχος Αμφιλοχίας	Εκπρόσωπος ΚΕΔΕ
22	Μπίρμπας Δημήτριος	Μέλος Δ.Σ. ΚΕΔΕ – Δήμαρχος Αιγάλεω	Εκπρόσωπος ΚΕΔΕ
23	Σγουρός Ιωάννης	Α' Αντιπρόεδρος ΕΝΠΕ – Περ. Σύμβουλος Αττικής	Εκπρόσωπος ΕΝΠΕ – Αντικαταστάθηκε με την α.π. 27720/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 496)
24	Μαραβέλιας Δημήτριος	Μέλος Δ.Σ. ΕΝΠΕ – Περ. Σύμβουλος Αττικής	Εκπρόσωπος ΕΝΠΕ – Αντικαταστάθηκε με την α.π. 27720/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 496)
25	Τζόκας Σπυρίδων	Μέλος Δ.Σ. ΕΝΠΕ – Αντιπεριφερειάρχης Δυτικού Τομέα Αθηνών	Εκπρόσωπος ΕΝΠΕ – Αντικαταστάθηκε με την α.π. 27720/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 496)
26	Τσουνής Ιωάννης	Αν. Γεν. Γραμματέας της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΠΟΕ- ΟΤΑ	Εκπρόσωπος ΠΟΕ-ΟΤΑ
27	Ζαβερδινός Άλκης	Πρόεδρος Δ.Σ. ΟΣΥΑΠΕ	Εκπρόσωπος ΟΣΥΑΠΕ – Αντικαταστάθηκε με την α.π. 24218/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 422)

28	Πανουτσάκου Ελισάβετ	Πρόεδρος Δ.Σ. ΟΣΥΑΠΕ	Εκπρόσωπος ΟΣΥΑΠΕ – Αντικατέστησε τον κ. Ζαβερδινό με την α.π. 24218/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 422)
29	Κατσιφάρας Απόστολος	Μέλος Δ.Σ. ΕΝΠΕ – Περιφερειάρχης Δυτ. Ελλάδας	Εκπρόσωπος ΕΝΠΕ – Αντικατέστησε τον κ. Σγουρό με την α.π. 27720/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 496)
30	Γαλιατσάτος Θεόδωρος	Μέλος Δ.Σ. ΕΝΠΕ – Περιφερειάρχης Ιονίων Νήσων	Εκπρόσωπος ΕΝΠΕ – Αντικατέστησε τον κ. Μαραβέλια με την α.π. 27720/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 496)
31	Τατούλης Πέτρος	Μέλος Δ.Σ. ΕΝΠΕ – Περιφερειάρχης Πελοποννήσου	Εκπρόσωπος ΕΝΠΕ – Αντικατέστησε τον κ. Σγουρό με την α.π. 27720/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 496)
32	Σερμπέτης Σέργιος	Νομικός	Αντικατέστησε τον κ. Μπαλάφα με την α.π. 41031/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 714) – Συντονιστής 1 ^{ης} Θεματικής Ομάδας σε αντικατάσταση του κ. Παπαδημητρίου βάσει της α.π. 41032/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 712)
33	Σερδάρης Κωνσταντίνος	Νομικός	Αντικατέστησε τον κ. Μαυραγάνη με την α.π. 41031/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 714)
34	Παπάζογλου Αγγελική	Υπάλληλος κλάδου ΠΕ Διοικητικού- Οικονομικού του ΥΠΕΣ	Αντικατέστησε τον κ. Τράντα με την α.π. 41031/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 714)

Παράρτημα II

Μέλη Θεματικών Ομάδων

1^η Θεματική Ομάδα

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
1	Παπαδημητρίου Κων/νος	Συντονιστής Αντικαταστάθηκε με την α.π. 41032/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 712)
2	Σερμπέτης Σέργιος	Συντονιστής Αντικατέστησε τον κ. Παπαδημητρίου με την α.π. 41032/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 712)
3	Διαμαντοπούλου Αφροδίτη	Προϊσταμένη Δ/νσης Προσωπικού ΤΑ (ΠΟΤΑ)
4	Μαυραγάνη Μαρία	Προϊσταμένη Δ/νσης Οργάνωσης & Λειτουργίας ΤΑ (ΟΛΤΑ)
5	Μωυσίδου Μαρία	Προϊσταμένη Δ/νσης Οργάνωσης & Λειτουργίας Αποκ. Διοικήσεων (ΟΛΑΔ)
6	Βασιλάτου Ρεγγίνα	Προϊσταμένη Τμ. Οργάνωσης Αποκεντρωμένων Διοικήσεων ΟΛΑΔ
7	Παυλή Ελένη	Προϊσταμένη Τμ. Μόνιμου Προσωπικού ΠΟΤΑ
8	Σαπέλα Μαρία	Προϊσταμένη Τμ. Σχέσεων Κρατικής Διοίκησης – ΤΑ ΟΛΤΑ
9	Αντωνόπουλος Ανδρέας	ΠΟΤΑ
10	Γαλάνης Κωνσταντίνος	ΟΛΤΑ
11	Γκόλια Ευσταθία	ΟΛΤΑ
12	Δημουλά Βασιλική	ΟΛΤΑ
13	Δουληγέρης Θωμάς	ΟΛΑΔ
14	Ζωγοπούλου Δήμητρα	ΠΟΤΑ
15	Θεολογίτου Σοφία	ΟΛΤΑ
16	Καμπόλη Ελευθερία	ΟΛΑΔ
17	Καραβία Βασιλική	ΟΛΤΑ
18	Κωστοπούλου Μαρία	ΟΛΤΑ
19	Μαρκουλάτος Εμμανουήλ	Δ/νση Οικονομικών ΤΑ (ΟΙΚΟΤΑ)
20	Μασούρα Βασιλική	ΟΛΑΔ
21	Ντάβα Ζαχαρούλα	ΟΛΤΑ
22	Ξενούλης Ιωάννης	ΟΛΤΑ
23	Πατσιαβούρα Ανδρομάχη	ΠΟΤΑ
24	Πολίτη Φωτεινή	ΟΛΑΔ
25	Πολυκαλός Γεράσιμος	ΟΛΤΑ
26	Ρούτση Δήμητρα	ΟΛΤΑ Αντικαταστάθηκε με την α.π. 32633/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 595)
27	Σαμαρτζή Χριστίνα	ΟΛΑΔ
28	Σμαϊλή Σμαράγδα	ΟΙΚΟΤΑ

29	Τζήμα Ιωάννα	ΠΟΤΑ
30	Τρομπούκη Δήμητρα	ΠΟΤΑ
31	Τσακόπουλος Παναγιώτης	ΟΛΤΑ
32	Αντωνίου Δημήτριος	ΟΛΤΑ
33	Αδαμοπούλου Αικατερίνη	Εμπειρογνώμονας
34	Νικηφόρου Ευστάθιος	Εμπειρογνώμονας
35	Παπάζογλου Αγγελική	Εμπειρογνώμονας
36	Τσουνής Ιωάννης	Εκπρόσωπος ΠΟΕ-ΟΤΑ
37	Ζυγούρης Παναγιώτης	Εκπρόσωπος ΚΕΔΕ
38	Μαντά Ελένη	Εκπρόσωπος ΕΕΤΑΑ ΑΕ
39	Καλογήρου Αναστασία	ΟΛΤΑ Αντικατέστησε την κ. Ρούτση με την α.π. 32633/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 595)

2^η Θεματική Ομάδα⁴³

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
1	Κολτσιδα Δανάη	Συντονίστρια
2	Μαυραγάνη Μαρία	Προϊσταμένη Δ/νσης ΟΛΤΑ
3	Γεωργίου Ηλίας	Προϊστάμενος Τμ. Εκλογών & Πολιτικών Κομμάτων Δ/νσης Εκλογών (ΕΚΛ)
4	Ντιντιούμη Σταματίνα	Προϊσταμένη Τμ. Νομικών Προσώπων ΟΛΤΑ
5	Γεωργακοπούλου Παρασκευή	ΟΛΤΑ
6	Γκαμπέτα Αικατερίνη	Αντικαταστάθηκε με την α.π. 32633/2016 Υ.Α. (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 595)
7	Διαμάντη Μαρία	ΟΛΤΑ
8	Θεοδωρακοπούλου Σοφία	ΟΛΤΑ
9	Κατσίκι Γεωργία	ΟΛΤΑ
10	Κουτούκη Ελένη	ΕΚΛ
11	Οψίμου Ελένη	ΠΟΤΑ
12	Παπαδάτου Άννα	ΠΟΤΑ
13	Παπασημακοπούλου Θέλξη	ΠΟΤΑ
14	Συκαρά Αικατερίνη	ΟΙΚΟΤΑ
15	Φλώρος Θεοδόσης	ΕΚΛ
16	Χρυσάφης Γεώργιος	ΟΛΤΑ
17	Μαυραγάνης Αλέξιος	Εμπειρογνώμονας

⁴³ Στη 2^η Θ.Ο. συμμετείχαν επίσης, χωρίς να τροποποιηθεί αντίστοιχα η σχετική Υ.Α., δυνάμει του άρ. 5 παρ. 2 του ν. 4368/2016, οι κ.κ. : Διαμαντοπούλου Αφροδίτη (Προϊστ. Δ/νσης ΠΟΤΑ), Σαπέλα Μαρία (Προϊστ. Τμ. Σχέσεων Κρατικής Διοίκησης – Τ.Α. της Δ/νσης ΟΛΤΑ), Γκόλια Ευσταθία (ΟΛΤΑ), Θεολογίτου Σοφία (ΟΛΤΑ), Σιδηρόπουλος Κίμων (ΟΙΚΟΤΑ)

18	Παπαδοπούλου Μαρία	Εκπρόσωπος ΠΟΕ-ΟΤΑ
19	Πάνου Ευάγγελος	Εκπρόσωπος ΚΕΔΕ
20	Δανόπουλος Γεώργιος	Εκπρόσωπος ΕΕΤΑΑ Α.Ε.

3^η Θεματική Ομάδα

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
1	Τσεφαλάς Κωνσταντίνος	Συντονιστής
2	Χατζηεργάτης Νικόλαος	Προϊστάμενος Δ/νσης ΟΙΚΟΤΑ
3	Αλειφέρη Παναγιώτα	Προϊσταμένη Τμ. Περιουσίας ΟΙΚΟΤΑ
4	Ζαφειρίου Κωνσταντίνος	Προϊστάμενος Τμ. Οικονομικής Διοίκησης & Π/Υ ΟΙΚΟΤΑ
5	Αναστασιάδης Χριστόφορος	ΠΟΤΑ
6	Αραβαντινού-Κουτσουβή Αγγελική	ΟΙΚΟΤΑ
7	Λάτσινος Αριστοτέλης	ΟΙΚΟΤΑ
8	Μαμούρη Ευθυμία	ΟΙΚΟΤΑ
9	Παπανικολοπούλου Γεωργία	ΟΙΚΟΤΑ
10	Στεφανάκης Γεώργιος	ΟΙΚΟΤΑ
11	Τρυποσκούφης Κωνσταντίνος	ΟΙΚΟΤΑ
12	Χιώτη Μαρία	ΟΙΚΟΤΑ
13	Τράντας Γεώργιος	Εμπειρογνώμονας
14	Κρέτσης Νικόλαος	Εκπρόσωπος ΠΟΕ-ΟΤΑ
15	Γαλανός Γεώργιος	Εκπρόσωπος ΚΕΔΕ
16	Γούπιος Ιωάννης	Εκπρόσωπος ΕΕΤΑΑ Α.Ε.

4^η Θεματική Ομάδα

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
1	Ψυχάρης Ιωάννης	Συντονιστής
2	Νίκου Μαρία	Προϊσταμένη Δ/νσης Οικονομικής & Αναπτυξιακής Πολιτικής ΤΑ (ΟΙΚΑΝΠΟΤΑ)
3	Κουτσιανός Φώτης	Προϊστάμενος Τμ. Επιχορηγήσεων Τ.Α. ΟΙΚΑΝΠΟΤΑ
4	Μπέσιου Σεβαστή	Προϊσταμένη Τμ. Αναπτυξιακών Προγραμμάτων & Κρατικών Ενισχύσεων ΟΙΚΑΝΠΟΤΑ
5	Αλβανός Αριστοτέλης	ΟΙΚΟΤΑ
6	Βακλά Ευλαμπία	ΟΙΚΑΝΠΟΤΑ
7	Θλιβίτου Ελένη	ΟΙΚΑΝΠΟΤΑ
8	Μπριάστικας Κωνσταντίνος	ΟΙΚΑΝΠΟΤΑ
9	Σαμαρτζής Παναγιώτης	ΟΙΚΑΝΠΟΤΑ
10	Τσίτλικά Χριστίνα	ΟΙΚΑΝΠΟΤΑ
11	Καρβούνης Αντώνης	ΟΙΚΑΝΠΟΤΑ
12	Σιδηρόπουλος Κίμων	ΟΙΚΑΝΠΟΤΑ
13	Σιλιγάρδου Αγλαΐα	ΟΙΚΟΤΑ

14	Τσιλοφύτη Αγγελική	ΟΙΚΑΝΠΟΤΑ
15	Τριανταφυλλοπούλου Αθανασία	Εμπειρογνώμονας
16	Τσιτσιρίγκος Βασίλειος	Εμπειρογνώμονας
17	Γαλάνης Κωνσταντίνος	Εκπρόσωπος ΠΟΕ-ΟΤΑ
18	Ζερβός Γεώργιος	Εκπρόσωπος ΚΕΔΕ
19	Φλέγκα Βασιλική	Εκπρόσωπος ΕΕΤΑΑ Α.Ε.

Παράρτημα III

Υφιστάμενες αρμοδιότητες των ΟΤΑ α' και β' βαθμού

Υπουργείο	Γενική Γραμματεία	Γενική Διεύθυνση	Τομέας	Υποτομέας	Αρμοδιότητες σύμφωνα με Καλλικράτη & ΚΔΚ	ΕΙΔΟΣ (Δ: ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, Υ: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ, Π: ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, Ε: ΕΛΕΓΧΟΣ)	ΟΤΑ α' βαθ- μού	ΟΤΑ β' βαθ- μού
Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού	Δημόσιων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ	Δημόσιων Επενδύσεων			Ο περιφερειακός αναπτυξιακός σχεδιασμός, ο προγραμματισμός, η υλοποίηση των σχετικών με αυτόν δράσεων και η παρακολούθηση της αναπτυξιακής πορείας της περιφέρειας			X
					Η εξειδίκευση των στόχων και των κατευθύνσεων της αναπτυξιακής πολιτικής, στο επίπεδο της περιφέρειας, η υλοποίηση των διαδικασιών του Δημοκρατικού Προγραμματισμού, για τα ετήσια και μεσοχρόνια προγράμματα ανάπτυξης			X

Η σύνταξη προτάσεων για τη διαμόρφωση της περιφερειακής αναπτυξιακής πολιτικής.	X
Η προώθηση των εθνικών στρατηγικών στόχων.	X
Η διαχείριση, ο έλεγχος και η εφαρμογή των αναπτυξιακών παρεμβάσεων, για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, όπως αυτή οριοθετείται από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (Ε.Σ.Π.Α.), για τα περιφερειακά όργανα στις διατάξεις του ν. 3614/2007 (ΦΕΚ 267 Α), όπως ισχύει, περιλαμβανομένης και της υποστήριξης του συνόλου των φορέων της Αυτοδιοίκησης, καθώς και της κατάρτισης των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Π.Ε.Π.).	X
Η κατάρτιση του αναπτυξιακού προγράμματος της περιφέρειας.	X
Η έγκριση των μεσοχρόνιων αναπτυξιακών προγραμμάτων, που εκπονούνται στο πλαίσιο των αντίστοιχων περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων	X

Ο συντονισμός των φορέων εκτέλεσης και η παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής του αναπτυξιακού προγράμματος της περιφέρειας.	X
Η διατύπωση προς τους κεντρικούς φορείς του δημόσιου τομέα προτάσεων για έργα και μέτρα πολιτικής, εθνικής σημασίας, που αφορούν την περιφέρεια, αλλά εντάσσονται στο μεσοχρόνιο εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα.	X
Η εκπόνηση γενικών και ειδικών αναπτυξιακών μελετών που αφορούν τη χωρική αρμοδιότητα της περιφέρειας	X
Η συνεργασία με φορείς της περιφέρειας για τη σύνταξη και υποβολή προτάσεων υλοποίησης έργων που χρηματοδοτούνται από τις κοινοτικές πρωτοβουλίες και προγράμματα διαπεριφερειακής συνεργασίας.	X
Η τελική διαμόρφωση, η μέριμνα για την έγκριση και η παρακολούθηση της εκτέλεσης των ετήσιων Προγραμμάτων Δημοσίων Επενδύσεων περιφερειακού επιπέδου	X

<p>Η πορεία υλοποίησης, η διενέργεια ελέγχων, ως δικαιούχος, στους φορείς υλοποίησης έργων, για την τήρηση των δεσμεύσεων, τη νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών, την υλοποίηση του φυσικού αντικείμενου και την αξιοπιστία των οικονομικών στοιχείων.</p>	X
<p>Η παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων που χρηματοδοτούνται με εθνικούς πόρους, από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ή άλλους πόρους</p>	X
<p>Η κατανομή των πιστώσεων από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.</p>	X
<p>Η κατανομή των αντίστοιχων ποσών και η έγκριση της εκταμίευσης τους από τους λογαριασμούς, που τηρεί το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης στην Τράπεζα της Ελλάδος.</p>	X
<p>Ο προσδιορισμός των δικαιούχων των πιστώσεων, που εγκρίνονται κατά πρόγραμμα και διαρθρωτικό ταμείο.</p>	X

	<p>Η συγκέντρωση, επεξεργασία και τεκμηρίωση γεωγραφικών, δημογραφικών, οικονομικών, κοινωνικών και άλλων στοιχείων που αφορούν την περιφέρεια</p>	X
	<p>Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση του σχεδιασμού και της υλοποίησης όλων των αναπτυξιακών και θεσμικών παρεμβάσεων στη χωρική αρμοδιότητα της.</p>	X
	<p>Η Σύσταση Περιφερειακής Γνωμοδοτικής Επιτροπής, η οποία γνωμοδοτεί για τις αιτήσεις υπαγωγής επενδύσεων ή προγραμμάτων χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις των αναπτυξιακών νόμων.</p>	X
	<p>Η παραλαβή των αιτήσεων υπαγωγής επενδύσεων, ο έλεγχος των στοιχείων, η αξιολόγηση τους, η εισήγηση στην Περιφερειακή Γνωμοδοτική Επιτροπή, η έκδοση της απόφασης υπαγωγής, οι αποφάσεις τροποποίησης και η παρακολούθηση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου, ανάκλησης υπαγωγής και επιστροφής ενισχύσεων που έχουν καταβληθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις των αναπτυξιακών νόμων.</p>	X

Η συγκρότηση των Περιφερειακών Οργάνων Ελέγχου των επενδύσεων για την πιστοποίηση των δαπανών και την υλοποίηση των εγκεκριμένων εργασιών, σύμφωνα με τις διατάξεις των αναπτυξιακών νόμων.	X
Η καταβολή της επιχορήγησης του κόστους επένδυσης, η ολοκλήρωση και πιστοποίηση έναρξης παραγωγικής λειτουργίας.	X
Η καταγραφή των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται από την υλοποίηση των εγκεκριμένων επενδύσεων.	X
Η παροχή στοιχείων προς καταγραφή σε βάση δεδομένων του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας των στοιχείων των ενισχυόμενων επενδύσεων.	X
Η σύνταξη τεχνικών δελτίων των ιδιωτικών επενδύσεων που εντάσσονται στα επιχειρησιακά προγράμματα.	X
Η λειτουργία βάσης δεδομένων για την ενίσχυση, παρακολούθηση και εξέλιξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων της περιφέρειας, κατά κλάδο και τομείς της οικονομίας.	X

			Η διατύπωση προτάσεων πολιτικής και μέτρων για την ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων προς το Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.	X
			Η πληροφόρηση και υποβοήθηση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σε κλαδικό ή άλλο επίπεδο, με σκοπό την ανάπτυξη της επιχειρηματικής ικανότητας και ανταγωνιστικότητας τους.	X
			Η παρακολούθηση και η επισήμανση στους αρμόδιους φορείς ζητημάτων, που αναφέρονται στη λήψη των αναγκαίων μέτρων προς βελτίωση του επιπέδου ζωής των πολιτών.	X
			Η γνωμοδότηση για κάθε θέμα τοπικού ή ευρύτερου ενδιαφέροντος για το οποίο ζητείται η παροχή γνώμης.	X
Εσωτερικά ν & Δ.Α.	Υπουργείου	Αποκέντρω- σης & Τ.Α	Δημοτικές Αρχές	X

Μεταφορών, Υποδομών & Δικτύων	Υπουργείου	Αποκέντρωσης & Τ.Α, Η.Δ. & Εκλογών	Εκλογική Διαδικασία		X		
		Αποκέντρωσης & Τ.Α	Λειτουργία Τοπικών & Δημοτικών Κοινοτήτων		X		
		Αποκέντρωσης & Τ.Α, Οικονομικών Υπηρεσιών & Δ.Υ.	Σύστημα Διακυβέρνησης		X		
Μεταφορών, Υποδομών & Δικτύων	Υπουργείου	Οδικής Ασφάλειας	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	ΑΠΟΣΥΡΜΕΝΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	Η παραλαβή των αποσυρόμενων δικύκλων, μοτοσυκλετών και μοτοποδηλάτων, όπου δεν υπάρχουν υποκαταστήματα του Ο.Δ.Δ.Υ..	Υ	X

		Μεταφορών		ΑΣΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	Ο καθορισμός του εξωτερικού χρωματισμού των ΤΑΞΙ.	Υ	Χ
Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων	Υπουργείου	Βιώσιμης Αλιείας	Βιώσιμης Φυτικής & Ζωικής Παραγωγής, Κτηνιατρικής, Βιώσιμης Αλιείας	Αλιείας	Η κατασκευή και λειτουργία αλιευτικών καταφυγίων, υποδομών και εξοπλισμών σε λιμένες αλιευτικούς ή λιμένες που εξυπηρετούν αλιευτικά σκάφη.	Υ,Π	Χ
Μεταφορών, Υποδομών και Δικτύων	Υποδομών	Υδραυλικών και Κτηριακών Υποδομών	Δημόσια Έργα και Υποδομές	Υποδομές (μελέτη - κατασκευή - συντήρηση)	Σχεδιασμός, μελέτη, κατασκευή, συντήρηση αντιπλημμυρικών και εγγειοβελτιωτικών έργων χωρικής τους αρμοδιότητας.	Υ	Χ
Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων	Υπουργείου		Βιώσιμης Φυτικής & Ζωικής Παραγωγής, Κτηνιατρικής, Βιώσιμης Αλιείας	Γεωργίας – Κτηνοτροφίας - Αλιείας	Η μελέτη και εκτέλεση έργων τεχνικής υποδομής, τοπικής σημασίας, που αφορούν στη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία και ιδίως αυτών που σχετίζονται με την αγροτική οδοποιία, την κατασκευή λιμνοδεξαμενών, τα έργα βελτίωσης βοσκοτόπων και τα εγγειοβελτιωτικά έργα.	Δ,Υ,Π,Ε	

Μεταφορών, Υποδομών και Δικτύων	Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων				
	Υπουργείου				
	Υποδομών	Υδραυλικών και Κτηριακών Υποδομών	Βιώσιμης Φυτικής Παραγωγής	Βιώσιμης Φυτικής & Ζωικής Παραγωγής, Κτηνιατρικής, Βιώσιμης Αλιείας	Βιομηχανικές & Επιχειρησιακές Περιοχές
			Γεωργίας	Γεωργίας - Κτηνοτροφίας - Αλιείας	Η παροχή γνώμης για τον καθορισμό Βιομηχανικών και Επιχειρησιακών Περιοχών (Β.Ε.ΠΕ.) και για τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, κατ' άρθρο 5 του ν. 2545/1997 (ΦΕΚ 254 Α').
Υποδομές (μελέτη - κατασκευή - συντήρηση)	Υ	X	Η Διαχείριση βοσκοτόπων.	Δ,Υ,Π	Y
			Η Διαχείριση βοσκοτόπων.	Δ,Υ,Π	X
Υποδομές (μελέτη - κατασκευή - συντήρηση)	Y	X	Σχεδιασμός, μελέτη, κατασκευή, επισκευή δημοτικών κτηριακών εγκαταστάσεων και σχολικών συγκροτημάτων.	Δ,Υ,Π,Ε	X
			Σχεδιασμός, μελέτη, κατασκευή, επισκευή δημοτικών κτηριακών εγκαταστάσεων και σχολικών συγκροτημάτων.	Δ,Υ,Π,Ε	X

Μεταφορών, Υποδομών και Δικτύων	Υπουργείου	Μεταφορών	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	ΑΣΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	Ο καθορισμός [...] των χώρων για την προσωρινή διαμονή μετακινούμενων πληθυσμιακών ομάδων	Δ	X
					Η συμμετοχή στο έργο της αστικής συγκοινωνίας και η διενέργεια μεταφοράς για τη μετακίνηση κατοίκων της περιοχής τους, καθώς και η μεταφορά για την εξυπηρέτηση και την αναψυχή αυτών, όπως ορίζεται στο άρθρο 83 και στη σχετική νομοθεσία.	Δ,Υ	X
					Ο καθορισμός των αστικών γραμμών λεωφορείων, της αφετηρίας, της διαδρομής, των στάσεων και του τέρματος των αντίστοιχων γραμμών, καθώς και ο καθορισμός των προδιαγραφών των στάσεων και των στεγάστρων αναμονής επιβατών αστικών και υπεραστικών γραμμών.	Δ,Υ	X
					Ο καθορισμός κομίστρων αστικών φορέων παροχής συγκοινωνιακού έργου.	Δ,Υ	X
					Ο καθορισμός των προδιαγραφών των στάσεων και των στεγάστρων αναμονής επιβατών των αστικών και υπεραστικών γραμμών.	Δ,Υ	X
Περιβάλλοντος και Ενέργειας	Χωρικού Σχεδιασμού & Αστικού Περιβάλλοντος	Πολοδομίας	Πολοδομια	Πολοδομικός Σχεδιασμός			

Μεταφορών, Υποδομών & Δικτύων	Υποδομών	Συγκοινωνιακών Υποδομών	Δημόσια Έργα και Υποδομές	Έργα (σχεδιασμός - μελέτη)	Η καθαριότητα όλων των κοινόχρηστων χώρων της εδαφικής τους περιφέρειας, η αποκομιδή και Διαχείριση των αποβλήτων.	Υ	X
					Η Διαχείριση στερεών αποβλήτων, σε επίπεδο προσωρινής αποθήκευσης, μεταφόρτωσης, επεξεργασίας, ανακύκλωσης και εν γένει αξιοποίησης, διάθεσης, λειτουργίας σχετικών εγκαταστάσεων, κατασκευής μονάδων επεξεργασίας και αξιοποίησης, καθώς και αποκατάστασης υφιστάμενων χώρων εναπόθεσης (Χ.Α.Δ.Α.). Η Διαχείριση πραγματοποιείται, σύμφωνα με τον αντίστοιχο σχεδιασμό, που καταρτίζεται από την Περιφέρεια κατά την ειδικότερη ρύθμιση του άρθρου 186 παρ. ΣΤ' αριθμ. 29 του παρόντος νόμου.	Υ	X
					Η κατασκευή, συντήρηση και Διαχείριση συστημάτων αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού	Δ,Υ,Π,Ε	X
					Η μελέτη των έργων συντήρησης και βελτίωσης του οδικού δικτύου αρμοδιότητας δήμου.	Υ	X

Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων	Υπουργείου	Βιώσιμης Αλιείας	Βιώσιμης Φυτικής & Ζωικής Παραγωγής - Κτηνιατρικής - Βιώσιμης Αλιείας	Γεωργίας - Κτηνοτροφίας - Αλιείας	Η μελέτη και εκτέλεση έργων τεχνικής υποδομής, τοπικής σημασίας, που αφορούν στη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία και ιδίως αυτών που σχετίζονται με την αγροτική οδοποιία , την κατασκευή λιμνοδεξαμενών, τα έργα βελτίωσης βοσκοτόπων και τα εγγειοβελτιωτικά έργα.	Δ,Υ,Π	X
				Αλιείας	Η παροχή γνώμης για κάθε τεχνική τροποποίηση ή διαρρύθμιση που αφορά ή θίγει τα κρηπιδώματα και τη χερσαία ζώνη των ιχθυοσκαλών (ν.δ. 420/1970, άρθρο 22 παρ. 3, π.δ. 422/1991 άρθρο 1 παρ. 3, ΦΕΚ 154 Α').	Υ	X
Μεταφορών, Υποδομών & Δικτύων	Τηλεπικοινωνιών & Ταχυδρομείων	Τηλεπικοινωνιών & Ταχυδρομείων	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	ΚΕΡΑΙΕΣ	Η χορήγηση άδειας δομικής ή μηχανικής κατασκευής προς εγκατάσταση κεραιάς σταθμού στη ξηρά σύμφωνα με το άρθρο 24 ^α του ν.2075/1992 (ΦΕΚ 129 Α) όπως ισχύει και η επιβολή κυρώσεων στους παραβάτες.	Υ,Ε	X
Περιβάλλοντος & Ενέργειας	Χωρικού Σχεδιασμού & Αστικού Περιβάλλοντος	Πολεοδομίας	Πολεοδομία	Πολεοδομικός Σχεδιασμός	Ο καθορισμός χώρων για τη δημιουργία κοιμητηρίων και η παροχή γνώμης για τον καθορισμό χώρων αποτέφρωσης νεκρών	Δ	X

Μεταφορών, Υποδομών & Δικτύων

Υποδομών

Συγκοινωνιακών Υποδομών

Τεχνικής Υποστήριξης

Δημόσια Έργα και Υποδομές

Έργα (σχεδιασμός - μελέτη)

Η εκπόνηση κυκλοφοριακών μελετών, καθώς και η μελέτη, εκτέλεση και επίβλεψη των εργασιών σήμανσης, σηματοδότησης και ηλεκτροφωτισμού του οδικού δικτύου του δήμου.

Υ

X

Υποδομές (κατασκευή - συντήρηση)

Η ρύθμιση της κυκλοφορίας, ο καθορισμός πεζοδρόμων, μονοδρομήσεων και κατευθύνσεων της κυκλοφορίας, η απομάκρυνση εγκαταλελειμμένων οχημάτων και γενικότερα η λήψη μέτρων για την αποφυγή δυσμενών επιδράσεων στην ασφάλεια της κυκλοφορίας, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Υ

X

Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την προστασία της ζωής και της περιουσίας των κατοίκων, όπως ο έλεγχος σήμανσης των εργασιών που εκτελούνται στις οδούς και της τήρησης των υποχρεώσεων αυτών που εκτελούν έργα και εναποθέτουν υλικά και εργαλεία στις οδούς του δημοτικού ή κοινοτικού δικτύου, η λήψη μέτρων και ο έλεγχος για την προστασία από επικίνδυνες οικοδομές, από έλλειψη μέτρων ασφάλειας και υγιεινής σε εργασίες που εκτελούνται και γενικότερα από δραστηριότητες που εγκυμονούν κινδύνους για τη ζωή και την περιουσία των κατοίκων.

E

X

		Συγκοινω-νιακών Υποδομών			Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την απρόσκοπτη πρόσβαση στους κοινόχρηστους χώρους.	E	X
					Η ονομασία των οδών, πλατειών, η τοποθέτηση πινακίδων πληροφορίας και η αρίθμηση κτισμάτων.	Υ	X
					Υποδομές (μελέτη - κατασκευή - συντήρηση) Σχεδιασμός, μελέτη, κατασκευή, συντήρηση λιμενικών έργων.	Υ	X
Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων	Υπουργείου		Βιώσιμης Φυτικής & Ζωικής Παραγωγής - Κτηνιατρικής - Βιώσιμης Αλιείας	Γεωργίας - Κτηνοτροφίας - Αλιείας	Η μελέτη και εκτέλεση έργων τεχνικής υποδομής, τοπικής σημασίας, που αφορούν στη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία και ιδίως αυτών που σχετίζονται με την αγροτική οδοποιία, την κατασκευή λιμνοδεξαμενών , τα έργα βελτίωσης βοσκοτόπων και τα εγγειοβελτιωτικά έργα.	Δ,Υ,Π	
Μεταφορών, Υποδομών & Δικτύων	Υπουργείου	Μεταφορών	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	ΑΣΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	Η ανάκληση άδειας κυκλοφορίας αστικού λεωφορείου, από τον κύκλο εργασίας, εντός του ιδίου ημερολογιακού έτους κατ' άρθρο 31 του ν. 2963/2001.	Υ,Π	X

Οδικής Ασφάλειας

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΔΕΙΕΣ	Η χορήγηση αδειών άσκησης επαγγέλματος τεχνιτών επισκευής και συντήρησης αυτοκινήτων, μοτοσικλετών και μοτοποδηλάτων.	Υ,Π	X
	Η χορήγηση αδειών άσκησης επαγγέλματος οδικού μεταφορέα επιβατών και εμπορευμάτων.	Υ,Ε	X
	Η χορήγηση, ανανέωση, ανάκληση και αφαίρεση αδειών εκγυμναστών, καθώς και ίδρυσης και λειτουργίας σχολών υποψηφίων οδηγών αυτοκινήτων και μοτοσικλετών	Υ,Ε	X
	Η έκδοση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας συνεργείων επισκευής και συντήρησης αυτοκινήτων, μοτοσικλετών και μοτοποδηλάτων και λοιπών συναφών εγκαταστάσεων, καθώς και η διενέργεια επιθεωρήσεων και ηλεκτρολογικών ελέγχων.	Υ,Ε	X
ΚΕΝΤΡΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΥΣΑΕΡΙΩΝ	Η χορήγηση εξουσιοδοτήσεων σε συνεργεία συντήρησης και επισκευής αυτοκινήτων για διάθεση Κάρτας Ελέγχου Καυσαερίων (Κ.Ε.Κ.), καθώς και η παρακολούθηση και ο έλεγχος των Κέντρων Ελέγχου Καυσαερίων	Υ,Ε	X

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΕΠΙΣΚΕΥΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	Η χορήγηση εξουσιοδοτήσεων σε συνεργεία συντήρησης και επισκευής αυτοκινήτων για τοποθέτηση συστημάτων περιορισμού ταχυτήτων.	Υ,Ε	Χ
ΕΝΟΙΚΙΑ- ΖΟΜΕΝΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	Η θεώρηση των Καρτών Επιθεώρησης και Επισκευών των ενοικιαζόμενων οχημάτων.	Υ,Ε	Χ
ΖΩΗΛΑΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	Η χορήγηση άδειας κυκλοφορίας ζώηλατου οχήματος στην περιφέρειά τους	Υ,Ε	Χ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΚΜΙΣΘΩΣΗΣ ΜΟΤΟΠΟΔΗΛΑΤΩΝ	Η χορήγηση άδειας λειτουργίας καταστημάτων εκμίσθωσης μοτοποδηλάτων.	Υ,Ε	Χ

Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων Υπουργείου Στρατηγικού Σχεδιασμού, Προγραμματισμού και Η.Δ. Σχολικά Κτίρια	Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	Η έγκριση της εγκατάστασης, μεταφοράς ή επισκευής τηλεφωνικών συνδέσεων (κύριων, δευτερευουσών, πρόσθετων και παράλληλων στα σχολεία)	Υ,Π	X
	Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων		ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	Η παροχή υπηρεσίας δωρεάν ασύρματης πρόσβασης των πολιτών στο διαδίκτυο μέσω του Δικτύου Σύζευξης II, δημοτικού δικτύου ή άλλου παρόχου	Δ,Υ	X
				Η χορήγηση, ανάκληση και αφαίρεση αδειών τεχνικών ψυχαγωγικών παιγνίων και παροχής υπηρεσιών διαδικτύου, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των σχετικών διατάξεων.	Υ,Π,Ε	X
		Κτηριακές και Υλικοτεχνικές Υποδομές		Σχεδιασμός, μελέτη, κατασκευή, επισκευή δημοτικών κτηριακών εγκαταστάσεων και σχολικών συγκροτημάτων.		
				Η κατασκευή, Διαχείριση και βελτίωση των υλικοτεχνικών υποδομών του εθνικού συστήματος της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας Παιδείας και ιδιαίτερα η συντήρηση, η καθαριότητα και η φύλαξη των σχολικών κτιρίων.	Υ,Π	X
				Η απαλλοτρίωση οικοπέδων για τις ανάγκες της σχολικής στέγης, καθώς και η ανέγερση σχολικών κτιρίων.	Δ,Υ,Π	X

Μεταφορών, Υποδομών & Δικτύων	Υποδομών	Υδραυλικών &Κτηριακών Υποδομών	Δημόσια Έργα & Υποδομές	Υποδομές (μελέτη - κατασκευή - συντήρηση)	<p>Η μίσθωση ακινήτων για τη στέγαση δημόσιων σχολικών μονάδων, η στέγαση και συστέγαση αυτών και σε περίπτωση συστέγασης ο καθορισμός της αποκλειστικής χρήσης ορισμένων χώρων του διδακτηρίου, από κάθε σχολική μονάδα, καθώς και της κοινής χρήσης των υπολοίπων χώρων και των ωρών λειτουργίας της κάθε συστεγαζόμενης σχολικής μονάδας.</p>	Δ,Υ,Π	X	
					<p>Συντήρηση Σχολικών κτιρίων</p>	<p>Η κατανομή πιστώσεων στις Σχολικές Επιτροπές για την επισκευή και συντήρηση των σχολικών κτιρίων.</p>	Υ	X
					<p>Σχεδιασμός, μελέτη, κατασκευή, επισκευή δημοτικών κτηριακών εγκαταστάσεων και σχολικών συγκροτημάτων.</p>	Υ		
					<p>Σχεδιασμός, μελέτη, κατασκευή, συντήρηση πάσης φύσης τεχνικών έργων</p>	Υ	X	

Υδραυλικών & Κτηριακών Υποδομών	Υποδομές (κατασκευή - συντήρηση)	<p>Η εξασφάλιση και διαρκής βελτίωση των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών στις πόλεις και τα χωριά όπως η κατασκευή, συντήρηση και Διαχείριση συστημάτων ύδρευσης, αφαλάτωσης,</p> <p>τηλεθέρμανσης, έργων ηλεκτροφωτισμού των κοινόχρηστων χώρων, η δημιουργία χώρων πρασίνου, χώρων αναψυχής, πλατειών και λοιπών υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων.</p>	Υ	
		<p>Η εξασφάλιση και διαρκής βελτίωση των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών στις πόλεις και τα χωριά όπως η κατασκευή, συντήρηση και Διαχείριση συστημάτων ύδρευσης, αφαλάτωσης, τηλεθέρμανσης, έργων ηλεκτροφωτισμού των κοινόχρηστων χώρων, η δημιουργία χώρων πρασίνου, χώρων αναψυχής, πλατειών και λοιπών υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων.</p>	Υ	X
Συγκοινωνιακών Υποδομών		<p>Ο καθορισμός, η κατασκευή, συντήρηση και εκμετάλλευση υπόγειων και υπέργειων χώρων στάθμευσης, καθώς και ο έλεγχος της στάθμευσης των αυτοκινήτων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.</p>	E	X

Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης	Πρόνοιας	Πρόνοιας	Κοινωνικής & Προνοιακής Πολιτικής	Κοινωνικής Αρωγής, Προστασίας & Αλληλεγγύης
				<p>Η εφαρμογή πολιτικών ή η συμμετοχή σε δράσεις που αποσκοπούν στην υποστήριξη και κοινωνική φροντίδα της βρεφικής και παιδικής ηλικίας και της τρίτης ηλικίας, με την ίδρυση και λειτουργία νομικών προσώπων και ιδρυμάτων όπως παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών, βρεφοκομείων, ορφανοτροφείων, κέντρων ανοικτής περίθαλψης και ημερήσιας φροντίδας, ψυχαγωγίας και αναψυχής ηλικιωμένων, γηροκομείων κ.λπ. και τη μελέτη και εφαρμογή σχετικών κοινωνικών προγραμμάτων.</p>
				<p>Η χορήγηση αδειών διενέργειας λαχείοφόρων αγορών, εράνων και φιλανθρωπικών αγορών.</p>
				<p>Η χορήγηση αδειών διενέργειας εράνων, λαχείοφόρων και φιλανθρωπικών αγορών σε υπερτοπικό επίπεδο.</p>

<p>Η εφαρμογή πολιτικών ή η συμμετοχή σε δράσεις και προγράμματα, που στοχεύουν στη μέριμνα, υποστήριξη και φροντίδα ευπαθών κοινωνικών ομάδων με την παροχή υπηρεσιών υγείας και την προαγωγή ψυχικής υγείας, όπως δημιουργία δημοτικών και κοινοτικών ιατρείων, κέντρων αγωγής υγείας, υποστήριξης και αποκατάστασης ατόμων με αναπηρία, κέντρων ψυχικής υγείας, συμβουλευτικής στήριξης των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και βίας κατά συννοικούντων προσώπων και κέντρων πρόληψης κατά εξαρτησιογόνων ουσιών.</p>	Υ	X
<p>Η μέριμνα για τη στήριξη αστέγων και οικονομικά αδύνατων δημοτών, με την παραχώρηση δημοτικών και κοινοτικών οικοπέδων σε αυτούς ή με την παροχή χρηματικών βοηθημάτων, ειδών διαβίωσης και περίθαλψης σε κατοίκους που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διαβίωσης κατά τις προβλέψεις αυτού του Κώδικα.</p>	Υ	X
<p>Ο σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων ή συμμετοχή σε προγράμματα και δράσεις για την ένταξη αθίγγανων, παλιννοστούντων ομογενών, μεταναστών και προσφύγων στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της τοπικής κοινωνίας.</p>	Δ,Υ	X

Η οικονομική ενίσχυση αυτοστεγαζόμενων, η μίσθωση ακινήτων, η ρύθμιση διαφόρων θεμάτων κοινωνικής κατοικίας και η επιβολή κυρώσεων για παραβάσεις της οικείας νομοθεσίας.	Υ	X
Η χορήγηση της Κάρτας Αναπηρίας, μετά από σχετική γνωμοδότηση της αρμόδιας Επιτροπής Πιστοποίησης Αναπηρίας.	;	X
Η έκδοση πιστοποιητικών οικονομικής αδυναμίας.	Υ	X
Η καταβολή επιδομάτων σε τυφλούς, κωφάλαλους, ανασφάλιστους παραπληγικούς, τετραπληγικούς και ακρωτηριασμένους, διανοητικά καθυστερημένους, ανίκανους προς εργασία, υποφέροντες από εγκεφαλική παράλυση (σπαστικούς), απροστάτευτους ανήλικους, υποφέροντες από αιμολυτική αναιμία και βαριά ανάπηρους, καθώς και σε λοιπά άτομα δικαιούμενα παροχής κοινωνικής προστασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ. 57/1973 (ΦΕΚ 149 Α'), της σχετικής νομοθεσίας, καθώς και των οικείων κανονιστικών ρυθμίσεων.	Υ	X
Η δωρεάν παραχώρηση της χρήσης οικημάτων λόγω απορίας ή για άλλους σοβαρούς λόγους.	Υ	X
Η αναγνώριση δικαιούχων στεγαστικής συνδρομής.	Υ	X

Η έκδοση αποφάσεων παροχής κοινωνικής προστασίας.	Υ	X
Η χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ιδρυμάτων παιδικής πρόνοιας σε ιδιώτες, καθώς και σε συλλόγους ή σωματεία, που επιδιώκουν φιλανθρωπικούς σκοπούς.	Υ,Π,Ε	X
Η εποπτεία επί των φιλανθρωπικών σωματείων και ιδρυμάτων, καθώς και η έγκριση του προϋπολογισμού τους, η παρακολούθηση και ο έλεγχος των επιχορηγήσεων, που δίδονται σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου με κοινωφελείς σκοπούς.	Υ,Π,Ε	X
Ο διορισμός μελών διοικητικών συμβουλίων, η εποπτεία και η ρύθμιση θεμάτων λειτουργίας ιδρυμάτων προστασίας και αγωγής οικογένειας του παιδιού (όπως Κέντρων Παιδικής Μέριμνας, Παιδικών Σταθμών, Παιδικών Εξοχών, παραρτημάτων ΠΙΚΠΑ και ΚΕΠΕΠ).	Υ,Π,Ε	X
Η χορήγηση άδειας λειτουργίας ιδιωτικών επιχειρήσεων περίθαλψης ηλικιωμένων ή ατόμων, που πάσχουν ανίατα από κινητική αναπηρία.	Υ,Ε	X
Ο ορισμός μελών του Διοικητικού Συμβουλίου των Ταμείων Πρόνοιας και Προστασίας Πολυτέκνων, από το δήμο όπου εδρεύουν τα ταμεία.	Π,Ε	X

					<p>Η επιχορήγηση φιλανθρωπικών σωματείων και ιδρυμάτων Ν.Π.Ι.Δ., των οποίων ο σκοπός τους αναφέρεται στην προστασία ανηλίκων που αντιμετωπίζουν προβλήματα εγκατάλειψης, ενδοοικογενειακής βίας, κακοποίησης και γενικά αδυναμία αντιμετώπισης της φροντίδας τους από τις οικογένειες τους λόγω ένδειας, παραβατικότητας, ή ψυχοκοινωνικών προβλημάτων.</p>	Υ		Χ
Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων	Υπουργείου	Διοικητικών Υπηρεσιών & Η.Δ.	Βιώσιμης Φυτικής Παραγωγής	Γεωργίας	Δημοτικοί Λαχανόκηποι	Υ,Π,Ε		Χ
Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης	Πρόνοιας	Πρόνοιας	Κοινωνικής & Προνοιακής Πολιτικής	Κοινωνικής Αρωγής, Προστασίας & Αλληλεγγύης	Κέντρα Κοινότητας	Υ		Χ
					Κοινωνικά Παντοπωλεία	Υ		Χ
					Κοινωνικά Φαρμακεία	Υ		Χ
Υγείας	Δημόσιας Υγείας	Δημόσιας Υγείας & Υπηρεσιών Υγείας			Κοινωνικά Ιατρεία	Υ		Χ

Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης	Πρόνοιας	Πρόνοιας	Κοινωνικά Φροντιστήρια	Υ	Χ	
			Η διενέργεια κοινωνικών ερευνών για την εφαρμογή των προγραμμάτων πρόνοιας, καθώς και θέματα άσκησης κοινωνικής εργασίας.	Δ	Χ	Χ
			Ο καθορισμός των προϋποθέσεων και τρόπου άσκησης του αντικειμένου της κοινωνικής εργασίας σε όλους τους τομείς εφαρμογής, καθώς και η εκπαίδευση σπουδαστών κοινωνικής εργασίας κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης.	Δ,Υ,Π		Χ
			Η χορήγηση και η ανάκληση της άδειας άσκησης επαγγέλματος κοινωνικού λειτουργού και της άδειας άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και η τήρηση σχετικού μητρώου με διαρκή ενημέρωση.	Υ,Π		Χ
			Η άσκηση αρμοδιοτήτων σχετικών με τον Κοινωνικό Σύμβουλο, κατ' εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 1 του ν. 2345/1995, καθώς και αρμοδιοτήτων ελέγχου του ιδρύματος ή της Μονάδας Φροντίδας Ηλικιωμένων (Μ.Φ.Η.) και των Φορέων παιδικής προστασίας, περιλαμβανομένης της σύνταξης σχετικών εκθέσεων και διατύπωσης αντίστοιχων προτάσεων.	Υ		Χ

Η άσκηση ελέγχου και εποπτείας στα ιδρύματα παιδικής προστασίας ιδιωτικού δικαίου (ιδιωτικοί παιδικοί σταθμοί) και η ευθύνη λειτουργίας των παιδικών εξοχών.	Υ,Π,Ε	X
Η χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας δημοτικών και ιδιωτικών παιδικών ή βρεφονηπιακών σταθμών.	Υ	X
Η σχεδίαση, η οργάνωση, ο συντονισμός και η εφαρμογή προγραμμάτων και πρωτοβουλιών για την πρόληψη της παραβατικότητας στην περιφέρειά τους, με τη δημιουργία Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης Παραβατικότητας.	Υ	X
Η εφαρμογή προγραμμάτων προστασίας της μητέρας και των παιδιών προσχολικής ηλικίας.	Υ	X
Η προώθηση και ανάπτυξη του εθελοντισμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης με τη δημιουργία τοπικών δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης, εθελοντικών οργανώσεων και ομάδων εθελοντών που θα δραστηριοποιούνται για την επίτευξη των στόχων και την υποβοήθηση του έργου της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης του Δήμου και της Κοινότητας.	Δ,Υ	X
Η άσκηση αρμοδιοτήτων που αφορούν θέματα διακρατικών υιοθεσιών.		X

Περιβάλλοντος & Ενέργειας Χωρικού Σχεδιασμού & Αστικού Περιβάλλοντος Πολεοδομίας Πολεοδομία Πολεοδομικός Σχεδιασμός	Λοιπές Αρμοδιότητες	<p>Η ανάληψη χορηγούμενων οικονομικών ενισχύσεων σε φορείς κοινωνικής αντίληψης που εποπτεύονται από τη Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας που αποτελούν προϊόν των Ειδικών Κρατικών Λαχείων.</p>			X
		<p>Διοικητική Υποστήριξη</p>			X
		<p>Η ίδρυση και λειτουργία κέντρων δημιουργικής απασχόλησης παιδιών.</p>	Υ,Π		X
		<p>Η εξασφάλιση και διαρκής βελτίωση των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών στις πόλεις και τα χωριά όπως [...], η δημιουργία χώρων πρασίνου, χώρων αναψυχής, πλατειών και λοιπών υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων</p>	Υ		X

Πολιτισμού & Αθλητισμού	Υπουργείου	Πολιτισμός	Αναστήλωσης, Μουσείων & Τεχνικών Έργων	Μουσεία			
				Η εφαρμογή πολιτικών για την ανάδειξη και προστασία του τοπικού πολιτισμού, η προβολή των πολιτιστικών αγαθών και των σύγχρονων πολιτιστικών έργων που παράγονται σε τοπικό επίπεδο, με τη δημιουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, μουσείων, πινακοθηκών, κινηματογράφων και θεάτρων, φιλαρμονικών και σχολών διδασκαλίας μουσικής, σχολών χορού, ζωγραφικής, γλυπτικής κ.λπ., καθώς και η μελέτη και εφαρμογή πολιτιστικών προγραμμάτων.	Δ, Υ, Π	X	
				Η επιχορήγηση φορέων που αναπτύσσουν πολιτιστικού χαρακτήρα δραστηριότητες στη χωρική αρμοδιότητα του δήμου, καθώς και όσων συμβάλλουν στην τουριστική ανάπτυξη και προβολή του, ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των μελών του.	Δ, Υ, Π, Ε	X	
			Σύγχρονου Πολιτισμού	Πολιτιστικές Εκδηλώσεις	Η διοργάνωση συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων και άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων ή η συμμετοχή τους σε αυτά.	Δ, Υ, Π, Ε	X
				Πολιτιστικές Ανταλλαγές	Η προώθηση πολιτιστικών ανταλλαγών, σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.	Υ, Π	X

Εσωτερικών & Δ.Α.	Πολιτικής Προστασίας	Αναστήλωσης , Μουσείων & Τεχνικών Έργων	Ιστορικά Κτίρια	Η επισκευή, συντήρηση και αξιοποίηση παραδοσιακών και ιστορικών σχολικών κτιρίων και κτιρίων που παραχωρούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.	Υ, Π	Χ
		Αρχαιοτήτων & Πολιτιστικής Κληρονομιάς				
		Σύγχρονου Πολιτισμού				
		Πολιτιστικός Τουρισμός				
Εσωτερικών & Δ.Α.	Πολιτικής Προστασίας	Αναστήλωσης , Μουσείων & Τεχνικών Έργων	Ιστορικά Κτίρια	Η επισκευή, συντήρηση και αξιοποίηση παραδοσιακών και ιστορικών σχολικών κτιρίων και κτιρίων που παραχωρούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.	Υ, Π	Χ
		Αρχαιοτήτων & Πολιτιστικής Κληρονομιάς	Μνημεία	Η προστασία μουσείων, μνημείων, σπηλαίων, καθώς και αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής και των εγκαταστάσεων αυτών.	Υ, Π	Χ
		Σύγχρονου Πολιτισμού	Πολιτιστικές Εκδηλώσεις	Η συμμετοχή εκπροσώπου του οικείου δήμου στην οργανωτική επιτροπή φεστιβάλ τοπικής εμβέλειας.	Δ, Υ	Χ
		Πολιτιστικός Τουρισμός	Πολιτιστικός Τουρισμός	Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού.		Χ
Εσωτερικών & Δ.Α.	Πολιτικής Προστασίας	Αναστήλωσης , Μουσείων & Τεχνικών Έργων	Ιστορικά Κτίρια	Η επισκευή, συντήρηση και αξιοποίηση παραδοσιακών και ιστορικών σχολικών κτιρίων και κτιρίων που παραχωρούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.	Υ, Π	Χ
		Αρχαιοτήτων & Πολιτιστικής Κληρονομιάς	Μνημεία	Η προστασία μουσείων, μνημείων, σπηλαίων, καθώς και αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής και των εγκαταστάσεων αυτών.	Υ, Π	Χ
		Σύγχρονου Πολιτισμού	Πολιτιστικές Εκδηλώσεις	Η συμμετοχή εκπροσώπου του οικείου δήμου στην οργανωτική επιτροπή φεστιβάλ τοπικής εμβέλειας.	Δ, Υ	Χ
		Πολιτιστικός Τουρισμός	Πολιτιστικός Τουρισμός	Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού.		Χ

Περιβάλλοντος & Ενέργειας	Χωρικού Σχεδιασμού & Αστικού Περιβάλλοντος	Πολοδομίας	Πολοδομία	Πολοδομικός Σχεδιασμός	Η διατύπωση εισήγησης για το σχεδιασμό πολιτικής προστασίας της περιοχής τους, στο πλαίσιο του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού και η εφαρμογή των προγραμμάτων, μέτρων και δράσεων που αφορούν την περιοχή τους στο πλαίσιο του εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού.	Δ	X
					Η διάθεση και ο συντονισμός δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών της περιφέρειάς τους.	Υ	X
	Υπουργείου	Περιβαλλοντικής Πολιτικής	Περιβάλλον	Διαχείριση αποβλήτων	Η λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων για την προστασία των κοινόχρηστων χώρων και ιδιαίτερα των χώρων διάθεσης απορριμμάτων από εκδήλωση πυρκαγιάς, σύμφωνα με την κείμενη σχετική νομοθεσία	Υ	X
					Η λήψη μέτρων για την αποκατάσταση και ανάπλαση των περιοχών της περιφέρειάς τους, κυρίως σε περιοχές όπου αναπτύσσεται εκμετάλλευση ορυκτού πλούτου και εγκαθίστανται μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων.	Υ	X

Ειδική Γραμματεία Υδάτων		Υδατα	Προστασία και Διαχείριση Υδάτινου Περιβάλλοντος	Ο έλεγχος της εκτέλεσης εργασιών για την ανεύρεση υπόγειων υδάτων και έργων αξιοποίησης υδάτινων πόρων, σύμφωνα με τα σχέδια διαχείρισης και τα προγράμματα μέτρων.	E	X	X
				Η εξέταση αιτήσεων για τη χορήγηση αδειών χρήσης νερού και εκτέλεσης έργων αξιοποίησης υδάτινων πόρων, σύμφωνα με τα σχέδια διαχείρισης και τα προγράμματα μέτρων.	Y	X	X
				Έλεγχος της διαχείρισης υπογείων και επιφανειακών αρδευτικών υδάτων	E	X	
				Η προστασία και Διαχείριση των υδάτινων πόρων, η προστασία του εδάφους και των εσωτερικών υδάτων από την αλεία (λιμνοθάλασσες, λίμνες, ιχθυοτροφεία, ποταμοί) και η καταπολέμηση της ρύπανσης στην περιφέρειά τους.	Y	X	
Χωρικού Σχεδιασμού & Αστικού Περιβάλλοντος	Πολοδομίας	Πολοδομία	Πολοδομικός Σχεδιασμός	Η παρακολούθηση του Προγράμματος Καθαρές Ακτές - Καθαρές Θάλασσες του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.	Π	X	
	Χωρικού Σχεδιασμού	Χωροταξικός σχεδιασμός	Χωροταξία	Η συμμετοχή τους σε θέματα πολεοδομίας, χωροταξίας και χρήσεων γης, όπως αυτή προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.	Δ	X	

Πολοδομομίας	Πολοδομομία	Πολοδομομικός Σχεδιασμός	Η εκπόνηση τοπικών προγραμμάτων για την προστασία και αναβάθμιση του φυσικού, αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.	Δ	X
			Η μελέτη, Διαχείριση και εκτέλεση προγραμμάτων οικιστικής και πολεοδομικής ανάπτυξης.	Δ - Υ	X
			Ο έλεγχος εφαρμογής ρυμοτομικών σχεδίων στο έδαφος πριν την έγκριση των πινακίδων εφαρμογής.	Ε	X
			Η σύνταξη διαγραμμάτων εφαρμογής και διαγραμμάτων διαμορφωμένης κατάστασης.	Υ	X
			Ο έλεγχος τοπογραφικών διαγραμμάτων που προορίζονται για σύνταξη πράξεων τακτοποιήσεως και αναλογισμού ή πράξεων εφαρμογής.	Ε	X
			Επίβλεψη τοπογραφικών μελετών και μελετών Πράξεων Εφαρμογής Σ.Π..	Π	X
			Η σύνταξη Πράξεων Εφαρμογής του άρθρου 12 του ν. 1337/1983 (Συνολική Π.Ε., Μεμονωμένη Π.Ε., Διορθωτική Π.Ε.), συμπεριλαμβανομένων και όλων των προβλεπόμενων διαδικασιών.	Υ	X
			Η προκαταρκτική πρόταση ανάπλασης ορισμένης περιοχής, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις των άρθρων 9 και 10 του ν. 2508/1997 (ΦΕΚ 124 Α).	Δ	X

	H εφαρμογή πολεοδομικών σχεδίων και συναφών εκτελεστών πράξεων, που δεν έχουν γενικότερο χαρακτήρα.	Υ	X
	Ο έλεγχος εφαρμογής ρυμοτομικών σχεδίων στο έδαφος, κατ' άρθρο 115 Κ.Β.Π.Ν..	Ε	X
	H εφαρμογή εγκεκριμένων σχεδίων επί του εδάφους, κατά την πρόβλεψη της παρ. 1 του άρθρου 155 Κ.Β.Π.Ν..	Υ	X
	H σύνταξη των πράξεων αναλογισμού Αποζημίωσης, τακτοποίησης, προσκύρωσης κατά τις διατάξεις του ν.δ. 17.7.1923 συμπεριλαμβανομένων και όλων των προβλεπόμενων διαδικασιών.	Υ	X
	H μέριμνα και η λήψη μέτρων για την προστασία και αναβάθμιση της αισθητικής των πόλεων και των οικισμών.	Δ - Υ	X
	H έκδοση οικοδομικών αδειών, ο προέλεγχος για την έκδοση τους, ο έλεγχος μελετών για οικοδομικές άδειες, συναφούς χαρακτήρα πολεοδομικές Αρμοδιότητες, καθώς και ο έλεγχος και η επιβολή προστίμων για την κατασκευή αυθαιρέτων κτισμάτων, κατά την κείμενη νομοθεσία, υπό την επιφύλαξη της περίπτωσης 45 του άρθρου 280 του παρόντος.	Π - Ε	X

Ειδική Γραμμάτεια Υδάτων	Υδατα	Πολεοδομικός Σχεδιασμός	Ο έλεγχος των αρχιτεκτονικών, των στατικών, των υδραυλικών και των ηλεκτρομηχανολογικών μελετών, της μελέτης θερμομόνωσης, της μελέτης παθητικής πυροπροστασίας και των σχετικών φορολογικών στοιχείων για την έκδοση ή αναθεώρηση οικοδομικών αδειών βιομηχανικών κτιρίων, κατά τις ρυθμίσεις των παρ. 1 έως 3 του άρθρου 5 του π.δ. 78/2006 (ΦΕΚ 80 Α')	Π - Ε	X
			Η έκδοση απόφασης για τον καθορισμό μεμονωμένων κτιρίων ή των περιοχών, εντός των οποίων οι όψεις των κτιρίων πρέπει να αποπερατώνονται μέσα σε έξι (6) έτη από την έκδοση της οικοδομικής άδειας ή της ανωτέρω απόφασης, σύμφωνα με το άρθρο 22 παρ. 6 του ν. 1577/1985 (ΦΕΚ 210 Α').	Π - Ε	X
			Η μελέτη, κατασκευή και εκμετάλλευση βιοτεχνικών κέντρων και κτιρίων στις ειδικές βιοτεχνικές και βιομηχανικές ζώνες που καθορίζονται στο πλαίσιο του πολεοδομικού και του χωροταξικού σχεδιασμού.	Υ	X
		Προστασία & Διαχείριση Υδάτινου Περιβάλλοντος	Η έκδοση αποφάσεων του περιφερειάρχη για την επιβολή περιορισμών ή άλλων μέτρων για τη χρήση των υδάτων και την εκτέλεση έργων αξιοποίησης τους.		X

Υγείας	Δημόσιας Υγείας	Δημόσιας Υγείας & Υπηρεσιών Υγείας	Δημόσιας Υγείας	Υλοποίηση προγραμμάτων δημόσιας υγείας	Η εφαρμογή προγραμμάτων εμβολιασμών και η διενέργεια τους.	X
					Η τήρηση κανόνων υγιεινής των δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων.	X
					Η υλοποίηση: α) προγραμμάτων δημόσιας υγιεινής που οργανώνονται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ή από άλλα Υπουργεία, το κόστος των οποίων βαρύνει απευθείας τον προϋπολογισμό του αντίστοιχου Υπουργείου, β) εκτάκτων προγραμμάτων δημόσιας υγείας, τα οποία εκτελούνται με έκτακτη χρηματοδότηση, γ) προγραμμάτων δημόσιας υγείας που χρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.	X
					Η πληροφόρηση των δημοτών για θέματα δημόσιας υγείας	X
					Η οργάνωση αυτοτελώς ή σε συνεργασία με τις αντίστοιχες περιφερειακές υπηρεσίες ειδικών προγραμμάτων για την προστασία και προαγωγή της Δημόσιας Υγείας στην περιοχή αρμοδιότητάς τους, κατά τις ρυθμίσεις της παρ. 7 του άρθρου 14 του ν. 3172/2003 (ΦΕΚ 197 Α'). (ΤΟΜΕΑΣ Ε)	X

<div> <div>Δημόσιας Υγείας</div> <div>Δημόσιας Υγείας & Υπηρεσιών Υγείας</div> </div>	<div> <div>Υπουργείου</div> <div>Ανθρωπίνων Πόρων & Δ.Υ.</div> </div>	<div>Υγειονομικός Έλεγχος</div>	<p>Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας, όπως ο υγειονομικός έλεγχος των δημοτικών και κοινοτικών δεξαμενών νερού, ο υγειονομικός έλεγχος των καταστημάτων και επιχειρήσεων που λειτουργούν στην περιφέρειά τους, ο έλεγχος της ηχορύπανσης, της κοινής ησυχίας και της εκπομπής ρύπων, θορύβων και άλλων επιβαρύνσεων του περιβάλλοντος από τροχοφόρα, η περισυλλογή και εν γένει η μέριμνα για τα αδέσποτα ζώα και η δημιουργία καταφυγίων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.</p>	X
		<div>Ανάπτυξη Μονάδων Υγείας - Επαγγελματίες Υγείας</div>	<p>Η χορήγηση και ανάκληση αδειών άσκησης επαγγελματιών υγείας, καθώς και αδειών ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών κλινικών, ιδιωτικών προνοιακών επιχειρήσεων, ιατρείων, οδοντιατρείων, εργαστηρίων και πάσης φύσεως χώρων άσκησης ιδιωτικού επαγγέλματος υγείας και πρόνοιας.</p>	X
		<div>Ανάπτυξη Μονάδων Υγείας</div>	<p>Η έκδοση άδειας εισαγωγής εγκατάστασης και λειτουργίας μηχανημάτων παραγωγής ιοντιζουσών ακτινοβολιών για ιατρικούς σκοπούς, γενικά, όπως και εγκατάστασης και λειτουργίας εργαστηρίων ραδιοϊσοτόπων για ιατρικές εφαρμογές.</p>	X

<div> <div>Δημόσιας Υγείας</div> <div>Δημόσιας Υγείας & Υπηρεσιών Υγείας</div> </div>	<div> <div>Υπουργείου</div> <div>Ανθρωπίνων Πόρων & Δ.Υ.</div> </div>	Επαγγελματίες Υγείας	<p>Η επιβολή κυρώσεων σε ιατρούς και οδοντίατρους, κατά τις προβλέψεις της κείμενης νομοθεσίας.</p>	X
		Επαγγελματίες Υγείας	<p>Η επιβολή κυρώσεων σε ιατρούς και οδοντίατρους, οι οποίοι αναγράφουν ναρκωτικά σε απλές συνταγές και όχι στις ειδικές για το σκοπό αυτόν, καθώς και στους φαρμακοποιούς, που πωλούν ναρκωτικά με απλές και όχι με ειδικές συνταγές.</p>	X
		Υλοποίηση Προγραμμάτων Δημόσιας Υγείας	<p>Η υλοποίηση προγραμμάτων δημόσιας υγείας, κατά τις ρυθμίσεις του άρθρου 12 του ν. 3172/2003 (ΦΕΚ 197 Α).</p>	X
		Ανάπτυξη Μονάδων Υγείας	<p>Η χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών Μονάδων Ψυχικής Υγείας.</p>	X
Επαγγελματίες Υγείας			<p>Η εποπτεία Ιατρικών, Οδοντιατρικών και Φαρμακευτικών Συλλόγων των νομών της περιφέρειας.</p>	X

Λοιπές Αρμοδιότητες	Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας & Πρόληψης	Η χορήγηση άδειας λειτουργίας Μονάδων Αδυνατίσματος μετά από εισήγηση της αρμόδιας επιτροπής που συγκροτείται στην έδρα της οικείας περιφέρειας.	X
	Δημόσιας Υγείας	Ο υγειονομικός έλεγχος καταστημάτων, βιοτεχνιών και βιομηχανιών παρασκευής και επεξεργασίας τροφίμων ζωικής προέλευσης, καθώς και οι λοιποί υγειονομικοί έλεγχοι, που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία σε περιφερειακό επίπεδο.	X
	Αδειοδότηση Δημόσιων & Ιδιωτικών Εργαστηρίων	Η χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας των κάθε είδους δημόσιων και ιδιωτικών εργαστηρίων, τα οποία πραγματοποιούν μικροβιολογικές εξετάσεις ελέγχου νερού, τροφίμων ή ποτών, με εξαίρεση τα εργαστήρια του Γενικού Χημείου του Κράτους, το κλείσιμο όσων λειτουργούν χωρίς τη νόμιμη άδεια και η επιβολή προστίμου σε βάρος αυτών.	X
	Βιβλιάρια Υγείας	Η χορήγηση βιβλιαρίων υγείας στους εκδοροσφαγείς	X

Υπουργείου	Ανθρωπίνων Πόρων & Δ.Υ.		Ο ορισμός ιατρών προς εξέταση επαγγελματιών και εργαζομένων σε Καταστήματα Υγειονομικού Ενδιαφέροντος για τη χορήγηση σε αυτούς βιβλιαρίων υγείας.	X
		Υγειονομικές Διατάξεις	Η έκδοση τοπικών υγειονομικών διατάξεων και η λήψη μέτρων σε θέματα δημόσιας υγιεινής	X
			Ο καθορισμός των όρων και της διαδικασίας παραχώρησης ακινήτων σε δικαιούχους, η έκδοση και ανάκληση παραχωρητηρίων, η ρύθμιση των δόσεων και η βεβαίωση των χρεών παλαιών και νέων προσφύγων, η νομιμοποίηση ανωμάτων αγοραπωλησιών και τα σχετικά με την ανταλλαγή και μεταβίβαση παραχωρηθέντων ακινήτων.	X
			Η επιχορήγηση αστικών εταιρειών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, τις οποίες είχε ιδρύσει η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση ή μετείχε σε αυτές, εφόσον ο σκοπός τους αναφέρεται στην αντιμετώπιση προβλημάτων, που απορρέουν από τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και εφόσον η πραγματοποίηση του σκοπού τους ασκείται, κατά διαδοχή, από την περιφέρεια.	X

		Δημόσιας Υγείας	Δημόσιας Υγείας & Υπηρεσιών Υγείας	Η χορήγηση αδειών για την καταλληλότητα ζωικών τροφίμων.			X	
Πολιτισμού & Αθλητισμού	Αθλητισμού	Υποστήριξης Αθλητισμού	Αθλητισμός	Εποπτεία Αθλητικών Κέντρων	Η άσκηση εποπτείας επί των Εθνικών Αθλητικών Κέντρων, που καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Πολιτισμού και Τουρισμού. Με την απόφαση αυτή, η οποία εκδίδεται κατόπιν γνώμης της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, εντός έτους από τη δημοσίευση του παρόντος, προσδιορίζονται ειδικότερα τα Εθνικά Αθλητικά Κέντρα, κατ` αντιστοιχία προς τους οικείους δήμους, εξειδικεύονται τα θέματα που αναφέρονται στην εποπτεία, καθώς και κάθε σχετικό τεχνικό, λεπτομερειακό και διαδικαστικό ζήτημα.»	Υ,Π,Ε	X	X
				Αθλητικές Εγκαταστάσεις	Η κατασκευή, συντήρηση και Διαχείριση αθλητικών εγκαταστάσεων, όπως δημοτικών και κοινοτικών γυμναστηρίων, αθλητικών κέντρων και δημοτικών και κοινοτικών χώρων άθλησης.	Δ,Υ,Π,Ε	X	
				Αθλητικές Εκδηλώσεις	Η προώθηση και εφαρμογή προγραμμάτων ενίσχυσης μαζικού αθλητισμού και διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων.	Δ,Υ	X	

Υπουργείου		Πολιτισμός	Υλοποίηση Προγραμμάτων	Ο συντονισμός δράσεων των πολιτιστικών φορέων της περιφέρειας.	X
				Η υλοποίηση πολιτιστικών προγραμμάτων και εκδηλώσεων υπερτοπικής σημασίας.	X
				Η θέσπιση βραβείων, χορηγιών και άλλων μέσων για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης των γραμμάτων και των τεχνών, με παράλληλη εποπτεία και ενίσχυση συλλόγων και φορέων που επιδιώκουν αντίστοιχους σκοπούς.	X
			Πολιτιστικές Εκδηλώσεις	Η κοινή οργάνωση με τοπικούς φορείς πολιτιστικών εκδηλώσεων με σκοπό τη διατήρηση της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς και τη διάδοση της στους νέους.	X
Αθλητισμού	Υποστήριξης Αθλητισμού	Αθλητισμός	Αθλητικές Εγκαταστάσεις	Οι περιφέρειες μπορούν να χρηματοδοτούν την κατασκευή, εν όλω ή εν μέρει, την ανακαίνιση ή την επισκευή αθλητικών εγκαταστάσεων που ανήκουν, κατά κυριότητα ή κατά χρήση, σε ερασιτεχνικά αθλητικά σωματεία ή συλλόγους μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Οι ανωτέρω φορείς μπορούν να είναι συμβαλλόμενοι στις Προγραμματικές Συμβάσεις του άρθρου 100 του ν. 3852/2010.	X

Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων	Υπουργείου	Πολιτισμός-Αθλητισμός	Αθλητικά Προγράμματα	Η υλοποίηση Αθλητικών προγραμμάτων σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού και τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, αθλητικούς συλλόγους, δήμους, καθώς και με άλλους φορείς Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου.	X
				Η συμμετοχή σε προγράμματα πολιτιστικών και αθλητικών φορέων της περιφέρειας και των δήμων.	
				Η σύσφιξη σχέσεων της περιφέρειας με τις δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες Οργανώσεις Αποδήμων, που εκπροσωπούν πανελλαδικά ή διεθνώς όλους τους αποδήμους.	
	Υπουργείου	Πολιτισμός	Οργανώσεις Αποδήμων	Η σύσφιξη σχέσεων της περιφέρειας με τις δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες Οργανώσεις Αποδήμων, που εκπροσωπούν πανελλαδικά ή διεθνώς όλους τους αποδήμους.	
Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων	Υπουργείου	Σπουδών Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Παιδεία	Επαφή μαθητών με θέματα κυκλοφοριακής αγωγής	X
				Η ίδρυση και λειτουργία πάρκων κυκλοφοριακής αγωγής.	
Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων	Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς	Υπουργείου	Παιδεία	Επαφή μαθητών με θέματα κυκλοφοριακής αγωγής	X
				Η εκτέλεση προγραμμάτων δια βίου μάθησης στο πλαίσιο του αντίστοιχου εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.	Y

Υπουργείου	Στρατηγικού Σχεδιασμού, Προγραμματισμού & Η.Δ.	Σχολικά Κτίρια	Κτηριακές και Υλικοτεχνικές Υποδομές	Η συγκρότηση επιτροπής καταλληλότητας, επιλογής και εκτίμησης της αξίας οικοπέδου για την ανέγερση διδακτηρίου, καθώς και επιλογής οικοπέδου μετά κτιρίου κατάλληλου να χαρακτηριστεί ως διδακτήριο.		X
				Η διάθεση διδακτηρίου για άλλες χρήσεις κοινής ωφέλειας ή για την πραγματοποίηση εκδηλώσεων, κοινού ενδιαφέροντος, σε συνεργασία με τη Σχολική Επιτροπή.	Δ,Υ	X
	Σπουδών Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Παιδεία Παιδεία Παιδεία		Η μεταφορά μαθητών από τον τόπο διαμονής στο σχολείο φοίτησης, περιλαμβανομένης της μεταφοράς των μαθητών σχολείων ειδικής αγωγής.	Υ	X
				Η μεταφορά και σίτιση μαθητών μουσικών και καλλιτεχνικών και λυκείων.		
			Οργανώσεις Συλλόγων γονέων και κηδεμόνων	Η εποπτεία και ο έλεγχος των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων.	Π,Ε	X
			Λειτουργία Σχολικών Μονάδων	Η οργάνωση συναυλιών ή άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων για τους μαθητές, κατόπιν έγκρισης της Σχολικής Επιτροπής.	Δ,Υ	X

	Ανώτατης Εκπαίδευσης		Χορήγηση Υποτροφιών	Ο διορισμός και η αντικατάσταση διοικητών των ιδρυμάτων, που χορηγούν υποτροφίες, εφόσον έχουν τοπική σημασία.	Π,Ε	Χ
		Στρατηγικού Σχεδιασμού, Προγραμματισμού & Η.Δ.	Λειτουργικά θέματα	Η έγκριση οποιασδήποτε μίσθωσης ιδιωτικού αυτοκινήτου δημόσιας χρήσης για μεταφορά προσώπων και υλικών προς κάλυψη σχολικών αναγκών	Υ	Χ
			Σχολικά κτίρια	Χρήση Σχολικών κτιρίων	Δ,Υ	Χ
	Σπουδών Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Παιδεία	Υποχρεωτική εκπαίδευση	Η επιβολή κυρώσεων, κατά τις ισχύουσες διατάξεις, στους γονείς και κηδεμόνες που δεν εγγράφουν τα παιδιά τους στο σχολείο και αμελούν για την τακτική φοίτηση τους.	Π,Ε	Χ
			Λειτουργία Σχολικών Μονάδων	Η διακοπή μαθημάτων, λόγων έκτακτων συνθηκών ή επιδημικής νόσου, εντός των διοικητικών ορίων του οικείου δήμου.	Υ	Χ

Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς	Ιδιωτικά μουσικά ιδρύματα	Άδεια ίδρυσης και λειτουργίας	Η χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών μουσικών ιδρυμάτων (ωδείων, μουσικών σχολών, χορωδιών, συμφωνικών ορχηστρών και συγκροτημάτων μουσικής δωματίου), σύμφωνα με τις διατάξεις του β.δ. 16/1966 (ΦΕΚ 7 Α').	Υ,Π,Ε	X
	Εγκρίσεις, Αδειοδοτήσεις, κλπ	Δια βίου Μάθηση	Η εξειδίκευση και κατάρτιση προγραμμάτων, προς υποστήριξη της δια βίου μάθησης, στο πλαίσιο των κατευθύνσεων και του σχεδιασμού του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, σύμφωνα και με την κείμενη νομοθεσία.		X
	Παιδεία		Η άσκηση λειτουργικού χαρακτήρα αρμοδιοτήτων, περιλαμβανομένης και της θεματικής εξειδίκευσης, για τα Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.		X
			Η εκπόνηση και εκτέλεση προγραμμάτων, τα οποία αφορούν θέματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, Νέας Γενιάς και εκπαίδευσης ενηλίκων σύμφωνα με τον αντίστοιχο σχεδιασμό και τις εφαρμοζόμενες, από το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, πολιτικές.		X

Υπουργείου		Ανώτατης Εκπαίδευσης	Χορήγηση Υποτροφιών		
Σπουδών Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Στρατηγικού Σχεδιασμού, Προγραμματισμού & Η.Δ.	Σπουδών Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Λειτουργία Σχολικών Μονάδων		
				Η αντικατάσταση των κινητήρων αυτοκινήτων των περιφερειακών υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, καθώς και η έγκριση της εγκατάστασης, μεταφοράς ή επισκευής οποιασδήποτε κατηγορίας τηλεφωνικών συνδέσεων για τις ανωτέρω υπηρεσίες.	X
				Η έγκριση σχολικών εκδρομών στο εσωτερικό και στο εξωτερικό.	X

Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων	Ανώτατης Εκπαίδευσης	Ανώτερες Σχολές Δραματικής Τέχνης, Χορού και Κινηματογράφου	Άδεια ίδρυσης και λειτουργίας	Η χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας Ανώτερων Σχολών Δραματικής Τέχνης, Χορού και Κινηματογράφου κατά τις ρυθμίσεις του ν. 1158/1981 (ΦΕΚ 127 Α).	X
	Σπουδών Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Παιδεία	Λειτουργία Σχολικών Μονάδων	Η έγκριση της αδελφοποίησης σχολείων της χώρας με σχολεία της αλλοδαπής, της συνεργασίας αυτών, καθώς και της συμμετοχής μαθητών σε διεθνείς μαθητικές συναντήσεις.	X
	Θρησκευμάτων	Δ/ση Θρησκευτικής Εκπαίδευσης	Θρησκευτική Εκπαίδευση	Λειτουργία Σχολικών Μονάδων Θρησκευτικής Εκπαίδευσης	Η συγκρότηση σχολικών εφορειών, που λειτουργούν στις σχολικές μονάδες εκκλησιαστικής εκπαίδευσης.

<p>Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού</p> <p>Βιομηχανίας</p> <p>Εφαρμογής Κανονισμών, Υποδομών και Ελέγχου</p> <p>ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ-ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ-ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ</p> <p>ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ- ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ- ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ</p>	<p>Η χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας βιομηχανιών και βιοτεχνιών, σύμφωνα με το ν. 3325/2005 (ΦΕΚ 68 Α), όπως ισχύει.</p>	X
	<p>Η ενημέρωση των επενδυτών σε θέματα ίδρυσης επιχειρήσεων, αναπτυξιακών προγραμμάτων, δικαιολογητικών και διαδικασιών προκειμένου να χορηγηθούν οι απαιτούμενες άδειες και οι επί μέρους εγκρίσεις.</p>	X
	<p>Η συνεργασία με αρμόδιους συλλογικούς φορείς και Επιμελητήρια για την εξέταση θεμάτων, τα οποία αφορούν στην αδειοδότηση και στη λειτουργία των μεταποιητικών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών, για την υπαγωγή των ανωτέρω επιχειρηματικών μονάδων σε αναπτυξιακά προγράμματα και σχέδια και γενικά στη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.</p>	X

	<p>Η υποβολή προτάσεων στο αρμόδιο Υπουργείο, σχετικά με την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στο νομό, με τις διαμορφούμενες τάσεις οικονομικής δραστηριότητας, με την υπαγωγή των μεταποιητικών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών σε αναπτυξιακά προγράμματα και σχέδια, καθώς και με τη βελτίωση των διαδικασιών αδειοδότησης των μεταποιητικών επιχειρήσεων.</p>	X
	<p>Η επιβολή κυρώσεων σε όσους ιδρύουν, επεκτείνουν, εκσυγχρονίζουν και λειτουργούν βιομηχανίες, βιοτεχνίες, επαγγελματικά εργαστήρια και αποθήκες, κατά παράβαση των κείμενων διατάξεων.</p>	X

ΕΚΡΗΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ

Η έγκριση παραγωγής και κυκλοφορίας εκρηκτικών υλικών, καθώς και:
α) Η αποδοχή των πιστοποιητικών καταλληλότητας των μηχανημάτων παραγωγής εκρηκτικών υλών, β) η αποδοχή του διορισμού, της απολύσεως ή της παραιτήσεως των υπευθύνων συντηρήσεως και του Διευθυντή παραγωγής των μονάδων παραγωγής εκρηκτικών υλών, καθώς και η διενέργεια ελέγχου περί του εάν συντρέχει η προϋπόθεση της διετούς προϋπηρεσίας σε εργοστάσιο παραγωγής εκρηκτικών υλών στην περίπτωση διορισμού του ως άνω Διευθυντή, γ) η αποδοχή της αναφοράς των μονάδων παραγωγής εκρηκτικών υλών για τυχόν ατυχήματα που έχουν συμβεί και η σύνταξη σχετικής έκθεσης, δ) η έγκριση της γενικής διαταγής που εκδίδει κάθε μονάδα παραγωγής εκρηκτικών υλών, ε) η θεώρηση των ημερολογίων - βιβλίων των μονάδων παραγωγής εκρηκτικών υλών για τις πραγματοποιούμενες δοκιμές και ελέγχους των εκρηκτικών και για τη συντήρηση του μηχανολογικού εξοπλισμού.

X

	<p>Η έκδοση της απόφασης που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 2 της υπ' αριθμ. 3329/1989 κοινής υπουργικής απόφασης (ΦΕΚ 132 Β), σχετικά με τη μείωση των αποστάσεων ασφαλείας, μεταξύ εργοστασίου και αποθήκης, προκειμένου για εγκαταστάσεις εργοστασίου εκρηκτικών.</p>	X
	<p>Η επιβολή προστίμων σε βάρος οποιουδήποτε παράγει, κατέχει ή διαθέτει στην αγορά εκρηκτικά που δεν πληρούν τις νόμιμες προϋποθέσεις.</p>	X
<p>ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ- ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ- ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ</p>	<p>Η χορήγηση βεβαιώσεων σε βιομηχανίες, για την πλήρωση των προϋποθέσεων, που απαιτούνται, κατά το άρθρο 4 παρ. 16 του π.δ. 78/2006.</p>	X
<p>ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ</p>	<p>Η πραγματοποίηση δειγματοληπτικών ελέγχων και τήρησης προδιαγραφών κατασκευής παιχνιδιών, που διακινούνται στην αγορά, κατ' άρθρο 4 παρ. 8 του π.δ. 78/2006.</p>	X

ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑ- ΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΔΕΙΕΣ	Η χορήγηση μηχανολογικών αδειών εγκατάστασης, επέκτασης και εκσυγχρονισμού σε βιομηχανικές, βιοτεχνικές εγκαταστάσεις, επαγγελματικά εργαστήρια και αποθήκες κατά την ειδικότερη πρόβλεψη του άρθρου 1 παρ. 1 του π.δ. 78/2006.	X
ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΩΝ	Η χορήγηση αδειών ίδρυσης εγκατάστασης και λειτουργίας αρτοποιείων.	X
ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑ- ΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΔΕΙΕΣ	Η έγκριση τεχνικών μελετών ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων του Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ. συνολικού προϋπολογισμού άνω των 5.870 ευρώ.	X
ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΑΤΜΟΛΕΒΗΤΩΝ	34. Η χορήγηση ειδικών αδειών εργοστασίων κατασκευής και επισκευής ατμολεβητών και ο έλεγχος τούτων.	X

<p>ΤΕΛΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ, ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ & ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΩΝ, ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ</p>	<p>Η απόφαση απαλλαγής από την καταβολή των προβλεπόμενων δασμών, του Φ.Π.Α., καθώς και του προβλεπόμενου ειδικού φόρου κατά την εισαγωγή των φορτηγών οχημάτων, κατά το άρθρο 4 παρ. 17 του π.δ. 78/2006.</p>	X
	<p>Η έγκριση ατελούς εισαγωγής μηχανημάτων και εξαρτημάτων προοριζόμενων για επαρχιακές βιομηχανίες, βιοτεχνίες και επαγγελματικά εργαστήρια.</p>	X
	<p>Η έγκριση ατελούς εισαγωγής κάθε είδους εξοπλισμού που προορίζεται για επαρχιακές ξενοδοχειακές επιχειρήσεις.</p>	X
<p>ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ- ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ- ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ</p>	<p>Η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων που προβλέπονται στις διατάξεις του άρθρου 24 του ν. 3325/2005, καθώς και από τις διατάξεις του άρθρου 3 παράγραφοι 30 και 37, 38 και 39 του π.δ. 78/2006, όπως ισχύουν.</p>	X

ΜΗΤΡΩΟ ΝΑΥΤΗΓΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	Η τήρηση και ενημέρωση ηλεκτρονικού Ειδικού Μητρώου των επιχειρήσεων ναυπήγησης, μετατροπής, επισκευής και συντήρησης πλοίων, η εγγραφή στο Ειδικό Μητρώο και η διαγραφή από το Μητρώο αυτό των ανωτέρω επιχειρήσεων, η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η επιβολή σε αυτές των προβλεπόμενων κυρώσεων.	X
ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	Η χορήγηση βεβαίωσης σχετικά με την αρτιότητα και καταλληλότητα του μηχανολογικού εξοπλισμού βιομηχανικών - βιοτεχνικών μονάδων επεξεργασίας βιομηχανικής ντομάτας.	X
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	Η χορήγηση βεβαίωσης ότι προϊόντα που εισάγονται από το εξωτερικό, απευθείας, από εγχώριες βιομηχανίες, βιοτεχνίες ή επαγγελματικά εργαστήρια, για να χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά ως πρώτες ύλες, δεν παράγονται από την εγχώρια βιομηχανία κατάλληλα για τη χρήση που προορίζονται και σε επάρκεια και ότι η οικονομική σημασία του παραγόμενου τελικού προϊόντος δικαιολογεί τον προθεσμιακό διακανονισμό ή την απαλλαγή από την υποχρέωση κατάθεσης χρηματικών προκαταβολών.	X

ΕΞΑΓΩΓΗ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΕΠΙΣΚΕΥΗ	Η χορήγηση βεβαίωσης ότι μηχανήματα, ανταλλακτικά μηχανημάτων, καθώς και κάθε άλλο είδος εγχώριας ή ξένης προέλευσης, τα οποία έχουν ανάγκη επισκευής, δεν μπορούν να επισκευασθούν από εγχώριες επιχειρήσεις, προκειμένου να επιτραπεί η εξαγωγή των μηχανημάτων αυτών για την επισκευή και την εκ νέου εισαγωγή τους.	X
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ	Η χορήγηση βεβαίωσης για την ύπαρξη ή μη εγχώριας επιχείρησης κατασκευής γεωργικών μηχανημάτων, προκειμένου τα εισαγόμενα γεωργικά μηχανήματα να χρηματοδοτούνται από την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος.	X
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΧΛΩΡΙΟΥΧΟΥ ΠΟΛΥΒΙΝΥΛΙΟΥ	Η χορήγηση βεβαίωσης ότι μορφές χλωριούχου πολυβινυλίου δεν παράγονται από την εγχώρια βιομηχανία, κατάλληλα και σε επάρκεια, προκειμένου να μην επιβάλλεται, κατά την εισαγωγή τους, ο προβλεπόμενος δασμός.	X
ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΞΙΑΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ	Η εκτίμηση της αξίας μηχανημάτων για τον προσδιορισμό της φορολογητέας αξίας τους.	X

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ	<p>Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για βιομηχανικές, βιοτεχνικές εγκαταστάσεις, επαγγελματικά εργαστήρια, αποθήκες και ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις παροχής υπηρεσιών, κατηγορίας Β4, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. ΗΠ15393/2332/2002 κοινή υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 1022 Β), όπως ισχύει.</p>	X
	<p>Ο έλεγχος, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α) τήρησης των περιβαλλοντικών όρων, προκειμένου περί μονάδων του ν. 3325/2005, όπως ισχύει.</p>	X
	<p>Ο έλεγχος της πληρότητας του φακέλου της προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης, της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και της περιβαλλοντικής έκθεσης, που υποβάλλονται στην αδειοδοτούσα αρχή και αφορούν μονάδες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 3325/2005 (ΦΕΚ 68 Α), όπως ισχύει και η αποστολή στις αρμόδιες υπηρεσίες του φακέλου της προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης και της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων.</p>	X

Εμπορίου & Προστασίας Καταναλωτή	Εσωτερικού Εμπορίου	Εσωτερικού Εμπορίου	Υπαίθριο Εμπόριο - Λαϊκές Αγορές	<p>Η χορήγηση και ανάκληση αδειών για την άσκηση υπαίθριου στάσιμου εμπορίου, η χορήγηση αδειών εμποροπανηγύρεων και υπαίθριων χριστουγεννιάτικων αγορών, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3377/2005 (ΦΕΚ 202 Α'), καθώς και ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν το υπαίθριο εμπόριο και τις λαϊκές αγορές.</p>	X
				<p>Η χορήγηση (με απόφαση δημοτικού συμβουλίου) άδειας άσκησης υπαίθριου πλανόδιου εμπορίου και ο καθορισμός του ανώτατου αριθμού των αδειών αυτών στο δήμο, καθώς και η συγκρότηση (με απόφαση δημάρχου) της Επιτροπής Υπαίθριου Πλανόδιου Εμπορίου.</p>	X

	<p>Η έκδοση αποφάσεων για την ίδρυση, τη μετακίνηση, τη διάλυση και τον καθορισμό του τρόπου της εν γένει λειτουργίας Λαϊκών Αγορών, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία περιλαμβανομένης της χορήγησης επαγγελματικών και παραγωγικών αδειών, καθώς και κάθε άλλου συναφούς αντικειμένου, εκτός από την απόφαση τοποθέτησης των πωλητών στις Λαϊκές Αγορές, η οποία εκδίδεται από το περιφερειακό συμβούλιο, ανά περιφερειακή ενότητα. Οι ανωτέρω Αρμοδιότητες δεν αφορούν τους δήμους των Νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης.</p>	X
Καταστήματα Λιανικού Εμπορίου	<p>Η χορήγηση (από το δημοτικό συμβούλιο) αδειών ίδρυσης υπεραγορών λιανικού εμπορίου.</p>	X

Γ.Ε.ΜΗ.	Η άσκηση αρμοδιοτήτων σχετικά με την ίδρυση, λειτουργία, λύση των ανωνύμων εταιρειών κ.λπ. θέματα που αφορούν τις εταιρείες αυτές, όπως:	X
	Η έγκριση καταστατικών ανωνύμων εταιρειών και η τροποποίηση αυτών.	X
	Η έγκριση συγχώνευσης ανωνύμων εταιρειών	X
	Η έγκριση διάσπασης Α.Ε. ή η μετατροπή τους σε Ε.Π.Ε..	X
	Η έγκριση σύστασης Α.Ε. με μετατροπή ή συγχώνευση επιχειρήσεων άλλης μορφής, καθώς και η τήρηση του μητρώου ανωνύμων εταιρειών και η άσκηση εποπτείας επί των Α.Ε. και των υποκαταστημάτων αλλοδαπών Α.Ε. και Ε.Π.Ε..	X
Εσωτερική Αγορά	Η παράταση, με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου, του εθνικού ενιαίου πλαισίου λειτουργίας των καταστημάτων κάθε είδους.	X
	Η διενέργεια ελέγχων και η επιβολή προστίμων για ανακριβείς ή παραπλανητικές εκπτώσεις ή προσφορές και η συγκρότηση της οικείας επιτροπής επιβολής προστίμων.	X
	Η διατύπωση γνώμης από την αρμόδια Οικονομική Επιτροπή της περιφέρειας για την ίδρυση Εμπορευματικού Κέντρου.	X

Τουριστικής Πολιτικής & Ανάπτυξης		Τουρισμού	Η έρευνα και ο προσδιορισμός του κόστους παραγωγής, εισαγωγής και διακίνησης αγαθών.			X
			Ο έλεγχος τιμών, η επάρκεια και ομαλή λειτουργία της αγοράς, καθώς και ο έλεγχος της κανονικότητας των τιμών παρεχόμενων υπηρεσιών.			X
			Η εκπόνηση, υλοποίηση και η συμμετοχή σε προγράμματα για την τουριστική ανάπτυξη των περιοχών τους και την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού, καθώς και η δημιουργία θερέτρων και άλλων εγκαταστάσεων αναψυχής και διακοπών.	Δ,Υ,Π,Ε		X
			Η κατάρτιση προγραμμάτων για τον τουριστικό σχεδιασμό, καθώς και για την τουριστική ανάπτυξη και προβολή της περιφέρειας, σε συνεργασία με τον Ε.Ο.Τ. και τους δήμους της περιφέρειας.			X
			Η παροχή γνωμοδότησης, κατ' άρθρο 29 παρ. 3 του ν. 2545/1997, για χαρακτηρισμό και οριοθέτηση Περιοχών Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.).			X
			Η κατάρτιση, στο πλαίσιο των αναπτυξιακών προγραμμάτων, σχεδίου ανάπτυξης υποδομών για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό.			X

Εμπορίου & Προστασίας Καταναλωτή	Εσωτερικού Εμπορίου	Λοιπές Αρμοδιότητες	Εσωτερικού Εμπορίου	<p>Η έκδοση απόφασης, όταν λόγω ειδικών κλιματολογικών συνθηκών καθυστερεί η έναρξη της τυροκομικής περιόδου, με την οποία και καθορίζεται η έναρξη, ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες κάθε νομού της περιφέρειας, χωρίς να είναι δυνατόν να υπερβεί το πεντάμηνο.</p>	X
				<p>Η τήρηση Μητρώου χονδρεμπόρων πρωτογενών προϊόντων γης και ανθέων.</p>	X
				<p>Η συγκρότηση δευτεροβάθμιου συμβουλίου Θεάτρων - Κινηματογράφου και Καταστημάτων άνω των διακοσίων (200) καθισμάτων.</p>	X
				<p>Η εξακρίβωση της τήρησης των περί σημάνσεων διατυπώσεων, η τήρηση Μητρώου των επαγγελματιών, που χρησιμοποιούν τα όργανα μέτρησης που κατασκευάζονται ή εισάγονται από επιχειρήσεις, καθώς και η διενέργεια, εκτάκτων Αγορανομικών Ελέγχων στα μετρικά Όργανα και Σταθμικές Μονάδες.</p>	X
				<p>Η χορήγηση άδειας παρασκευής, εισαγωγής και γενικά εμπορίας διαλυτικών, αραιωτικών, διαβρωτικών, βερνικιών, νιτρογλυκερίνης και οξικής κυτταρίνης, καθώς και των βοηθητικών υλών που χρησιμοποιούνται στις βαφές.</p>	X

Μεταφορών, Υποδομών και Δικτύων	Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	ΑΔΕΙΕΣ CB & ΣΤΑΘΜΟΙ ΑΣΥΡΜΑΤΟΥ ΣΤΗΝ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ CB	Η χορήγηση, ανανέωση και ανάκληση αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας ραδιοσταθμών CB, καθώς και η σφράγιση τους	X
				Η επιβολή διοικητικών κυρώσεων στους παραβάτες των κανονισμών λειτουργίας ερασιτεχνικών και πειραματικών σταθμών ασυρμάτου, ειδικών ραδιοδικτύων και ραδιοσταθμών CB, καθώς και σχετικών τηλεπικοινωνιακών συστημάτων	X
			ΡΑΔΙΟΕΡΑΣΙΤΕΧΝΕΣ & ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ	Η χορήγηση αδειών κατασκευής, κατοχής, εγκατάστασης και λειτουργίας ερασιτεχνικών και πειραματικών σταθμών ασυρμάτου και ειδικών ραδιοδικτύων, καθώς και η ανάκληση αδειών λειτουργίας αυτών	X
	Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΔΕΙΕΣ	Η διενέργεια εξετάσεων και η χορήγηση πτυχίου χειριστή ασυρμάτου και ραδιοερασιτέχνη, καθώς και η χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος ραδιοηλεκτρολόγου και ραδιοτεχνίτη.	X

Υπουργείου	Μεταφορών	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	ΕΠΙΒΑΤΗΓΑ ΟΧΗΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΧΡΗΣΗΣ	Η έκδοση απόφασης για την αλλαγή έδρας επιβατηγών οχημάτων δημόσιας χρήσης, κατά το άρθρο 3 παρ. 2του ν. 3109/2003 (ΦΕΚ 38 Α').	X	
				Η χορήγηση άδειας σύστασης ανωνύμων εταιρειών και συνεταιρισμών από ιδιοκτήτες επιβατηγών δημόσιας χρήσης.	X	
	Οδικής Ασφάλειας		ΑΔΕΙΕΣ ΟΔΗΓΗΣΗΣ	Η χορήγηση, η αναθεώρηση και η ανάκληση των αδειών οδήγησης οχημάτων και της ειδικής άδειας οδήγησης επιβατηγών δημόσιας χρήσης.	X	
	Μεταφορών		ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ		Ο καθορισμός των υπεραστικών γραμμών λεωφορείων, καθώς και της αφετηρίας, της διαδρομής, των στάσεων και του τέρματος κάθε λεωφορειακής γραμμής Κ.Τ.Ε.Λ..	X
					Ο καθορισμός του ελάχιστου αριθμού των υποχρεωτικών δρομολογίων κοινών, ταχέων και υπερταχέων του Κ.Τ.Ε.Λ. και η κατανομή αυτών ανά 24ωρο, μετά από εισήγηση του Κ.Τ.Ε.Λ. και γνώμη της Τοπικής Ένωσης Δήμων προκειμένου για υπεραστικές γραμμές.	X
					Ο καθορισμός του ύψους κομίστρου στα όρια ευθύνης κάθε Κ.Τ.Ε.Λ..	X

			Ο καθορισμός κομίστρων υπεραστικών φορέων παροχής συγκοινωνιακού έργου, με βάση τις ρυθμίσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του ν. 2963/2001 (ΦΕΚ268 Α').	X
			Η ανάκληση άδειας κυκλοφορίας υπεραστικού λεωφορείου από τον κύκλο εργασίας μέσα στο ίδιο ημερολογιακό έτος.	X
	Οδικής Ασφάλειας	ΦΟΡΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΕΡΓΟΥ	Η συγκρότηση του Πειθαρχικού Συμβουλίου επιβολής κυρώσεων σε φορείς παροχής συγκοινωνιακού έργου και σε ιδιοκτήτες λεωφορείων.	X
		ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	Η οργάνωση του περιοδικού τεχνικού ελέγχου των μηχανοκίνητων οχημάτων, κάθε είδους, από τα Δημόσια Κέντρα Τεχνικού Ελέγχου (Κ.Τ.Ε.Ο.) κάθε νομού, σύμφωνα με το άρθρο 18 παρ. 3α του ν. 3446/2006 (ΦΕΚ 49Α').	X
Μεταφορών		ΕΠΙΒΑΤΗΓΑ ΟΧΗΜΑΤΑ Δ.Χ.	Ο καθορισμός του αριθμού των νέων επιβατηγών δημόσιας χρήσης αυτοκινήτων με ή χωρίς μετρητή, που είναι αναγκαίος για την αντιμετώπιση των σχετικών μεταφορικών αναγκών κάθε νομού της περιφέρειας.	X

	<p>Η έγκριση θέσης σε κυκλοφορία αυτοκινήτων επιβατηγών δημόσιας χρήσης από δήμους ή επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης προς αντιμετώπιση λειτουργικών αναγκών τους, καθώς και ο καθορισμός της χρονολογίας μέχρι της οποίας επιτρέπεται η κυκλοφορία των αυτοκινήτων αυτών, περιλαμβανομένης και της δυνατότητας παράτασής της.</p>	X
	<p>Ο καθορισμός και άλλων χώρων της ίδιας έδρας, εκτός των προβλεπομένων, στους οποίους οι διαπραπτόμενες σοβαρές παραβάσεις επιβατικών δημόσιας χρήσης αυτοκινήτων επισύρουν πειθαρχικές, καθώς και διοικητικές κυρώσεις.</p>	X
ΦΟΡΤΗΓΑ Δ.Χ.	<p>Η διάθεση νέων αδειών κυκλοφορίας φορτηγών δημόσιας χρήσης αυτοκινήτων σε άλλους δικαιούχους,σε περιπτώσεις παρέλευσης άπρακτης της προθεσμίας άσκησης του παραχωρούμενου δικαιώματος από τους αρχικούς δικαιούχους.</p>	X
ΦΟΡΤΗΓΑ Ι.Χ.	<p>Η κατ' εξαίρεση χορήγηση οριστικών αδειών κυκλοφορίας φορτηγών ιδιωτικής χρήσης αυτοκινήτων σε ημεδαπά ή αλλοδαπά φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία πραγματοποιούν στην Ελλάδα σημαντικές επενδύσεις ή σε επιχειρήσεις, οι οποίες υπάγονται σε αναπτυξιακούς νόμους.</p>	X

<div>Οδικής Ασφάλειας</div> <div>Μεταφορών</div>	ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	Η έκδοση απόφασης για προσωρινή και σε εξαιρετικές περιπτώσεις οριστική εξακολούθηση της λειτουργίας μεταφορικής επιχείρησης, σε περίπτωση θανάτου ή φυσικής ανικανότητας ή νομικής αδυναμίας του μεταφορέα επιβατών ή εμπορευμάτων.	X
	ΕΠΙΒΑΤΗΓΑ ΟΧΗΜΑΤΑ Δ.Χ.	Η τήρηση Μητρώου αδειών Ε.Δ.Χ. αυτοκινήτων και Μητρώο οδηγών Ε.Δ.Χ..	X
	ΟΔΙΚΟΙ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	Ο προγραμματισμός και η διενέργεια εξετάσεων, η συγκρότηση εξεταστικών επιτροπών και η χορήγηση πιστοποιητικών επαγγελματικής ικανότητας οδικού μεταφορέα επιβατών ή εμπορευμάτων στους απόφοιτους των σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης Μεταφορέων.	X
	ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	Η μεταφορά προσώπων σε συνέδρια, σεμινάρια, πολιτιστικές, αθλητικές και κοινωνικές εκδηλώσεις κ.λπ., από τα οικεία Κ.Τ.Ε.Λ. ή ΡΟΔΑ εντός της περιφέρειας ή σε όμορους νομούς και για δρομολόγια χωρίς διανυκτέρευση των επιβατών, εφόσον διαπιστωθεί ανεπάρκεια τουριστικών λεωφορείων από την προβλεπόμενη επιτροπή και ο καθορισμός της συγκρότησης και του τρόπου λειτουργίας της ίδιας επιτροπής.	X

ΕΠΙΒΑΤΗΓΑ ΟΧΗΜΑΤΑ Δ.Χ.	Ο καθορισμός, μετά από πρόταση της οικείας Δ.Ο.Υ., του χρηματικού ποσού που καταβάλλεται από ιδιοκτήτη Ε.Δ.Χ. οχήματος, προκειμένου να του επιτραπεί να συνεργαστεί με ιδιοκτήτη όμοιου οχήματος, που ανήκει σε άλλη διοικητική έδρα, για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένης τουριστικής περιοχής.	X
ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	Η καθιέρωση νέας υπεραστικής διαπεριφερειακής γραμμής, καθώς και ο καθορισμός των όρων συνεκμετάλλευσης αυτής στην περίπτωση που το Κ.Τ.Ε.Λ., στην περιοχή ευθύνης του οποίου βρίσκεται το τέρμα της γραμμής, δεχθεί τη συνεκμετάλλευση.	X
	Η ανάθεση της εκμετάλλευσης νέας υπεραστικής διαπεριφερειακής γραμμής στο Κ.Τ.Ε.Λ. που υποβάλλει σχετική αίτηση. Στην περίπτωση που το τέρμα της διαπεριφερειακής γραμμής βρίσκεται σε νομό άλλης περιφέρειας, η ανάθεση της εκμετάλλευσης αυτής γίνεται με κοινή απόφαση των περιφερειάρχων.	X

Οδικής Ασφάλειας	ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	<p>Η ανάθεση στον οικείο δήμο της εκμετάλλευσης νέας αστικής και ενδοπεριφερειακής υπεραστικής γραμμής στην περίπτωση που η μέση πληρότητα των πρώτων 6 μηνών λειτουργίας και εκμετάλλευσης της γραμμής από το Κ.Τ.Ε.Λ., στο οποίο έχει χορηγηθεί η άδεια, αποδεικνύεται ότι είναι κατώτερη του 20% και το Κ.Τ.Ε.Λ. αρνηθεί την εκμετάλλευση της γραμμής, εφόσον όμως δεν έχει αρνηθεί την πρόταση για κάλυψη των απωλειών εσόδων στο ποσοστό του 20%.</p>	X
		<p>Η δυνατότητα ανάθεσης της συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης νησιού, που διενεργείται από Κ.Τ.Ε.Λ. νομού της ηπειρωτικής χώρας σε δήμο του νησιού μετά από σχετική αίτησή του και σύμφωνη γνώμη του Δ.Σ. του Κ.Τ.Ε.Λ. του νομού αυτού.</p>	X
		<p>Η χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών Κ.Τ.Ε.Ο., καθώς και η ανάκληση, προσωρινά ή οριστικά, της άδειας, αν διαπιστωθεί ότι έπαυσαν να ισχύουν οι προϋποθέσεις με τις οποίες χορηγήθηκε.</p>	X

Μεταφορών	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΔΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	Η χορήγηση κοινοτικής άδειας για διεθνή οδική μεταφορά επιβατών, για λογαριασμό άλλου, με πούλμαν και λεωφορεία, στο έδαφος της Κοινότητας, βάσει του άρθρου 13α του Καν. (ΕΟΚ) αριθ. 684/92 του Συμβουλίου της 16ης Μαρτίου 1992, όπως τροποποιήθηκε με Καν.(ΕΚ) αριθ. 11/98.	X
		Η έκδοση Βιβλιαρίου Φύλλων Πορείας για διεθνή έκτακτα δρομολόγια που πραγματοποιούνται με πούλμαν και λεωφορεία μεταξύ κρατών – μελών, βάσει του άρθρου 11 του Καν. (ΕΟΚ) αριθμ. 684/92 και για έκτακτα δρομολόγια ενδομεταφορών, βάσει του άρθρου 6 του Καν. (ΕΚ) αριθ. 12/98.	X
		Η χορήγηση βεβαίωσης για οδικές μεταφορές, για ίδιο λογαριασμό, που εκτελούνται με πούλμαν και λεωφορεία μεταξύ κρατών που είναι είτε κράτη - μέλη της Ε.Ε. είτε κράτη της ΕΖΕΣ, βάσει του άρθρου 13 του Καν.(ΕΟΚ) αριθ. 684/92.	X
		Η έκδοση Βιβλίων Φύλλων Ελέγχου για απελευθερωμένες έκτακτες διεθνείς μεταφορές επιβατών με πούλμαν και λεωφορεία, προβλεπόμενα από τις πολυμερείς συμφωνίες ASOR και INTERBUS (82/505/ΕΟΚ της 12ης Ιουλίου 1982 και 2002/917/ΕΚ της 3ης Οκτωβρίου 2002 Αποφάσεις του Συμβουλίου αντίστοιχα).	X

Οδικής Ασφάλειας	ΑΔΕΙΕΣ ΡΥΜΟΥΛΚΗΣΗΣ	Η έκδοση ειδικών αδειών ρυμούλκησης για Ε.Ι.Χ. και Φ.Ι.Χ. αυτοκίνητα.	X
	ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΑ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	Η χορήγηση σχετικών βεβαιώσεων και πιστοποιητικών σε εισαγόμενα μεταχειρισμένα οχήματα αντιρρυπαντικής τεχνολογίας.	
	ΔΟΚΙΜΑΣΤΙΚΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ	Η έκδοση των αδειών δοκιμαστικής κυκλοφορίας(Δ.Ο.Κ.) Επιβατηγών Φορτηγών και Μοτοσυκλετών.	X
	ΟΔΙΚΟΙ ΜΕΤΑΦΟΡΕΙΣ	Η χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας σχολών επαγγελματικής κατάρτισης οδηγών οχημάτων μεταφοράς επικίνδυνων εμπορευμάτων (Σ.Ε.Κ.Ο.Ο.Μ.Ε.Ε.).	X

<p>Ναυτιλίας και Αιγαίου</p>	<p>ΠΛΩΤΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ</p> <p>Η χορήγηση άδειας σε πλωτά μέσα, που κινούνται σε φυσικές και τεχνητές λίμνες, καθώς και σε πλωτούς ποταμούς για την άσκηση τουριστικών και συγκοινωνιακών πλόων.</p> <p>X</p>
<p>Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης</p> <p>Υπουργείου</p> <p>Εργασίας και Ένταξης στην Απασχόληση</p> <p>Απασχόλησης</p>	<p>Πολιτικές Απασχόλησης</p> <p>Η υλοποίηση ή η συμμετοχή σε ολοκληρωμένα τοπικά σχέδια και προγράμματα δράσης και πρωτοβουλίες για την εφαρμογή και ανάπτυξη πολιτικών προώθησης της απασχόλησης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης διαφόρων κατηγοριών ανέργων, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.</p> <p>X</p>
	<p>Πολιτικές Επαγγελματικής Κατάρτισης, Επαγγελματικού Προσανατολισμού</p> <p>Προώθηση και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και υπηρεσιών επαγγελματικής κατάρτισης, με την ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης προσαρμοσμένα στις τοπικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες και κυρίως των πληθυσμών των ορεινών, αγροτικών και νησιωτικών περιοχών, στο πλαίσιο του εθνικού και ευρωπαϊκού σχεδιασμού.</p> <p>X</p>

Πολιτικές Απασχόλησης	<p>Συμβολή στην απορρόφηση του εργατικού δυναμικού της περιοχής τους με την ανάπτυξη συμβουλευτικών δράσεων που παρέχονται δωρεάν προς τους ανέργους, με στόχο την υποστήριξη και την ενθάρρυνσή τους για την εξεύρεση απασχόλησης, καθώς και στην προώθηση ίσων ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας, με τη δημιουργία Δημοτικών και Κοινοτικών Γραφείων Ενημέρωσης για την Απασχόληση, σε συνεργασία με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς και τις επιχειρήσεις της περιοχής τους.</p>	X
	<p>Η συμμετοχή και η υλοποίηση σε προγράμματα δράσεων και πρωτοβουλιών προώθησης της απασχόλησης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης διαφόρων κατηγοριών ανέργων στο πλαίσιο των περιφερειακών, εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.</p>	X
	<p>Η έγκριση ή απόρριψη των ομαδικών απολύσεων που προγραμματίζονται από τον εργοδότη και η παράταση διαβουλεύσεων μεταξύ εργοδότη και εργαζομένων.</p>	X

Υπουργείου	Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας	Παραβάσει ς εργατικής νομοθεσίας	Η επιβολή της ποινής του προστίμου σε εργοδότες, βάσει εισήγησης της οικείας Συμβουλευτικής Επιτροπής.	X
		Ασφάλεια Εργασίας	Η επέκταση της τήρησης Ημερολογίου Μέτρων Ασφαλείας στις οικοδομές και σε πόλεις με πληθυσμό κάτω των 10.000 κατοίκων. Η επιβολή προστίμου σε εργοδότη, που δεν συμμορφώθηκε στις υποδείξεις σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από τη χρήση βενζολίου.	X
	Εργασίας και Ένταξης στην Απασχόληση	Όροι Εργασίας	Η μετάθεση της εικοσιτετράωρης ανάπαυσης των μισθωτών των επιχειρήσεων θεάτρου από τη Δευτέρα, η εξαίρεση επιχειρήσεων, εκμεταλλεύσεων, υπηρεσιών ή εργασιών γενικά από τις διατάξεις περί ανάπαυσης κατά Κυριακή και κατά ημέρες αργίας. Η εξαίρεση από την εκ περιτροπής Κυριακή αργία των εστιατορίων, ζαχαροπλαστείων, καφενείων κ.λπ., που λειτουργούν ως εξοχικά. Η χορήγηση αναπληρωματικής ανάπαυσης των μισθωτών σε άλλη ημέρα, εκτός από την Κυριακή. Η επέκταση της ανάπαυσης σε ημέρα Κυριακή και σε ημέρες αργίας.	X

Λοιπές Αρμοδιότητες

Η συγκρότηση συμβουλίων και επιτροπών αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. «Από τις ανωτέρω Αρμοδιότητες, εξαιρείται η αρμοδιότητα συγκρότησης των Διοικητικών Συμβουλίων των Ασφαλιστικών Οργανισμών που εποπτεύονται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, των Τοπικών Διοικητικών Επιτροπών των Υποκαταστημάτων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Νομού Αττικής, των Τοπικών Διοικητικών Επιτροπών των Περιφερειακών Διευθύνσεων του ΟΑΕΕ Νομού Αττικής, η οποία ασκείται από τον αρμόδιο Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, των συλλογικών οργάνων της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων και των Ασφαλιστικών Οργανισμών, σε όποιες περιπτώσεις προβλέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις ότι η αρμοδιότητα συγκρότησης τους ανήκει στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, καθώς και η αρμοδιότητα συγκρότησης των Υγειονομικών Επιτροπών των Ασφαλιστικών Οργανισμών.»

X

Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων				
Υπουργείου				
Βιώσιμης Φυτικής Παραγωγής & Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής	Βιώσιμης Φυτικής Παραγωγής & Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής	Βιώσιμης Φυτικής Παραγωγής		
Βιώσιμης Φυτικής & Ζωικής Παραγωγής - Κτηνιατρικής - Βιώσιμης Αλιείας				
Γεωργίας	Γεωργίας - Κτηνοτροφίας - Αλιείας	Γεωργίας - Κτηνοτροφίας	Γεωργίας	Χ
	Η έρευνα και μελέτη κάθε θέματος για την ανάπτυξη της γεωργίας, κτηνοτροφίας, και αλιείας, καθώς και τη διατήρηση του αγροτικού, κτηνοτροφικού και αλιευτικού πληθυσμού στις εστίες τους.	Η ανάπτυξη, προστασία, εκτίμηση και παρακολούθηση της φυτικής και ζωικής παραγωγής.	Η σύσταση και λειτουργία Γραφείων Γεωργικής Ανάπτυξης (Γ.Γ.Α.).	Χ
Γεωργίας	Η σύνδεση αγροτικής παραγωγής και τουριστικής ανάπτυξης.			Χ
Γεωργίας	Η προώθηση προγραμμάτων εγκατάστασης νέων αγροτών.			Χ

Βιώσιμης Φυτικής Παραγωγής & Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής	Γεωργίας - Κτηνοτροφίας	Η εκτίμηση και παρακολούθηση της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής ως και των απολαμβανομένων υπό των παραγωγών τιμών γεωργικών προϊόντων.	X
Βιώσιμης Φυτικής Παραγωγής	Γεωργίας	Η παρακολούθηση της πορείας των αγορών των γεωργικών προϊόντων και η λήψη αντιπροσωπευτικών τιμών.	X
		Η ενημέρωση του αγροτικού πληθυσμού για τις βελτιωμένες μεθόδους παραγωγής και οργάνωσης των εκμεταλλεύσεων για την αντιμετώπιση των τεχνικών, οικονομικών και διαρθρωτικών προβλημάτων στο πλαίσιο των προγραμμάτων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης.	X
	Γεωργίας - Κτηνοτροφίας - Αλιείας	Η συνεργασία με ιδρύματα έρευνας της αγροτικής, κτηνοτροφικής και αλιευτικής παραγωγής.	X
Βιώσιμης Φυτικής Παραγωγής	Γεωργίας	Η ευρύτερη διάδοση στον αγροτικό κόσμο, μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων, γνώσεων για την εφαρμογή βελτιωμένων μεθόδων καλλιέργειας.	X

Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής		Η καλύτερη οργάνωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στο πλαίσιο σχεδίων βελτίωσης.	X
	Κτηνιατρικής	Η χορήγηση άδειας για τη λειτουργία κτηνιατρικού γραφείου για τα παραγωγικά ζώα, καθώς και ειδικής άδειας για αποθήκευση φαρμακευτικών προϊόντων.	X
	Κτηνοτροφίας - Κτηνιατρικής	Η εφαρμογή και ο έλεγχος του συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής του ζωικού κεφαλαίου του δήμου (ενώτια για την ατομική αναγνώριση των ζώων, ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, διαβατήρια ζώων, τήρηση ατομικών μητρώων).	X
	Κτηνιατρικής	Η χορήγηση αδειών λειτουργίας καταστημάτων διατήρησης, εμπορίας και διακίνησης ζώων.	X
		Η παροχή γνωμάτευσης για υγειονομική καταλληλότητα των ζώων, όταν πρόκειται για πλανόδια έκθεση ζώων.	X
	Κτηνο-τροφίας	Η χορήγηση αδειών για την ίδρυση και λειτουργία κτηνοπτηνοτροφικών εγκαταστάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3698/2008 (ΦΕΚ 198 Α').	X

	Βιώσιμης Αλιείας	Γεωργίας - Κτηνιατρικής	Η χορήγηση αδειών, ανανέωσης, ανάκλησης και μεταβίβασης λειτουργίας καταστημάτων λιανικής πώλησης κτηνιατρικών και αγροτικών φαρμακευτικών προϊόντων.	X
		Κτηνο-τροφίας	Η χορήγηση των σχετικών αδειών για την καταλληλότητα των αυτοκινήτων που μεταφέρουν ζώα.	X
		Κτηνιατρικής	Η χορήγηση αδειών λειτουργίας και η εποπτεία των ιδιωτικών κτηνιατρείων, κλινικών ιατρείων.	X
		Αλιείας	Η άσκηση εποπτείας και ελέγχου στον τομέα της αλιείας στην περιοχή δικαιοδοσίας του δήμου.	X
		Γεωργίας - Κτηνοτροφίας - Αλιείας	Η εκμίσθωση δημοτικών εκτάσεων γης για βιομηχανικούς ή βιοτεχνικούς σκοπούς, κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, εγκαταστάσεις θερμοκηπίων και για μονάδες στους τομείς αλιείας.	X
	Βιώσιμης Αλιείας	Αλιείας	Οι αποφάσεις καταστροφής, εκποίησης και έγκρισης του αποτελέσματος της σχετικής δημοπρασίας ή διάθεσης των δημευθέντων υλικών και μέσων αλιείας (άρθρο 7 παρ. 3 και 4 του ν.δ. 420/1970, ΦΕΚ 27 Α').	X

Η απόφαση εφαρμογής του προγράμματος ανάπτυξης των ιχθυοκαλλιεργειών με την έγκαιρη και επαρκή παραγωγή του αναγκαιούντος (γόνου) ιχθυδίων για τον εφοδιασμό με αυτό των ενδιαφερόμενων ιδιωτών πεστροφοκαλλιεργητών (άρθρο 110 παρ. α` του π.δ. 433/1977).	X
Η συγκέντρωση και η τήρηση στοιχείων των υδατοκαλλιεργειών και της αλιείας στα εσωτερικά ύδατα.	X
Η κατάρτιση μελετών και η σύνταξη εκλαϊκευμένων εντύπων που αφορούν δραστηριότητες θαλάσσιας αλιείας, υδατοκαλλιεργειών και προστασίας των υδάτινων οικοσυστημάτων.	X
Η διοργάνωση ενημερωτικών συναντήσεων με αλιείς, υδατοκαλλιεργητές και γενικά εργαζόμενους σε επιχειρήσεις του αλιευτικού τομέα.	X
Η έγκριση για τη διενέργεια εμπλουτισμού λιμνών και ποταμών και ο καθορισμός της απαγορευτικής περιόδου αλιείας με κάθε μέσο και εργαλείο στις λίμνες.	X
Η χορήγηση άδειας σε αλιευτικά σκάφη για διενέργεια δοκιμαστικής αλιείας.	X

Η απόφαση καθορισμού των όρων χορήγησης ερασιτεχνικών αδειών αλιείας και η απόφαση για περιορισμό της αλιείας στη λίμνη Ταυρωπού (άρθρο 18 παράγραφοι 1 και 2 του ν.δ. 420/1970).	X
Η απόφαση διάθεσης σε δημόσιες υπηρεσίες ή σε ερευνητικά ιδρύματα ή σε νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα των πλωτών μέσων, εργαλείων και λοιπού εξοπλισμού που δημεύτηκε, εφόσον δεν έχει πλειστηριασθεί (άρθρο 2 παρ. 3 του ν.1740/1987, ΦΕΚ221 Α΄, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 8 του ν. 2040/1992 (ΦΕΚ 70 Α)).	X
Η τήρηση στοιχείων των πάσης φύσεως αλιευτικών εκμεταλλεύσεων.	X
Η αντιμετώπιση θεμάτων και η εισήγηση μέτρων που αφορούν τη διακίνηση, μεταποίηση, τυποποίηση, συντήρηση και εμπορία των αλιευτικών προϊόντων σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς.	X
Η επιβολή ειδικών ή πρόσθετων περιοριστικών μέτρων της αλιείας για ποτάμιους, λιμναίους, λιμνοθαλάσσιους και άλλους υδάτινους χώρους (άρθρο 10 του ν.δ. 420/1970, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν.1740/1987 και το άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 2040/1992).	X

Η έγκριση για διενέργεια αθλητικής αλιείας (π.δ. 373/1985 άρθρο 5 παρ. 2 ΦΕΚ 131 Α').	X
Η χορήγηση ερασιτεχνικής άδειας αλιείας (β.δ. 666/1966 άρθρα 1, 2, 3 (ΦΕΚ 160 Α') και π.δ. 373/1985).	X
Η άδεια χρήσης καταδυτικών συσκευών σε περιπτώσεις διεξαγωγής ερευνών (π.δ. 373/1985 άρθρο 3 παρ. 2).	X
Η έγκριση αντικατάστασης αλιευτικού σκάφους (β.δ. 666/1966, π.δ. 261/1991 άρθρο 1 παρ. 1α, 1β, 1γ και άρθρα 3 και 4, ΦΕΚ 98 Α').	X
Η χορήγηση επαγγελματικής άδειας αλιείας (β.δ. 666/1966, π.δ. 261/1991, άρθρο 1 παρ. 1δ).	X
Η άδεια μεταβίβασης κυριότητας επαγγελματικής άδειας αλιείας σκάφους (π.δ. 261/1991 άρθρο 2).	X
Η άδεια αντικατάστασης μηχανής αλιευτικού σκάφους (π.δ. 261/1991 άρθρο 4).	X
Η επιβολή κυρώσεων σε όσους δεν παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την παραγωγή και αξία αλιευμάτων των επαγγελματικών αλιευτικών σκαφών (π.δ. 333/1990 άρθρο 2, ΦΕΚ 143 Α').	X

Η χορήγηση άδειας αλιείας γόνου ιχθύων και λοιπών υδροβίων οργανισμών (π.δ. 54/1978, ΦΕΚ 10 Α', π.δ. 398/1990 άρθρο 5 παρ. 2β, ΦΕΚ 159 Α').	X
Η σύμφωνη γνώμη για την εισαγωγή από το εξωτερικό ζώντων υδροβίων ζώων και φυτών ή φυκιών ή των αυγών τους για τεχνητή εκτροφή ή εμπλουτισμό υδάτων.	X
Η έγκριση της χορήγησης, από τις αρμόδιες αρχές, αδειών αλιείας στα επαγγελματικά ή ερασιτεχνικά σκάφη αλιείας ή σπογγαλιείας (π.δ. 915/1981 άρθρο 8 παρ. β', γγ', β.δ. 666/1966 άρθρα 2,3,4 παρ. 2 και 11, β.δ. 152/1969 άρθρο 1 παρ. 2, ΦΕΚ 43 Α').	X
Ο καθορισμός της διάρκειας, έναρξης και λήξης της απαγορευτικής περιόδου αλιείας στους ποταμούς χωρικής αρμοδιότητας του οικείου δήμου (π.δ. 235/1979 άρθρο 2 παρ.1 ΦΕΚ 65 Α').	X
Ο καθορισμός του αριθμού των με μηχανικό αλιευτικό συγκρότημα (γρι-γρι) αλιευόντων συγκροτημάτων στο ελληνικό τμήμα της Λίμνης Μεγάλη Πρέσπα και των προϋποθέσεων με τις οποίες θα διενεργείται η αλιεία (β.δ. 142/1971 άρθρο 2 παρ. Β1, ΦΕΚ 49 Α').	X

Ο καθορισμός της απαγορευτικής περιόδου αλιείας με κάθε μέσο και εργαλείο στις λίμνες χωρικής αρμοδιότητας του οικείου δήμου (β.δ. 142/1971 άρθρο 2 παρ. Β2).	X
Ο καθορισμός περιορισμών κατά τη διενέργεια αλιείας εντός των τεχνικών λιμνών για την προστασία των έργων που υπάρχουν σε αυτές (β.δ. 142/1971 άρθρο 2 περ. Γ3).	X
Η απαγόρευση ή έγκριση χρησιμοποίησης ορισμένων αλιευτικών εργαλείων στις λίμνες Μεγάλη Πρέσπα και Δοϊράνη (β.δ. 249/1972 άρθρο 1 παρ. 2).	X
Η έκτακτη αναστολή των αδειών αλιείας και σπογγαλιείας για ορισμένη περίοδο σε περιοχή χωρικής αρμοδιότητας του οικείου δήμου, όταν το επιβάλλει η προστασία της ιχθυοπαραγωγής και η ρύθμιση της αλιείας και σπογγαλιείας (β.δ. 666/1966 άρθρο 7, β.δ. 152/1969 άρθρο 1 παρ. 2).	X
Η έκδοση χρηματικών ενταλμάτων για απόδοση εσόδων από την εκμετάλλευση ιχθυοτροφείων λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου - Αιτωλικού (άρθρο 65 παρ. 2 του ν.δ. 420/1970).	X

Βιώσιμης Αλιείας	Γεωργίας - Αλιείας	Η έγκριση για μετατροπή ή αντικατάσταση εργαλείων στη λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου - Αιτωλικού (β.δ. 435/1970, ΦΕΚ 142 Α').	X
		Η πρόταση για εγγραφή πιστώσεων για απαλλοτρίωση υδάτινων και χερσαίων εκτάσεων (άρθρο 3 του ν.δ. 420/1970, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 παρ. 1 εδάφ. 3 του ν. 1740/1987).	X
		Η απόφαση για τον καθορισμό όρων χορήγησης ερασιτεχνικών αδειών σε κατοίκους άλλων περιοχών στις τεχνητές λίμνες Πολυφύτου και Μόρνου (άρθρο 5 παρ. 5 του ν. 972/1979, ΦΕΚ 224 Α').	X
	Αλιείας	Η απόφαση αξιοποίησης, ιχθυοτροφικά, των μη εκμεταλλεύσιμων τελμάτων ή άγονων εκτάσεων σε συνεργασία με τις υπηρεσίες (π.δ. 402/1988, άρθρο 18 παρ. Βii) άρθρο 1 του ν.δ. 420/1970).	X
		Η απόφαση εξαιρέσεων υποχρέωσης προσκόμισης αλιευμάτων στις ιχθυόσκαλες (άρθρο 24 παρ. 1α του ν.δ. 420/1970).	X
		Η Σύσταση τριμελών συμβουλίων εκδίκασης αλιευτικών προσφυγών (άρθρο 9 παρ. 4 του ν. 2040/1992).	X
		Η έγκριση και τροποποίηση καταστατικών αλιευτικών συνεταιρισμών και η παροχή σε αυτούς τεχνικών οδηγιών.	X

		<p>Η έγκριση για την τροποποίηση ή συμπλήρωση του είδους των εργαλείων με τα οποία και μόνο επιτρέπεται η αλιεία στις λίμνες (άρθρο 1 του β.δ. 249/1972, ΦΕΚ 58 Α).</p>	X
		<p>Η χορήγηση ειδικής άδειας για αλιεία αθερίνας στη λίμνη Τριχωνίδα (άρθρο 1 του π.δ. 99/2003, ΦΕΚ 94 Α'), καθώς και η έκδοση απόφασης για την κοπή των καλάμων στις λίμνες (άρθρο 2 παρ. 2 του β.δ. 249/1972, ΦΕΚ 58 Α).</p>	X
		<p>Η γνωμοδότηση για την παραχώρηση, μίσθωση και αναμίσθωση υδάτινων εκτάσεων για την ίδρυση, επέκταση και μετεγκατάσταση μονάδων υδατοκαλλιέργειας εντατικής ή ημιεντατικής μορφής των ιχθυοτρόφων υδάτων, καθώς και για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας τους.</p>	X
Βιώσιμης Φυτικής Παραγωγής	Γεωργίας	<p>Η προώθηση της εκμηχάνισης και εξηλεκτρισμού της γεωργίας.</p>	X

<p>Η άσκηση εποπτείας επί των Γενικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων (Γ.Ο.Ε.Β.), σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ. 3881/1958 (ΦΕΚ 181 Α'), όπως ισχύει, η δυνατότητα συγχώνευσης και κατάργησης των ανωτέρω οργανισμών, η εφαρμογή των λοιπών διατάξεων του ίδιου νόμου και των κατ' εξουσιοδότησή του κανονιστικών πράξεων, καθώς και η άσκηση εποπτείας του Αρδευτικού Οργανισμού Στυμφαλίας και του Οργανισμού Κωπαΐδας.</p>	X
<p>Η αξιοποίηση των στοιχείων των μητρώων για τον πρωτογενή τομέα, τα οποία τηρούνται στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.</p>	X
<p>Η προώθηση για συγκρότηση ομάδων παραγωγών και στήριξη αυτών για την αντιμετώπιση οικονομικών και διαρθρωτικών θεμάτων σύμφωνα με την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία.</p>	X
<p>Η απόφαση σύστασης πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων επιτροπών για την αναγνώριση των ομάδων παραγωγών (άρθρο 60 παρ. 1 περιπτώσεις α' και β' του ν. 2637/1998).</p>	X
<p>Η εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων απεντόμωσης εξαγόμενων από τη χώρα γεωργικών προϊόντων, των εισαγόμενων φυτών και προϊόντων και των διακινούμενων στο εσωτερικό της χώρας φυτών και προϊόντων.</p>	X

Η εξέταση προσφυγής κατά της απορριπτικής απόφασης του σχεδίου βελτίωσης, καθώς και του κύρους των καταλόγων δικαιούχων εξισωτικής αποζημίωσης.	X
Ο ορισμός για την εκπροσώπηση στο Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού Ανάπτυξης Δυτικής Κρήτης των αντιπροσώπων των οργανισμών εγγείων βελτιώσεων των Νομών Χανίων και Ρεθύμνης (άρθρο μόνο παρ. 2 του π.δ. 158/1991, ΦΕΚ 63 Α').	X
Ο καθορισμός ζωνών προστασίας και η καταστροφή εντός αυτών των παράνομων καλλιεργειών.	X
Η χορήγηση αδειών αναφύτευσης αμπελώνων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.	X
Η τήρηση μητρώου ελαίας και αμπέλου σε επίπεδο περιφέρειας, με βάση το αντίστοιχο μητρώο που τηρείται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.	X
Η προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση και η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για τη χωροθέτηση βιομηχανικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων που αφορούν την οινοποίηση - οξοποίηση, καθώς και την παραγωγή, επεξεργασία, συσκευασία και τυποποίηση χυμού σπόρων.	X

Η παρακολούθηση και ο έλεγχος της παραγωγής και διακίνησης οίνου.	X
Η μέριμνα για την παροχή του απαραίτητου άνοσου πολλαπλασιαστικού υλικού αμπέλου εγκατάστασης και εμβολιοληψίας.	X
Η τήρηση Μητρώου εγγραφής παραγωγών, διακινητών, εξαγωγέων, εισαγωγέων φυτών, φυτικών προϊόντων και των ενώσεων αυτών, σε επίπεδο περιφέρειας με βάση το αντίστοιχο μητρώο που τηρείται στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.	X
Η διεξαγωγή ελέγχων και σε συνεργασία με τα Περιφερειακά Κέντρα Προστασίας Φυτών και Ποιοτικού Ελέγχου του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, επί των εκμεταλλεύσεων, επιχειρήσεων και ενώσεων αυτών, που εμπλέκονται σε οποιοδήποτε στάδιο της παραγωγής και εμπορίας φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αντικειμένων.	X
Οι επίσημοι έλεγχοι στον τομέα των τροφίμων, σύμφωνα με τις διατάξεις της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας περί τροφίμων, όπως κάθε φορά ισχύουν.	X

			Η επισήμανση και παρακολούθηση της εξέλιξης εχθρών και ασθενειών των καλλιεργειών και εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπισή τους.	X
			Η κατάρτιση, ο συντονισμός, η εποπτεία και ο έλεγχος των προγραμμάτων υποχρεωτικών ή συλλογικών καταπολεμήσεων, όπως η καταπολέμηση του δάκου, αρουραίων, ακριδών κ.ά..	X
			Κατάρτιση ετήσιων προγραμμάτων αναδασμού και διενέργεια αναδασμών.	X
			Παραχωρήσεις ακινήτων που διαχειρίζεται το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.	X
Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής		Κτηνοτροφίας	Η έρευνα και η μελέτη κάθε θέματος που σχετίζεται με την υγιεινή κατάσταση του ζωικού κεφαλαίου, χερσαίου, υδρόβιου και αμφίβιου και της προστασίας γενικά της υγείας των ζώων.	X
			Η εκτέλεση προγράμματος παραγωγής ζωοτροφών σε ορεινές - μειονεκτικές περιοχές.	X

<p>Η προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση και η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για την ανάπτυξη βιομηχανικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων για την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων, καθώς και σφαγείων και πτηνοσφαγείων.</p>	X
<p>Η χορήγηση άδειας σκοπιμότητας για την ίδρυση σφαγείου παραγωγής κρέατος δυναμικότητας 801 και άνω τόνων ετησίως παραγωγής κρέατος ή πτηνοσφαγείου δυναμικότητας 1.001 και άνω κεφαλών σφαζόμενων ορνιθοειδών ωριαίως (άρθρο 2 περ. β' του ν. 111/1975, ΦΕΚ 174 Α').</p>	X
<p>Ο συντονισμός και η εποπτεία της εφαρμογής των προγραμμάτων υγείας ζώων.</p>	X
<p>Ο έλεγχος της νομιμότητας στην κυκλοφορία των γεωργικών και κτηνοτροφικών φαρμακευτικών προϊόντων και η λήψη δειγμάτων για ανάλυση εγγυημένης σύνθεσης.</p>	X
<p>Η τήρηση μητρώου εμπορών ζωικών προϊόντων και προϊόντων ζωικής προέλευσης από περιφερειακού επιπέδου κτηνιατρικές αρχές.</p>	X
<p>Η παρακολούθηση του ενδοκοινοτικού εμπορίου των ζώων και εισαγόμενων ζώων, μέσω ηλεκτρονικού συστήματος.</p>	X

<p>Η μέριμνα για την επιζωοτιολογική διερεύνηση των νοσημάτων των άγριων ζώων που μπορούν να μεταδοθούν στον άνθρωπο ή τα λοιπά ζώα, καθώς και ο συντονισμός των ενεργειών με τους αρμόδιους φορείς για τη λήψη κάθε αναγκαίου μέτρου που να αποτρέπει αποτελεσματικά τη μετάδοση τους.</p>	X
<p>Η διενέργεια ελέγχων στις βιομηχανίες παραγωγής ζωοτροφών.</p>	X
<p>Ο συντονισμός, η εφαρμογή προγράμματος, η λήψη υγειονομικών μέτρων, η σφαγή ή θανάτωση αιγοπροβάτων θετικών στη βουκέλλωση και ο έλεγχος εισαγωγής βοοειδών, χοίρων και αιγοπροβάτων, καθώς και διακίνησης δερμάτων.</p>	X
<p>Η εκτέλεση κρεοσκοπικού ελέγχου και ελέγχου στις εγκαταστάσεις παραγωγής, μεταποίησης, διακίνησης και διάθεσης αυτών.</p>	X
<p>Η διενέργεια ελέγχων ζωοτροφών σχετικά με την επισήμανση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών</p>	X

Βιώσιμης Αλιείας	Αλιείας	Η χορήγηση, ανάκληση, ανανέωση, τροποποίηση και μεταβίβαση των αδειών για την εγκατάσταση κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων, η επιβολή διοικητικών κυρώσεων, καθώς και το σύνολο των αρμοδιοτήτων που προβλέπονται στον παρόντα νόμο.	X
		Η άδεια για την ίδρυση και λειτουργία ζωολογικών κήπων, η σύσταση των γνωμοδοτικών επιτροπών του π.δ. 98/2004 (Α` 69), η διενέργεια επιθεωρήσεων και ο έλεγχος εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 4 του π.δ. 98/2004.	X
		Η διοίκηση, διαχείριση και εκμετάλλευση των ιχθυοτρόφων εν γένει υδάτων (άρθρο 1 παρ. 1 του ν.δ. 4520/1970, β.δ. 18.3.40, ΦΕΚ 94 Α' και άρθρο 109 παρ. 1 περ. η' του π.δ. 433/1977, ΦΕΚ 133 Α').	X
		Η μίσθωση, με δημοπρασία, των ιχθυοτρόφων υδάτων, εν γένει, ο καθορισμός της προστατευτικής ζώνης πέριξ του τοποθετουμένου αλιευτικού εργαλείου, σε θαλάσσιους παραλιακούς χώρους (άρθρο 38 παράγραφοι 1, 3 εδάφια 2 και 4 του ν.δ. 420/1970).	X
		Η παρακολούθηση της εφαρμογής των όρων των συμβάσεων εκμίσθωσης υπό του Δημοσίου, των ιχθυοτρόφων υδάτων (π.δ. 915/1981 άρθρο 8 παρ. 2ε, ΦΕΚ 232 Α').	X

Η υποβολή αιτήματος προς παροχή σύμφωνης γνώμης του Γενικού Επιτελείου Στρατού για τον καθορισμό των όρων των συμβάσεων εκμίσθωσης των εφραπτόμενων των συνόρων λιμνών ή ιχθυοτρόφων υδάτων (άρθρο 42 παρ. 1 του ν.δ. 420/1970).	X
Η απόφαση μονομερούς λύσης της σύμβασης μίσθωσης ιχθυοτροφείου σε περίπτωση εκτέλεσης έργων (άρθρα 43 και 59 του ν.δ. 420/1970).	X
Ο καθορισμός προστατευτικής ζώνης εκμισθούμενου ιχθυοτροφείου (άρθρο 44 παράγραφοι 1 και 2 του ν.δ. 420/1970).	X
Η απόφαση επιβολής ποινών και αποβολής ελεύθερων αλιέων από μίσθιο, συνεπεία αλιευτικής παράβασης (άρθρο 44 παρ. 4 του ν.δ. 420/1970).	X
Η χορήγηση αδειών ίδρυσης συσκευαστηρίων νωπών αλιευμάτων και εργαστηρίων συσκευασίας και μεταποίησης κατεψυγμένων αλιευμάτων.	X
Η απόφαση αυξομείωσης των συμβατικών δόσεων μίσθωσης ιχθυοτροφείου σε ιδιώτες (άρθρο 46 παρ. 1 του ν.δ. 420/1970).	X

Η απόφαση μείωσης ή πλήρους απαλλαγής από το συμβατικό μίσθωμα, λόγω αδυναμίας αλιευτικής εκμετάλλευσης (άρθρο 47 παρ.1 του ν.δ. 420/1970).	X
Η απόφαση για τη λύση μίσθωσης ιχθυοτροφείου (άρθρο 47 παρ. 2 του ν.δ. 420/1970).	X
Η απόφαση για την παράταση της μίσθωσης ιχθυοτροφείου (άρθρο 47 παρ. 3 του ν.δ. 420/1970).	X
Η απόφαση εκμίσθωσης ιχθυοτροφείου χωρίς δημοπρασία σε αλιευτικούς συνεταιρισμούς, η υπογραφή της σχετικής σύμβασης και ο καθορισμός του μισθώματος (άρθρο 50 παράγραφοι 1 και 3 και 51 του ν.δ. 420/1970).	X
Η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για εγκατάσταση μονάδων υδατοκαλλιεργειών (άρθρο 4 του ν. 1650/1986, ΦΕΚ 160 Α').	X
Ο χαρακτηρισμός ως γεωργικών επιχειρήσεων βιοτεχνικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων που αφορούν υδατοκαλλιεργητικές εκμεταλλεύσεις.	X

Ο καθορισμός της χωρικής περιφέρειας κάθε ιχθυόσκαλας (ν.δ. 420/1970 άρθρο 22 παρ.1).	X
Η ίδρυση ιχθυοσκαλών και ο καθορισμός της έδρας αυτών.	X
Η παρακολούθηση της ρύπανσης και της μόλυνσης του υδάτινου περιβάλλοντος, η κατάρτιση μελετών και η εφαρμογή προγραμμάτων διαχείρισης και ανάπτυξης που έχουν σχέση με την αλιεία, τις υδατοκαλλιέργειες και την εν γένει αξιοποίηση των αλιευτικών πόρων.	X
Η απόφαση επιλογής του τρόπου εκμετάλλευσης των ιχθυοτρόφων υδάτων (άρθρο 35 περιπτώσεις α', β', γ' και δ' του ν.δ. 420/1970).	X
Ο καθορισμός κάθε δαπάνης που απαιτείται για την προσωρινή εκμετάλλευση ιχθυοτροφείου (άρθρο 40 του π.δ. 420/1970).	X
Η απόφαση μετάθεσης της ημερομηνίας έναρξης της μίσθωσης ιχθυοτροφείου (άρθρο 41 παρ.1 του π.δ. 420/1970).	X
Η απόφαση εισαγωγής και κατάθεσης εσόδων και η ενέργεια εξόδων προσωρινής εκμετάλλευσης ιχθυοτροφείου (άρθρο 41 παρ. 2 του ν.δ. 420/1970).	X

<p>Η απόφαση επιλογής της καταβολής του μισθώματος ιχθυοτροφείου σε είδος ή χρήμα, ο καθορισμός της αποβάθρας συγκέντρωσης των αλιευμάτων ιχθύων και η ανάθεση διαχείρισης στην ΑΤΕ του ποσοστού μισθώματος που καθορίστηκε σε είδος (άρθρο 52 του ν.δ. 420/ 1970).</p>	X
<p>Η παρακολούθηση και ο έλεγχος της διαχείρισης μισθωτού αλιευτικού συνεταιρισμού και των εργασιών καλλιέργειας και εκμετάλλευσης του ιχθυοτρόφου ύδατος (άρθρο 53 του ν.δ. 420/1970).</p>	X
<p>Η απόφαση καταγγελίας της μίσθωσης ιχθυοτροφείου (άρθρο 55 του ν.δ. 420/1970).</p>	X
<p>Η απόφαση εκμίσθωσης, χωρίς δημοπρασία, εφαιπτόμενου των συνόρων ιχθυοτρόφου ύδατος και ο καθορισμός των όρων της σύμβασης (άρθρο 56 του ν.δ. 420/ 1970).</p>	X
<p>Η απόφαση εκμίσθωσης χώρων καταλλήλων για καλλιέργεια οστρέων και μυτίλων (άρθρο 57 του ν.δ. 420/1970).</p>	X
<p>Η απόφαση δοκιμαστικής τοποθέτησης ταλιανίων και η εν συνεχεία εκμίσθωση της έκτασης (άρθρο 63 του ν.δ. 420/1970).</p>	X

		<p>Η απόφαση παραχώρησης χώρων για δοκιμαστική εγκατάσταση πρωτοτύπου μορφής καλλιέργειας υδρόβιων ζώων και η εν συνεχεία μίσθωση των χώρων και η απόφαση ανανέωσης της μίσθωσης (άρθρο 64 του ν.δ. 420/1970).</p>	X
		<p>Η πρόσληψη επιστατοφυλάκων και ο καθορισμός της μηνιαίας αντιμισθίας ή ημερομισθίου αυτών, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις αμοιβής τους με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου προσωπικού (άρθρο 61 παράγραφοι 1 και 3 του ν.δ. 420/1970).</p>	X
		<p>Η έγκριση διάθεσης πίστωσης και πληρωμών βελτιωτικών έργων στα εσωτερικά ύδατα από το ποσοστό 5% της αξίας της αλιευόμενης παραγωγής του μισθίου.</p>	X
	Προγραμματισμός Γεωργίας – Κτηνοτροφίας – Αλιείας	<p>Η κατάρτιση ετήσιων και πολυετών περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων για τη γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία, καθώς και η εκπόνηση και αξιολόγηση σχετικών μελετών και μέτρων πολιτικής.</p>	X
		<p>Η παρακολούθηση εκτέλεσης των ανωτέρω προγραμμάτων.</p>	X
		<p>Η έγκριση, ο έλεγχος, η πληρωμή και η παραλαβή έργων και εργασιών περιφερειακού επιπέδου.</p>	X

	Ο προγραμματισμός, η μελέτη και η κατασκευή εγγειοβελτιωτικών, αρδευτικών, υδροληπτικών και αντιδιαβρωτικών έργων και η μέριμνα για τη χρηματοδότησή τους.	X
	Ο έλεγχος και η επεξεργασία των τεχνικών και κατασκευαστικών στοιχείων και μελετών των εγγειοβελτιωτικών έργων.	X
	Η διενέργεια δημοπρατήσεων των εγγειοβελτιωτικών έργων και μελετών.	X
	Η επίβλεψη και ο έλεγχος της κατασκευής πάσης φύσεως εγγειοβελτιωτικών έργων κατά τις διατάξεις του ν. 1418/1984 (ΦΕΚ23 Α') και του π.δ. 609/1985 (ΦΕΚ 223 Α'), όπως ισχύουν.	X
	Η εκπόνηση γεωργοτεχνικών, γεωργοοικονομικών, εδαφολογικών μελετών.	X
	Η διαφύλαξη και προστασία της γεωργικής γης από αλλαγή χρήσης της και ιδιαίτερα της γεωργικής γης με υψηλή παραγωγικότητα.	X
	Η σύνταξη τομεακών και λοιπών προγραμμάτων έργων υποδομής για τη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων και η πρόταση για την ένταξή τους σε τομεακά εθνικά προγράμματα.	X

Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής	Κτηνιατρικής	Η αντιμετώπιση των τεχνικών, οικονομικών και διαρθρωτικών προβλημάτων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.	X
		Η κατάρτιση μελετών και εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης του ιχθυοπονικού πλούτου των ορεινών ρεόντων υδάτων, σε συνεργασία με τις αρμόδιες δασικές υπηρεσίες (π.δ. 402/1988, άρθρο 18 παρ. ι' κγ', άρθρο 1 του ν.δ. 420/1970 και άρθρο 14 του π.δ. 915/1981).	X
		Η κατάρτιση μελετών ανάπτυξης του ιχθυοπονικού εν γένει πλούτου.	X
		Η περισυλλογή αδέσποτων σκύλων, καθώς και η ίδρυση ή βελτίωση εγκαταστάσεων καταφυγίων αδέσποτων σκύλων.	X
		Η εφαρμογή προγραμμάτων για την καταπολέμηση λοιμωδών και παρασιτικών νοσημάτων ζώων.	X
		Η επιβολή ή άρση υγειονομικών μέτρων, λόγω εμφάνισης βαριάς επιζωοτίας για την έκδοση πιστοποιητικών προς μεταφορά ζώων.	X
		Η εφαρμογή, οργάνωση και εποπτεία της τεχνητής σπερματέγχυσης και του συγχρονισμού του οίστρου των ζώων.	X

Μεταφορών, Υποδομών και Δικτύων	Υποδομών	Συγκοινωνιακών Υποδομών	Συγκοινωνιακών Υποδομών	Κτηνοτροφίας	Η έκδοση απόφασης, όταν λόγω ειδικών κλιματολογικών συνθηκών καθυστερεί η έναρξη της τυροκομικής περιόδου, με την οποία και καθορίζεται η έναρξη, ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες κάθε νομού της περιφέρειας, χωρίς να είναι δυνατό να υπερβεί το πεντάμηνο.	X
				Κτηνιατρικής	Η έκδοση αδειών εμπορίας κτηνιατρικών φαρμάκων.	X
					Η χορήγηση αδειών για την καταλληλότητα ζωικών τροφών	X
				Δημόσια Έργα και Υποδομές	Έργα (σχεδιασμός - μελέτη)	Η μελέτη των έργων συντήρησης και βελτίωσης των οδών, που η συντήρηση τους ανήκε στην αρμοδιότητα της Κρατικής Περιφέρειας και των αντίστοιχων πρώην Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.
	Η κατάρτιση προσχεδίων προγραμμάτων εκτέλεσης έργων.	X				
	Ο σχεδιασμός και η μελέτη συγκοινωνιακών, αντιπλημμυρικών, κτιριακών, ηλεκτρομηχανολογικών και λιμενικών έργων.	X				
	Η εκπόνηση κυκλοφοριακών μελετών, καθώς και ο έλεγχος των μελετών αυτών.	X				

<p>Η άσκηση αρμοδιοτήτων επί θεμάτων οδικής κυκλοφορίας, όπως οι μετρήσεις, η σήμανση των οδών που η συντήρησή τους ανήκει στην αρμοδιότητα της Κρατικής Περιφέρειας και των αντίστοιχων πρώην Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, καθώς και η σηματοδότηση και ο φωτισμός αυτών.</p>	X
<p>Η εφαρμογή των μελετών, η συμπλήρωση και προσαρμογή μελετών συγκοινωνιακών έργων, καθώς και η κατάρτιση συμπληρωματικών μελετών τούτων.</p>	X
<p>Η θεώρηση και έγκριση των μελετών ιδιωτικών λιμενικών έργων.</p>	X
<p>Η διαχείριση ειδικών έργων περιφερειακού επιπέδου που έχουν εκτελεστεί από τις ΕΥΔΕ και περιέρχονται στις περιφέρειες.</p>	X
<p>Τα έργα που εκτελούνται από το Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων χαρακτηριζόμενα ως έργα εθνικού επιπέδου (άρθρο 10 παρ. 4 του ν. 679/1977 και άρθρο 59 του π.δ. 609/1985) τα οποία έχουν αμιγώς διάσταση επιπέδου περιφέρειας ή νομού.</p>	X
<p>Η ευθύνη τήρησης και παρακολούθησης της διαδικασίας κήρυξης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης για εκτέλεση δημοσίων έργων αρμοδιότητας περιφέρειας.</p>	X

<p>Συγκοινωνιακών Υποδομών - Υδραυλικών και Κτηριακών Υποδομών</p> <p>Τεχνικής Υποστήριξης</p>	Υποδομές (κατασκευή - συντήρηση)	Η σύμπραξη σε Συμβάσεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.) κατά τις ρυθμίσεις του ν. 3389/2005 (ΦΕΚ 232 Α), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.	X
		Η κατασκευή, η συντήρηση και ανακαίνιση των οδών, που η συντήρηση τους ανήκε στην αρμοδιότητα της Κρατικής Περιφέρειας και των αντίστοιχων πρώην Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων	X
		Η κατασκευή και συντήρηση συγκοινωνιακών, αντιπλημμυρικών, κτηριακών, ηλεκτρομηχανολογικών και λιμενικών έργων.	X
		Η συντήρηση και αποκατάσταση ζημιών του πάσης φύσεως μηχανικού εξοπλισμού, καθώς και η φύλαξη του.	X
		Η παραλαβή και αποθήκευση των πάσης φύσεως εφοδίων και υλικών συντήρησης σήμανσης, καθώς και η διαχείριση και αποθήκευση αυτών.	X
		Ο έλεγχος τήρησης εφαρμογής των προδιαγραφών και κανονισμών που αφορούν τα υλικά και τους τρόπους κατασκευής δημόσιων έργων.	X

		Υδραυλικών και Κτηριακών Υποδομών	Ρέματα	Ο καθαρισμός και αστυνόμευση ρεμάτων και απαλλοτριωμένων χώρων παρά τα ρέματα.	X
Περιβάλλοντος και Ενέργειας	Ειδική Γραμματεία Υδάτων	Υδατα	Προστασία και Διαχείριση Υδάτινου Περιβάλλοντος	Η λήψη των αναγκαίων μέτρων για την συμμετοχή σε προγράμματα διαπεριφερειακών ή διμερών συμφωνιών, σε συνεργασία με την Ειδική Γραμματεία Υδάτων για τη διαχείριση και προστασία των υδάτων.	X
				Ο έλεγχος της διαχείρισης υπόγειων και επιφανειακών αρδευτικών υδάτων, σύμφωνα με τα σχέδια διαχείρισης και τα προγράμματα μέτρων.	X
				Η διοργάνωση ενημερωτικών συναντήσεων για την ενημέρωση του κοινού σε θέματα προστασίας των υδάτινων οικοσυστημάτων	X
				Η μέριμνα για τον έλεγχο των σημειακών και διάχυτων εκπομπών ρύπων στα επιφανειακά, υπόγεια και παράκτια ύδατα.	X

Υπουργείου	Περιβαλλοντικής Πολιτικής	Περιβάλλον	Προστασία περιβάλλοντος (έλεγχος, παρακολούθηση)	Η εφαρμογή και την επιβολή όλων των αναγκαίων προληπτικών μέτρων για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών.	X
				Η επιβολή μέτρων και κυρώσεων για την προστασία των υδάτων και την αντιμετώπιση αυξητικών τάσεων που προκύπτουν από ανθρώπινες δραστηριότητες στις συγκεντρώσεις ουσιών στα υπόγεια ύδατα, και	X
				Η διενέργεια δειγματοληπτικών ελέγχων, προκειμένου να διαπιστωθεί η ποιότητα των πλαστικών σωλήνων και των εξαρτημάτων από μη πλαστικοποιημένο πολυβινυλοχλωρίδιο (σκληρό PVC), που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά πόσιμου νερού και αποχετευτικών λυμάτων, καθώς και για συστήματα αποχετεύσεως στα κτίρια.	X
				Η παρακολούθηση της εφαρμογής και η αξιολόγηση των κανονισμών Διοίκησης και λειτουργίας, καθώς και των σχεδίων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 15 του ν. 2742/1999 (ΦΕΚ 207 Α), όπως ισχύει.	X
				Η επιβολή προστίμων για θέματα προστασίας περιβάλλοντος, κατά τις προβλέψεις των άρθρων 30 του ν. 1650/1986 και 4 του ν. 3010/2002.	X

	<p>Η εξειδίκευση των κατευθυντήριων γραμμών περιβαλλοντικής πολιτικής σε επίπεδο περιφέρειας.</p>	X
	<p>Η μέριμνα συγκέντρωσης των γενικών πληροφοριών για την ποιότητα του περιβάλλοντος και τις ρυπογόνες δραστηριότητες στην περιοχή, καθώς και για τη λειτουργία του εθνικού δικτύου πληροφορικής για το περιβάλλον.</p>	X
	<p>Η εισήγηση στο περιφερειακό συμβούλιο, με βάση περιβαλλοντικά κριτήρια, για την εξασφάλιση χρηματοδοτικών πηγών και την κατανομή των σχετικών πιστώσεων, καθώς και για προτάσεις μέτρων προς προστασία του περιβάλλοντος της περιοχής και ιδιαίτερα των ευαίσθητων περιοχών (βιότοπων κ.λπ.).</p>	X
Προστατευόμενες περιοχές και βιοποικιλότητα	<p>Η σύνταξη, η παρακολούθηση της εφαρμογής και η αξιολόγηση των κανονισμών Διοίκησης και λειτουργίας και των σχεδίων διαχείρισης για προστατευόμενες περιοχές.</p>	X
Περιβαλλοντική αδειοδότηση	<p>Η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για έργα και δραστηριότητες Β` και Γ` κατηγορίας, κατά το άρθρο 2 του ν. 3010/2002 (ΦΕΚ 91 Α).</p>	X

Χωρικού Σχεδιασμού & Αστικού Περιβάλλοντ	Χωρικού Σχεδιασμού	Χωροταξικός σχεδιασμός	Χωροταξία	Η έκδοση αδειών διάθεσης βιομηχανικών λυμάτων και αστικών λυμάτων από σταθμούς επεξεργασίας, κατά τις ρυθμίσεις της κ.υ.α. 5673/400/1997 (ΦΕΚ 192 Β).	X
				Ο έλεγχος τήρησης περιβαλλοντικών όρων, προς εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος, κατά το άρθρο 26 του ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α).	X
				Η έγκριση και ο έλεγχος της πορείας υλοποίησης του περιφερειακού σχεδιασμού διαχείρισης των αποβλήτων (ΠΕ.Σ.Δ.Α.), στο πλαίσιο του αντίστοιχου εθνικού σχεδιασμού διαχείρισης των αποβλήτων.	X
				Η χορήγηση άδειας για την εναπόθεση ή αποθήκευση αποβλήτων που περιέχουν αμίαντο.	X
				Ο σχεδιασμός παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων από λιμενικές εγκαταστάσεις.	X
				Η παροχή γνώμης του περιφερειακού συμβουλίου για τη χωροθέτηση Β.Ε.ΠΕ..	X
Χωρικού Σχεδιασμού	Χωρικού Σχεδιασμού	Χωροταξικός σχεδιασμός	Χωροταξία	Η παροχή γνώμης του περιφερειακού συμβουλίου κατά τη διαδικασία κατάρτισης των περιφερειακών χωροταξικών σχεδίων.	X

<p>Η παροχή γνωμοδότησης, από το περιφερειακό συμβούλιο, σχετικά με το χαρακτηρισμό και την οριοθέτηση εκτάσεων ως Π.Ο.Α.Π.Δ. (Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων) από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής-</p>	X
<p>Η παροχή γνωμοδότησης, από το περιφερειακό συμβούλιο, σχετικά με το χαρακτηρισμό Περιοχών Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων προς έκδοση της προβλεπόμενης από την κείμενη νομοθεσία κοινής υπουργικής απόφασης.</p>	X
<p>Η παροχή γνωμοδότησης, από το περιφερειακό συμβούλιο για Σχέδια Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων (Σ.Ο.Α.Π.), όταν η διαδικασία κινείται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής-</p>	X
<p>Η παρακολούθηση εφαρμογής Ειδικών Χωροταξικών Μελετών και ΖΟΕ.</p>	X

Πολεοδομίας	Πολεοδομία	Πολεοδομικός Σχεδιασμός	<p>Η χορήγηση, από την περιφέρεια του τόπου, όπου βρίσκεται το μεγαλύτερο μέρος ακινήτου, των εγκρίσεων, αδειών, βεβαιώσεων και λοιπών εγγράφων που απαιτούνται για τη βιομηχανική, τουριστική και πολεοδομική ανάπτυξη εκτάσεων γης, που αποτελούν ή πρόκειται να συνενωθούν σε ενιαίο κτίριο, το οποίο τέμνεται από τα όρια δύο ή περισσότερων νομών, που ανήκουν σε πλείονες περιφέρειες.</p>	X
			<p>Η ανάθεση εκπόνησης και η παρακολούθηση εφαρμογής Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων (Γ.Π.Σ.), Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν. 2508/1997.</p>	X
			<p>Ο συντονισμός της υλοποίησης των προγραμμάτων εκτέλεσης έργων που προβλέπονται από τα γενικά πολεοδομικά σχέδια (Γ.Π.Σ.) και τις πολεοδομικές μελέτες.</p>	X

<p>Η έγκριση σημειακών - εντοπισμένων τροποποιήσεων των εγκεκριμένων ρυμοτομικών σχεδίων και των χρήσεων και όρων δόμησης αυτών, υπό την προϋπόθεση τήρησης των διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 29 του ν. 2831/2000 (ΦΕΚ 140 Α), όπως ισχύει και υπό την προϋπόθεση, επίσης, ότι δεν εμπίπτουν σε ζώνη πεντακοσίων μέτρων από την ακτή, σε παραδοσιακούς οικισμούς, σε τοπία ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους, σε αρχαιολογικούς χώρους, σε δάση και δασικές εκτάσεις και σε περιοχές προστατευόμενες βάσει διεθνών συνθηκών (π.χ. RAM-SAR) ή βάσει των άρθρων 18 και 19 του ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α), όπως ισχύει.</p>	X
<p>Η κύρωση ή ακύρωση της πράξης αναλογισμού αποζημίωσης, τακτοποίησης, προσκύρωσης κατά τις διατάξεις του ν.δ.17.7.1923 και η κρίση των ενστάσεων που υπεβλήθησαν κατ' αυτών.</p>	X
<p>Η κύρωση της πράξης εφαρμογής της πολεοδομικής μελέτης κατά τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν.1337/1983 (Συνολική Π.Ε., Μεμονωμένη Π.Ε., Διορθωτική Π.Ε.) και κρίση των ενστάσεων που υπεβλήθησαν κατ' αυτής.</p>	X
<p>Η απόφαση για κατ' εξαίρεση σύνταξη μεμονωμένης Πράξης Εφαρμογής.</p>	X

Οικοδομικοί Κανονισμοί και εφαρμογές	Πράξεις κατάτμησης δημόσιων ακινήτων σύμφωνα με το άρθρο 24α του ν.4061/2012 (Α 66).	X
	Καταργήσεις αγροτικών δρόμων κυρωμένων διανομών.	X
	Η γνωμοδότηση για παρέκκλιση από τους όρους δόμησης για κατασκευή κτιρίων που προορίζονται για γεωκτηνοτροφικές, γεωπτηνοτροφικές ή υδατοκαλλιεργητικές εγκαταστάσεις, καθώς και εγκαταστάσεις αποθήκευσης λιπασμάτων, φαρμάκων, ιχθυοτροφών, γεωργικών και αλιευτικών εφοδίων, γεωργικών και αλιευτικών προϊόντων, στεγάστρων σφαγής ζώων και δεξαμενών από οποιοδήποτε υλικό.	X
	Η απόφαση χαρακτηρισμού ως οικοδομήσιμου οικοπέδου αποκλεισμένου από τις οδούς του εγκεκριμένου σχεδίου.	X
	Ο έλεγχος των αρχιτεκτονικών, των στατικών, των υδραυλικών και των ηλεκτρομηχανολογικών μελετών, της μελέτης θερμομόνωσης, της μελέτης παθητικής πυροπροστασίας και των σχετικών φορολογικών στοιχείων για την έκδοση ή αναθεώρηση οικοδομικών αδειών βιομηχανικών κτιρίων, κατά τις ρυθμίσεις των παραγράφων 1 έως και 3 του άρθρου 5 του π.δ. 78/2006 (ΦΕΚ 80 Α).	

Ενέργειας & Ορυκτών Πόρων	Ενέργειας	Ενέργειας	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	<p>Η υλοποίηση προγραμμάτων υποστήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αξιοποίησης των ήπιων μορφών ενέργειας, όπως ηλιακή, αιολική, γεωθερμία, καθώς και η παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης αναπτυξιακών προγραμμάτων και σχεδίων αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.</p>	X
			Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	<p>Η χορήγηση αδειών εγκατάστασης για ίδια χρήση ενεργειακών συστημάτων θέρμανσης ή ψύξης χώρων, μέσω της εκμετάλλευσης της θερμότητας των γεωλογικών σχηματισμών και των νερών επιφανειακών και υπογείων, που δεν χαρακτηρίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3175/2003 (ΦΕΚ 207 Α) γεωθερμικό υλικό.</p>	X
			Ηλεκτρο-παραγωγή	<p>Η χορήγηση αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας εφεδρικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής σε ιδιώτες.</p>	X

Υδρογονάνθρακες

Η Χορήγηση αδειών εγκατάστασης, επέκτασης, εκσυγχρονισμού και λειτουργίας, σύμφωνα με το ν. 3325/2005 (Α` 68), όπως ισχύει, στις:

α) Βιομηχανίες παραγωγής πετρελαιοειδών και λιπαντικών (δυλιστήρια) με εγκατεστημένη παραγωγική ισχύ μέχρι και 367 KW (500 HP) και αποθηκευτική ικανότητα μέχρι και 10.000 m³.

β) Εγκαταστάσεις εναποθήκευσης και διακίνησης υγρών καυσίμων, υγραερίων και ασφάλτου, εμφιάλωσης υγραερίων και συσκευασίας λιπαντικών, με αποθηκευτική ικανότητα μέχρι και 50.000 m³ και με εγκατεστημένη παραγωγική ισχύ μέχρι και 367 KW (500HP), με εξαίρεση την Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης, για την οποία ισχύει μέχρι και 1.470 KW (2.000 HP).

γ) Εγκαταστάσεις αναγέννησης ορυκτελαίων χωρίς περιορισμό στην εγκατεστημένη ισχύ και με αποθηκευτική ικανότητα μέχρι και 10.000 m³.

δ) Εγκαταστάσεις ερευνών και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων, αποθήκευσης, διακίνησης και διανομής φυσικού αερίου, με εγκατεστημένη παραγωγική ισχύ μέχρι και 367 KW (500 HP) και αποθηκευτική ικανότητα μέχρι και 10.000 m³.

X

Ορυκτών Πρώτων Υλών	Ορυκτού πλούτου	Ηλεκτροπαραγωγή	Η χορήγηση άδειας για διανομή και εμφιάλωση υγραερίου, καθώς και η επιβολή κυρώσεων σε διυλιστήρια και σε εταιρίες εμπορίας με εγκαταστάσεις αποθήκευσης και διακίνησης υγρών καυσίμων, υγραερίων, λιπαντικών και ασφάλτου, στις μονάδες εμφιάλωσης υγραερίου και στους πωλητές πετρελαίου θέρμανσης.	X
			Η έκδοση απόφασης σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 3 του ν. 2244/1994 (ΦΕΚ 168 Α), όπως ισχύει, με την οποία σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής, που προκαλούν δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον ή κίνδυνο για τους εργαζόμενους αυτούς εξαιρούνται από την απαλλαγή υποχρέωσης εφοδιασμού με άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας.	X
		Λατομεία	Ο καθορισμός και ο αποχαρακτηρισμός λατομικών περιοχών.	X
			Η χορήγηση αδειών μεταλλευτικών ερευνών και η άσκηση συναφών αρμοδιοτήτων, κατά τις ειδικότερες προβλέψεις του άρθρου 3 παράγραφοι 1 έως και 8 του π.δ. 78/2006.	X

Η χορήγηση και η ανάκληση αδειών εκμετάλλευσης σε ιδιόκτητα λατομεία αδρανών υλικών, καθώς και σε δημοτικά, κοινοτικά και λατομεία Ν.Π.Δ.Δ. σύμφωνα και με την παράγραφο 10 του άρθρου 3 του π.δ. 78/2006.	X
Η παράταση αδειών λειτουργίας λατομείων αδρανών υλικών, που λειτουργούν εκτός λατομικών περιοχών, εφόσον συντρέχουν προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 20 του ν. 2115/1993 (ΦΕΚ 15 Α').	X
Η χορήγηση αδειών εκμετάλλευσης λατομείων αργίλων και μαργών πλινθοποιίας και κεραμοποιίας.	X
Η χορήγηση αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων λατομείων αδρανών υλικών.	X
Η χορήγηση αδειών διενέργειας γομώσεων και πυροδοτήσεων υπονόμων, καθώς και αποκολλήσεων επισφαλών όγκων από τα μέτωπα εξόρυξης σε μεταλλεία και λατομεία.	X
Η χορήγηση αδειών εκμετάλλευσης λατομείων σχιστολιθικών πλακών.	X
Η σφράγιση των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων λατομείων αδρανών υλικών, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 21 του π.δ. 78/2006.	X

Εσωτερικών & Δ.Α.				Η έγκριση ατελούς εισαγωγής μηχανημάτων, που προορίζονται για μεταλλευτικές και λατομικές εγκαταστάσεις και ειδικών μηχανημάτων για τις ανάγκες των μεταλλείων.	X
				Η έγκριση εισφοράς σε εταιρεία του συνόλου των μισθωτικών δικαιωμάτων, επί ιδιωτικών λατομείων.	X
				Η έκδοση απόφασης για το χαρακτηρισμό των λατομικών επιχειρήσεων αδρανών υλικών.	X
	Πολιτικής Προστασίας		Πολιτικής Προστασίας	Ο συντονισμός και η επίβλεψη του έργου της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών, εντός των ορίων της εδαφικής της περιφέρειας, στο πλαίσιο και του ν. 3013/2002 (ΦΕΚ 102 Α), όπως ισχύει.	X
				Η ευθύνη για την εφαρμογή του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού πολιτικής προστασίας, κατά το σκέλος που τα οικεία προγράμματα, μέτρα και δράσεις εφαρμόζονται σε επίπεδο περιφέρειας.	X
				Η διατύπωση εισηγήσεων για το σχεδιασμό πολιτικής προστασίας της περιφέρειας, προκειμένου να αποτελέσουν αντικείμενο της εισήγησης για τον ετήσιο εθνικό σχεδιασμό πολιτικής προστασίας από τη Διυπουργική Επιτροπή.	X

	<p>Η υποβολή εισήγησης στον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας για την έκδοση απόφασης κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, στις περιπτώσεις τοπικών καταστροφών.</p>	X
	<p>Η έκδοση αποφάσεων κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης, προκειμένου για τοπικές καταστροφές μικρής έντασης, ύστερα από εξουσιοδότηση του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 3013/2002.</p>	X
	<p>Ο σχεδιασμός και η οργάνωση θεμάτων πρόληψης, ενημέρωσης και αντιμετώπισης των καταστροφών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, καθώς και η διάθεση και ο συντονισμός της δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων προς την κατεύθυνση αυτή.</p>	X
	<p>Ο συντονισμός όλων των υπηρεσιών της περιφέρειας, καθώς και του δημόσιου και ιδιωτικού δυναμικού και μέσων για την εξασφάλιση της ετοιμότητας, την αντιμετώπιση των καταστροφών και την αποκατάσταση των ζημιών.</p>	X
	<p>Η έκδοση απόφασης για την επίταξη προσωπικών υπηρεσιών, καθώς και κινητών και ακινήτων, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του άρθρου 41 του ν. 3536/2007 (ΦΕΚ 42 Α).</p>	X

Εσωτερικ ών	Αποκέ- ντρωσης & T.A	Η συμμετοχή στην εκπόνηση προγραμμάτων αντιπυρικής προστασίας δασικών εκτάσεων, στο σχεδιασμό και στη μελέτη μεθόδων και μέσων για την πρόληψη και καταστολή τους.	X
		Η συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς για την καταστολή των δασικών πυρκαγιών	X
		Η συμμετοχή στο συντονισμό και στην αξιοποίηση των εναέριων και επίγειων μέσων, στο πλαίσιο συνεργασίας με τους αρμόδιους φορείς, για τη δασοπυρόσβεση.	X
		Η χορήγηση της επισημείωσης της Σύμβασης της Χάγης σε έγγραφα των υπηρεσιών της περιφέρειας.	X
		Η προμήθεια μηχανημάτων και αυτοκινήτων για τις ανάγκες της περιφέρειας.	X
		Η μέριμνα εκποίησης άχρηστων και ακατάλληλων υλικών και εξοπλισμού, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.	X
		Περιφερειακές Αρχές	X

Αποκέ- ντρωσης & Τ.Α, Η.Δ. & Εκλογών	Εκλογική Διαδικασία	X
Αποκέ- ντρωσης & Τ.Α, Οικονομικών Υπηρεσιών & Δ.Υ.	Σύστημα Διακυβέρνησης	X
Αποκέ- ντρωσης & Τ.Α	Απολογισμός πεπραγμένων του Περιφερειάρχη και της Εκτελεστικής Επιτροπής	X

Παράρτημα IV

Αρμοδιότητες Αποκεντρωμένων Διοικήσεων

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	ΤΟΜΕΑΣ	ΥΠΟΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ
Οικονομικών		Θέματα Εκλογών	Ενέργειες κατά τη διενέργεια εκλογών. Ειδικότερα μεταβιβάζονται από το Υπουργείο Εσωτερικών πιστώσεις για εκλογικές δαπάνες των ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού, καθώς και οι εκλογικές αποζημιώσεις όλων των εμπλεκόμενων δημόσιων υπηρεσιών (Δικαστήρια, ΥΔΕ, Ελεγκτικό Συνέδριο κ.λ.π.).
		Επίδομα Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών	Η εισοδηματική ενίσχυση ορεινών και μειονεκτικών περιοχών
		Επιχορηγήσεις των ΟΤΑ	Επιχορηγήσεις των ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού (από διάφορα Υπουργεία)
	Δημόσια Περιουσία	Είσπραξη δημοσίων εσόδων	Έγκριση ή μη της κατακύρωσης στο Δημόσιο ακινήτων οφειλετών του, που εκπλειστηριάστηκαν, μέχρι του ποσού των 146.735 ευρώ (άρθρο 44 του Ν.Δ. 356/1974, Π.Δ. 97/1993 – ΦΕΚ 43/Α).
			Έγκριση υπερθεματισμού για λογαριασμό του Δημοσίου, σε πλειστηριασμούς ακινήτων οφειλετών του, μέχρι του ποσού των 146.735 ευρώ (άρθρο 56 του Ν.Δ. 356/1974, Π.Δ. 97/1993).
			Άρση κατασχέσεων που έχουν επιβληθεί σε περιουσιακά στοιχεία οφειλετών του Δημοσίου, μέχρι του ποσού των 146.735 ευρώ (άρθρο 1 του Ν.Δ. 532/1970 – ΦΕΚ 103/Α και Β.Δ. 705/1970 – ΦΕΚ 235/Α, Π.Δ. 97/1993).
			Έγκριση συμμετοχής εκπροσώπων του Δημοσίου σε Συνέλευση Πιστωτών Πτωχού για λογοδοσία του συνδίκου, πτωχευτική διαδικασία πτωχού οφειλέτη ή αποκατάσταση αυτού (άρθρο 553 Εμπ. Νόμου, Π.Δ. 97/1993).
			Έγκριση συναίνεσης για ανάκληση απόφασης κήρυξης σε πτώχευση (άρθρο 13 Α.Ν. 635/1937, Π.Δ. 97/1993).

Έγκριση της μη συμμετοχής εκπροσώπου του Δημοσίου σε διάσκεψη για πτωχευτικό συμβιβασμό, όταν τα χρέη είναι προνομιακά (άρθρο 601 Εμπ. Νόμου, Π.Δ. 97/1993).

Έγκριση ή μη του πρωτοκόλλου ή της έκθεσης εκτίμησης των προς εκποίηση κινητών πραγμάτων και ακινήτων (άρθρο 66, παρ. 5 του Π.Δ. 11/12.11.1929 σε συνδυασμό με τον Ν. 3200/1955, το Ν.Δ. 532/1970 και το Β.Δ. 704/1970).

Καθορισμός και αναπροσαρμογή της αμοιβής για την υπόδειξη δημοσίου κτήματος, το οποίο δεν είναι οπωσδήποτε γνωστό στο Δημόσιο (άρθρο 24, του Ν. 1539/1938, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 14 του Ν. 719/1977 και αντικαταστάθηκε με την παρ. 7 του άρθρου 33 του Ν. 1473/1984 και ισχύει σύμφωνα με το άρθρο 48 του ίδιου νόμου, Π.Δ. 97/1993).

Ορισμός μελών Επιτροπών Δημοσίων Κτημάτων (άρθρα 89 και 98 του Π.Δ. 284/1988 και υπ' αριθμ. 1078204/927/0006Α/6.8.1992 ΚΥΑ Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Οικονομικών).

Ορισμός μελών Επιτροπών Καθορισμού των Ορίων Αιγιαλού και Παραλίας και θέσεων Αμμοληψίας (άρθρο 5 του Α.Ν. 263/1968, άρθρα 89 και 100 του Π.Δ. 284/1988 και υπ' αριθμ. 1078204/927/0006Α/6.8.1992 ΚΥΑ και άρθρο 3 του Ν. 2971/2001).

Ορισμός μελών Επιτροπών Εκμίσθωσης και Εκποίησης Δημοσίων και Ανταλλαξιμων Κτημάτων (άρθρο 5 του Ν.Δ. 1370/1942 – ΦΕΚ 135/Α, άρθρα 89 και 101 του Π.Δ. 284/1988 και της υπ' αριθμ. 1078204/927/0006Α/6.8.1992 ΚΥΑ).

Ορισμός μελών Επιτροπών Εξαγοράς Δημοσίων Κτημάτων από αυθαίρετους κατόχους στουνομούς (άρθρο 4, παρ. 6 του Α.Ν. 263/1968, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 25, παρ. 1 του Ν. 2166/1993).

Ορισμός μελών Επιτροπών Εκτίμησης των Κινητών Πραγμάτων (άρθρο 79 του Π.Δ. 11/12.11.1929 σε συνδυασμό με το Ν. 3200/1955, το Ν.Δ. 532/1970 και το Β.Δ. 704/1970).

Ορισμός μελών Επιτροπής Εκτίμησης Αξίας Απαλλοτριούμενων Ακινήτων (άρθρο 15 του Ν. 2882/2001).

Εκποίηση μη άρθρων οικοπεδικών εκτάσεων του Δημοσίου και καθορισμός του τιμήματος των δόσεων καταβολής αυτού (άρθρο 95, παρ. 2 του Δ/τος της 11/ 12.11.1929 σε συνδυασμό με το Ν.Δ. 532/1970, το Β.Δ. 704/ 1970 και το άρθρο 1 του Π.Δ. 347/1986).

Εκποίηση χωρίς δημοπρασία στους κατόχους των ακινήτων των καταληφθέντων υπό του Δημοσίου ως εγκαταλειμμένων (άρθρο 2 του Α.Ν. 2145/1939 – ΦΕΚ 54/Α, σε συνδυασμό με τον Ν. 3200/1955, το Ν.Δ. 532/1970 και το Β.Δ. 704/1970).
Εκποίηση των εξ αδιαιρέτου μεριδίων του Δημοσίου επί αγροτικών ή αστικών ακινήτων και ο καθορισμός του τμήματος και των δόσεων καταβολής αυτού (άρθρο 116, παρ. 3 και 4 του Δ/τος 11/12.11.1929 σε συνδυασμό με τον Ν. 3200/1955, το Ν.Δ. 532/1970 και το Β.Δ. 704/1970).
Εκποίηση αστικών ή αγροτικών δημόσιων κτημάτων που βρίσκονται σε παραμεθόριες περιοχές και είναι μισθωμένα σε επαγγελματίες ή βιοτεχνίες (άρθρο 6 του Ν. 719/1977).
Εκποίηση δημόσιων κτημάτων χωρίς δημοπρασία και καθορισμός δόσεων καταβολής του τιμήματος στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 95 του Δ/τος 11/12.11.1929, σε συνδυασμό με το Ν. 3200/1955, το Β.Δ. 704/1970 και το άρθρο 1 του Π.Δ. 347/1986).
Εκποίηση χωρίς δημοπρασία γηπέδων του δημοσίου προς ίδρυση, λειτουργία, αξιολόγηση ή επέκταση υφισταμένων βιομηχανιών ή βιοτεχνιών και καθορισμός του τιμήματος των δόσεων καταβολής αυτού (άρθρο 96 του Δ/τος 11/12.11.1929, σε συνδυασμό με το Ν. 3200/1955, το Β.Δ. 704/1970 και το άρθρο 1 του Π.Δ. 347/1986).
Εκποίηση δημόσιων κτημάτων κατεχομένων αυθαίρετα και μη υπαγομένων στις ρυθμίσεις του Ν. 719/1977 (άρθρο 3, παρ. 7 του Ν. 1473/1984 σε συνδυασμό με το άρθρο 1 του Π.Δ. 347/1986).
Παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης αιγιαλού και παραλίας που βρίσκονται εκτός ζώνης λιμένα για την κατασκευή έργων οποιασδήποτε αξίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του Ν. 2971/2001.
Παραχώρηση του δικαιώματος απλής χρήσης αιγιαλού και παραλίας απευθείας ή με δημοπρασία (άρθρο 13 του Ν. 2971/2001), χωρίς να μεταβάλλεται ο χαρακτήρας τους ως κοινοχρήστων.

<p>Παραχώρηση δημοσίων κτημάτων στις Εφορείες Σχολείων (άρθρο 3 του Ν. 513/1976 και άρθρο 40 του Ν. 1566/1985, σε συνδυασμό με το άρθρο 1 του Π.Δ. 347/1986).</p>
<p>Δωρεάν παραχώρηση ακινήτων του δημοσίου στον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων (Ο.Σ.Κ.) (άρθρο 16 του Α.Ν. 627/1968, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του Ν. 513/1976, σε συνδυασμό με το άρθρο 1 του Π.Δ. 71/1984 και το Ν. 1894/1990).</p>
<p>Αποδοχή ή απόρριψη της εξαγοράς των κατεχομένων αυθαιρέτως δημοσίων κτημάτων και καθορισμός του τιμήματος εξαγοράς του ακινήτου (άρθρο 4, παρ. 6, 7 και 8 του Α.Ν. 263/1968, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1, παρ. 1 του Ν. 719/1977- Φ.Ε.Κ. 301/Α' και στη συνέχεια με το άρθρο 34 του Ν. 1473/1984 - Φ.Ε.Κ. 127/Α').</p>
<p>Προσδιορισμός των δημοσίων κτημάτων που πρέπει να εξαιρεθούν από την εκποίηση (άρθρο 7, παρ. 2, άρθρο 65, παρ. 1 Π.Δ. 11/1929 – ΦΕΚ 399/Α, άρθρο 2, παρ. 9 του Ν.Δ. 27.6.1935, σε συνδυασμό με το άρθρο 1 του Ν.Δ. 416/1974).</p>
<p>Επικύρωση της έκθεσης μετά του διαγράμματος της Επιτροπής Καθορισμού Αιγιαλού, Παραλίας και Παλαιού Αιγιαλού (παρ. 5 του άρθρου 5 του Ν. 2971/2001).</p>
<p>Χορήγηση εντολής σύνταξης νέου πρωτοκόλλου εκτίμησης των προς εκποίηση κινητών και ακινήτων του Δημοσίου σε περίπτωση απόρριψης του αρχικού πρωτοκόλλου ή της έκθεσης εκτίμησης και πράξεις έγκρισης της αύξησης ή ελάττωσης του ελάχιστου όρου της προσφοράς (άρθρο 66, παρ. 6 του Δ/τος 11/12.11.1929 σε συνδυασμό με τον Ν. 3200/1955, το Ν.Δ. 532/70 και το Β.Δ. 704/1970).</p>
<p>Χορήγηση στους καταδείκτες άδειας ανεύρεσης κρυμμένου θησαυρού που ανήκει στο δημόσιο (Ν. 6133/1934 σε συνδυασμό με τον Ν. 3200/1955, το Ν.Δ. 532/1970 και το Β.Δ. 704/1970))</p>
<p>Ανάκληση της ακύρωσης του πωλητηρίου, στις περιπτώσεις που ο έκπτωτος αγοραστής καταβάλλει μέχρι της προτεραιίας της πρώτης δημοπρασίας της εκποίησης τα οφειλόμενα στο Δημόσιο (άρθρο 75, παρ. 8 του Δ/τος 11/12.11.1929 σε συνδυασμό με τον Ν. 3200/1955, το Ν.Δ. 532/1970 και το Β.Δ. 704/1970).</p>
<p>Κατάληψη των εγκαταλειμμένων από τρίτους ακινήτων (άρθρο 34, παρ. 3 του Α.Ν. 1539/1933 σε συνδυασμό με το Ν. 3200/1955, το Ν.Δ. 532/1970 και το Β.Δ. 704/1970).</p>

Ανάληψη διαχείρισης των κτημάτων, στα οποία είναι συνιδιοκτήτης το Δημόσιο κατά το ήμισυ και για την εκποίηση των εξ αδιαιρέτου μεριδίων του Δημοσίου επί αγροτικών ή αστικών ακινήτων και καθορισμός του τιμήματος και των δόσεων καταβολής αυτού (άρθρο 116 παρ. 1, 3 και 4 του Δ/τος της 11/12.11.1929, σε συνδυασμό με Ν. 3200/1955, το Β.Δ. 704/1970 και το άρθρο 1 του Π.Δ. 347/1986).

Έκδοση πωλητηρίων για την εκποίηση ακινήτων του Δημοσίου που προβλέπεται από τις διατάξεις: α) των άρθρων 95, 96 και 116 του Δ/τος 11/12.11.1929 και β) των άρθρων 34 και 35 του Ν. 1473/1984 και για την εκποίηση ακινήτων ΤΕΘΑ που προβλέπεται από τις διατάξεις του Ν. 4407/1929).

Χορήγηση εντολής σύνταξης νέου πρωτοκόλλου εκτίμησης των προς εκποίηση κινητών και ακινήτων του Δημοσίου σε περίπτωση απόρριψης του αρχικού πρωτοκόλλου ή της έκθεσης εκτίμησης και πράξεις έγκρισης της αύξησης ή ελάττωσης του ελάχιστου όρου της προσφοράς (άρθρο 66, παρ. 6 του Δ/τος 11/12.11.1929 σε συνδυασμό με τον Ν. 3200/1955, το Ν.Δ. 532/70 και το Β.Δ. 704/1970).

Μεταβίβαση κατά κυριότητα ακινήτων του Δημοσίου για τη στέγαση και εκπαίδευση ή κατασκήνωση Προσκόπων ή Ενώσεων παλαιών Προσώπων (άρθρο 3 του Ν. 440/1976 και άρθρο 1 του Π.Δ. 71/1984).

Έγκριση πρακτικών δημοπρασίας εκμίσθωσης ακατοίκητων νησίδων αβαθούς θαλάσσης και κατασκευής έργων επ' αυτών (άρθρο 16 του Ν. 2971/2001).

Έγκριση απόφασης του φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα περί καθορισμού χερσαίας και θαλάσσιας ζώνης λιμένα (άρθρο 21 του Ν. 2971/2001).

Έγκριση κατασκευής τεχνικών έργων στον αιγιαλό, την παραλία ή τη θάλασσα για την αποτροπή διάβρωσης (άρθρο 12 του Ν. 2971/2001).

Έγκριση χορήγησης δικαιώματος αμμοληψίας σε αναδόχους δημοσίων έργων και ιδιώτες (Α.Ν. 1219/1938, όπως ισχύει).

Έγκριση εξόρυξης και λήψης άμμου και αμμοχώματος από θέσεις που δεν επιτρέπεται αυτή, στις περιπτώσεις που επιβάλλεται για λόγους υγείας, ή προστασίας τεχνικών έργων (άρθρο 4 του Α.Ν. 1219/1938).

Αναστολή ή και απαγόρευση της αμμοληψίας από θέσεις που είχε επιτραπεί αυτή, σε έκτακτες περιπτώσεις που ειδικοί λόγοι επιβάλλουν την άμεση απαγόρευση της αμμοληψίας (άρθρο 3 της υπ' αριθμ. 42279/24.11.38 ΚΥΑ).

Καθορισμός του ποσού του τιμήματος που επιστρέφεται στον αγοραστή, σε περίπτωση μερικής εκνίκησης εκποιηθέντος δημοσίου κτήματος (άρθρο 74 του Δ/τος της 11/12.11.1929, σε συνδυασμό με το Ν. 3200/1955, το Ν.Δ. 532/1970 και το Β.Δ. 704/1970 και το άρθρο 1 του Π.Δ. 347/1986).
Αναστολή εισπραξης των βεβαιωθέντων ποσών αποζημίωσης για τη αυθαίρετη χρήση των προς εξαγορά ακινήτων (άρθρο 4, παρ. 9 του Α.Ν. 263/1968, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1, παρ. 1 του Ν.719/1977)
Απαλλοτριώσεις και σύσταση δουλείας για την εκτέλεση δημοσίων έργων (Καθορισμός δικαιούχων αποζημίωσης απαλλοτρίωσης, καθορισμός ποσού μονάδας, διαβίβαση φακέλων στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και στα αρμόδια δικαστήρια)
Ορισμός μελών Επιτροπής Αναγνώρισης Δικαιούχων εξαγοράς μεριδίου του Δημοσίου από το κτήμα Αμύνταιου (άρθρο 9 α.ν.263/1968, άρθρα 89 και 99 του π.δ.284/1988 και υπ' αριθμ.1078204/927/0006Α/ 6.8.1952 κ.υ.α.)
Εκποίηση απευθείας αστικών κτημάτων μικρής αξίας στις Νέες Χώρες και αγροτικών μικροκτημάτων εκτάσεως μέχρι 25 στρεμμάτων (άρθρο 97 Δ/τος 11/12.11.1929)
Εκποίηση των εξ αδιαιρέτου μεριδίων του Δημοσίου επί αγροτικών ή αστικών ακινήτων και ο καθορισμός του τιμήματος εξαγοράς του ακινήτου (άρθρο 4 παρ.8 του α.ν. 263/1968 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ.1 του άρθρου 1 του ν.719/1977)
Έγκριση της απόδοσης των δημευθέντων περιουσιακών στοιχείων των διαλυθέντων Συνεταιρισμών και Ενώσεων (άρθρο 1 παρ. 2 του Ν.95/1975)
Εκποίηση δημοσίων κτημάτων (αστικών ακινήτων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, που βρίσκονται στην περιοχή του Δήμου Καβάλας) κατεχομένων αυθαίρετα και μη υπαγομένων στις ρυθμίσεις του ν.719/1977 (άρθρο 35 παρ.6 του ν.1473/1984 σε συνδυασμό με το άρθρο 1 του π.δ.347/1986)
Απόδοση ακινήτων που βρίσκονται στα Δωδεκάνησα (άρθρο 16 του ν.719/1977, όπως τροποποιήθηκε με την παρ.7 του άρθρου 34 του ν.1473/1984)
Παραχώρηση σε αυθαίρετους κατόχους άλλων οικοπεδικών τεμαχίων του δημοσίου κτήματος Β.Κ. 1026 (αρμοδιότητες Κτηματικής Υπηρεσίας Δωδεκανήσου - άρθρο 35 παρ.4 του ν.1473/1984)

Ανταλλάξιμα Κτήματα	Παραχώρηση εκτάσεων του δημοσίου, που βρίσκονται στα νησιά Αγαθονήσι, Άκριους, Μαράνθη, Σαρία και Καστελόριζο, δωρεάν σε άστεγες οικογένειες που έχουν εγκατασταθεί ή θα θελήσουν να εγκατασταθούν στα νησιά αυτά (άρθρο 35 παρ.5 του ν.1473/1984)
	Παραχώρηση ακινήτων που είχαν παραχωρηθεί προσωρινά στους κατοίκους του χωριού Χάβαι Ηλείας και επανήλθαν στο Δημόσιο, λόγω μη εκπλήρωσης των όρων παραχώρησης (άρθρο 35 παρ.1 του ν.1473/1984)
	Επανακαθορισμός και νομιμοποίηση των υπαρχουσών παραχωρήσεων στο Α.Β.Κ. 822 Δημόσιο Κτήμα στην περιοχή Αγίων Αναργύρων νομού Αττικής (άρθρο 33 του ν.1473/1984, π.δ.97/1993)
	Εκποίηση στους κατόχους των ακινήτων, που έχουν καταληφθεί από το Δημόσιο ως εγκαταλειμμένα (άρθρο 2 παρ. 1 α.ν. 2145/1939, π.δ.97/1993)
	Εκποίηση αστικών ή αγροτικών δημόσιων κτημάτων, που βρίσκονται σε παραμεθόριες περιοχές και είναι μισθωμένες σε επαγγελματίες ή βιοτέχνες (άρθρο 6 του ν.719/1977)
	Έγκριση κατασκευής τεχνικών έργων στον αιγιαλό, την παραλία ή τη θάλασσα, για την αποτροπή διάβρωσης (άρθρο 12 του ν. 2971/2001)
	Παραχώρηση του δικαιώματος απλής χρήσης αιγιαλού και παραλίας απευθείας ή με δημοπρασία (άρθρο 13 του ν.2971/2001), χωρίς να μεταβάλλεται ο χαρακτήρας τους ως κοινόχρηστων.
	Κατεδάφιση αυθαίρετων κατασκευών στον αιγιαλό, την παραλία και στη ζώνη λιμένα. (άρθρο 27 ν.2971/2001)
	Έγκριση απόφασης του φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα περί εξομοίωσης χώρων ζώνης λιμένα (άρθρο 28 ν.2971/2001)
	Έλεγχος και εποπτεία προστατευτικών έργων και προσχώσεων σε ζώνη αιγιαλού (άρθρο 280 περ. 36 του ν.3852/2010)
	Έγκριση αποφάσεων Επιτροπών Δημοσίων Κτημάτων για την παραχώρηση σε κοινότητες αγροτικών εκτάσεων κατηγορίας (ΜΕΤΡΟΥΚΕ) (άρθρο 20, παρ. 1 του Ν.Δ. 3713/57).
	Καθορισμός τιμήματος ανταλλάξιμων κτημάτων, τα οποία ρυμοτομούνται ή έχουν διανεμηθεί σε κληρούχους από του Υπουργείου, εφόσον κείνται στα όρια του νομού (άρθρο 5 του από 24.10.1940 Β.Δ., άρθρο 6 του Ν.Δ. 2967/1954, άρθρο 47 του Ν. 1591/1986 – Φ.Ε.Κ. 50/Α', Π.Δ. 97/1993).

Έκδοση παραχωρητηρίων εκποιουμένων ανταλλαξίμων κτημάτων (άρθρο 15, παρ. 2 του Ν.Δ. 3713/1957).

Έγκριση απευθείας εκποίησης ή παραχώρησης ανταλλαξίμου κτήματος κειμένου στα όρια του νομού (άρθρο 10 του από 24.10.1940 Β.Δ., άρθρο 9, παρ. 3, 4 και 12 του Ν.Δ. 3713/1957, άρθρο 4, παρ. 1 έως 4 του Ν.Δ. 547/ 1970, άρθρα 1 έως 8 του Ν. 357/1976, Π.Δ. 97/1993).

Έγκριση εξάλειψης υποθηκών επί ανταλλαξίμων ακινήτων (άρθρο 15, παρ. 4 του Ν.Δ. 3713/1957, Π.Δ. 71/1984).

Έλεγχος παραχωρητηρίου, καθώς και έγκριση κτηματολογικών μεταβολών επί ανταλλαξίμων κτημάτων που κείνται στα όρια του νομού (άρθρο 12 του Π.Δ. 284/1988, Π.Δ. 97/1993.

Καθορισμός αμοιβής σε πρόσωπα, που υπέδειξαν ανταλλάξιμα ακίνητα (άρθρο 12 παρ.3 του ν.δ.3713/1967 και άρθρο 8 παρ.5 του ν.357/1976, π.δ. 71/1984

Έγκριση μίσθωσης ακινήτων για στέγαση δημοσίων υπηρεσιών χωρίς δημοπρασία (άρθρα 3 παρ. 2 και 29 παρ. 3 του Ν. 3130/2003 – ΦΕΚ 76/Α).

Έγκριση διακήρυξης δημοπρασίας μίσθωσης ακινήτων για στέγαση δημοσίων υπηρεσιών (άρθρο 6 παρ. 5 του Ν. 3130/2003 – ΦΕΚ 76/Α).

Έγκριση πρακτικών δημοπρασίας μίσθωσης ακινήτου για στέγαση δημοσίων υπηρεσιών (άρθρο 14 παρ. 1, 3 και 4 του Ν. 3130/2003 – ΦΕΚ 76/Α).

Ορισμός μελών Επιτροπών Στέγασης Δημοσίων Υπηρεσιών (άρθρο 9 του Ν. 3130/2003 – ΦΕΚ 76/Α).

Εκδίκαση ενστάσεων κατά του πρακτικού καταλληλότητας των προσφερθέντων για μίσθωση ακινήτων για τη στέγαση δημοσίων υπηρεσιών (άρθρο 13 του Ν. 3130/2003 – ΦΕΚ 76/Α).

Κήρυξη έκπτωτου μειοδότη δημοπρασίας μίσθωσης ακινήτου (άρθρο 15 παρ. 2 του Ν. 3130/2003 – ΦΕΚ 76/Α).

Λύση μίσθωσης και κατάπτωση εγγύησης λόγω μη εμπρόθεσμης παράδοσης του μισθωθέντος ακινήτου για στέγαση δημόσιας υπηρεσίας (άρθρο 17 παρ. 1 του Ν. 3130/2003 – ΦΕΚ 76/Α).

Έγκριση παράτασης χρόνου παράδοσης μισθωθέντος ακινήτου (άρθρο 17 παρ. 1 του Ν. 3130/03 – ΦΕΚ 76/Α).

Έγκριση πρόωρης λύσης μίσθωσης ακινήτου (άρθρο 19 παρ. 1 και 2 του Ν. 3130/2003 – ΦΕΚ 76/Α).

Θέματα φορολογίας εισοδήματος και Τελωνειακών Διαδικασιών	Έγκριση αλλαγής στέγασης ή συστέγασης δημοσίων Υπηρεσιών σε μισθωμένα ακίνητα (άρθρο 20 του Ν. 3130/2003 – ΦΕΚ 76/Α).
	Έγκριση μονομερούς παράτασης της συναφθείσας μίσθωσης σε μισθωμένα ακίνητα (άρθρο 22 παρ. 3 του Ν. 3130/2003 – ΦΕΚ 76/Α).
	Έγκριση μίσθωσης ακινήτων για στέγαση δημοσίων Υπηρεσιών (άρθρο 23 παρ. 1 του Ν. 3130/2003 – ΦΕΚ 76/Α).
	Μισθώσεις ακινήτων (συμπεριλαμβανομένων και των απευθείας μισθώσεων) προς στέγαση δημοσίων υπηρεσιών ή για άλλη δημόσια χρήση, μεταστεγάσεις των υπηρεσιών αυτών, παρατάσεις και λύσεις των μισθώσεων, πλην των εγκρίσεων πρακτικών απευθείας μίσθωσης καταλυμάτων για τη διανομή ενισχυτικών Αστυνομικών Δυνάμεων, σύμφωνα με το άρθρο 10 του διατάγματος 19/19.11.1932 «Περί Στεγάσεως Δημοσίων Υπηρεσιών».
	Καθορισμός των λεπτομερειών και της διαδικασίας εφαρμογής των διατάξεων των παρ. 3 και 4 του άρθρου 42 του Ν. 2238/1994 κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 8 του Ν. 2238/1994 του ίδιου άρθρου και συγκρότηση της Επιτροπής που προβλέπουν οι διατάξεις της παρ. 3 του ίδιου άρθρου.
	Ορισμός μελών των περιφερειακών Επιτροπών Άσκησης Εποπτείας και Πειθαρχικής Εξουσίας επί των Εκτελωνιστών στις έδρες των Τελωνειακών Περιφερειών (άρθρο 18 του Ν. 718/1977 «Περί εκτελωνιστών» ΦΕΚ 304/Α σε συνδυασμό με το άρθρο 5 του ίδιου νόμου).
	Ορισμός και αντικατάσταση Τελωνειακών Ταμιών των Τελωνείων της Περιφέρειας (άρθρο 6 του Π.Δ. 127/89 – ΦΕΚ 60/Α) καθώς και των διαχειριστών ενσήμων φορολογικών ταινιών (άρθρο 106, παρ. 3 του Ν. 2960/2001 – ΦΕΚ 265/Α).
	Συγκρότηση της Εξεταστικής Επιτροπής του άρθρου 4 της υπ' αριθμ. Τ1862/9/15.4.2008 ΑΥΟΟ, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει (ΦΕΚ 745/Β/29.4.2008).
	Συγκρότηση των Εξεταστικών Επιτροπών διαγωνισμών υποψηφίων για απόκτηση πτυχίου Εκτελωνιστή, στις έδρες των Τελωνειακών Περιφερειών (άρθρο 1 και 4 της αριθ. Τ.800/16/29.3.1978 απόφασης Υπουργού Οικονομικών).
	Αποφυλάκιση αλλοδαπών, που είναι άποροι και κρατούνται για ποινή από λαθρεμπόριο ή τελωνειακή παράβαση (άρθρο Α.Ν. 514/1968 – ΦΕΚ 186/Α και Π.Δ. 71/1984).

Κοινοφελείς Περιουσίες	Εποπτεία Κοινοφελών Περιουσιών	Αποφάσεις για ολική ή μερική απαλλαγή από εισαγωγικούς δασμούς και άλλους οφειλόμενους φόρους ή τέλη, που βαρύνουν εμπορεύματα, τα οποία είναι αποταμιευμένα στις δημόσιες τελωνειακές αποθήκες της ΠΕΑΓΕ και έχουν αποδεδειγμένα καταστραφεί ή βλαβεί από τύχη ή ανωτέρα βία, μετά από σύμφωνη γνώμη της Α.Ε.Τ.Α. (Π.Δ. 71/1984)
		Έλεγχος νομιμότητας έκδοσης της απόφασης του αρμοδίου Προϊσταμένου Δ.Ο.Υ. που προβλέπεται από την παρ. 5 του άρθρου 33 του Ν. 1591/1986 και την παρ. 7 του άρθρου 39 του Ν. 1914/1990 – ΦΕΚ 178/Α).
		Μεταβίβαση πιστώσεων για ενοίκια, γραφικά, μεταφορά χρημάτων και γενικά για όλες τις λειτουργικές δαπάνες των Δ.Ο.Υ. εκτός από το έξοδα διοικητικής εκτέλεσης (άρθρο 1 του Ν.Δ. 1337/1973).
		Εποπτεία και έλεγχος διαχείρισης των καταλειπομένων υπέρ κοινωφελών γενικά σκοπών περιουσιών, και της εκπλήρωσης των ταχθέντων σκοπών, εφόσον ο κοινωφελής σκοπός για τον οποίο καταλείπονται οι περιουσίες εκπληρώνεται εντός των ορίων της χωρικής αρμοδιότητας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ανεξαρτήτως του τόπου που βρίσκεται η περιουσία.
		Πράξεις για την θεώρηση όρων διακήρυξης εκμίσθωσης και εκποίησης κινητών και ακινήτων, που περιλαμβάνονται σε κοινοφελείς περιουσίες μετά από έλεγχο των όρων και διόρθωση ή συμπλήρωση αυτών.
		Έγκριση αμοιβών δικηγόρων, μηχανικών και συμβολαιογράφων για την εκτέλεση του κοινωφελούς σκοπού
		Έλεγχος των προσκλήσεων και των αποφάσεων των διαχειριστών κοινοφελών περιουσιών περί χορήγησης υποτροφιών, οικονομικών ενισχύσεων, βοηθημάτων και βραβείων
		Έγκριση ή μη χορήγησης παράτασης διακοπής υποτροφιών, αλλαγής κλάδου σπουδών, αύξησης ποσού, αριθμού υποτρόφων κ.λπ. των κοινοφελών γενικά περιουσιών, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 38 και 39 του Ν. 4182/2013.
		Επιβολή πειθαρχικών προστίμων σε διοικητές ιδρυμάτων και κοινοφελών περιουσιών, υπαλλήλους, πιστωτικά ιδρύματα, συμβολαιογράφους κλπ.
		Εντολή διενέργειας τακτικού ή έκτακτου διαχειριστικού ελέγχου προς τα ελεγκτικά γραφεία και την αρμόδια υπηρεσία Δημοσιονομικών Ελέγχων του Υπουργείου Οικονομικών.

Εκκαθάριση Κοινοφελών Περιουσιών	Αποφάσεις που εκδίδονται σε εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 4182/2013 (ΦΕΚ 185 Α') όπως ισχύει και των σε εκτέλεση αυτού εκδοθέντων διαταγμάτων.
	Αρμοδιότητα άσκησης αιτήσεων, αγωγών σε δικαστήρια κλπ. σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 69 του Ν. 4182/2013.
	Ορισμός των μελών των Περιφερειακών Συμβουλίων Κοινοφελών Περιουσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης
	Ορισμός εισηγητών στο Συμβούλιο Κοινοφελών Περιουσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης
	Εποπτεία και έλεγχος εκκαθάρισης των καταλειπομένων υπέρ κοινοφελών γενικά σκοπών περιουσιών, και της εκπλήρωσης των ταχθέντων σκοπών, εφόσον ο κοινοφελής σκοπός για τον οποίο καταλείπονται οι περιουσίες εκπληρώνεται εντός των ορίων της χωρικής αρμοδιότητας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ανεξαρτήτως του τόπου που βρίσκεται η περιουσία.
	Ορισμός εκκαθαριστών κληρονομιών σύμφωνα με τα άρθρα 16 έως 20 του Ν. 4182/2013.
	Επένδυση ή αξιοποίηση περιουσιακών στοιχείων
	Εκποίηση των κινητών και ακινήτων περιουσιακών στοιχείων
	Ανακοίνωση διαθηκών
	Διορισμός, αντικατάσταση και παύση εκτελεστών διαθήκης, έγκριση της αμοιβής και της λογοδοσίας αυτών
	Έγκριση αμοιβών δικηγόρων, μηχανικών και συμβολαιογράφων
	Αποστολή απόψεων στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. περί παρέμβασης ή μη σε ανοιγείς δίκες που αφορούν σε κοινοφελείς περιουσίες
	Αποφάσεις που εκδίδονται σε εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 4182/2013 (ΦΕΚ 185 Α') όπως ισχύει και των σε εκτέλεση αυτού εκδοθέντων διαταγμάτων.
	Αρμοδιότητα άσκησης αιτήσεων, αγωγών σε δικαστήρια κλπ. σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 69 του Ν. 4182/2013.
Σχολάζουσες Κληρονομίες	Κήρυξη των κληρονομιών ως σχολαζουσών
	Διορισμός κηδεμόνων σχολαζουσών κληρονομιών, εφόσον η περιουσία βρίσκεται στη χωρική αρμοδιότητα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης

			Διοικητική εποπτεία των κηδεμόνων σχολαζουσών κληρονομιών σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 61 έως 68 του Ν. 4182/2013 ήτοι: έγκριση ή μη πράξεων κηδεμόνων σχετικά με μίσθωση και εκποίηση ακινήτων και κινητών
			έγκριση ή μη της αμοιβής κηδεμόνων κηδεμόνων και των εξόδων των σχολαζουσών κληρονομιών
			έγκριση ή μη συμφωνίας συμβιβασμού
			κλήση για υποβολή μερικής λογοδοσίας από κηδεμόνες
			έγκριση ή μη της λογοδοσίας των κηδεμόνων και την τυχόν επιβολή καταλογισμού
			διαβίβαση της οριστικής λογοδοσίας των κηδεμόνων στις Ελεγκτικές Εταιρείες ή στην Υπηρεσία Δημοσιονομικών Ελέγχων του Υπουργείου Οικονομικών.
			Αποστολή οδηγιών και παρατηρήσεων για τη νόμιμη διαχείριση των σχολαζουσών κληρονομιών
			Πράξεις για την θεώρηση όρων διακήρυξης εκμίσθωσης και εκποίησης κινητών και ακινήτων, που περιλαμβάνονται σε σχολάζουσες κληρονομίες μετά από έλεγχο των όρων και διόρθωση ή συμπλήρωση αυτών.
			Αποφάσεις που εκδίδονται σε εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 4182/2013 (ΦΕΚ 185 Α') όπως ισχύει και των σε εκτέλεση αυτού εκδοθέντων διαταγμάτων.
			Αρμοδιότητα άσκησης αιτήσεων, αγωγών σε δικαστήρια κλπ. σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 69 του Ν. 4182/2013.
Υποδομών και Μεταφορών	Υποδομές	Μητρώο Κοινοφελών Περιουσιών	Τήρηση Μητρώου (Γενικό Ευρετήριο, Φάκελος, Μερίδα), το οποίο συνίσταται σε αρχική εγγραφή και κάθε μεταγενέστερη πρόσθετη καταχώρηση, μεταβολή ή διαγραφή υφιστάμενων καταχωρήσεων που αφορούν σε κοινοφελείς περιουσίες και σχολάζουσες κληρονομίες.
			Εκτέλεση δειγματοληψιών και δοκιμών στο εργαστήριο και το εργοτάξιο για τον έλεγχο της καταλληλότητας των εδαφών, ως κατασκευαστικών υλικών και υλικών θεμελίωσης των κάθε είδους κατασκευών.
			Παρακολούθηση και εκτέλεση ποιοτικών ελέγχων, στα εκτελούμενα χωματουργικά έργα, χωμάτινα φράγματα, αναχώματα και οδοστρώματα.
			Αναγνώριση πηγών λήψης αδρανών υλικών.

Τομείς Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων	Εκτέλεση δειγματοληψιών και δοκιμών για τον έλεγχο της καταλληλότητας των αδρανών υλικών για κατασκευές οδοστρώματων.
	Έλεγχος ασφαλικών συνδετικών υλικών και πρόσθετων βελτιωτικών υλικών, για την καταλληλότητα αυτών, για ασφαλιστικές κατασκευές.
	Μελέτη σύνθεσης ασφαλτομιγμάτων, η παρακολούθηση και ο έλεγχος λειτουργίας μονίμων εγκαταστάσεων παραγωγής ασφαλτικών υλικών.
	Παρακολούθηση και εκτέλεση ποιοτικών ελέγχων στα ασφαλιστικά οδοστρώματα και άλλες ασφαλικές κατασκευές.
	Εκτέλεση δοκιμών και ελέγχων κονιών, τεχνητών λίθων δομικών υλικών από τσιμέντο, γύψο, ξυλόλιθο, προϊόντων αμιαντοτσιμέντου, κεραμουργικών προϊόντων, ξυλείας, στεγανοποιητικών υλικών επιφάνειας και μάζας, χωμάτων, δομικών υλικών που περιέχουν άσφαλτο ή πίσσα ή υλικών σημάτων κλπ.
	Εκτέλεση χημικών αναλύσεων μετάλλων, πετρωμάτων κλπ.
	Έλεγχος της ποιότητας τσιμέντου, της καταλληλότητας ύδατος και πρόσθετων υλικών σκυροδέματος.
	Έλεγχος καταλληλότητας αδρανών υλικών για σκυρόδεμα και η μελέτη σύνθεσης σκυροδέματος.
	Εκτέλεση δοκιμών και ελέγχων αντοχής δοκιμών νωπού ή σκληρού σκυροδέματος.
	Έλεγχος και οι δοκιμές κατασκευών σκυροδέματος, καθώς και διαφόρων υλικών χρησιμοποιούμενων σε κατασκευές σκυροδέματος.
	Έλεγχος και η εκτέλεση δοκιμών μεταλλικών στοιχείων και σιδηρού οπλισμού σκυροδέματος.
	Έλεγχος των στατικών και αντισεισμικών μελετών των επισκευών των κτιρίων που είχαν υποστεί ζημιές
	Τεχνικοοικονομικές διαδικασίες για τη χορήγηση αδειών επισκευών και ανακατασκευών
	Παρακολούθηση απορρόφησης των δανείων και στην τήρηση στατιστικών στοιχείων
	Σύνταξη τεχνικοοικονομικών μελετών για δημόσια κτίρια και δημόσια έργα που είχαν υποστεί ζημιές
	Εποπτεία και τον έλεγχο των εργασιών για την επισκευή ή ανακατασκευή ιδιωτικών κτιρίων
	Χορήγηση βεβαιώσεων προόδου των εργασιών για δανειοδότηση

Δημόσια έργα και υποδομές	Τομείς Αποκατάστασης Πυροπλήκτων	Έκδοση οικοδομικών αδειών
		Εφαρμογή πολεοδομικών διατάξεων για την ανακατασκευή κτιρίων που κρίθηκαν κατεδαφιστέα.
		Έλεγχος των δικαιολογητικών που υποβάλλονται για τη χορήγηση επιδότησης ενοικίου ή συγκατοίκησης και στον καθορισμό των δικαιούχων της επιδότησης
		Έλεγχος και χαρακτηρισμό των κτιρίων κατόπιν αίτησης των ενδιαφερομένων
		Έλεγχος των μελετών επισκευής
		Καθορισμός δικαιούχων στεγαστικής συνδρομής για επισκευή, ανακατασκευή ή αυτοστέγαση και στον έλεγχο προόδου των ανωτέρω εργασιών
		Έγκριση και χορήγηση στεγαστικής συνδρομής και τον έλεγχο της προόδου εργασιών ανακατασκευής.
		Διενέργεια ελέγχου ζημιών και χαρακτηρισμού των κτισμάτων
		Έλεγχος των μελετών επισκευής και στην έκδοση οικοδομικών αδειών
		Χορήγηση επιδότησης ενοικίου
		Χορήγηση δωρεάν κρατικής αρωγής για επισκευή ή ανακατασκευή κτιρίων και
		Έλεγχος της προόδου των εργασιών αποκατάστασης ζημιών
	Δημόσια έργα και υποδομές	Έκδοση αποφάσεων που αφορούν την εκτέλεση έργων κατασκευής ή αποκατάστασης λιμένων βάσει του άρθρου 18 του Ν.2971/2001.
		Έκδοση αποφάσεων για θέματα κυκλοφοριακών Ρυθμίσεων στους Ο.Τ.Α.
		Έγκριση κατασκευής αναγκαίων έργων ύδρευσης και αποχέτευσης πόλεων και οικισμών, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 1 του π.δ. 24/1985 (άρθρο 7 παρ. 3 του π.δ. 24/1985, ΦΕΚ 270 Δ').
		Έκδοση αποφάσεων επί Αιτήσεων Θεραπείας Δημοσίων Εργων και Μελετών
		Παρακολούθηση έργου Επιτροπών καταγραφής αυθαίρετων διαφημιστικών πινακίδων στα Εθνικά και Επαρχιακά οδικά δίκτυα των νησιών χωρικής ευθύνης Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Έκδοση αποφάσεων εκτέλεσης απομάκρυνσης.
		Έκδοση Αποφάσεων καθορισμού οδών που ανήκουν στην αρμοδιότητα συντήρησης των υπηρεσιών της οικείας Περιφέρειας

<p>Περιβάλλοντος και Ενέργειας</p> <p>Προστασία και Διαχείριση Δασών</p> <p>Επεμβάσεις σε δάση και δασικές εκτάσεις</p>	<p>Γνωμοδότηση επί των πάσης φύσεως έργων και δραστηριοτήτων της κατηγορίας Β, για την έκδοση Πρότυπης Περιβαλλοντικής Δέσμευσης (Π.Π.Δ.) (αρ. 1 παρ. 1 και αρ. 12 παρ. 1 Ν. 4014/2011, αρ. 55 παρ. 3 ν. 4042/2012). Εφόσον οι δασικές υπηρεσίες ιεραρχικώς γνωμοδοτήσουν δεν εκδίδεται έγκριση επέμβασης, αλλά στην πορεία πράξη πληροφοριακού χαρακτήρα.</p>
	<p>Γνωμοδότηση επί του Προκαταρκτικού Προσδιορισμού Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων (Π.Π.Π.Α.) και επί της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) των πάσης φύσεως έργων και δραστηριοτήτων, για την έκδοση Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Α.Ε.Π.Ο.) (άρθρο 1 παρ. 1 και άρθρο 12 παρ. 1 ν. 4014/2011, άρθρο 55 παρ. 3 Ν. 4042/2012, Υ.Α. 15277/2012).</p>
	<p>Εξειδίκευση όρων και προϋποθέσεων κάθε επιτρεπτής επέμβασης μετά την έκδοση της ΑΕΠΟ ή την υπαγωγή σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (Π.Π.Δ.) (άρθρο 45 παρ. 6 Ν. 998/1979).</p>
	<p>Χορήγηση άδειας εκχέρσωσης σε γεωργικούς συνεταιρισμούς, ομάδες παραγωγών ή φυσικά πρόσωπα δασικών εκτάσεων ή άδεια χρήσης, στους ανωτέρω, ασκεπούς έκτασης ή διάκενου εντός δάσους ή δασικής έκτασης, εμβαδού έως 30 στρέμματα όταν πρόκειται για φυσικά πρόσωπα για γεωργική ή δενδροκομική καλλιέργεια(άρθρο 47 Ν. 998/1979)</p>
	<p>Χορήγηση άδειας χρήσης δημοσίων εκτάσεων της περίπτωσης α' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του Ν. 998/1979, και κοινόχρηστων και διαθέσιμων εποικιστικών δασικών εκτάσεων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα για δενδροκομική ή γεωργική καλλιέργεια και εκμετάλλευση (άρθρο 1947 Ν. 998/79)</p>
	<p>Σε περίπτωση αλλαγής χρήσης αγρών: α. Απόφαση εξαγοράς δημοσίων εκτάσεων που εκχερσώθηκαν για γεωργική χρήση, πριν τεθεί σε ισχύ το Σύνταγμα του 1975 και τα οποία είχαν τη μορφή δάσους, δασικών εκτάσεων και εκτάσεων με τη μορφή της περίπτωσης α' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του Ν.998/1979. (Περίπτωση αλλαγής χρήσης αγρών)</p> <p>Έκδοση τίτλου κυριότητας υπέρ του κατόχου της έκτασης, μετά την έκδοση της απόφασης εξαγοράς, και την καταβολή του ανταλλάγματος χρήσης και εξόφλησης του οφειλόμενου τιμήματος, από τον Γενικό Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης (άρθρο 47 Ν. 998/1979).</p>

	<p>Έκδοση τίτλου κυριότητας υπέρ του κατόχου έκτασης για έκταση δασικού που εκχερσώθηκε με σκοπό τη γεωργική εκμετάλλευση, χωρίς την άδεια της αρμόδιας δασικής αρχής, μετά τη θέση σε ισχύ του Συντάγματος του 1975 και έως την 7η Μαρτίου 2007 και διατίθεται αποκλειστικά και μόνο για γεωργική ή δενδροκομική καλλιέργεια και εκμετάλλευση (άρθρο 12 παρ. 3 Ν. 4315/14)</p>
	<p>Έγκριση επέμβασης σε δασικές εκτάσεις, δημόσιες χορτολιβαδικές και βραχώδεις εκτάσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του Ν. 998/1979 και, στην περίπτωση μη ύπαρξης τέτοιων στην περιοχή ενδιαφέροντος, εντός δασών, για κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4056/2012, μελισσοκομεία, εκτροφεία θηραμάτων, εκτροφεία γουνοφόρων και επισκέψιμων κτηνοτροφικών μονάδων εκτροφής απειλούμενων ζώων (άρθρο 48 Ν.998/1979) από τον προϊστάμενο του αρμόδιου Δασαρχείου ή της αρμόδιας Διεύθυνσης Δασών, εάν δεν υφίσταται Δασαρχείο σε επίπεδο νομού, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 4 του άρθρου 45 (άρθρο 47Α του Ν. 998/79)</p>
	<p>Έγκριση επέμβασης για τη διάνοιξη εθνικών, επαρχιακών, δημοτικών οδών και σιδηροδρομικών γραμμών διά μέσου δασών, δασικών και αναδασωτέων εκτάσεων και δημοσίων εκτάσεων των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του Ν. 998/1979.(άρθρο 48 Ν. 998/1979)</p>
	<p>Έγκριση επέμβασης για την κατασκευή των απολύτως αναγκαίων τεχνικών έργων ή άλλων απαραίτητων εγκαταστάσεων, που εξυπηρετούν και συναρτώνται με τη λειτουργία της οδού, ιδίως Σταθμοί Εξυπηρέτησης Αυτοκινήτων (ΣΕΑ), Σταθμοί Διοδίων (ΣΔ), Σταθμοί - Χώροι Στάθμευσης και Αναψυχής (ΧΣΑ), Σταθμοί Αποχιονισμού (άρθρο 48 Ν. 998/79).</p>
	<p>Έγκριση επέμβασης για τη διάνοιξη οδών με σκοπό την εξυπηρέτηση εκμεταλλεύσεων, έργων και δραστηριοτήτων, οι οποίες δεν εμπίπτουν στην παράγραφο 1 του άρθρου 48 Ν. 998/79, διά μέσου δασών, δασικών εκτάσεων και δημοσίων εκτάσεων των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του Ν.998/1979.</p>

Έγκριση επέμβασης σε δημόσια δάση, δημόσιες δασικές εκτάσεις και δημόσιες εκτάσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του Ν.998/1979, για τη δημιουργία χιονοδρομικών κέντρων, εγκαταστάσεων αξιοποίησης ιαματικών πηγών-υδροθεραπευτηρίων, κέντρων θαλασσοθεραπείας και ξενοδοχειακών καταλυμάτων κατηγορίας 4 ή 5 αστέρων, διάνοιξης και δημιουργίας διόδων διαδρομών γκολφ, εγκαταστάσεων μηχανισμών με συρματόσχοινα (σχοινοσιδηρόδρομοι, καλωδιοκίνητοι εναέριοι θάλαμοι και τηλεσκι). (άρθρο 49 ν. 998/1979)

Έγκριση επέμβασης σε ιδιωτικά δάση και δασικές εκτάσεις για τη δημιουργία σύνθετων τουριστικών καταλυμάτων της περίπτωσης Γ' της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 2160/1993, και εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής (άρθρο 49 Ν. 998/1979).

Γνωμοδότηση των δασικών υπηρεσιών για την εγκατάσταση και λειτουργία κατασκηνώσεων σε δάση, δασικές εκτάσεις και δημόσιες εκτάσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του Ν.998/79. Η Απόφαση εκδίδεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας (άρθρο 50 Ν. 998/79).

Έγκριση επέμβασης σε εκτάσεις της παρ.3 του άρθρου 3 του Ν. 998/1979, που εμπίπτουν στην κατηγορία γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Ν.998/1979, καθώς και σε δάση και δασικές εκτάσεις της κατηγορίας ε' της παραγράφου 1 και β', γ' και στ' της παραγράφου 2 του ως άνω άρθρου και σε δημόσιες εκτάσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του Ν.998/1979 για την εγκατάσταση βιομηχανιών κοπής και επεξεργασίας ξύλου ή βιομηχανιών που έχουν ως πρώτη ύλη το ξύλο ή άλλα προϊόντα του δάσους, ως και η κατασκευή εργοστασίων άντλησης και εμφιάλωσης νερού μετά των αναγκαίων αγωγών προσαγωγής (άρθρο 51 Ν. 998/1979).

Έγκριση επέμβασης σε δημόσιες εκτάσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του Ν.998/1979 και σε δασικές εκτάσεις για την εγκατάσταση μονάδων μεταποίησης γεωργικών προϊόντων που παράγονται στην περιοχή, τυροκομικών μονάδων επεξεργασίας γάλακτος, οينوποιείων, αποσταγματοποιείων, ποτοποιείων, εμφιαλωτηρίων, ελαιοτριβείων, σφαγείων και χερσαίων εγκαταστάσεων μονάδων υδατοκαλλιέργειας, μετεγκατάσταση νομίμως λειτουργούντων ελαιοτριβείων, επέκταση, νομίμως λειτουργουσών μονάδων μεταποίησης γεωργικών προϊόντων (άρθρο 51 Ν. 998/79).

Έγκριση επέμβασης για την εγκατάσταση δεξαμενών αποθήκευσης πετρελαιοειδών μετά των αναγκαίων αγωγών προσαγωγής τους (άρθρο 51 Ν. 998/1979).

Έγκριση επέμβασης για τη διενέργεια ερευνών δια γεωτρήσεων και δι' ανορυξέως φρεάτων ή στοών εντός δασών, δασικών εκτάσεων ως και δημοσίων εκτάσεων των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του Ν. 998/1979 (άρθρο 52 Ν.998/1979).

Έγκριση επέμβασης για την εκμετάλλευση μεταλλείων και λατομείων εντός δασών, δασικών εκτάσεων ως και δημόσιες εκτάσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του Ν.998/1979.

Έγκριση επέμβασης για εγκεκριμένα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης στερεών αποβλήτων, τα οποία μπορούν να προβαίνουν σε εναπόθεση, επεξεργασία και αξιοποίηση αποβλήτων που προέρχονται από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ) σε μεταλλεία και λατομεία των οποίων έπαυσε η λειτουργία για οποιονδήποτε λόγο χωρίς αποκατάσταση αυτών (άρθρο 52 Ν.998/1979).

Έγκριση επέμβασης για την εκτέλεση μεγάλων έργων υποδομής, όπως αεροδρομίων, τεχνητών λιμνών, φραγμάτων, υδροηλεκτρικών σταθμών, ταμιευτήρων και εγκαταστάσεων άντλησης για την αποθήκευση ενέργειας, χερσαίων εγκαταστάσεων λιμένων και εγκαταστάσεων άντλησης υδρογονανθράκων σε δάση, δασικές και αναδασωτέες εκτάσεις, καθώς και σε δημόσιες εκτάσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του Ν.998/1979 (άρθρο 53 Ν.998/1979).

Έγκριση επέμβασης για την εκτέλεση έργων υποδομής, μετά των συνοδών τους έργων, όπως τηλεπικοινωνιακών δικτύων ή εγκαταστάσεων έργων ύδρευσης και αποχέτευσης, κέντρων επεξεργασίας λυμάτων, έργων συλλογής, αποθήκευσης και μεταφοράς υδάτων (εξωποτάμιας και εσωποτάμιας λιμνοδεξαμενές με τη βοήθεια μικρών φραγμάτων και ταμιευτήρων αυτών) για αρδευτικούς ή υδρευτικούς σκοπούς και αντλιοστασίων (άρθρο 53 Ν. 998/1979)

Έγκριση επέμβασης για την εγκατάσταση δικτύων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, την κατασκευή υποσταθμών και κάθε, εν γένει, τεχνικού έργου που αφορά στην υποδομή και εγκατάσταση σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Α.Π.Ε.) ή μονάδες Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας (Σ.Η.Θ.) με χρήση Α.Π.Ε., περιλαμβανομένων των υποσταθμών και λοιπών έργων σύνδεσης με το Σύστημα ή το Δίκτυο, των συνοδών έργων και κάθε εν γένει τεχνικού έργου που αφορά στην υποδομή και εγκατάσταση των ανωτέρω σταθμών, καθώς και των αγωγών προσαγωγής νερού των εργοστασίων εμφιάλωσης νερού, των δικτύων μεταφοράς και διανομής φυσικού αερίου και πετρελαϊκών προϊόντων, των αγωγών ύδρευσης - αποχέτευσης και των συνοδών τους έργων, των συστημάτων διαχείρισης στερεών ή υγρών αποβλήτων και, στις νησιωτικές περιοχές πλην της Κρήτης και Εύβοιας, των σταθμών Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων και των συνοδών τους έργων, όπως και των δικτύων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων υποβιβασμού και ανύψωσης τάσης (άρθρο 53 Ν. 998/1979).

Έγκριση επέμβασης για την εγκατάσταση και λειτουργία εξοπλισμών για τη μέτρηση της ταχύτητας και των άλλων χαρακτηριστικών του ανέμου, όπως ιστών και παρεμφερών εγκαταστάσεων, εγκαταστάσεων για ερευνητικούς σκοπούς, μετεωρολογικών και γεωδαιτικών σταθμών, καθώς και για την εκτέλεση των τυχόν αναγκαίων έργων οδοποιίας πρόσβασης, από τον οικείο δασάρχη ή το Διευθυντή Δασών, όπου δεν λειτουργεί Δασαρχείο (άρθρο 53 Ν. 998/1979).

Έγκριση επέμβασης για εγκαταστάσεις πολιτιστικού χαρακτήρα (άρθρο 54 Ν. 998/1979).

<p>Έγκριση επέμβασης για την κατασκευή στρατιωτικών εγκαταστάσεων, εγκατάσταση στρατώνων, στρατοπέδων, σχολών και κέντρων εκπαίδευσης σε δημόσιες εκτάσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του Ν.998/1979 και ελλείπει αυτών σε δασικές εκτάσεις (άρθρο 55 Ν. 998/79).</p>
<p>Έγκριση επέμβασης για την χάραξη ή τη διάνοιξη ορειβατικών μονοπατιών (άρθρο 56 Ν. 998/1979).</p>
<p>Έγκριση επέμβασης για την εγκατάσταση ορειβατικού καταφυγίου (άρθρο 56 Ν. 998/1979).</p>
<p>Έγκριση επέμβασης για την εγκατάσταση κατασκευής μικρής κλίμακας (καταφυγίου ανάγκης), για την προστασία ορειβατών, περιπατητών, αναρριχητών και ερευνητών από έκτακτα καιρικά φαινόμενα (άρθρο 56 Ν.998/1979).</p>
<p>Έγκριση επέμβασης για την κατασκευή: α) αθλητικών εγκαταστάσεων, β) εκπαιδευτικών κτηρίων με τις συνοδές τους εγκαταστάσεις, γ) νοσοκομείων, θεραπευτηρίων και εγκαταστάσεων των Περιφερειακών Συστημάτων Υγείας και Πρόνοιας (Πε.Σ.Υ.Π.), δ) ιερών ναών και παντός είδους μονών, μετοχιών αυτών ή ησυχαστηρίων, ε) σωφρονιστικών καταστημάτων, στ) εγκαταστάσεων των Σωμάτων Ασφαλείας, ζ) χώρου αποθήκευσης και επεξεργασίας στερεών και υγρών αποβλήτων, η) υδροτριβείων παραδοσιακού τύπου και θ) βοτανικών κήπων (άρθρο 57 Ν.998/1979).</p>
<p>Έγκριση επέμβασης για τη χάραξη διαδρομών, διεξαγωγή αγώνων μηχανοκίνητου αθλητισμού (τύπου motocross) και ποδηλάτου (mountainbike) (άρθρο 57 Ν.998/1979).</p>
<p>Έγκριση επέμβασης για την έρευνα και τις σκαπτικές εργασίες με σκοπό την ανεύρεση θησαυρού (άρθρο 57 Ν.998/1979).</p>
<p>Χορήγηση άδειας προσωρινής εγκατάστασης και διαμονής πληγέντων από φυσικές καταστροφές, σε εκτάσεις που προστατεύονται από τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας (άρθρο 57 Ν.998/1979).</p>
<p>Έγκριση επέμβασης για την εγκατάσταση δομικών ή μηχανικών κατασκευών, πάνω στις οποίες τοποθετούνται κεραίες, πομποί, αναμεταδότες και άλλες συναφείς εγκαταστάσεις, καθώς και η κατασκευή των απαραίτητων συνοδών έργων αυτών, όπως οδοποιίας, οικίσκων κλπ (άρθρο 57 Ν.998/1979).</p>
<p>Έγκριση επέμβασης για την κατασκευή χερσαίων εγκαταστάσεων υδατοδρομίων (άρθρο 57 Ν.998/1979).</p>

<p>Έγκριση μελετών διαχείρισης των πάρκων και αλσών με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης (άρθρο 58 Ν. 998/1979).</p>
<p>Παραχώρηση κατά χρήση πάρκου ή άλσους σε Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, μετά από εισήγηση της αρμόδιας δασικής υπηρεσίας (άρθρο 59 Ν. 998/1979).</p>
<p>Έγκριση επέμβασης για ήπια αναψυχή και κοινωφελείς λειτουργίες κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 21 του ν. 4269/2014 (άρθρο 59 Ν. 998/1979).</p>
<p>Παραχώρηση κατά χρήση δενδροκομικής εκμετάλλευσης καστανοτεμαχίων από μόνιμους κατοίκους του οικείου Ο.Τ.Α. (άρθρο 66 Ν. 998/1979)</p>
<p>(Δασωμένοι Αγροί με τίτλους μέχρι 1946): Απόφαση αναγνώρισης ως ιδιωτικών, εκτάσεων που εμφανίζονται στις αεροφωτογραφίες του 1945, ή, εφόσον αυτές δεν είναι ευκρινείς του 1960, με αγροτική μορφή που δασώθηκαν μεταγενέστερα, από τον Γενικό Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης μετά από εισήγηση του αρμοδίου δασάρχη ή του Διευθυντή Δασών εάν δεν υφίσταται Δασαρχείο στο νομό και εφόσον ο ιδιώτης προσκομίσει τίτλους ιδιοκτησίας οι οποίοι ανάγονται πριν από την 23η Φεβρουαρίου 1946 και έχουν μεταγραφεί (άρθρο 67 Ν. 998/1979).</p>
<p>(Δασωμένοι αγροί με τίτλους μετά το έτος 1946): Χορήγηση άδειας από τον Γενικό Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης μετά από εισήγηση του οικείου δασάρχη ή του Διευθυντή Δασών εάν δεν υφίσταται Δασαρχείο στο νομό, για γεωργική και δενδροκομική εκμετάλλευση εκτάσεων που δασώθηκαν, δυνάμει τίτλου ιδιοκτησίας μεταγενεστέρου μεν της 23ης Φεβρουαρίου 1946, όχι όμως νεότερου των δέκα ετών μέχρι την ημέρα δημοσίευσης του Ν. 4280/1914 (άρθρο 67 Ν. 998/1979).</p>
<p>Ίδρυση δασικών φυτωρίων και άδεια λειτουργίας αυτών από δασικές υπηρεσίες και φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου κατόπιν άδειας της Διεύθυνσης Αναδασώσεων και Ορεινής Υδρονομίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.</p>
<p>Έγκριση επέμβασης για την εγκατάσταση μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ) σε ανενεργά λατομεία (άρθρο 40 του ν. 4030/2011)</p>

Δασοτεχνικά έργα	Έγκριση διαχειριστικού σχεδίου βόσκησης με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, μετά από εισήγηση του αρμόδιου Δασάρχη και του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Αγροτικών Υποθέσεων της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, αν πρόκειται για βοσκήσιμες εκτάσεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (άρθρο 103 του Ν.δ. 86/1969 και άρθρο 60 Ν. 4264/2014).
	Χορήγηση άδειας υφιστάμενων κατασκευών κεραιοσυστημάτων που είναι εγκατεστημένα σε εκτάσεις που προστατεύονται από τις διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας, χωρίς την προβλεπόμενη, από την κατά το χρόνο εγκατάστασης ισχύουσα νομοθεσία, άδεια. (άρθ. 58 εδάφιο γ Ν. 4146/2013 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 51 παρ. 1 του Ν. 4280/2014).
	Απόφαση παραχώρησης εκμετάλλευσης συντήρησης βελτίωσης των δημοσίων δασών στους Αναγκαστικούς Δασικούς Συνεταιρισμούς εργασίας (άρθρα 3 και 11 του Π. Δ. 126/1986).
	Σύνταξη μελετών για την εκτέλεση δασοτεχνικών έργων (άρθρο 16 Ν. 998/1979).
	Πράξεις σχετικές με την εκτέλεση δασοτεχνικών έργων, όπως σύνταξη τεχνικού δελτίου, διακήρυξη δημοπρασίας, διενέργεια δημοπρασίας, σύναψη σύμβασης, έγκριση ανακεφαλαιωτικού πίνακα, αναθεώρηση τιμών, πιστοποίηση εργασιών, προσωρινή και οριστική παραλαβή έργων.
	Απόφαση συγκρότησης Επιτροπής για την προσωρινή και οριστική παραλαβή των εκτελούμενων με αυτεπιστασία έργων (άρθρο 13 του Π.Δ. 437/1981).
	Απόφαση συγκρότησης μόνιμης Επιτροπής για την προσωρινή παραλαβή έργων προμηθειών κ.λπ. με αυτεπιστασία (άρθρο 9, παρ. 4 του Π.Δ. 437/1981).
	Πράξεις έγκρισης πρακτικών παραλαβής προσωρινής και οριστικής των δασοτεχνικών έργων (άρθρα 12 και 13, παρ. 5 του Π.Δ. 437/1981).
	Πράξεις σχετικές με την εκτέλεση δασοτεχνικών έργων δι' εργολαβίας, όπου εφαρμόζονται οι περί δημοσίων έργων ισχύουσες διατάξεις του Ν. 3669/2008, όσον αφορά τα εγγυήσεων, εκχωρήσεων, προθεσμιών, ποινικών ρητρών, εκπτώσεων αναδόχων, διαλύσεων των εργολαβιών, νέων τιμών μονάδων, συγκριτικών πινάκων, επιβλέψεως των έργων (άρθρο 8 του Π.Δ. 437/1981, Π.Δ. 332/1983).

Πράξεις σχετικές με την εκτέλεση δασοτεχνικών έργων δια αυτεπιστασίας όπως ανάθεση, έγκριση πρακτικού δημοπρασίας, συμφωνητικό, κλπ.(Π.Δ. 437/1981).
Πράξεις ανάθεσης στις υπηρεσίες δασοτεχνικών έργων, έργων και εργασιών αρμοδιότητας άλλων υπηρεσιών αναφορικά με την προστασία και ανάπτυξη των δασών στον τομέα των δασοτεχνικών έργων (δασική αναψυχή) (άρθρο 16, παρ. 1 του Ν. 998/1979).
Αποφάσεις επί αιτήσεων θεραπείας αναδόχων εργοληπτών κατασκευαστών δασοτεχνικών έργων (άρθρο 76 Ν. 3669/2008, άρθρο 6, παρ. 1 του Π.Δ. 146/1988 - ΦΕΚ 65/Α).
Αποφάσεις επί αιτήσεων θεραπείας για τις μελέτες δασοτεχνικών έργων (Ν. 3316/2005, άρθρο 12 του Ν. 1418/1984, Ν. 3669/2008, άρθρο 6 του Π.Δ. 146/1988).
Πράξεις έγκρισης εκτέλεσης δημοσίου δασικού έργου από ενδιαφερόμενους, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, με δαπάνη τους (παρ. 6 άρθρου 178 του Ν. 3669/2008 και Π.Δ. 94/1993).
Πράξεις σχετικές με τη δημιουργία χωρών δασικής αναψυχής στα δάση και δασικές εκτάσεις (απόφαση ΥΓ. υπ' αριθ. 66102/970/23-2-95, άρθρο 31, παρ. 7 του Ν. 2040/1992).
Πράξεις έγκρισης εκτέλεσης έργων και εργασιών που δεν διαταράσσουν την οικολογική ισορροπία σε σημαντικούς βιότοπους πουλιών (άρθρο 7, παρ. 3, εδ. 6 της κοινής υπουργικής απόφασης 414985/1985(ΦΕΚ 757/Β).
Θεώρηση προγράμματος έργων και εργασιών για χρηματοδότηση από το Πράσινο Ταμείο - Ειδικό Φορέα Δασών και η υποβολή για έγκριση από τον Υπουργό ΠΕ.Κ.Α. (άρθρο 8, παρ. 6 του Ν. 3208/2003).
Έγκριση και θεώρηση του ετήσιου προγράμματος δασοτεχνικών έργων για τη δημόσια και μη δημόσια δασοπονία.
Πράξεις σχετικές με την επικαιροποίηση τιμολογίων και την αναμόρφωση προϋπολογισμού μελετών (άρθρα 4,7,9,15 και 17 Ν. 3669/2008 (ΦΕΚ 116 Α) και υπ' αριθ. 81180/1236/198.9.92 Διαταγή του Υπ. Γεωργίας). Πράξεις έγκρισης μελετών διαχείρισης των πάρκων και αλσών (άρθρο 58, παρ.2 Ν. 998/79 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 36 του Ν. 4280/14 ΦΕΚ 159 Α).
Έγκριση τιμολογίων δασοτεχνικών έργων (Π.Δ. 437/1981, Ν. 998/1979, υπ' αριθ. 162115/21.7.1982 Διαταγή του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων).

Πράξεις έγκρισης των μελετών δημοσίων δασοτεχνικών έργων και καθορισμού του τρόπου (αυτεπιστασία, εργολαβία) εκτέλεσης αυτών (άρθρα 5 και 7 του Π.Δ. 437/1981, Β.Δ. 709/1980 και Π.Δ. 332/1983).
Πράξεις έγκρισης των μελετών δασοτεχνικών έργων για ιδιωτικά δάση και δασικές εκτάσεις (άρθρα 2 και 5 του Π.Δ. 437/1981).
Πράξεις σχετικές με την εκμίσθωση δημοσίων εκτάσεων σε τρίτους για αναδάσωση (άρθρα 39 και 40 του Ν. 998/1979 - ΦΕΚ 289/Α, Π.Δ. 1157/1980 - ΦΕΚ 293/Α).
Αποφάσεις συγκρότησης Επιτροπής Διαπίστωσης Ζημιών στα με αυτεπιστασία δασοτεχνικά έργα (άρθρο 14 του Π.Δ. 437/1981).
Αποφάσεις συγκρότησης Επιτροπής Παραλαβής Έργων Μη Δημόσιας Δασοπονίας και Καταμέτρησης Δασικών Προϊόντων που παράγουν οι δασικοί συνεταιρισμοί με το Π.Δ. 126/1986 (Υπ. απόφαση υπ' αριθ. 393155/22.9.1992 - ΦΕΚ 579/Β/23.9.92).
Πράξεις σχετικές με την έγκριση αποφάσεων δημοτικού συμβουλίου για εκμίσθωση δασικών εκτάσεων ή χορτολιβαδικών για αναδάσωση από τρίτους (άρθρο 39, παρ. 5 του Ν. 998/1979).
Πράξεις εκ των υστέρων έγκρισης απόφασης του δασάρχη για επισκευές δασοτεχνικών έργων (Π.Δ. 437/1981).
Πράξεις κατανομής ποσοστών επιδότησης του προγράμματος ανάπτυξης της μη δημόσιας δασοπονίας, κατ' εξουσιοδότηση με την ετήσια κοινή απόφαση των Υπουργών Γεωργίας και Οικονομικών. (Ν.Δ. 131/1974, Ν. 1409/1983 και άρθρο 39 του Ν. 2065/1992).
Έκδοση πτυχίου εργολήπτη δημοσίων δασοτεχνικών έργων σε Δασολόγους και Δασοπόνους (Τεχνολόγους Δασοπονίας) και την προαγωγή ή ανανέωση αυτού καθώς και την ανάκλησή του (αρ. 16, 7, 8, 9 π.δ. 437/1981).
Πράξεις σχετικές με τη μελέτη και εκτέλεση τοπογραφήσεων, χωροσταθμήσεων και πάσης φύσεως τεχνικής εργασίας διευθετήσεως χειμάρρων, διαχειρίσεως και εκμεταλλεύσεως δασών, αναδασώσεων, φυτωρίων, περιφράξεων, δασικών μεταφορικών εγκαταστάσεων, δασικής οδοποιίας και βελτιώσεως ορεινών βοσκοτόπων (άρθρο 222 του Ν.Δ. 86/1969).
Άδεια παραγωγής σπόρων για αναδασώσεις σε ιδιώτες, συνεταιριστικές οργανώσεις και οργανισμούς (άρθρο 1, παρ. 7 του Π.Δ. 347/1986, Π.Δ. 94/1993).

Δάσωση γεωργικών γαιών. Υλοποίηση των Προγραμμάτων ΚΑΝ 1257/1999 και 2080/1992.

Απόφαση έγκρισης εκτέλεσης αρχαιολογικών έργων εντός δασών και δασικών εκτάσεων (άρθρο 60 του Ν. 998/79 και άρθρο 21, παρ. 1 του Ν. 3208/03).

Πράξεις κήρυξης εκτάσεων ως αναδασωτέων (άρθρα 38 και 41 του Ν. 998/79 όπως ισχύουν).

Ανάκληση ή τροποποίηση απόφασης κήρυξης έκτασης ως αναδασωτέας για οποιαδήποτε πραγματική ή νομική αιτία και εφαρμογή του άρθρου 44 παρ. 4 του Ν. 998/79 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 35 Ν. 4280/14) και άρση αποφάσεων κήρυξης εκτάσεων ως δασωτέων ή αναδασωτέων που αφορούν πάρκα και άλση κατόπιν σχετικής εισήγησης της αρμόδιας δασικής υπηρεσίας μετά τη δημιουργία ή αναδημιουργία της δασικής βλάστησης (άρθρο 58 παρ. 7 του Ν. 998/79 όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 36 Ν. 4280/14).

Εισήγηση-Έκθεση αυτοψίας- έλεγχος Αρχείου και Έκδοση πράξης χαρακτηρισμού (άρθρο 14 Ν. 998/79).

Έλεγχος εγγράφων πληροφοριακού χαρακτήρα του αρμοδίου Δασάρχη ή του Διευθυντή Δασών, που αφορούν στο χαρακτήρα έκτασης και τυχόν άσκηση αντιρρήσεων κατά αυτών από τον οικείο Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Εξαιρούνται του ελέγχου αυτού τα έγγραφα πληροφοριακού χαρακτήρα που εκδόθηκαν μετά την 11η Ιουνίου 1975 και έως το τέλος Απριλίου του έτους 1981.

Αντιρρήσεις κατά πράξης χαρακτηρισμού ή βεβαίωσης του Δ/ντή Δασών ή του Δασάρχη (άρθρο 14 παρ. 4 του Ν. 998/1979 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 34 του Ν. 4280/14).

Αποφάσεις συγκρότησης Συμβουλίων και Επιτροπών (παρ. 3 άρθρου 10 του Ν. 998/1979, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 33 του Ν. 4280/14,ΦΕΚ 159 Α).

Αποφάσεις συγκρότησης Επιτροπών Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων (άρθρο 14 Ν. 998/1979).

Πράξη υποβολής ή μη αίτησης ακύρωσης στο Διοικητικό Εφετείο (άρθρο 47 Ν. 3900/10) κατά αποφάσεων των Επιτροπών Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων για χαρακτηρισμό έκτασης (άρθρο 14 του Ν. 998/79 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 34 του Ν. 4280/2014).

Σύνταξη πρωτοκόλλων Μηνύσεων κατά παραβατών της δασικής νομοθεσίας.

Παράσταση στα Δικαστήρια των μηνυτών (δασικοί υπάλληλοι) κατά των παραβατών.
Σύνταξη Πρωτοκόλλων Διοικητικής Αποβολής κατά των καταπατητών δημοσίων εκτάσεων.
Παράσταση στα δικαστήρια των δασικών υπαλλήλων για την υπεράσπιση των συμφερόντων του Δημοσίου.
Έκθεση αντίκρουσης από τις δασικές υπηρεσίες προς το Πρωτοδικείο και Εφετείο κατά της αίτησης ανακοπής του Πρωτοκόλλου διοικητικής Αποβολής.
Απόφαση παράστασης του δημοσίου ως πολιτικώς ενάγοντος (άρθρο 294 του Ν.Δ. 86/1969).
Επιβολή Διοικητικού προστίμου (άρθρο 45, παρ. 12 του Ν. 998/1979 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 36 του ν. 4280/2014).
Απόφαση κατεδάφισης-απομάκρυνσης ανεγειρόμενων οικοδομών, κτισμάτων και πάσης φύσεως εγκαταστάσεων ή κατασκευών και απομάκρυνσης μη δασικών φυτών με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.
Έκθεση αντίκρουσης από τις δασικές υπηρεσίες προς το Διοικητικό Εφετείο που αφορά την αίτηση ακύρωσης και αναστολής κατά της απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης περί κατεδάφισης-απομάκρυνσης (άρθρο 67Α Ν.998/79).
Πρωτόκολλο, στο οποίο αναφέρονται τα ευρεθέντα στο κατεδαφιζόμενο κινητά πράγματα, καθώς και το όνομα του διοριζομένου μεσεγγυούχου (άρθρο 67Α,παρ.4 του Ν.998/1979 όπως προστέθηκε με το άρθρο 40 του Ν. 4280/2014).
Πρωτόκολλο επιβολής ειδικής αποζημίωσης από τον οικείο δασάρχη επί του αυθαιρέτου κτίσματος μετά την απόφαση κατεδάφισης.
Σύνταξη από το Δασάρχη Πρωτοκόλλου παράδοσης και Παραλαβής των κτισμάτων που έχουν κριθεί ως κατεδαφιστέα εφόσον αυτά παραδοθούν οικειοθελώς στο Δημόσιο προς κατεδάφιση.
Συγκρότηση τριμελών επιτροπών με σκοπό τη σύνταξη «πρωτοκόλλων κατεδάφισης – απομάκρυνσης» για την κατεδάφιση, άλλως απομάκρυνση μη δασικών φυτών που φυτεύονται σε δάση και δασικές εκτάσεις (άρθρο 67 Α παρ. 7 β του Ν. 998/79).
Διοικητική ποινή προστίμου με πράξη καταλογισμού του οικείου δασάρχη, η οποία εκδίδεται μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από τη γνωστοποίηση σε αυτόν της αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης

(άρθρο 70 Ν. 998/1979).

Πράξεις παραχώρησης και αλλαγής χρήσης δημοσίων και ιδιωτικών δασικών εκτάσεων, εφόσον πρόκειται για εκτάσεις μέχρι δέκα στρέμματα (εδάφια της παρ. 2Β του άρθρου 13, του Ν. 1734/1987, τα οποία προστέθηκαν με το άρθρο 16 του ν. 2040/1992 και την παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 4208/2013 και τα οποία παραμένουν σε ισχύ σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 53 του Ν. 4280/2014.

Πράξεις παραχώρησης εποικιστικών εκτάσεων (μέχρι 300 στρ.) για δασικούς σκοπούς (άρθρο 10, παρ. 2 του Ν. 666/1977).

Πράξεις τροποποίησης ή άρσης των επιβληθεισών δασικών αστυνομικών διατάξεων στα κηρυχθέντα ως προστατευτικά δάση (άρθρο 72, παρ. 2 του Ν.Δ. 86/1969).

Πράξεις σχετικές με την απαγόρευση διέλευσης τροχοφόρων οχημάτων στο δασικό οδικό δίκτυο για την προστασία της άγριας πανίδας, αυτοφυούς χλωρίδας και των βιοτόπων τους, (άρθρο 15 παρ. 7 του Ν. 998/1979 όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 59 του Ν. 2637/98)

Σύναψη πωλητηρίου ή συμβολαίου για την αγορά έκτασης που κηρύχθηκε αναδασωτέα (άρθρο 43 του Ν. 998/1979).

Απόφαση παραχώρησης ή ανάκλησης της χρήσης των έργων και ευκολιών αναψυχής - οργανωμένων χώρων υπαίθριας αναψυχής σε ΟΤΑ ή αλλά νομικά πρόσωπα (υπ' αριθ. 66102/970/23.2.95 απόφαση Υπουργού Γεωργίας.).

Πράξεις σύστασης ή κατάργησης σταθμών δασοπροστασίας κατά τη διάταξη του άρθρου 37, παρ. 7 του Ν. 1845/1989.

Πράξεις παραχώρησης χορτολιβαδικών εδαφών στους Δήμους για τη δημιουργία πάρκων, αλσών ή δασών αναψυχής (άρθρο 39, παρ. 6 του Ν. 998/1979 και Π.Δ. 94/1993).

Πράξεις παραχώρησης ρητινευομένων δασών (άρθρο 64 του Ν. 998/1979 και 14 του Ν. 3208/2003.

Απόφαση περί επιβολής κατασχέσεως ζώων και τροχοφόρων δια των οποίων μεταφέρονται δέντρα Χριστουγέννων από αναδασωτέες εκτάσεις (άρθρο 270, παρ. 4 του Ν.Δ. 86/1969).

Έκδοση πιστοποιητικού καέντων δασών (άρθρο 35 του Ν. 998/1979).

Πράξεις σύστασης φιλοδασικών Επιτροπών και διοικητικός και διαχειριστικός έλεγχος αυτών καθώς και των φιλοδασικών σωματείων

(άρθρο 204 του Ν.Δ. 86/1969).

Πράξεις ίδρυσης και λειτουργίας των ζωολογικών κήπων και πράξεις ανανέωσης αδειών πριν την λήξη τους και ανάκλησης αυτών (άρθρα 5, 7 και 10 του Π.Δ. 98/2004).

Πράξεις συγκρότησης μόνιμης Επιτροπής για την χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ζωολογικών κήπων, ανανέωσης και ανάκλησης της εν λόγω άδειας λειτουργίας τους (άρθρο 6 του Π.Δ. 98/2004).

Αποφάσεις διακοπής λειτουργίας υφιστάμενης εγκατάστασης ζωολογικού κήπου (άρθρο 11 του Π.Δ. 98/2004).

Πράξεις αναγνώρισης εκτάσεων ως αυτοτελών δασυλλίων υπέρ των κατόχων αυτών (άρθρο 7 του Ν.Δ. 86/69 και Π.Δ. 94/1993).

Αποφάσεις ανταλλαγής δημοσίων εκτάσεων, δασικών ή μη με αξιόλογες δασικές ή μη εκτάσεις που ανήκουν σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα (άρθρο 5, παρ. 3 του Ν.Δ. 86/1969, Π.Δ. 332/1983), καθώς και αποφάσεις συγκρότησης της αρμόδιας Επιτροπής (άρθρο 50 παρ. 3, 4 του Ν.Δ. 86/69 και άρθρο 4 του Ν. 3208/2003).

Πράξεις σχετικές με την εξαγορά ιδιωτικών δασών (άρθρο 49, παρ. 1 και 2 του Ν.Δ. 86/1969 και Π.Δ. 94/1993).

Πράξεις σχετικές με την απαλλοτρίωση ιδιωτικών δασών και ιδιωτικών εκτάσεων (άρθρα 49, παρ. 1, 50 παρ. 1, 51 και 52 του Ν.Δ. 86/69 και άρθρο 1 του Ν.Δ. 996/71 και Π.Δ. 94/1993).

Πράξεις σχετικές με τον περιορισμό, τον καθορισμό και την απόσβεση δικαιωμάτων επί δασών (άρθρο 57, παρ. 2 του Ν.Δ. 86/69).

Πράξεις σχετικές με το χαρακτηρισμό περιοχών, στοιχείων ή συνόλων της φύσης και του τοπίου ως προστατευόμενων (άρθρο 21 του Ν. 1650/1989 όπως αντικαταστάθηκε με το Ν. 3937/2011).

Πράξεις σχετικές με την απαλλοτρίωση μη δημοσίων προστατευόμενων δασών (άρθρο 72 του Ν.Δ. 86/1969).

Απόφαση Κανονισμού Οργάνωσης, Λειτουργίας και Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού.

Πράξεις σχετικές με το δικαίωμα προτίμησης αγοράς ιδιωτικών δασών και δασικών εκτάσεων (άρθρο 72, παρ. 2 και 3 του Ν. 998/79 και Π.Δ. 94/93).

Απόφαση κήρυξης ως έκπτωτου του μισθωτή πολυετούς μίσθωσης δημοσίου δάσους στην περίπτωση μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του (άρθρο 121 του Ν.Δ. 86/1969).

Πράξεις οριστικής παραχώρησης δημόσιων δασικών εκτάσεων (άρθρο 17, παρ. 2 του Ν. 3208/2003).
Πράξεις ανάκλησης παραχωρητηρίου σε περίπτωση παραβίασης των όρων παραχωρητηρίου και μεταβολής της χρήσης του παραχωρηθέντος δάσους με ολική ή ουσιώδη μερική αποψίλωση του (άρθρο 14, παρ. 3 του Ν. 3208/2003).
Πράξεις οριστικής παραχώρησης δημόσιων δασικών εκτάσεων που παραχωρήθηκαν προσωρινά πριν από την ισχύ του Ν. 998/1979, για τις οποίες δεν εκδόθηκαν οριστικά παραχωρητήρια, λόγω μη καταβολής ολόκληρου του τιμήματος ή λόγω αδυναμίας εξακρίβωσης του χρονικού διαστήματος μέσα στο οποίο πραγματοποιήθηκε ο σκοπός της παραχώρησης (άρθρο 17, παρ. 2 του Ν. 3208/2003).
Διαπιστωτική πράξη για δημόσιες δασικές εκτάσεις που παραχωρήθηκαν με προσωρινά ή οριστικά παραχωρητήρια και ήδη έχουν εγκαταλειφθεί εν όλω ή εν μέρει, ότι περιέχονται κατά το μέρος που εγκαταλείφθηκαν, αυτοδικαίως στο Δημόσιο (άρθρο 17, παρ. 3 του Ν. 3208/2003).
Πράξεις παραχώρησης μεριδίου του Δημοσίου επί συνιδιοκτητών με το Δημόσιο δασών (άρθρο 63 του Ν. 998/1979).
Διαπιστωτική πράξη για την παραχώρηση στους δικαιούχους κατοίκους των Δήμων ή Κοινοτήτων, δημοσίων δασικών εκτάσεων οι οποίες είχαν παραχωρηθεί στους Δήμους ή στις Κοινότητες κατά τις διατάξεις του άρθρου 193 του ν. 4173/1929, όσο ίσχυε, με οριστικά παραχωρητήρια προς εγκατάσταση των δικαιούχων κατοίκων τους ή των καθολικών διαδόχων τους (άρθρο 19 του άρθρου 52 του Ν. 4280/2014).
Πράξεις υπαγωγής εποικιστικών δασικών εκτάσεων στη διαχείριση της δασικής υπηρεσίας (άρθρο 15 του Ν. 1734/87).
Πράξεις προσδιορισμού δασικής ή χορτολιβαδικής έκτασης, η χρονική διάρκεια και το είδος των εγκαταστάσεων σε περιπτώσεις έκτακτων αναγκών που προέρχονται από φυσικές καταστροφές, για την προσωρινή εγκατάσταση και διαμονή πληγέντων (άρθρο 1, παρ. 12 του Ν. 3208/2003).
Υποβολή πρότασης από τον Δασάρχη για την εξαγορά διακατεχομένων εκτάσεων στη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος του ΥΠΕΝ, για την έκδοση της απόφασης για την καταβολή της σχετικής αποζημίωσης στον δικαιούχο (άρθρο 13, παρ. 3, περ. β, εδ. 2 και 4 του Ν. 3208/03).

Δασικοί Χάρτες	Πράξεις σχετικές με το χαρακτηρισμό μιας περιοχής ως προστατευόμενου τοπίου ή ως προστατευόμενου φυσικού σχηματισμού. Για το χαρακτηρισμό εκδίδεται απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης με βάση ειδική έκθεση που τεκμηριώνει την οικολογική ή άλλη φυσική αξία του προστατευτέου αντικειμένου και γνώμη του αιρετού Περιφερειάρχη.
	Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού ύστερα από αιτιολογημένη γνώμη του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης γίνεται ο αποχαρακτηρισμός ή μείωση της έκτασης του προστατευτέου αντικειμένου (άρθρο 21 του ν. 1650/1986 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 του Ν. 3937/2011).
	Πράξεις σχετικές με την διοικητική αναγνώριση εκ μέρους του Δημοσίου της κυριότητας ή άλλων εμπραγμάτων δικαιωμάτων ιδιωτών ή νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου επί δασών ή δασικών εκτάσεων, από το Συμβούλιο Ιδιοκτησίας Δασών (Σ.Ι.Δ.) ή το Αναθεωρητικό Συμβούλιο Ιδιοκτησίας Δασών (Α.Σ.Ι.Δ.) ή το αρμόδιο Δικαστήριο (Άρθρο 8 Ν. 998/1979)
	Έλεγχος και διόρθωση του δασικού χάρτη που υποβάλλεται στα Τμήματα Δασικών Χαρτογραφήσεων των δασικών υπηρεσιών από τα μελετητικά γραφεία με σκοπό τη Θεώρησή του.
	Θεώρηση του δασικού χάρτη (άρθρο 13 του Ν. 3889/2010 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 7 του Ν. 4164/2013).
	Πράξεις κύρωσης δασικών χαρτών ή αναμόρφωσή τους από τον οικείο Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης (άρθρο 17, παρ. 3, 19 παρ. 2 και 20, παρ. 1 του Ν. 3889/2010).
	Δήλωση του Ελληνικού Δημοσίου σε εφαρμογή του Ν. 2308/1995 όπως ισχύει για τις δημόσιες Δασικού χαρακτήρα εκτάσεις και τις δημόσιες εκτάσεις των περ. α και β της παρ. 5 του άρθρου 3 του Ν. 998/1979 και των οδηγιών του αρμόδιου Υπουργείου.
	Υποβολή αντιρρήσεων κατά του αναρτηθέντος προσωρινού δασικού χάρτη από την αρμόδια Διεύθυνση Δασών και το αρμόδιο Δασαρχείο, κατά του περιεχομένου του δασικού χάρτη που αναρτήθηκε, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 15 του Ν. 3889/2010.

Απόφαση συγκρότησης και τροποποίησης επιτροπών εξέτασης των αντιρρήσεων κατά των προσωρινών δασικών χαρτών και διαπιστωτική πράξη λήξης θητείας επιτροπών εξέτασης των αντιρρήσεων (άρθρο 18, παρ. 1 και 7 του Ν. 3889/2010 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ.5 του άρθρου 7 του Ν. 4164/2013).

Πράξεις υποβολής ενστάσεων και προσφυγών του Δημοσίου στα πλαίσια κατάρτισης του Εθνικού Κτηματολογίου και σύνταξης δασικών χαρτών (Ν. 2308/1995 και Ν. 3889/2010).

Έκδοση πιστοποιητικού μετά από την κύρωση του δασικού χάρτη σχετικά με το δασικό ή μη χαρακτήρα των εκτάσεων, που εκδίδονται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 20 Ν. 3889/2010.

Κατάρτιση δασολογίου μετά τη κύρωση του Δασικού χάρτη (άρθρο 3 Ν. 3208/2003).

Συγκρότηση επιτροπής Δασολογίου Περιφερειακής Ενότητας στην έδρα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, κατά τις διατάξεις των παραγράφων 1,2,3,4 και 5 του άρθρου 3 του ν. 998/1979.

Η διαχείριση των δημοσίων ή μη δασών ενεργείται επί τη βάση: α) Δασοπονικών ή δασικών διαχειριστικών σχεδίων μονίμων ή προσωρινών. β) Δασοπονικών ή δασικών διαχειριστικών εκθέσεων. γ) Πινάκων υλοτομίας και δ) Δασικών αστυνομικών διατάξεων, τα οποία συντάσσονται όσον αφορά τα δημόσια δάση από τις δασικές υπηρεσίες ή τα αρμόδια μελετητικά γραφεία με μέριμνα της αρμόδιας δασικής υπηρεσίας.

Η έγκριση διαχειριστικών σχεδίων, διαχειριστικών εκθέσεων, πινάκων υλοτομίας, των μη Δημοσίων Δασών, έπειτα από έλεγχο - θεώρησή τους και σχετική εισήγηση από την οικεία Δ/νση Δασών καθώς και η έγκριση τροποποίησης αυτών μετά από σχετική εισήγηση της οικείας Δ/νσης Δασών. (ν.δ. 86/1969 αρ. 64, 141 παρ. 2).

Η έγκριση διαχειριστικών σχεδίων, διαχειριστικών εκθέσεων, πινάκων υλοτομίας των Δημοσίων Δασών έπειτα από έλεγχο-θεώρησή τους και σχετική εισήγηση από την οικεία Δ/νση Δασών Νομού καθώς και η έγκριση τροποποίησης αυτών μετά από σχετική εισήγηση της οικείας Δ/νσης Δασών. (ν.δ. 86/1969 αρ. 64, 117).

Αποφάσεις συγκρότησης Επιτροπής Παραλαβής Έργων Μη Δημόσιας Δασοπονίας και Καταμέτρησης Δασικών Προϊόντων που παράγουν οι δασικοί συνεταιρισμοί με το Π.Δ. 126/1986 (Υπ. απόφαση υπ' αριθ. 393155/22.9.1992 - ΦΕΚ 579/Β/23.9.92).

Απόφαση επί ενστάσεων πρωτοκόλλων εξέλεξης συντασσομένων από τους προϊσταμένους Δασαρχείων (άρθρο 57 του Ν.Δ. 86/1969 - ΦΕΚ 7/Α).
Πράξεις αναθεώρησης των ενεργούμενων καταλογισμών σε υλοτομίες δασών (άρθρο 97 του Ν.Δ. 86/1969).
Πράξεις έγκρισης των πρακτικών δημοπρασίας για τη διάθεση του δικαιώματος απόληψης δασικών προϊόντων σε δημόσια δάση (άρθρο 113 του από 19-11-1928 Π.Δ. και Π.Δ. 733/1969).
Πράξεις ανάθεσης σε ιδιώτες δασολόγους της σύνταξης δασοπονικών εκθέσεων δημοσίων δασών (άρθρο 117, παρ. 4 του Ν.Δ. 86/1969, άρθρο 1, παρ. 43 του Β.Δ. 709/70, Π.Δ. 94/1993 - ΦΕΚ 40/Α).
Απόφαση απόληψης δασικών προϊόντων χωρίς δημοπρασία σε δασικούς συνεταιρισμούς καθώς και ο καθορισμός του μισθώματος (άρθρο 134 του Ν.Δ. 86/1969).
Απόφαση απόληψης προϊόντων κρατικών εκμεταλλεύσεων δημοσίων δασών από συνεταιρισμούς υλοτόμων (άρθρο 137 του Ν.Δ. 86/1969).
Απόφαση για την χωρίς δημοπρασία διάθεση ετοιμών δασικών προϊόντων που παρήχθησαν σε δημόσια δάση με αυτεπιστασία και δημοπρατήθηκαν δύο φορές χωρίς να κατακυρωθούν καθώς και ο καθορισμός του τιμήματος (άρθρο 138, παρ. 18 του Ν.Δ. 86/1969).
Απόφαση διάθεσης χωρίς δημοπρασία σε δασικούς συνεταιρισμούς εργασίας ετοιμών δασικών προϊόντων που παρήχθησαν με αυτεπιστασία από δημόσια δάση καθώς και ο καθορισμός του τιμήματος αυτών (Π.Δ. 616/1979).
Πράξεις έγκρισης και τροποποίησης πινάκων υλοτομίας των μη δημοσίων δασών εκτάσεως άνω των 50 κμ και μέχρι τα 300 κμ. (άρθρο 141, παρ. 2 του Ν.Δ. 86/1969, Π.Δ. 332/1983).
Πράξεις έγκρισης διαχειριστικών εκθέσεων, σχεδίων μέχρι 300 κ.μ. των μη δημοσίων δασών και οι τροποποιήσεις αυτών (άρθρο 141 του Ν.Δ. 86/1969 και Π.Δ. 332/1983).
Απόφαση επί αντιρρήσεων του ενοικιαστού δάσους κατά του πρωτοκόλλου εγκαταστάσεως (άρθρο 88 του από 19-11-1928 (ΦΕΚ 252/Α) Π.Δ. και Ε.Δ. 709/70 (ΦΕΚ 235/Α)).
Απόφαση αναθεώρησης καταλογισμών για ζημιές από υλοτομούμενα δάση (άρθρο 48 του από 19-11-28 Π.Δ. και Β.Δ. 709/1970).
Απόφαση για την ποινική ή όχι δίωξη παραβατών παρανόμου υλοτομίας και μεταφοράς σε περιπτώσεις συντηρητικής

κατάσχεσης (άρθρο 274 του Ν.Δ. 86/1969 -ΦΕΚ 69/Α).
Απόφαση καθορισμού ποσοστού φθοράς της επεξεργαζόμενης στα πριονιστήρια ξυλείας (άρθρο 61, παρ. 3 του από 19-11-28 Π.Δ. και Β.Δ. 709/1970).
Απόφαση διαλύσεως μισθώσεων απόληψης δασικών προϊόντων σε δημόσια δάση (άρθρο 98 του από 19-11-1928 Π.Δ. και Ε.Δ. 709/70).
Απόφαση κήρυξης έκπτωτου του τελευταίου αναδειχθέντος πλειοδότη δημοπρασίας διάθεσης δικαιώματος απόληψης δασικών προϊόντων σε δημόσια δάση (άρθρο 124 του από 19-11-1928 Π.Δ. και Β.Δ. 709/1970).
Απόφαση με την οποία επιτρέπεται η ενέργεια εξέλεξης δασικών προϊόντων από ένα δασικό υπάλληλο ή περισσότερους από δύο (άρθρο 90, παρ. 3 του Ν.Δ. 86/1969).
Απόφαση σύστασης δευτεροβάθμιας Επιτροπής τελικής επιθεώρησης ρητινευόμενων δημοσίων δασών (άρθρο 4, παρ. 3 του Β.Δ. 439/1968 - ΦΕΚ 150/Α).
Πράξεις έγκρισης αλλαγής του τόπου πρώτης αποθήκευσης και τόπου συγκέντρωσης και εξέλεξης δασικών προϊόντων σε θέσεις έξω από τα όρια του Δασαρχείου, στο οποίο έγινε η παραγωγή (άρθρο 85 του Ν.Δ. 86/1969 και Β.Δ. 733/1969 ΦΕΚ 227/Α).
Απόφαση σύστασης Επιτροπής τελικής εξέλεξης και επιθεώρησης δημοσίων δασών (άρθρα 46 έως 58 και 70 του από 19-11-1928 Π.Δ., άρθρα 92 έως 95 του Ν.Δ. 86/1969 και Β.Δ. 709/1970).
Πράξεις καταλογισμού στο ελάχιστο των βεβαιωθέντων δικαιωμάτων του δημοσίου κατά την καταμέτρηση και έκδοση αδείας υλοτομίας δασικών προϊόντων (άρθρο 98 του Ν.Δ. 86/1969 και άρθρο 62 του από 19-11-1928 Π.Δ.).
Πράξεις έγκρισης των πρακτικών δημοπρασίας εκποίησης αδέσποτων δασικών προϊόντων που το εκπλειστηρίασμα είναι μεγαλύτερο από τις 10.000 δρχ. (29,35 ευρώ) (άρθρο 99 του Ν.Δ. 86/1969).
Πράξεις έγκρισης έκδοσης Δασικής Αστυνομικής Διάταξης, η οποία ρυθμίζει τη μεταφορά των δασικών προϊόντων (άρθρο 14 του από 15-9-41 Π.Δ. - ΦΕΚ 323/Α, άρθρο 101 του Ν.Δ. 86/1969 και Β.Δ. 709/1970).
Πράξεις έγκρισης επανάληψης της δημοπρασίας ενοικίασης του δικαιώματος της ρητινευσης και ολόκληρο τον μήνα Φεβρουάριο (άρθρο 2, παρ. 2 του Β.Δ. 439/1968 - ΦΕΚ 150/Α και άρθρο 102 του Ν.Δ. 86/1969).

Πράξεις έγκρισης ή τροποποίησης των συντασσόμενων πρωτοκόλλων καταλογισμού ρητινευόμενων δημοσίων δασών από την Δευτεροβάθμια Επιτροπή (άρθρο 4, παρ. 4 του Β.Δ. 439/1968).
Πράξεις έγκρισης πρακτικών δημοπρασίας εκποίησης δασικών προϊόντων που παρήχθησαν σε δημόσια δάση με αυτεπιστασία (άρθρο 138, παρ. Ιστ του Ν.Δ. 86/1969 και Π.Δ. 963/1979).
Πράξεις σχετικές με τεχνολογική εποπτεία και ο τεχνολογικός έλεγχος των δασικών βιομηχανικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων (Β.Δ. 427/1970 - ΦΕΚ 140/Α).
Πράξεις τροποποίησης ή άρσης της επιβληθείσης απαγόρευσης ρητίνευσης σε παράνομα ρητινευθέντα δέντρα από το Δασάρχη (άρθρο 5, παρ. 2 του Β.Δ. 439/1968 - ΦΕΚ 150/Α).
Πράξεις κατανομής εσόδων μεταξύ δημοσίου και ΝΠΔΔ από την εκμετάλλευση δασών (άρθρο 40, παρ. 2 του Ν. 998/1979 και Π.Δ. 94/1993).
Αποφάσεις ορισμού υπαλλήλων για τον τεχνολογικό έλεγχο των βιομηχανιών και βιοτεχνιών ξύλου πρίσεως - ξηράνσεως ατμίσεως εμποτισμού - επεξεργασίας ρητίνης και κατασκευής ξυλοκιβωτίων διακινήσεως γεωργικών προϊόντων (άρθρο 4 του Β.Δ. 427/1970, και Β.Δ. 709/1970).
Απόφαση διενέργειας δημοπρασιών για την εκμίσθωση του αποκλειστικού δικαιώματος υλοτομίας και καρπώσεων δημοσίων δασών οποτεδήποτε (άρθρο 123, παρ. 5 του Ν.Δ. 86/1969).
Απόφαση παράτασης του χρόνου μισθώσεως του αποκλειστικού δικαιώματος υλοτομίας και καρπώσεως δημοσίων δασών (άρθρο 125 του Ν.Δ. 86/1969 και Π.Δ. 733/1969).
Πράξεις έγκρισης αδειών υλοτομίας για μικροϋλοτομικές ανάγκες και ο καθορισμός του μισθώματος (άρθρο 127 του Ν.Δ. 86/1989).
Πράξεις έγκρισης απόληψης δασικών προϊόντων από δημόσια δάση χωρίς δημοπρασία για τις ανάγκες: α) υδρόμυλων, υδροτριβείων και λοιπών αγροτικών εγκαταστάσεων εντός ή πλησίον των δασών, β) μεταλλείων, γ) λιγνιτωρυχείων καθώς και ο καθορισμός του μισθώματος (άρθρο 128 και 132 του Ν.Δ. 86/1969).
Πράξεις έγκρισης απόληψης δασικών προϊόντων από δημόσια δάση χωρίς δημοπρασία: α) για τις ανάγκες των πολιτικών και στρατιωτικών υπηρεσιών μέχρι του ποσού 200 κυβικών μέτρων, β) για τις ανάγκες των

ενοικιαστών ιχθυοτροφείων του κράτους ή δημοσίων αλυκών (άρθρα 129 και 132 του Ν.Δ. 86/1969, Β.Δ. 192/1972 και 709/1970).

Απόφαση απόληψης δασικών προϊόντων χωρίς δημοπρασία που προέρχονται από την διάνοιξη αντιπυρικών λωρίδων, τη διάνοιξη οδών ή χώρων για ίδρυση οικώνδηποτε εγκαταστάσεων ή ενέργεια μεταλλευτικών ερευνών εντός δημοσίων δασών καθώς και ο καθορισμός του μισθώματος (άρθρα 130 και 132 του Ν.Δ. 86/1969).

Πράξεις έγκρισης απόληψης δασικών προϊόντων από δημόσια δάση χωρίς δημοπρασία για την κατασκευή καλυβών ή παραπηγμάτων για την αποθήκευση των δασικών προϊόντων των δημοσίων δασών καθώς και ο καθορισμός του μισθώματος (άρθρα 129 και 132 του Ν.Δ. 86/1969, Β.Δ. 192/1972 - ΦΕΚ 41/Α και Β.Δ. 709/1970).

Απόφαση παραχώρησης χωρίς δημοπρασία του δικαιώματος συλλογής υπολειμμάτων της υλοτομίας δημοπρασιών δασών ή και της διαμόρφωσης αυτών σε καυσόξυλο ή ξυλάνθρακες καθώς και ο καθορισμός του μισθώματος (άρθρα 131 και 132 του Ν.Δ. 86/1969).

Απόφαση κάρπωσης δημοσίων δασών χωρίς δημοπρασία, στα οποία ισχύει το καθεστώς δουλείας καθώς και ο καθορισμός του μισθώματος (άρθρο 133 του Ν.Δ. 86/1969).

Απόφαση διάθεσης προϊόντων ΚΕΔ με πρόχειρη δημοπρασία ή χωρίς δημοπρασία μέχρι του ποσού των 10 κ.μ., έγκρισης των πρακτικών του προχείρου διαγωνισμού και ο καθορισμός του τιμήματος διάθεσης χωρίς δημοπρασία (άρθρο 138, παρ. 1γ του Ν.Δ. 86/1969).

Πράξεις έγκρισης υλοτομίας αναγνωρισμένων δασοτεμαχίων εκτάσεως μέχρι 50 στρεμμάτων (Π.Δ. της 6-9-1931 και άρθρο 141 του Ν.Δ. 86/1969 και Β.Δ. 733/1969).

Αποφάσεις περί παρατάσεως καρπώσεως μη δημοσίων δασών (άρθρο 142 του Ν.Δ. 86/1996, Β.Δ. 733/1969 και 709/1970).

Πράξεις εκκαθάρισης δαπανών από σύνταξη διαχειριστικών εκθέσεων ιδιωτικών δασών παρά δασολόγων δημοσίων υπαλλήλων (άρθρο 143 του Ν.Δ. 86/1969).

Πράξεις καθορισμού μισθώματος μεριδίου του Δημοσίου στα συνιδιόκτητα δάση (το από 7-10-1934 Π.Δ. και άρθρο 152 του Ν.Δ. 86/1969).

Πράξεις καθορισμού αυξημένου μισθώματος σε περιπτώσεις διάθεσης χωρίς δημοπρασία καρπώσεων εκ των καέντων δημοσίων δασών (άρθρο 164, παρ. 4 του Ν.Δ. 86/1969).
Απόφαση έγκρισης χορήγησης άδειας υλοτομίας οικοδομήσιμου ξυλείας ατομικών αναγκών με καταβολή του ημίσεως μισθώματος του πίνακα διατίμησης (άρθρο 168 του Ν. 86/1969 και Β.Δ. 709/1970).
Πράξεις σχετικές με τη διάνοιξη αντιπυρικών λωρίδων, φρυγανευση, θαμνευση, καλλιεργητικές υλοτομίες και την κάρπωση ατελώς ή με ελαττωμένο μίσθωμα ή φόρο σε δημόσια ή μη δάση (άρθρο 168, παρ. 4 του Ν.Δ. 86/1969 και Β.Δ. 709/1970).
Πράξεις έγκρισης πώλησης των ατελώς συλλεγόμενων καυσόξυλων και θάμνων στην περιφέρεια άλλου συνορεύοντος Δασαρχείου, ως και ο καθορισμός μισθώματος ή φόρου στις περιπτώσεις διαθέσεως τούτων σε εργοστάσια, ασβεστοκάμινους κλπ. (άρθρο 177, παρ. 1β του Ν.Δ. 86/1969).
Πράξεις έγκρισης ή μη κάρπωσης στα μη δημόσια δάση (άρθρο 183, παρ. 5 του Ν.Δ. 86/1969 και Β.Δ. 709/1970).
Πράξεις καθορισμού τιμήματος κατασχεμένων προϊόντων κλπ. (άρθρο 271, παρ. 2 του Ν.Δ. 86/1969 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 47 παρ. 1 του Ν. 4280/14).
Καθορισμός του ύψους τιμήματος διάθεσης κατασχεμένων δασικών προϊόντων όπως προβλέπεται στην παρ. 2β του άρθρου 271 του Ν.Δ. 86/69 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 47 παρ. 1 του Ν. 4280/14.
Απόφαση συντηρητικώς κατασχεθέντων δασικών προϊόντων (άρθρο 274, παρ. 2 του Ν.Δ. 86/1969).
Πράξεις έγκρισης συμψηφισμού πλεονασμάτων ή ελλειμμάτων μεταφερομένων δασικών προϊόντων (άρθρο 11 του από 15-9-1941 Π.Δ. - ΦΕΚ 3234/Α και Β.Δ. 709/1970).
Απόφαση βεβαίωσης για τη μη συμμόρφωση στην υποχρέωση διάθεσης ποσοστού από τα έσοδα εκμετάλλευσης ιδιωτικών δασών για την εκτέλεση δασικών έργων (άρθρο 17, παρ. 4 του Ν. 998/1979).
Απόφαση αναστολής ενεργούμενης υλοτομίας στην περίπτωση μη τήρησης από τους δασοκτήμονες ή μισθωτές των σχετικών βιβλίων (άρθρο 15 του από Π.Δ 154/91. - ΦΕΚ 323/Α και Β.Δ. 709/1970).
Απόφαση χαρακτηρισμού σκευών και εργαλείων ως δασικών προϊόντων (άρθρο 4 του από 15-9-41 Π.Δ. -ΦΕΚ 323/Α και Β.Δ. 709/1970).

Πράξεις έγκρισης απαγόρευσης της ρητίνευσης σε προστατευτικά δάση ή σε δάσος που έγινε έντονη ρητίνευση και για λόγους διακοσμητικούς, αισθητικούς κλπ. (άρθρο 7, παρ. 1 του Β.Δ. 439/1968).
Πράξεις έγκρισης διάθεσης δικαιώματος ρητίνευσης χωρίς δημοπρασία σε δασικούς συνεταιρισμούς καθώς και ο καθορισμός του μισθώματος (άρθρο 8, παρ. 1 του Β.Δ. 439/1968).
Πράξεις έγκρισης χορήγησης παράτασης μίσθωσης ρητίνευσης των δασών (άρθρο 8, παρ. 1 του Β.Δ. 439/1968).
Απόφαση ρητίνευσης σε δένδρα, των οποίων η στηθαία περίμετρος με τον φλοιό είναι μικρότερη των 0,80 μ. και χρησιμοποίησης χημικών ερεθιστικών ουσιών ρητίνευσης (άρθρο 1, παρ. 3 και 7 του Β.Δ. 439/1968 -ΦΕΚ 150/Α).
Πράξεις έγκρισης μεταφοράς ξυλείας παραγόμενης στα πριονιστήρια χωρίς δασονομικά έγγραφα και απόφαση αναγνώρισης σφραγίδας ξυλοβιομηχανίας (άρθρο 42, παρ. 1 και 2, άρθρα 3 και 6 του από 15-9-41 Π.Δ. και Β.Δ. 709/1970 και Β.Δ. 58/1960 ΦΕΚ 127/Α).
Απαγορευτικές διατάξεις ρητίνευσης σε πάρκα, άλση, δάση γύρω από ιστορικούς χώρους κλπ. (άρθρο 7, παρ. 2 του Β.Δ. 439/1968).
Πράξεις έγκρισης έκτακτης κάρπωσης (άρθρο 35 του από 19-11-1928 Π.Δ.).
Εισήγηση προς το Γενικό Γραμματέα του ποσοστού διάθεσης από το προϊόν εισιτηρίου εισόδου σε προστατευόμενες περιοχές (άρθρο 31, παρ. 7, εδ. 3β του Ν. 2040/1992).
Αρμοδιότητες ως «Περιφερειακή Αρμόδια Αρχή Κανονισμού Ξυλείας»: έλεγχος των στοιχείων και των πληροφοριών, που τηρούνται από τους φορείς εκμετάλλευσης, σχετικά με την προμήθεια ξυλείας και προϊόντων αυτής στο πλαίσιο εφαρμογής των άρθρων 3 και 5 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 607/2012,
διενέργεια ελέγχων συμμόρφωσης με τους Κανονισμούς, των Οργανισμών Παρακολούθησης, Φορέων Εκμετάλλευσης και Εμπόρων και την επιβολή κυρώσεων στις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης σύμφωνα με το άρθρο 9 της παρούσας απόφασης,
δημιουργία Περιφερειακών Καταλόγων των Οργανισμών Παρακολούθησης, καθώς και Περιφερειακών Μητρώων των Φορέων Εκμετάλλευσης και των Εμπόρων, σύμφωνα με το άρθρο 7 της παρούσας απόφασης,

λήψη των αναγκαίων μέτρων και την παρακολούθηση της τήρησης των απαιτήσεων που προβλέπονται στο άρθρο 6 του Κανονισμού (ΕΚ) 995/2010 και στο άρθρο 4 του Εκτελεστικού Κανονισμού 607/2012, για τα συστήματα δέουσας επιμέλειας.

υποβολή εκθέσεων στην αρμόδια Κεντρική αρχή του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας σχετικά με την εφαρμογή των Κανονισμών, σύμφωνα με το άρθρο 8 της παρούσας απόφασης.

την παραλαβή των αδειών FLEGT, σύμφωνα με τη διαδικασία της παραγράφου 1 εδάφιο α του άρθρου 3 της παρούσας.

δειγματοληπτικός έλεγχος φορτίων και αδειών FLEGT,

υποβολή στην Αρμόδια Κεντρική Αρχή της έκθεσης (Διεύθυνση Προγραμματισμού και Δασικής Πολιτικής της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας).

Πράξεις σχετικές με απαγόρευση βοσκής σε καμένα δάση (άρθρο 107, παρ. 2 και 3 του Ν.Δ. 86/1969).

Πράξεις ίδρυσης εκτροφείων θηραμάτων από ιδιώτες, ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ (άρθρο 254 παρ.2 του Ν.Δ 86/69 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 10 του άρθρου 4 του Ν. 3208/03, ΦΕΚ-303 Α').

Πράξεις ίδρυσης κρατικών εκτροφείων θηραμάτων (άρθρο 253 και 254 παρ. 1 του ν.δ. 86/69 και Π.Δ. 94/1993).

Πράξεις σχετικές με την απαλλοτρίωση ή αγορά εκτάσεων για ίδρυση εκτροφείων θηραμάτων κλπ. (άρθρο 254 παρ. 3 ν.δ. 86/69 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 4, παρ. 3 του Ν. 177/1975 - ΦΕΚ 205/Α).

Απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, για το χαρακτηρισμό μιας περιοχής ως καταφυγίου άγριας ζωής (άρθρο 21 του Ν. 1650/86 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 του Ν. 3937/2011)

Πράξεις καθορισμού τύπου, μορφής κλπ. ειδικής άδειας κυνηγίου (άρθρο 7, παρ. 1 του Π.Δ. 453/1977 και Π.Δ. 94/1993).

Πράξεις αναγνώρισης κυνηγετικών συλλόγων ως συνεργαζομένων με το Υπ. Γεωργίας (άρθρο 266 Ν.Δ. 86/69, όπως τροποποιήθηκε με το αρθρ. 11 του ν. 177/1975 και Ν.2647/98 ΦΕΚ 237 Α).

Πράξεις έγκρισης λειτουργίας κυνηγετικών οργανώσεων (Καταστατικά Κυνηγετικών Συλλόγων κ.λπ.) πλην Συνομοσπονδίας (άρθρο 266 του Ν.Δ. 86/1969 - ΦΕΚ 7/Α).

Εποπτεία και Άσκηση Οικονομικού-Διαχειριστικού ελέγχου ως και έγκριση και τροποποίηση του προϋπολογισμού και απολογισμού των κυνηγετικών οργανώσεων.
Πράξεις αναγνώρισης ιδιωτικών φυλάκων θήρας και η πειθαρχική δίωξη αυτών (άρθρο 267, παρ. 3 του Ν.Δ. 86/1969 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 55 του Ν. 4178/13, ΦΕΚ-174 Α και Β.Δ. 733/1969).
Πράξεις συγκρότησης Επιτροπής κρίσεως ικανότητας για τους για πρώτη φορά αιτούμενους έκδοση άδειας θήρας (άρθρο 262, παρ. 6 του Ν.Δ. 86/1996 και 37276/2984/10.7.1969 απόφ. Υπ. Γεωργίας, 388972/29.9.1986 κοινή υπουργική απόφαση Υπ. Προεδρίας και Υπ. Γεωργίας. 393155/22.9.1992 κοινή υπουργική απόφαση Υπ. Προεδρίας και Υπ. Οικονομικών).
Πράξεις καθορισμού αρμόδιας δασικής αρχής για ελεγχόμενη κυνηγητική περιοχή (άρθρο 1, παρ. 1 του Π.Δ. 453/1977 - ΦΕΚ 141/Α και Π.Δ. 94/1993).
Χαρακτηρισμός επιβλαβών εντός ΕΚΠ εκτός αυτών που χαρακτηρίζονται για όλη τη χώρα (άρθρο 2, παρ. 4 του Π.Δ. 453/1977 και Π.Δ. 332/1983).
Πράξεις απαγόρευσης ή περιορισμού άσκησης της αλιείας, γεωργίας, βοσκής, υλοτομίας και χρήσης φυτοφαρμάκων εντός των καταφυγίων άγριας ζωής (άρθρο 5 παρ. 4.3 περ. β του Ν. 3937/11 (ΦΕΚ 60 Α).
Έγκριση διαχειριστικών μελετών μέσα στα Καταφύγια Άγριας Ζωής από το Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης διοίκησης Άγριας Ζωής, μετά από γνωμοδότηση των δασικών υπηρεσιών (άρθρο 19 Ν. 1650/86 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 του Ν. 3937/2011).
Πράξεις επιβολής προστίμου για παραβάσεις του άρθρου 258, παρ. 6 του Ν.Δ. 86/1969 (άρθρο 288α, παρ. 5 του Ν.Δ. 86/1969 ,όπως προστέθηκε από την παρ. 8 του άρθρου 57 του Ν. 2637/98, ΦΕΚ-200 Α και τροποποιήθηκε με τις διατάξεις της παρ. 10 του αρθ. 48 του ν. 4280/14).
Πράξεις τροποποίησης ή άρσης απαγόρευσης βοσκής επί αναδασωτέων εκτάσεων (άρθρο 105, παρ. 3 του Ν.Δ. 86/1969).
Απόφαση κήρυξης στοιχείων της φύσης και του τοπίου ως διατηρητέου μνημείου της φύσης (άρθρο 78, παρ. 3 του Ν.Δ.86/69 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 3 του Ν.Δ. 996/1971).
Πράξεις τοποθέτησης προσωπικού σε ελεγχόμενες κυνηγετικές περιοχές (άρθρα 254

παρ. 15 του Ν.Δ 86/69 και Π.Δ. 94/1993).
Πράξεις καθορισμού προθεσμίας συμμόρφωσης σε βιομηχανίες και βιοτεχνίες που τυχόν αποχετεύουν δηλητήρια σε υδροβιότοπους (άρθρο 7, παρ. 3 εδ. α της κοινής υπουργικής απόφασης 414985/85 (ΦΕΚ 757/Β).
Πράξεις έγκρισης εκτέλεσης έργων και εργασιών που δεν διαταράσσουν την οικολογική ισορροπία σε σημαντικούς βιότοπους πουλιών (άρθρο 7, παρ. 3, εδ. δ της κοινής υπουργικής απόφασης 414985/85(ΦΕΚ 757/Β).
Αποφάσεις για την προστασία, διοίκηση και διαχείριση του θηραματικού πλούτου, απαγορεύσεις ορισμένου χρόνου (άρθρο 258, παρ. 5 του Ν.Δ. 86/1969,όπως προστέθηκε με το άρθρο 7, παρ. 3 του Ν. 177/1975 και Π.Δ. 94/1993).
Πράξεις σχετικές με την ίδρυση και λειτουργία ελεγχόμενων κυνηγετικών περιοχών και τοποθέτηση προσωπικού (άρθρο 254 Ν.Δ. 86/69 όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 9 άρθρο 12 Ν. 4164/13).
Πράξεις χαρακτηρισμού ΕΚΠ ως συνεχών (άρθρο 29 του Ν. 2040/1992).
Πράξεις έγκρισης συλλογής προστατευομένων ή μη ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας με σκοπό την έρευνα και εξαγωγή συλλεγησόμενου υλικού (άρθρο 8 του Π.Δ. 67/1981 - ΦΕΚ 23/Α).
Πράξεις έγκρισης απαγόρευσης βοσκής ,εκχερσώσεως εκτάσεως ή υλοτομίας ή αποκλάδωσης δένδρων και συστάδων καθώς και της εκτέλεσης έργων ή εργασιών που μπορούν να διαταράξουν την οικολογική ισορροπία στις περιοχές του άρθρου 8, παρ. 1 της κοινής υπουργικής απόφασης 414985/85, για σκοπούς προστασίας και αναπαραγωγής ζώων και πτηνών (άρθρο 259, παρ. 3 του Ν.Δ. 86/1969, άρθρο 7, παρ. 3, εδ. δ' της κοινής υπουργικής απόφασης 414985/85, Β.Δ. 733/1969 και Π.Δ. 94/1993).
Συμπλήρωση και υπογραφή των προβλεπόμενων κατά περίπτωση από τους κανονισμούς ΕΟΚ αριθ. 3626/1982 και 3418/1983 αδειών και λοιπών εγγράφων διακίνησης των ειδών της από 3 Μαρτίου 1973 σύμβασης της Ουάσιγκτον (CITES).
Έκδοση αιτήματος σύγκλησης της Επιστημονικής Αρχής για θέματα κατ' εφαρμογή της διεθνούς σύμβασης CITES και του κανονισμού (ΕΚ) 338/1997.

<p>Η έκδοση των αδειών εισαγωγής, εξαγωγής, επανεξαγωγής, πιστοποιητικών και λοιπών εγγράφων σχετικών με την διακίνηση των ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας που καταλογραφούνται στα παραρτήματα της σύμβασης CITES και τους πίνακες των εκάστοτε ισχυόντων εφαρμοστικών αυτής κανονισμών.</p>
<p>Πράξεις σχετικές με απαγόρευση αιγοβοσκής σε δάση (άρθρο 28 του Ν. 2040/1992 και Π.Δ. 94/1993).</p>
<p>Πράξεις σχετικές με ρύθμιση βοσκής κατοικίδιων ζώων (άρθρο 111 του Ν.Δ. 86/1969).</p>
<p>Πράξεις σχετικές με ρύθμιση βοσκής σε αγρούς που βρίσκονται μέσα σε δάση (άρθρο 109, παρ. 3 του Ν.Δ. 86/1969).</p>
<p>Πράξεις έγκρισης ετήσιου προγράμματος εργασιών και θήρας καθώς και κανονισμό λειτουργίας της ΕΚΠ (άρθρο 4, παρ. 1, 3 και 4 του Π.Δ. 453/1977 και Π.Δ. 332/1983).</p>
<p>Πράξεις έγκρισης προϋπολογισμού εσόδων και εξόδων των ΕΚΠ (άρθρο 9, παρ. 1 του Π.Δ. 453/1977 και Π.Δ. 332/1983).</p>
<p>Έκδοση αδειών θήρας σε κυνηγούς οι οποίοι έχουν καταδικαστεί: α) για πταισματική παράβαση των διατάξεων περί θήρας μετά την πάροδο δύο (2) ετών από της εκτίσεως της ποινής και β) για παραβάσεις που αναφέρονται στις παρ. Ι/α, β, γ, του άρθρο 9 του Ν. 177/1975 σε βαθμό πλημμελήματος μετά πάροδο πέντε (5) ετών από της εκτίσεως της ποινής (άρθρο 264, παρ. Ι του Ν.Δ. 86/1969 και άρθρο 3 του Ν. 177/1975).</p>
<p>Αποφάσεις περί απαγορεύσεως της θήρας σε περίπτωση μεγάλων χιονοπτώσεων και λόγω ιδιαίτερα δυσμενών συνθηκών (άρθρο 258, παρ. 3, εδ. στ του Ν.Δ. 86/1969, άρθρο 5, παρ. 3 της κοινής υπουργικής απόφασης 414985/85, Β.Δ. 733/1969 και Π.Δ. 94/1993).</p>
<p>Πράξεις καθορισμού του χρόνου θήρας λοιπών ειδών (άρθρο 7, παρ. 6 του Π.Δ. 453/1977 και Π.Δ. 94/1993).</p>
<p>Απόφαση διορισμού ταμία και τρίτου μέλους Εξελεγκτικής Επιτροπής των Κυνηγετικών Συλλόγων (άρθρο 266, παρ. 7 του Ν.Δ. 86/1969 και απόφαση υπ' αριθ. 25234/1637/7-4-76).</p>
<p>Πράξεις καθορισμού ζώνης ασφαλείας στην περίπτωση θήρας καθ' ομάδες και ειδικά μέτρα προστασίας θηραμάτων (άρθρα 258, παρ. 3, 259, παρ. 2 (α,β) του Ν.Δ. 86/1969).</p>
<p>Άδειες για το φόνο και ταρίχευση μη θηρεύσιμων θηραμάτων (άρθρο 258, παρ. 4 του Ν.Δ. 86/1969, άρθρο 3, παρ. 2 της κοινής υπουργικής απόφασης 414985/85 και Ε.Δ. 7-33/69, Π.Δ. 94/1993).</p>

Πράξεις έγκρισης χρήσης παγίδων και δηλητηρίων κατά την διάρκεια της κυνηγετικής περιόδου (άρθρο 261 του Ν.Δ. 86/1969 άρθρο 3, παρ. 2.3 της κοινής υπουργικής απόφασης υπ' αριθ. 414985/85 και Π.Δ. 733/1969).
Πράξεις σχετικές με την άσκηση του διοικητικού και διαχειριστικού ελέγχου ως και η έγκριση και τροποποίηση του προϋπολογισμού και απολογισμού των Κυνηγετικών Οργανώσεων (άρθρο 266, παρ. 7, 8 και 10 του Ν.Δ. 86/1969, Β.Δ. 709/1970).
Πράξεις έγκρισης χρησιμοποίησης παγίδων προς θήρευση για επιστημονικούς σκοπούς (άρθρο 252, παρ. 7 του Ν.Δ. 86/1969 - ΦΕΚ 7/Α και Β.Δ. 709/1970 - ΦΕΚ 235/Α).
Πράξεις έγκρισης θήρας επιβλαβών θηραμάτων εντός κατοικημένων χώρων (άρθρο 256, παρ. 1 του Ν.Δ. 86/1969, κοινή υπουργική απόφαση 414985/85, άρθρο 3, παρ. 2 του Π.Δ. 733/1969, Π.Δ. 94/1993).
Πράξεις έγκρισης διάθεσης στα σχολεία της περιφέρειας της ΕΚΠ των αναγκαιούντων μέσων για την κατασκευή φωλεών και λοιπών κατασκευών, χρημάτων κλπ. για την προστασία των θηραμάτων και της μικροπανίδας (άρθρο 2, παρ. 14 του Π.Δ. 453/1977 και Π.Δ. 453/1988 και 94/1993).
Πράξεις σχετικές με τη διαδικασία διαπίστωσης, εκτίμησης κλπ. ζημιών σε γεωργικές εκτάσεις και κτηνοτροφία εντός των ΕΚΠ (άρθρο 5, παρ. 3 του Π.Δ. 453/1977 και Π.Δ. 94/1993).
Πράξεις σχετικές με τη διαδικασία καταγραφής θηρευόμενων θηραμάτων κλπ. (άρθρο 7, παρ. 13 του Π.Δ. 453/1977 και Π.Δ. 94/1993).
Απαγορευτικές διατάξεις (άρθρο 258, παρ. 5 του Ν.Δ. 86/69 και Π.Δ. 94/1993).
Πράξεις σχετικές με τη λήψη μέτρων προς διαφύλαξη του θηραματικού πλούτου σε ελώδεις εκτάσεις, (άρθρο 257, παρ. 2 του Ν.Δ. 86/1969 και άρθρο 8, παρ. 5 της κοινής υπουργικής απόφασης 414985/85).
Πράξεις σχετικές με τον έλεγχο βιβλίων διαχείρισης (άρθρο 9, παρ. 4 του Π.Δ. 453/1977 και Π.Δ. 94/1993).
Πράξεις σχετικές με την έγκριση θήρας άρκτου και λυγκός (άρθρο 258, παρ.2, εδ. ζ του Ν.Δ. 89/1969 και Β.Δ. 733/1979).
Αποφάσεις απαγόρευσης και χορήγησης άδειας θήρας σε ορισμένες περιφέρειες και ορισμένα άτομα για λόγους εθνικής ασφάλειας ή ανάκλησης χορηγηθείσας άδειας (άρθρο 264, παρ. 4 και 5 του Ν.Δ. 86/1969 και Β.Δ. 733/1969).

Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	Πράξεις σχετικές με την έγκριση υποβολής ειδικής έκτακτης εισφοράς σε μέλη Κυνηγετικών Συλλόγων για την προμήθεια μέσω μεταφοράς κλπ. για φιλοθηραματικούς σκοπούς (άρθρο 267, παρ. 4 του Ν.Δ. 86/1969 και Β.Δ. 733/1969).
		Πράξεις σχετικές με την έγκριση υποβολής ειδικής έκτακτης εισφοράς σε μέλη Κυνηγετικών Συλλόγων για φιλοθηραματικούς σκοπούς (Καταστατικό Κυνηγετικών Συλλόγων).
		Πράξεις σχετικές με την καταβολή μερίσματος σε ιδιοκτήτες εκτάσεων εντός ελεγχόμενων κυνηγετικών περιοχών ΕΚΠ (άρθρο 4, παρ. 12 του Ν. 177/1975 και Π.Δ. 94/1993).
		Πράξεις σχετικές με τη λήψη ειδικών μέτρων βελτίωσης των βιοτόπων της άγριας πτηνοπανίδας (διατήρηση ή δημιουργία ζωντανών φρακτών στα όρια των ιδιοκτησιών, ίδρυση δεντροστοιχιών κατά μήκος αγροτικών δρόμων κλπ.) (άρθρο 8, παρ. 5 της κοινής υπουργικής απόφασης 414985/85).
		Πράξη ορισμού δασολόγου για την εκτίμηση ζημιών (άρθρο 5, παρ. Ιζ, 2, 3 του Π.Δ. 453/1977 και Π.Δ. 332/1983).
		Πράξεις σχετικές με τη ρύθμιση καθηκόντων δικαιωμάτων κλπ. Σώματος Βοηθών Κυνηγών (άρθρο 4, παρ. 5 του Π.Δ. 453/1977 και Π.Δ. 94/1993).
		Πράξεις σχετικές με την εποπτεία και τον έλεγχο των ιδιωτικών Φυλάκων Θήρας των Κυνηγετικών Οργανώσεων στην περιοχή ευθύνης της Διεύθυνσης.
		Αδειοδότηση και διαχείριση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.).
		Επιβολή κυρώσεων σε παραβάσεις ηλεκτροπαραγωγής.
		Έκδοση νέων αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας Α.Π.Ε.
		Τροποποίηση και ανανέωση των αδειών Α.Π.Ε.
		Παρακολούθηση και έλεγχος της τήρησης και εφαρμογής των όρων των ως άνω αδειών.
		Έκδοση Πρότυπων Περιβαλλοντικών Δεσμεύσεων.
		Σύναψη συμβάσεων εκμίσθωσης πιθανών και βεβαιωμένων γεωθερμικών πεδίων χαμηλής ενθαλπίας και παρακολούθηση και έλεγχος της τήρησης και εφαρμογής των όρων των ως άνω συμβάσεων.
		Καθορισμός και καταλογισμός πάγιων και αναλογικών μισθωμάτων των ως άνω γεωθερμικών πεδίων.

Λατομεία	Λατομεία	Αδειοδότηση και διαχείριση Λατομείων.
		Εφαρμογή της βασικής νομοθεσίας για τα Βιομηχανικά Ορυκτά και Μάρμαρα και τα Αδρανή Υλικά και κυρίως: Σύναψη συμβάσεων εκμίσθωσης δημόσιων λατομείων και παρακολούθηση και έλεγχος της τήρησης και εφαρμογής των όρων των ως άνω συμβάσεων
		Σύναψη συμβάσεων εκμίσθωσης δημόσιων λατομείων και παρακολούθηση και έλεγχος της τήρησης και εφαρμογής των όρων των ως άνω συμβάσεων
		Καθορισμός και καταλογισμός πάγιων και αναλογικών μισθωμάτων των λατομείων.
		Έκδοση Βεβαιώσεων Παγίων και Αναλογικών Μισθωμάτων των δημόσιων λατομείων χωρικής αρμοδιότητας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης
		Διατύπωση απόψεων επί καταλληλότητας δημόσιας έκτασης για εγκατάσταση λατομείων.
		Καθορισμός ύψους Εγγυητικής Επιστολής έναντι τυχόν οφειλομένων μισθωμάτων, την οποία οφείλουν να προσκομίζουν στην υπηρεσία οι επιχειρήσεις των λατομείων Βιομηχανικών Ορυκτών και Μαρμάρων, σε περίπτωση που ήθελε κριθεί τελεσίδικα ότι ο εν λόγω χώρος που μισθώνουν είναι τελικά δημόσια έκταση
		Εφαρμογή Προγραμμάτων Μέτρων Προστασίας από τη ρύπανση καθώς και απορρύπανση των υδάτων.
		Σχεδιασμός όλων των αναγκαίων προληπτικών μέτρων για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών.
		Υδατα
Εφαρμογή Σχεδίων Διαχείρισης κινδύνων πλημμύρας.		
Εφαρμογή μέτρων για τον έλεγχο των σημειακών και διάχυτων εκπομπών ρύπων στα ύδατα (επιφανειακά, υπόγεια και παράκτια). Επίσης, διαχείριση των δεδομένων των πηγών ρύπανσης των υδάτων και επικαιροποίηση των στοιχείων αυτών.		
Κατάρτιση μητρώου προστατευόμενων περιοχών.		
Κατάρτιση μητρώου πηγών ρύπανσης (εκπομπές, απορρίψεις και διαρροές)		

Σχεδιασμός και εφαρμογή κεντρικού συστήματος ειδοποίησης και διαχείρισης της ρύπανσης από ατυχήματα/φυσικά φαινόμενα
Επιβολή αναγκαίων μέτρων για την αντιμετώπιση προβλήματος λειψυδρίας ή άλλων αναγκείων αναγκών
Καθορισμός και ακριβής οριοθέτηση περιοχών Υπογείων Υδατικών Συστημάτων που παρουσιάζουν κακή ποιοτική κατάσταση λόγω υπαλμύρισης ή παρουσιάζουν τοπική υπαλμύριση
Οριοθέτηση ζωνών ερημοποίησης και διερεύνηση λύσεων για την αντιμετώπιση του προβλήματος
Λήψη των αναγκαίων μέτρων για την εφαρμογή όλων των στόχων και προτύπων που προβλέπονται από τις προστατευόμενες περιοχές
Εφαρμογή των μακροχρόνιων και μεσοχρόνιων εθνικών προγραμμάτων προστασίας και διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμού της περιοχής ευθύνης της Διεύθυνσης Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης
Γνωμοδότηση σε θέματα οριοθέτησης των υδατορεμάτων βάσει του Νόμου 4258/2014, τήρηση σχετικής βάσης δεδομένων – αρχείου και επισπεύδουσα αρχή, ως προς τη διαπίστωση ειδικών λόγων προστασίας των υδατορεμάτων της παρ. 2 του αρ. 4 του 4258/2014 .
Έργα διευθέτησης και ρύθμισης ροής υδάτων (χωροθέτηση έργων / διαδικασία ΠΠΕΑ και διαδικασία ΜΠΕ κατά τις διατάξεις του Ν. 4014/11 της υπ' αριθ. ΚΥΑ 1958 (βλ. παραπάνω)
Μέριμνα για τη σύνταξη οριζοντιογραφικού και υψομετρικού διαγράμματος αποτύπωσης του υδατορέματος που βρίσκεται εντός ή εκτός ρυμοτομικού σχεδίου ή εντός οικισμών που δεν έχουν ρυμοτομικό σχέδιο και η έκδοση απόφασης επικύρωσης του καθορισμού των οριογραμμών .
Απόφαση επικύρωσης του καθορισμού των οριογραμμών των υδατορεμάτων (άρθρο 3 παρ. 3.1 του Ν.4258/2014), παρ.20 του άρθρου 280 του ν.3852/2010).
Τήρηση ηλεκτρονικού μητρώου έργων αξιοποίησης υδατικού δυναμικού, έργων επεξεργασίας υγρών αποβλήτων και προστασίας υδατικών πόρων.
Συγκέντρωση και επεξεργασία των στοιχείων της ποσότητας και ποιότητας των υδάτων (και μετέπειτα αποστολή τους στη βάση υδρολογικών και μετεωρολογικών δεδομένων της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων του ΥΠΕΝ).

Παρακολούθηση και έλεγχος των ποιοτικών παραμέτρων και της ποσοτικής κατάστασης των υδάτων, την οικολογική κατάσταση των επιφανειακών υδάτων καθώς και την κατάσταση των υδάτων των προστατευόμενων περιοχών.
Δημιουργία /επικαιροποίηση Μητρώου Ταυτοτήτων Ακτών Κολύμβησης
Παρακολούθηση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης - Αναθεώρηση του Δικτύου Παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης.
Λήψη των αναγκαίων μέτρων για την πρόληψη της υποβάθμισης των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων
Λήψη των αναγκαίων μέτρων για την αναβάθμιση και αποκατάσταση των υδατικών συστημάτων
Λήψη των αναγκαίων μέτρων για την προοδευτική μείωση της ρύπανσης από τις ουσίες προτεραιότητας και την παύση ή τη σταδιακή εξάλειψη των εκπομπών, των απορρίψεων και επικίνδυνων ουσιών.
Λήψη των αναγκαίων μέτρων για το μετριασμό των επιπτώσεων από πλημμύρες και ξηρασίες
Λήψη των αναγκαίων μέτρων για τη διασφάλιση της ισορροπίας ανάμεσα στην άντληση νερού από τα υδροφόρα στρώματα και τον εμπλουτισμό τους.
Λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για να πραγματοποιηθεί ανάλυση των χαρακτηριστικών της κάθε περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού.
Λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για να πραγματοποιηθεί επισκόπηση των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στην κατάσταση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων
Συνεργασία με την Ειδική Γραμματεία Υδάτων για θέματα παρακολούθησης σε εθνικό επίπεδο της ποιότητας και ποσότητας των υδάτων και θέματα λειτουργίας του εθνικού δικτύου παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων καθώς και για την επιλογή των θέσεων παρακολούθησης και εγκατάσταση υδρολογικών σταθμών, λαμβάνοντας υπόψη τα ισχύοντα κριτήρια.
Γνωμοδότηση σε 18 υποκατηγορίες έργων στα πλαίσια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, βάσει της υπ' αριθμ. 1649/45/14.01.2014 ΚΥΑ.
Άσκηση αρμοδιότητας ελέγχου και θεώρησης μελετών Γεωλογικής καταλληλότητας της παρ. 1 της υπ' αριθμ. 37691/12.05.2007 απόφασης Υφυπουργού ΥΠΕΧΩΔΕ.

Σχεδιασμός και Διαχείριση Υπηρεσιών Υδάτος	Γνωμοδοτήσεις επί των Μελετών Σχεδιασμού και Εφαρμογής των λυμάτων για έργα κατηγορίας Α και Β, βάσει της υπ' αριθμ. 145116/2011 Κ.Υ.Α. και της υπ' αριθμ. 191002/2013 τροποποίησης αυτής.
	Επιβολή σε υφιστάμενα ή σε νέα έργα και δραστηριότητες που είναι πιθανό να υποβαθμίσουν τα ύδατα, περιορισμών και μέτρων (υπό μορφή κανονιστικών αποφάσεων), που είναι πρόσφορα για την προστασία τους, σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 11 του Ν. 3199/2003.
	Εφαρμογή διεθνών, περιφερειακών και διμερών συμφωνιών και οδηγιών, για θέματα διαχείρισης και προστασίας υδάτων.
	Διενέργεια επιτόπιων ελέγχων, που απαιτούνται για την αδειοδότηση σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 4 της υπ' αριθμ. 146896/2014 Κ.Υ.Α..
	Γνωμοδοτήσεις σε έργα στα πλαίσια της υπ' αριθμ. 146896/2014 (ΦΕΚ 2878/Β/27.10.2014) ΚΥΑ .
	Μέριμνα για την ουσιαστική συμμετοχή του κοινού στις διαδικασίες προστασίας και διαχείρισης των υδάτων και ιδίως στη διαδικασία εκπόνησης, ενημέρωσης και αναθεώρησης των Σχεδίων Διαχείρισης υδατικών πόρων και των Σχεδίων Διαχείρισης κινδύνων πλημμύρας.
	Γραμματειακή υποστήριξη του Περιφερειακού Συμβουλίου Υδάτων
	Σχεδιασμός και έκδοση κάθε αναγκαίου εντύπου ή ηλεκτρονικού μέσου καθώς και την διοργάνωση κάθε είδους εκδήλωσης για την πληροφόρηση και ενημέρωση πολιτών, υπηρεσιών και φορέων.
	Συγκρότηση Περιφερειακού Συμβουλίου Υδάτων
	Λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για να πραγματοποιηθεί οικονομική ανάλυση της χρήσης των υδάτων.
	Δημιουργία, τήρηση και επικαιροποίηση Ενιαίου Μητρώου Σημείων Υδροληψίας και έκδοση των σχετικών Πιστοποιητικών, βάσει των υπ' αριθμ. 145026/2014 και 145893/2014 Κ.Υ.Α.
	Έκδοση των αδειών χρήσης υδάτων και εκτέλεσης έργων αξιοποίησης τους, όπως προβλέπονται στο άρθρο 11 του ν. 3199/2003 και στην υπ' αριθμ. 146896/2014 Κ.Υ.Α.
	Σφράγιση σημείων υδροληψίας που είτε είναι ανενεργά ή σε αυτά που δεν τους χορηγήθηκε ή ανακλήθηκε η άδεια χρήσης νερού
	Επιβολή διοικητικών κυρώσεων για παραβιάσεις των διατάξεων της υπ' αριθμ. 146896/2014(ΦΕΚ 2878/Β/27.10.2014)

Περιβάλλον	Προστασία περιβάλλοντος	Έγκριση υδρογεωλογικών μελετών για την κατ' εξαίρεση κατασκευή υδροληπτικών έργων υπόγειων υδάτων για νέες χρήσεις νερού και την επέκταση αδειών υφιστάμενων χρήσεων σε περιοχές ΥΥΣ με κακή ποιοτική κατάσταση, εντός ζωνών συλλογικών δικτύων και εντός ζωνών προστασίας Ι και ΙΙ πόσιμου ύδατος
		Ορισμός ζωνών προστασίας έργων υδροληψίας για άντληση πόσιμου νερού
		Έκδοση ΠΠΔ (Πρότυπων Περιβαλλοντικών Δεσμεύσεων κατά το Ν. 4014/11) σε υδροληπτικά έργα κατηγορίας Β της ΥΑ 1958/12 (ΦΕΚ 21/Β/2012) «Κατάταξη έργων Δημοσίων και Ιδιωτικών και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης».
		Διενέργεια επιθεωρήσεων και έλεγχος της ποιότητας των νερών, προκειμένου να διαπιστωθούν οι όροι των αδειών και η εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης. Τα αποτελέσματα των δειγματοληψιών αποστέλλονται τουλάχιστον ανά εξάμηνο στη Ειδική Γραμματεία Υδάτων.
		Συντονισμός όλων των φορέων για θέματα που σχετίζονται με την αδειοδότηση, τη χρήση και την προστασία των υδάτων.
		Ενημέρωση για προγράμματα:
		- έργων αξιοποίησης και εκμετάλλευσης υδατικού δυναμικού για τις διάφορες χρήσεις
		- έργων επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, προστασίας και αναβάθμισης του υδατικού περιβάλλοντος
		Προσδιορισμός Περιβαλλοντικού Κόστους και Κόστους Πόρου- Σύνταξη εκθέσεων σχετικά με το βαθμό υλοποίησης της πολιτικής διαχείρισης των υπηρεσιών ύδατος στο υδάτινα συστήματα, σύμφωνα με το ισχύον Σχέδιο Διαχείρισης
		Δημιουργία και ενημέρωση Ενιαίου Μητρώου πριοχών διάθεσης επεξεργασίας υγρών αποβλήτων
		Έκδοση Αδειών επαναχρησιμοποίησης υγρών αποβλήτων, για δραστηριότητες που δεν υπόκεινται σε περιβαλλοντική αδειοδότηση (ΠΠΔ, ΑΕΠΟ
		Συντονισμός των ενεργειών για την παρακολούθηση και προστασία του περιβάλλοντος,
		Μέριμνα για τη συγκέντρωση των γενικών πληροφορικών για την ποιότητα του περιβάλλοντος και τις ρυπογόνες δραστηριότητες στην περιοχή, καθώς και για τη λειτουργία του εθνικού δικτύου πληροφορικής για το περιβάλλον.

Προστατευόμενες Περιοχές και Βιοποικιλότητα	Συντονισμός των ενεργειών για την παρακολούθηση και προστασία του περιβάλλοντος, στις περιπτώσεις όπου ο φυσικός αποδέκτης, οι προστατευτέοι φυσικοί πόροι, οι ρυπαίνουσες δραστηριότητες ή οι ενδεικνυόμενες λύσεις παρουσιάζουν περιφερειακό χαρακτήρα.
	Εισήγηση προς την Περιφέρεια ή το Περιφερειακό Συμβούλιο, με βάση περιβαλλοντικά κριτήρια, για την εξασφάλιση χρηματοδοτικών πηγών και για την κατανομή των πιστώσεων, και αυτοσχεδιασμό, καθώς και τις προτάσεις μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος της περιοχής, ιδιαίτερα των ευαίσθητων περιοχών (βιότοπων κλπ.)
	Εγκατάσταση, σε αντιπροσωπευτικές θέσεις εθνικού δικτύου, σταθμών για την παρακολούθηση της ποιότητας της ατμόσφαιρας και η παρακολούθηση της λειτουργίας τους (άρθρο 7 παρ. 3 του ν.1650/1986, ΦΕΚ 160 Α', ως ισχύει).
	Έλεγχος για την προστασία του περιβάλλοντος, σε σοβαρές περιπτώσεις υποβάθμισης περιβάλλοντος, εντός των ορίων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, κατά τις διατάξεις των Ν. 1650/86, 3010/02, 4014/11, 4042/12, 3937/11
	Έγκριση Ειδικών Μελετών Περιβαλλοντικής Αποκατάστασης (ιδιαίτερα λατομείων) (περιβαλλοντική νομοθεσία Ν. 1650/86, Ν. 3010/02, Ν. 4014/11 και Ν. 998/79 ως ισχύουν).
	Λήψη έκτακτων μέτρων σε περιπτώσεις ρύπανσης του περιβάλλοντος (άρθρο 2 του ν.1327/1983, ΦΕΚ 21 Α').
	Συλλογή, ανάλυση, επεξεργασία και αξιολόγηση των απαραίτητων στοιχείων και στατιστικών δεδομένων και εκπόνηση ειδικών μελετών.
	Εισήγηση για την παροχή σύμφωνης γνώμης κατά τις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 2 του από 24.5.85 π.δ./τος (ΦΕΚ 270 Δ και η παροχή γνωμοδότησης σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 του προαναφερόμενου π.δ./τος.
	Στο πλαίσιο του αποτελεσματικού συντονισμού φορέων διαχείρισης και διοίκησης των προστατευόμενων περιοχών για την εποπτεία, έλεγχο και διαχείριση αυτών που υπάγονται στη χωρική αρμοδιότητα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, του συντονισμού της φύλαξης των εν λόγω περιοχών, καθώς και του σχεδιασμού και της παροχής οδηγιών για την εφαρμογή μέτρων και δράσεων διαχείρισης, έρευνας, προστασίας και ενημέρωσης από τις επιμέρους εμπλεκόμενες υπηρεσίες, η Αποκεντρωμένη Διοίκηση ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

<p>Σχεδιασμός και κατάρτιση ετήσιων και πολυετών προγραμμάτων παρακολούθησης και βιώσιμης ανάπτυξης των προστατευόμενων δασικών περιοχών σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού και στις τομεακές και αναπτυξιακές πολιτικές της Αποκεντρωμένης Διοίκησης</p>
<p>Σχεδιασμός ανάπτυξης μηχανισμών επιτήρησης και φύλαξης τους ώστε να διασφαλίζεται η εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία των ευαίσθητων περιοχών</p>
<p>Συντονισμός των δράσεων και των ενεργειών των Φορέων Διαχείρισης των προστατευόμενων δασικών περιοχών, περιλαμβανομένων και αυτών των συναρμοδίων Υπηρεσιών</p>
<p>Μέριμνα για την με οποιονδήποτε τρόπο ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και απόκτησης περιβαλλοντικής συνείδησης από το κοινωνικό σύνολο για τις προστατευόμενες περιοχές</p>
<p>Μέριμνα για την ολοκληρωμένη διαχείριση και παροχή οδηγιών για την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας με σκοπό την οργάνωση και λειτουργία των προστατευόμενων περιοχών, τη διαχείριση των φυσικών οικοτόπων, των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας, ιδίως εκείνων που χαρακτηρίζονται ως σημαντικά, σπάνια ή απειλούμενα, καθώς και την παρακολούθηση των αλλαγών</p>
<p>Σχεδιασμός και κατάρτιση ετήσιων και πολυετών προγραμμάτων παρακολούθησης και βιώσιμης ανάπτυξης των αστικών και ενάλιων προστατευόμενων περιοχών σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού και στις τομεακές και αναπτυξιακές πολιτικές της Αποκεντρωμένης Διοίκησης</p>
<p>Σχεδιασμός ανάπτυξης μηχανισμών επιτήρησης και φύλαξης τους ώστε να διασφαλίζεται η εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία των ευαίσθητων περιοχών</p>
<p>Συντονισμός των δράσεων και των ενεργειών των Φορέων Διαχείρισης των αστικών και ενάλιων προστατευόμενων περιοχών, περιλαμβανομένων και αυτών των συναρμοδίων υπηρεσιών</p>
<p>Μέριμνα για την με οποιονδήποτε τρόπο ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και απόκτησης περιβαλλοντικής συνείδησης από το κοινωνικό σύνολο για τις αστικές και ενάλιες προστατευόμενες περιοχές</p>

Περιβαλλοντική αδειοδότηση	Πράξεις σχετικές με τη διαδικασία προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης έργων και δραστηριοτήτων της ΥΑ 1958/12 (ΦΕΚ 21/Β/2012) «Κατάταξη έργων Δημοσίων και Ιδιωτικών και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης» κατά τις διατάξεις του Ν. 4014/11 (υποδοχή αιτήματος, αξιολόγηση, έκδοση διαβιβαστικού προς προβλεπόμενους φορείς γνωμοδότησης, σύνταξη ΠΠΕΑ και διεκπεραίωση).
	Έγκριση περιβαλλοντικών όρων έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Α.2 της ΥΑ 1958/12 (ΦΕΚ 21/Β/2012) κατά το Ν. 4014/11 (υποδοχή αιτήματος και Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων -ΜΠΕ-, αξιολόγηση πληρότητας, έκδοση εγγράφου πληρότητας προς ενδιαφερόμενο όταν απαιτείται, διαβιβαστικό προς προβλεπόμενους φορείς γνωμοδότησης και διαδικασία διαβούλευσης/δημοσιοποίησης της ΜΠΕ, επεξεργασία γνωμοδοτήσεων, αξιολόγηση ΜΠΕ, έκδοση απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων –ΑΕΠΟ- και διεκπεραίωση)
	Διαβίβαση προς το ΠΕΣΠΑ (Περιφερειακό Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης) των φακέλων ΜΠΕ για τη γνωμοδότησή του στις περιπτώσεις που ο Νόμος 4014/11 προβλέπει (ήτοι υφιστάμενες δραστηριότητες χωρίς Π.Ο, αντιφατικές γνωμοδοτήσεις στη διαδικασία διαβούλευσης επί υποβληθέντων ΜΠΕ, όταν συντρέχουν και τα δύο, λόγω διαπιστωμένης προηγούμενα μη τήρησης προϋπαρχόντων Π.Ο).
	Γνωμοδότηση επί Στρατηγικών Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων τομεακών χωροταξικών Υπουργείων.
	Συγκρότηση στην έδρα κάθε Αποκεντρωμένης Διοίκησης Περιφερειακού Συμβουλίου Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΠΕΣΠΑ) (Ν. 4014/2011, άρθρο 13)
Διαχείριση αποβλήτων	Εισήγηση για θέματα χωροθέτησης έργων και δραστηριοτήτων σε επίπεδο ΠΠΕΑ κατά τις διατάξεις του Ν. 4014/11 σε έργα Α.2 κατηγορίας της και για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων γι' αυτά, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4014/11 που τροποποίησε το Ν. 3010/02 που τροποποίησε το Ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α), για την προστασία του περιβάλλοντος.
	Έγκριση Σχεδίων Διαχείρισης Εξορυκτικών Αποβλήτων (εφ' όσον αυτά είναι μεμονωμένα και αφορούν εν ισχύ ΕΠΟ). (ΚΥΑ 39624/2209/Ε103/2009).

Χορήγηση άδειας συλλογής μεταφοράς μη επικινδύνων αποβλήτων κατά τις διατάξεις της ΚΥΑ ΗΠ 50910/2727/2003 (ΦΕΚ 1909/Β/22-12-2003).
Χορήγηση άδειας συλλογής μεταφοράς επικινδύνων αποβλήτων κατά τις διατάξεις ΚΥΑ 13588/725/2006 (ΦΕΚ 383/Β/2006)
Χορήγηση άδειας αποκατάστασης ΧΑΔΑ κατά τις διατάξεις της 50910/2727/2003 άρθρο 10 και άρθρο 57 παρ. 5 Ν. 4042/12 (ΦΕΚ 24/Α/2012)
Τροποποίηση όρων όλων των παραπάνω εκδιδόμενων αποφάσεων (που αφορούν σε ΠΠΕΑ, ΑΕΠΟ, άδειες συλλογής επικινδύνων και μη επικινδύνων αποβλήτων, αποκατάστασης ΧΑΔΑ, κλπ) εφόσον υπάρξει ανάλογο αίτημα (υποδοχή αιτήματος, αξιολόγηση πληρότητας, τυχόν αλληλογραφία για συμπληρώσεις, διαδικασία γνωμοδοτήσεων αν απαιτείται κατά περίπτωση, έκδοση σχετικής πράξης τροποποίησης).
Ανανέωση / Παράταση ή και Συμπλήρωση όρων όλων των παραπάνω εκδιδόμενων πράξεων κατόπιν σχετικού αιτήματος (υποδοχή αιτήματος, αξιολόγηση πληρότητας, τυχόν αλληλογραφία για συμπληρώσεις, διαδικασία γνωμοδοτήσεων αν απαιτείται κατά περίπτωση, έκδοση σχετικής πράξης Τροποποίησης).
Υποβολή προτάσεων αντιμετώπισης περιβαλλοντικών ζητημάτων μείζονος σημασίας όπως αντιμετώπιση περιβαλλοντικής υποβάθμισης, αντιμετώπιση διαχείρισης οριστικής παύσης λειτουργίας ΧΑΔΑ, εκπόνηση σχετικού σχεδίου κατά τις διατάξεις του άρθρου 84 Ν. 4316/14 (ΦΕΚ 270/Α/2014) σε επίπεδο Περιφερειών.
Έλεγχος τήρησης Περιβαλλοντικών Όρων των εκδιδόμενων ΑΕΠΟ αδειών αποκατάστασης ΧΑΔΑ, αδειών συλλογής μεταφοράς μη επικινδύνων και επικινδύνων αποβλήτων, κατόπιν προγραμματισμού.
Γνωμοδότηση επί των Σχεδίων Παραλαβής και Διαχείρισης Αποβλήτων Πλοίων που καταπλέουν σε λιμένες (ΚΥΑ 8111.1/41/2009 (ΦΕΚ Β' 412)).
Έγκριση κατασκευής εγκαταστάσεων βιολογικού καθαρισμού λυμάτων, εγκαταστάσεων διυλιστηρίων ύδατος, καθώς και κτιρίων για την εξυπηρέτηση των εγκαταστάσεων αυτών κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 1 του π.δ. 24/1985 (άρθρο 7 παρ. 4 του π.δ. 24/1985, ΦΕΚ 270 Δ').

Χωροταξικός σχεδιασμός	Χωροταξικός σχεδιασμός	Εντοπισμός χώρων διάθεσης στερεών αποβλήτων και η προέγκριση χωροθέτησης αυτών δυναμικότητας μέχρι 100.000 ισοδύναμου πληθυσμού, εξαιρουμένων των οργανωμένων εγκαταστάσεων διαχείρισης απορριμμάτων που περιλαμβάνουν εγκαταστάσεις μηχανικής διαλογής, παρασκευής εδαφοβελτιωτικών, παραγωγής βιοαερίου, καθώς και κάθε άλλης εγκατάστασης καύσης και παραγωγής ενέργειας
		Εξειδίκευση των κατευθυντήριων γραμμών περιβαλλοντικής και χωροταξικής πολιτικής στο επίπεδο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.
		Επεξεργασία προγραμμάτων επεμβάσεων στο πλαίσιο του χωροταξικού σχεδιασμού περιφερειακού επιπέδου.
		Γνωμοδότηση επί Τομεακών Χωροταξικών Σχεδίων που εκπονούνται από Υπουργεία.
		Έγκριση – αναθεώρηση Σχεδίων Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων (ΣΧΟΟΑΠ). (Ν.2508/2007, Ν.1337/1983, παρ. 8 άρθρο 280 Ν.3852/2010)
	Πολεοδομικός Σχεδιασμός	Έγκριση “νέων” Τοπικών Χωρικών Σχεδίων (ΤΧΣ) (άρθρο 33 και άρθρο 7, παρ. 14α Ν. 4269/2014, φεκ 142/Α)
		Μέριμνα για την ενημέρωση της βάσης δεδομένων για το χωροταξικό πληροφοριακό σύστημα.
		Έγκριση ΣΜΠΕ, ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ νυν Ρυθμιστικών Σχεδίων (υποδοχή, μελέτη, διαδικασία γνωμοδοτήσεων, αλληλογραφία, συμπληρώσεις, έκδοση απόφασης έγκρισης).
		Έγκριση χωροθέτησης και οικιστικής καταλληλότητας εκτάσεων οικοδομικών συνεταιρισμών (άρθρο 17 παρ. 2 του π.δ. 93/1987, ΦΕΚ 52 Α' σε συνδυασμό με το άρθρο 24 παρ.18 του ν. 2508/1997, ΦΕΚ 199 Α').
		Έγκριση τοπικού ρυμοτομικού σχεδίου σε εκτός σχεδίου περιοχές για καθορισμό χώρων για ανέγερση κτιρίων δημόσιων και δημοτικών σκοπών και γενικά κτιρίων κοινής ωφέλειας με εξαίρεση τις ιδιοκτησίες του Οικουμενικού Πατριαρχείου (άρθρο 26 του ν.1337/1983, ΦΕΚ 33 Α').
		Έγκριση ανέγερσης κηρίων κοινής ωφέλειας κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 1 του π.δ. 24/1985 (άρθρο 7 παρ. 2 του π.δ. 24/1985, ΦΕΚ 270 Δ').
		Έγκριση τοπικού ρυμοτομικού σχεδίου για εκτέλεση επειγόντων στεγαστικών κρατικών προγραμμάτων του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας, της Δημόσιας Επιχείρησης Πολεοδομίας και Στέγασης και της ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ και ο καθορισμός όρων και περιορισμών

<p>δόμησης (άρθρο 26 παρ.1 εδάφιο πρώτο του ν.1337/1983, ΦΕΚ 33 Α').</p>
<p>Έγκριση – αναθεώρηση Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων (ΓΠΣ). (Ν.2508/2007, Ν.1337/1983, παρ. 8 άρθρο 280 Ν.3852/2010) και</p>
<p>Εκκρεμείς διαδικασίες έγκρισης ή τροποποίησης ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του Ν.4269/2014 (άρθρο 33).</p>
<p>Έγκριση Ρυμοτομικών Σχεδίων Εφαρμογής (άρθρο 10 Ν.4269/2014).</p>
<p>Έγκριση Γεωλογικών Μελετών ΣΧΟΟΑΠ, ΓΠΣ (ΥΑ 37691/07 συνδυασμός με Ν. 2508/97).</p>
<p>Χορήγηση Παρεκκλίσεων για την ανέγερση σε εκτός Σχεδίου και Οικισμών Περιοχές, ειδικών κτιρίων, Γεωργοκτηνοτροφικών, Βιομηχανικών, Γραφείων Καταστημάτων, Κτιρίων Κοινής Ωφέλειας,εγκ/σεων ΕΡΤ-ΔΕΗ-ΟΤΕ. (Π.Δ.6/10.07.78 όπως ισχύει, Π.Δ./24.4/31.05.85 όπως ισχύει).</p>
<p>Έγκριση Τοπικού Ρυμοτομικού Σχεδίου σε εκτός Σχεδίου Περιοχές (Ν.1337/83 άρθρο 26) για τις περιπτώσεις επειγόντων στεγαστικών προγραμμάτων και καθορισμού χώρων ανέγερσης κτιρίων Δημόσιων, Δημοτικών Σκοπών και κοινής Ωφέλειας, εφόσον δεν εμπίπτουν σε περιοχές της προηγούμενης παραγράφου. (Ν.1337/83, άρθρο 26, παρ.1, εδάφιο 1).</p>
<p>Καθορισμός Όρων και Περιορισμών Δόμησης για ανέγερση Αθλητικών Εγκαταστάσεων μείζονος σημασίας σε εκτός Σχεδίου Περιοχές. (Π.Δ.6/17.10.78(ΦΕΚ538/Δ/78) άρθ.9: Όπως τροποποιήθηκε με τον Ν.2647/98, άρθρο 1 παρ. 6).</p>
<p>Εξειδίκευση των γενικών κατευθύνσεων και οδηγιών στα θέματα πολεοδομικού σχεδιασμού οικιστικής πολιτικής και κατοικίας, καθώς και οικοδομικού και κτιριοδομικού κανονισμού, ειδικότερα :</p>
<p>α. Παρακολούθηση άσκησης των αρμοδιοτήτων των υπηρεσιών πολεοδομικού σχεδιασμού και εφαρμογών των Δήμων (ΥΔΟΜ Δήμων) (Ν.2503/1997, παρ.13 άρθρο 280 Ν.3852/2010)</p>
<p>β. Παροχή κατευθύνσεων και οδηγιών στις Υπηρεσίες Δόμησης (ΥΔΟΜ Δήμων) κατά τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 6 Ν. 2503/1997 και του άρθρου 280 Ν. 3852/10 (Καλλικράτης). - έκδοση εγγράφων απαντήσεων σε ερωτήματα των Πολεοδομιών και διευκρινίσεων όταν υπάρχει ερώτημα από αυτές ή πρόβλημα στην εφαρμογή διατάξεων της πολεοδομικής</p>

νομοθεσίας κατά περίπτωση

Συντονισμός της υλοποίησης των προγραμμάτων εκτέλεσης έργων που προβλέπονται από τα γενικά πολεοδομικά σχέδια (ΓΠΣ) και τις πολεοδομικές μελέτες ή και τα πρώην ΣΧΟΟΑΠ και νυν Τεχνικά Ρυθμιστικά Σχέδια.

Εκτέλεση αποφάσεων κατεδάφισης αυθαιρέτων κτισμάτων ή κατασκευών που εκδίδονται από την αρμόδια Υπηρεσία του Δήμου σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Κατεδάφιση αυθαίρετων κτισμάτων – ν.3852/2010 άρθρο 280 παρ.45, ν.4030/2011 άρθρο 49.

Παρακολούθηση, συντονισμός και την διατύπωση απόψεων σε ότι αφορά προγράμματα μελετών (Γ.Π.Σ.) ΣΧΟΟΑΠ νυν Τεχνικά Ρυθμιστικά Σχέδια και πολεοδομικών μελετών ή και μεμονωμένων ως άνω μελετών, κατά τις φάσεις εκπόνησής τους πριν το τελικό στάδιο.

Έκδοση απόφασης έγκρισης παρεκκλίσεων για εγκαταστάσεις εκτός εγκεκριμένων σχεδίων και εκτός ορίων οικισμών σύμφωνα με τις διατάξεις του από 24.5.1985 π.δ./τος (ΦΕΚ 270 Α)

Προσδιορισμός από τη Διεύθυνση ΠΕ.ΧΩ.ΣΧ. της Γραμμής Δόμησης που υφίσταται και έχει διαμορφωθεί Νόμιμα σε Οικισμούς προϋφιστάμενους του έτους 1923 και κάτω των 2000 κατοίκων χωρίς εγκεκριμένο Σχέδιο. (Ν.2971/2001, άρθρο 7 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει).

Κύρωση δικτύου κοινοχρήστων χώρων οικισμών - άρθρο 35 του Ν.3937/2011.

Εξειδίκευση των γενικών κατευθύνσεων και οδηγιών στα θέματα πολεοδομικού σχεδιασμού οικιστικής πολιτικής και κατοικίας, καθώς και οικοδομικού και κτιριοδομικού κανονισμού, ειδικότερα :

α. Παρακολούθηση άσκησης των αρμοδιοτήτων των υπηρεσιών πολεοδομικού σχεδιασμού και εφαρμογών των Δήμων (ΥΔΟΜ Δήμων) (Ν.2503/1997, παρ.13 άρθρο 280 Ν.3852/2010)

β. Παροχή κατευθύνσεων και οδηγιών στις Υπηρεσίες Δόμησης (ΥΔΟΜ Δήμων) κατά τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 6 Ν. 2503/1997 και του άρθρου 280 Ν. 3852/10 (Καλλικράτης). - έκδοση εγγράφων απαντήσεων σε ερωτήματα των Πολεοδομιών και διευκρινίσεων όταν υπάρχει ερώτημα από αυτές ή πρόβλημα στην εφαρμογή διατάξεων της πολεοδομικής νομοθεσίας κατά περίπτωση
Συντονισμός της υλοποίησης των προγραμμάτων εκτέλεσης έργων που προβλέπονται από τα γενικά πολεοδομικά σχέδια (ΓΠΣ) και τις πολεοδομικές μελέτες ή και τα πρώην ΣΧΟΟΑΠ και νυν Τεχνικά Ρυθμιστικά Σχέδια.
Εκτέλεση αποφάσεων κατεδάφισης αυθαιρέτων κτισμάτων ή κατασκευών που εκδίδονται από την αρμόδια Υπηρεσία του Δήμου σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
Κατεδάφιση αυθαίρετων κτισμάτων – ν.3852/2010 άρθρο 280 παρ.45, ν.4030/2011 άρθρο 49.
Έκδοση απόφασης έγκρισης παρεκκλίσεων για εγκαταστάσεις εκτός εγκεκριμένων σχεδίων και εκτός ορίων οικισμών σύμφωνα με τις διατάξεις του από 24.5.1985 π.δ./τος (ΦΕΚ 270 Α)
Προσδιορισμός από τη Διεύθυνση ΠΕ.ΧΩ.ΣΧ. της Γραμμής Δόμησης που υφίσταται και έχει διαμορφωθεί Νόμιμα σε Οικισμούς προϋφιστάμενους του έτους 1923 και κάτω των 2000 κατοίκων χωρίς εγκεκριμένο Σχέδιο. (Ν.2971/2001, άρθρο 7 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει).
Άσκηση αρμοδιοτήτων επιθεωρητή που αναφέρονται σε θέματα επικινδύνων οικοδομών, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 5 του από 13/22.4.1929 π.δ./τος (ΦΕΚ 153 Α) (προϋπόθεση ύπαρξης Α' βαθμού Πολιτικού Μηχανικού).
Σύνταξη οριστικής έκθεσης επικινδύνου κτιρίου μετά από αίτημα της Υπηρεσίας Δόμησης στην περίπτωση που το πόρισμα της αρχικής έκθεσης επικινδύνων διαφέρει από αυτό της αναθεωρητικής. (Π.Δ.13.04.1929, άρθρο 5) (προϋπόθεση ύπαρξης Α' βαθμού Πολιτικού Μηχανικού).
Έκδοση απόφασης συγκρότησης συνεργείου κατεδάφισης αυθαίρετων κτισμάτων και κατασκευών (άρθρο 4 παρ. 1 εδαφ. 3 π.δ./τος 5/7.12.83 ΦΕΚ 291 Α).
Έκδοση απόφασης εξαίρεσης από την κατεδάφιση σύμφωνα με τις διατάξεις του α.ν. 1512/85.

Παρέκκλιση υπέργειου μηχανολογικού ορόφου (άρθρο 7, παρ. 1Βα, Ν. 1577/85).
Παρέκκλιση για ανελκυστήρες ΑΜΕΑ (άρθρο 21, παρ. 5 Ν. 1577/85).
Παρέκκλιση εκτός σχεδίου (Π.Δ 24/31-5-1985 ΦΕΚ 270/Δ).
Παρέκκλιση για ανέγερση αθλητικών εγκαταστάσεων μείζονος σημασίας σε εκτός σχεδίου περιοχές (άρθρο 9 Π.Δ. 6/17-10-1978 ΦΕΚ 538/Δ/78)
Παρέκκλιση της παρ. 16 του άρθρου 27 του Ν. 2831/2000, εφ' όσον δεν εμπίπτει σε προστατευόμενη περιοχή (όπως προσδιορίζονται στην παρ. Γ της Εγκυκλίου 6/2006/ΥΠΕΚΑ – αρ. πρωτ. 18894/5-5-2006/Δ.Πολ.Σχ.)
Αρμοδιότητα αναγνώρισης ως κύριας Δημοτικής ή Κοινοτικής οδού (άρθρο 1 παρ. 2 του Π.Δ. 24/31-5-1985 ΦΕΚ 270/Δ).
Αναγνώριση οδών προϋφιστάμενων του 1923 εκτός σχεδίου (Ν.3852/2010, Εγκύκλιος 6/2011 ΔΟΚΚ ΥΠΕΚΑ, Εγκύκλιος 1/2011 Α.Δ. Αιγαίου).
Προσδιορισμός της χρήσης κατά τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 1512/85, για παραχώρηση ή μίσθωση εκτάσεων γης από το Δημόσιο, τους ΟΤΑ ή ΝΠΔΔ Δημοσίου Τομέα.
Εξαίρεση από την κατεδάφιση αυθαιρέτων κτισμάτων που ανήκουν στο Δημόσιο ή Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και Ο.Τ.Α. (Ν. 1512 άρθρο 9 παραγρ. 10 - ΦΕΚ 4/Α, Ν. 2647/1998 άρθρο 1 παραγρ. Γ.13)
Εξαίρεση από την κατεδάφιση, αποπεράτωση για κοινωνικούς λόγους και μετατροπή του προστίμου διατήρησης εφ' άπαξ ν.1512/85, άρθρα 8 και 9.
Απόφαση εξαίρεσης από την κατεδάφιση μικρών παραβάσεων της παρ. 1.Β του άρθρου 2 της υπ' αριθμ. 7587/12-2-2004 Υπ. Απόφασης (ΦΕΚ 372/Β/2004) και η μετατροπή του προστίμου διατήρησης σε εφ' άπαξ.
Αποφάσεις εξαίρεσης από κατεδάφιση κτηνοπτηνοτροφικών εγκαταστάσεων προϋφιστάμενων του 2003. (Ν. 3399/05, Ν. 3698/2008 – ΦΕΚ 198/Α'/2008, ΚΥΑ244203/16.01.2006 τροποποιήθηκε με την ΚΥΑ υπ' αριθμ. 331652/27.12.2006, ΚΥΑ 306657/2010 – ΦΕΚ 2191/Β'/2010).
Χορήγηση Παρεκκλίσεων Συντελεστή όγκου και Ύψους έως 15,00μ. για την ανέγερση Εμπορικών Αποθηκών εκτός σχεδίου. [(Άρθρο 9 Π.Δ./24.5.85 (ΦΕΚ – 270/Δ'/31.5.85), Άρθρο 27. παρ.15, Ν. 2831/2000].
Καθορισμός οριακής οδού εγκεκριμένων ρυμοτομικών σχεδίων (αρθρ. 8 παραγρ. γ Ν.4067/2012 ΦΕΚ 79/Α'/9-4-2012).

Απόφαση διάθεσης μέσων από τρίτους για κατεδάφιση αυθαιρέτων σε κοινόχρηστους χώρους.
Αναγνώριση Δημοτικών και Κοινοτικών οδών της παρ.2 του άρθρου 1 του ΠΔ 24/31.5.85 ως κυριότερων ή μοναδικών. (Ν.3852/2010, Εγκύκλιος 6/2011 ΔΟΚΚ ΥΠΕΚΑ, Εγκύκλιος 1/2012 Α.Δ. Αιγαίου).
Έκδοση Πράξεων σχετικών με τον καθορισμό ελευθέρου ύψους υπογείων βοηθητικής χρήσης σε ειδικά κτίρια που δεν υπάγονται σε αρμόδιο φορέα (άρθρο 8, παρ.32, Κτιριοδομικού Κανονισμού, απόφαση 3046/304/1989 ΦΕΚ 59/Δ').
Εκτίμηση για το αν από τον εκσυγχρονισμό ή επέκταση υφιστάμενων έργων και δραστηριοτήτων, των οποίων έχουν αρμοδιότητα έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον
Αλλαγή χρήσης κτιρίων για τη στέγαση Δημοσίων Υπηρεσιών. (Ν.3130/2003, άρθρο 27).
Εξαίρεση από την κατεδάφιση, μικρών παραβάσεων της παρ. 1.Β του άρθρου 2 της υπ. αριθμ. 7587/12.2.2004 Υπ. Απόφασης (ΦΕΚ 372/Β/2004) και η μετατροπή του προστίμου διατήρησης σε εφ'απαξ. (Εγκύκλιος 6/2011 ΔΟΚΚ ΥΠΕΚΑ).
Έγκριση πολεοδομικών μελετών σε περιοχές Β.Ε.ΠΕ, κατά τις διατάξεις των άρθρων 7 και 19 του ν. 2545/1997 (ΦΕΚ 254 Α'), όταν υπάρχει φορέας Β.Ε.ΠΕ..
Έκδοση αποφάσεων, επί ενστάσεων κατά πράξεων αναλογισμού, σύμφωνα με το άρθρο 279 του Κ.Β.Π.Ν..
Έγκριση πράξεων τακτοποίησης και πράξεων αναλογισμού, εφόσον δεν έχουν γενικότερο χαρακτήρα.
Κύρωση πράξης εφαρμογής πολεοδομικής μελέτης, κατά την πρόβλεψη του άρθρου 12 του ν. 1337/1983 (ΦΕΚ 33 Α'), εφόσον δεν είναι αρμοδιότητας της Περιφέρειας.
Έγκριση σημειακών – εντοπισμένων τροποποιήσεων των εγκεκριμένων ρυμοτομικών σχεδίων και των χρήσεων και όρων δόμησης αυτών, σε Ο.Τ., υπό την προϋπόθεση ότι δεν εμπίπτουν σε ζώνη πεντακοσίων μέτρων από την ακτή, σε παραδοσιακούς οικισμούς, σε τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, σε αρχαιολογικούς χώρους, σε δάση και δασικές εκτάσεις και σε περιοχές προστατευόμενες βάσει διεθνών συνθηκών (π.χ. RAMSAR) ή βάσει των άρθρων 18 και 19 του ν. 1650/1986, όπως ισχύει.

			<p>Πρόγραμμα κατεδαφίσεων και σταδιακής υλοποίησης των αμετάκλητων πρωτοκόλλων κατεδάφισης αυθαιρέτων κατασκευών σε εφαρμογή των Ν. 4014/2011, 4030/2011 4042/2012 και 4178/2013 – σύνταξη / έκδοση απόφασης εκτέλεσης κατεδάφισης</p> <p>Συγκρότηση Συμβουλίων Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων (ΣΥΠΟΘΑ) σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα (Ν. 4030/11 άρθρα 30-35)</p> <p>Συγκρότηση Συμβουλίων Αρχιτεκτονικής (ΣΑ) σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα (Ν. 4030/11 άρθρα 20-26).</p> <p>Συγκρότηση Τριμελών Επιτροπών Ν. 4178 άρθρο 12 παρ. 1 σε όλες τις Υ. ΔΟΜ Δήμων.</p> <p>Συγκρότηση Τριμελών Επιτροπών Εξέτασης Επικινδύνως Ετοιμόρροπων κατασκευών σε όλες τις Υ. ΔΟΜ Δήμων.</p> <p>Εξειδίκευση των γενικών κατευθύνσεων και οδηγιών στα θέματα πολεοδομικού σχεδιασμού οικιστικής πολιτικής και κατοικίας, καθώς και οικοδομικού και κτιριοδομικού κανονισμού (άρθρο 280 περ.13 Ν. 3852/2010)</p> <p>Παρακολούθηση έργου Επιτροπών καταγραφής αυθαιρέτων διαφημιστικών πινακίδων στα Εθνικά και Επαρχιακά οδικά δίκτυα των νησιών χωρικής ευθύνης Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Έκδοση αποφάσεων εκτέλεσης απομάκρυνσης.</p> <p>Η έγκριση πολεοδομικών μελετών σε περιοχές Β.Ε.ΠΕ κατά τις διατάξεις των άρθρων 7 και 19 του ν. 2545/1997(ΦΕΚ 254Α), όταν υπάρχει φορέας ΒΕΠΕ</p> <p>Η έκδοση αποφάσεων, επί ενστάσεων κατά πράξεων αναλογισμού, σύμφωνα με το άρθρο 279 του Κ.Β.Π.Ν</p>
Εργασίας, Κοιν. Ασφ. και Κοιν. Αλλ.	Θέματα ΟΑΕΔ		<p>Η επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για πρακτική άσκηση σπουδαστών ΤΕΙ- ΣΕΛΕΤΕ σύμφωνα με την υπ` αριθμ. 30317/1986 (ΦΕΚ 116 Β` κ.υ.α.) όπως έχει συμπληρωθεί και ισχύει.</p> <p>Η επιδότηση επιχειρήσεων παραμεθορίων περιοχών για απασχόληση πτυχιούχων σύμφωνα με το άρθρο 44 του ν. 1563/1985 (ΦΕΚ 151 Α), καθώς και με το άρθρο 59 παράγραφος 2 του ν. 2324/1995 (ΦΕΚ 146 Α).</p>
		Δημόσια Περιουσία (πρώην Υπουργείου Υγείας)	<p>Διαχείριση και υπεράσπιση της περιουσίας του Υπουργείου Υγείας (Ν.Δ. 3841/1958, Β.Δ. 29/1969, Π.Δ. 141/1991 όπως ισχύουν).</p>
	Θέματα ΟΑΕΔ	Δημόσια Περιουσία (πρώην Υπουργείου Υγείας)	<p>Χορήγηση αναστολής και διαγραφής χρέους από στεγαστική αποκατάσταση προσφύγων (Β.Δ. 330/1960 και 775/1964 όπως ισχύουν).</p>
			<p>Συγκρότηση Επιτροπής Εκτίμησης Αξίας Κρατικών Οικοπέδων προς παραχώρηση (υπ' αριθ. 1059/77 απόφαση του Υπουργείου Υγείας).</p>

Δωρεάν χρήση διαμερισμάτων (Β.Δ. 330/1960, Ν.Δ. 266/1974 όπως ισχύουν).
Εγγραφή και διαγραφή υποθήκης επί παραχωρουμένων ακινήτων.
Νομιμοποίηση αυθαιρέτων κατόχων κρατικών ακινήτων, εφ' όσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του Νόμου ή διοικητική αποβολή αυτών σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες πολεοδομίας (Β.Δ. 330/1960, όπως ισχύει).
Νομιμοποίηση αγοραπωλησιών στους κατόχους συμβολαίων σε εκτάσεις που απαλλοτριώθηκαν υπέρ αποκατάστασης προσφύγων και πράξεις έκδοσης σχετικών παραχωρητηρίων (Ν. 1807/1988).
Ρύθμιση δόσεων και βεβαίωση χρεών δικαιούχων στεγαστικών προγραμμάτων (Β.Δ. 330/1960 και Β.Δ. 775/1964 όπως ισχύουν).
Ρύθμιση διαφόρων θεμάτων που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή Προγραμμάτων Λαϊκής Κατοικίας.
Προσκύρωση οικοπεδικών εκτάσεων ιδιοκτησίας του Υπ. Υγείας από πράξεις τακτοποίησης (Ν.Δ. 266/1974 όπως ισχύει) ή ιδιωτικούς διακανονισμούς (καθορισμού τιμής) και υπογραφή σχετικών συμβολαίων ή αποφάσεων (άρθρα 43 έως 45 του Ν.Δ. 17.7.1923).
Ενστάσεις και προσφυγές προς τις αρμόδιες Πολεοδομίες επί πράξεων τακτοποίησης και τροποποιήσεων διαγραμμάτων της Υπηρεσίας.
Αναγνώριση δικαιούχων με έκδοση παραχωρητηρίου στέγασης και επαγγελματικής αποκατάστασης προσφύγων Ο.Η.Ε. (Β.Δ. 709/1962).
Ανακοίνωση παραχώρησης κοινόχρηστων χώρων σε Ο.Τ.Α. (άρθρο 8 Ν.1807/1988)
Παραχώρηση ποσοστού ½ κρατικών οικοπέδων (ν.2646/1998)
Οριστική παραχώρηση των προσωρινώς παραχωρηθέντων κρατικών ακινήτων (Π2α/ΓΠοικ111309/03 απόφαση του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης)
Έγκριση ή μη της εκτιμώμενης αξίας των οικοπέδων, οικοπεδικών τμημάτων και διαμερισμάτων
Επιλογή, κρίση και αναγνώριση ή μη δικαιούχων στεγαστικής συνδρομής προγραμμάτων λαϊκής κατοικίας και

προσφύγων (β.δ 330/1960 και β.δ 775/1964 και τις μετέπειτα τροποποιήσεις)
Τροποποίηση, διόρθωση και ανάκληση παραχωρητηρίων (β.δ 330/1960 και β.δ 775/1964 και τις μετέπειτα τροποποιήσεις)
Ρύθμιση δόσεων και βεβαίωση χρεών δικαιούχων στεγαστικών προγραμμάτων (β.δ 330/1960 και β.δ 775/1964) και βεβαίωση του τιμήματος σε Δ..Ο.Υ.
Εισήγηση προς το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την κοινωφελή παραχώρηση ακινήτων σε ΟΤΑ, ΝΠΔΔ σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν.543/1977
Εισήγηση προς το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την τροποποίηση των ρυμοτομικών διαγραμμάτων των οικισμών που έχουν δημιουργηθεί με στεγαστικά προγράμματα (άρθρο 8 Ν.1807/1988) και την ταύτιση τους με τα αντίστοιχα του τ. ΥΠΕΧΩΔΕ
Τήρηση, απογραφή και ενημέρωση του κτηματολογίου των αδιάθετων ακινήτων, σύνταξη τεχνικών εκθέσεων, αποστολή απόψεων και τεχνικών εκθέσεων στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους για την άσκηση αγωγών διόρθωσης πρώτων κτηματολογικών εγγραφών (άρθρο 6 & 7 Ν.2664/1998), ορισμός μαρτύρων για παράσταση στα Δικαστήρια, υποβολής δήλωσης αδιάθετων ακινήτων Ν.2308/1995 στο Εθνικό Κτηματολόγιο, υποβολή αιτήσεων διόρθωσης-ενστάσεων και αγωγών των άρθρων 6 και 7 Ν.2664/1998 στα πλαίσια προάσπισης της δημόσιας περιουσίας
Σύνταξη και έγκριση Πρωτοκόλλου (Πράξη) καταλογισμού αυθαίρετης χρήσης σε αυθαιρέτους κατόχους κρατικών ακινήτων και βεβαίωση του τιμήματος σε Δ..Ο.Υ.
Χορήγηση βεβαίωσης συναίνεσης ή βεβαίωσης εκτός αρμοδιότητας κατά τη κατεδάφιση παλαιάς και πριν την ανέγερση νέας οικοδομής
Σύνταξη και έγκριση Πρωτοκόλλου (Πράξη) Διοικητικής Αποβολής κατά αυθαιρέτων κατόχων κρατικών ακινήτων (οικόπεδα, διαμερίσματα) που εκτελείται κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας
Σύνταξη και έγκριση πρωτοκόλλου κατεδάφισης και εκτέλεσης Διοικητικής Αποβολής.
Αποδοχή ή απόρριψη της εκτιμώμενης κατά τ.μ. αξίας οικοπέδων, οικοπεδικών τμημάτων και διαμερισμάτων ιδιοκτησίας του Υπουργείου Υγείας, όπως καθορίζεται από το Σώμα

Ορκωτών Εκτιμητών.			
Εμπορικής Ναυτιλίας και Ν.Π.	Ζώνη λιμένος	Ζώνη λιμένος	Έκδοση αποφάσεων που αφορούν την εκτέλεση έργων κατασκευής ή αποκατάστασης λιμένων βάσει του άρθρου 18 του Ν.2971/2001. Η έγκριση της παραχώρησης από το φορέα Διοίκησης λιμένα, με αντάλλαγμα και για ορισμένο χρονικό, της χρήσης χώρων που βρίσκονται εντός ζώνης λιμένα
	Υγειονομικές Επιτροπές	Υγειονομικές Επιτροπές	Συγκρότηση Πρωτοβάθμιων και Δευτεροβάθμιων Υγειονομικών Επιτροπών
Υγείας	Φαρμακευτικά σκευάσματα	Φαρμακευτικά σκευάσματα	Προπαρασκευαστικές και παρακολουθητικές ενέργειες για τον έλεγχο κυκλοφορίας φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων και προϊόντων αρμοδιότητας ΕΟΦ. (ΔΕΝ ΑΣΚΕΙΤΑΙ)
	Αξιολόγηση φορέων Πρόνοιας	Αξιολόγηση φορέων Πρόνοιας	Προπαρασκευαστικές και παρακολουθητικές ενέργειες για την αξιολόγηση της λειτουργίας των φορέων Πρόνοιας και την υποβολή προτάσεων για την αποδοτικότερη λειτουργία τους. (ΔΕΝ ΑΣΚΕΙΤΑΙ)
	Αεροϋγειονομείο	Αεροϋγειονομείο	Λειτουργία Αεροϋγειονομίου στον ΔΑΑ
Αγροτ. Αναπτ. και Τροφίμων	Υδατοκαλλιέργειες	Υδατοκαλλιέργειες	Εφαρμογή του Νόμου Ν.4282/2014 περί Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών: Παραχώρηση χρήσης θαλάσσιων υδάτινων εκτάσεων, για την ίδρυση, επέκταση, αναμίσθωση και μετεγκατάσταση πλωτών και χερσαίων μονάδων υδατοκαλλιέργειας.
			Εισήγηση και έκδοση Εγκριτικών Αποφάσεων
			Εισήγηση και έκδοση Αποφάσεων Άδειας Ίδρυσης και Λειτουργίας των Μονάδων
			Διενέργεια ελέγχων και επιβολή διοικητικών κυρώσεων ως Αρμόδια ελεγκτική αρχή για τη διαπίστωση των παραβάσεων.
			Διαχείριση Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (Π.Ο.Α.Υ.) Χορήγηση (πειραματική) άδειας συλλογής υδρόβιων οργανισμών για ερευνητικούς σκοπούς

Αγροτικές Υποθέσεις		Διαχείριση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων	<p>Διαχείριση ευρωπαϊκών προγραμμάτων Μέτρο 112</p> <ul style="list-style-type: none"> - Τελική Αξιολόγηση φακέλων υποψηφιότητας - Έκδοση Αποφάσεων Έγκρισης Πράξης - Ένταξη τεχνικών δελτίων στον ΟΠΣΑ - Παρακολούθηση πορείας υλοποίησης του Μέτρου - Έκδοση Αποφάσεων Τροποποίησης και Ανάκλησης Πράξεων - Εφαρμογή της διαδικασίας επιστροφής αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών. - Αναγνώριση και Εκκαθάριση Δαπανών - Έκδοση Αποφάσεων Ολοκλήρωσης
			<p>Διαχείριση ευρωπαϊκών προγραμμάτων Μέτρο 121</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αξιολόγηση φακέλων υποψηφιότητας μέσω των Γνωμοδοτικών Επιτροπών - Έλεγχοι σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 65/2011
		Διαχείριση και Προστασία ακινήτων ΥΠΑΑΤ	<p>Έκδοση πρωτοκόλλου διοικητικής αποβολής (άρθρο 19 του Ν. 4061/12) κατά του αυθαίρετου κατόχου ακινήτου, του οποίου η διαχείριση ανήκει στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, και μέριμνα εκτέλεσης αυτού.</p> <p>Επιβολή προστίμου αυθαίρετης κατάληψης με απόφασή της, ίσο με το διπλάσιο της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου.</p>
		Άρδευση	Καθορισμός αρδευτικής περιόδου και έγκριση υδρονομέων άρδευσης
Οικονομίας και Ανάπτυξης	Επιβολή προστίμων	Επιβολή προστίμων	Επιβολή κυρώσεων (απόφαση προστίμου) για παραβάσεις σε θέματα εκπτώσεων και λειτουργία καταστημάτων τις Κυριακές (άρθρο 21 Ν. 4177/2013).
			Εξέταση ενδικοφανών προσφυγών για τις ανωτέρω αποφάσεις του Γ.Γ.Α.Δ. (άρθρο 26 Ν. 4177/2013)
			Εξέταση ενδικοφανών προσφυγών κατά αποφάσεων επιβολής προστίμου ελεγκτικών οργάνων σε θέματα εμπορίου (άρθρο 26 Ν. 4177/2013 και άρθρου 31 παρ. 1 εδ. α Ν. 4264/14).
			Καθιέρωση εξαιρέσεων από την εφαρμογή της πενθήμερης εργασίας.
			Συγκρότηση και λειτουργία της Επιτροπής Επιμελητηριακής Κατάταξης
Εθνικής Άμυνας	Συγκρότηση Επιτροπών	Συγκρότηση Επιτροπών	Συγκρότηση Επιτροπής Στρατιωτικών Επιτάξεων
			Συγκρότηση Επιτροπής άρσης απαγορεύσεων δικαιοπραγιών σε παραμεθόριες περιοχές

Παλλαϊκή Άμυνα	Παλλαϊκή Άμυνα	Εφαρμόζει και επικαιροποιεί τα σχέδια ΠΣΕΑ σε επίπεδο Αποκεντρωμένης Διοίκησης
		Συνεργάζεται στενά με το αντίστοιχο Τμήμα της Περιφέρειας για το συντονισμό των ενεργειών τους σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.
		Συμμετέχει σε επιθεωρήσεις που περιοδικά λαμβάνουν χώρα στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση από Μικτές Επιτελικές Επιτροπές (ΜΕΕ) του ΓΕΕΘΑ στις αντίστοιχες αυτοδιοικητικές δομές (ΟΤΑ Α', Β') και μεριμνά για την επίλυση των ζητημάτων που τυχόν ανακύπτουν.
		Μεριμνά, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, για την παροχή/άρση εξουσιοδότησης χειρισμού εθνικά διαβαθμισμένου υλικού στο κατάλληλο προσωπικό της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ως επίσης και των ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού (Περιφερειάρχες, Αντιπεριφερειάρχες, Δήμαρχοι, λοιπό προσωπικό ΟΤΑ), βάσει των απαιτήσεων του ισχύοντος Εθνικού Κανονισμού Ασφαλείας (ΕΚΑ).
		Συμμετέχει στα πλαίσια της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στις ασκήσεις Πολιτικής Σχεδίασης Έκτακτης Ανάγκης που λαμβάνουν χώρα (ΤΑΜΣ Παρμενίων, ΤΑΑΣ Αλέξανδρος κλπ) και συντονίζει αναλόγως τις Διευθύνσεις ΠΣΕΑ των όμορων Περιφερειών.
		Παρακολουθήση, συμμετοχή, συντονισμός, σχεδιασμός και ενεργοποίηση της ΠΑΜ – ΠΣΕΑ εντός της ζώνης ευθύνης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης
		Μέριμνα εναρμόνισης του σχεδιασμού μεταξύ των όμορων αιρετών Περιφερειών και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, καθώς και την εποπτεία, ενίσχυση και συνδρομή των Περιφερειών, των ΟΤΑ α' βαθμού και των νομικών τους προσώπων, για θέματα πολιτικής άμυνας και τον έλεγχο των ληφθέντων μέτρων προστασίας, όπως προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.
		Τηρεί τα σχέδια ΠΣΕΑ, καθώς επίσης και το αρχείο ΠΣΕΑ σε κατάλληλο από πλευράς προδιαγραφών ασφαλείας φυσικό χώρο σε κτίριο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.
		Φροντίζει για την εκπόνηση ειδικού προγράμματος εκτάκτων αναγκών.
		Μελετά τις λεπτομέρειες εφαρμογής του και γνωρίζει σε όλες τις υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντα που θα αναλάβουν σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.
		Παρακολουθεί κι ελέγχει την ετοιμότητα των σχεδίων ΠΣΕΑ και των μέτρων συναγερμού.

Πολιτισμού & Αθλητισμού	Συγκρότηση Επιτροπών	Συγκρότηση Επιτροπών	Μεριμνά για την κατάρτιση του ετήσιου προϋπολογισμού ΠΣΕΑ και την εξασφάλιση των οικονομικών μέσων για την υλοποίηση των ανωτέρω σχεδίων.
			Συγκρότηση και λειτουργία της Επιτροπής Ελέγχου Καταλληλότητας κτιριακών εγκαταστάσεων ωδείων, μουσικών σχολών
			Συγκρότηση Επιτροπών Ελέγχου Καταλληλότητας Αθλητικών Εγκαταστάσεων Περιφερειακών Ενοτήτων
			Χορήγηση αδειών Αθλητικών Εγκαταστάσεων
Μεταναστευτικής Πολιτικής	Μεταναστευτική Πολιτική	Είσοδος, άδειες διαμονής απασχόληση αλλοδαπών	Αποδοχή ή μη αιτήσεων θεραπείας κατά απόρριψης αιτημάτων αλλοδαπών που αφορούν στην είσοδο, παραμονή και στο καθεστώς απασχόλησης στην ελληνική επικράτεια.
			Παραπομπή θεμάτων στην Επιτροπή Μετανάστευσης του άρθρου 134 παρ. 3 ν. 4251/2014.
			Έγκριση θεώρησης εισόδου για μετάκληση υπηκόων τρίτων χωρών εποχιακού χαρακτήρα ή με σχέση εξαρτημένης εργασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 11,12,13,14 ν. 4251/2014.
			Έγκριση ή μη θεώρησης εισόδου για την οικογενειακή συνένωση των υπηκόων τρίτων χωρών (άρθρα 28 του Ν. 2910/2001 και 55 του Ν. 3386/2005).
			Χορήγηση ή ανάκληση άδειας παραμονής αλλοδαπού, συζύγου Έλληνα ή πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τα άρθρα 61 έως 64 του Ν. 3386/2005, όπως ισχύει.
			Απόρριψη αιτήματος για άδεια διαμονής.
			Επιβολή προστίμων, σε φυσικά πρόσωπα ή φορείς που παραβιάζουν τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 82, της παρ. 3 του άρθρου 86 και της παρ. 3 του άρθρου 87 του Ν. 3386/05, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, καθώς και των άρθρων 28 παρ. 4 , 29 και 30 του ν. 4251/2014.
			Εισηγήσεις για την αντίκρουση αιτήσεων ακύρωσης και αναστολής των διοικητικών δικαστηρίων.
			Χορήγηση, ανανέωση, μερική ανάκληση, ανάκληση αδειών διαμονής και Ειδικής Βεβαίωσης σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (4251/2014, ΚΥΑ οικ. 30651/2014)
			Απόρριψη αιτημάτων χορήγησης και ανανέωσης αδειών διαμονής και Ειδικής Βεβαίωσης σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (4251/2014, ΚΥΑ οικ. 30651/2014)
			Επανεκδοση και επαναχορήγηση των αδειών διαμονής

Επίδοση αποφάσεων αδειών διαμονής και ακύρωσης αδειών που δεν έχουν παραληφθεί από τους ενδιαφερόμενους έως και ένα μήνα από τη λήξη της ισχύος της άδειας. (άρθρο 10 ν. 4251/2014)
Χορήγηση Βεβαιώσεων κατάθεσης πλήρων δικαιολογητικών τύπου Α'
Βεβαιώσεις που επέχουν θέση άδειας διαμονής και εργασίας (άρθρο 76, παρ. 6 του Ν. 2910/2001).
Διαδικασία βεβαίωσης προστίμων ΚΥΑ 41711/2014
Χορήγηση ανανέωση άδειας διαμονής αλλογενών μελών οικογένειας ομογενών (από χώρες πρώην Σοβιετικής Ένωσης και Αλβανίας) άρθρα 81.
Χορήγηση ανανέωση άδειας διαμονής σε ομογενείς που έχει απορριφθεί το αίτημά τους για χορήγηση Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας Ομογενούς , άρθρα 136 παρ. 4.α πολίτες που προέρχονται από την πρώην Σωβιετική Ένωση και παρ. 16.α (πολίτες Αλβανίας).
Χορήγηση ανανέωση άδειας διαμονής σε ιδιοκτήτες ακινήτων –επενδυτική δραστηριότητα άρθρο 20 του ν. 4251/2014 κεφάλαιο Β
Χορήγηση άδειας διαμονής σε πολίτες τρίτων χωρών παράνομα διαμένοντες που έχουν γεννηθεί ή έχουν συμπληρώσει εξαετή φοίτηση άρθρο 108 ν. 4251/2014 (όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 40 του ν. 4332.
Χορήγηση άδειας διαμονής μέλη οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρα παράνομα διαμένοντες στη χώρα εφόσον γέννησαν τέκνα πριν την έναρξη του ν. 4332/2015 άρθρο 8 παρ. 46 του ν. 4332/2014.
Χορήγηση άδειας διαμονής επι μακρόν διαμένων σε ομογενείς κατόχους ΕΔΤΟ και σε αναγνωρισθέντες επικουρικής προστασίας (άρθρο 89 του ν. 4251/2014
Χορήγηση – ανανέωση άδειας διαμονής σε ομογενείς ΚΥΑ 123/04-01-2016 ΦΕΚ τΒ' 35/18-01-2016
Χορήγηση άδειας διαμονής σε χειριστές αεροσκαφών ΚΥΑ 49122/2014
Χορήγηση ανανέωση άδειας διαμονής σε πολίτες Καναδά βάσει της Ελληνοκαναδικής συμφωνίας Ν. 4091/2012.
Χορήγηση άδειας διαμονής για Εξαιρετικούς λόγους διατάξεις άρθρου 19 Α όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 8 παρ. 23 του ν. 4332/2015.
Χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους άρθρο 19 Α όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τις διατάξεις του

		άρθρου 8 παρ. 25 του ν. 4332/2015.
		Άσκηση από τον Γενικό Γραμματέα της δυνατότητας να ζητηθεί ιατρική εξέταση Π.Τ.Χ. για τη διαπίστωση ή μη ύπαρξης σοβαρής ασθένειας.
		Παραλαβή ψηφιακής φωτογραφίας, λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων και έλεγχος ανταπόκρισης των εν λόγω βιομετρικών δεδομένων.
Διοικητικής Ανασυγκρότησης	Κρατικά Αυτοκίνητα	Έγκριση θέσης και παύσης κυκλοφορίας, απόσυρσης και παράδοσης στον ΟΔΔΥ οχημάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, των Δήμων και των Περιφερειών της χωρικής της αρμοδιότητας.
		Έγκριση μίσθωσης ιδιωτικών οχημάτων δημόσιας χρήσης για τις υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης των Δήμων και των Περιφερειών της χωρικής της αρμοδιότητας.
	Κρατικά Αυτοκίνητα	Προμήθεια οχημάτων δημόσιας χρήσης για τις υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης των Δήμων και των Περιφερειών της χωρικής της αρμοδιότητας.
		Έγκριση υπερκατανάλωσης καυσίμων των υπηρεσιακών οχημάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.
		Έγκριση κυκλοφορίας εκτός ωραρίου των υπηρεσιακών οχημάτων των Δήμων και των Περιφερειών της χωρικής της αρμοδιότητας.
		Έγκριση κατ' εξαίρεση οδήγησης των οχημάτων των υπηρεσιών του Δημοσίου, των Δήμων και των Περιφερειών της χωρικής μας αρμοδιότητας.
		Έγκριση μετακίνησης εντός και εκτός νομού των οχημάτων των υπηρεσιών του Δημοσίου, των Δήμων και των Περιφερειών της χωρικής μας αρμοδιότητας.
		Αποδοχή δωρεάς των οχημάτων των υπηρεσιών του Δημοσίου, των Δήμων και των Περιφερειών της χωρικής μας αρμοδιότητας.
		Τροχαία ατυχήματα (διερεύνηση, πρακτικό εξώδικου συμβιβασμού, απόφαση Γ.Γ. και διεκπεραίωση της υπόθεσης για την αποζημίωση του πολίτη
		Έγκριση διάθεσης χρήσης κρατικών οχημάτων από τους ΟΤΑ α' και β'.
	Επιμόρφωση προσωπικού	Κατάρτιση και εφαρμογή κάθε μορφής προγραμμάτων εκπαίδευσης προσωπικού και τη συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) και άλλες σχολές του δημοσίου.
	Επιμόρφωση προσωπικού	

Υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών	Ιθαγένεια	Πολιτογράφηση	<p>Προπαρασκευαστικές ενέργειες θεμάτων ελληνικής ιθαγένειας, διαπίστωσης κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση (άρθρο 1, περιπτώσεις α, β και γ του Ν. 3284/04, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 3838/10), συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης, πράξεις ορκωμοσίας των πολιτογραφούμενων και χορήγηση εντολής εγγραφής τους στα δημοτολόγια.</p>
			<p>Πολιτογράφηση ομογενών με Ε.Δ.Τ.Ο. και παραπομπή πολιτογράφησης ομογενών με Ε.Δ.Τ.Ο. στην Επιτροπή Πολιτογράφησης (άρθρο 23, παρ. 1, εδαφ. α και παρ. 2, εδαφ. δ του Ν. 3838/10 αντίστοιχα).</p>
			<p>Ορκωμοσία των αλλογενών αλλοδαπών, των οποίων έγινε δεκτό το αίτημα για την απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας τόσο με πολιτογράφηση όσο και με τις σχετικές διατάξεις για ομογενείς τ. ΕΣΣΔ, που πρόκειται να εγγραφούν σε Δήμους χωρικής αρμοδιότητας της ΑΔ και ορκωμοσία των αλλοδαπών, των οποίων έγινε δεκτό το αίτημα για την απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας, που πρόκειται να εγγραφούν σε Δήμους χωρικής αρμοδιότητας της ΑΔ.</p>
			<p>Απόρριψη αίτησης πολιτογράφησης (άρθρο 7, παρ 1 του Ν. 3284/2004, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5, παρ. 1 του Ν. 3838/10).</p>
			<p>Συνεντεύξεις ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης (Ν. 3284/2004, όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 2, 3, 4, 5 και 23 του Ν. 3838/2010.</p>
			<p>Εξέταση των αιτημάτων των ομογενών, προερχόμενων από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, περί κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας και διαβίβαση των φακέλων τους στη Β' Ειδική Επιτροπή.</p>
			<p>Ειδοποίηση ομογενών και αλλογενών αλλοδαπών, στους οποίους ανακοινώθηκε η πολιτογράφηση, περί της ημερομηνίας προσέλευσης για την ορκωμοσία</p>
			<p>Έρευνα της συνδρομής των προϋποθέσεων των άρθρων 5 και 6 του Ν. 3284/2004.</p>
			<p>Παραλαβή, εξέταση αιτημάτων, έκδοση αποφάσεων και εντολή εγγραφής στα δημοτολόγια και Μητρώα Αρρένων όσων απέκτησαν την ελληνική ιθαγένεια λόγω γέννησης, φοίτησης σύμφωνα με τον Ν. 4332/2015.</p>

Αστική Κατάσταση	Καθορισμός Ιθαγένειας	Εξέταση αιτημάτων και διαπίστωση της απώλειας, αποβολής και ανάκτησης της Ελληνικής Ιθαγένειας σύμφωνα με τα άρθρα 19, 21, 22 και 23 του Ν. 3284/2004 (πλην της έκδοσης των σχετικών αποφάσεων).
		Ενημέρωση των Προξενικών Αρχών, περί έκδοση απόφασης του Γενικού Γραμματέα, με την οποία γίνεται αποδεκτή η αίτηση κτήσης ελληνικής ιθαγένειας.
		Παραλαβή αιτήσεων καθορισμού ιθαγένειας (κτήση και διαπίστωση) είτε με αυτοπρόσωπη παρουσία του ενδιαφερόμενου, είτε μέσω του Δημοτολογίου (εάν αφορά αιτήσεις λόγω αναγνώρισης από Έλληνα πατέρα), είτε μέσω των Ελληνικών Πρεσβειών εάν αφορά ομογενείς κάτοικους εξωτερικού.
		Έκδοση αποφάσεων που αφορούν στην εγγραφή αδηλώτων, πολιτογραφούμενων και αυτών που αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια με την διαδικασία του καθορισμού, τη διαγραφή λόγω θανάτου, τις μετεγγραφές και γενικά τις μεταβολές στα στοιχεία των εγγεγραμμένων σε αυτά.
		Έκδοση βεβαιώσεων κατάθεσης αίτησης για την διαπίστωση της ελληνικής ιθαγένειας (άρθρο 24 Ν.3013/2002)
		Εξέταση των αιτημάτων των αλλοδαπών για κτήση ή μη της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση
		Εντολή δημοτολόγησης ομογενών που κατέχουν ΕΔΤΟ και ομογενών από την πρώην Σοβιετική Ένωση
	Μητρώο αρρένων	Τήρηση των Μητρώων Αρρένων και αντιτύπων αυτών, εγγραφές, μεταβολές, διαγραφές και μετεγγραφές στα εν λόγω Μητρώα κατά τις ειδικότερες προβλέψεις της οικείας νομοθεσίας
		Έλεγχος και επικύρωση των ετήσιων Μητρώων Άρμενων
	Ληξιαρχεία	Οριστικοποίηση του ετησίου Μητρώου Αρρένων και βεβαίωση των στρατολογικών πινάκων της έδρας των Νομών των Τμημάτων
		Επιβολή προστίμου λόγω εκπρόθεσμων ληξιαρχικών δηλώσεων δυνάμει του Ν.4144/2013
		Ορισμός Ληξιάρχων.

Κοινωνική Ένταξη	Κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών, πλανοδίων, ρομά	Προπαρασκευαστικές και παρακολουθητικές ενέργειες για την εξειδίκευση και την υλοποίηση προγραμμάτων για την κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών, προσφύγων και ατόμων που τελούν υπό καθεστώς διεθνούς προστασίας.
		Καθορισμός των κατάλληλων χώρων για την προσωρινή εγκατάσταση πλανοδίων.
		Αναγνώριση Ελλήνων τσιγγάνων ως τελικών δικαιούχων στεγαστικής συνδρομής και αναγνώριση δικαιούχου δανείου σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.
Συνοριακοί Σταθμοί	ΕΙΥΑΑΠΟΕ	Παραχώρηση αδιάθετων οικοπέδων του πρώην Εθνικού Ιδρύματος Υποδοχής και Αποκατάστασης Αποδήμων και Παλιννοστούντων Ομογενών Ελλήνων (Ε.Ι.Υ.Α.Α.Π.Ο.Ε) για κατασκευή πρώτης κατοικίας καθώς και αδιάθετων κατοικιών σε ομογενείς σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας
		Διοίκηση, διαχείριση και εκμετάλλευση των χερσαίων Συνοριακών Σταθμών
		Μέριμνα της άρτιας λειτουργίας τους.
		Μέριμνα για τη διεξαγωγή διαγωνισμών (καθαριότητα, καυσίμων θέρμανσης κ.λ.π.), σε συνεργασία με το Τμήμα Προμηθειών
		Μέριμνα γενικά προμήθειας πάσης φύσεως υλικών και εφοδίων για τις ανάγκες των Σ.Σ.
		Ενέργειες για την τοποθέτηση, μεταφορά, επισκευή, συντήρηση των μηχανημάτων, οργάνων, τηλεφωνικών συσκευών κ.λ.π., συντήρηση των κτιρίων καθώς και τη μέριμνα για τις ηλεκτρικές – υδραυλικές εγκαταστάσεις των κτιρίων καθώς και τον έλεγχο και την παρακολούθηση της καλής λειτουργίας τους. Μέριμνα για τη διεξαγωγή δημοπρασιών για την εγκατάσταση μη δημόσιων υπηρεσιών σε χώρους των Σ.Σ.
Τοπική Αυτοδιοίκηση	Χορηγίες αιρετών / Οικονομικά ΟΤΑ	Διαβίβαση αιτημάτων με δικαιολογητικά για κανονισμούς Χορηγίας πρώην Δημάρχων.
		Συγκέντρωση στοιχείων από Δήμους και διαβίβασή τους στο Υπουργείο Εσωτερικών που αφορούν υπαίθρια διαφήμιση.
		Καθορισμός αποζημίωσης στα μέλη του Δ.Σ. των Δ.Ε.Υ.Α. μετά από πρόταση του Δημοτικού Συμβουλίου.

Τήρηση μητρώου ΝΠΔΔ και επιχειρήσεων Δήμων και Περιφερειών: Ν.4257/14, άρθ.25,26 και ΥΑ 16456 και 16457/12-5-15.

-Διαδικασίες κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

-Επιβολή φόρων, τελών και δικαιωμάτων (ενδεικτικά: του β.δ. 24.9/20.10.1958, του άρθρου 24, παρ.2 του ν. 2130/1993, του άρθρου 20 του ν. 2539/1997, του άρθρου 25, παρ. 14 του ν. 1828/1989, του άρθρου 10, παρ. 1 του ν. 1080/1980, του άρθρου 4 του α.ν. 582/1968, του άρθρου 26, παρ. 2 του ν. 1828/1989 και άρθρου 57, παρ. 14 του ν. 2218/199, του άρθρου 4 του ν. 1900/1990, του άρθρου 83 ΚΔΚ, του άρθρου 202, παρ. 3 ΚΔΚ, του άρθρου 225, παρ. 5 ΚΔΚ.

-Αποφάσεις των κοινωφελών επιχειρήσεων, των ΔΕΥΑ και των μονομετοχικών ανωνύμων εταιρειών Ο.Τ.Α. που αφορούν: α) αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, β) εκποίηση παγίων περιουσιακών στοιχείων και γ) λήψη δανείων και ειδικά για τις ΔΕΥΑ: α) ψήφιση του προϋπολογισμού της επιχείρησης και του τεχνικού προγράμματος έργων β) αγορά και εκποίηση ακινήτων κτημάτων, γ) επιβάρυνση των ακινήτων της επιχείρησης με εμπράγματα δικαιώματα και δ) μελέτες, έργα και προμήθειες.

Έγκριση των αποφάσεων Δημοτικών Συμβουλίων, Διοικητικών Συμβουλίων ή Περιφερειακού Συμβουλίου αντίστοιχα περί Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας των Ο.Τ.Α. α' βαθμού και των Περιφερειών, καθώς επίσης και των τροποποιήσεών τους.

Έγκριση αποφάσεων Δημοτικών Συμβουλίων για σύσταση, τροποποίηση και λύση Ν.Π.Δ.Δ. των Δήμων και Δ.Ε.Υ.Α.

Χορήγηση αδειών Αθλητικών Εγκαταστάσεων

Συγκρότηση και λειτουργία των Επιτροπών του άρθρου 8 του Ν. 3463/2006 για την ονομασία των οδών, συνοικιών και πλατειών των Δήμων

Συγκρότηση Επιτροπών Ελέγχου Παιδικών Χαρών

Έγκριση αποφάσεων λιμενικών επιτροπών των Λιμενικών Ταμείων και διοικητικών συμβουλίων Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων (π.χ. Αποφάσεις που αφορούν παραχώρηση χρήσης χώρου λιμένων)

-Η έγκριση της παραχώρησης από το φορέα διοίκησης λιμένα, με αντάλλαγμα και για ορισμένο χρονικό διάστημα, της χρήσης χώρων που βρίσκονται εντός της Ζώνης

Προσωπικό ΟΤΑ	Λιμένα.
	-Έγκριση αποφάσεων Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων (ΒΔ 14/1939)
	-Ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου (άρθρου 79 ΚΔΚ, του άρθρου 82 ΚΔΚ, άρθρου 187, παρ. 1 ΚΔΚ, του άρθρου 189, παρ. 2 ΚΔΚ, των διοικητικών συμβουλίων των νηδδ με τις οποίες καθορίζονται όροι και προϋποθέσεις για τον τρόπο παροχής των υπηρεσιών τους κλπ., κανονισμοί λειτουργίας, κανονισμοί των παρ. 1 και 3 του άρθρου 52 του ΚΟΚ).
	-Αποφάσεις των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης και των Ν.Π.Δ.Δ. των δήμων και των περιφερειών
	Συγκρότηση Υπηρεσιακού Συμβουλίου Προσωπικού Ο.Τ.Α. (άρθρο 5 του ν. 3584/2007 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 51 παρ.1 του ν.4407/2016).
	Προγραμματισμός προσλήψεων προσωπικού στους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού (συλλογή αποφάσεων και δικαιολογητικών, έλεγχος αυτών, εισηγητική έκθεση Γ.Γ.Α.Δ. και αποστολή αυτών στο ΥΠ.ΕΣ. ή στο ΑΣΕΠ (αν αφορούν συμβάσεις μίσθωσης έργου).
	Έγκριση αποφάσεων δημοτικών συμβουλίων για δίμηνες συμβάσεις.
	Έγκριση συμβάσεων μίσθωσης έργου στους Δήμους μετά την Π.Υ.Σ. και τη βεβαίωση του Α.Σ.Ε.Π.
	Δημοσίευση των περιλήψεων των αποφάσεων των Δημάρχων ή των Προέδρων των Δ.Σ. Ιδρυμάτων, Συνδέσμων, Ν.Π.Δ.Δ. των Δήμων που αφορούν το προσωπικό τους, καθώς και τους ειδικούς συμβούλους και ειδικούς συνεργάτες των δημάρχων, δηλαδή διορισμούς, υπηρεσιακές μεταβολές και λύσεις υπαλληλικής σχέσης
	Διορισμός Έμμισθων Δικηγόρων των Δήμων
	Διεξαγωγή διαδικασίας για τις εκλογές των αιρετών μελών του Υπηρεσιακού Συμβουλίου ΟΤΑ (πίνακες εκλογέων, καθορισμός ημερομηνίας, κλήρωση εφορευτικών επιτροπών αποστολή εκλογικού υλικού στις εφορευτικές επιτροπές).
	Ορισμός Ορκωτών Λογιστών των Δ.Ε.Υ.Α

			Αποφάσεις περί έγκρισης μετάβασης στο εξωτερικό Δημάρχων ή αντιπροσώπων Δήμων για χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης
			Αποφάσεις περί ανωτάτου ορίου επιτρεπόμενων ημερών κίνησης εκτός έδρας υπαλλήλων υπηρετούντων στην Περιφέρεια.
			Αποφάσεις περί εκτέλεσης έργου μεταφοράς μαθητών των νομών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.
			-Αύξηση των ωρών εργασίας προσωπικού ΙΔΑΧ μερικής απασχόλησης των ΟΤΑ α' βαθμού.
			-Μετακίνηση υπαλλήλων από Δήμο σε Νομικό Πρόσωπο και αντίστροφα (άρ. 15 Ν.4257/14).
ΕΛΑΣ/ΑΕΑ	Συγκρότηση Επιτροπών		-Καθορισμός ανώτατου ορίου επιτρεπόμενων ημερών κίνησης εκτός έδρας υπαλλήλων ΟΤΑ α' και β' βαθμού (ν.4336/15 άρθ.2 και 3).
			Ορισμός μελών εξεταστικής επιτροπής για τη χορήγηση αδειών ηνιοχίας επιβατικής άμαξας.
Θέματα Εκλογών	Θέματα Εκλογών		Διενέργεια τοπικού δημοψηφίσματος.
			Ενέργειες κατά τη διενέργεια εκλογών. Ειδικότερα μεταβιβάζονται από το Υπουργείο Εσωτερικών πιστώσεις για εκλογικές δαπάνες των ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού, καθώς και οι εκλογικές αποζημιώσεις όλων των εμπλεκόμενων δημόσιων υπηρεσιών (Δικαστήρια, ΥΔΕ, Ελεγκτικό Συνέδριο κ.λ.π.).
Πολιτική Προστασία	Σχεδιασμός πρόληψης και ετοιμότητας εκτάκτων αναγκών		Συμμετοχή στα Συντονιστικά Όργανα Πολιτικής Προστασίας (ΣΟΠΠ) των Περιφερειακών Ενοτήτων και Συντονιστικών Τοπικών Οργάνων (ΣΤΟ) των Δήμων με θέμα τη λήψη μέτρων πρόληψης και ετοιμότητας για την αντιμετώπιση των εκτάκτων αναγκών.
			Προώθηση του ημερήσιου χάρτη πρόβλεψης κινδύνου πυρκαγιάς (ιδιαίτερου προειδοποιητικού σήματος) και του Έκτακτου Δελτίου καιρού προς τους υπεύθυνους Πολιτικής Προστασίας των Δήμων (ευθύνη των Διευθύνσεων Πολιτικής Προστασίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης).
			Σύνταξη του ειδικού ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ (1) :Καταγραφή και επικαιροποίηση των επιχειρησιακά έτοιμων μέσων, που διαθέτει η Αποκεντρωμένη Διοίκηση, και τα οποία είναι απαραίτητα για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και τη διαχείριση των συνεπειών.

Αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και αποκατάσταση	<p>Προγραμματισμός διεξαγωγής Ασκήσεων Πολιτικής Προστασίας, σε συνεργασία με την Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας.</p>
	<p>Εξασφάλιση επικοινωνίας με το Κέντρο Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας και των λοιπών εμπλεκομένων φορέων σε επίπεδο Αποκεντρωμένης Διοίκησης.</p>
	<p>Σχεδιασμός και οργάνωση σε θέματα πρόληψης, ενημέρωσης και αντιμετώπισης των καταστροφών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, καθώς και για το συντονισμό όλων των Υπηρεσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, για την εξασφάλιση της ετοιμότητας, την αντιμετώπιση των καταστροφών και την αποκατάσταση των ζημιών.</p>
	<p>Μέριμνα για την κατάρτιση σχεδίων αντιμετώπισης κινδύνων, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και για το σχεδιασμό της πολιτικής προστασίας με προγράμματα, μέτρα και δράσεις που αφορούν την Αποκεντρωμένη Διοίκηση, στο πλαίσιο του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού πολιτικής προστασίας.</p>
	<p>Σύνταξη ή επικαιροποίηση μνημονίου ενεργειών για περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών.</p>
	<p>Αντιμετώπιση των καταστροφών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, συντονισμός όλων των υπηρεσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και του δημόσιου, ιδιωτικού δυναμικού και μέσων, καθώς και αποκατάσταση των ζημιών σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.</p>
	<p>Ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με απόφασή του, εξουσιοδοτεί τους Περιφερειάρχες, οι οποίοι εν συνεχεία με εντολή τους, τους αρμόδιους Αντιπεριφερειάρχες να συγκαλούν τα Συντονιστικά Όργανα Πολιτικής Προστασίας (ΣΟΠΠ) των Περιφερειακών Ενοτήτων, προκειμένου να αποφασίζουν για την εφαρμογή του μέτρου της απαγόρευσης της κυκλοφορίας οχημάτων και παραμονής εκδρομέων σε εθνικούς δρυμούς, δάση και "ευπαθείς" περιοχές σε ημέρες και ώρες που θεωρούνται επικίνδυνες, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες που επικρατούν στην περιοχή ευθύνης τους.</p>
	<p>Ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στα πλαίσια του συντονιστικού τους ρόλου, για τη διάθεση του απαραίτητου δυναμικού και μέσων εντός των διοικητικών τους ορίων για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών που μπορεί να προκύψουν από πλημμύρες (Ν. 3013/2002 – ΦΕΚ 102/Α'/2002),</p>

κατά κανόνα δρομολογούν άμεσα δράσεις που συνδέονται με:
Εντολή για άμεση κινητοποίηση των αρμόδιων υπηρεσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, διασφάλιση της λειτουργίας τους και εξασφάλιση της επικοινωνίας με τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς.
Εντολή για την οργάνωση Συντονιστικού Κέντρου το οποίο θα λειτουργεί σε ασφαλή χώρο με ευθύνη της Διεύθυνσης ΠΠ.
Εισήγηση προς τον Γ.Γ. Πολιτικής Προστασίας για την έκδοση απόφασης χαρακτηρισμού της καταστροφής και την αντίστοιχη απόφαση κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης
Η περαιτέρω συλλογή πληροφοριών και εκτίμηση των επιπτώσεων των καταστροφών λόγω πλημμυρών, με στόχο την ορθολογική διαχείριση των πόρων και την ιεράρχηση των δράσεων πολιτικής προστασίας,
Η υποστήριξη του έργου των λοιπών επιχειρησιακά εμπλεκόμενων φορέων (Π.Σ., ΕΛ.ΑΣ., Περιφέρειες, Δήμοι, κλπ), και
Ενημέρωση του ΚΕΠΠ/ΕΣΚΕ.
Ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης εισηγείται στο Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας την έκδοση της απόφασης για την κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, εφόσον συντρέχουν λόγοι.
Σε περιπτώσεις των τοπικών και περιφερειακών καταστροφών μεγάλης έντασης ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης δύναται να αναλαμβάνει, εντός της χωρικής του αρμοδιότητας και εφόσον συντρέχουν λόγοι, το συντονισμό διάθεσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών λόγω εκτάκτων φαινομένων και τη διαχείριση των συνεπειών από την καταστροφή, κατόπιν σχετικής συνεννόησης με το Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας.
Εντολή για συνδρομή προσωπικού και μέσων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στις οικείες Περιφέρειες και στους οικείους Δήμους, μετά από σχετική συνεννόηση με τα αρμόδια Όργανα Πολιτικής Προστασίας και προς υποβοήθηση του έργου τους.
Ενημέρωση του κοινού για ζητήματα που αφορούν δράσεις πολιτικής προστασίας στη διαχείριση των συνεπειών (αντιμετώπιση - αποκατάσταση), κατόπιν σχετικής

<p>συνεννόησης με το Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας.</p>
<p>Απόφαση για την αποκλιμάκωση δυναμικού και μέσων, μετά από εισήγηση της Διεύθυνσης Πολιτικής Προστασίας.</p>
<p>Στις περιπτώσεις περιφερειακών ή τοπικών μεγάλης έντασης καταστροφών, συγκεντρώνει από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και διαβιβάζει στη Γ.Γ.Π.Π. όλα τα στοιχεία που συνδέονται με το φάκελο της καταστροφής.</p>

Παράρτημα V

Πίνακες διοικητικά υποστηριζόμενων Δήμων (υπηρεσίες
δόμησης) ανά Περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ					
A/A	ΔΗΜΟΙ (Δυτικού Τομέα Αθηνών)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
1	ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΑΛΕΩ	ΝΑΙ		Δ. Αγίας Βαρβάρας, Δ. Αγίων Αναργύρων-Καματερού, Δ. Ιλίου, Δ. Πετρούπολης, Δ. Χαϊδαρίου, Δ.Πετρούπολης
2	ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ		ΟΧΙ	
ΔΗΜΟΙ (Βόρειου Τομέα Αθηνών)					
	ΔΗΜΟΙ (Βόρειου Τομέα Αθηνών)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
3	ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	ΝΑΙ		Δ. Παπάγου-Χολαργού, Δ. Πεντέλης, Δ. Φιλοθέης-Ψυχικού, Δ. Χαλανδρίου, Δ. Βριλησίων
4	ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ		ΟΧΙ	
5	ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ	ΝΑΙ		Δ.Ηρακλείου, Δ. Μεταμορφώσεως, Δ. Γαλατσίου, Δ. Λυκόβρυσης-Πεύκης, Δ.Ε. Εκάλης, Δ.Ε. Δροσιάς
ΔΗΜΟΙ (Δυτικής Αττικής)					
	ΔΗΜΟΙ (Δυτικής Αττικής)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
6	ΔΗΜΟΣ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	
7	ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	ΝΑΙ		Δήμο Μάνδρας-Ειδυλλίας
8	ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ		ΟΧΙ	

		ΔΗΜΟΥ ΜΕΓΑΡΕΩΝ			
9	ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΦΥΛΗΣ		ΟΧΙ	
ΔΗΜΟΙ (Ανατολικής Αττικής)		Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
10	ΔΗΜΟΣ ΑΧΑΡΝΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΧΑΡΝΩΝ		ΟΧΙ	
11	ΔΗΜΟΣ ΒΑΡΗΣ- ΒΟΥΛΑΣ- ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΒΑΡΗΣ- ΒΟΥΛΑΣ- ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ		ΟΧΙ	
12	ΔΗΜΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ		ΟΧΙ	
13	ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΛΗΝΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΑΛΛΗΝΗΣ	ΝΑΙ		Δήμο Μαραθώνος, Δ.Ε. Γλυκών Νερών
14	ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ- ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ- ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ	ΝΑΙ		Δήμο Κρωπίας, Δήμο Λαυρεωτικής, Δήμο Σαρωνικού, Δήμο Παιανίας (μόνο για πρώην Δ. Παιανίας)
15	ΔΗΜΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ- ΠΙΚΕΡΜΙΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΡΑΦΗΝΑΣ- ΠΙΚΕΡΜΙΟΥ		ΟΧΙ	
16	ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΤΩΝ- ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΣΠΑΤΩΝ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ		ΟΧΙ	
17	ΔΗΜΟΣ ΩΡΩΠΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΩΡΩΠΟΥ		ΟΧΙ	
ΔΗΜΟΙ (Κεντρικού Τομέα Αθηνών)		Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
18	ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ	ΝΑΙ		Δήμο Βύρωνος, Δήμο Δάφνης-Υμηττού, Δήμο Ηλιούπολης, Δήμο Καισαριανής
19	ΔΗΜΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ		ΟΧΙ	
20	ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ-	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ	ΝΑΙ		Το Δημ. Διαμέρισμα Χαλκηδόνας

	ΧΑΛΚΗΔΟΝΑΣ	ΔΗΜΟΥ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ- ΧΑΛΚΗΔΟΝΑΣ			
ΔΗΜΟΙ (Νότιου Τομέα Αθηνών)		Πολοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
21	ΔΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ- ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ- ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ	ΝΑΙ		Δήμο Αγίου Δημητρίου, Δήμο Αλίμου, Δήμο Νέας Σμύρνης, Δήμο Παλαιού Φαλήρου
22	ΔΗΜΟΣ ΓΛΥΦΑΔΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΓΛΥΦΑΔΑΣ		ΟΧΙ	
23	ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ		ΟΧΙ	
24	ΔΗΜΟΣ ΜΟΣΧΑΤΟΥ- ΤΑΥΡΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΜΟΣΧΑΤΟΥ- ΤΑΥΡΟΥ		ΟΧΙ	
ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Πειραιώς)		Πολοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
25	ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΑ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΝΑΙ		Δήμο Περάματος, Δήμο Κορυδαλλού, Δήμο Αίγινας, Δήμο Ύδρας, Δήμο Κυθήρων (Δ.Ε. Κυθήρων και Δ.Ε. Αντικυθήρων), Δήμο Αγκιστρίου, Δήμο Σπετσών
26	ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΑΙΑΣ- ΑΓ.Ι. ΡΕΝΤΗ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΑΙΑΣ- ΑΓ.Ι. ΡΕΝΤΗ		ΟΧΙ	
27	ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ- ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ- ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ		ΟΧΙ	
ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Νήσων)		Πολοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
28	ΔΗΜΟΣ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ		ΟΧΙ	
29	ΔΗΜΟΣ ΠΟΡΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΟΡΟΥ	ΝΑΙ		Δήμο Τροιζηνίας- Μεθάνων

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ					
A/A	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Αργολίδας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
1	ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ-ΜΥΚΗΝΩΝ	ΥΔΟΜ-Δ/ΝΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΔΟΜΗΣΗΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ & ΠΡΑΣΙΝΟΥ		ΟΧΙ	
2	ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ	Δ/ΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ	ΝΑΙ		Δ. Ναυπλιέων και Δ. Επιδαύρου
3	ΔΗΜΟΣ ΕΡΜΙΟΝΙΔΑΣ	ΥΔΟΜ (ΤΜΗΜΑ ΔΟΜΗΣΗΣ)		ΟΧΙ	
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Αρκαδίας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
4	ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΠΟΛΗΣ	ΥΔΟΜ (ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΟΙΚ. ΑΔΕΙΩΝ & ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ)- Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ & ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ	ΝΑΙ		Δ. Τρίπολης, Δ. Ν. Κυνουρίας (Προγραμματική Σύμβαση) παράλληλα με Δήμο Βόρειας Κυνουρίας)
5	ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΟΜΗΣΗΣ- Δ/ΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ	ΝΑΙ		Δ. Β. Κυνουρίας και Δ. Ν. Κυνουρίας (Προγραμματική Σύμβαση)
6	ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ	ΥΔΟΜ		ΟΧΙ	
7	ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ- Δ/ΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ		ΟΧΙ	
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Κορινθίας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
8	ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ (ΥΔΟΜ)-Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ & ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ	ΝΑΙ		Δ. Κορινθίων, Δ. Βέλου-Βόχας, Δ. Σικωνίων (πλην αυτών που εξυπηρετούνται από Δ. Ξυλοκάστρου-Ευρωστήνης), Δ. Νεμέας, Δ. Λουτρακίου-Περαχώρας-Αγ. Θεοδώρων (πλην πόλης Λουτρακίου και Περαχώρας)
9	ΔΗΜΟΣ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ-ΠΕΡΑΧΩΡΑΣ-ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΑΔΕΙΩΝ & ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ-Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ & ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ		ΟΧΙ	Πόλη Λουτρακίου και Περαχώρα

10	ΔΗΜΟΣ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ- ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	ΥΔΟΜ	ΝΑΙ		Δ. Ξυλοκάστρου-Ευρωστίνης, Τμήμα του Δ. Σικυωνίων (πρώην Δ. Φενεού, πρώην Δ. Στυμφαλίας, κοινότητες πρώην Δ. Σικυωνίων: Κάτω Διμηνιού, Άνω Διμηνιού, Πασίου, Μικρού Βάλτου, Μεγάλου Βάλτου, Λαλιωτίου, Κλημεντίου και Βελίνης).
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Λακωνίας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
11	ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΡΤΗΣ	Δ/ΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ	ΝΑΙ		Δ. Σπάρτης , τμήματα του Δ. Ευρώτα
12	ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ	ΥΔΟΜ		ΟΧΙ	
13	ΔΗΜΟΣ ΕΥΡΩΤΑ	ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ		ΟΧΙ	
14	ΔΗΜΟΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΟΜΗΣΗΣ- Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΔΟΜΗΣΗΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	ΝΑΙ		Δ. Μονεμβασίας, τμήματα του Δ. Ευρώτα (οικισμοί τέως Δ. Έλους και τέως Δ. Νιάτων), Δ. Ελαφονήσου
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Μεσσηνίας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
15	ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ	ΝΑΙ		Δ. Καλαμάτας, Δ. Μεσσήνης (πλην ορισμένων οικισμών), Δ. Δυτ. Μάνης, Δ. Οιχαλίας (πλην Δωριου και Είρας), Δ. Πύλου- Νέστορος (παλαιότερες υποθέσεις)
16	ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ- ΝΕΣΤΟΡΟΣ	ΥΔΟΜ	ΝΑΙ		Δ. Πύλου-Νέστορος, οικισμοί του Δ. Μεσσήνης: Νερόμυλος, Χατζή, Καζάρμα, Πετρίτσι, Καλοχώρι, Χαραυγή
17	ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ	ΥΔΟΜ	ΝΑΙ		Δ. Τριφυλίας, οικισμοί Δ. Οιχαλίας: Δώριο, Είρα

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ					
A/A	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Αιτωλ/νίας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
1	ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	ΝΑΙ		Δήμος Θέρμου

2	ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	ΝΑΙ		Δήμος Ακτίου - Βόνιτσας, Δήμος Ξηρόμερου (Δ.Ε. Αλυζίας, Δ.Ε. Φυτιών)
3	ΔΗΜΟΣ Ι.Π.ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ Ι.Π. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	ΝΑΙ		Δήμος Ξηρόμερου (Δ.Ε. Αστακού)
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Αχαΐας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
3	ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	ΝΑΙ		Δήμος Καλαβρύτων
4	ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ		ΟΧΙ	
5	ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΕΩΝ	ΝΑΙ		Δήμος Ερυμάνθου
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Ηλείας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
6	ΔΗΜΟΣ ΗΛΙΔΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΗΛΙΔΑΣ	ΝΑΙ		Δήμος Ανδραβίδας - Κυλλήνης, Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας, Δήμος Πηνειού
7	ΔΗΜΟΣ ΠΥΡΓΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΥΡΓΟΥ	ΝΑΙ		Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας (Τμήμα)
8	ΔΗΜΟΣ ΖΑΧΑΡΩΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΖΑΧΑΡΩΣ	ΝΑΙ		Δήμος Ανσρίτσαινας - Κρεστένων

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ					
A/A	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Βοιωτίας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
1	ΔΗΜΟΣ ΘΗΒΑΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΘΗΒΑΙΩΝ (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ)	ΝΑΙ		Δήμος Τανάγρας (Δ.Ε. Σχηματαρίου, Οινοφύτων, Τανάγρας, ΔερβENOχωρίου, Δήλεσι), Δήμος Αλιάρτου - Θεσπιέων (Δ.Ε. Θεσπιέων), Δήμος Ορχομενού (Δ.Ε. Ακραιφνίας Κόκκινο, Κάστρο)
2	ΔΗΜΟΣ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	ΝΑΙ		Δήμος Αλιάρτου - Θεσπιέων, Δήμος Διστόμου - Αράχοβας - Αντίκυρας, Δήμος Ορχομενού
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Ευβοίας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
3	ΔΗΜΟΣ ΙΣΤΙΑΙΑΣ - ΑΙΔΗΨΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΙΣΤΙΑΙΑΣ - ΑΙΔΗΨΟΥ	ΝΑΙ		Δήμος Μαντουδίου - Λίμνης - Αγίας Άννας
4	ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΥΣΤΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΥΣΤΟΥ		ΟΧΙ	
5	ΔΗΜΟΣ ΚΥΜΗΣ - ΑΛΙΒΕΡΙΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΥΜΗΣ - ΑΛΙΒΕΡΙΟΥ	ΝΑΙ		Δήμο Σκύρου
6	ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΚΙΔΑΙΩΝ (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ)	ΝΑΙ		Δήμο Ερέτριας, Δήμο Διρφύων - Μεσσαπίων
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Ευρυτανίας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
7	ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	ΝΑΙ		Δήμο Αγράφων
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Φθιώτιδας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ

8	ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΙΕΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΛΑΜΙΕΩΝ	ΝΑΙ		Δήμο Μακρακώμης, Δήμο Στυλίδας, Δήμο Δομοκού, Δήμος Μώλου - Αγ. Κωνσταντίνου (Δ.Ε. Ασπρονερίου)
9	ΔΗΜΟΣ ΛΟΚΡΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΛΟΚΡΩΝ	ΝΑΙ		Δήμο Αμφίκλειας - Ελάτειας, Δήμο Μώλου - Αγ. Κωνσταντίνου (μέχρι τα όριο Τ.Κ. Παλαιοχωρίου)
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Φωκίδας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
10	ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΦΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΔΕΛΦΩΝ	ΝΑΙ		Δήμο Δωρίδας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ					
A/A	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Λάρισας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
1	ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ	ΝΑΙ		Δήμος Τεμπών (είναι υποσυντελεχόμενη), Δήμος Κιλελέρ
2	ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ		ΟΧΙ	
3	ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ		ΟΧΙ	
4	ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΣΣΟΝΟΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ		ΟΧΙ	
5	ΔΗΜΟΣ ΤΕΜΠΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ	έχει Υπηρεσία Δόμησης (Γραφείο Αυθαιρέτων), υποστηρίζεται και από το Δήμο Λαρισαίων		
6	ΔΗΜΟΣ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ		ΟΧΙ	
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε.Μαγνησίας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
7	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ	ΝΑΙ		Δήμοι Ζαγοράς - Μουρεσίου, Νοτίου Πηλίου, Ρήγα Φεραίου

8	ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ		ΟΧΙ	
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Σποράδων)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
9	ΔΗΜΟΣ ΣΚΙΑΘΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ		ΟΧΙ	
10	ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ	ΝΑΙ		Δήμο Αλοννήσου
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Τρικάλων)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
11	ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ		ΟΧΙ	
12	ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ		ΟΧΙ	
13	ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ	ΝΑΙ		Δήμο Φαρκαδόνας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ					
A/A	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Θεσπρωτίας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
1	ΔΗΜΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ	ΝΑΙ		Δήμος Φιλιππιάδας, Δήμος Σουλίου
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Ιωαννίνων)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
2	ΔΗΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΝΑΙ		Δ. Ζαγορίου, Δ. Πωγωνίου, Δ. Βορείων Τζουμέρκων, Δ. Μετσόβου, Δ. Δωδώνης, Δ. Ζίτσας
3	ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ		ΟΧΙ	
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Πρεβέζης)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
4	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	ΝΑΙ		Τμήμα του Δήμου Ζηρού (περιοχή του Ανωγείου & Θεσπρωτικού)
5	ΔΗΜΟΣ ΖΗΡΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΖΗΡΟΥ		ΟΧΙ	Τμήμα του Δήμου Ζηρού (τον παλαιό Δήμο Φιλιππιάδας)

6	ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΓΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΑΡΓΑΣ		ΟΧΙ	
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Άρτας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
7	ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΑΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ	ΝΑΙ		Δήμος Γεωργίου Καραϊσκάκη, Δήμος Κεντρικών Τζουμέρκων
8	ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚ. ΣΚΟΥΦΑ		ΟΧΙ	

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ					
A/A	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Καστοριάς)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
1	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΝΑΙ		Δήμος Άργους Ορεστικού, Δήμος Νεστορίου
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Κοζάνης)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
2	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΝΑΙ		Δήμος Σερβίων-Βελβεντού
3	ΔΗΜΟΣ ΒΟΪΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΒΟΪΟΥ		ΟΧΙ	
4	ΔΗΜΟΣ ΕΟΡΔΑΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΕΟΡΔΑΙΑΣ		ΟΧΙ	
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Γρεβενών)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
5	ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΝΑΙ		Όλο το Ν. Γρεβενών (και το Δήμο Δεσκάτης)

	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Φλωρίνης)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
6	ΔΗΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΝΑΙ		Δήμος Αμυνταίου, Δήμος Πρεσπών

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ					
A/A	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Θεσσαλονίκης)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
1	ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ		ΟΧΙ	
2	ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ - ΕΥΟΣΜΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ - ΕΥΟΣΜΟΥ	ΝΑΙ		Δήμος Δέλτα, Δήμος Ωραιοκάστρου, Δήμος Αμπελοκήπων - Μενεμένης, Δήμος Παύλου Μελά, Δήμος Χαλκηδόνος
3	ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ		ΟΧΙ	
4	ΔΗΜΟΣ ΛΑΓΚΑΔΑ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΛΑΓΚΑΔΑ	ΝΑΙ		Δήμος Βόλβης
5	ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΘΕΡΜΗΣ	ΝΑΙ		Δήμος Θερμαϊκού
6	ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ - ΣΥΚΕΩΝ			ΟΧΙ	
7	ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ			ΟΧΙ	
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Ημαθίας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
8	ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ		ΟΧΙ	
9	ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ		ΟΧΙ	
10	ΔΗΜΟΣ Ι.Π. ΝΑΟΥΣΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ Ι.Π. ΝΑΟΥΣΑΣ		ΟΧΙ	

	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Κιλκίς)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
11	ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΙΛΚΙΣ	ΝΑΙ		Δήμο Παιονίας (Τμήμα Αυθαιρέτων)
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Πέλλας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
12	ΔΗΜΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΕΔΕΣΣΑΣ	ΝΑΙ		Δήμος Σκύδρας, Δήμος Αλμωπίας
13	ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΕΛΛΑΣ		ΟΧΙ	
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Πιερίας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
14	ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	ΝΑΙ		Δήμος Δίου - Ολύμπου, Δήμος Πύδνας – Κολινδρού
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Σερρών)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
15	ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ	ΝΑΙ		Δήμος Αμφίπολης, Δήμος Βισαλτίας, Δήμος Εμμανουήλ Παππά, Δήμος Νέας Ζίχνης
16	ΔΗΜΟΣ ΣΙΝΤΙΚΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΣΙΝΤΙΚΗΣ	ΝΑΙ		Δήμος Ηρακλείας
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Χαλκιδικής)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
17	ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ		ΟΧΙ	
18	ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΣΙΘΩΝΙΑΣ		ΟΧΙ	
19	ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	ΝΑΙ		Δήμος Κασσάνδρας
20	ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	ΝΑΙ		

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ					
A/A	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Δράμας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
1	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ /	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	ΝΑΙ		Δήμος Κάτω Νευροκοπίου Δήμος Προσοτσάνης Δήμος Παρανεαστίου Δήμος Δοξάτου
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Καβάλας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
2	ΔΗΜΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΝΑΙ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΑΔΕΙΕΣ	ΟΧΙ ΑΥΘΑΙΡΕΤΑ	Δήμος Παγγαίου Δήμος Νέστου Δήμος Θάσου
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Ξάνθης)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
3	ΔΗΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΞΑΝΘΗΣ	ΝΑΙ		Δήμος Τοπείρου Δήμος Μύκης Δήμος Αβδήρων
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Ροδόπης)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
4	ΔΗΜΟΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	ΝΑΙ		Δήμος Ιάσμου Δήμος Αρριανών Δήμος Μαρώνειας-Σαπών
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Έβρου)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
5	ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	ΝΑΙ		Δήμος Σαμοθράκης Δήμος Σουφλίου
6	ΔΗΜΟΣ ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ		ΟΧΙ	
7	ΔΗΜΟΣ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ	ΝΑΙ		Κοινότητες Δήμου Σουφλίου

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ					
A/A	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Κέρκυρας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
1	ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΝΑΙ		Δήμος Παξών, Οθωνοί, Ερικούσα, Μαθράκι
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Κεφαλληνίας & Ιθάκης)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
2	ΔΗΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	ΝΑΙ		Δήμος Ιθάκης
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Λευκάδας)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
3	ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	ΝΑΙ		Δήμος Μεγανησίου
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Ζακύνθου)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
4	ΔΗΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΖΑΚΥΝΘΟΥ		ΟΧΙ	

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ					
A/A	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Λέσβου)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
1	ΔΗΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΛΕΣΒΟΥ		ΟΧΙ	
2	ΔΗΜΟΣ ΛΗΜΝΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΛΗΜΝΟΥ	ΝΑΙ		Δήμος Αγ. Ευστρατίου

	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Χίου)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
3	ΔΗΜΟΣ ΧΙΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΧΙΟΥ	ΝΑΙ		Δήμος Ψαρών Δήμος Οινουσών
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Σάμου)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
4	ΔΗΜΟΣ ΣΑΜΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΣΑΜΟΥ		ΟΧΙ	
5	ΔΗΜΟΣ ΙΚΑΡΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΙΚΑΡΙΑΣ	ΝΑΙ		Δήμος Φούρνων Κορσεών

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ					
A/A	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Δωδεκανήσων)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
1	ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ	Δ/ΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ & Δ/ΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	ΝΑΙ		Δ. Ρόδου, Δ. Μεγίστης (Καστελλόριζο), Δ. Τήλου, Δ. Χάλκης
2	ΔΗΜΟΣ ΣΥΜΗΣ	Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ (ΥΔΟΜ)		ΟΧΙ	
3	ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ	Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΤΜΗΜΑ ΔΟΜΗΣΗΣ	ΝΑΙ		Δ. Καλυμνίων, Δ. Αστυπάλαιας, Δ. Πάτμου, Δ. Λειψών (και Αρκιών)
4	ΔΗΜΟΣ ΛΕΡΟΥ	ΥΔΟΜ	ΝΑΙ		Δ. Λέρου και Δ. Αγαθονησίου
5	ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΥΔΟΜ	ΝΑΙ		Δ. Καρπάθου και Δ. Κάσου
6	ΔΗΜΟΣ ΚΩ	Δ/ΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ	ΝΑΙ		Δ. Κω και Δ. Νισύρου
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Κυκλάδων)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
1	ΔΗΜΟΣ ΣΥΡΟΥ-ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ	ΥΔΟΜ-Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΝΑΙ		Δ. Σύρου-Ερμούπολης, Δ. Κύθνου, Δ. Κέα

2	ΔΗΜΟΣ ΜΥΚΟΝΟΥ	ΥΔΟΜ-Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ		ΟΧΙ	
3	ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΟΥ	ΥΔΟΜ-Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ		ΟΧΙ	
4	ΔΗΜΟΣ ΘΗΡΑΣ	ΥΔΟΜ-Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΝΑΙ		Δ. Θήρας, Δ. Σικίνου, Δ. Φολεγάνδρου, Δ. Ανάφης, Δ. Ιητών (Ιου)
5	ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΟΥ	ΥΔΟΜ	ΝΑΙ		Δ. Μήλου, Δ. Κιμώλου, Δ. Σίφνου, Δ. Σερίφου
6	ΔΗΜΟΣ ΝΑΞΟΥ & ΜΙΚΡΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΥΔΟΜ	ΝΑΙ		Δ. Νάξου, Δ. Αμοργού, Δ. Πάρου, Δ. Αντίπαρου
7	ΔΗΜΟΣ ΤΗΝΟΥ	ΥΔΟΜ-Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ		ΟΧΙ	

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ					
A/A	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Ηρακλείου)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
1	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΝΑΙ		Δήμο Μαλεβιζίου, Δήμο Χερσονήσου (Τμήμα), Δήμο Αρχανών - Αστερουσίων (Τμήμα)
2	ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	ΝΑΙ		Δήμος Βιάννος, Δήμος Χερσονήσου (Επισκοπή, Γαλίφα, Σγουροκεφάλι, Σταμνοί, Χοχλακίες), Δήμο Αρχανών - Αστερουσίων (Αγίες Παρασκιές, Άγιος Βασίλειος, Αλάγνι, Αρμανώγεια, Ασπρακοί, Αστρίτσι, Καλλονή, Καταλαγάρι, Κελλιά, Κουνάβοι, Μελέσσεσ, Μεταξοχώρι, Μυρτιά, Παρθένι, Πεζά, Φιλίσια, Χουδέτσι, Αποσελέμι, Βοριάς, Καλύβια, Κάτω Καλύβια, Κεφαλάδος, Λιγόρτυνος, Μαδέ, Νεοχώρι, Πλακιώτισσα, Πυράθι, Τεφέλι και Χαράκι)
3	ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΦΑΙΣΤΟΥ ΜΟΙΡΕΣ	ΝΑΙ		Δήμος Γόρτυνας, Δήμος Αρχανών - Αστερουσίων (Τμήμα Αστερουσίων)
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Λασιθίου)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ

3	ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΝΑΙ		Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου
4	ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ		ΟΧΙ	
5	ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΣΗΤΕΙΑΣ		ΟΧΙ	
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Ρεθύμνης)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
6	ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ		ΟΧΙ	
7	ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΝΑΙ		Δήμος Αγίου Βασιλείου, Δήμος Αμάριου, Δήμος Ανωγείων
	ΔΗΜΟΙ (Π.Ε. Χανίων)	Πολεοδομική Υπηρεσία	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ		ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΙ
8	ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ	ΝΑΙ		Δήμος Αποκορώνου, Δήμος Γαύδου, Δήμος Καντάνου - Σελίνου, Δήμος Κισσάμου, Δήμος Πλατανιά, Δήμος Σφακίων

Παράρτημα VI

Διοικητική υποστήριξη στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής
(υφιστάμενη κατάσταση)

ΑΑ	ΔΗΜΟΣ	ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ	ΔΗΜΟΙ ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ	ΠΛΗΘΟΣ
1	Αγίας Παρασκευής	ΝΑΙ	Αμαρουσίου, Βριλησίων, Κηφισιάς (περιλαμβάνει και τη Ν.Ερυθραία), Μεταμόρφωσης, Νέου Ηρακλείου, Νέας Ιωνίας, Πεύκης-Λυκόβρυσης, Πεντέλης (περιλαμβάνει και τα Μελίσσια), Φιλοθέης-Ψυχικού, Χολαργού-Παπάγου, Χαλανδρίου	11
2	Αγίου Νικολάου	ΝΑΙ	Ιεράπετρας, Σητείας, Οροπεδίου Λασιθίου	3
3	Αγρινίου	ΝΑΙ	Θέρμου	1
4	Αθηναίων	ΝΑΙ	Βύρωνα, Δάφνης-Υμηττού, Γαλασίου, Ζωγράφου, Ηλιούπολης, Καισαριανής, Φιλαδέλφειας-Χαλκηδόνος	7
5	Αιγάλεω	ΝΑΙ	Αγίας Βαρβάρας, Περιστερίου, Πετρούπολης, Αγίων Αναργύρων-Καματερού, Ιλίου, Χαϊδαρίου	6
6	Αλεξανδρούπολης	ΝΑΙ	Σαμοθράκης, Σουφλίου, Διδυμοτείχου, Ορεστιάδας	4
7	Αμφιλοχίας	ΝΑΙ	Ακτίου-Βόνιτσας	1
8	Αρταίων	ΝΑΙ	Νικολάου Σκουφά, Γεωργίου Καραϊσκάκη, Κεντρικών Τζουμέρκων	3
9	Αχαρνών	ΟΧΙ	-	-
10	Βέροιας	ΝΑΙ	Νάουσας, Αλεξάνδρειας	2
11	Βόλου	ΝΑΙ	Αλμυρού, Ρήγα Φεραίου, Σκιάθου, Σκοπέλου, Αλοννήσου, Νοτίου Πηλίου, Ζαγοράς-Μουρεσίου	7
12	Γρεβενών	ΝΑΙ	Δεσκάτης	1
13	Δελφών	ΝΑΙ	Δωρίδος	1
14	Δράμας	ΝΑΙ	Δοξάτου, Νευροκοπίου, Παρανεστίου, Προσοτσάνης	4
15	Έδεσσας	ΝΑΙ	Πέλλας, Αλμωπίας, Σκύδρας	3
16	Ελευσίνας	ΝΑΙ	Ασπροπύργου, Μεγαρέων, Φυλής, Μάνδρας-Ειδυλλίας	4
17	Ζακύνθου	ΟΧΙ	-	-
18	Ηγουμενίτσας	ΝΑΙ	Φιλιατών, Σουλίου	2
19	Ηρακλείου	ΝΑΙ	Μαλεβιζίου, Αρχανών-Αστερουσίων, Γόρτυνας, Χερσονήσου, Βιάννου, Μινώα-Πεδιάδος, Φαιστού	7
20	Θεσσαλονίκης	ΝΑΙ	Καλαμαριάς, Κορδελιού-Ευόσμου, Νεάπολης-Συκεών,	13

			Παύλου Μελά, Πυλαίας-Χορτιάτη, Θέρμης, Θερμαϊκού, Αμπελοκήπων-Μενεμένης, Δέλτα, Λαγκαδά, Βόλβης, Χαλκηδόνος, Ωραιοκάστρου	
21	Ιερής Πόλης Μεσολογγίου	ΝΑΙ	Ξηρομέρου	1
22	Ιωαννιτών	ΝΑΙ	Βορείων Τζουμέρκων, Δωδώνης, Ζαγορίου, Ζίτσας, Κόνιτσας, Μετσόβου, Πωγωνίου	7
23	Καβάλας	ΝΑΙ	Παγγαίου, Νέστου, Θάσου	3
24	Καλαμάτας	ΝΑΙ	Μεσσήνης, Οιχαλίας, Δυτικής Μάνης, Πύλου-Νέστωρος, Τριφυλίας	5
25	Καλλιθέας	ΝΑΙ	Μοσχάτου-Ταύρου, Νέας Σμύρνης, Παλαιού Φαλήρου, Αγίου Δημητρίου, Αλίμου, Ελληνικού-Αργυρούπολης, Γλυφάδας	7
26	Καρδίτσας	ΝΑΙ	Σοφάδων, Παλαμά, Μουζακίου, Πλαστήρα, Αργιθέας	5
27	Καρπενησίου	ΝΑΙ	Αγράφων	1
28	Καστοριάς	ΝΑΙ	Άργους-Ορεστικού, Νεστορίου	2
29	Κατερίνης	ΝΑΙ	Πύδνας-Κολινδρού, Δίου-Ολύμπου	2
30	Κέρκυρας	ΝΑΙ	Παξών	1
31	Κεφαλονιάς	ΝΑΙ	Ιθάκης	1
32	Κιλκίς	ΝΑΙ	Παιονίας	1
33	Κοζάνης	ΝΑΙ	Εορδαίας, Σερβίων-Βελβεντού, Βοΐου	3
34	Κομοτηνής	ΝΑΙ	Μαρώνειας-Σαπών, Ιάσμου, Αρριανών	3
35	Κορινθίων	ΝΑΙ	Βέλου Βόχας, Σικυωνίων, Ξυλοκάστρου-Ευρωστίνης, Νεμέας, Λουτρακίου-Αγίων Θεοδώρων	5
36	Κω	ΝΑΙ	Νισύρου	1
37	Λαμιέων	ΝΑΙ	Αμφίκλειας-Ελάτειας, Λοκρών, Δομοκού, Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου, Στυλίδος, Μακρακώμης	6
38	Λαρισαίων	ΝΑΙ	Αγιάς, Ελασσόνας, Κιλελέρ, Τεμπών, Τυρνάβου, Φαρσάλων	6
39	Λεβαδέων	ΝΑΙ	Ορχομενού, Αντίκυρας-Διστόμου-Αράχωβας, Αλιάρτου, Θηβαίων, Τανάγρας	5
40	Λέσβου	ΟΧΙ	-	-
41	Λευκάδας	ΝΑΙ	Μεγανησίου	1
42	Λήμνου	ΝΑΙ	Αγίου Ευστρατίου	1
43	Ναυπακτίας	ΟΧΙ	-	-
44	Ναυπλιέων	ΝΑΙ	Άργους-Μυκηνών, Επιδαύρου, Ερμιονίδας	3
45	Νίκαιας-Αγίου	ΟΧΙ	-	-

	Ιωάννη Πέντη			
46	Ξάνθης	NAI	Αβδήρων, Μύκης, Τοπείρου	3
47	Παλλήνης	NAI	Παιανίας, Ραφήνας-Πικερμίου, Κορωπίων, Νέας Μάκρης, Σπάτων Αρτέμιδας, Μαρκοπούλου, Λαυρεωτικής, Διονύσου, Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης, Ωρωπού, Σαρωνικού	11
48	Πατρέων	NAI	Αιγιαλείας, Δυτικής Αχαΐας, Ερυμάνθου, Καλαβρύτων	4
49	Πειραιώς	NAI	Κερατσινίου-Δραπετσώνας, Κορυδαλλού, Περάματος, Αίγινας, Αγκιστρίου, Σπετσών, Κυθήρων, Τροιζηνίας (και Μέθανα), Πόρου, Ύδρας	10
50	Πολυγύρου	NAI	Αριστοτέλη, Κασσάνδρας, Νέας Προποντίδας, Σιθωνίας	4
51	Πρέβεζας	NAI	Ζηρού, Πάργας	2
52	Πύργου	NAI	Ανδρίτσαινας-Κρεστένων, Ζαχάρως, Ανδραβίδας-Κυλλήνης, Πηνειού, Αρχαίας Ολυμπίας, Ήλιδας	6
53	Ρεθύμνου	NAI	Ανωγείων, Μυλοποτάμου, Αγίου Βασιλείου, Αμαρίου, Ρεθύμνης	5
54	Ρόδου	NAI	Καρπάθου, Κάσου, Σύμης, Χάλκης, Τήλου, Μεγίστης Καταβολή προνοιακών επιδομάτων: Καλύμνου, Πάτμου, Λέρου, Λειψών, Αστυπάλαιας, Αγαθονησίου, Κω, Νισύρου	6 8
55	Σαλαμίνας	OXI	-	-
56	Σάμου	NAI	Ικαρίας, Φούρνων Κορσεών	2
57	Σερρών	NAI	Σιντικής, Ηράκλειας, Εμμανουήλ Παππιά, Νέας Ζίχνης, Βισαλτίας, Αμφίπολης	6
58	Σπάρτης	NAI	Ανατολικής Μάνης, Μονεμβάσας, Ευρώτα, Ελαφοννήσου	4
59	Σύρου	NAI	Αμοργού, Ανάφης, Άνδρου, Αντίπαρου, Θήρας, Ίου, Κέας, Κιμώλου, Κύθνου, Μήλου, Μυκόνου, Νάξου & Μικρών Κυκλάδων, Πάρου, Σερίφου, Σικίνου, Σίφνου, Τήνου, Φολεγάνδρου	18
60	Τρικκαίων	NAI	Φαρκαδόνας, Καλαμπάκας, Πύλης	3
61	Τρίπολης	NAI	Βόρειας Κυνουρίας, Νότιας Κυνουρίας, Μεγαλόπολης, Γορτυνίας	4
62	Φλώρινας	NAI	Αμυνταίου, Πρεσπών	2
63	Χαλκιδέων	NAI	Διρφύων-Μεσσαπίων,	7

			Ερέτριας, Κύμης Αλιβερίου, Καρύστου, Μαντουδίου-Λίμνης- Αγίας Άννας, Ιστιαίας, Σκύρου	
64	Χανίων	ΝΑΙ	Αποκορώνου, Πλατανιά, Κισσάμου, Καντάνου-Σελίνου, Γαύδου, Σφακίων	6
65	Χίου	ΝΑΙ	Οινουσσών, Ψαρών	2

Παράρτημα VII

Αποσπάσματα από αποφάσεις και συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης για την τοπική διαμεσολάβηση

ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Εικοστή έκτη τακτική συνεδρίαση

ΣΥΣΤΑΣΗ 757 (1975) επί των συμπερασμάτων της συνάντησης της Επιτροπής Νομικών Υποθέσεων της Συνέλευσης με τους Συνηγόρους του Πολίτη και τους Κοινοβουλευτικούς Επιτρόπους στο Συμβούλιο της Ευρώπης

(Παρίσι, 18-19 Απριλίου 1974)

Η Συνέλευση,

{10. Συνιστά στην Επιτροπή Υπουργών να καλέσει τις κυβερνήσεις των κρατών μελών που δεν το έχουν ήδη πράξει, να εξετάσουν την δυνατότητα διορισμού σε εθνικό, περιφερειακό και / ή σε τοπικό επίπεδο πρόσωπα με αρμοδιότητες όμοιες με αυτές των υπαρχόντων Συνηγόρων του Πολίτη ή Κοινοβουλευτικών Επιτρόπων}.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

ΣΥΣΤΑΣΗ αρ. R (85) 13

ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΘΕΣΜΟ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

(Θεσπίστηκε από την Επιτροπή των Υπουργών στις 23 Σεπτεμβρίου 1985 στην 388η συνάντηση των Αναπληρωτών Υπουργών).

Η Επιτροπή Υπουργών

{Συνιστά στις κυβερνήσεις των κρατών μελών:

α. να εξετάσουν την δυνατότητα διορισμού ενός Συνηγόρου του Πολίτη σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο ή σε ειδικούς τομείς της δημόσιας διοίκησης,

β. να εξετάσουν την δυνατότητα του Συνηγόρου του Πολίτη, όπου δεν έχει ήδη, να εξετάζει ιδίως υποθέσεις ανθρώπινων δικαιωμάτων που εμπίπτουν στο πλαίσιο της γενικής αρμοδιότητάς του και, αν δεν είναι ασύμβατο με την εθνική νομοθεσία, να κινεί αυτεπάγγελτες έρευνες και να γνωμοδοτεί σε ζητήματα ανθρώπινων δικαιωμάτων

γ. να εξετάσουν την επέκταση και ενδυνάμωση των αρμοδιοτήτων του Συνηγόρου του Πολίτη ώστε να ενθαρρύνεται η αποτελεσματική παρακολούθηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών κατά την λειτουργία της διοίκησης}.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΚΟΓΚΡΕΣΟ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Σύσταση 61 (1999) του Κογκρέσου των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης

για τον ρόλο των Τοπικών και Περιφερειακών Διαμεσολαβητών/Συνηγόρων του Πολίτη

στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων των πολιτών

Το Κογκρέσο

{Συνιστά:

I. Στις κυβερνήσεις των κρατών μελών που δεν έχουν ακόμη τέτοιο θεσμό:

21. να ενθαρρύνουν την ίδρυση Γραφείων Συνηγόρων σε εθνικό επίπεδο, καθώς επίσης και σε δημοτικό και περιφερειακό επίπεδο και να διασφαλίσουν ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να βοηθήσουν στην επαύξηση της προστασίας των πολιτών και των μειονοτήτων και στον σεβασμό του κράτους δικαίου και να βελτιώσουν την διαχείριση των δημόσιων υποθέσεων και την λειτουργία των αρχών, με τα κατάλληλα νομικά και δημοσιονομικά εργαλεία.

II. Στις Κυβερνήσεις των κρατών μελών που ήδη έχουν τέτοιον θεσμό σε εθνικό επίπεδο:

22. να λάβουν μέτρα εισαγωγής του θεσμού και σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο και κατάλληλης ενημέρωσης των πολιτών για την φύση του θεσμού και τις δυνατότητες που προσφέρει}.

Το πιο αναλυτικό κείμενο για τον θεσμό του τοπικού Συνηγόρου περιλαμβάνεται ως παράρτημα στο Ψήφισμα **80/1999** του Κογκρέσου των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

{Ψήφισμα 80 (1999) του Κογκρέσου των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης

για τον ρόλο των τοπικών και περιφερειακών Διαμεσολαβητών/Συνηγόρων στην

υπεράσπιση των δικαιωμάτων των πολιτών.

Το Κογκρέσο,

1. Υπενθυμίζοντας τα κείμενα που ψηφίστηκαν από τα όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τον τομέα της διαμεσολάβησης,

2. Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα του συνεδρίου της Μεσσίνα (Ιταλία, 13-15 Νοεμβρίου 1997) με θέμα "Καθιστώντας προσβάσιμη την προστασία των δικαιωμάτων στους πολίτες: ο Συνήγορος σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο", καθώς επίσης και την έρευνα του Κογκρέσου για τον θεσμό του Διαμεσολαβητή, του Συνηγόρου του Πολίτη και του "Υπερασπιστή των Δικαιωμάτων" σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο στην Ευρώπη,

3. Σημειώνοντας τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων που οργανώθηκαν από το Συμβούλιο της Ευρώπης στην "Στρογγυλή Τράπεζα με τους Ευρωπαίους Συνηγόρους του Πολίτη" στην Φλωρεντία (7-8 Νοεμβρίου 1991), την Λισαβόνα (16-17 Ιουνίου 1994), την Λεμεσό (8-10 Μάη 1996) και την Μάλτα (Οκτώβριος 1998),

4.Κρίνει ότι οι πολίτες χρειάζονται ολοένα και περισσότερο έναν θεσμό, ο οποίος θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους και θα είναι σε θέση να ασκήσει πίεση στις δημόσιες αρχές για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους,

5. Πιστεύει ότι η διαμεσολάβηση μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες των πολιτών, βελτιώνοντας τις σχέσεις τους με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και σημειώνει ότι σε μερικούς Δήμους και Περιφέρειες της Ευρώπης ήδη λειτουργούν γραφεία Διαμεσολαβητών ή Συνηγόρων που ήδη προσφέρουν στους πολίτες ένα προσβάσιμο μέσο που διασφαλίζει ότι οι αρχές λειτουργούν επαρκώς,

6. Δίνει σημασία στο γεγονός ότι οι ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, όπως οι ανάπηροι, τα παιδιά, οι μειονότητες και οι μετανάστες, οι οποίοι έχουν συχνότερη επαφή με τις δημόσιες αρχές από άλλες κατηγορίες, χρειάζονται απλά και αξιόπιστα μέσα πρόσβασης στις δημόσιες διαδικασίες.

7. Δίνει σημασία στο γεγονός ότι η Νορβηγία ίδρυσε τον Συνήγορο του Παιδιού το 1981 και συνιστά να εξεταστεί η δυνατότητα να ανατεθεί η υπεράσπιση και

προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών (σύμφωνα με την Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού του 1989) στα γραφεία των Συνηγόρων του Πολίτη, παρέχοντάς τους κατάλληλο προσωπικό κι επαρκείς πόρους,

8. Επιβεβαιώνει ότι η διαμεσολάβηση, ως ένας τρόπος επίλυσης και αποτροπής διαφορών, μπορεί να μειώσει την ανάγκη προσφυγής σε δικαστικές διαδικασίες κι επομένως να αποφορτίσει τα Διοικητικά και Πολιτικά Δικαστήρια, ικανοποιώντας τις ανάγκες των πολιτών, βελτιώνοντας τις σχέσεις μεταξύ αυτών και των τοπικών και περιφερειακών αρχών,

9. Κρίνει ότι ένας αριθμός κρατών πρέπει να ιδρύσει έναν θεσμό με αποστολή την διασφάλιση της δικαιοσύνης, τον σεβασμό στο κράτος δικαίου και την ορθή διοίκηση και να είναι επίσης σε θέση να επικοινωνεί με το κοινό,

10. Σημειώνει ότι σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες, ένας αριθμός τοπικών και περιφερειακών αρχών, οι οποίες βρίσκονται πλησιέστερα στις ανάγκες των πολιτών, έχουν ήδη ιδρύσει τέτοιους θεσμούς, επιτρέποντας στους πολίτες να συμβάλλουν στην βελτίωση του τρόπου λειτουργίας των δημόσιων αρχών. Υπενθυμίζει ότι πρώτη η Σουηδία, το 1809, εισήγαγε την λειτουργία της προστασίας των πολιτών και, στην συνέχεια, η Φινλανδία, το 1919,

11. Κρίνει ότι το έργο των τοπικών και περιφερειακών Συνηγόρων, οι οποίοι μπορούν να εξετάζουν και να εποπτεύουν την ορθή λειτουργία των δραστηριοτήτων των δημόσιων αρχών μπορεί να βοηθήσει:

- στη μείωση του χάσματος μεταξύ των αρχών και των Ευρωπαίων πολιτών,
- στην επαύξηση της αποτελεσματικότητας και ανοικτότητας των διοικητικών υπηρεσιών με την βελτίωση της δημόσιας πρόσβασης στις διοικητικές διαδικασίες,

- στην οργάνωση ειλικρινούς διαλόγου μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων αρχών με την συνένωση των προσπαθειών τους με αυτές των Γραφείων Γνώμης Πολιτών που ήδη λειτουργούν σε αρκετές αρχές,

12. Σημειώνει ότι, αναλύοντας τις εμπειρίες των Συνηγόρων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο σε όλη την Ευρώπη, οι συμμετέχοντες στο Συνέδριο της Μεσσίνας εξέφρασαν την επιθυμία να εισαχθεί αυτός ο θεσμός σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες, επ' ωφελεία των πολιτών που δεν έχουν ακόμη πρόσβαση σε μια τέτοια μορφή προστασίας,

Διακηρύσσει

13. ότι ο θεσμός των τοπικών και περιφερειακών Συνηγόρων συμβάλλει στην εφαρμογή των αρχών του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης,

14. ότι η πρακτική της “θεσμικής διαμεσολάβησης” θα πρέπει να ενισχυθεί όπου ήδη υπάρχει και να εισαχθεί επίσημα σε Δήμους και περιφέρειες που δεν έχουν ακόμη αυτόν τον μηχανισμό προστασίας των πολιτών

Θεσπίζει

15. τις Αρχές που διέπουν την ίδρυση των τοπικών και περιφερειακών Γραφείων Συνηγόρων, όπως παρατίθενται στο Παράρτημα του Ψηφίσματος.

Συνιστά:

I. στις τοπικές και περιφερειακές αρχές που δεν έχουν αυτόν τον θεσμό:

16. να ιδρύσουν δημοτικά και περιφερειακά Γραφεία Συνηγόρου με τα κατάλληλα νομικά μέσα, εξουσίες, υποδομές και προσωπικό, λαμβάνοντας υπόψη τις Αρχές που διέπουν τον θεσμό του Συνηγόρου του Πολίτη σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο,

17. να εξετάσουν, όπου είναι απαραίτητο, την συνένωση πόρων μικρότερων Δήμων, ώστε να ιδρυθούν κοινά Γραφεία Συνηγόρου.

II. στις τοπικές και περιφερειακές αρχές που έχουν ήδη τον θεσμό:

18. να λάβουν υπόψη τις προαναφερθείσες Αρχές προκειμένου να επικαιροποιήσουν τον θεσμό όπου είναι αναγκαίο,
19. να ιδρύσουν ένα εθνικό δίκτυο τοπικών και περιφερειακών Συνηγόρων για την συγκέντρωση εμπειριών και να εξεταστεί η δυνατότητα της συνεργασίας και εναρμόνισης για την επίλυση των προβλημάτων των πολιτών με τις δημόσιες αρχές,
20. Να βελτιώσουν την ποιότητα και την ροή των πληροφοριών για τις δυνατότητες που παρέχονται στους πολίτες από αυτόν τον θεσμό.
Ζητά από τα κατάλληλα όργανα
21. να σχεδιάσουν συνέδρια, σεμινάρια και άλλες διοργανώσεις, ιδίως στις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, προκειμένου να προωθήσουν την ενημέρωση και να ενθαρρύνουν την ίδρυση τέτοιων μηχανισμών προστασίας των πολιτών,
22. να ιδρύσουν μια επίλεκτη ομάδα τοπικών και περιφερειακών Συνηγόρων εντός του Κογκρέσου, με συμβουλευτικό ρόλο στις εργασίες του Κογκρέσου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αρχές που διέπουν τον θεσμό του Διαμεσολαβητή σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο

Εισαγωγή

1. Η ποικιλότητα των νομικών συστημάτων των Ευρωπαϊκών χωρών, οι διαφορετικοί τρόποι αποκέντρωσης σε αυτές τις χώρες και η ποικιλία των διαδικασιών για τον διορισμό Συνηγόρων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο επιβάλλει να προτείνουμε ένα γενικό πρότυπο, το οποίο θα μπορεί να εφαρμοστεί από τα διάφορα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, με έναν τρόπο που θα λαμβάνει υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε συστήματος.
Νομικό πλαίσιο

2. Ενόψει της ποικιλότητας των νομικών συστημάτων των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, θα ήταν εσφαλμένο να συνταχθούν αυστηρές αρχές όσον αφορά τον τύπο των νομικών κανόνων που θα εισάγουν τον θεσμό των Συνηγόρων (συνταγματικοί νόμοι, ειδικοί νόμοι, αυτοδιοικητικοί νόμοι για τις περιφέρειες ή τους δήμους, διατάγματα, κανονισμοί, κλπ). Κάθε αρμόδιο όργανο μπορεί, σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο, να θεσπίσει νομικά μέτρα κατάλληλα ενόψει των συγκεκριμένων σκοπών του.

Ο θεσμός του Συνηγόρου

3. Ο θεσμός του Συνηγόρου (σε Ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό, επαρχιακό, δημοτικό επίπεδο, κλπ) βοηθά τόσο στην ενίσχυση του συστήματος προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων, όσο και στην βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των δημόσιων αρχών και των πολιτών.

4. Χωρίς να παρεμβαίνει στις δραστηριότητες των δικαιοδοτικών οργάνων (διεθνή δικαστήρια, επιτροπές, εποπτικά όργανα και εθνικά δικαστήρια), ο Συνήγορος προστατεύει τα δικαιώματα, τα συμφέροντα και τις ειδικές καταστάσεις των ατόμων σε σχέση με τις πράξεις και συμπεριφορές των δημόσιων αρχών.

5. Ανάλογα με τον βαθμό της διοικητικής αποκέντρωσης του κράτους και τις αυτοτελείς αρμοδιότητες που έχουν ανατεθεί στις τοπικές αρχές σε διάφορα επίπεδα (κρατίδια, Lander, καντόνια, περιφέρειες, αυτόνομες κοινότητες, διαμερίσματα, επαρχίες, δήμοι κλπ), ο θεσμός των τοπικών και περιφερειακών Συνηγόρων αποσκοπεί στην προστασία των πολιτών στο εγγύτερο δυνατό επίπεδο.

6. Η εποπτεία των δημόσιων αρχών, οι δράσεις των οποίων έχουν άμεση επίπτωση στους πολίτες και τους χρήστες των υπηρεσιών, θα μπορούσε να είναι πολύ πιο βαθιά και αποτελεσματική σε τοπικό επίπεδο παρά σε πιο οριζόντια κλίμακα (περιφερειακή ή εθνική), καθώς την τελευταία περίπτωση απασχολεί κυρίως ο σχεδιασμός, η παραγωγή πολιτικής και ο συντονισμός.

7. Η εγγύτητα των Συνηγώρων με τους πολίτες έχει προφανή οφέλη για τους πολίτες. Για να επιτευχθεί αυτό, η λύση του διορισμού Συνηγώρων σε κάθε τοπική ή περιφερειακή αρχή με διοικητική ή/και νομοθετική αυτονομία είναι μακράν προτιμότερη από την λύση της επέκτασης των αρμοδιοτήτων του εθνικού Συνηγώρου του Πολίτη σε επίπεδο ελέγχου των πράξεων και συμπεριφορών των τοπικών και περιφερειακών αρχών.

8. Σε χώρες που ο βαθμός της διοικητικής αποκέντρωσης επιτρέπει τον διορισμό ενός Συνηγώρου σε κάθε Δήμο, προκειμένου να αποφευχθεί η υπερβολική διάσπαση της τοπικής αρμοδιότητας, είναι επιθυμητό να συγκροτηθούν ενώσεις δήμων, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι η σφαίρα αρμοδιότητας κάθε Συνηγώρου να μην είναι υπερβολικά στενή, όσον αφορά την γεωγραφική περιοχή και τον αριθμό των πολιτών που καλύπτει.

Η επιλογή του Συνηγώρου

9. Τα βασικά ποιοτικά χαρακτηριστικά ενός Συνηγώρου, όσον αφορά τις λειτουργίες του, είναι η ανεξαρτησία, η αμεροληψία και η επάρκεια. Γι' αυτό, το επιλεγόμενο πρόσωπο δεν πρέπει να δέχεται επιρροές από (ή να υπόκειται σε πιέσεις από) τα όργανα των τοπικών και περιφερειακών αρχών, το ανώτερο προσωπικό τους, τα πολιτικά κόμματα κλπ.

10. Συνιστάται:

i. να αποφεύγεται ο διορισμός πολιτικών (δηλ. όσων έχουν εκλεγεί σε ένα συμβούλιο ή είναι μέλη ενός πολιτικού κόμματος). Η ανεξαρτησία και η αμεροληψία πρέπει να είναι ορατή από τους πολίτες και ως προς αυτό, η εικόνα είναι επίσης σημαντική.

ii. να εξετάζονται στενά οι υποψήφιοι, προκειμένου να αποκλεισθούν αυτοί που μπορεί να έχουν (ή να εμφανίζεται ότι έχουν) διασυνδέσεις με την τοπική αρχή (συμφέροντα συνδεόμενα με το επάγγελμα ή τις αρμοδιότητές τους, πολιτικά ή οικονομικά συμφέροντα, κλπ.)

iii. να διασφαλίζεται ότι η εκπαίδευση και οι ιδιότητες των υποψηφίων είναι σχετικές με τις αρμοδιότητες ενός Συνηγώρου, ο οποίος θα πρέπει να έχει επαρκή γνώση της λειτουργίας και των κανόνων της Διοίκησης.

11. Είναι επίσης επιθυμητό να έχει διευκρινιστεί ο χρόνος της θητείας, ο τρόπος επανεκλογής και η αρμοδιότητα και δράση που είναι ασυμβίβαστη με τα καθήκοντα του Συνηγώρου. Θα πρέπει να δοθεί προσοχή στην ανάγκη για ισορροπία ανάμεσα στις αρμοδιότητες και τα ασυμβίβαστα, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι θα υποβάλλουν αίτηση κατάλληλοι υποψήφιοι.

12. Πρέπει να προβλέπεται αντιμισθία, ανάλογα με το σύστημα υπηρεσίας (πλήρους, μερικής απασχόλησης κλπ) και αντίστοιχη με την αντιμισθία που καταβάλλεται σε υψηλόβαθμους λειτουργούς της διοίκησης. Όταν οι Συνήγοροι δεν λαμβάνουν αντιμισθία, δεν υπάρχουν επαρκείς εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας.

13. Ο διορισμός του Συνηγώρου, αφού έχουν ολοκληρωθεί οι αρχικές διαδικασίες (προκήρυξη, εξέταση υποψηφίων, απόψεις κλπ.), πρέπει να ανατίθεται στο αιρετό συμβούλιο της τοπικής αρχής.

14. Η πρακτική εμπειρία των Ευρωπαϊκών χωρών δείχνει ότι οι Συνήγοροι πρέπει να διορίζονται ως άτομα. Ωστόσο, δεν υπάρχουν σοβαρές ενστάσεις για την επιλογή ενός συλλογικού οργάνου.

15. Ο διορισμός Συνηγόρων με ειδικό πεδίο αρμοδιότητας (υγεία, τηλεπικοινωνίες κλπ) ή για μια ειδική ομάδα προσώπων που χρειάζεται προστασία (άτομα με αναπηρία, μετανάστες, μειονότητες κλπ) δεν πρέπει να γίνεται με διαφορετικό τρόπο απ' ό τι για τον Συνήγορο με γενική αρμοδιότητα. Δεν υπάρχει κάποια ένσταση για τον διορισμό τέτοιων ειδικών Συνηγόρων, επιπλέον των άλλων Συνηγόρων. Ωστόσο, είναι αναγκαίο να αποφευχθεί ο πληθωρισμός που θα μπορούσε να παρεμποδίζει την λειτουργία ενός γενικού συστήματος για την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Το γραφείο και οι υπηρεσίες του Συνηγόρου

16. Η ανάγκη για λύσεις που είναι κατάλληλες για κάθε ειδική περίπτωση, σύμφωνα με διαφορετικούς παράγοντες κάθε οργανισμού, όπως το μέγεθος της τοπικής ή περιφερειακής αρχής, ο προϋπολογισμός κλπ, καθιστούν αδύνατη την διατύπωση κατευθυντήριων γραμμών. Πάντως, είναι χρήσιμο να οριοθετηθούν οι ουσιώδεις σκοποί:

- i. ο Συνήγορος πρέπει να διαθέτει προσωπικό αντίστοιχο σε αριθμό και σε ιδιότητες, ανάλογα με την έκταση της εδαφικής του αρμοδιότητας και τον αριθμό των ατόμων που μπορεί να ζητήσουν τις υπηρεσίες του,
- ii. το προσωπικό μπορεί να διατεθεί στην υπηρεσία του Συνηγόρου από τις τοπικές αρχές ή να επιλεγεί άμεσα από τον Συνήγορο. Η τελευταία λύση είναι προτιμητέα, ενόψει της ανάγκης για ανεξαρτησία, η οποία αφορά επίσης τους υπαλλήλους του Συνηγόρου,
- iii. ο Συνήγορος πρέπει να έχει τις εγκαταστάσεις, τις τεχνικές υπηρεσίες και άλλες υπηρεσίες που είναι αναγκαίες για να ασκήσει αποτελεσματικά τα καθήκοντά του.

Εξουσίες και λειτουργίες του Συνηγόρου

17. Οι διαφορές στα νομικά συστήματα, τις διοικητικές οργανώσεις και τον βαθμό αυτονομίας που απολαμβάνουν οι τοπικές αρχές διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στον καθορισμό των εξουσιών του Συνηγόρου. Δεν είναι επιθυμητό να προτείνουμε ένα ενιαίο πρότυπο για αυτές τις εξουσίες, καθώς σε κάθε κράτος αυτά τα θέματα οργανώνονται με ιδιαίτερο τρόπο. Πάντως, είναι χρήσιμο να υποδείξουμε τους στόχους που πρέπει να τίθενται κατά την προσεκτική άσκηση του καθορισμού των εξουσιών του Συνηγόρου:

- i. καθώς υπάρχει μια άμεση σχέση ανάμεσα στην αυτονομία των τοπικών αρχών και στον Συνήγορο, συνεπάγεται ότι το πεδίο αρμοδιότητας του Συνηγόρου θα πρέπει να αφορά όλες τις πράξεις και συμπεριφορές των τοπικών διοικητικών αρχών,
- ii. οι εξουσίες των εθνικών Συνηγόρων και των τοπικών/περιφερειακών Συνηγόρων θα πρέπει να κατανέμονται κατά τρόπον ώστε όλες οι δραστηριότητες και συμπεριφορές των δημόσιων αρχών να καλύπτονται και να μην υπάρχουν κενά στα οποία τα άτομα θα ήταν άνευ προστασίας,
- iii. κάθε περιορισμός όσον αφορά τις πράξεις και την συμπεριφορά που σχετίζεται για παράδειγμα με ιδιαίτερους τομείς (εθνική άμυνα, δημόσια ασφάλεια, επιβολή του νόμου, κλπ) θα πρέπει να περιορίζεται μόνο στο απολύτως αναγκαίο,
- iv. όσον αφορά τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων μεταξύ των Συνηγόρων και της Δικαιοσύνης φαίνεται ότι υπάρχουν ακόμη ορισμένες γκρίζες περιοχές, καθώς και περιοχές αλληλοεπικάλυψης. Ωστόσο, ενόψει των συμφερόντων της προστασίας των ατόμων, δεν θα πρέπει να αποκλείεται η επιλογή ανάμεσα στις δύο διαδικασίες ή η εναλλακτική χρήση τους.

18. Κατά τον καθορισμό των εξουσιών και καθηκόντων του Συνηγόρου, θα πρέπει να προβλέπεται:

- i. μια συμβουλευτική λειτουργία, για να βοηθά τα άτομα να λύνουν τα προβλήματά τους με τις δημόσιες αρχές,
- ii. η ουσιώδης λειτουργία της εποπτείας και μεσολάβησης,
- iii. η λειτουργία της δημοσιότητας, η οποία είναι αναγκαία για να βοηθηθεί η επίλυση υποθέσεων κακοδιοίκησης στην πηγή τους και για να γίνουν οι δημόσιες αρχές πιο αποτελεσματικές, τηρώντας τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Πρόσβαση στον Συνήγορο

19. Η πρόσβαση στον Συνήγορο πρέπει να είναι ανοικτή για κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που θεωρεί ότι έχει υποστεί κάθε είδους βλάβη λόγω μιας πράξης ή συμπεριφοράς της τοπικής διοικητικής αρχής. Κάθε διάκριση που βασίζεται στην εθνικότητα (για παράδειγμα, όταν η πρόσβαση περιορίζεται μόνο σε πολίτες), την φυλή, το φύλο κλπ., είναι αντίθετη στις γενικές αρχές που διέπουν την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

20. Προκειμένου να καταστεί η πρόσβαση στον Συνήγορο πιο εύκολη στην πράξη, το γραφείο θα πρέπει να είναι ανοικτό κάθε μέρα και θα πρέπει να υπάρξει επίσης πρόβλεψη για επικοινωνία με τηλέφωνο και/ή με ηλεκτρονικά μέσα. Συνιστάται ιδίως η χρήση των

νέων τεχνολογιών πληροφορικής για την επικοινωνία μεταξύ Συνηγόρου και πολιτών.

21. Οι υπηρεσίες του Συνηγόρου πρέπει να παρέχονται δωρεάν και η διαδικασία πρέπει να είναι ευέλικτη και χωρίς πολλές τυπικότητες, έτσι ώστε καθυστερήσεις, δυσκολίες και έξοδα για τα άτομα να αποφεύγονται.

22. Οι αιτούντες πρέπει να ενημερώνονται για τις πρωτοβουλίες που λαμβάνει ο Συνήγορος και, εάν είναι εφικτό, για τις ακόλουθες εξελίξεις και το τελικό αποτέλεσμα. Όταν η αναληφθείσα δράση αποσκοπεί σε έναν συμβιβασμό, πρέπει να αναζητάτε η προηγούμενη συγκατάθεση του αιτούντος.

23. Ο Συνήγορος πρέπει να έχει την εξουσία αυτεπάγγελτης δράσης, τουλάχιστον όταν είναι ενήμερος για πράξεις, συμπεριφορές και/ή καταστάσεις που μπορεί να αποτελούν αιτία βλάβης των ατόμων γενικά ή μιας κατηγορίας μιας ομάδας ατόμων.

Τα μέσα δράσης του Συνηγόρου

24. Ο Συνήγορος πρέπει να έχει ελεύθερη πρόσβαση σε έγγραφα, αρχεία και φακέλους της ελεγχόμενης διοικητικής αρχής, προκειμένου να ασκήσει τα καθήκοντά του. Εκτός από ακραίες υποθέσεις στις οποίες ισχύει η αρχή του κρατικού απορρήτου για λόγους σχετικούς με την άμυνα, την εθνική ασφάλεια κλπ, δεν είναι αποδεκτή καμία άρνηση.

25. Η ελευθερία της πρόσβασης πρέπει επίσης να περιλαμβάνει την δυνατότητα διεξαγωγής . ερευνών και την επίσκεψη και/ή αυτοψία του σχετικού χώρου με την βοήθεια ειδικών όταν επιβάλλεται από τις περιστάσεις.

26. Ο υπεύθυνος υπάλληλος για την επίμαχη πράξη ή συμπεριφορά πρέπει να είναι διαθέσιμος να απαντά στις ερωτήσεις του Συνηγόρου και να τον βοηθά να ασκήσει την αποστολή του.

27. Η επίμαχη διοικητική αρχή πρέπει να εξετάζει τις συστάσεις, προτάσεις και άλλες πρωτοβουλίες του Συνηγόρου και σε κάθε περίπτωση να εκθέτει τους λόγους για τους οποίους κατά τη γνώμη της την αποτρέπουν από το να τις ακολουθήσει. Η απόκριση της αρχής θα πρέπει να λαμβάνεται εντός προκαθορισμένου χρόνου.

28. Προκειμένου να διασφαλιστεί η ελευθερία της πρόσβασης, θα πρέπει να προβλέπονται και να επιβάλλονται σχετικές κυρώσεις για κάθε άρνηση, εμπόδιο, παρεμπόδιση ή άλλο τύπο δυστοκίας από την πλευρά ενός δημοσίου υπαλλήλου ή λειτουργού.

29. Τα αποτελέσματα της δράσης του Συνηγόρου θα πρέπει να καταγράφονται σε ειδικές, περιοδικές ή ετήσιες εκθέσεις ή σε άλλα έγγραφα και να δημοσιοποιούνται με κάθε πρόσφορο μέσο.

30. Προκειμένου η δημοσιότητα να είναι επιτυχής, ο Συνήγορος θα πρέπει να είναι σε θέση να προσεγγίσει το όργανο της τοπικής αρχής που είναι υπεύθυνο για την θέσπιση των σχετικών διατάξεων όσον αφορά την διοικητική δράση, τον οργανισμό των υπηρεσιών, τους κανονισμούς, τις διαδικασίες κλπ, προκειμένου να προτείνει κάθε τρόπο (τροποποίηση, αναθεώρηση των ισχυόντων μέτρων, πρόταση νέων διατάξεων κλπ), με τον οποίο μπορεί να διευκολυνθεί η αποτελεσματική τήρηση των ατομικών δικαιωμάτων από την Αρχή.

31. Προκειμένου η παρέμβαση του Συνηγόρου να είναι πιο επιτυχής, οι κυβερνήσεις και οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να εξετάσουν την ανάθεση των ακόλουθων αρμοδιοτήτων σε αυτόν:

i. την αρμοδιότητα να κινεί πειθαρχική δίωξη άμεσα εναντίον ενός δημοσίου υπαλλήλου ή κρατικού λειτουργού που έχει παρεμποδίσει σοβαρά την ενάσκηση των λειτουργιών του Συνηγόρου ή του δημοσίου υπαλλήλου ή λειτουργού που αποκαλύφθηκε και αποδείχθηκε από την δράση του άμεσα ευθυνόμενος για την βλάβη που υπέστη ο αιτών.

ii. την αρμοδιότητα να αναφέρει σε ανώτερη αρχή την άρνηση των αρχών να ακολουθήσουν τις συστάσεις και προτάσεις του Συνηγόρου, όταν οι επικαλούμενοι λόγοι για την μη ακολουθήσή τους δεν είναι επαρκείς.

Στις 4.10.2013, με ένα νέο ψήφισμα που τιτλοφορείται “Ενισχύοντας τον θεσμό του Συνηγόρου στην Ευρώπη”, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης απευθύνεται στα κράτη, ζητώντας να λάβουν μέτρα για την ενδυνάμωση των ανεξάρτητων διαμεσολαβητών μεταξύ πολιτών και διοίκησης, ακολουθώντας όλες τις προηγούμενες ευρωπαϊκές συστάσεις.

Το Ψήφισμα 1959/2013, αναγνωρίζει ότι σε ευρωπαϊκά κράτη έχουν ιδρυθεί τοπικοί ή και περιφερειακοί συνήγοροι του πολίτη και τα καλεί να διασφαλίσουν την συνεργασία αυτών των οργάνων και την εύκολη και ανεμπόδιστη πρόσβαση των ατόμων σε αυτά. Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση συστήνει στα κράτη να αναθεωρήσουν την νομοθεσία τους, προκειμένου οι Συνήγοροι να έχουν αρμοδιότητες κατά τα διεθνή πρότυπα και να αποφύγουν με κάθε τρόπο την μείωση του προϋπολογισμού των Συνηγόρων, καθώς αυτή “συνεπιφέρει την απώλεια της ανεξαρτησίας των θεσμών Συνηγόρου ή ακόμη και την κατάργησή τους.” Το Ψήφισμα αναφέρει ότι η εποπτεία της διοίκησης από ανεξάρτητα όργανα είναι απαραίτητη λειτουργία σε πολιτειακά συστήματα διάκρισης των λειτουργιών}.

ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ψήφισμα 1959 (2013)

{Ενισχύοντας τον θεσμό του Συνηγόρου στην Ευρώπη

Κοινοβουλευτική Διάσκεψη

1. Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση, παραπέμποντας στις Συστάσεις της υπ' αρ. 757 (1975) και 1615 (2003), επιβεβαιώνει ότι οι θεσμοί των Συνηγόρων, στους οποίους έχει ανατεθεί η προστασία των πολιτών εναντίον της κακοδιοίκησης,

διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην ενίσχυση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

2. Η Συνέλευση σημειώνει ότι στην Ευρώπη και παγκοσμίως δεν υπάρχει ένα καθιερωμένο πρότυπο του Συνηγόρου. Κάποιες χώρες έχουν ιδρύσει έναν μονοπρόσωπο, γενικών καθηκόντων Συνήγορο του Πολίτη, ενώ άλλες χώρες έχουν επιλέξει ένα σύστημα πολλών θεσμών, συμπεριλαμβανομένων των Περιφερειακών ή/και Τοπικών Συνηγόρων του Πολίτη ή/και Συνηγόρων με ειδικευση σε πεδία όπως η καταπολέμηση των διακρίσεων, η προστασία των μειονοτήτων ή τα δικαιώματα των παιδιών. Λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλότητα των νομικών συστημάτων και παραδόσεων, δεν θα ήταν πρόσφορο να υποστηρίξουμε ένα ενιαίο πρότυπο για κάθε περίπτωση Συνηγόρου.

3. Η Συνέλευση, πάντως, υπενθυμίζει τις παλαιότερες ενέργειες του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προώθηση των θεσμών Συνηγόρου, συμπεριλαμβανομένων των συστάσεων της και των Συστάσεων της Επιτροπής Υπουργών αρ. R (80)2, R(85)2 και R(97)14 και καλεί τα κράτη μέλη να τις εφαρμόσουν. Επίσης τα καλεί να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στο έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για Δημοκρατία μέσω του Δικαίου (Επιτροπή Βενετίας) "Συλλογή για τον θεσμό του Συνηγόρου" της 1ης Δεκεμβρίου 2011.

4. Η Συνέλευση καλεί τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης που έχουν ιδρύσει

Συνηγόρους:

4.1. να διασφαλίσουν ότι αυτοί οι θεσμοί πληρούν τα κριτήρια που απορρέουν από την Σύσταση της υπ' αρ. 1615 (2003), τις συστάσεις της Επιτροπής των Υπουργών και την δουλειά της Επιτροπής Βενετίας για τον Συνήγορο, ιδίως όσον αφορά:

4.1.1. την ανεξαρτησία και την αμεροληψία των θεσμών αυτών, η ύπαρξη των οποίων θα πρέπει να προβλέπεται από τον νόμο και, αν είναι εφικτό, από το Σύνταγμα,

4.1.2. την διαδικασία του διορισμού: ο Συνήγορος πρέπει να διορίζεται από το κοινοβούλιο και να αναφέρεται σε αυτό,

4.1.3. το πεδίο αρμοδιοτήτων τους, που θα πρέπει να καλύπτει την εξέταση υποθέσεων κακοδιοίκησης από όλα τα όργανα της εκτελεστικής εξουσίας, καθώς και την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών,

4.1.4. την πρόσβασή τους στα έγγραφα και τις αρμοδιότητες έρευνας καθώς και την απεριόριστη πρόσβαση σε όλες τις εγκαταστάσεις κράτησης,

4.1.5. την πρόσβασή τους στο Συνταγματικό Δικαστήριο, προκειμένου να προσβάλλουν την συνταγματικότητα των νόμων,

4.1.6. την άμεση πρόσβαση κάθε θιγόμενου από κακοδιοίκηση προσώπου στον Συνήγορο, συμπεριλαμβανομένων των νομικών προσώπων, ανεξάρτητα από την εθνικότητά τους,

4.2. να αναθεωρήσουν, αν χρειάζεται την νομοθεσία τους, υπό το φως των διεθνών κι Ευρωπαϊκών προτύπων για τους θεσμούς των Συνηγόρων,

4.3. να αποφεύγουν από τον πολλαπλασιασμό των θεσμών τύπου Συνηγόρου εάν δεν είναι απαραίτητο για την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών καθώς η πληθώρα τέτοιων οργάνων μπορεί να προκαλέσει σύγχυση στα άτομα ως προς τα μέσα αποκατάστασης που τους διατίθενται.

4.4. να ενισχύσουν την ορατότητα του θεσμού του Συνηγόρου, ιδιαιτέρως στα μέσα

ενημέρωσης και να προωθήσουν ένα φιλικό προς τον Συνήγορο κλίμα, ιδίως εγγυώμενα την εύκολη και ανεμπόδιστη πρόσβαση στους θεσμούς Συνηγόρων και παρέχοντας κατάλληλη πληροφόρηση / έγγραφα σχετικά με αυτό, ιδίως όπου δεν υπάρχει μακροχρόνια παράδοση Συνηγόρων. Να παρέχουν στους θεσμούς των Συνηγόρων επαρκείς οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους, επιτρέποντάς τους να ασκήσουν αποτελεσματικά τα καθήκοντά τους και, εάν είναι αναγκαίο, να λάβουν υπόψη νέες αρμοδιότητες που τους ανατίθενται βάσει του διεθνούς και/ή του ευρωπαϊκού δικαίου.

4.5. να εξετάσουν την πιστοποίηση των Συνηγόρων από τη Διεθνή Συντονιστική Επιτροπή των Εθνικών Θεσμών για την Προώθηση και την Προστασία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων (ICC) υπό το φως των “Αρχών του Παρισιού”.

5. Η Συνέλευση καλεί τα κράτη μέλη που έχουν ιδρύσει διάφορους θεσμούς Συνηγόρου, όπως Τοπικούς, Περιφερειακούς και/ή εξειδικευμένους, να διασφαλίσουν την κατάλληλη συνεργασία αυτών των οργάνων και την εύκολη κι ανεμπόδιστη πρόσβαση των ατόμων σε αυτούς.

6. Η Συνέλευση καλεί τα κράτη μέλη να χρησιμοποιήσουν κάθε μέσο για να αποφύγουν την μείωση του προϋπολογισμού, η οποία συνεπιφέρει την απώλεια της ανεξαρτησίας των θεσμών Συνηγόρου ή ακόμη και την κατάργησή τους. Σε τομείς με ιδιαίτερα νομοθετικά συστήματα, λ.χ. με κοινοβούλια που νομοθετούν δικαιώματα και ελευθερίες, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, υπάρχει μια λειτουργία που πρέπει να ασκείται από όργανα που εποπτεύουν την διοίκηση, όπως πράττουν οι Συνήγοροι εξ ορισμού, προκειμένου να εποπτεύουν την εκτελεστική εξουσία όσον αφορά την εφαρμογή του δικαίου.

7. Η Συνέλευση ενθαρρύνει τα κράτη μέλη που δεν έχουν θεσπίσει ακόμη γενικούς εθνικούς Συνηγόρους να προχωρήσουν στην ίδρυση ενός τέτοιου οργάνου με ευρεία αποστολή, επιτρέποντας στα άτομα να υποβάλλουν καταγγελίες για υποθέσεις κακοδιοίκησης και παραβιάσεων των ανθρώπινων δικαιωμάτων τους και των θεμελιωδών ελευθεριών τους, εξασφαλίζοντας μια σαφή διάκριση αρμοδιοτήτων μεταξύ των θεσμών του Συνηγόρου και του δικαστικού ελέγχου των διοικητικών πράξεων, η οποία πρέπει να είναι διαθέσιμη τουλάχιστον σε περιπτώσεις παραβιάσεων ανθρώπινων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών.

8. Η Συνέλευση αναγνωρίζει τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Επίτροπος Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον συντονισμό των δράσεων των Συνηγόρων των κρατών μελών}.

Παράρτημα VIII

*Προτεινόμενη νομοθετική ρύθμιση για την αντικατάσταση του
«Παρατηρητηρίου» από την «Επιτροπή Οικονομικής
Ανασυγκρότησης Ο.Τ.Α.»*

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΑ Ο.Τ.Α.

Άρθρο

Επιτροπή Οικονομικής Ανασυγκρότησης Ο.Τ.Α.

1. Συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών & Διοικητικής Ανασυγκρότησης, διαρκής Επιτροπή Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των νομικών τους προσώπων, με τον τίτλο «Επιτροπή Οικονομικής Ανασυγκρότησης Ο.Τ.Α.» (εφεξής «Επιτροπή»).

2. Σκοπός της Επιτροπής είναι η διαχρονική παρακολούθηση των οικονομικών μεγεθών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ως Υποτομέα Ο.Τ.Α., κατά την έννοια του άρθρου 14 παρ. 1 περ. β και δ του ν. 4270/2014 (Α' 143), η μέριμνα για τον εξορθολογισμό της οικονομικής διαχείρισης των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων και η υποβολή εισηγήσεων σχετικά με δημοσιονομικές πολιτικές που το Κράτος ή οι Ο.Τ.Α. και τα νομικά τους πρόσωπα ενδείκνυται να υλοποιήσουν, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνταγματικά κατοχυρωμένη οικονομική αυτοτέλεια των τελευταίων.

3. Έργο της Επιτροπής είναι:

α) Η συγκέντρωση των οικονομικών στοιχείων των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων και η παρακολούθηση των δημοσιονομικών και εν γένει των οικονομικών μεγεθών τους, σε συνεργασία με τις αρμόδιες για την εποπτεία τους Αρχές και τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

β) Η κατάρτιση περιοδικών εκθέσεων σχετικά με την πορεία της οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων, καθώς και η υποβολή εισηγήσεων προς τα καθ' ύλην αρμόδια όργανα της Κεντρικής Διοίκησης για τη χάραξη πολιτικών και τη λήψη μέτρων που να διασφαλίζουν την οικονομική βιωσιμότητα των Ο.Τ.Α.

γ) Η μέριμνα για την κατάρτιση από τους Ο.Τ.Α. και τα νομικά τους πρόσωπα που εντάσσονται στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, ρεαλιστικών και τουλάχιστον ισοσκελισμένων προϋπολογισμών, σύμφωνα με τους στόχους και τα όρια των πιστώσεων του κρατικού προϋπολογισμού και του εκάστοτε ισχύοντος Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής, παρέχοντας γνώμη επί των σχεδίων αυτών στους φορείς αυτούς, στην αρμόδια για την εποπτεία τους Αρχή και στον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

δ) Η παρακολούθηση της ορθής εκτέλεσης των προϋπολογισμών των ως άνω φορέων σε τριμηνιαία βάση.

ε) Η αντιμετώπιση του προβλήματος της υπερχρέωσης των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων, καθώς και των περιπτώσεων αδυναμίας ισοσκέλισης του προϋπολογισμού των ανωτέρω φορέων, σύμφωνα με τη διαδικασία του επόμενου άρθρου.

4. Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και αποτελείται από έναν Σύμβουλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου ως Πρόεδρο, ο οποίος ορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Δικαστικών Λειτουργιών, από το Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών και Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, από το Γενικό Διευθυντή Δημοσιονομικής Πολιτικής και Προϋπολογισμού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης του ίδιου Υπουργείου, από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Οικονομικής Διοίκησης και Προϋπολογισμού του ίδιου Υπουργείου, από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Παρακολούθησης και Επεξεργασίας Οικονομικών Στοιχείων Τοπικής Αυτοδιοίκησης του ίδιου Υπουργείου, από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Επιχορηγήσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης του ίδιου Υπουργείου, από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Ε' Προϋπολογισμού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και, προκειμένου για δήμους, από τρεις (3) εκπροσώπους της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.), εκ των οποίων ο ένας (1) υποχρεωτικά από τη μειοψηφία του Διοικητικού Συμβουλίου αυτής, ή, προκειμένου για περιφέρειες, από τρεις (3) εκπροσώπους της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝ.Π.Ε.), εκ των οποίων ο ένας (1) υποχρεωτικά από τη μειοψηφία του Διοικητικού Συμβουλίου αυτής, οι οποίοι ορίζονται με απόφαση των οικείων Διοικητικών Συμβουλίων. Τις συνεδριάσεις της Επιτροπής παρακολουθεί ως παρατηρητής χωρίς δικαίωμα ψήφου ένας (1) εκπρόσωπος της Διεύθυνσης Προγραμματισμού, Δημοσιονομικών Στοιχείων και Μεθοδολογίας του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, ο οποίος ορίζεται από τον οικείο Υπουργό. Οι ανωτέρω ορίζονται με τους αναπληρωτές τους.

5. Για τις ανάγκες λειτουργίας της Επιτροπής απασχολούνται ως γραμματείς της τρεις (3) υπάλληλοι της Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών & Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

6. Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους τα μέλη της Επιτροπής πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις αμερόληπτης κρίσης, ως προς την εκ μέρους τους έκφραση γνώμης και την παροχή ψήφου στο πλαίσιο αυτής.

α) Η Επιτροπή για την εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων της μπορεί να ζητεί στοιχεία και να καλεί κατά την κρίση της σε ακρόαση ή διαβούλευση τους αιρετούς εκπροσώπους των Ο.Τ.Α., τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των νομικών τους προσώπων, καθώς και τους Προϊσταμένους των Οικονομικών Υπηρεσιών και Διευθύνσεων αυτών.

β) Οι κατά περίπτωση αρμόδιες για την εποπτεία των Ο.Τ.Α. και των νομικών προσώπων αυτών Αρχές οφείλουν να συνεργάζονται αμοιβαία με την Επιτροπή και να τη διευκολύνουν με κάθε απαραίτητη πληροφορία στην εκτέλεση του έργου της.

7. Ως τόπος διενέργειας των συνεδριάσεων ορίζεται το κεντρικό κατάστημα του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

8. Για την υποβοήθηση του έργου της Επιτροπής, με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, κατόπιν αίτησης του ενδιαφερομένου και σύμφωνης γνώμης της Επιτροπής και κατά παρέκκλιση κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, μπορεί να αποσπάται ή να μετατάσσεται εξειδικευμένο προσωπικό στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών και Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, από το Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α., τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τους φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

9. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης καθορίζεται αποζημίωση για τον Πρόεδρο, τα μέλη και τους γραμματείς, η οποία βαρύνει τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

Άρθρο

Παρακολούθηση κατάρτισης και εκτέλεσης προϋπολογισμών Ο.Τ.Α..

1. α) Σε περίπτωση που η Επιτροπή διαπιστώσει αρνητική απόκλιση από τους τριμηνιαίους δημοσιονομικούς στόχους του προβλεπόμενου στο άρθρο 17 Ολοκληρωμένου Πλαισίου Δράσης (Ο.Π.Δ.) άνω του δέκα τοις εκατό (10%), ενημερώνει αμελλητί τον Ο.Τ.Α. ή το νομικό του πρόσωπο, την αρμόδια για την εποπτεία τους Αρχή και τον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, διατυπώνοντας απλή γνώμη για τις, κατά την κρίση της, ενδεδειγμένες μεθόδους για τη βελτίωση εκτέλεσης του προϋπολογισμού ή συστάσεις για τη ρεαλιστικότερη αποτύπωση των στόχων. Η Επιτροπή, κατά τη διατύπωση της γνώμης προς τον ΟΤΑ, εξετάζει, μεταξύ άλλων, παραμέτρους που μπορεί να επηρεάζουν την βιωσιμότητα των ΟΤΑ, σύμφωνα με την περίπτωση β της επόμενης παραγράφου.

β) Το ανωτέρω ποσοστό αρνητικής απόκλισης από τους τριμηνιαίους δημοσιονομικούς στόχους μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Οικονομικών, η οποία εκδίδεται ως τον Νοέμβριο κάθε έτους και ισχύει για το επόμενο οικονομικό έτος, κατόπιν πρότασης της Επιτροπής και απλής γνώμης της Κ.Ε.Δ.Ε. και της ΕΝ.Π.Ε.

2. α) Για τον έλεγχο του βαθμού επίτευξης των δημοσιονομικών στόχων, τον εντοπισμό αποκλίσεων αρνητικού χαρακτήρα και την αξιολόγηση της πορείας εκτέλεσης του προϋπολογισμού λαμβάνονται υπόψη κυρίως οι παρακάτω παράμετροι, καθώς και τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη όπως αυτά αποτυπώνονται στο προβλεπόμενο στο άρθρο 17 Ο.Π.Δ. :

αα) η ισοσκέλιση του προϋπολογισμού και της εκτέλεσής του κατά τη διάρκεια του έτους και ετησίως, υπό την έννοια ότι τα συνολικά ετήσια έξοδα πρέπει να είναι μικρότερα ή ίσα των εσόδων,

ββ) η πορεία είσπραξης των εσόδων, πλην των μεταβιβάσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό, και το επίπεδο των εξόδων, πλην των αμοιβών του προσωπικού και

γγ) η μεταβολή των απλήρωτων υποχρεώσεων του Ο.Τ.Α. ή του νομικού του προσώπου έναντι αυτών της 31/12 του προηγούμενου οικονομικού έτους, εφόσον σημειώνεται αύξηση.

Για τον εντοπισμό των αρνητικών αποκλίσεων, η πορεία είσπραξης των εσόδων εξετάζεται σε σχέση με το βαθμό προσαρμογής των εξόδων για την αντιστάθμιση της πορείας αυτής, καθώς και με την εξέλιξη των απλήρωτων υποχρεώσεων σε σχέση με το κλείσιμο του προηγούμενου έτους.

β) Κατά τη διαδικασία διατύπωσης της απλής γνώμης της Επιτροπής λαμβάνονται υπόψη ενδεικτικά και ανάλογα με την περίπτωση οι εξής παράμετροι που μπορεί να επηρεάζουν την βιωσιμότητα των ΟΤΑ. :

αα) οι αμοιβές του προσωπικού του φορέα ως ποσοστό επί των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.), προκειμένου για Δήμους και Περιφέρειες, ή επί της τακτικής επιχορήγησης του νομικού προσώπου από τον οικείο Ο.Τ.Α., προκειμένου για τα νομικά πρόσωπα αυτών, αντίστοιχα,

ββ) οι ετήσιες υποχρεώσεις για την εξυπηρέτηση του συνόλου των δανειακών υποχρεώσεων του φορέα ως ποσοστό επί των Κ.Α.Π., για τους Δήμους και τις Περιφέρειες, ή επί της τακτικής επιχορήγησης του νομικού προσώπου από τον οικείο Ο.Τ.Α. για τα νομικά πρόσωπα αυτών, αντίστοιχα,

γγ) τα ίδια έσοδα του φορέα ως ποσοστό των συνολικών εσόδων του,

δδ) ο ρυθμός μεταβολής των συνολικών δανειακών υποχρεώσεων του φορέα και

εε) ο ρυθμός μεταβολής των συνολικών απλήρωτων υποχρεώσεων του φορέα.

3. Κατόπιν σχετικής δήλωσης στην Επιτροπή από Ο.Τ.Α. ή νομικό του πρόσωπο, ότι αδυνατεί να ισοσκελίσει τον προϋπολογισμό του, ή εφόσον η ίδια η Επιτροπή διαπιστώσει με οποιονδήποτε τρόπο ότι ένας Ο.Τ.Α. ή νομικό του πρόσωπο έχει αδυναμία κατάρτισης τουλάχιστον ισοσκελισμένου αρχικού προϋπολογισμού ή αδυναμία ισοσκέλισης αυτού κατόπιν αναμόρφωσής του ή ότι ένας Ο.Τ.Α. ή νομικό του πρόσωπο έχει μεν επικυρωμένο προϋπολογισμό από την αρμόδια για την εποπτεία του Αρχή, αλλά έχει εγγράψει σε αυτόν πλασματικά ή υπερεκτιμημένα έσοδα ή δεν έχει εγγράψει τις υποχρεωτικές του δαπάνες, συμπεριλαμβανομένων των απλήρωτων υποχρεώσεων του στο πραγματικό ύψος τους, γεγονός που οδηγεί και πάλι σε αδυναμία ισοσκέλισης του προϋπολογισμού, ζητεί από το οικείο Δημοτικό ή Περιφερειακό Συμβούλιο ή το Διοικητικό Συμβούλιο του νομικού προσώπου, αντίστοιχα, κατόπιν εισήγησης του Προϊσταμένου των Οικονομικών Υπηρεσιών του φορέα και απόφασης της οικείας Οικονομικής Επιτροπής στην περίπτωση των Δήμων και Περιφερειών, σε προθεσμία που αυτή ορίζει, περαιτέρω αξιολόγηση των οικονομικών στοιχείων τους και σύνταξη έκθεσης, στην οποία καταγράφονται αναλυτικά:

α) ο συνολικός δανεισμός, το ανεξόφλητο κεφάλαιο και το ετήσιο κόστος εξυπηρέτησης της δημόσιας πίστης, καθώς και τυχόν εγγυήσεις που έχει παραχωρήσει ο Ο.Τ.Α. για τη συνομολόγηση δανείων και για ρυθμίσεις οφειλών από νομικά του πρόσωπα,

β) οι λοιπές βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, με διακριτή αναφορά στις ληξιπρόθεσμες, καθώς και τις διεκδικήσεις τρίτων,

γ) οι υποχρεώσεις και απαιτήσεις που μπορεί να προκύψουν από δίκες που βρίσκονται σε εξέλιξη και από τυχόν αναδοχή οφειλών νομικών του προσώπων,

δ) οι λοιπές εν γένει απαιτήσεις,

ε) εκτίμηση της δυνατότητας εξυπηρέτησης των υποχρεώσεων

στ) εκτίμηση του ποσού χρηματοδότησης που απαιτείται για την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού του φορέα, καθώς και το συνολικό ποσό, που ζητήθηκε για δανειοδότηση καθώς και το τελικό ποσό, που εγκρίθηκε, ή η διατυπωμένη άρνηση των πιστωτικών ιδρυμάτων ή των χρηματοπιστωτικών οργανισμών να δανειοδοτήσουν τον ενδιαφερόμενο Ο.Τ.Α. σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 43 του ν. 4325/2015 (Α' 47),

ζ) καταγραφή των μέτρων που πρέπει κατά την κρίση του φορέα να ληφθούν, και

η) οποιοδήποτε άλλο στοιχείο κρίνεται από την Επιτροπή ή από τον φορέα αναγκαίο να αξιολογηθεί.

4. Η Επιτροπή αξιολογεί την παραπάνω έκθεση και τα προτεινόμενα και τυχόν εφαρμοζόμενα από τον Ο.Τ.Α. ή το νομικό του πρόσωπο για την αντιμετώπιση της υπερχρέωσής του μέτρα και, εφόσον κρίνει ότι εξακολουθεί να υφίσταται αδυναμία ισοσκέλισης του προϋπολογισμού του, ενημερώνει σχετικά τον οικείο φορέα και τον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

5. Ο φορέας, προκειμένου να καταστεί δυνατή η χρηματοδότησή του από τον Λογαριασμό του επόμενου άρθρου, για το μέρος ή το σύνολο του υπολειπόμενου για την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού του ποσού, το οποίο δεν μπορεί να καλυφθεί με συνομολόγηση δανείου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 του ν.4325/2015 (Α'47), με απόφαση του οικείου δημοτικού, περιφερειακού ή διοικητικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, η οποία αποστέλλεται υποχρεωτικά στην αρμόδια για την εποπτεία του Ο.Τ.Α. ή του νομικού προσώπου Αρχή για έλεγχο νομιμότητας και κοινοποιείται στην Επιτροπή και στον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, προτείνει και πραγματοποιεί τις αναγκαίες για τον εξορθολογισμό της οικονομικής του διαχείρισης παρεμβάσεις.

6. Η Επιτροπή αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των προτεινόμενων με την απόφαση της προηγούμενης παραγράφου παρεμβάσεων και σε περίπτωση που αυτές κρίνονται ανεπαρκείς ενημερώνει το φορέα, προκειμένου να προβεί σε τροποποίηση ή συμπλήρωσή τους. Για την αξιολόγηση συντάσσεται από την Επιτροπή έκθεση, η οποία υποβάλλεται στον Ο.Τ.Α. ή το νομικό του πρόσωπο και στον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

7. Ο Υπουργός Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης μπορεί να ζητήσει νέα έκθεση αξιολόγησης από την Επιτροπή, εφόσον διαπιστώσει ότι υπάρχουν στοιχεία, όπως ιδιαίτερες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες της περιοχής, τα οποία δεν λήφθηκαν υπόψη από την Επιτροπή κατά την αρχική της αξιολόγηση.

8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Οικονομικών μπορεί να ρυθμίζονται ζητήματα λειτουργίας της Επιτροπής, καθώς και κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο
Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.

1. Συστήνεται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων λογαριασμός, για τη χρηματοδότηση των Ο.Τ.Α. με στόχο την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού τους σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου, με την ονομασία «Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.» (εφεξής «Λογαριασμός»), τον οποίο διαχειρίζεται η Διεύθυνση Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

2. Ο Λογαριασμός χρηματοδοτείται σε ετήσια βάση από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (Κ.Α.Π.) και συγκεκριμένα σε ποσοστό 2% επί αυτών που αποδίδονται στους δήμους και τις περιφέρειες και εφόσον κριθεί απολύτως αναγκαίο, με χρηματοδότηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, πέραν αυτής που προορίζεται για την ενίσχυση των Κ.Α.Π. και ανάλογα με τις δυνατότητες αυτού. Το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να διαφοροποιείται συνολικά ή ανά βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, η οποία εκδίδεται έως τον Νοέμβριο κάθε έτους και ισχύει για το επόμενο οικονομικό έτος, μετά από εισήγηση της Επιτροπής και αφού ληφθεί υπόψη το πιστωτικό υπόλοιπο του Λογαριασμού.

3. Ο Λογαριασμός είναι έντοκος και οι τόκοι του πιστώνονται κάθε ημερολογιακό εξάμηνο. Το επιτόκιο κατάθεσης είναι κυμαινόμενο για κάθε εξάμηνο και αντιστοιχεί με το ποσοστό της απόδοσης του «Κοινού Κεφαλαίου Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και Ασφαλιστικών Φορέων», το οποίο διαχειρίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος, όπως αυτό διαμορφώνεται κάθε φορά κατά την τελευταία διαχειριστική χρήση του. Για τα ποσά που κινούνται μέσω του Λογαριασμού, δεν προβλέπεται προμήθεια του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.

4. Ο «Λογαριασμός Εξυγίανσης των Ο.Τ.Α.» που είχε συσταθεί με το άρθρο 76 παρ. 8 του ν. 4316/2014 (Α' 270) καταργείται, το δε υφιστάμενο υπόλοιπό του στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων μεταφέρεται, από τη δημοσίευση του παρόντος, στον «Λογαριασμό Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.»

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Οικονομικών μπορεί να ρυθμίζονται ζητήματα λειτουργίας του Λογαριασμού, καθώς και κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο
Προγραμματική Συμφωνία Οικονομικής Υποστήριξης

1. Για τη χρηματοδότηση των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων κατά το άρθρο 13 του παρόντος από το Λογαριασμό του προηγούμενου άρθρου συνάπτεται μεταξύ του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και του οικείου φορέα Προγραμματική Συμφωνία, η οποία καταρτίζεται μόνο εφόσον έχει προηγηθεί με απόφαση του οικείου δημοτικού, περιφερειακού ή διοικητικού συμβουλίου, η διαδικασία προσφυγής του

ενδιαφερόμενου φορέα σε δανεισμό κατά το άρθρο 43 του ν. 4325/2015 (Α' 47).

2. Στην Προγραμματική Συμφωνία απαραίτητα ορίζονται ο σκοπός και το αντικείμενο αυτής, το περιεχόμενο και η οικονομική αποτίμηση των παρεμβάσεων που έχει αποφασίσει το οικείο δημοτικό, περιφερειακό ή διοικητικό συμβούλιο, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθεί η χρηματοδότηση, το ποσό και η ροή αυτής σε συνάρτηση με την υλοποίηση των παρεμβάσεων, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των δύο μερών, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της Συμφωνίας και η διάρκειά της.

3. Η Επιτροπή είναι το αρμόδιο για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Προγραμματικής Συμφωνίας όργανο. Στην Προγραμματική Συμφωνία καθορίζονται η διαδικασία της παρακολούθησης καθώς και οι ειδικότερες αρμοδιότητες της Επιτροπής.

4. Οι ανωτέρω Προγραμματικές Συμφωνίες αναρτώνται υποχρεωτικά, με ποινή ακυρότητας, στη «Διαύγεια» του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και του οικείου Ο.Τ.Α. ή νομικού προσώπου και δημοσιεύονται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με επιμέλεια του Υπουργείου, υπόκεινται δε στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία.

Άρθρο **Εκθέσεις της Επιτροπής**

1. Η Επιτροπή με τη λήξη κάθε τριμήνου, καθώς και συνολικά στο τέλος κάθε οικονομικού έτους, συντάσσει έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα εκτέλεσης των προϋπολογισμών των Ο.Τ.Α. και των Προγραμματικών Συμφωνιών, που τυχόν έχουν συναφθεί, παραθέτοντας τα βασικά οικονομικά μεγέθη των συμβαλλομένων Ο.Τ.Α. και νομικών προσώπων, καθώς και την κίνηση του Λογαριασμού του άρθρου 14, καθώς και τη συνολική πορεία των οικονομικών δεικτών του υποτομέα των Ο.Τ.Α. και τις προτάσεις της Επιτροπής για τις πολιτικές που κατά την κρίση της ενδείκνυται να υλοποιηθούν με στόχο τη βελτίωση της δημοσιονομικής διαχείρισης, της οικονομικής βιωσιμότητας και αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α.

2. Οι παραπάνω εκθέσεις αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και υποβάλλονται στους Υπουργούς Οικονομικών και Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, στην Κ.Ε.Δ.Ε., την Ε.Ν.Π.Ε., στο Δημοσιονομικό Συμβούλιο και στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

3. Η ανωτέρω ετήσια έκθεση της Επιτροπής υποβάλλεται επίσης στη Βουλή των Ελλήνων, παρουσιάζεται δε και συζητείται παρουσία των μελών της Επιτροπής σε ειδική κοινή συνεδρίαση των Διαρκών Επιτροπών Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης και Οικονομικών Υποθέσεων, η οποία πραγματοποιείται εντός διμήνου από την κατάθεση της έκθεσης στη Βουλή.»

Άρθρο
Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης

1. Η Επιτροπή Οικονομικής Ανασυγκρότησης Ο.Τ.Α., σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 12 και 13 του παρόντος παρακολουθεί την ορθή εκτέλεση των προϋπολογισμών και την εν γένει πορεία των οικονομικών των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων που εντάσσονται στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, όπως αποτυπώνονται στο «Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης» (Ο.Π.Δ.). Το Ο.Π.Δ. υποχρεωτικά συνοψίζει τα στοιχεία του ετήσιου προϋπολογισμού του Ο.Τ.Α. και των νομικών του προσώπων, αποτυπώνει το οικονομικό αποτέλεσμα και τις απλήρωτες υποχρεώσεις και εγκρίνεται από την αρμόδια, για την εποπτεία του Ο.Τ.Α., αρχή. Η αρχή αυτή υποχρεούται να αποστέλλει στην Επιτροπή, σε ηλεκτρονική μορφή, το Ο.Π.Δ., καθώς και αυτό που τελικώς εγκρίνεται από αυτήν, το οποίο αναρτάται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και του οικείου Ο.Τ.Α.. Το Ο.Π.Δ. περιλαμβάνει υποχρεωτικά μηνιαίους και τριμηνιαίους στόχους σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 70 του ν. 4270/2014 (Α' 143) και το ακριβές περιεχόμενο του καθορίζεται με την κοινή υπουργική απόφαση της παραγράφου 3.

2. Η Επιτροπή αξιολογεί τις προβλέψεις που παρουσιάζουν οι Ο.Τ.Α. στο Ο.Π.Δ. βάσει δεικτών και διατυπώνει προτάσεις τροποποίησης τους, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο και ιδίως όταν τα έσοδα εμφανίζονται υπερεκτιμημένα και μη ρεαλιστικά.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης μπορεί να μετονομάζεται το «Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης», καθώς και να ρυθμίζεται κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.

Παράρτημα ΙΧ

Ανταποδοτικά

Κόστος ανταποδοτικών υπηρεσιών προς τα ανταποδοτικά έσοδα (ποσοστό)

Ο δείκτης αυτός μας αποτυπώνει το ποσοστό κάλυψης των δαπανών των ανταποδοτικών υπηρεσιών (καθαριότητας, φωτισμού, ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών της ΔΕΗ) από τα αντίστοιχα ανταποδοτικά έσοδα. Επειδή τα έσοδα και οι δαπάνες αυτές θα πρέπει να ισοσκελίζονται, ο δείκτης πρέπει να είναι κοντά στο 1. Εάν υπερβαίνει τη μονάδα, σημαίνει ότι οι δαπάνες των υπηρεσιών αυτών πληρώνονται από άλλα έσοδα του δήμου, ενώ εάν είναι κάτω από τη μονάδα σημαίνει ότι υποκρύπτεται φορολογία και επιβάρυνση των πολιτών και πληρώνονται άλλες δαπάνες από τα έσοδα αυτά, κάτι που επίσης απαγορεύεται. [υπ. 20 + υπ. 25 + (00/6151)/031+032+033+034]

Πίνακας 21 : Κόστος ανταποδοτικών προς ανταποδοτικά έσοδα (Πηγή : ΥΠΕΣΔΑ & ίδια επεξεργασία)

	ΔΗΜΟΙ Α	ΔΗΜΟΙ Β	ΔΗΜΟΙ Γ	ΔΗΜΟΙ Δ	ΔΗΜΟΙ Ε
Δεκ-13	2,070171	1,806228	1,542282	0,940966	0,8601
Δεκ-14	1,975767	2,201006	1,60217	0,9808	0,846046
Δεκ-15	4,831756	2,908757 ⁴⁴	2,700632	1,110419	0,902824

Ανταποδοτικά έσοδα ανά κάτοικο (ποσό)

Ο δείκτης εκφράζει το ποσό των ανταποδοτικών εσόδων που επιβαρύνει κάθε δημότη.

$$[(03+047+053+2111+2112+2113+2114+2116+3211+3212+3214+3216)]/$$

Πληθυσμό ΟΤΑ]

⁴⁴ Απολογιστικά και υπό διερεύνηση στοιχεία ενός μόνο δήμου, εκτοξεύουν την τιμή του δείκτη για τους δήμους Β, στο 14,08

Πίνακας 22 : Ανταποδοτικά έσοδα ανά κάτοικο (Πηγή : ΥΠΕΣΔΑ & ίδια επεξεργασία)

	ΔΗΜΟΙ Α	ΔΗΜΟΙ Β	ΔΗΜΟΙ Γ	ΔΗΜΟΙ Δ	ΔΗΜΟΙ Ε
Δεκ-11	0,141644	0,204076	0,331498	0,207987	116,8942
Δεκ-12	85,15241	51,71281	85,56195	90,92462	115,4871
Δεκ-13	130,5024	74,51663	92,72378	89,06989	110,3604
Δεκ-14	126,4312	63,43245	90,12134	84,56538	109,0272
Δεκ-15	209,806119	99,540148	120,653181	97,114461	113,32042

Για την καλύτερη ανάλυση-σύγκριση των οικονομικών στοιχείων, οι δήμοι της χώρας διαιρούνται σε πέντε ομάδες με βάση τον πραγματικό πληθυσμό της απογραφής⁴⁵ έτους 2011, ήτοι Δήμοι Α με πληθυσμό από 0 έως 5.000 κατοίκους, Δήμοι Β με πληθυσμό από 5.001 έως 10.000 κατοίκους, Δήμοι Γ με πληθυσμό από 10.001 έως 50.000 κατοίκους, Δήμοι Δ με πληθυσμό από 50.001 έως 100.000 κατοίκους και Δήμοι Ε με πληθυσμό άνω των 100.000 κατοίκων.

⁴⁵ Πηγή: www.statistics.gr